

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Epistolarum ad Atticum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

est, ἡγοροποιεῖ. Ego tamen Antonii inveteratam sine ulla offensione amicitiam retinere sanè volo: scribamque ad eum: sed non antiè, quàm te video: nec tamen te avoco à syngrapha *ἡγοροποιεῖς*. Cras exspecto Leptam. etenim ad cuius ratam pulegio mihi tui sermonis utendum est. Vale.

ARG. De rebus domesticis & publicis.
TULLIUS TIRONI, S. P. D.

4. **E**TSI manè Harpalum miseram: tamen, cum haberem, cui rectè darem litteras, et si novi nihil erat, iisdem de rebus volui ad te sapius scribere: non quin considerem diligentiam tuam: sed rei magnitudo movebat mihi protra, & puppis, ut Græcorum proverbium est, fuit à me tui dimittendi, ut rationes nostras explicares. O filio, & Aurelio utique satis fiat. A Flamma, si non potes omne, partem aliquam velim extorqueas: in primitiis, ut expedita sit pensio Kalendis Jan. De attributione, conficies. De representatione, videbis. De domesticis hæcenus. De publicis omnia mihi certa, quid Octavius, quid Antonius: quæ hominum opinio, quid futurum putes. Ego vix teneor, quin accurram. Sed litteras tuas exspecto: & scito Balbum tum fuisse Aquini, cum tibi est dictum, & postredie Hirium. Puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint Dolabellæ procuratores, fac admoncantur, appellabis etiam Papiam. Vale.

ARG. Litteras à Tirone requirit.
CICERO FIL. TIRONI, S. P. D.

25. **E**TSI iusta, & idonea usus es excusatione de intermissione litterarum tuarum, tamen id ne sapius facias, rogo, nam et si de rebus, rumoribus, & nuntiis certior sis, & de sua in me voluntate semper ad me perscribit pater: tamen de quavis minima te scripta à te ad me epistola semper fuit gravissima. Quare cum in primis tuas deside-

rem litteras, noli committere, ut excusatione potius expleas officium scribendi, quàm assiduitate epistolarum. Vale.

ARG. Litteras ab eodem Tirone petit.

Q. CICERO TIRONI SUO, S. P. D.

VERBAVI te cogitationis tacito duntaxat convicio, quòd fasciculus alter ad me jam sine tuis litteris perlatus est. Non potes effugere hujus culpæ pœnam. De patrono Marcus est adhibendus: si que diu, & multis lubricationibus commentata oratione, vide ut probare possit, te non peccasse. Planè te rogo, sicut olim matrem nostram facere memini, quæ lagenas etiam inaneis obsignabat, ne dicerentur inane aliquæ fuisse, quæ furtim essent exlicata: sic tu, etiam si, quod scribas, non habebis, scribito, tamen, ne furtum cessationis quælivisse videaris. Valde enim mi semper & vera, & dulcia tuis epistolis nuntiantur. Ama nos, & vale.

ARG. Invehitur in Hirium, & C. Pansum consules.

Q. C. TIRONI SUO, S. P. D.

MIRIFICAM mihi verberationem cessationis epistola 27 dedisti. Nam, quæ parcius frater perscripserat, vercundia videlicet, & properatione, ea tu sine assentatione, ut erant, ad me scripsisti, & maximè de consulibus designatis: quos ego penitus novi libidinum & languoris effeminatissimi animi plenos: qui nisi à gubernaculis recesserint, maximum ab universo naufragio periculum est. Incredibile est, quæ ego illos scio, oppositis Gallorum castris, in æstivis fecisse, quos ille latro, nisi aliquid firmus fuerit, societate vitiorum deliniet. Res est aut tribunitiis, aut privatis consiliis munienda. Nam isti duo vix sunt digni, quibus alteri Casenam, alteri Cossutianarum tabernatum fundamenta credas. Te, ut dixi, fero oculis. Ego vos ad III. Kalend. videbo, tuosque oculos, etiam si te veniens in medio foro videro, dissaviabor. Me ama. Vale.

1. Sed litteras tuas exspecto. Non aliter hic locus in Mediceo sed Pall. aliquot & editio prima, quemadmodum & Victorius edidit, sed si litteras tuas exspecto: Lambinus non male, quod quidam libri haberent, sed si scriberet litteras, finxit, sed si litteras, &c.

2. Puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint. Victorianæ editionis lectionem tenuimus, approbatam & confirmatam à Palat. sexto, Hirtorp. Nam, primus sicut & antiquissima editio; puto utrumque ad aquas

seu quod egerint Dol. proc. Turnebus ex conjectura emendabat, vel: puto utrumque ad aquas. Emae quid egerint: vel puto utrumque ad aquas Xenias, quid egerint scribam ad te scilicet: quod Lambino magis placet, quam Manutianum commentum; puto utrumque ad aquas scimus quid egerint: quod tamen aliquanto remotius esse à scriptura vulgata eademque antiqua ait idem. Editiones quippe ferunt, puto utrumque ad aquas ferendo: unde faciendum Galicelmus esse putat aquas ferendo.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER PRIMVS,
AD
ATTICVM.

CICERO ATTICO SAL.

RATIONIS nostræ, quàm tibi summæ curæ esse scio, huiusmodi ratio est, quòd adhuc conjectura provideri possit. I. Prensat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur, ut opinio est hominum, non

aliena rationi nostræ fuit illius hæc præpropere pensatio, nam illi ita negant vulgo, ut mihi se debere dicant. ita quiddam spero nobis profici, cum hoc percrebescit, plurimos nostros amicos inveniri. Nos autem initium pensandi facere cogitavimus eo ipso tempore, quo tuum puerum cum his litteris proficisci Cincius dicebat,

aliena rationi nostræ fuit illius hæc præpropere pensatio, nam illi ita negant vulgo, ut mihi se debere dicant. ita quiddam spero nobis profici, cum hoc percrebescit, plurimos nostros amicos inveniri. Nos autem initium pensandi facere cogitavimus eo ipso tempore, quo tuum puerum cum his litteris proficisci Cincius dicebat,

I. Prensat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur. Ita interponxit hunc locum Malaspina: & Muretus firmat lib.

IX. Variat. lect. cap. 10. Prius erat; P. Galba sine fuco ac fallaciis more majorum. Negatur; quod præfert P. Manutius.

dicebat, et in campo, comitiis Tribunitiis, 2 A. D. XVI. Kalend. Sext. Competitores, qui certi esse videantur. Galba, & Antonius, & Q. Cornificius. puto te in hoc aut risisse aut ingemuisse, 4 ut frontem ferias. sunt, qui etiam Cæsonium putent. Aquilium non arbitramur, 5 qui denegat, & juravit morbum, & illud suum regnum judiciale opposuit. Catilina, si judicatum erit 6 MERIDIE NON ZVCERE, certus erit competitor. De Aufidio, & 7 Palicano, non puto te expectare dum scribam. De iis, qui nunc petunt, Cæsar certus putatur. Thermus cum Silano contendere existimatur; qui sic inopes & ab amicis, & existimatione sunt, ut mihi videatur non esse ἀδύνατον 8 Curium obducere. sed hoc præter me nemini videtur. Nostris rationibus maxime conducere videtur. Thermum fieri cum Cæsare. nemo est enim ex iis, qui nunc petunt, qui, si in nostrum annum ceciderit, firmior candidatus fore videatur; propterea quod curator est via Flaminia, 9 quæ tum erit absoluta sanè facili. 10 eum libens ἡμεῖς ciceri Consul accuderim. Petitorum hæc est adhuc intormata cogitatio. Nos in omni munere candidato fungendo sumam adhibebimus diligentiam: & fortasse, quoniam videtur in suffragiis multum posse Gallia, cum Roma à judiciis forum retransferretur, excurremus mense Septembris legati ad Pisonem, ut Januario revertamur. Cum perspexero voluntates nobilium, scribam te. cetera spero prolixa esse, his dumtaxat urbanis competitoribus. Illam manum, tu, mihi, cura, ut præstes, quoniam proprius abes, Pompei, nostri amici. 12 nega me ei iratum fore, si ad mea comitia non venerit. Atque hæc hujusmodi sunt. Sed est, quod abs te mihi ignosci pervelim. Cæcilius, avunculus tuus à P. Vario cum magna pecunia fraudaretur, agere coepit tum ejus fratre Caninio 13 Satrio de iis rebus, quas cum dolo malo mancipio accepisse de Vario diceret. una agebant ceteri creditores, in quibus erat Lucullus, & P. Scipio, & is, quem putabant magistrum fore, si bona venirent. L. Pontius. verum hoc ridiculum est, de magistro nunc cognoscere. rogavi me Cæcilius, ut ad essem contra Satrium. dies fere nullus est, quin hic Satrius domum meam ventitet. observat L. Domitium maxime: me habet proximum. fuit & mihi, & Quinto fratri magno usui in nostris petitionibus. sanè sum perturbatus, cum ipsius Satrii familiaritate, tum Domitii, in quo uno maxime ambitio nostra nititur. demonstravi hæc Cæcilio: simul & illud ostendi,

1. In campo.) Hæc quoque distinctio est Malaspina. Vulgata editio hic periodum incipit; In campo comitiis tribunitiis. Ceterum pro, tribunitiis, non obscure extare vestigia in ms. suo scribit Vrsinus hujus scripturæ, comitiis tribunitiis.
 2. A. D. XVI. Kalend.) Ita distinguit Bosius quum antea esset. A. D. XVI. Kalend. sequiturque istud toto libro. itaque semel indicasse sufficit ac ut etiam; exhibitum hinc nobis Bosii textum, uti ipse adnotat in patra sua. nam; consulere iterum Palatinas membranas post Fr. Iunium, super vacuum videatur; in tanta præsertim temporis angustia. Gulielmus heic nihil adnotat ad margines libri sui; sed Voverius unum alterumque librum; scriptum aique editum conferenti jussit cum vulgatis.
 3. Videantur.) Vulgaris, videtur.
 4. Ut frontem ferias. Sicut.) Conjecturam Manutii, qua distinguit Puto te in hoc aut risisse aut ingemuisse. Ut frontem ferias, juncti qui etiam Cæsonium putent, &c. libris Palatinis adjuvant aut Iunius. pro, Cæsonium, verò Cæsonium in quibusdam libris legi ait Muretus, qui præterea adque scit interpunctioni Manutiana.
 5. Qui denegat.) Hæc est & scidarum Bosii, & vulgò recepta lectio. Petri Pithæi ms. exemplar habebat, qui & negant & i. m. ex quo ipse legit, qui & negant & i. m. quæ correctio fulcitur auctoritate codicis Tornesiani & Crusellini. consulatur ipsemet Pithæus lib. II. Subdicitur. lectio. cap. 8.
 6. Meridie non licere.) Boroaldus & Victorius legunt, ligere, Muretus Jacobi Turelli fidem sequutus, ex Veteri libro in quo ita legitur, si judicatum erit meridie licere; emendat, si judicatum erit licere, videatur is cap. Ilo decimo variatum.
 7. Palicano.) Palicano ex veteribus numis scribit Vrsinus.
 8. Curium obducere.) Codex Tornæi. Terium. illud obducere Victorii, tuetur Muretus d. cap. 10. contra nescio quos. quippe Malaspina emendationes nobis non dum videre contigit.
 9. Quæ tum erit.) Hanc lectionem habet Bos. à Torn. Decart. & Crusell. & alii ante eos.
 10. Facili.) Hæc quoque post. Facili, additur, est & ab ipso Bos. Prius tamen ex sola conjectura ita & legerat & distinguerat Muretus.

si ipse unus cum illo uno contenderet, me ei satis facturum fuisse: nunc in causa universorum creditorum, hominum præsertim amplissimorum, qui sine eo, quem Cæcilius suo nomine perhiberet, facile causam communem sustinerent, æquum esse, eum & officio meo consulere, & tempori. durius accipere hoc mihi visus est, quam vellem & quam homines belli solent: & postea prolixus ab instituta nostra paucorum dierum consuetudine longè refugit. Abs te peto, ut mihi hoc ignoscas, & me existimes humanitate esse prohibitum, ne contra amici summam existimationem miserimo ejus tempore venirem: cum is omnia sua studia, & officia in me contulisset. quòd si volens in me esse durior, ambitionem purabis mihi obtulisse. ego autem arbitror, etiam si id fit, mihi ignoscendum esse. 14 ἐπειδὴ ἰσθηόν, ἀδὲ βοέην, vides enim, in quo curu sumus, & quam omnes gratias non modò retinendas, verum etiam acquirendas putemus. Spero tibi me causam probasse; cupio quidem certè. Hermaetha tua valde me delectat, & postea ita bellè est, ut totum gymnasium 15 ἡλὶς ἀνάθημα esse videatur. multum te amamus.

CICERO ATTICO, S.

16 L. Julio Cæsare, C. Marcio Figulo coss. filiole meum scito, salva Terentia. 17 Abs te tam diu nihil litterarum? Ego 18 de meis ad te rationibus scripsi à ea diligenter. Hoc tempore Catilina, competitorum nostrum, defendere cogitamus. iudices habemus, quos volumus, summa acculatoris voluntate. Spero, si absolutus erit, conjunctorem illum nobis fore in ratione petitionis: sin aliter acciderit, humaniter feremus. Tuo adventu nobis opus est maturo. nam prolixas summa hominum est opinio; tuos familiares, nobiles homines, adversarios honori nostro fore. ad eorum voluntatem mihi conciliandam maximo te mihi usui fore video, quare Januario mense, ut constituisti, cura ut Roma sis.

CICERO ATTICO, S.

19 AVIAM tuam scito desiderio tui mortuum esse, & simul quòd verita sit, ne Latina in officio non manerent & in montem Albanum hostias non adducerent. Eius rei consolationem ad te L. Saufejum misurum esse arbitror. Nos hic te ad mensem Januarium expectamus, ex quodam rumore, an ex literis tuis ad alios missis? nam ad me de eo nihil scripsisti. Signa, quæ nobis curasti, ea sunt ad Cajetam

10. Eum libens ἡμεῖς.) Ita Bos. ex scidis & Crusell. habentibus eum libenter nunc ceteri Consul acciderimus. & Tornæi. in quo legitur, eum libenter nunc ceteri consuli acciderimus. Distinctiones optime à Manutio & Bosio positas laudat Iunius; sed lectionem Bosii rejicit, legitque eum libenter nunc Cæsari Consuli acciderim, ex ms. Pal. in quibus est, eum libenter nunc ceteri consuli acciderim: & in quibusdam, acciderim. castigaciones hujus loci octo novem, reperite est apud Lambinum, qui adæquat.
 11. Multum posse Gallia.) Hæc emendatio est Victorii, ex vetustis codd. quum antea legeretur Galba.
 12. Negam ei.) Et hæc correctio est à Victorio, quum prius esset, negant.
 13. Satrio.) Prius erat, Satrio, ut & infra, Satrium, Satrii, Satrii; pro Satrio, Satrii, Satrii.
 14. Επειδὴ ἰσθηόν.) Quia non victimam, neque tergus bulum (sc. capro.) Antea depravatè legebat, teste Victorian bulum ἰσθηόν. Antea depravatè legebat, teste Victorian ἰσθηόν ἢ ἀνάθημα ἢ πύλη; quum perimperitiam legere non possent litteras Græcas quæ in ms. aliquantum confusæ & deformatæ erant.
 15. ἡλὶς ἀνάθημα.) Ita ex veteribus libris emendatum, quum antea ut ait Victorius ἰσθηόν ἢ ἀνάθημα scriberetur. Ceterum vox ἡλὶς abest à Fulviano ms.
 16. L. Julio Cæsare.) Ab his verbis & Malaf. & Bosius initium epistolæ ducunt si non suffragantibus, certè non refragantibus veteribus codd. in quibus hæc epistola agglutinata est superiori, nullo principii discrimine.
 17. Alis te tam diu.) Hinc vulgus epistolam orditur.
 18. De meo ad te rationibus.) Melior Victorii codex, de meo detractis, alios habet.
 19. L. Saufejum.) Hinc epistolam inchoandam docuere Bosius; Junius, & alii ante eos.

Cajetam exposita. nos ea non vidimus. heque enim ex- cundi Roma potestas nobis fuit. misimus, qui pro vestra solveret. te multum amamus, quod ea abs te diligenter, parvoque curata sunt. Quod ad me saepe scripsisti de nostro amico placando, feci, & expertus sum omnia: sed miran- dum in modum est animo abalienato: quibus de suspi- cionibus, etsi audisse te arbitror, tamen ex me, cum veneris, cognosces. Sallustium praesentem restitueri in ejus vete- rem gratiam non potui. 1 hoc ad te scripsi, 2 quod is me accusare de te solebat, 3 at in se expertus est illum esse mi- nus exorabilem, meum studium nec tibi defuisse. Tullio- lam C. Pisoni L. F. Frugi respondimus.

CICERO ATTICO, S.

REBRAS expectationes nobis tui commoves. nuper quidem, cum jam te adventare arbitraremur, repente abs te in mensem Quintilem rejecti sumus. nunc vero contemso; quod commodo tuo facere poteris, venias ad id tempus, quod scribis. obieris Quinti fratris comitia; nos longo intervallo viseris; Acutilianam controversiam transegeris. hoc me etiam Peduceus, ut ad te scriberem, ad- monuit. putamus enim utile esse; te aliquando jam rem transigere. mea intercessio parata est, & fuit. Nos hic incredibili ac singulari populi voluntate de C. Macro trans- egimus. cui cum aequi fuisset, tamen multo majorem fructum ex populi existimatione, illo damnato, cepimus, quam ex ipsius, si absolutus esset, gratia cepissemus. Quod ad me de Hermathena scribis, 4 per mihi gratum est; & ornamentum Academiae proprium meae, quod & Her- mes commune omnium, & Minerva; singulare est in si- gne ejus gymnasii. quare velim, ut scribis, ceteris quoque rebus quam plurimis eum locum ornes. Quae mihi antea signa misisti, ea nondum vidi. in Forniano sunt. quod ego nunc proficisci cogitabam. illa omnia in Tusculanum de- portabo. Cajetam, si quando abundare coepero, ornabo. Libros tuos conserva; & noli desperare, 6 eos me meos facere posse. quod si assequor, supero Crassum divitiis, atque omnium 7 vicos, & prata contemno.

CICERO ATTICO, S.

QVANTVM dolorem acceperim, & quanto fructu sim privatus & forensi, & domestico, Lucii fratris nostri morte, in primis pro nostra consuetudine, tu existimare potes. nam mihi omnia, quae jucunda ex humanitate alte- rius, & motibus homini accidere possunt, ex illo accide- bant. quare non dubito, quin tibi quoque id molestum sit, cum & meo dolore moriatur, & ipse omni virtute, officio- que ornatissimam tuique & sua sponte, & meo sermone amantem affinem, amicumque amiseris. Quod ad me scribis de sorore tua; testis erit tibi ipsa, quantae mihi cu- ex fuerit, ut Quinti fratris animus in eam esset is, qui esse deberet: quem cum esse offensorem arbitraret, eas litteras ad eum misit, quibus & placarem ut fratrem, & monerem

ut minorem, & objurgarem ut errantem itaque ex illis quae postea saepe ab eo ad me scripta sunt, confido ita esse: o- omnia, ut & oporteat, & velimus. 8 De litterarum missio- ne, sine causa abs te accusor. numquam enim a Pompeia nostra certior sum factus, esse, cui litteras dare possem. porro autem neque mihi accidit, ut haberem, qui in Epi- rum proficisceretur: neque dum te Athenis esse audieba- mus. De Acutiliano autem negotio quod mihi manderas, ut primum a tuo digressu Romam veni, confeceram: sed accidit, ut & contentione nihil opus esset, 9 & ut ego, qui in te satis consilii statuerim esse, mallem Peduceum tibi consilium per litteras, quam me dare. etenim cum multos dies aureis meas Acutilio dedissem; ejus sermonis genus tibi notum esse arbitror; non mihi grave 10 duxis- sem scribere ad te de illius querimoniis, cum eas audire, quod erat subdiciosum, leve putarem. sed abs te ipso, qui accusas, unas mihi scito litteras redditas esse, cum & otii ad scribendum plus, & facultatem dandi majorem habue- ris. Quod scribis, etiam si cujus animus in te esset offen- sior, a me recolligi oportere; quid dicas: neque id neglexit sed est miro quodam modo affectus. ego autem, quae dicen- da fuerant de te, non praterii. quid autem contendendum esset, ex tua putabam voluntate 11 statuere oportere; quam si ad me perscriberis, intelliges, me neque diligentorem esse voluisse, quam tu esses, neque negligentorem fore, quam tu velis. De Tadiana re, tecum Tadius locutus est, te ita scripsisse, nihil esse jam, quod 12 laboraretur, quo- niam hereditas usucapta esset, id mirabamur te ignorare, de tutela legitima, in qua dicitur esse puella, nihil usucapi posse. Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere. Quae tibi mandavi, & quae tu intelliges convenire nostro Tusc- lano, velim, ut scribis, cures, quod sine molestia tua facere poteris. nam nos ex omnibus molestiis, & laboribus uno illo in loco conquiescimus, quo fratrem quotidie expecta- mus. Terentia magnos articulorum dolores habet, & te, & forem tuam, & matrem maxime diligit, salutemque tibi plurimam adscribit; & Tulliola, delitix nostra. Cura, ut valeas, & nos ames; & tibi persuadeas, te a me fra- ternè amari.

CICERO ATTICO, S.

NON committam posthac, ut me accusare de epistola- rum negligentia possis. tu modò videro, in tanto otio ut par mihi sis. Domum Rabirianam Neapoli, quam tu jam dimensam, & exadificatam animo habebas, 13 M. Fontinus emit 14 CCCXXX. id te scire volui, si quid forte ea res ad cogitationes tuas pertineret. Q. frater, ut mihi videtur, quo volumus, animo est in Pomponiam, & cum ea nunc in 14 Arpinatibus praediis erat, & secum ha- bebat hominem 15 XCVI. D. Turranius. Pater nobis decessit A. D. v 111. Kal. Decembr. Haec habebam ferè, quae

Ggg

quae

1. Hoc ad te scripsi.] Vulg. hoc est ad te scripsi.
2. Quod à me accusare de te.] Sic habent mss. teste Lambino; quidam interponunt pronomen qui, hoc modo, quod à qui me, &c. Vrsino vi- detur legendum, quod te, pro, de te; quamvis, de te, etiam ferri possit.
3. At inflexperis.] Particulam At, restituit Ox. Decur. Bosius.
4. Per mihi gratum est; &c.] Vulgo, per gratum mihi est ornamentum. Faernus referent Vrsino, delecto, Et, mutataque interpunctione, sic legit: Quod ad me de Hermathena scribis, per mihi gratum, est ornamentum acedemur propriam vera.
5. Singulare est infigne.] Vocem infigne ex scid. Tornesii & Crusell. restituit Bosius.
6. Eam memas.] Ex fide decur. Scribit Bosius; me, quod antea ex conjectura rescripserat Faernus.
7. Vicos & prata.] Lucio emendat Ant. Augustinus, quod summe placet Vrsino: Gul elmus acquiescebat vulgato, inde vicius, qui vi- cos eos habitabat, Tullius pro Caccina cap. 20 aut sunt celonia, aut vicius aut vicius.
8. De litterarum missione.] Petro Bembo plectum esse refert Vrsi-

nus, ut pro missione, legatur intermissione.
9. Et ut ego, qui.] Attic. ut, obest à vulg.
10. Duxissem.] Prius erat duxi, ita vero ex decur. corrigi Bosius, quomodo & legendum duxerat Malaspina.
11. Statuerem oportere.] Lambinus codicis Tornesii scriptura, est figium sequutus, in quo est, ex tua putabam voluntate statuere oportere; legit a. p. voluntate me statuere oportere.
12. Laboraretur.] In codex Tornesii, vulgè laboraret.
13. M. Fontinus.] V. G. G. Fontinus M. Fontinus legitur hic sit, pro quo Cicero habuit orationem. Lambinus, Vrsinus & Junius de Fontino legem- dum suspicantur, id est, Manius Fontinus; Fontinus vero pro Fontino mss. habere ajunt Fulvius, & Junius, quorum hic, restitit vocem illam Fontinus, quae in vulgari editione post Fontinus additur; Fontinus vero pro Fontinus inaudito esse contendit. Sed & Decur. & Tornesii alio- rum quae vetustiorum codicum fide probam esse asserit Bosius.
14. Arpinatibus praediis.] Vulg. Arpinati praedia.
15. XCVI. D. Turranius.] Quae quae ex usu dissentem.

quæ te scire vellem. Tu, velim, si qua ornamenta...

CICERO ATTICO, S.

3 A PVD matrem rectè est, ea que nobis curæ est. L. Cincio...

CICERO ATTICO, S.

3 A PVD te est, ut volumus. mater tua, & foror à me...

CICERO ATTICO, S.

9 NIMIVM ratò nobis abs te litteræ afferuntur: cum &...

expecto. quidquid ejusdem generis habebis, dignum Aca...

CICERO ATTICO, S.

CUM essem in Tusculano, (erit hoc tibi pro illo tuo, 10...

CICERO ATTICO, S.

ET mea sponte faciebam antea, & post, duabus episto...

1. Si qua ornamenta γυμνασιῶν. Hæc emendatio est Victorii ex...

2. Γυμνασιῶν.) Apud gymnasio.

3. Apud matrem.) Hoc principium epistolæ, ut monuere Bosius &...

4. Quod ille recusavit satidari.) Vulg. quod ille recusavit satidari, etc.

5. De Tadiano negotio decidisse.) Iunius ex mss. Palat. emendat de Tad...

6. Ille noster amicus vir hercule optimus.) Vulg. ille noster amicus &...

7. Lentulus naves suas pollicetur.) Ursinus mallet ex mss. navi sue pol...

8. Εὐμεγιδῶν πῦρρα.) Παρεῖδῶν quosdam codices...

9. Curam eam.) Est Bosii ex Decurt. Torn. & Crusellino: eiam si...

10. Hermetacles.) Veteres editiones, teste Ursino, habent ἑρμεγῶν...

11. Οὐκ ἔστιν.) Ita reponit Victorius, tum ex libro tum ex conje...

12. Typis.) Metoplaus in sui Corollæ libro 1. cap. 34. Rhypar legit...

quem vide; Victorii antiquior codex Lypsi habet: vir quidam doctus...

13. Putealia sigillata.) Pusealia sigilla olim emendaverat Berosolus...

14. Amaterem.) Faernus legebat emptrem.

15. Pragnas.) Ita veteres codices habere testatur Lambinus; vulgo...

16. Tibi me permisisse memini.) Permisisse ex Palat. mss. legit Iunius...

17. Non accessi à me prohiberi.) Est à decurtato, præfertque Bosius vul...

18. Quod agendum est.) Quod agendum est, codex Tornæsi. referente...

19. Ita autem enim.) Victorius legit, sibi autem enim offendit, etc. atque...

20. Si qua parta erunt.) Echic & infra tum Bosius: tum Lambinus p...

21. Sponforem appellat.) Bosius ait, ab omnibus codd. quos vidit, abe...

22. Non accessi à me prohiberi.) Est à decurtato, præfertque Bosius vul...

23. Non accessi à me prohiberi.) Est à decurtato, præfertque Bosius vul...

24. Non accessi à me prohiberi.) Est à decurtato, præfertque Bosius vul...

25. Non accessi à me prohiberi.) Est à decurtato, præfertque Bosius vul...

daus Sallustius ; ut agerem quam diligentissime cum Lucejo de vestra vetere gratia reconcilianda. sed cum omnia fecissem, non modo eam voluntatem ejus, quae fuerat erga te, recuperare non potui, verum ne causam quidem elicere immutatae voluntatis, tametsi jactat ille quidem illud suum *arbitrium*, 1 & ea, quae jam tum, cum aderas, offendere ejus animum intelligebam, tamen habet quiddam profecto, quod magis in animo ejus infederit: quod neque 2 epistolarum, 3 neque nostra legatio tam potest facile delere, quam tu praesens non modo oratione, sed tuo *vultu* illo familiari tolles 4 si modo tanti putabis id; quod, si me audies, & si humanitati tuae conitare voles, certe putabis, ac ne illud mirere, cur, cum ego antea significarem tibi per litteras, me sperare illum in nostra potestate fore, 5 nunc idem videar diffidere; incedit bite est, quanto mihi videatur illius voluntas obstinatio, & in hac iracundia 6 of firmatio: sed haec aut sanabuntur, cum veneris; aut ei molesta erunt, in utro culpa erit. Quod in epistola tua scriptum erat, me jam arbitrari designatum esse; scito, nihil tam exercitum esse nunc Romae, quam *candidatos*, omnibus iniquitatibus; nec, quando futura sint comitia, sciri, verum haec audies de Philadelpho. Tu, velim, quae *Academiam* nostram parasti, quamprimum mittas. 7 mire quam illius loci non modo usus, sed etiam cogitatio delectat. Libros vero tuos cave, ciquam tradas nobis eos, quemadmodum scribis, conserva. summum me eorum studium tenet, sicut *datum* jam ceterarum rerum: quas tu, incredibile est, quam brevi tempore quanto deteriores offensus sis, quam reliquisti.

CICERO ATTICO, S.

12 **T**EVCRIS illa *lentum* sane negotium; neque Cornelius ad Terentiam postea rediit, opinor, ad Considium, Axiium, Selicium confugiendum est. * nam a Caelio propinquius minore centesimis nummum movere non possunt, sed, ut ad prima illa redeam, nihil ego illa impudentius, astutius, lentius vidi, libertum mitto; 9 Tito mandavi; *επιψυξ*, atque *ἀναβολαί*. 10 sed nescio, an *ταυτήματα* *ἡγεῖται*, 11 nam mihi Pompejani prodromi nuntiant, aperte Pompejum acturum, Antonio succedi oportere; eodemque tempore aget Praetor ad populum, res ejusmodi est, ut ego nec per bonorum, nec per popularem existimationem *honesto* possim hominem defendere; nec mihi libeat, quod vel maximum est, etenim accidit hoc, quod totum ejus modi sit, 12 mando tibi, ut perspicias. Libertum ego habeo, sane nequam hominem, Hilarum dico, ratiocinatorem, & clientem tuum, de eo mihi Valerius Interpres nuntiat, Chilianusque se audisse scribit haec; esse hominem cum Antonio; Antonium porro in cogendis pecuniis distitare, partem mihi quaeri, & a me custodem communis

quaxtus libertum esse missum. non sum mediocriter commotus: neque tamen credidi: sed certe aliquid sermonis fuit, totum investiga, cognosce, perspicce, & nebulationem illum, si quo pacto potes, ex istis locis amove. hujus sermonis Valerius auctorem Ca. Plancium nominabat. mando tibi plane, totum, ut videas, cujusmodi sit. Pompejum nobis amicissimum constat esse. Divortium Muciae vehementer probatur. P. Clodium, Appii filium, credo te audisse, cum veste *multebris* deprehensum domi P. Casaris, 13 cum pro populo fieret, eumque per manus 14 Sep. Rullae servatum, & eductum; rem esse insigni infamia: quod te molestè ferre certo scio. Quid praeterea ad te scribam, non habeo. & 15 me hercule eram conturbatio. nam puer festivus, anagnostes noster, Sositheus decesserat, neque plus, quam *servi* mors debere videbatur, commoverat. Tu velim saepe ad nos scribas, si rem nullam habebas, quod in buccam venerit, scribito. Kal. Januar. M. Messala, M. Pisonis co'ss.

CICERO ATTICO, S.

ACCERI tuas tres jam epistolas, unam a M. Cornelio 16 quam Tribus Tabernis, ut opinor, ei dedisti; alteram, quam mihi Canusinus tuus hospes reddidit; tertiam, quam, ut scribis, 17 anchora soluta de phaeolo dedisti, quae fuerunt omnes rhetorum, parè loquuntur, cum humanitatis sparsa sale, tum insignes amoris notis, quibus epistolis sum equidem abs te lacessitus ad scribendum; sed idcirco sum tardior, quod non invenio *fidelium tabellarium*, quotus enim quisque est, qui epistolam paulo graviolem ferre possit, nisi eam 18 pellestone relevarit? accedit eò, quod mihi non est notum, ut quisque in Epirum profisciscatur, ego enim te arbitror, caesis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum, neque tamen id ipsum certum habeo, quando ad Antonium profisciscare, aut quid in Epiro temporis ponas, ita neque Achaicis hominibus, neque Epiroticis paucis liberiores literas emittere audeo: sunt autem post discessum a me tuum res dignae litteris nostris, sed non committendae ejusmodi periculo, ut aut interire aut aperiiri, aut intercipi possint. Primum igitur scito, primum me non esse rogatum sententiam, praepositumque esse nobis pacificatorem Allobrogum; idque ad murmurante Senatu, neque me invito esse factum, sum enim & ab observando homine perverlo liber, & ad dignitatem in Rep. retinendam contra illius voluntatem solutus: & ille secundus in dicendo locus habet auctoritatem parè principis, & voluntatem non nimis devinctam beneficio Consulis. Tertius est Capulus, quartus (si etiam hoc quaeris) Hortensius. Consul autem ipse *parvo* animo & *pravo*, tantum cavillator genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur, facie magis,

Ggg 2 quam

1. Et ea qua jam tum.] Et in ea, habet vulg.
 2. Epistola tua.] Ita ex mss. Pal. Iunius, vulgò, epistola tua.
 3. Nosra nostra legatio.] Laudar Bos eos qui reponunt, nostra allegatio; quamquam est in veteri libris legatio.
 4. Si modo tanti putabis id.] quod.] Aliter distinguit vulgata, si modo tanti putabis; id quod.]
 5. Nunc idem videar.] Verius legendum censet, nunc idem videar distare.
 6. Offirmatio.] Ita reponit Bos, ex scedis, quam antea legeretur obfirmatio; vel ut in vet. codd. affirmatio.
 7. Mire quam.] Sic ex mss. Pal. Iunius, vulg. mirum quam.
 8. Titum illa.] Hoc principium esse epistolae Manutius, Bosius, Iunius, & alii docuerunt, interierunt vero Victor, multa desunt, & epistolam decurtam existimant, quae Titus haec sit videtur apud Tornaeum lib. ix. Adversariorum cap. 3. Muretum, lib. III, Variarum lect. cap. 18.
 9. Nam a Caelio propinquius minora centesima.] Minore scilicet, quam centesima uloris ductis. Sic lib. iv. ad Attic. Epist. 14. Eam me ex. trinita Edibus Quibus, libere factum erat hospitium. Intelligit ut supra. Vide Gronov. de Senectute pag. 501.
 10. Tito mandavi.] *επιψυξ* atque *ἀναβολαί*.] Ita Bosius ex veteribus suis, & Manutius ex Bellionis & Cavalcantis mss. Victorius legit Titum mandavi *επιψυξ* atque *ἀναβολαί*.

11. Nescis an ταυτήματα ημών.] Victorius ait antiquorem suum habuisse ταυτήματα, alia autem manu postea adjectam fuisse ημών; ex quo fecerunt vulgò ημών, quod ab omnibus quondam excusis abest.
 12. Nam mihi Pompejani.] Iunius reponit, jam.
 13. Mando tibi ut persp.] Lambinus ait codicem Tornaei, habere, mando tibi ut.]
 14. Cum pro populo ferret.] Pro populi habere codicem Tornaei, testantur Bosius & Lambinus.
 15. Sep. Rulla.] Ita restituit Bosius ex vetust. ff. eodd. vulg. servula. Victorius ait Germanos ex antiquo cod. servulae in margine sui cod. pro servula scribere; dicit idem, se in suo antiquiore & meli. ore, servula, scriptum invenisse alii legunt servula. Lamb. haec ex mss. servula, ut servula sit ancillae nomen. Iunius, Ser. Peta, vel etiam, servula.
 16. Hercule eram conturbatio.] Vulg. etiam scribend. centu. batio.
 17. Quam tribus Tabernis.] Vulg. quam a tribus in Taberna, in manu scriptis abest par. a. d. et Iunius.
 18. Anchora soluta de phaeolo.] Vulg. anchora soluta de phaeolo.
 19. Philistinum relevavit.] Ita Malalp. ex conjectura, Bosius ex scedis, Lamb. ex eodd. Memmianis & Tornaei, legunt. Vulgo per pellestone relevavit.

I. Nihil

quàm facietis, ridiculus, & nihil agens cum Repub. se-
 junctus ab optimatibus: à quo nihil speres boni Reip. quia
 non vult; nihil metuas mali, quia non audet. ejus autem
 collega & in me perhonorificus, & partium studiosus, ac
 defensor bonarum. quinimmo leviter inter se dissident.
 Sed vereor, ne hoc, quod infectum est, *serpat* longius. credo
 enim te audisse, cum apud Cæsarem pro populo fieret, ve-
 nisse eò muliebri vestitu virum; idq; sacrificium cum vir-
 gines instaurassent, mentionem à Q. Cornificio in Senatu
 factam: (is fuit princeps; ne tu forte aliquem nostrum
 putes) postea rem ex s. c. 2 ad virgines, atque pontifices
 relatum, idque ab iis *nefas* esse decretum: deinde ex s. c.
 Consules rogationem promulgasse; uxori Cæsarem nuntium
 remississe. In hac causa Piso, amicitia P. Clodii ductus,
 operam dat, ut ea rogatio, quam ipse fert, & fert ex s. c. &
 de religione, antiquetur. Messalla vehementer adhuc agit
 severe. boni viri precibus Clodii remouentur à causa; ope-
 re comparantur; nosmet ipsi qui *Lycoges* à principio
 fuissetus, quotidie demingamur. instat & urget Cato.
 Quid multa? vereor, ne hac *neglecta* à bonis, defensa
 ab improbis, magnorum; Reipubl. malorum causa sit.
 Tuus autem ille amicus, (scin quem dicam?) de quo tu
 ad me scripsisti, 4 postea quam non auderet reprehendere,
 laudare cepisse, nos, ut ostendit, admodum diligit.
 amplectitur, amat, aperte laudat; occulte, sed ita ut
perfricium sit, invidet. nihil come, nihil simplex, 5 nihil
 ex *τοῖς πολιτικῶν* honestum, nihil illustre, nihil forte, nihil
 liberum. Sed hæc ad te scribam aliàs subtilius. nam neque
 adhuc mihi satis nota sunt; & huic, terræ filio, nescio cui,
 committere epistolam tantis de rebus non audeo. Provin-
 cias Prætores nondum sortiti sunt. res eodem est loci, quo
 reliquisti. 6 *το πορσεῖαν*, quam postulas, Miseni, & Puteo-
 lorum, includam orationi meæ. A. D. 111. Non. Decemb.
 mendose fuisse animadverteram. Quæ laudas ex: orationi-
 bus, mihi crede, valde mihi placebant: sed non audebam
 antea dicere. nunc verò, quòd à te probata sunt, multo mihi
ἀξιωτέον videntur. in illam orationem Metellianam ad-
 didi quædam. liber tibi mittetur, quoniam te amor nostri
 7 *φιλορήτορα* reddidit. Novi tibi quidnam scribam?
 8 quid? etiam. Messalla Consul Autronianam domum
 emit n. s. cccxxxvii. quid id ad me, inquis? tantum,
 quòd ea emptione & nos *bona emisse* iudicati sumus: & ho-
 mines intelligere coeperunt, licere amicorum facultatibus
 in emendo ad dignitatem aliquam pervenire. Teucris illa
 lentum negotium est, sed tamen est in spe. tu ista confice.
 à nobis liberiores epistolam expecta. vi. Kalend. Febr.
 M. Messalla, & M. Pisonæ, coss.

CICERO ATTICO, 8.

VERBORUM, ne putidum sit scribere ad te, quàm sim oc-
 cupatus: sed tamen distinebar, ut huic vix tantula
 epistola tempus haberem, 9 atque id ereptum à summis
 occupationibus. Prima concio Pompeji qualis fuisset,
 scripsi ad te antea, non jucunda miseris, inanis improbis,
 beatis non grata, bonis non gravis. itaque frigeat. tum
 Pisonis Consulibus impulsu levissimus ro tribunus pleb. Fu-
 sius in contionem 11 produxit Pompejum. res agebatur in
 circo Flaminio: & erat in eo ipso loco illo die nundinarum
παιήσεις. quaerit ex eo, *PLACERET* ne ei, iudices à
 Prætoribus, 12 quo consilio item Prætor uteretur. id au-
 tem erat de Clodiana religione ab Senatu constitutum:
 tum Pompejus 13 *καλὰ ἔειπεν* locutus est; Sena-
 tusque auctoritatem sibi omnibus in rebus maximam videri,
 semperque visam esse, respondit, & id multis verbis.
 Postea Messalla consul in Senatu de Pompejo quaerit,
 quid de religione, & de promulgata rogatione sentiret. lo-
 cutus ita est in Senatu, ut omnia illius ordinis consilia
 14 *ἠνοικῶς* laudaret: mihi que, ut a se dicit, dixit, se putare,
 satis ab te etiam 15 de istius rebus esse responsum. Cras-
 sus postea quam vidit illum excepisse laudem ex eo, quòd
 hi suspicarentur homines ei Consulatum meum placere,
 surrexit, ornatissimeque de meo Consulatu locutus est;
 ut ita diceret, se, quòd esset Senator, quòd civis, quòd li-
 ber, quòd viveret, mihi acceptum referre; quoties conju-
 gem, quoties domum, quoties patriam videret, toties se
 beneficium meum videre. Quid multa? totum hunc lo-
 cum, 16 quem ego variè me orationibus, quarum tu A-
 ristarchus es, soleo pingere de flamma, de ferro (nostri illas
 17 *λεχούτους*) valde graviter pertulit. 18 Proxime Pompe-
 jum sedebam. intellexi hominem moveri; utrum Crassum
 inire eam gratiam, quam ipse prætermississet; an esse tan-
 tas res nostras, quæ tam libenter Senatu laudarentur, ab eo
 præsertim, qui mihi laudem illam eo minus deberet, quòd
 meis omnibus litteris in Pompejana laude perfrictus es-
 set. Hic dies me valde Crasso adjuvit: & tamen, 19 ab
 illo aperte, testè quidquid est datum, libenter accipi. ego
 autem ipse, dii boni! quo modo 20 *ἐπιπέρασάμενον*
 novo auditori Pompejo? si umquam mihi, 21 *ἀειδοῦν*
 ἢ *καμπῶν*, ἢ *ὀδυρήματα* ἢ *κατασκευαῖα* suppeditave-
 runt, illo tempore. Quid multa? clamores. etenim hæc erat
 22 *ὑπόθεσις*, de gravitate ordinis, de equestri concordia,
 de consensione Italix, de immortalis reliquis conjura-
 tionis, 23 de utilitate, de otio. nostri jam in hac materia
sonitus nostros: tanti fuerunt, ut ego eo brevior sim, quòd

1. Nihil agens cum rep. Vulgo, nihil agens in rep.
 2. Ad virgines atque Pontifices relatum. Illud, virgines atque olim de-
 leverat Lamb. codd. Memin. sequutus, sed postea reposuit, quam in
 Tornæi reperisset. intercedit Iunius, & reponendum vetat. nixus au-
 thoritate longè optimi m. Palatini, & aliorum.
 3. Reip. malorum causa sit. Ita codex Tornæi. & vulgata Lambini edi-
 tio, causa sit.
 4. Posteaquam non auderet reprehendere. Faernus, p. q. n. auderet nos re-
 prehendere.
 5. Nihil in τοῖς πολιτικῶν honestum. Cod. Torn. sic habet. ἄνε. in
 T. T. illustre, nihil honestum, vulgaria lectio etiam existat in Dec. Bef.
 6. Το πορσεῖαν. Descriptionem.
 7. Φιλορήτορα. Studiosum artis dicendi.
 8. Quid? etiam Mess. Vulgo ita distinguitur, quid etiam Messal-
 la, etc.
 9. Aliquid in oratione. Lamb. descriptum.
 10. Eik. plebi Rufinus. Vulgò, L. Rufus, quod pronomen teste Ma-
 nutio abest à Bestiar. antiquo libro, & solum legitur Rufinus.
 11. Produxit Pompejum. Tornæi. producti.
 12. Quo consilio idem. Quorum consilio, etc. habebat m. Longolii re-
 ferente Vrsino.
 13. Καλὰ ἔειπεν. Valdeur optimatem decet.
 14. ἠνοικῶς. Generaliter.
 15. De istius rebus. Est à Decur. vulg. istis.
 16. Quam ego variè meo orationibus. Vulg. quem in Aristotelem etc.

variè meo, etc. in Bessarionis, Cavalantis, Tornæi, Vrbinatis biblio-
 thecæ uno, Palatinæ duobus mss. non comparant duo hæc vocabula: in
 Aristotelem.
 17. Λεχούτους. Ampullas, pigmenta, quibus ornatio & grandior
 sic oratio.
 18. Proxime Pompejum. Ita Bos. ex scid. Tornæi. & Crusell. neque
 aliter etiam ex loco Diomedis, corrupto tamen, se reliquisset ait Lam-
 binus. vulgata proxime Pompejo.
 19. Ab illo aperte, testè. Iunius ex mss. Palat. ab illo aperte iuste. Gu-
 lielmus malebat, ab illo teste aperte quidquid est datum, etc.
 20. Ἐπιπέρασάμενον. Vendicavi me. Ita ex meliore suo li-
 bro emendavit Victorius, quem antea haberetur *ἐπεκρασάμενον*
 cui accedit Turnebus d. cap. 3. editio Lamb. *ἐπιπέρασάμενον*
 habet; quomodo legendum conjiciebat Manutius.
 21. Περιόδοι ἢ καμπῶν. Ambitus verborum, aut flexus clau-
 sularum, aut argumenta Rhetorum, aut confirmationes. Oim lege-
 batur *ἐπιπέρασάμενον*, quod ex vetere libro emendavit Victorius in
περιόδοι ἢ καμπῶν, &c. quum autè post Vict. vocem illam *καρπῶν*
 non intellexisset: Bosius, ausus est illam in *καμπῶν* mutare; quæ
 mutationem etsi acatam agnoscat Iunius, tamen ex consensu mss. ma-
 vult vocem *καρπῶν*, quam ibidem explicat: tu vide.
 22. Ὑπόθεσις. Materia argumentum.
 23. Βουλήσιον. Vulg. vilisati.

res usque istum exatiditos putem. Romanæ autem se res sic habent. Senatus *ἀρετῆς πᾶσι*, nihil constantius, nihil severius, nihil fortius. nam cum dies venisset rogationi ex s. c. ferendæ, concussabant barbatuli juvenes, totus ille grex Catilinæ duce *σπίλοι* Curionis; & populum, ut antiquaret, rogabant. Piso autem Consul, latero rogationis, idem erat diffusor. operæ Clodianæ ponticis occupant. tabellæ ministrabantur, ita ut nulla daretur *ἄτι* rogas hic tibi Rostra Cato advolat. 2. conviciam Pisoni Consuli mirificum facit; si id est *conviciam*, vox plena gravitatis, plena auctoritatis, plena denique salutis. accedit eodem etiam noster Hortensius, multi præterea boni. insignis verò opera Favonii fuit. Hoc concursu optimatum comitia dimittuntur: Senatus vocatur. cum decerneretur frequenti Senatu, contra pugnantem Pisonem, ad pedes omnium singularem accedente Clodio, ut consules populum cohortarentur ad rogationem accipiendam; homines ad xv. Curioni nullum s. c. facientem assenserunt; ex altera parte facile cccc. fuerunt, acta res est. 3. Fufius Trib. tum concessit. Clodius conciones miseræ habebat, in quibus Lucullum, Hortensium, C. Pisonem, Messallam Consulem contumeliosè lædebat; metantem comperisse omnia criminebatur. Senatus & de provinciis Prætorum, & delegacionibus, & de ceteris rebus decernebat, ut ante, quam rogatio lata esset, ne quid ageretur. Habes res Romanas. sed tamen etiam illud, quod non speraram, audi, Messalla consul est egregius, fortis, constans, diligens, nostri laudator, amator, imitator. ille alter *ἄνθρωπος* minus vitiosus, quod iners, quod somni plenus, quod imperitus, quod *ἀπειρητός*, sed voluntate ita *καλῶς*, ut Pompejum post illam & concionem, qua ab eo tenatus laudatus est, odisse cæperit. itaque mirum in modum omnes à se bonos alienavit. neque id magis amicitia Clodii adductus facit, quam studio *προδύτῳ* *ῥομῶν*, atque partium. sed habet sui similem in magistratibus, præter Fufium, neminem. bonis utimur tribunis pl. Cornuto verò pseudoestone? Quid queris? nunc ad privata redeam. *Τὸ καλὸν* promissa patravir. tu mandata effice, quæ receperis. Quintus frater qui Argiletani ædificii rei quum dodontem emit h. s. d. ccc. xv. Tusculanum vendit, ut si possit, emat Facilianam domum. Cum Lucejo in gratiam redi. & video hominem valde petituræ. navabo operam. Tu, quid agas, ubi sis, cujusmodi iste res sint, fac me quam diligentissimè certiore. Idibus Febr.

CICERO ATTICO, S.

25 **A**SIAM Quinto, suavissimè fratri, obtrigisse audisti: non enim dubito, quin celerius tibi hoc rumor, quam illius nostrum litteræ nuntiarent. nunc quoniam & laudis avidissimi semper fuimus, & præter ceteros *9* φιλέλλῃνης & sumus, & habemus; & multorum odia, atque inimicitias reip. causa suscepimus; *10* πάντας ἀρετῆς μνησκαο, & curaque effice, ut ab omnibus & laudemur & amemur.

His de rebus plura ad te in ea epistola scribam, quam ipsi Quinto dabo. Tu me, velim, certiore facias, quid de meis mandatis egeris, atque etiam, quid de tuo negotio. nam ut Brundisio profectus es, nullæ mihi abs te sunt reditæ litteræ. 12 valde haveo scire quid agas. Idibus Mar.

CICERO ATTICO, S.

QUÆRIS ex me, quid acciderit de judicio, quod tam præter opinionem omnium factum sit: & simul vis scire, quo modo ego minus quam soleam, præliatus sim: respondebo tibi *13* ὑπερον πρότερον, Ομηρικῶς. Ego enim, quam diu tenatus auctoritas mihi defendenda fuit, sic acriter, & vehementer præliatus sum, ut clamor, concursusque maxima cum mea laude fierent. quod si tibi umquam sum visus in rep. fortis, certè me in illa causa admiratus esses. cum enim ille ad conciones confugisset; in iisque meo nomine ad invidiam uteretur, dii immortales quas ego pugnas, & quantas strages edidi? quos impetus in Pisonem, in Curionem, in totam illam manum feci; quo modo sum infectatus levitatem senum, libidinem juvenutis? sæpe, ita me dii juvent, te non solum auctorem consiliorum meorum, verum etiam spectatorem pugnarum mirificam desideravi. postea verò quam Hortensius excogitavit, ut legem de religione Fufius tribunus pl. ferret; in qua nihil aliud à consulari rogatione differabat, nisi *judicium genus* (in eo autem erant omnia) pugnavitque, ut ita fieret; quod & sibi, & aliis persuaserat, nullis illi iudicibus effugere posse; contraxi vela, perspicens inopia iudicium; neque dixi quicquam pro testimonio, nisi quod erat ita notum, atque testatum, ut non possem præterire. itaque, si causam quaris absolutionis, (ut jam *πρὸς τὸ πρότερον* revertar) egestas iudicium fuit, & turpido. Id autem ut accideret, commissum est Hortensii consilio; qui dum verius est, ne Fufius ei legi intercederet, quæ ex s. c. ferretur, non vidit illud, SATIUS esse, illum in infamia relinqui ac sordibus, quam infirmo iudicio committi. sed ductus odio properavit rem deducere in iudicium; cum illum plumbeo gladio jugulatum iri tamen diceret. Sed iudicium, si quaris, quale fuerit? incredibili exitu; sic, uti nunc *ἐκ τῆς* ab aliis, à me tamen ex ipso initio consilium Hortensii *14* reprehendatur. nam ut reiectio facta est clamoribus maximis; cum accusator, tamquam censor bonus, homines nequissimos rejiceret: reus, quam clemens lanista, frugalissimum quemque secretareret; ut primum iudices confederunt; valde diffidere boni cæperunt. non enim umquam turpior in ludo talario contestus fuit, maculosi senatores, nudi equites, *15* tribuni non tam ærati, quam, ut appellantur, *αράτι*. pauci tamen boni inerat, quos reiectione fugare ille non poterat; qui mæsti inter sui dissimiles, & mœrentes se debebant, & contagione turpitudinis vehementer permovebantur. hic, ut quæque res ad consilium primis postulationibus referretur, incredibilis erat severitas

Ggg 3 nullæ

1. *ἴσθι*.] Vulgo *ἴσθι*.
 2. *Conviciam* P. Juv.]. Cod. Torn habet *conviciam*, quam lectionem probam esse: & genuinam asserit Jun.
 3. *Fufius* trib. tum *conviciam*.] Sic Bos, ex Torn. Huralcino, & Crusell. quod probant Man. & Ion. vulgò, *terram conviciam*; quod Bellar. & Cavalc. liberos habere testatur Man. ut & legitur in antiquiore Victoriano Octavio Panthagathas & Anton. Argulii. emendantur, *Fufius trib. plibus interstitis*, quæ emendatio non usque adeo lunio placet. Gul. annotat, forte legendam; *Fufius trib. tum conviciam*.
 4. *Ἀπειρητός*.] Rebus agendis ineptissimus.
 5. *Καλῶς*.] Habitu vitiorum depravatus, malivols.
 6. *Conviciam* qua.] Vulg. *Conviciam* in qua
 7. *Nunc ad privata redeam.* *τὸ καλὸν*.] Vulg. *nunc ad privata redeam*, *τὸ καλὸν*.
 8. *Vide et hominem valde petituræ.* *Νοτάο*.] Est Turnebi emendatio

libro 1x. Andr. e. q. quam sequuntur Bos. & Lamb. nec longè ab hac recedat Torn. vulgò, *Videtur hominem valde petituræ. νοτάο*.
 10. *Φιλέλλῃνης*.] Græcorum amantes.
 11. *Πατριῆς*.] Omnis virtutis reminiscere.
 12. *Curaque effice.*] Vulg. *Curaque & effice*.
 13. *Valde haveo scire.*] Cod. Torn. valde haveo scire. Vulg. *ἔχω*.
 14. *ὑπερον πρότερον*.] Ordine præpostero, cum primo locos quod posterus est, secundo quod prius esset, ut *ῥομῶν*.
 15. *Reprehendatur*.] Vulg. *reprehendebatur*.
 16. *Tribuni non tam ærati, quam ut appellantur ærati*.] Ita cod. Mem. Torn. Huralc. ita & antiquior codex Vict. prius erat, *tribuni non tam ærati quam ut appellantur ærati*. Lamb. notat quosdam legere, *tribuni non tam ærati ut appellantur quam ærati*.

nulla varietate sententiarum: nihil i impetrat reus: plus accusatori dabatur, quam postulabat: triumphabat (quid queris?) Hortensius se vidisse tantum: nemo erat, qui illum reum, ac non milies condemnatum arbitraretur. me vero teste producto, credo te ex acclamatione Clodii advocatorum audisse, quae consurrectio iudicum facta sit, ut me circumfiterent, ut aperte *jugula sua* pro meo capite P. Clodio ostentarent. quae mihi res multo honorificentior visa est, quam aut illa, cum jurare turcives Xenocratam testimonium dicentem prohiberent; aut cum tabulas Metelli Numidici, cum haec, ut mos est, circumferrentur, nostri iudices aspiciere noluerunt: multo haec, inquam, nostra res major. Itaque iudicum vocibus, cum ego sic ab iis, ut salus patriae, defenderet, fractus reus, & una patroni omnes conciderunt. ad me autem eadem frequentia postredie convenit, qua cum abiens Consulatum domum reductus clamare praecleari Ariopagicae, se non esse venturos, nisi *praesidio* constituto. refertur ad consilium: una sola sententia praesidium non desideravit, deferretur res ad Senatum; gravissimè, ornatissimèque decernitur: laudantur iudices; datur negotium magistratibus: responsum hominem nemo arbitratur. *ἔπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄνθρωποι, Ὁ πῶς δὲ πῶς πῶς ἔμπεσε*, nosti Calvum, ex Nannejanis illum, illum laudatorem meum, de cujus oratione erga me honorifica ad te scripseram, biduo per unum servum, & cum ex gladiatorio ludo, consecit totum negotium: accessit ad se, promissis, intercessit dedit jam verò (ò dii boni, rem perditam) etiam *noctes* certarum mulierum, atque adolescentulorum, nobilium introductiones non nullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt. ita, summo discessu bonorum, pleno foro servorum, 335 iudices ita fortes tamen fuerunt, ut, summo proposito periculo, vel perire maluerint, quam perdere omnia. xxxi fuerunt, quos *fames* magis, quam *sama* commoverit. quosum Catulus cum vidisset quendam, Quid vos, inquit, praesidium à nobis postulabatis? an, ne nummi vobis eriperentur, timebatis? Habes, ut brevissimè potui genus iudicii, & causam absolutionis. *Quar*is deinceps, qui nunc sit status rerum, & qui meus. Reipub. statum illum, quem tu meo consilio, ego divino confirmatum putabam, qui bonorum omnium conjunctione, & auctoritate Consulatus mei fixus, & fundatus videbatur, nisi quis nos deus respexerit, elapsum scito esse de manibus, uno hoc iudicio: si iudicium est, triginta homines populi Romani levissimos, ac nequissimos, pumulis acceptis, jus, ac fas omne delere, & quod omnes non modò homines, verum etiam pecudes & factum esse sciant, id, Talmam, & Plautum, & Spongiam, & ceteras huiusmodi quisquillas statuere, numquam esse factum, sed tamen, ut te de Reipub. consoleret, non ita, ut sperarunt mali, tanto imposto Reipub. vulnere, alacris exultat *improbitas* in victoria.

nam planè ita putaverunt, cum religio, cum pudicitia, cum iudiciorum fides, cum senatus auctoritas concideret, fore, ut aperte victrix nequitia, ac libido poenas ab optimo quoque peteret sui doloris, quem improbissimo cuique inuulerat feveritas Consulatus mei. Idem ego ille, (nomen mihi videor insolentem gloriari, cum de me apud te loquor, in ea praesertim epistola, quam nolo aliis legi) idem, inquam, ego recreavi afflictos animos bonorum unumquemque 7 confirmans, excitans, infestandis vero, exagitantisque nummariis iudicibus, omnem omnibus studiis, ac fautoribus illius victoriae *ἔπειτα* eripuit. Pisonem Consularem nulla in re consistere unquam sum passus: *desponsam* homini jam Syriam ademi: Senatum ad praesertim suam severitatem revocavi, atque abjectum excitavi: Clodium praesertim fregi in senatu, cum oratione perpetua, plenissima gravitatis, tum altercatione ejusmodi, ex qualicet pauca degustes. nam cetera non possunt habere neque vim, neque venustatem, 9. remoto illo studio *contentionis*, quem *ἀγῶνα* vos appellatis. Nam, ut idem Maji in Senatum convenimus, rogatus ego sententiam, multa dixi 10 de summa Republica, atque ille locus inductus à me est divinitus; NE, VNA PLAGA accepta, patres conscripti conciderent, ne deficerent: vulnus esse ejusmodi, quod mihi nec dissimulandum, ne peritescendum videretur. 11. ne aut metuendo ignavissimi, aut ignorando stultissimi judicaretur. bis absolutum esse Lentulum, bis Catilinam: hunc certum jam esse à iudicibus in Remp. immisum. Erras Clodi, non te iudices urbi sed carceri referantur; 12. neque te retinere in civitate, sed exilio privare voluerunt. Quomobrem, patres conscripti, erigite animos, retinere vestram dignitatem. manet illa in Rep. bonorum consensio; dolor accessit bonis viris; virtus non est imminuta: nihil est damni factum novi: sed, quod erat, inventum est in unius hominis perditii iudicio, plures similes reperti sunt. Sed quid ago? prae orationem in epistola inelusi. Redeo ad altercationem. Surgit pulchellus puer: objicit mihi, 13. me ad Bajas fuisse saluum: sed tamen 14. quid hoc? simile est, inquam, quasi dicas in operto fuisse quid, inquit, homini Arpinati cum *aquis calidis*? narra, inquam, patrono tuo, qui *Aspinatus* aquas concupivit: 15. nosti enim Marinas. Quousque, inquit, hunc regem feremus? regem appellas, inquam, cum Rex tui mentionem nullam fecerit? ille autem Regis hereditatem spe devorarat. Domum, inquit, emisti 16. putes, inquam, dicere, iudices emisti: juranti, inquit, tibi non crederunt. mihi verò, inquam xxxv. iudices crediderunt: xxxvi, quoniam nummos ante acceperunt, tibi nihil crediderunt, magnis clamoribus afflictus conticuit, & concidit. Noster autem status est hic. apud bonos iidem sumus, quos reliquisti: apud sordem urbis, & facem 17. multo melius nunc, quam reliquisti. nam & illud nobis non

1. Impetrat. Vulg. impetrabat.
 2. ἔπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄνθρωποι. Prae tunc mihi Muzæ, quomodo ignis primam illapsus est. Ita restituit Victor. tum vestigia verae lectionis, quam Germani in suo codice invenerant, tum etiam probatorem suum sequutus; quum antea legeretur.
 Eπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄνθρωποι ἄλλοι μὲν ἄνθρωποι.
 Verba autem illa abessent.
 Ὁ πῶς δὲ πῶς πῶς ἔμπεσε.
 3. xxxv. Sic bis restituit Bol. ex Decurt. quum antea esset. xx. ut & nota etiam bis xxxi. pro xx.
 4. Praesidium à nobis. Est Bosti ex seicis & Tornæs. non tamen improbat vulg. editionem quae habet, praesidium debui.
 5. Qui nunc sit status rerum, &c. Vulg. qui nunc sit status Reip. & qui.
 6. Factum esse sciant. Vulg. sciebant.
 7. Confirmans, excitans. Confirmans & excitans est in vulgato.
 8. Non possunt habere neque. Vulg. non possunt habere eandem, neque, &c.

9. Remoto illi studio contentionis. Galienus conjiciebat studio, quod ipsam sece dequirat sequens vox ἀγῶνα.
 10. De summa Rep. Vulg. de summa Reip. quod melius habebatur Galienio.
 11. Ne aut metuendo. Hoc membrum quod teste Victorio deorat, se reposuisse gloriatur Lamb. ex codd. Memm. Ceterum in editione Lamb. ordine inverso hæc ita leguntur, n. a. ig. st. aut m. ignavissimi.
 12. Neque te retinere. Te, abest à vulg.
 13. Me ad Bajas fuisse. Falsum. Falsum, legendum esse conjicit Lambinus: falsum, Manutius.
 14. Quid hoc? simile. Bos. ex mss. ut & Lambinus. formis peius impressi habent, quid huius simile, &c.
 15. Nosti enim Marinas. Marinas legit Aut. Angulinius & ita esse in manuscripto codice testatur Vrsinus.
 16. Putes. Vulg. Putes.
 17. Multo melius nunc, quam. A vulg. abest nunc.

non obest, videri nostrum testimonium non valuisse. missus est sanguis, invidia sine dolore, atque etiam hoc magis, quod omnes illi fautores illius flagitii rem manifestam illam redemptam esse à iudicibus consentitur. Accedit illud, quod illa concionalis *hirudo* ararii, misera, ac jejuna plebecula, me ab hoc Magno unice diligi putat: & hercule multa & jucunda consuetudine conjuncti inter nos sumus, utque eò, ut nostri isti 2 commissatores conjurationis, barbaruli juvenes, illum in sermonibus Cnzum Ciceronem appellent. itaque 2 & ludis, & gladiatoribus mirandas 3 *επισημοποιος* sine ulla *pastorica* fistula auferebamus. 4 nunc est excoctatio comitorum: in qua omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli filium: atque in eo neque auctoritate, neque gratia pugnat, sed quibus Philippus OMNIA CASTELLA expugnari posse dicebat. In qua modo affellus onustus auro posset ascendere. Consul autem ille, 5 Doterionis historionis similis, suscepisse negotium dicitur, & domi divisores habere: quod ego non credo. sed S. C. duo jam facta sunt, odiosa, quod in Consulem facta putantur, Catone & Domitio postulante; unum, ut a pud magistratus inquiri liceret; alterum, 6 cuius domi divisores habitarent, ad versus & emp. Lurco autem Tribunus pleb. qui magistratum simul cum lege Alia inivit, solutus est & Alia, & Fufia, ut legem de ambitu ferret; quam ille bono auspicio *claudus homo* promulgavit. Ita comitia 7 in ante diem VI. KAL. Sext. dilata sunt. novi est in lege hoc, ut, qui nummos in tribu pronuntiavit, si non dedit, impune sit; si dedit, ut quoad vivas, 8 in quibus tribubus *κ-5* *κ-10* *κ-15* debeat. dixi, hanc legem P. Clodium jam ante servasse; pronuntiare enim solitum esse, & non dare. Sed heus tu, videsne Consulatum illum nostrum, quem Cario antea *δοξαστος* vocabat, si hic factus erit, 9 fabam imàm tuturum? quare, ut opinor, *φιλοσοφητός*, id quod tu facis, & istos Consulatus 10 non flocci 11 *εατός*. Quoad me scribis, te in Asiam staturus non ire, e quidem mallem, ut ire: ac vereor, ne quid in ista re minus commode fiat. sed tamen non possum reprehendere consilium tuum, praesertim cum egomet in provinciam non sim profectus. Epigrammatis tuis, quae in Amaltheo posuisti, contenti erimus, praesertim cum & Chilius nos reliquerit, & Archias nihil de me scripserit: ac vereor ne, 12 Lucullis, quoniam Graecum poema condidit, nunc ad Caecilianam fabulam

spectet. Antonio tuo nomine gratias egi; eamque epistolam Manlio dedi. Ad te ideo antea rarius scripsi, quod non habebam idoneum, cui darem; 13 nec satis sciebam, quid darem. 14 vile te venditari. Cincius si quid ad me tui negotii detulerit, suscipiam. sed nunc magis in suo est occupatus; in quo ego ei non desum. Tu, si uno in loco es futurus, crebrius a nobis litteras, expecta; aut plures etiam ipse mittito. Velim, ad me scribas, cuiusmodi sit a *καλαδία* tuum, quo ornatu, qua 15 *τοποθεσία*; & quae poemata, quaeque historias de a *καλαδία* habes, ad me mittas. lubet mihi facere in Arpinati. Ego tibi aliquid de meis scriptis mittam. nihil erat absoluci.

CICERO ATTICO, S.

MAGNA mihi varietas voluntatis, & dissimilitudo opinionionis, ac iudicii Quinti fratris mei, demonstrata est ex litteris tuis, in quibus ad me epistolarum illius exempla misisti. qua ex re & molestia sum tanta affectus, quantum mihi meus amor summus erga utrumque vestrum afferre debuit; & admiratione, quidnam accidisset, quod afferret Quinto fratri meo, aut offensionem tam gravem, aut commutationem tantam voluntatis, atque illud à me jam ante intelligebatur, quod te quoque ipsum discedentem à nobis suspicari videbam, subesse nescio quid opinionis incommode, sauciumque ejus animum; & inesse quasdam odiosas suspiciones: quibus ego mederi cum cuperem, antea *καπε* & vehementius etiam post sortitionem provinciae, nec tantum intelligebam ei esse offensionis, quantum litterarum declarant; nec tantum proficiebam, quantum volebam. sed tamen hoc me ipse consolabar, quod non dubitabam, quin te ille aut Dyrbachii, aut in istis locis uspiam visurus esset. quod cum accidisset; confidebam ac mihi persuaseram fore, ut omnia placarentur inter vos non modo sermone, ac disputatione, sed 16 *κοινη* ipso congressuque vestro. nam, quanta sit in Quinto fratre meo comitas, quanta iucunditas, quam mollis animus & ad accipiendam, & ad deponendam offensionem, nihil attinet me ad te, qui ea noxte, scribere. sed accidit perincommode, quod eum nusquam vidisti, valuit enim plus, quod erat illi nonnullorum artificis inculcatum, quam aut officium, aut necessitudo, aut amor vestri ille pristinus, qui plurimum valere debuit. Atque hujus incommodi culpa ubi resideat, facilius possum existimare, quam scriberes; Ggg 4 vereor

1. *Commissatores.*] Ita Victorius ex mss. quod reprehendit Lambinus, & legit: *comissatores* unico m. vulgo: *comissatores*. Vnum mss. Palat. *commissatores*, habet; quod non ineptum videtur. Junius prioribus tamen lectionibus non praefert.
 2. *Et hodie & gladiatibus.*] Ita se ex mss. reposuisse ait Victorius, quem prius legeretur, *Itaque & ludos gladiatibus*.
 3. *Επισημοποιος.*] Signa, quibus animus & voluntas populi declarantur: plausus.
 4. *Nunc est excoctatio comitorum:* in qua *omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli filium.*] Vulg. *in qua omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli F.* Ceterum pro A. F. & hic & in ultimis epistola hujus libri legit Lipsius A. F. id est *Africanus*. videatur libro tti. variarum lectionem cap. ultimo.
 5. *Doterionis historionis.*] Est Bostii ita conjicientis ex vitiosa mss. suorum scriptura. ac Junius, est acutissimam conjecturam laudens vulgata, *detertionis*, tamen retinendam censet. retinebat item Gulielm. Ius, tanquam rependit respiciet Tullius ad Prologum Plautini Amphitruonis, versu 67. & sequentibus.
 6. *Cuius domi divisores habitarent.*] Vulgo, *cuiusmodi divisores habitarent*. Bellarionis & Cavalcanis libri, *habitarent*; quibus vulgatam lectionem praefert Junius.
 7. *In ante diem VI. Kal.*] In ante II. Kal. vulgata.
 8. *Singulis tribubus κ-5 κ-10 κ-15.*] Ita credo Victorius, quem ante esset *κ-5* *κ-10* *κ-15*. Germani *tribubus* pro *tribubus* legunt.
 9. *Fabam imàm tuturam.*] Ita Bostius ex vitiosa scriptura Decurtati, in quo, *fabam minimum*, & aliis veteribus, in quibus, *fabam minimum*, in illo

retrahenda littera à capite sequentis ad calcem prioris; in hoc verò detrabenda est littera capitalis. Victorius quid hic statueret debeat, nescit; aitque manus scriptos meliores habere *fabam minimum*. Junius ex duobus mss. Palatinis legit, *fabam minimum*, &c. quem vide. Lambinus mavult ex eod. Memm. & Tornæi. *fabam minimum*. Manotius, *fabulam minimum*, reponit; P. Magnulus & Muretus, *fabulam minimum* conjiciebant.
 10. *Non flocci εατός.*] Sic Turnebus ex conjectura, ad quam proximè accedere ait scripturam scidarum Bostius. Victorius, Manutius, Lambinus ex mss. & ratione, *flocci saltem* retinendum esse contendunt. Junius ait mss. optimum Palat. habere *flocci φατός* quod laudat, idque Turneb. l. 9. Advers. cap. I. agnovisse videtur. vulgo legitur *ελαφτός*.
 11. *Εατός.*] Relinquere oportet.
 12. *Lucullis.*] Est Bostii ex Decurt. vulg. *Lucullis*, quod laudat Junius.
 13. *Nec satis sciebam quid darem.*] Vrl. m. *quo darem*.
 14. *Vile te venditari.*] Ita reponit Bostius partim ex conjectura, partim sequens mss. lectionem, quam Tornæi & Huralt. habebant, *vale te venditari*. Decurti *vile te venditari*. Cusell. *vale te venditari*. Junius ex mss. Palat. *vale te vindicari*, & addit sordem mss. paulo post habet, *litteram vale*. vulgo, *te vale vindicari*.
 15. *Τοποθεσία.*] Loci descriptione.
 16. *Κοινη* ipsi.) Vulg. *κοινη*.

3. Optima.

vereor enim, ne, dum defendam meos, non parcam tuis, nam sic intelligo; ut nihil à domesticis vulneris factum sit, illud quidem, quod erat, eos certè sanare potuisse. sed huiusce rei totius vitium, quod aliquanto etiam latius patet, quam videtur, præsentì tibi commodius exponam. De iis literis, quas ad te Thessalonica misit, & de sermonibus, quos ab illo Romæ apud amicos tuos, & in itinere habitos putas; æquid tantum causâ sit, ignoro: sed omnis in tua posita est humanitate mihi spes huius levandæ molestiæ. nam, si ita statueris, & **IRRITABILIS** animos esse & optimorum sæpe hominum, & eisdem placabiles; & esse hanc agilitatem, ut ita dicam, & mollitiæque naturæ plerumque bonitatis, & id quod caput est, *nobis inter nos nostra* sive incommoda, sive vitia, sive injurias esse tolerandas; facile hæc, quemadmodum spero, mitigabuntur. quod ego, ut facias, & te oro. nam ad me, qui te unice diligo, maxime pertinet, neminem esse meorum, qui aut te non amet, aut abs te non ametur. Illa pars epistolæ tuæ minimè fuit necessaria, in qua exponis, quas facultates aut provincialium, aut urbanorum commodorura, & aliis temporibus, & me ipso Consule, prætermiseris. mihi enim perfecta est **4** ingenuitas, & magnitudo animi tui: neque ego inter me, atque te quicquam *interesse* unquam duxi, præter voluntatem institutæ vitæ: quod me ambitio quædam ad honorum studium, te autem alia minimè reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. vera quidem laude probitatis, diligentia, religionis, neque meriti, neque quemquam antepono. amoris verò erga me, cum à fraterno amore, domesticoque discessi, tibi primas deferro. vidi enim, vidi, penitusque perpexi in meis *varius temporibus* & sollicitudines, & lætitiâ tuas. fuit mihi sæpe & laudis nostræ gratulatio tua jucunda, & timoris consolatio grata. quin mihi nunc, te absente, non solum consilium, quo tu excellis, sed etiam sermonis communicatio, quæ mihi suavissima tecum solet esse, maxime deest. quid dicam? in publicane re? quo in genere mihi negligenti esse non licet; an in forensi labore? quem antea propter ambitionem sustinebam; nunc, ut dignitatem tuam gratia possim; an in ipsis domesticis negotiis? in quibus ego sum antea, tum verò post discessum fratris, te sermoneque nostros desidero. postremò non labor meus, non requies; non negotium, non otium; non forenses res, non domesticiæ, non publicæ, non privatæ carere diutius tuo suavissimo, atque amantissimo consilio, ac sermone possunt. Atque harum rerum commemorationem verecundia sæpe impedit utriusque nostrum, nunc autem ea fuit necessitas propter eam partem epistolæ tuæ, per quam te, ac mores tuos mihi purgatos, ac probatos esse voluisti. Atque in ista incommoitate alienati illius animi, & offensis, illud inest tamen commodi, quod & mihi, & ceteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando testificata tua voluntas omitte-rendæ provinciæ; ut quòd *una non est*, non dissensione, ac discidio vestro, sed voluntate, ac iudicio tuo factum esse videatur. quare & illa, quæ violata, expiabuntur; & hæc nostra, quæ sunt sanctissime conservata, suam religionem obtinebunt. Nos hic in rep. infirma, misera, commutabilique versamur. credo enim te audisse, nostros

Equites pæne à Senatu esse *disiunctos*; qui primùm illis valde graviter tulerunt, promulgatum ex S. C. fuisse, ut de iis, & qui ob iudicandum pecuniam accepissent, quaeretur. qua in re decernenda cum ego casu non affuissem, sensibilemque id Equestrum ordinem ferre molestè, neque apertè dicere; obiurgavi Senatum, ut, mihi visus sum, summa cum auctoritate; & in causâ non verecunda, admodum gravis, & copiosus fui. Ecce alia delicia Equitum, vix ferenda, quas ego non solum tuli, sed etiam ornavi. Asiatici, qui de censoribus 7 conduxerant, questi sunt in Senatu, se *cupidine delapsos*, nimium magno conduxisse; ut induceretur locatio, postulaverunt ego princeps in adiutoribus, atque adeo secundus, nam, ut illi auderent hoc postulare, Crassus eos impulit, invidiosè, turpis postulatio, & confessio temeritatis, summum erat periculum, ne si nihil impetrassent, planè alienarentur à Senatu. huic quoque rei subventum est maxime à nobis, perfectumque, ut frequentissimo Senatu, & libentissimo uterentur, multa que à me de ordinum dignitate, & concordia dicta sunt **KAL. Decemb. & postridie**. neque adhuc res confecta est, sed voluntas Senatus perfecta, unus enim contradixerat Metellus Consul designatus, & quin erat dicturus (ad quem propter diei brevitatem perventum non est) heros ille noster Caro. sic ego conservans rationem, institutionemque nostram, tueor, ut possim, illam à me congruatam concordiam, sed tamen, quoniam ista sunt infirma, *munus* quædam nobis ad retinendas opes nostras tuta, ut spero, via, quam tibi literis satis explicare non possum; significatione parva ostendam tamen. utor Pompeio familiarissimè video, quid dicas. cavebo, quæ sunt cavenda: ac scribam alias ad te de meis consiliis capessendæ Reip. plura. Lucejum scito Consulatum habere in animo statim petere. duo enim soli dicuntur petiri. Cæsar cum eo coire per Arrium cogitat: & Bibulus cum hoc se putat per C. Pisonem posse conjungi. Rides? non sunt hæc ridicula, mihi crede. Quid aliud scribam ad te? quid multa sunt: sed in aliud tempus. Te si expectari velis, cures, ut sciam, jam illud modestè rogo, quod maxime cupio, ut quamprimum venias. Nonis Decemb.

CICERO ATTICO, 3.

NITE mihi nunc scito tam deesse, quam hominem; **9** cum, id quocumque omnia, quæ me cura aliqua afficiunt, unâ *communicem*: qui me amet, qui sapiat, quicum ego colloquar, nihil fingam, nihil dissimulem, nihil obtegam, abest enim scater **11** *ἀπελευθερία*, **12** & amantissimus; Metellus non homo, sed litus, atque aër, & solitudo mera; tu autem, qui sapissimè curam, & angorem animi mei sermone, & consilio levasti tuo; qui mihi & in publica re socius, & in privatis omnibus conscius, & omnium meorum sermonum, & consiliorum particeps esse soles, ubinam es? **13** ita sum ab omnibus destitutus, ut tantum quietis habeam, quantum cum uxore, & filio, & mellito Cicerone consumitur. nam illæ ambitiosæ nostræ suscitæque *amicitiæ* sunt in quodam splendore forensi; fructum domesticum non habent. itaq; **CVM BENE COMPLETA** domus est,

1. Optimorum hominum.] Virorum pro hominum quosdam reponere auctor est Lambinus.

2. Melitiamque.] Vulgo Melitiamque.

3. Te oro.] Vulgo te rogo.

4. Ingenuitas.] Ita est in Tornæ. teste Lambino. vulgo integritas.

5. In publicane re.] Hoc modo Bosius ex Decurt. & Tornæ. vulgare, in publica re.

6. Qui ob iudicandum pecuniam accepissent.] De pecunia Malac. ab omnibus miss. suis & Lambino. à Memm. Huralt. & Turnæ. abesse testantur, quid ni ergo deletur?

7. Conduxerant.] Vulgo conduxerant.

8. Quia ita distant.] Bosius ex Decurt. & Cruseil. nam vulg. qui

erat distant.

9. Te expectari velis.] Te quoad expectari velis, publicati alii.

10. Quocum.] Et hic, & infra in vulg. legitur quicum.

11. *ἀπελευθερία*.] Simplificissimus.

12. Et amantissimus: Metellus.] Ita etiam distinguit Manut. vulgo & amantissimus Metellus, &c. sed neque hæc, neque illam distinctionem admittit Junius: & Lambini tamen interpretationem probat. ipse verò ex depravatione miss. hanc lectionem esse conatur. *amantissimus mei, bellum non homo; Malaspione* qui ita emendabat, *amantissimus mei; non homo, sed litus atque aër*, assentitur Lambinus.

13. Ita sum ab omnibus destitutus.] Ab omnibus abest à vulg.

est, tempore matutino, i cum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus, quocum aut joculari libere, aut suspirare familiariter possumus. quare te expectamus, te deside ramus, te jam etiam accessimus. 2 multa enim sunt, quae me sollicitant, anguntque, quae mihi videntur, aures nactus tuas, unius ambulationis sermone exhaurire posse. Ac domesticarum quidem sollicitudinum aculeos omnes, & scrupulos occultabo: neque ego huic epistolarum, atque ignoto tabellario committam. atque hi (nolo enim te permoveri) non sunt permolesti, sed tamen insident, & urgent, & nullius amantis consilio, aut sermone requiescunt. In republica vero, quamquam animus est praesens, tamen voluntas etiam atque etiam ipsa *medicinam* effugit. nam, ut ea breviter, quae post tuum discessum acta sunt, colligam, jam exclames necesse est, *rei Romanas divitius stare non posse*. etenim post profectionem tuam prius, ut opinor, introitus fuit in causam sabelz Clodiana: in qua ego nactus, ut mihi videbar, locum refecenda libidinis, & coercenda juvenutis, vehemens fui, & omnes profudi vires animi, atque ingenii mei, non odio adductus allicuius; sed spe reipubl. corrigenda, & sananda civitatis, afflicta respublica est empto, 6 stupratoque *judicio*. vide, quae sint postea consecuta. Consul est impositus is nobis; quem nemo praeter nos *philosophos* aspicere 7 sine suspiratu posset. quantum hoc vulnus? factio SC. de ambitu, de judiciis, nulla lex perlata, exagritatus senatus, alienati equites romani. sic ille annus duo firmamenta reip. per me unum constituta, evertit: nam & *Senatus auctoritatem* abiecit; & *ordinum concordiam* disjunct. Instat hic nunc ille annus egregius. ejus initium ejusmodi fuit, ut 8 anniversaria sacra juvenutis non committerentur. nam M. Luculli uxorem 9 Memmius suis sacris iniitavit. Menellus, aegre id passus, divortium fecit. quamquam ille pastor Idaeus Menelaum solum 10 contempserat: hic no ster Parisiam Menelaum, quam Agamemnonem liberum nos putavit. Est autem C. Herennius quidam tribunus plebis quem tu fortasse ne nosti quidem: tamen potes nosse: tribulis enim tuus est; & Sextus, pater ejus nummos vobis dividere solebat. is ad plebem F. Clodium tra ducit; idemque fert, ut universus populus in campo Martio suffragium de te Clodii ferat. hunc ego accepi in se natus; ut soleo: sed nihil est illo homine *lentius*. Metellus est Consul egregius, & nos amat; sed immittit aucto ritatem suam, 11 quod habet dicis causa promulgatum illud idem de Clodio. 12 Auli autem filius, o dii immor

tales! quam ignavus, ac sine animo miles? quam dignus, qui Falicano, sicut facit, os ad male audendum quotidie praebeat? Agraria autem promulgata est a Flavio, 13 *πολιτικός* *ἀνὸς* *ἔδν* *ὁ* *ἴσως* quisquam inveniri potest qui poterat, familiaris noster (sic est enim, volo te hoc scire) Pompejus togulam pictam silentio tueretur suam. Crassus verbum nullum contra *gratiam*; ceteros jam nosti: qui ita sunt stulti, ut a missa *rep. piscinas suas* fores alvas spe rare videantur. unus est, qui curet, constantia magis, & integritate, quam, ut mihi videtur, consilio, aut ingenio. Cato; qui miseros publicanos, quos habuit amantissimos sui: tertium jam mensem vexat, neque iis a senatu respon sum dari patitur, ita nos cogimur reliquis de rebus nihil decernere ante, quam Publicanis responsum sit. quare etiam legationes rejectum iri puto. Nunc vides, quibus *fluctibus* jactemur: & si ex iis, quae scripsimus, 14 tanta etiam a me non scripta perspicias; revise nos aliquando, & quamquam sunt haec fugienda, quo te voco, tamen fac, ut amorem nostrum tanti aestimes, 15 ut eo vel cum his molestiis peritui velis. nam, ne absens censere, curabo edicendum & proponendum locis omnibus. sub iustrium autem *ειρήναι*, germani negotiatoris est. quare cura, ut te quamprimum videamus. 16 Kal. Febr. Q. Metello, & L. Afranio coss.

CICERO ATTICO, 5.

NON modo, si mihi tantum esset otii, quantum est ti. 19 **N**bi, verum etiam, si tam brevis epistolas velim mittere, (quod tu soles facere) te superarem, & in 17 scripto multo essem crebrior, quam tu: sed ad summas atque incredibiles occupationes meas accedit, quod nullam a me epistolam ad te sine absque argumento, ac sententia 18 pervenire. Et primum tibi, ut aequum est, civi amanti patriam, quae sunt in *rep.* exponam: deinde, quoniam tibi amore nos proximi sumus, scribimus etiam de nobis ea, quae scirete non nolle arbitramur. Atque in *repub.* nunc quidem maxime Gallici belli versatur metus. nam Edui, fratres nostri, pugnant: Sequani 19 per male pugnarunt: & Helvetii sine dubio sunt in armis, excursionisque in provin ciam faciunt. Senatus decrevit, ut consules duas Gallias sortirentur, delectus haberetur, *vacationes* ne valeret, legati cum auctoritate mitterentur, qui adirent Galliae civitates, darentque operam, ne ex cum Helvetis se jungerent. legati sunt Q. Metellus Creticus, & L. Flaccus, & 20 *τὸ ἐπὶ τῇ Φακῆ μῦθον*, Lentulus 21 Clodiani filius. Atq; hoc loco illud non queo praeterire, quod, cum de consu-

Ggg 5 lati

1. Cum ad forum stip. Cod. Boron. cum ad forum stip. i pro f. errore librariis communi.
 2. Multa enim sunt, quae me sollicitant, anguntque, quae mihi videntur. Ita codex Tornaei. Videris edidit; multa enim quae me sollicitant, anguntque, mihi videntur.
 3. Neque ego huic epistola. Versus legendum videtur, neque est.
 4. Ipsi medicinam effugit. Ita conjicit Bos. ex lectione Torn. Crusell. & Decurt. quae sic se habet, ipsa medicinam effugit, Bosianis respondere ferme in Palatinos ait Iun nisi quod in omnibus uno consensu, medicina legitur quod probat.
 5. Sed spe reip. corrigenda. Ita Bos. ex Decurt. qui habet, spe re corrigenda. Lamb. legit sed spe & animo corrigenda & sananda civitatis. ex Memm. cod. & Torn. qui; ut ait habent, sed spe non corrigenda sed sananda; sed id falsum esse asserit Bosianus, quod dicit Lambinus de Tornaei, neque ita legit; sed spe re corrigenda, ibi exaratum esse contendit, V. Clodius ediderat; sed animo corrigenda & servanda civitas.
 6. Imprimis. Vulg. conspiciatque.
 7. Sini suspirata passit. Sic Bos. ex Decurt. Torn. & sp. in, unde forte suspirata, verbum Apuleio familiare, vulg. suspirata. Pro passit, passit legit Fabr. probante Vrsino.
 8. Anniversaria sacra juvenutis. Sic habent meliores cod. teste Vistorio, in aliis erat sacra virginitatis. Lambinus legit juvenutis, quam emendationem confirmat argenteus nummus Vrsini.
 9. Memmius suis sacris iniitavit. Pridem ita ex mss. & ex lectione

marginali Germanorum restituit Vist. quum prius legeretur, *virginitatis*.
 10. Contempserat. Vulg. contempserat.
 11. Quod habet dicis causa promulgatum illud. Multos viros doctos ex Torn. & aliis mss. emendasse ita hunc locum testatur Bos. & Iun. Antea legebatur, quod habet, ut dicis causam promulgatum illud idem, &c. Man. putabat aliquando sic posse corrigi; ab re dicis causam promulgatum, vel, ut ait, ut dicis causam promulgatum.
 12. Auli autem filius. Sic in mss. legit Vist. priores editiones habebant, *avri filius*. Lipsius, ut supra monuimus, legit, *Africanus unum*.
 13. Πολιτικός. Reip. dedicis vir ne in somnio quidem.
 14. Tanta etiam a me. Tamen etiam, &c. vulgati.
 15. Eo perferri. Auctoribus libris antiquis ita scribit Bos. prius habebatur eo pervenire.
 16. Kal. Febr. Vulg. xi. Kal.
 17. Scripsit. Scribendo quosdam reponere testis Manutius.
 18. Pervenire. Vulg. venire.
 19. Per male. Bosianum est, ex scidis, quo accedit eodem teste codex Torn. qui habet, *per male*, sed Lamb. ait Torn. habere *per malam*, vulgo Sequani male pugna.
 20. Τὸ ἐπὶ. In lentem unguentum.
 21. Clodiani filius. Perspicue ita scriptam erat in scidis Bos. sed & olim ita emendavit C. Sigonius & Man. neque aliter ex Gellii libris emendatum putabat Iacob. l. xxv. t. Adv. c. 8. vulg. *Clodia filius*.

I. Omnia

Varibus mea prima fors exisset, una voce senatus frequens retinendum me in urbe censuit. hoc idem Pompeio accidit: ut nos duo, quasi pignora reipubl. retineremur. quid enim ego aliorum in me i¹ επιφανήματα exspectem, cum hac domi nascantur? Urbanae autem res sic se habent. Agraria lex a Flavio tribuno plebis vehementer agitabatur auctore Pompeio: qua nihil popularis habebat, praeter auctorem. ex hac ego lege, secunda concioni voluntate, et omnia tollebam quae ad privatorum incommodum pertinebant: liberabam agrum eum, qui P. Mucio, L. Calpurnio co² s. publicus fuisset: Sullanorum hominum possessiones confirmabam: Volaterranos, & Arretinos, quorum agrum Sulla publicarat, neque dividerat, in sua possessione retinebam: unam rationem non rejiciebam, ut ager hac adventitia pecunia emeretur, quae ex novis vestigalibus per quinquennium reciperetur. Huic toti rationi Agrariae senatus adversabatur, suspicans Pompeio novam quandam potentiam quae. Pompejus vero ad voluntatem perferendam legis incubuerat, ego autem magna cum agrariorum gratia confirmabam omnium privatorum possessiones: (is enim est noster exercitus, hominum, ut tute scis, locupletium) populo autem, & Pompeio (nam id quoque volebam) satisfaciebam emptione: qua constituta diligenter, & sententiam orbis exhauriri; & Italiae solitudinem frequentari posse arbitrabar. sed hac tota res interpellata bello refrixerat. Metellus est consul sane bonus, & nos admodum diligit, ille alter nihil ita est, ut plane; 4 quid emerit, nesciat. Haec sunt in republica nisi etiam illud ad rempubl. pertinet, Herennium quandam, tribunum plebis tribulem tuum, sane hominem nequam, atque egentem, saepe jam de P. Clodio ad plebem traducendo agere coepisse. huic frequenter intercedit. Haec sunt, ut opinor, in republ. Ego autem, ut semel Nonarum illarum Decembrium, 5 junctam invidia, ac mulorum inimicitias, exitiam quandam, atque immortalem gloriam consecutus sum; non destitit eadem animi magnitudine in republica versari, & illam institutam, ac susceptam dignitatem tueri. sed postea quam primum Clodii absolute levitatem, infirmitatemque iudiciorum perspexi; deinde vidi nostros publicanos facile a Senatu disjungi, quamquam a me ipso non divellerentur; tum autem beatos homines (hos piscinarios dico, amicos tuos) non obscure nobis invidere: putavi, mihi majores quasdam opes, & firmiora praesidia esse quaerenda. itaque primum eum, qui nimium diu de rebus nostris tacebat, Pompejum adduxi in eam voluntatem, ut in senatu non semel, sed saepe, multisque 6 verbis hujus mihi salutem imperii, atque orbis terrarum adjudicaret, quod non tam interfuit mea, (neque enim illa res aut ita sunt obscurae, ut *επιστολιον*, aut ita dubiae, ut *lau-*

dationem desiderent) quam reipubl. quod erant quidam improbi, qui contentionem fore aliquam mihi cum Pompeio, ex rerum illarum disensione arbitrantur. cum hoc ego metanta familiaritate conjunxi, ut uterque nostrum in sua ratione munitior, & in republica firmior hac conjunctione esse possit. odia autem illa libidinosa, & delicatae juventutis, quae erant in me incitata, sic mitigata sunt comitate quadam mea, me unum ut omnes illi colant. nihil jam denique a me asperum in quemquam fit, nec tamen quicquam populare, ac dissolutum; sed ita temperata tota ratio est, ut reipubl. constantiam praesentem, privatis tebus meis, propter infirmitatem bonorum, iniquitatem malivolorum, odium in me improborum, adhibeam quandam cautionem, & diligentiam, 7 atque ita tamen, 8 si is novis amicitias implicari sumus, ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam:

9 Νῆψε, καὶ μνήσασ' ἀπιστεῖν, ἀέθρα ταύτην ἔπεισεν.

Ac nostrae quidem rationis, ac vitae quasi quandam formam, ut opinor, vides. De tuo autem negotio saepe ad me scribis, cui mederi nunc non possumus. est enim illud s. c. summa *pedariorum* voluntate nullius nostrum auctoritate factum 10 nam, quod me esse ad scribendum vides ex ipso s. c. intelligere potes, aliam rem tum relatum, hoc autem de populis liberis, sine causa additum, & ita factum est a E. Servilio filio, qui in postremis sententiam dixit; sed immutari hoc tempore non potest. itaque conventus, qui initio celebrabantur, jam diu fieri desierunt, tu si tuis blanditiis tamen a Sicyoniis nummulorum aliquid expresseris, velim, me facias certiore. Comentarium consulatus mei Graece compositum misi ad te, in quo si quid erit, quod homini Attico minus Graecum, eruditumque videatur; non dicam quod tibi, ut opinor. Panormi 11 Lucullus de suis historiis dixerat; se, quod facilius illa *prebare* Romani hominis esse, idcirco barbara quodam 12 & *σκληρα* dispersisse. apud me si quid erit ejusmodi, me imprudente erit, & invito. Latinum si perfecere, ad te mittam. veritum poema expectato, ne quod genus a me ipso laudis meae praefermittatur. hic tu, cave, dicas, 13 τίς πατέρ' αἰνήσῃ. si est enim apud homines quidquam, quod potius sit, laudetur; nos vituperemur, qui non potius alia laudemus, quamquam non *ἔγκωμιστικα* sunt haec, sed *ἰσορῆκα*, quae scribimus. Quintus, frater 14 purgat se multum per litteras, & affirmat, nihil a se cuiquam de te secus esse dictum. verum haec nobis coram summa cura, & diligentia sunt agenda; tu modo nos revise aliquando. Coffinius hic, cui dedi litteras, valde mihi bonus homo, & non levis, & amans sui visus est, & talis,

1. Επιφανήματα) Acclamationes
 2. Omnia tollebam quae.) Vulgo, omnia illa tollebam quae.
 3. Arretinos.) Ita castigavit olim Ant. August. quom habereur Arretinorum, quam emendationem confirmat Vrsinus antiqui libri auctoritate, qui Arretinos habet proprio ad emendam lectionem scriptura. Insuper huic correctioni acquiescit, eiusque auctorem laudat Lamb.
 4. Quid emerit.) In antiquo libro Fulvii Ursini legitur *erit* pro *emerit*, ex quo ipse, *erit*, legendum esse suspicatur. Editio vulgata illud ipsum *erit* retinet. Gruterus maluit, ita nihil esse, ut plane quid emerit nesciat.
 5. Invidiam invidia.) Vulgo, invidia.
 6. Verbis huius mihi salutem.) Vulgo, verbis suis mihi salutem.
 7. Atque ita amem.) Sic Decur. Bost. vulg. atque ita amem.
 8. Si is novis amicitias implicari sumus.) Est a cod. Torn. a vulgatis absunt duo illa vocabula, *si is*; Viç. edidit, atque ita tamen si huic novis amicitias.
 9. Νῆψε.) Vigilans sis, & memineris non facie credere: hi sunt nervi sapientiae. Hunc versum primu integritati suae restituit Viç. & mendis purgavit.

10. Nam quod me esse ad scribendum.) Est ex conjectura Bost. alii codd. habent, *nam quod me non esse ad scribendum vides*, alii *quod me esse ad scribendum videris* quom lectionem retinet unus ex mss. Palatinis; quamvis eadem nec Fulvianae lectio, ad se scribentis, nec Lamb. ad se scribentis, displicat.
 11. Lucullus de suis historiis.) Videtur jubet Vrsinus num melius sit, *collega suis historiis*, ut intelligat A. Albinum de quo apud Agell. x. c. 8.
 12. Et σκληρα dispersisse.) Olentia solæ snum. Ita rektuerunt Fabr. & Viç. ex veteribus codd. prius erat *obscure*. Cæterum pro *dispersisse*, quidam legunt *adpersisse*, sed prius illud nititur Tora. & Memmiano.
 13. Τίς πατέρ' αἰνήσῃ.) Integer versus sic se habet
 τίς πατέρ' αἰνήσῃ, ἐς μὴ κροθ' αἰμῶνες υἱοῖ;
 Quis patrem laudabit, nisi infelices filii?
 Hujus lectionis rationem erudite explicat Malasp. sed si altera illa
 τίς πατέρ' αἰνήσῃ, quam docti quidam substituerunt mss. aliquid
 auctoritate niteretur, longè eam huic antefereat Lamb.
 14. Purgat se multum.) Vulgo purgat se mihi.

zalis, qualem esse eum tuz mihi littera r nuntiarant. Idibus Mart.

CICERO ATTICO, S.

20 CUM è Pompejano me Romam recepissem A. D. 1111. Idus Maji, Cincius noster eam mihi abs te epistolam reddidit, quam tu Idibus Febr. dederas. ei nunc epistola litteris his respondebo. Ac primum, tibi perspectum esse iudicium de te meum, lator; deinde, te in his rebus, quæ mihi asperius à nobis, atque nostris, & injucundius acta videbantur, moderatissimum fuisse, vehementissimè gaudeo; idque neque amoris mediocris, & ingenii summi, ac sapientia judico. quæ de te cum ad me ita suaviter, diligenter, officiosè, & humaniter scripseris, ut non modò te hortari amplius non debeam, sed ne expectare quidem abste, aut ab ullo homine tantum facilitatis, ac mansuetudinis potuerim; nihil duco esse commodius, quàm de his rebus nihil jam amplius scribere. cum enim congressi; tum, si quid res feret, eorum inter nos conferemus. Quod ad me de republica scribis, disputas tu quidem & amanter, & prudenter; & à meis consiliis ratio tua non abhorret: (nam neque de statu nobis nostra dignitatis recedendum, neque sine nostris copiis intra alterius præsidia, veniendum: & is, de quo scribis, nihil habet amplius, nihil excelsum, nihil non summum, atque populare) verumtamen fuit ratio mihi fortasse ad tranquillitatem meorum temporum non inutilis, sed meretricule reipubl. multo etiam utilior, quàm mihi, civium improborum impetus in me reprimi, cum hominis amplissima fortuna, auctoritate, gratia fluctuantem sententiam confirmassem, & à spe malorum ad meorum rerum laudem convertissem. quod si cum aliqua levitate mihi faciendum fuisset, nullam rem tantæ estimassem; sed tamen à me ita acta sunt omnia, non ut ego illi assentiens levior, sed ut ille me probans, gravior videretur. Reliqua sic à me aguntur, & agentur, ut non committamus, ut ea, quæ gestimus fortuito, gessisse videamur, & meos bonos viros, illos quos significas, & eam, quam mihi dicis obtigisse, prædilectam, non modò numquam deseram; sed etiam, si ego ab illa deserar, tamen in mea pristina sententia permanebo. Illud tamen, velim, existimes, me istam viam, & optimatum post Catuli mortem, nec præ-

dioulo, nec comitatu tenere. nam, ut ait Rhynton, ut opinor.

6. Οἱ μὲν παρ' ἑδὲ ἔσαν, οἷς δὲ ἑδὲ μὲν δ.

mihì verò ut invideant piscinarii nostri, aut scribam ad te aliàs, aut in congressum nostrum reservabo. à Curia autem nulla me res divellet: vel quòd ita rectum est, vel quòd rebus meis maximè consentaneum; vel quòd à senatu quanti sum, minimè me pœnitet. De Sicyoniis, ut ad te scripsi antea, non multum spei est in senatu. nemo est enim jam, qui queratur, quare, si id expectas, longum est. alia via, si qua potes, pugna. cum est actum, neque animadversum est, ad quos pertineret; & raptim in eam sententiam pedarii 76 currebant, inducendi S. C. maturitas nondum est: quòd neque sunt, qui querantur; & multi partim malivolentia, partim opinione equitatis delectantur. Metellus tuus est egregius Consul. unum reprehendo, quòd orium è Gallia nuntiarì nou magnopere gaudet. cupit, credo, triumphare. hoc vellem mediocrius: cetera egregia. Auli filius ita se gerit, ut ejus consulatus non consulatus sit, sed Magni nostri 8. Ἰπάπτιοι. De meis scriptis, nisi ad te Græcè perfectum consulatum meum. eum librum L. Cossinio dedi. puto te Latinis meis delectari; huic autem Græco Græcum invidere. alii si scripserint, mittemus ad te; sed, mihi crede, simul atque hoc nostrum legerant, nescio quo pacto retardantur. Nunc (ut ad rem meam redeam) L. Papirius Pactus, vir bonus, & amatorque noster, mihi libros eos, quos Ser. Claudius reliquit, donavit. cum mihi, per legem Cinciam licere capere, Cincius amicus tuus diceret: libenter, dixi, me accepturum, si attulisset. nunc, si me amas, si te à me amari scis, enitere per amicos, clientes, hospites libertos denique, ac servos tuos, 10 ut scida ne qua depereat. nam & Græcis his libris, quos suspicor, & Latinis, quos scio illum reliquisse, mihi vehementer opus est. ego autem quotidie magis, quòd mihi de forensi labore temporis datur, in his studiis conquiesco. per mihi, per, inquam, gratum feceris, si in hoc tam diligens fueris, quàm soles in his rebus, quas me valde velle arbitraris: ipsiusque Patii tibi negotia commendo: de quibus ille agit maximas gratias: & ut jam invisas nos, non solum rogo, sed etiam suadeo.

M. TUL-

1. Nuntiarant.) Vulgò nuntiarant.
 2. Præsidia.) Hæc est vulgata librorum lectio. Torn. præsidium.
 3. Sed tamen ita sunt alia omnia.) Tè tamen delet Faërnus.
 4. Meos bonos viros illos.) Vos, ait se ita reposuisse ex mss. vulg. ut bonos viros. m. V. sibi liber habet, in bonis viros. ut ei videatur legendum. deus ut bonos viros.
 5. Optimatum.) Vulg. optimatum.
 6. Οἱ μὲν δ.) Alii quidem propè nihil sententia autem nihil curia est. Librarij, esse videt. secundam vocem hujus versus depravaverunt;

pro. μὲν enim δ. scripserunt, turpi sed manifesto errore.
 7. Concurrerunt.) Vulgò concurrerunt.
 8. Ἰπάπτιοι.) Macula, infamia.
 9. Amatorque noster.) Vulgò amatorque noster.
 10. Ut scida.) Ita Faërn. restituit referente Ursino & laudante Iunio, ex mss. Iunij, ex mss. Palætorum in uno è mss. hæc epistola prima est libri secundi.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER SECVNDVS,
AD
ATTICVM.

CICERO ATTICO, S.

At, Jun. eunti mihi Antium & gladiatores M. Metelli cupide relinquenti, venit obviam tuus puer. is mihi litteras abs te, & commentarium consulatus mei Græcè scriptum reddidit; in quo & latatus sum, aliquanto ante de iisdem rebus Græcè item scriptum librum L. Cossinio ad te perferendum dedisse. nam, si ego tuum ante legissem, furatum me abs te esse diceres. quanquam tua illa (legi enim libenter) horridula mihi, atque incompta visa sunt: sed tamen erant ornata hoc ipso, quòd ornamenta neglexerant; & ut mulieres, ideo bene olere, quia nihil olebant, videbantur. meus autem liber totum 2 Isocrati *μυροθήκιον*, atque omnis ejus discipulorum arculas, ac nonnihil etiam 4 Aristotelia pigmenta consumpsit: quem tu Corcyra, ut mihi aliis litteris significas, strictim attigisti; 5 post autem, ut arbitror, à Cossinio accepisti; quem tibi ego non effem ausus mittere, nisi eum lentè, ac fastidiosè probavissèm. quamquam ad me rescripsit jam Rhodo 6 Posidonius, se nostrum illud 7 *ὑπομνημα* cum legeret, quòd ego ad eum, ut ornatus de iisdem rebus scriberet, miseram; 8 non modò excitatum esse ad scribendum, sed etiam planè perterritum. quid quæris? conturbavi Græcam nationem. ita, vulgo qui instabant, ut darem sibi quòd ornarent, jam exhibere mihi molestiam destiterunt, tu, si tibi placuerit siber, curabis, 9 ut, Athenis sit, & in ceteris oppidis Græciæ videtur enim posse aliquid nostris rebus lucis afferre. Oratiunculas autem, & quas postulas, & plureis etiam mittam: quoniam quidem ea, quæ nos scribimus adolescentulorum studiis excitati, te etiam delectant. fuit enim mihi commodum, quòd in eis orationi-

bus, quæ *Philippica* nominantur, ro enituerat civis ille tuus Demosthenes, & 11 quòd se ab hoc refractariolo judiciali dicendo genere abjunkerat, 12 ut *σεμνότερος πῆ, καὶ πολυ- τικώτερος* videretur, curare, ut meæ quoque essent orationes, quæ consulares nominarentur. quarum una est in senatu *KAL. Jan.* altera ad populum de lege agraria; tertia de Othone; quarta pro Rabirio; quinta de proscripatorum filiis; sexta, cum provinciam in concione deposui; septima, qua Catilinam emisit; octava, quam habui ad populum postredie quàm Catilina profugit; nona in concione, quò die 13 Allobroges invoigarunt; decima in senatu Nonis Decembr. sunt præterea duæ breves, quasi 14 *ἀπὸ πωροῦ* legis agrariæ. hoc totum *σῶμα* curabo ut habeas. & quoniam te cum scripta, tum res meæ delectant; iisdem libris perspicies, & quæ gesserim; & quæ dixerim: 16 aut ne poposcisses. ego enim tibi me non offerebam. Quòd quæris, quid sit, 17 quòd te arcessam? ac simul, impediatum te negotiis esse, significas; neque recusas, quin, non modò si opus sit, sed etiam si velim, accurras: nihil sanè est necesse; verumtamen videbare mihi tempora peregrinationis 18 commodius posse describere, nimis abesse diu, præsertim cum sis in propinquis locis: neque nos te fruimur; & tu nobis cares. ac nunc quidem otium est: 19 sed, si paulò plus furor Pulchelli progredi posset, valde ego te istinc excitarem. verùm præclarè Metellus impedit, & impediēt. quid quæris? est consul 20 *Φιλόπαιτος*, & uti semper judicavi, natura bonus. ille autem non stimulat, sed planè Tribunus pleb. fieri cupit. 21 qua de re cum in senatu ageretur, fregi hominem; & 22 instantiam ejus reprehendi, qui Romæ Tribunatum pleb. peteret, cum 23 in Sicilia Heræ Adilitiam se petere dicitasset.

1. *Arctius sum aliquando.* Vulg. *latatus sum me aliquando*
2. *Isocrati.* Vulg. *Isocratis.*
3. *Μυροθήκιον.* Vnguenti & pigmentorum arculam.
4. *Post autem, ut.* In manuscripto Vrsini est, *postquam ut.*
5. *Posidonius.* Ita legit Faërnus unico s.
6. *Αριστοτελῆς.* Vulg. *Αριστοτελῆς.*
7. *ὑπομνημα.* Commentarium.
8. *Non modo excitatum.* Vulgò, *non modo non excitatum.*
9. *Ut Athenis sit.* Vulg. *ut Athenis.*
10. *Enituerat, abjunkerat.* Hæc est cod. Tornæ lectio; vulg. *enituerat, abjunkerat.*
11. *Ab hoc refractariolo.* Ita vulgata & Tornæ. codex. Memmiani codd. habent *refractariolo.*
12. *Ut σεμνότερος πῆ.* Gravior, auctoritate quoque pollentior, & rebus tractandis accommodatior. Est à codd. Tornæ. & vulgatis: Victorius ait in vetust. cod. legi *ne σεμνότερος*, sed Lambinus conjicit *indicantur.*
13. *Allobroges invoigarunt.* Est Decur. Vulg. *invoigarunt*; Manutius conjicit *indicantur.*
14. *Απὸ πωροῦ κῆπι.* Fragmenta.

15. *Iisdem libris perspicies.* Vulg. *iisdem ex libris.*
16. *Aut ne poposcisses.* Sic legendum censet Lambinus. quin sic habet plane cod. Tornæ. *aut ne poposcisses autem Vulg. ac ut pop. &c.*
17. *Quòd te arcessam.* Seldæ, & Crusell. ut codices Malasp. quæd, non, ut est in vulg. quæ.
18. *Commodius posse describere.* Ita Faërn. ex antiquo cod. restituit, quom antea legeretur *distribueret.* Distribere, probat Lamb. ex cod. Tornæ. cui assentitur Lun.
19. *Si paulo plus.* Quidam referente Lamb. volunt legi *si paulo, sevigine.*
20. *Φιλόπαιτος.* Patriæ amans.
21. *Qua de re cum.* Quære, vulgati.
22. *Instantiam ejus reprehendi.* Eius abest à publicatis.
23. *In Sicilia Heræ adilitatem se petere dicitasset.* Est Bosii; ex Decur. à qua lectione non valde discrepat depravata hæc Tornæ. *heræ adilitatem sepe heræ dicitasset.* Junius verò dicit, *heræ adilitatem se petere dicitasset*; germanam esse lectionem, quam proximè Bos. allequutus sit. Vult aut scriptum in antiquiori suo, *heræ adilitatem sepe heræ dicitasset*, neque *heræ* antea erat, *adilitatem sepe dicitasset*; quam lectionem Man. esse in Bosfar. & Cavale. mss. facit; cui abundante tamen videtur dictio, *sepe* etiam illi ferripisse constat.

sed neque magnopere dixi esse nobis laborandam: quod nihilo magis ei licitum esset *plebejo* tempore perdere, quam similibus ejus me consule *patricio* esset licitum. Jam, cum se ille septimo die venisse a Fretis, neque sibi obviam quemquam prodire potuisse, & noctu se introisse dixisset, in eoque se in concione jactasset; nihil ei novi dixi accidisse: ex Sicilia septimo die Romam; tribus horis Roma Interamnam; noctu introisse item ante: non esse itum obviam; ne tum quidem, cum iri maximè debuit. quid queris? hominem petulantem modestum reddo, non solum perpetua gravitate orationis, sed etiam hoc genere dictorum. itaque iam familiariter cum ipso etiam cavillor, ac jocos. quin etiam cum candidum 2 deducemus, querit ex me, num consuessem Siculis locum gladiatoribus dare? negavi. at ego, inquit, 3 novus patronus institutum. sed foror, quæ tantum habet consularis loci, unum mihi *solum pedem* dat. noli, inquam, de uno pede fororis queri: licet etiam alterum tollas. non consulare, inquit, dictum; fateor: sed ego illam odi male consulari. ea est enim seditiosa: ea cum viro bellum gerit, neque solum cum Metello, sed etiam cum Fabio, 4 quod eos in hoc esse molestè fert. Quod de agraria lege queris, sane jam videtur refrixisse. Quod me quodam modo molli brachio de Pompeji familiaritate objurgas: nolim ita existimes, nie mei praesidii causa cum illo conjunctum esse: sed ita res erat instituta, ut, si inter nos esset aliqua forte *diffensio*, maximas in republica discordias versari esset necesse. quod à me ita præcautum, itaque ita provisa est, non ut ego de optima illa mea ratione decederem; sed ut ille esset melior, & aliquid de populari levitate deponeret; quem de meis rebus, in quas eum multi incitarunt, multo scito glotiosius, quam de suis prædicare. sibi enim bene gesta, mihi conservatæ reipubl. dat testimonium. hoc facere illum, mihi quam prosit, nescio; reipubl. certè profest. Quid, si etiam Cæsarem, cujus nunc venti valde sunt *secundi*, reddo meliorem? num tantum obsum reipubl. quin etiam, si mihi nemo invideret; si omnes, ut erat æquum, faverent; tamen non minus esset probanda *MARCIA*, quæ sanaret vitiosas partes reipubl. quam quæ exsecraret. nunc verò, cum equitatus ille, quem ego in elivo Capitolino, te signifero, ac principe, collo caram, Senatum deleverit; nostri autem *principes* digito se calum putent attingere, si nulli barbari in piscinis sint, qui ad manum accedant; 5 alia autem negligant: nomine tibi satis prodesse video, si perficio, ut noimut obesse, qui possunt? nam, Catonem nostrum non tu amas plus, quam ego. sed tamen ille, optimo animo utens, & summa fide, nocet interdum reipubl. dicit enim tanquam in Platonis

παιδείας, non tanquam in Romuli *face*, sententiam, quid verius, quam in judicium venire, qui ob rem judicandam pecuniam acceperit? consuit hoc Cato, assensu senatus. 6 Equites curia bellum, non mihi, nam ego dissentii. quid impudentis publicanis renuntiantibus? fuit tamen, retinendi ordinis causa, facienda jactura. restitit, & pervicit Cato. itaque nunc, consule in carcere incluso, saepe item seditione commota, aspiravit nemo eorum, quorum ego concursu, itemque contules, qui post me fuerunt, tempore defendere solebant. Quid ergo? istos, inquit, mercede conductos habebamus? Quid facimus, si *aliter* non possumus? an libertinis, atque etiam servis seiviatuus? sed, ut tu ais 7 *ἀλλ' ἄρα οὐδὲν*. Favonius meam tribum tulit honestius, quam suam; Lucceji perdidit. accusavit Nasicam inhonestè, ac 8 (modestè tamen dicit) ita ut Rhodi videretur molis potius, quam Moloni, *operam dedisse*. mihi, quod defendissem, leviter succensuit. nunc tamen petit iterum reipubl. causa. Luccejus quid agat, scribam ad te, cum Cæsarem videro, qui adent biduo. Quod Sicyonii telebant; Catoni, & ejus æmulatori attribuas Servilio. quid? ea plaga nonne ad multos bonos viros pertinet? sed, si ita placuit, laudemus; 9 deinde in discessionibus soli relinquamur. Amalthea mea te expectat, & indiget tui. Tusculanum & Pompejanum valde me delectant, nisi quod me, illum ipsum vindicem *arris* alieni, ære non Corinthæo, sed hoc circumforaneo obruerunt. In Gallia speramus esse otium. Prognostica mecum orationibus propediem expecta. & tamen, quid cogites de adventu tuo, scribe ad nos. nam mihi Pompeia nuntiarum jussit, te mente Quintili Romæ fore. id à tuis litteris, quas ad me te de cessu tuo miserat, discrepabat. Patet, ut antea ad te scripti, omnes *libros*, quos frater suus reliquisset, mihi donavit. hoc illius munus in tua diligentia positum est. si me amas, cura, ut conserventur, & ad me perferantur. hoc mihi nihil potest esse gratius: & cum Græcos, tum verò diligenter Latinos ut conserves velim, tuum esse hoc munusculum putabo. Ad Octavium dedi litteras: cum ipso nihil eram locutus, neque enim illa tua negotia provincialia esse putabam: neque te in 12 *τοιαῦτα* habebam. sed scripsi, ut debuisti, diligenter.

CICERO ATTICO, 5.

Ura, amabo te, Ciceronem nostrum. 13 ei nos *ἴσως* videmur 14 *Πισχυδαίου* in manibus tenebam. & hercule magnum acervum Dicæarchi mihi ante pedes extruxeram o magnum hominem, & à quo multo plura didiceris, quam de 15 Proclio. *Καθηδίων, & Ἀλκυονίδης* puto me

Romæ

1. *Nōlla introisse ante.* Vulg. ita distinguitur, *nōlla introisse ante*. Nō esse, &c. Lamb. ait libros veteres non habere, *ante*: itaque putabat sic esse nunc locum legendum, *at tribus horis Roma Interamnam nōlla introisse*. Item non esse.
2. *Deducemus.* Est à Crasell. & quibusdam Malasp. codd. vulg. *deducimus*.
3. *Novus patronus.* Ita legit Guido Loll. referente Malasp. & Lamb. esse quosdam veteres libros; in quibus legas, *novus patronus*; antiquæ pro *novus patronus*, ait Bol.
4. *Quod est in hoc esse molestè fert.* Sic optime Hof. ut ait Jun. vulgo. *quod est mihi esse molestè fert*.
5. *Alia autem negligant.* Optimum conjector hic fuisse Malasp. ut Hof. ex fidei persequatur, in quibus non solum scriptum est, *aliam non aliam*.
6. *Equites Curia.* Bolæ & Vic. legent, *Equites Curia* an ex veteribus libris nescit. In Decret. exaratum est conpendio. Equit. quod ego nescis mavult explicare quam equit.
7. *Αλλ' ἄρα οὐδὲν.* Satis studii est & operæ.
8. *Modestè tamen dicit.* Comm. ode Hof. legere agnoscit quod vulg. dicitur quam scripturam dextere explicat Turneb. lib. XXX. c. 13. Malasp. legendi censet, *ac tam modestè dixit*, cujus conjecturam ut non damnare necita probare aulet Lamb.
9. *Divide in discessionibus.* Hofius in *discessionibus* legit, cum Manut. sed in *discessionibus*, h. h. mutat Lamb. verò retinetoram lectionem Man. si *discessionibus*, ut in *discessionibus*; ait tamen veteres

libros habere *discessionibus*.
10. *De cessu.* Scriptura hæc est Decret. ad quam proximè accedit illa Torn. *de cessu suo*. Sed Hof. Ciceronem scripsisse putat *de cessu suo*. Inno. probat *de cessu suo*, vel ut Lamb. voluit, *cessu*, utrumque enim idem essentia legebatur *de cessu*.
11. *Ita mihi nihil.* Antecedentia verba, *ad me perferantur*, ex optimi m. Pal. fide expungit Jun.
12. *Τοιαῦτα.* Sic restituit Adrianus Turneb. l. VII. c. 7. & 13. Advers. ut sic diminutivum à *τοῖς*. *τοιαῦτα* ex m. f. rescripserat Jan. Victori, quom vulgati haberent, *decessionibus*.
13. *Et nos ἴσως videmur.* Pactui. Hic aliquid mendii latet, siquidam scripti libri ab impressis dissentiant. In eo qui Boffaricis fuit perspicue legitur, *et nos amabo te Ciceronem nostrum ἴσως ἄρα οὐδὲν videmur*; in aliis *et nos ἴσως videmur*. Ex depravata hujus veteris scripturæ vestigiis, *et nos amabo te Ciceronem nostrum ἴσως οὐδὲν videmur*, conjicit legendum Moretus; *et nos amabo te Ciceronem nostrum ἴσως οὐδὲν videmur*. consulatur lib. 1. Variar. lectionum cap. 10.
14. *Πισχυδαίου.* Pellencorum. Dicæarchi librum de populis Pellencis vulg. *πελλενίων*.
15. *Proclio.* Vulg. *proclio*.

Romæ habere. t mihi credes vir, leges; hæc doceo, mirabilis est. *Ἡρώδης*, si homo esset, eum potius legeret, quam unam litteram scriberet: qui me epistola petivit: ad te, ut video, comminus accessit. conjurasse mallem, quam restituisset conjugationi, si illum mihi audiendum putassem. 2 De Lollio sanus non es, De Vinio laudo. Sed heus tu, equid vides *KAL.* venire, Antonium non venire? judices cõgi? nam ita ad me mittunt, Nigidium minati in concione, se judicem, qui non affuerit, compellaturum, velim tamen, si quid est de Antonii adventu, quod audieris, scribas ad me: & quoniam huc non venis, cenes apud nos utique pridie *KAL.* cave aliter facias. Cura, ut valeas.

CICERO ATTICO S.

P Rimum, ut opinor *ευαγγέλιον*. Valerius absolutus est, Hortensio defendente, id iudicium 4 *K.* Attilio condonatum putabatur: & Epicratem suspicor, ut scribis, lascivum fuisse, etenim mihi caligæ ejus, ut fasciæ cretatae, non placebant, quid sit, sciemus, cum veneris. Fenestrarum angustias quod reprehendis, scito te *Κύρα παιδείαν* reprehendere, nam, cum ego idem istuc dicerem, Cyrus aiebat, 5 viridiorum *Διφφάσεις* latis luminibus, non tam esse suaves, etenim *δ' ἐστὶν ὄψεις ῥῆθ', ἢ, α: τὸ ἴσθ' ἄρω- ῥθρον, β, γ: ἀκτῖνες δ', σ', κρῆ ε,* vides enim cetera, nam, si *κρῆτ' ἐδῶλ' ἔμπ' ἰστίαις* videremus, valde laborarent *εἰδῶλα*, in angustias: nunc sit lepidè illa 8 *ἐκχυσίς* radiorum, cetera si reprehenderis, non feres tacitum, nisi quid erit ejusmodi, quod *sine sumptu* corrigi possit, Venio nunc ad mensem Januariam, & ad 9 *ὑπόστασιν* nostram, ac *πολιτείαν*: in qua *σικραπικῶς* 10 *ἐὶς ἐκῆτερον*, sed tamen ad extremum, ut illi solebant, 11 *τῶν ἀρίστων*, est res sanè magni consilii, nam aut fortiter resistendum est legi agrariae; in quo est quaedam dimicatio, sed plena laudis: aut quiescendum; quod est non dissimile, atque ire in Solonium, aut Antium: aut etiam adjuvandum, quod à me ajunt Casarem sic expectare, ut non dubitet, nam fuit apud me Cornelius; hunc dico Balbum, Casaris familiarem, is affirmabat, illum omnibus in rebus meò &

Pompeii consilio usurum, daturumque operam, ut cum Pompejo Crassum conjungeret. Hic sunt hæc, conjunctio mihi summa cum Pompejo; si placet, etiam cum Casare; 12 reditus in gratiam; cum inimicis pax, cum multitudine; senectutis otium, sed me 13 *καὶ παύσις* mea illa commo- vet, quæ est in libro 111.

Interea cursus, quos prima à parte juvenia, Quoque ideo Consul virtute, animoque petisti.

Hos vitæ, atque auge famam, laud sive bonorum.

Hæc mihi cum in eo libro, in quo multa sunt scripta 14 *ἀρισκραπικῶς*, Calliope ipsa præscripserit, non opinor esse dubitandum, quin semper vobis videatur 15 *ἐὶς ὁρίων ἀριστ' ἐμῶν ἐξ ὧν παύσις*, sed hæc ambulationibus Compitalicis retinemus. Tu pridie Compitalia memento, balneum calicri jubebo: & Pomponiam Terentia rogat; matrem adjuvemus. 16 *ἔσοφ' ἔσ' 16 ὧν φιλοτιμίας* affer mihi de libris Quinti fratris.

CICERO ATTICO S.

F ECISTI mihi pergratum, quod Serapionis librum ad me misisti: ex quo quidem ego (quod inter nos licet dicere) millefimum partem *vix intelligi*, pro te tibi presentem pecuniam solvi imperavi; ne tu expensum muneribus fetres. At quoniam nummorum mentio facta est; amabo te, cura, ut cum Titinio, quoquo modo poteris, transigas, si in eo, quod ostenderat, non sit; mihi maxime placet, ea, quæ male empta sunt, reddi, si voluntate Pomponiz fieri poterit: si ne id quidem, 17 nummi potius reddantur, quam illus sit scrupulus, valde hoc velim ante, quam proficiscare, amanter, ut soles, diligentereque conficias. Clodius ergo, ut ais, ad Tigranem? velim 18 Syipraz conditione: sed facile patior, accommodatius enim nobis est ad liberam legationem tempus illud, cum & Quintus noster jam, ut speramus, in otio 19 considerit, & iste sacerdos Bonæ deæ 20 ejusmodi futurus, ejus sit, interea quidem cum *Musi* nos delectabimus animo aequo, immo verò etiam gaudenti, ac libenti, neque mihi unquam venit in mentem Crasso invadere, neque,

1. Mihi credes, leges hæc doceo. Bofii sunt ex Decurt. Antea legebatur, mihi Herodes, lege vel, mihi heredes, &c. Panthagathus legebat: mihi Herodes: lege hæc duas. Iustus Lipsius lib. IV. Epist. quæst. cap. 11. propius ab scriptura descendens, emendat: mihi credes. lege hic cor: mirabilis, &c. Lamb. Malasp. fidem sequutus qui parum mihi credas, parum mihi credas, scriptum esse in suis libris testatur (quomodo & nonnulli Memmi. & Tornæsi. ipse legunt) sedendum curavit: mihi credas, legendus est. Man. etiam confiteatur, ductis urbanitatè librum habere, mihi credas, quidam doctus sic legendum arbitrat: mihi Herodes cum his legendus est. Mavort quidam alius sic mihi hic non Herodes legendus est. Licet etiam legere, mihi crede, legendus est, ut olim ediderat Lamb.
2. De Lollio sanus non es: De Vinio laudo. Hæc commendatio placet Man. cum antea legebatur vino. Alii legunt de oleo sanus non es; de vino laudo, quæ restituit secundum Fulvianos debetur libris Palatinis.
3. Ευαγγέλιον. Latè & boni nuntii.
4. K. Attilio. Si ceteram lectionem retinuerunt Decurt. & Tornæsi. in quorum utroque exaratum est K. Attilio, id est, Casari Attilio. olim Lamb. ediderat, Casarino F.
5. Viridiorum Διφφάσεις. Transpessus. Ita scribit Bofius fidem sequutus omnium librorum mss. Libros veteres parim habere viridiorum, parim, viridiorum, testatur Lamb. ipse legit γ. Διφφάσεις. Vulgata lectio, Cyrus æquus radiorum Διφφάσεις, est à Viç. qui ita emendavit: quom prius corruptissime logetur, Cyrus æquatur viridiorum αὶ Διφφάσεις, consulatur & Petrus Pich. l. 11. Adv. subsec. cap. 18. Cyrus æquatur viridium, vel viridiorum Διφφάσεις latis luminibus, &c. viridium hic mendose scriptum, pro viridium, hoc est, θυραδίων Διφφάσεις, salvas.
6. Ἐσὼ &c. Sic visus a quòd autem videtur b. g. radii verò d. &c.
7. Κατ' εἶδ'. Secundum spectroram visiones.
8. Ἐκχυσίς. Effusio.
9. Ὑπόστασιν. Fundamentum & inceptio. Ita omnes mss. quidam tamen sine libris conspiciunt, καὶ ὑπόστασιν.

10. Εὶς ἐκῆτερον. Socraticè in utramque partem [disputatè] Has duas voculas restituit Viç.
11. Τὴν ἀρίστην. Sequentium quæ placet.
12. Reditus in gratiam, amicum inimicis pax, cum multitudine.] Aliter ditinguitur vulgè, reditus in gratiam cum inimicis pax cum multitudine.
13. Καὶ παύσις. Contentio. Legeb. tunc in omnibus Bofii καὶ τὰς, unde reposuit κατὰ τὰς; Lamb. assentitur Turnebæ legendam existimanti, κατὰ κλέϊς. Mureti liber præci habet, unde facit ῥῆσις lib. xiv. Var. lect. cap. 8. Vulg. κατὰ κλέϊς.
14. Ἀρισκραπικῶς. Accommodatè ad statum optimatum.
15. Εὶς ὁρίων. Vnum augurium optimum pugnare pro patriâ.
16. Περὶ φιλοτιμίας. Theophrasti scriptum de studio hono- rum. Ita Victorius, Manutius, Janius, ex Laërto emendant. prius legebatur ὧν φιλοτιμίας; & in mss. Victor. ὧν φιλοτιμίας.
17. Nummi potius reddantur. Malic Manutius addidit. Bofius nihil mirandum censet.
18. Syipraz conditione. Conjectura est Bofii, ex corrupta lectione Syipraz. Antiquus vero liber Besslarionis, Syipraz conditionis, habet. Vt- sinus ait in uno mss. esse, velim suriam facile patior; in altero, velim sicut conditio ante facit patior: sed postremam hæc lectionem, configurationem esse quorundam testatur Victorius, qui Syipraz conditione quod & in cunctis mss. invenit & Geimani annotarunt, ex eundi jussu, quidam etiam legunt Syipraz: sicut proxime vocem scripturam legit Janius. Turnebus lib. 111. cap. 21. vel Syipraz vel Syipraz legi posse putat. prius probat Lambinus qui ipse putavit aliquando legi posse, Syipraz conditione. Konradus volebat, Syipraz conditione.
19. Considerit. Vulg. considerit.
20. Casarum futurus, ejus sit. Bof. ex scidus & Tornæsi. sic habet cas. sur. sicut sit, ut & antiquus Victor. codex sed Cavalcanis exemplar, sacerdos bene de re cogitandi futurus sicut sit. vulg. futurus sicut, sicuti pax, quæ dicit ultimæ vocis absunt à Besslar. mss.

penitere, quod a me ipse non desiverim. De geographia, dabo operam, ut tibi satisfaciam; sed nihil certi polliceor. magnum opus est; sed tamen, ut jubes, curabo, ut hujus peregrinationis aliquod tibi opus exferat. Tu quidquid indagaris de republ. & maxime quos Consules futuros putes, facito, ut sciam: tamen si minus sum curiosus. statui enim nihil jam de republ. cogitare. Terentia saltum perspeximus. quid quaeris? prater quercum Dodonaeam nihil desideramus, quo minus Epitum ipsam possidere videamur. Nos circiter KAL. aut in Formiano erimus, aut in Pompejano. tu, si in Formiano non erimus; si nos amas, in Pompejanum venito. id & nobis erit perjudicandum, & tibi non sane devium. De muro, imperavi Philotimo, ne impediret, quo minus id fieret, quod tibi videretur. censeo tamen, adhibeas Verum. his temporibus, tam dubia vita optimi ejusque, magni aestimo unius aetatis fructum palatium Palatinum, sed ita tamen, ut nihil minus velim, quam Pomponiam, & puerum versari in timore tuum.

CICERO ATTICO, S.

Cupio equidem, & jam pridem cupio Alexandriam, reliquamque Aegyptum visere, & simul ab hac hominum satietate nostris discedere, & cum aliquo desiderio revereri: sed hoc tempore, & his mittentibus, I Aιδιομογη πρῶτος, ἢ πρῶτος ἢ λικισιπέπλος, quid enim nostri optimates, si qui reliqui sunt, loquentur? an me aliquo praeis de sententia esse deductum? 2 πολυδάμης πρῶτος ἢ ἐλπίσθελύνασθῶς 3 Cato ille noster, qui mihi unus est pro centum millibus. quid vero HISTORIAE de nobis ad annos D C. praedicarit? quas quidem ego multo magis vereor, quam eorum hominum qui hodie vivunt, rumusculos. sed opinor, excipiamus, & exspectemus. si enim deferretur, erit quaedam nostra potestas, & tum deliberabimus. 4 etiam ESTIN non accipiendo nonnulla gloria quare si quid Θεοφάνης tecum forte contulerit, ne omnino repudiaris. de istis rebus exspecto tuas litteras; quid Atrius narret; quo animo se desinitum ferat; 5 equi Consules parentur; utrum, ut populi sermo, Pompejus, & Crassus; an, ut mihi scribitur, cum Gabinio Servius Sulpicius: num quae novae leges; & num quid novi omnino: & quoniam Nepos proficiscitur, cui nam Auguratus deferatur: quo quidem uno ego ab istis capi possum. 6 vide securitatem meam, sed quid ego haec quae cupio deponere, & toto animo, atque omni cura φιλοσοφῶν? sic, inquam, 7 in animo est: vellem ab initio, nunc vero, quoniam, quae putavi esse praecleara, expertus sum, quam essent inania, cum omnibus Mutis rationem

habere cogito. Tu tamen & de Curtio ad me rescribere certius; & num quis in ejus locum pareat; & quid de P. Clodio fiat; & omnia, quemadmodum polliceor, 9 ἐπιχολῶς scribe: & quo die Roma te exiturum putes, velim ad me scribas; ut certior te faciam, quibus in locis futurus sum; epistolamque statim des de his rebus, de quibus ad te scripsi. valde enim exspecto tuas litteras.

CICERO ATTICO, S.

Quod tibi superioribus litteris promiseram, fore, ut opus extaret hujus peregrinationis, nihil jam magno opere confirmo. sic enim tum complexus otium, ut ab eo divelli non queam, itaque aut libris me delecto, quorum habeo Antii festivam copiam: aut sine numero nam ad lacertas captandas tempestates non sunt idoneae, a scribendo proflus abhorret animus. etenim 10 ἡσυχαστικὰ, quae constitueram, magnum opus est; ita valde Eratosthenes, quem mihi propolueram, a Serapione, & ab Hipparcho reprehenditur. quid censes, si Tyrannio accesserit? & hercule sunt res difficiles ad explicandum, & 11 ὀμειδείας: nec tam possunt 12 ἀνδρογοργεῖαι, quam 13 videbatur: & quod caput est, mihi quavis satis iusta causa cessandi est. 14 quin etiam dubitem, 15 an hic, an Attii confidam, & hoc tempus omne consumam: ubi quidem 16 ego malle. Daum virum, quam Romae me fuisse. tu vero sapientior Buthroti domum parasti. sed, mihi crede, proxima est illi municipio haec Antiatium civitas. esse locum tam prope Romam, ubi multi sunt, qui Vatinius numquam viderint? ubi nemo sit, praeter me, 17 qui quemquam ex xx. viris vivum, est sacrum, velu? ubi me interpellat nemo, diligant omnes? hic nimirum 18 πολιούρχιος, nam istuc non solum non licet, sed etiam tædet. itaque 19 ἀνέκδοτος, quae tibi uni legamus Theopompino genere, augetiam asperiore multo, pangentur. neque aliud jam quicquam 20 πολιούρχιος, nisi edisse improbos, & id ipsum nullo cum stomacho, sed potius cum aliqua scribendi voluptate. Sed ut ad rem, scripti ad Quatitores urbanos de Quintii fratris negotio. vide, quid narrent; 21 ut quae spes sit denarii, an cistophoro Pompejano jaceamus. Praeterea de muro, 22 statue, quid faciendum sit. Aliud quid? etiam, quando te proficisci istinc putes, fac, ut sciam.

CICERO ATTICO, S.

De geographia etiam atque etiam deliberabimus. 23 Orationes autem me duas postulas: quarum alteram 24 non libebat mihi scribere; 25 quia abscideram; alteram, ne laudarem eum, quem non amabam, sed id quoque vide-

- 1. Aιδιομογη.) Vereor Trojanos & Trojanas longa popla habentes.
- 2. Πολυδάμης.) Polydamas primus mihi probrum obicit.
- 3. Cato ille noster.) Videt. ante haec verba versum Homeri respicit.
- 4. ἢ ἢ quom in antiquis codicibus reperit.
- 5. Estin est in non accipiendo.) Vulg. etiam hercule est.
- 6. Equi Consules parentur.) Iunius ex miss. Palat. & qui Coss. parentur, rescribendum duxit.
- 7. Vide securitatem meam.) Bos. ex Decurt. Mur. vide securitatem meam; quod probat Lamb. qui in codice Tornz. videt securitatem meam, legit aut vulg. videt securitatem meam.
- 8. De hercio.) Codex Tornz. & Crusell. de Turo, sed vulgatum de curat. retinet.
- 9. Ἐπιχολῶς.) In otio.
- 10. Ἠσυχαστικὰ.) Commentarium de terrae descriptione.
- 11. Ὀμειδείας.) Eiusdem generis & formae.
- 12. Ἀνδρογοργεῖαι.) Floride scribi ornari.
- 13. Videtur.) Vulg. videtur.
- 14. Quia etiam dubitem.) Liber Longolii qui etiam dubitem, ut &

- Man placuisse video.
- 15. An hic, an Antii.) Bos. ex Decurt. & Molasp. ex suis eodd.
- 16. Ego malle daum virum, quem Roma me fuisse.) Totus hic locus ita legitur in scidis, & ita etiam legit Pichæus, sed detracto, ut. II. Advers. c. 8. vulg. ego malle daum virum, quem Roma fuisse.
- 17. Qui quemquam ex xx. viris vivum, est sacrum, velu?.) Hunc locum ita ex Decurt. restituit Bosius, quem laudat Junius: sed ex duobus m. Pal. pro vivum, ponit vivum. Cavale. Videt. & Tornz. habent segium, pro sacrum. Bessar. vero segium, vulg. editio, ex xxv. viris unum esse sacrum velu? Lamb. ex xx. viris vivum esse audierit? Turn. lib. xxx. c. 15. centat, vivum esse jam velu?
- 18. Πολιούρχιος.) Reip. danda opera: versandum in rep.
- 19. Ἀνέκδοτος, qua.) Qualia nondum edita. Vulg. ἀνέκδοτος a nobis qua, &c.
- 20. Πολιούρχιος.) Reip. operam navo.
- 21. Equae spes sit.) Vulg. & qua.
- 22. Statue.) Vulg. statue.
- 23. Orationes autem me duas postulas.) Vulg. & me duas postulas.
- 24. Non libebat mihi scribere.) Vulg. non libebat mihi scribere.
- 25. Quia abscideram, alteram, ut laudarem eum, &c.) Totum hunc locum ita legendum putat Vrinus, quare alteram non libebat mihi scribere, quia abscideram, alteram non libebat ut.

videbimus. denique aliquid extabit; ne tibi planè cessasse videamur. De Publio quæ ad me scribis, sanè mihi jucunda sunt: eaque etiam velim, omnibus vestigiis indagata, ad me afferas, cum venies; & interea scribas, si quid intelliges, aut suspicabere, & maxime delegatione quid sit acturus. equidem ante, quam tuas legi litteras, et in hominem ire cupiebam; non mehercule, ut differem cum eo vadimonium; (nam mira sunt alacritate ad litigandum) sed videbarur mihi, si quid esset in eo *populare*, quod plebejus factus esset, id amissurus. 2. quid enim ad plebem transisti? ut Tigranem ires salutatum? narra mihi, reges Armenii patricos salutare non solent? quid queris? acueram me ad exagitantam hanc ejus legationem. quam si ille contemnit, & si, ut scribis, bilem id commovet & laboribus, & auspiciis legis curiatae, spectaculum egregium. Hercule, verum ut loquamur, subcontumeliose tractatur noster Publius. primum, qui cum in domo Caesaris quondam unus vir fuerit, nunc ne in viginti quidè esse poterit: deinde, alia legatio dicta erat, alia data est; 3. illa optima ad exigendas pecunias Druso, ut opinor, Pisarenli, an Epuloni Vatiniò reservatur: hæc jejuna, ac 4. bella relegatio datur ei, cujus tribunatus ad istorum tempora relevatur. incende hominem, amabote, 5. quoad pot' est. una spes est salutis, istorum inter istos *dissensio*; cujus ego quædam initia sensi ex Curione. jam verò Antius consulatum sibi ereptum fremit, 6. Megabochas & hæc sanguinaria juvenus inimicissima est. accedat verò, accedat etiam ista rixa Auguratus. spero me præclaras de istis rebus epistolas ad te sæpe missurum. Sed, illud quid sit, scire cupio, quod jaces obscurè, jam etiam ex ipsis. 7. Quinqueviris loqui quosdam, quidnam id est? si est enim aliquid, plus est boni, quam putaram. atque hæc, sic velim existimes, non me abs te 8. *κῆν τὸ ἀγαθὸν* quærite: quòd gestiat animus aliquid agere in repub. jam pridem *gubernare* me tædebat, etiam cum licebat. nunc verò cum cogar exire de navi, non abjectis, 9. sed receptis gubernaculis; cupio istorum naufragia ex terra inveniri, cupio, ut ait tuus amicus Sophocles, 10. *κῆν τὸ ἀγαθὸν*

Ποικίλως ἀκρίβως ψευδῶς ἀδύσῳ φησι.
De muro, quid opus sit, videbis. Castricianum mendum nos corrigemus: & tamen ad me Quintus 11. *εἰς τοὺς τοὺς* scripserat, 12. nunc ad foriorem tuam h. s. xxx. Terentia tibi salutem dicit, Cicero tibi mandat, ut Aristodemum idem de se respondeas, quod de fratre suo, fororis tux filio, respondiisti. De Amalthea quod me admones, non negligemas. Cura, ut valeas.

CICERO ATTICO, 3.

13. **E**PISTOLAM cum à te avide expectarem ad vesperum, ut soleo; ecce tibi nuntius, pueros venisse Roma, voco, quæro, ecquid litterarum? negant. quid ais, inquam, nihil te à Pomponio? perterriti *vos & vultu*, confessi sunt se accepisse, sed excidisse in via. quid queris? permoleste tuli. nulla enim abs te per hos dies epistola inanis aliqua te utili & suavi venerat. nunc si quid in ea epist. quam ante diem XVI. KAL. Mai. dediisti, fuit historia dignum, scribe quam primum, ne ignoremus: sin nihil præter jocationem, redde id ipsum. & scito Curionem adolescentem venisse ad me salutatum. valde ejus sermo de Publio cum tuis litteris congruebat. ipse vero mirandum in modum *reges odisse superbo*. peræque narrabat incensam esse juventutem, neque ferre hæc posse. bene habemus nos, si in his spes est, opinor. aliud agamus. Ego me de historiæ. quamquam, licet me Saursejum putes esse, nihil me est incertius. Sed cognosce itinera nostra; ut istas, ubi nos visurus sis. In Formianum volumus venire Partibus: inde. (quoniam putas prætermittendum nobis esse hoc tempore. 14. Cræta illud delicatum) KAL. Mai. de Formiano proficiscemur, ut Antistimus A. D. v. Non. Mai. Iudi enim Antii futuri sunt 15. à IV. ad prid. Non. Mai. eos Tullia spectare vult. inde cogito in Tusculanum deinde Arpinum, Romam A. D. KAL. Jun. Te aut in Formiano, aut Antii, aut in Tusculano, cura, ut videamus. Epistolam superiorem restitue nobis, & appinge aliquid novi.

CICERO ATTICO, 3.

16. **S**V. B. E. Cum mihi dixisset Cæcilius Quæstor puerum se Romam mittere, hæc scripsi raptim, ut tuos eicerem mirificos cum Publio dialogos, cum eos de quibus scribis; tum illum, 17. quem abdis, & ais, longum esse, quæ ad ea responderis; perscribere; illum verò, qui nondum habitus est, quem illa 18. *βούβης*, cum è Solonio rediecit, ad te est relatura. sic velim putes, nihil hoc posse mihi esse jucundius. si verò, quæ de me facta sunt, ea non servantur; in caelo sum: ut sciat hic noster *Hierophylanus*, traductor ad plebem, quam bonam meis 19. putissimis orationibus gratiam retulerit; quarum expecta divinam 20. *παλινοδύου*, etenim, quantum conjectura auguramur, si erit nebulo iste cum his dynastis in gratia, non modo de Cynico consulari, sed ne de istis quidem piscinarum Tritonibus poterit se jactare. non enim poterimus ulla esse 21. in *invidia*, spoliati

1. In hominem ire.) is absit à vulgatis & abesse debere contendit Manutius.
2. Quid enim ad plebem transisti? ut Tigranem, &c.) Ita multò elegantius distinctum quam vulgo, quid enim? ad plebem transivisti, &c.
3. Illa optima ad exigendas pecunias Drusum opinor, Pisarensem an Epuloni.) Hæc est scriptura Decurati Tornæsi & Cruselli. & ita olim corrigendum esse putavit Man. Fabr. verò ita legebat & interpungebat: Illa optima ad exigendas pecunias Drusum opinor: Saursejus nebuloni Vatiniò reservatur. Saursejus etiam legebat Malasp. Nonnullos è Memocod. habere testatur Lamb. Pisarensem an Epuloni. Beffar. Cavaleantius, & Vict. libri, Pisarensem nebuloni. ubi pro, an Epuloni, reponunt, an nebuloni. vulg. Pisarensem nebuloni. Turneb. lib. xxx. c. 13. emendat, Druso ut opinor, Pisarensem à Nebulone Vatiniò reservatur.
4. Bella relegatio.) In libro Beffar. antiquo tribus verbis distinctè scriptum est, jejuna tabella relegatio.
5. Quod pot' est.) Scidaram hæc est & veterum librorum lectio. probant Velius, Bos. & Iun. Torn. & Crusell. habent quoad potest.
6. Megabochus.) Megabochus missi. Palat. consentientibus legit Iun. unus tamen habet Megabochus.
7. Quinqueviris.) Putat Man. pro quinque, reponendum xx.
8. Κῆν τὸ.) Ut agendi ratio constet.
9. Sed receptis.) Ita auctoribus melioribus libris rescriptis Vict. vulg. scriptis, quod retinet non priorem tamen scripturam damnare nequit.
10. Κῆν τὸ ἀγαθὸν.) Et ubique sub testo confertim habentem audire pluviam sopies & quieto animo. Locum hunc cum ante depra-

vaticinim legeretur restituit Victor. Cæterum & ille, & vulgus, legit ἀκὸ (αὖ) ἄκῆν.
11. εἰς τοὺς τοὺς.) Corruptus est locus, ut opinatur Man. qui mallet, si per antiquos liberos legeret εἰς εἰς εἰς. ultimam tamen membrum prior numerus abest à vulg. Prioris numerus ex mss. suis restituit se ait Vict. ut & infra h. s. xxx. pro lss. xxx. c. 13. ut habetur in vulg.
12. Nunc ad forem.) Conjectura hæc est à Malasp. quam confirmat Decurt. Vrlin. etiam ait quosdam in mss. suis ita reperisse vulg. non ad forem.
13. Epistola.) Epistola hæc in Lamb. editione nona est; Octava verò illa cujus principium, Negent isti, &c.
14. Cræta illud delicatum.) Ita omnes mss. quibus in vitis olim reposuerat Lamb. sicuti est postea hoc improbat, delectatum retinuit.
15. A IV. ad prid.) Ita Man. ex conjectura Bos. ex Decurt. vulg. à III. Kal. ad prid. &c.
16. S. V. B. E.] Hæc & Mur. & Bos. emendatio est, cum vulg. legeretur saluti.
17. Quem abdis.) Vulg. addit.
18. Βούβης.) Bubulis oculis prædica: Iunonis epitheton Homericum.
19. Putissimis orationibus.] Vulg. putissimas.
20. Παλινοδύου.) Cantum contrarium, retractionem.
21. Invidia.] Abest à vulg. præpositio, in, quam ex scidaris recitavit Boiuv.

Spoliat op
his dillat
inreclat.
putam, e
do, quam
ne istoram
& Lician
omnia rem
retractis
jam quo
exilimor
nimo si fu
pulm
quidnam
lent, con
dori i
non cu
ipsum
istum
tatum
tend
pau
Pau
dipicam
malo ab
gubernat
vult. A
Soc, Man
cum. sed
pud. Kal
nemo vob
Alpian
cum p
nino de
et uque a
for, ut
hæc quat
Nadro
Na For

Epistolati opibus, & illa senatoria potentia. sin autem ab his dissentiet; erit absurdum in nos invehi. verumtamen invehatur. felixve, mihi crede, & minore sonitu, quam putaram, eris hic in republ. est conversus: a citius omnino, quam potuit; id culpa Catonis, sed rursus improbitate istorum, qui auspicia, qui Aeliam legem, qui Juniam, & Liciniam, 2 qui Caeliam, & Didiam neglexerant; qui omnia remedia reipub. effuderunt; qui regna, qui praedia tetrarchis, qui immane pecunias paucis dederunt. video jam quo invidia transeat, & ubi sit habitatura. nihil me existimaris, neque usu, neque a Theophrasto didicisse, nisi brevi tempore, desiderari vestra ista tempora, videris. etenim si fuit invidiosa senatus potentia; cum ea non ad populum, sed ad tris homines immoderatos redacta sit, quidnam censes fore? proinde illi licet faciant, quos volent, consules, trib. pl. deniq; etiam Vatini stirumam sacerdotii; & dicitur vestiant; videbis brevi tempore magnos non modo eos, qui nihil titubant, sed etiam illum ipsum, qui peccavit, Catonem. nam nos quidem, si peritium tuum sodalem Publum licebit, 4 σοφιστήν cogitamus: 5 si ille cogit 6 άντις, tum duntaxat nos defendere; & quod est proprium artis hujus, επιυγίλλομαι

Ανδρ' επιυμνείαχ, 7 έπι τις πρότερο χαλεπήνη. Patria propria sit: habet a nobis, etiam si non plus, quam debitorum est, plus certe, quam postulatam est. malvehi malo alio gubernante, quam tam ingratis vectoribus, bene gubernate. Sed haec coram commodius, nunc audi, quod quaeris. Antium me ex Formiano recipere cogito A. D. v. Non. Mai. Antio volo Non. Mai. proficisci in Tusculanum. sed cum a Formiano rediero (ibi esse usque ad prid. Kalend. Mai. volo.) faciam statim te certiore, Tezentia tibi salutem. 9 Κακέρωσ ό μικρός άσπλάγς Τίτων Αθηναίωσ.

CICERO ATTICO, 5.

Volo ames meam constantiam, ludos Antii spectare non placet. 10 ασπλάγς, cum velim vitare omnium deliciarum sup. aiam, repente 11 άναφαινεαχ non solum delicat, sed etiam inepte peregrinantem. quae usque ad Non. Mai. te in Formiano expectabo. nunc fac, ut sciam, quo die te visuri simus. Ab Appii Foro, hora quarta, dederam aliam paulo 12 ante Tribus tabernis.

CICERO ATTICO, 5.

Narro tibi, plane relegatus mihi videor, postea quam in Formiano sum: dies enim nullus erat, Antii cum

essem, quo die non melius scirem, Romae quid ageretur, quam si qui erant Romae. etenim litterae tuae, non solum quid Romae, sed etiam quid in rep. neque solum quid fieret, verum etiam quid futurum esset, indicabant. nunc, nisi si quid 13 ex praetercunte viatore exceptum est, scire nihil possumus, quae quamquam jam te ipsum expecto, tamen isti puero, quem ad me statim jussi recurrere, da ponderosam aliquam epistolam, plenam omnium non modo actorum, sed etiam opinionum tuarum: ac diem quo Roma sis exiturus, cura ut sciam. Nos in Formiano esse volumus usque ad prid. Nonas Maj. eo si ante eam diem non veneris, Romae te fortasse videbo. nam Arpinum quid ego te invitem?

14 Τηχέι, άλλ' άγαθή κνροσρέφθ, επιυγίωχε Ης γαίης διύαμαχ γλυκερώτερον άδοσ ιδίαχ. Haec igitur. Cura ut valeas.

CICERO ATTICO, 5.

NEGENT illi 16 Publum plebejum factum esse. hoc vero regnum est, & ferri nullo pacto potest. emittat ad me Publius, qui obsequat; jurabo, Cnorum nostrum, collegam Balbi, Antii 17 mihi narasse, se in auspicio fuisse. o suaves epistolas tuas, uno tempore mihi datas, duae quibus 18 άσπλάγς quae reddam, nescio: deberi quidem plane fateor. sed vide 19 ασπλάγς. Emiseram commodo 20 ex Antiat in Appiam ad Tis tabernas, ipse 21 Cerialibus, cum in me incurrit, Roma veniens Curio meus ibidem illico puer abs te cum epistolis. ille ex me, nihil ne audissem novi: ego negare, Publius, inquit, tribunatum pleb. petit, quid ais? & inimicissimus quidem Caesaris, & ut omnia, inquit, ista rescindat. quid Caesar? inquam. negat, se quicquam de illius adoptione tulisse, deinde suum, Memmii, Metelli Nepotis exprimit odium. Complexus juvenem dimisi, properans ad epistolas 22 tibi sunt, qui ajunt, 23 ζώσης φωνής? quanto magis vidi ex tuis litteris, quam ex illius sermone, quid ageretur? de ruminacione quotidiana, de cogitatione Publii, de lituis 24 βοάπιδθ, de signifero Athenione, de litteris missis ad Cnorum, de Theophranis, Memmii, que sermone, quantam potro mihi expectationem dedisti 25 convivii istius άσπλάγς? sum in curiositate, 26 όζυπενθ; sed tamen facile patior te id ad me συμποσίου non scribere; presentem audire malo. Quod me, ut scribam aliquid, hortaris. crescit mihi quidem materies, ut dicis: sed tota res etiam nunc fluctuat;

H h h

I. Κατ'

1. Citius potius quam potuit. Oratoris pro praen. placebat Urino & ita postea se v. disse scripserunt, in libro Longoli, testatur.
2. Qui Caeliam. Ita emendavit Man. vulg. Caeliam.
3. Διοσφομ. Bis madefacta purpura.
4. Σοφιστήν. Rei oratoris operam daret; causas tractare.
5. Si ille cogit άντις, tum duntaxat. Conjectura haec est Bos ex corrupta Dec. lectione, in qua legitur, cogit contra tum vulg. si ille cogit, tantum Man. etiam vulg. tam probet, posse tamen ita corrigi existimat; si ille cogit, tunc duntaxat.
6. Αντις. Supplendum εστιν αυτ' ελθειν contra stare, contra progredi.
7. Οτι τις πρότερο χαλεπήνη. Denuntio meam virum alturum, quicumque prior molestus mihi fuerit. Leve mendum, mendum tamen: sic levat Dauiqueus πρότερον.
8. In Tusculanum sed non. Vt legendum putabat, sed cum in Tusculano in Formiano redieris, ubi esse v. lo neque ad prid. Kal. Jun. faciam, etc.
9. Κακέρωσ. Cicero parvulus salutat Titum Atheniensem.
10. Υποσπλάγς. Subabsurdum.
11. Αναφαινεαχ. Apparere, in publicum prodire.
12. Ante tribus Tabernas. Vulg. ante a Tribus Tabernis Jun. verò ex mss. Pol. ante a Tribus Tabernis.
13. Ex praetercunte viatore. Sic habent codd. Memm. & item Torn. & Hualt. plerique vulg. ex praetercunte.
14. Τηχέι άλλ'. Apera, sed bona puertorum nutrix: nequaquam

ego hac terra possum quidquam dulcius alpicere.
15. Negari illi. Epistola haec est octava in Lat. editione.
16. Publum plebejum. Ita codd. Torn. & Crn. aperta scriptura; qui etiam paulo post habent, hoc vero regnum est, ferri nullo modo potest, non ut Vich. negari illi Publum trib. pl. factum esse. Haec vero regnum est, ferri nullo pacto potest: vel ut vulg. hoc vero regnum est, ferri nullo pacto potest.
17. Αδίσιν αντις. Iam ex mss. Pall. hinc ait tollendum Τεστ.
18. Ευαγγελία. Bonos lictosque nuncios.
19. Συμπόσιον. Casum.
20. Ex Appian. Bos. ex mss. vulg. ex Antio.
21. Cerialibus. Vulg. temper Cerialibus.
22. Ubi sunt qui ajunt ζώσης φωνής. Sic mss. Pall. ut & Lamk. Placuit, vulg. versum ita supplent μέζω έίρησιν ειναί.
23. Ζώσης φωνής. Integer hic locus ita concipiendus. Ζώσης φωνής μέζων έίρησιν ειναί, ή άφώνων όδοσ σπάλας. Vt a dicitur major est via et efficitur quam multam dicitur.
24. Βοάπιδθ. Babeli: oculis praeditae: Iun. epitheton Homeri.
25. Convivii istius άσπλάγς. Iacivi, delicat. Ita Vich. ex suo cod. ut & Germani in margine adnotarant, antea άσπλάγς, legebatur.
26. Οζυπενθ. Famelicus avidus etibus avidus, ut fame percitus.
I. Κατ'

Ἰ κατ' ὁπωρην τεθεῖ; quæ 2 si decefferit, magis erunt judicata, quæ scribatur: quæ si statim à me ferre non potueris, primus habebistamen, & aliquandiu solus. Dicaxar-ebum scetè amas. Iuulentus homo est, & civis haud paullo melior, quàm isti nostri 3 ἀδικαίωτοι. Litteras scripsi hora decima Cerialibus, statim, ut tuas legeram: sed eas eram daturus, ut putaram, postridie ei, 4 qui mihi primus obviam venisset. 5 Terentia delectata est tuis litteris; & impetit 6 tibi multam salutem: 7 καὶ Κικέρων ἐ φιλοσόφῳ τὸ πολὺν ἢ Τίτον ἀσπάζεσθαι.

CICERO ATTICO, S.

3 F ACINUS indignum: epistolam, 8 ἀδωρεῖ tibi à Τί-
bas tabernis rescriptam ad tuas suavissimas epistolas, neminem reddidisse? at scito, eum fasciculum, quò illam conjeceram, domum eo ipso die latum esse, quo ego dedera-
ram, & ad me in Formianum relatum esse. itaque tibi tuam epistolam iussi referri; ex qua intelligeres, quàm mihi tum illæ gratæ fuissent. Romæ quòd scribis sileri, ita putabam. at hercule in agris non siletur: nec jam ipsi agri regnum vestrum ferre possunt. 9 si verò in hanc 10 τηλέ-
πυλον veneris λαίφυγονίην, (Formias dico) qui fremi-
tus hominum? quàm irati animi? quanto in odio noster amicus magnus? cuius cognomen una cum Crassi Divitiis cognomine consensit. credas mihi velim; neminem ad-
huc offendi, qui hæc tam lentè, quàm ego fero, ferret. quare mihi crede, φιλοσοφώμεν, iuratus tibi posse dicere, nihil esse tantum. Tu si litteras ad Sicyonios habes, advola in Formianum: unde nos pr. Non, Mai. cogitamus.

CICERO ATTICO, S.

4 Q UANTAM tu mihi moves expectationem de sermo-
ne Bibuli? quantum de colloquio βόωπιδοῦ?
quantam etiam de illo delicato convivio? proinde ita fac venias, 11 ac ad sitientis aures, quamquam nihil est jam, quod magis timendum nobis putem, quàm ne ille noster Samplicet. cum se omnium sermonib. sentiet vapulare, & cum has actiones 12 ἐν ἀσπείρισι videbit, ruc:e inci-
piat. ego autem usque eo sua enervatus, ut hoc otio, quo nunc tabescimus, malim 13 ἐντυραννείῳ, quàm cum
optima spe dimicare. De pangendo quod me crebro ad-
hortaris, fieri nihil potest. basilicam habeo, non villam, frequentia Formianorum. 14 at quam parem Basilicæ tribum Æmiliam? sed, omitto vulgus, post horam 1 v. mo-

lesti ceteri non sunt. C. Arrius proximus est vicinias immo ille quidem jam contubernalis; qui etiam se idcirco Romam ire negat, ut hic mecum totos dies philosophetur. ecce ex altera parte 15 Sebofus, ille Catulli fami-
liaris. quò me vertam? statim mihercule Arpinum irenti-
ni te in Formiano commodissimè expectari viderem, dun-
taxat ad prid. Non, Mai. vide enim quibus hominibus aures sint delicatæ meæ. occasionem iurificam, si qui nunc, dum hi apud me sunt, emere de me fundum For-
mianum velit. 16 & tamen illud problem? MAGNUM
QUID 17 AGGREDIAMUR, ET MULTAE COGITATIO-
NIS, ATQUE OTII. sed tamen satisfiet à nobis, neque parceretur labori.

CICERO ATTICO S.

V T scribis, ita video, non minus incerta in repub. quàm in epistola tua: sed tamen ista ipsa me varietas ser-
monum, opinionumque delectat. Romæ enim videor esse, cum tuas litteras lego, & ut sit in tantis rebus, mo-
dò hoc, modò illud audire, illud tamen explicare non possum, 18 quidnam invenire possit, nullo recusante, ad facultatem agrariam. Bibuli autem ista magnitudo ani-
mi in comitorum dilatione, quid habet, nisi ipsius judi-
cium 19 sine ulla correctione respub. ? nimirum in Publicio spes est: fiat Tribunus plebis; si nihil aliud, ut eo citius tu ex Epiro revertare. nam, ut illo tu careas, non video posse fieri; præsertim si mecum aliquid volet disputare, sed id quidem non dubium est, quin, si quid erit ejusmo-
di, sis advolaturus, verum ut hoc non sit; 20 tamen seu ruet, seu eriget rempub. præclarum spectaculum mihi pro-
pono, modo te confessore spectare liceat. Cum hæc maxi-
mè scriberem, ecce tibi Movos. nondum planè inge-
mueram; salve, inquit Arrius. hoc est Roma decedere? quos ego homines effugi, cum in hos incidi? ego verò 21 in montes patrios, & ad incunabula nostra pergam, denique si solus non potuero, cum rusticis potius, quàm cum his perurbanis: ita tamen, ut, quoniam tu certi nihil scribis, in Formiano 22 tibi præstoler usque ad 111. Non, Mai. Terentia pergrata est assiduitas tua, & diligentia in controversia Mulviana, nescit omnino, te communem causam defendere eorum, qui agros publicos possideant, sed tamen tu aliquid 23 Publicanus pendis; hæc etiam id recusat. ea tibi iugur, & 24 Κικέρων, ἀσπάζεσθαι ἑπιπέδῳ, salutem dicunt.

CICERO

- 1. Κατ' ὁπωρην τεθεῖ.) Per autumnum sex. Bofii est, cui val-
gata lectio κατ' ὁπωρην τεταχώς, semper suspecta fuit. ita conje-
cit legendam ex hac Crusell. scriptura κατ' ὁπωρην τεθεῖ.
- 2. Decessit. (Seb. Corradus, monet in quibusdam libris leg. desiderit.)
- 3. Ἀδικαίωτοι.) Injusti magistratus.
- 4. Qui primus obviam venisset.] Coud. Memm. habent teste Lamb. qui mihi primus obviam venisset. quòd cum in suis quatuor invenierit, item Malaf. revocandum putabat Gul. atque enim dici posse obviam atque ecedere.
- 5. Terentia delectata est. Ita rescriptit Vict. ex sua cod. prius erat, ἐ-
φίλια ἐστὶν, qua voce offensi Germani, afflicti est, emendarant.
- 6. Multam salutem.) Vulg. salutem at multam salutem.
- 7. Καὶ Κικέρων.) Et Cicero Philosophus Titum reip. deditum
Mluras
- 8. Ἀδωρεῖ.) Illà ipsa horà.
- 9. si verò in hanc τηλέπυλον νεπερὴν λαίφυγονίην, Formias
dico.) Hæc duo postrema verba abesse ab uno mss. testatur Vrsinus; &
fortasse addita sunt ἀδολασκῶς, ad declaranda Græca verba, quæ
precedunt. Iun. hic Vrsino assentitur & duo illa verba delenda censet.
- 10. Τηλέπυλον.) Magnam urbem Læstrigoniæ.
- 11. Ac ad sitientis aures.) Reduxit Bof. in pristinam sedem particu-
lam, quæ diu hinc exularat. Vbaldin. & Man. legebat, ut ad sitientis
aures.
- 12. Ἐντυραννείῳ.) Quæ facile possunt evetti.
- 13. Ἐντυραννείῳ.) Sub Tyranno esse

- 14. At quam parem basilicæ tribum Æmiliam? sed, etc.) Ita ex veteribus
libris Bofius. quod probat ex mss. Pall. Iun. deleta tamen particula, sed:
vulg. vultu parem Basilicæ? Tribum Æmiliam. Lamb. etiam ait plerosque
mss. habere, et quam parvam basilicæ?
- 15. Sebofus ille Catulli.) Aliter vulgò distinguitur, nempe, sebofus ille,
Catulli dicitur.
- 16. Et tamen illud problem? Est eod. Torn. & ita etiam Corradus &
Lamb. totum hunc locum & legum & distinguunt. Petrus Faber con-
jiciebat: et tamen illud problem. Man. existimabat planius fore si legeretur,
prohò & maxime aggrediamur. Faëri. mutat hæc problem. in præterit, quòd
etiam mss. doctissimi viri emendatum esse testatur Vrsin.
- 17. Aggrediamur.) Aggrediamur legebat Faërius.
- 18. Quidnam invenire possit.) Vulg. inveniri.
- 19. Sine ulla correctione resp. ? Iun. ex mss. Pall. sine ulla correctione resp.?
- 20. Tamen servatus seu erigit temp.] Hæc est Bof. conjectura. mss. omnes
corrupti. Torn. habet, servat. seu. ger. temp. Crusell. servat. servat. temp. Decurt.
sua vult. se uterque temp. Bessarionis 1. heret. amon. servat. temp. quæ & vulgata
est lectio, quia nihil sincerus, iudicio Lamb. Iun. conjicit tamen si ruan-
tem servat. temp. Faëri. ex mss. servat. res publica. Victor. edidit, servat. temp.
- 21. In montes patrios & ad incunabula nostra.) Quilibet heic agnoscit
versum longum, & Eunianum putabat Gul.
- 22. Tibi præstoler.) Vict. auctoritatem sui codicis secutus ita rescri-
sit, antea legebat, res præstoler.
- 23. Publicanus.) Rescrit. Bof. ex suis, quorum pars publicanus, pars
publicanus habet. vulg. publicanus; Vict. etiam ait, se in omnibus mss. quos
viderit, legisse publicanus, quòd & Germani adnotarunt.
- 24. Κικέρων.) Cicero, status optimatum studiosissimus puer.

I. P. mmm

CICERO ATTICO, S.

16 CENAYO mihi, & jam dormitanti, prid. Kal. Maj. epi- stola est illa reddita, in qua de agro Campano scribis. quid queris? primum ita me pupugit, ut somnum mihi ad emerit, sed id cogitatione magis, quam molestia. cogitanti autem hæc ferè succurrebant. primum ex eo, quod superioribus litteris scripseras, ex familiari te illius audisse; prolatum iri aliquid, quod nemo improbaret; majus aliquid timueram: hoc mihi ejusmodi non videbatur. deinde, ut me ego consolens, omnis expectatio largitionis agraria in agrum Campanum videtur esse derivata: qui ager, ut dena jugera sint, non amplius hominum quinque millia potest sustinere. reliqua omnis multitudo ab illis abalienatur, necesse est. præterea, si ulla res est, qua bonorum animos, quos jam video esse commotos, vehementius possit incendere, hæc certe est, & eo magis, quod portorii Italix sublati, agro Campano diviso, quod vestigal superest domesticum, præter vicissimam? quæ mihi videtur una concinacula, clamore pedissequorum nostrorum, esse peritura. Cuius quidem nos jam plane quid cogiter, nescio.

2. Ουσά γδ ε σπιρατοισι αυλιβοις ε πι, αυδ αχρηαις φουσαι (φουβειαις α περ:

qui quidem etiam 3 istuc adduci potuerit. nam adhuc hoc est φιζερο, 4 se leges Cæsaris probate; actiones ipsum præstare debere: agrariam legem sibi placuisse: potuerit intercedi, nec ne, nihil ad se pertinere: de rege Alexandrino placuisse sibi aliquando confici; Bibulus de cælo tum servasset, nec ne, sibi querendum non fuisse: de Publicanis, voluisse illi ordini commodare; 5 quidquid futurum fuerit, si Bibulus tum in forum descendisset, se divinare non potuisse. nunc verò Sampscerame quid dices? vestigal te nobis in monte Antilibano constituisse, agri campani abtulisse? quid, hoc quemadmodum obtinebis? oppressos vos, inquit, tenebo exercitu Cæsaris. non me hercule me tu quidem tam isto exercitu, quam ingratas animis eorum hominum, qui appellantur boni, qui mihi non modò pramiorum, sed ne sermorum quidem unquam fructum ulla, aut gratiam retulerunt. quòd si in eam me pattem inclitarem, profectò jam aliquam reperirem resistendi viam. nunc profus hoc statui, ut quoniam tanta controversia est Dicarcho, familiari tuo, cum Theophrasto, amico meo, ut ille tuus 6 τ πρ ακ κνη βιοι longe omnibus anteponat, hic autem 7 τ ηερ ηη κνη, utrique à me mos gestus esse videatur. puto enim me Dicarcho assatum satisfecisse: respicio nunc ad hanc familiam, quæ mihi non modò, ut requiescam, permittit; sed reprehendit, quia non semper quietam. quare incumbamus ò nosster Tite, ad illa præclara studia, & eò, unde discedere

non oportuit, aliquando revertamur. Quod de Quinti fratris epistola scribis, ad me quoque fuit ε σπεδτι λιω, οπιδε γ: quid dicam nescio. nam ita deploratim vestibus mansionem suam, ut quemvis movere possit: ita rursus remittit, ut me roget, ut annales suos emendem, & eadam. illud tamen, quod scribit, animadvertis velim, de portorio circumvectionis; ait, se de consilii sententia rem ad senatum rejecisse. nondum videlicet meas litteras legerat; quibus ad eum, te consulta, & explorata, perscripseram, non deberi. velim, si qui Græci jam Romam ex Asia de ea causa venerunt, videas, & si tibi videbitur, his demonstras, quid ego de ea te sentiam. si possum discedere, ne causa optima in senatu pereat, ego satisfaciam Publicanis; ες γ μηδ, (verè tecum loquar) in hac re malo universæ Asiæ, & negotiatoribus. nam eorum quoque vehementer interest, hoc ego sentio valde nobis opus esse, sed tu id videbis. Quætores autem, quæso, num etiam de cistophoro dubitant? nam si aliud nihil erit; cum erimus omnia experti, 9 ego illud ne quidem contemnam, quod extremum est. Te in Arpinati videbimus, & hospitio agresti accipiemus; quoniam maritimura hoc contemisti.

CICERO ATTICO, S.

PROXUS, ut scribis, ita sentio. 10 turbat vi Sampsceramus. nihil est, quod non timendum sit. 11. ορη- λογερδρωσ τυρηγιδε σπσκοδωδ. quid enim ista repentina affinitatū conjunctio, quid ager Campanus, quid effusio pecunia significant? quæ si essent extrema, tamen esset nimium mali; sed ea natura rei est, ut hæc extrema esse non possint. quid enim eos hæc ipsa per se delectare possunt? numquam huc venissent, nisi ad alias res pestiferas aditus 12 sibi compararent. verum, ut scribis, hæc in Arpinatè A. D. vi. circiter Id. Mai. 13 non desebimus, ne & opera, & oleum philologia nostræ perierit: sed 14 conferemus tranquillo 15 animo. dii immortales! nequè tam me 16 σελπιαισ consolatur, ut antea, quàm 17 α Δηφοβια; qua nulla in re tam utor, quàm in hac civili, & publica, quin etiam, quod est subinane in nobis, & non 18 α φιλοδδξον, (BELLUM est enim tua vitia nosse) 19 afficitur quadam delectatione; solebat enim me pungere, ne Sampsceram. merita in patriam ad annos 20c majora viderentur, quàm nostra. hæc quidem cura certe 20 jam vacuum est. jacet enim ille sic, ut 21 πιδωσις Curiana stare videatur. Sed hæc coram. Tu tamen videris mihi Romæ fore ad nostrum adventum. quod sanè facillè patiar, si tuo commodo fieri possit. sin, ut scribis, ita venies, velim è 22 A Theophrane explicere, quoniam in me animò sit 23 Alabarches. quæres

H h 2

1 scilicet

1. Primum ita me pupugit.) Vulg. prima.

2. Ουσά γδ.) Spirat enim non jam exilibus tibiolis, sed immanibus sollibus sine ligula.

3. Iste addico potuerit.) Vnus è mss. Pal. ad id potuerit, habet.

4. Se leges Cæsaris probate.) Ita Decur. & Torn. nisi quod videtur in Torn. scriptam esse leges, quod fortassis indoxit Vict. ut eandem caraxet, si leges Cæsaris probaret.

5. Quodquid futurum fuerit.) Manutius mavult, quid futurum, &c.

6. Τον πρ ακ κνη.) Vitam, quæ in rebus agendis versatur.

7. Τον ηερ ηη κνη.) Quæ in rerum contemplatione occupatur.

8. Πεδωτι.) Homericus versus sic habet:

Πεδωτι λιω, οπιδε οτ ε σπσκοδωδ, κισση δε ζειμασρο:

Ante Letiæ vestigale draco, medio ipsa capella.

9. Ego illud ut quidem.) P. Magnuli liber, ne illud quidem, teste Manut.

10. Τα βωσι.) Hæc est Bos emendatio, veteres libri turbatores, unde Jun. innotuit, mavult, turbatores, legere, quam vel Lamb. qui, turbatores, legit, vel Bosio adentiri.

11. Ο μολογυδωσ;) Procul dubio tyrannidem affectat.

12. Στι comparati, verum.) Vulg. στι comparati. Pili innotuit, &c.

1000.

13. Non desebimus.) Vulg. non desicamus.

14. Conferemus.) Ita Bos. ex m. vulg. conferamus.

15. Animo. dii immortales.) Hæc duo postrema verba transposita sunt in vulg.

16. Εδελπιαισ.) Bonæ spes.

17. Α Δηφοβια.) In neutram partem inclinatio.

18. Α φιλοδδξον.) Ambitione vacans.

19. Afficitur quadam delectatione.) Vulg. id afficitur. Lamb. repofuit, id afficitur me quadam delectatione, restatur etiam quosdam legere, his afficitur delectati, quod illi non displicet.

20. Jam vacuum est.) Bos. ex mss. suis, non, jam vacuum sum, ut vulg.

21. Πιδωσις Curiana.) Ita emendat Bos. ex Decur. in quo legitur, plocis Curiana, sed hanc lectionem non vitiosam esse sed bonam sic Jun. vulg. phicia, Mal. & Lamb. totum locum sic edunt, 3 facies enim illa, hæc sic, ut facies Curiana, stare videatur.

22. E Theophrate explicere.) Ita corrigit Vict. ex suo cod. qui habet: explicere vulg. repicere.

23. Alabarches.) Ita legendum esse pridem docuit, I. Cujacius, & ita habet Dec. Torn. Crucell. & Hugabonon et vulgo, Alabarches.

1. scilicet

scilicet, ut soles 2 κενὸν τὸ κηδεμονικόν, & ad me ab eo quasi 3 ὑποθήκας adferes, quemadmodum megeram. aliquid ex ejus sermone poterimus 4 πρὸς τὸ ὄλονν suspicari.

CICERO ATTICO, 5.

Accipiat aliquot epistolas tuas: quibus intellexi, quam suspenso animo, & sollicito scire haberes, quid esset novi, tenemur undique: neque jam, quod minus serivimus reculamus; sed mortem, & ejectionem, quasi majora. timemus: quæ multo sunt minora. atque hic status, qui una voce omnium gemitur, neque verbo cujusquam sublevatur. σκοπὸς est, ut suspicor, illis qui tenent, nullam cuiquam largitionem relinquere. unus loquitur, & palam adversatur adolescens Curio. huic plausus maximi, consalutatio forensis perhonorifica, signa præterea benevolentia permulta à bonis impertiuntur: 5 Fusium clamoribus, & conviciis, & sibilis confectantur. his ex rebus non spes, sed dolor est major; cum videas civitatis voluntatem solutam, virtutem alligatam. ac ne forte quæras 6 κενὸν λέπτον 7 de singulis rebus, universa res eò est deducta, spes ut nulla sit, aliquando non modò privatos, verum etiam magistratus liberos fore. 8 hac tamen in oppressione sermo in circulis duntaxat, & conviviis est liberior, quam fuit. vincere incipit timorem dolor, sed ita; ut omnia sint plenissima desperationis. habet etiam Campana lex execrationem in coitione candidatorum, si mentionem fecerint, quo aliter ager possideatur, atque ut ex legibus Juliiis. non dubitant jurare ceteri. Laterensis existimatur 9 cautè fecisse, quòd Tribunatum pl. petere destitit, ne juraret. Sed de rep. non hõet plura scribere. displiceo mihi, nec sine summo scribo dolore. metueor; ut oppressis omnibus, non demissè; ut tantis rebus gestis, parum fortiter. à Cæsare valde liberaliter invidor, in legationem illam sibi ut sim legatus: atque etiam libera legatio vobis causa datur. sed hæc & præsidii rø apud pudorem Pulchellinon habet satis, & à fratris adventu me ablegat: illa & munitior est, & non impedit, quòd minus adim: cum velim. hanc ego teneo, sed usurum me non puto. neque tamen scit quisquam. non lubet fugere: hæc pugnae. magna sunt hominum studia. sed nihil affirmo: tu hoc silebis. De Statio manumisso, & nonnullis aliis rebus, 11 angor quidem, sed jam prorsus occallui. tu, 12 vellem, egove cuperem, 13 adessès; nec mihi consilium, nec consolatio deesset. sed ita te para, ut, si in clamaro, advoles.

CICERO ATTICO, 5.

MULTA me sollicitant, & ex reip. tanto motu, & ex his periculis, quæ mihi ipsi intenduntur: & sexcenta sunt. sed mihi nihil est molestius, quam Statium manumissum. 13 nec meum imperium? ac mitto imperium, non similitudinem meam re verens saltem? nec, quid faciam, scio? neque tantum est in re, quantus est sermo. ego autem 14 ne irasci possim quidem his, quos valde amo: tantum doleo,

ac mirificè quidem. cetera in magnis rebus; minz Clodii contentionesque, quæ mihi proponuntur, modicè me tangunt. etenim vel subire eas videor mihi summa cum dignitate, vel declinare nulla cum molestia posse. Dices fortasse dignitatis 15 ἄλλis, tanquam δευδὸς: saluti, si me amas, consule. Me miierum, cur non ades? nihil te profectò præteriret: ego fortasse 16 τοφλώπιω, & nimium 17 τὰ κενὸν πρὸς ὀσσεῖον, scito nihil umquam fuisse 18 tam infame, tam turpe, 19 tam peræque omnibus generibus, ordinibus, ætatibus offensum, quam hunc statum, qui nunc est: magis meherculè quam vellem, non modò quam putarem. populares isti jam etiam modestos homines sibilare docuerunt. Bibulus in celo est: nec, quare, scio; sed ita laudatur, quasi Virtus homo nobis curando restituitur. Pompejus, nostri amores, qui mihi summo dolori est, ipse se afflixit, neminem tenet: voluntate, an metu necesse sit iis uti, vereor. Ego autem neque pugno cum illa causa propter illam amicitiam: neque approbo, ne omnia improbem, quæ antea gessi. 20 utor via. populi sensus maxime teatro, & spectaculis persectus est. nam gladiatoribus, qua dominus, qua advocati sibilis conciliis ludis Apollinariibus Diphilus tragicædus in nostrum Pompejum petulantèr invectus est: Nostra miseria tu es 21 Magnus, millies coactus est 22 dicere. Eandem virtutem sperant, veniet tempus, cum graviter games, totius theatri clamore dixit, itemque cetera. nam & ejusmodi sunt ii versus, ut in tempus ab inimico Pompeji scripti esse videantur. Si neque leges, neque mores cogunt, & cetera magno cum fremitu & clamore sunt dicta. Cæsar cum venisset mortuo plausu, Curio filius est insecutus. huic ita plausum est, ut, salva reip. Pompejo plaudì solebat. tulit Cæsar graviter. litteræ Capuam ad Pompejum volare dicebantur. inimici erant Equitibus, qui Curioni stantes plauferant; hostes omnibus. Roscia legi, etiam frumentariæ minitabantur. laures erat perturbata. equidem malueram, quod erat susceptum ab illis, silentio transire: sed vereor, ne non liceat, non ferunt homines, quod videtur esse tamen ferendum. sed est jam una vox omnium, magis odio firmata, quam præsidio. Noster autem Publius mihi minitatur, inimicus est: impendet negotium ad quod tu scilicet advolabis. videor mihi nostrum illum consularem exercitum bonorum omnium, etiam satis bonorum habere firmissimum. Pompejus significat studium erga me non mediocre. idem affirmat, verbum de me illum non esse facturum. in quo non me ille fallit, sed ipse fallitur. Cosconio mortuo, sum in ejus locum invitatus. id erat vocari in locum mortui. nihil me turpius apud homines fuisset: neque verò, ad istam ipsam 23 ἀσφάλειαν, quiesquam alienius, sunt enim illi apud bonos invidiosi: ego 24 pud improbos meam retinuissem invidiam: alienano assumissem, 24 Cæsar me sibi vult esse legatum. non hostior hæc declinatio periculi: sed ego 25 hoc uno repudio. quid ergo est? pugnae malo: nihil tamen certi. iterum dico, utinam adessès.

sed

1. Scilicet, ut fult. Duo hæc verba, ut fult, ex Scidis, Torn. & Cruf. addidit Bosidem monuerat Lamb.
2. Κενὸν τὸ.) Com accuratone & sedulitate.
3. Ὑποθήκας.) Pignora.
4. Πρὸς τὸ ὄλονν.) De summa rerum.
5. Fusium.) Vulg. Fusium.
6. Κενὸν λέπτον.) Minutatim.
7. De singulis rebus.) Hoc videtur Man. esse glossema Græcorum verborum antecedentium.
8. Hac tamen in.) Bos. ex suis codd. & ante eum Vrsin. vulg. attamen.
9. Cautè fecisse.) Torn. & Dea. laurè: Cruf. cautè, quam scripturam expressit Bos quamquam alteram, leuè, non damnet vulg. restitit.
10. Apud pudorem.) Ita Memm. Huralt. & Torn. vulg. furor.
11. Angor quidem.) Vulg. equidem.
12. Vellem, egove.) Vulg. velle ego, Cruf.
13. Nec meum imperium?.) It. ita distinguit, nec imperium meum? ego mitto imperium meum? saltem? nec, quid faciam, scio.
14. Ne irasci possim quidem his, quos valde amo: tantum doleo,

14. Ne irasci possim quidem.) Vulg. ne irasci quidem pignum.
15. Ἄλλis δευδὸς.) Sacis glandium.
16. Τοφλώπιω.) Cæcutio.
17. Τὰ κενὸν.) Erga honestum sum affectus.
18. Tam infame.) Hæc duæ voces absunt à cod. Torn.
19. Tam peræque.) Cod. Torn. habet peræqui. Mal. testatur in omnibus mss. quos consuluit, scriptum esse, tam æquique.
20. Utor via. populi sensus.) Ita ita distinguit, uter via populi sensus.
21. Magnus.) Ita. ex quo ml. Pal. legit, nostra miseria tu magna est, miles, &c.
22. Dicere, eandem.) Man. legit, & distinguit, dicere eadem, viderem.
23. Ασφάλειαν.) Securitate, tutum præsidium adversus vitæ pericula.
24. Cæsar me sibi vult.) Vulg. me sibi vult.
25. Hoc uno repudio.) Ita Petrus Faber, Lamb. & Bos legunt, vulg. hoc uno repudio. Vrsin. libet hic repudio.

sed tamen, si erit necesse, accessimus. Quid aliud? quid hoc opinor. certi sumus perisse omnia, quid enim *ἄκκιζουμαι* tam diu? sed hæc scripsi propterans, & mehercule timide. 2 posthac ad te, aut, si perfidelem habeo, cui dem, scribam planè omnia: aut, si obscure scribam, tu tamen intelliges. in iis epistolis me Lælium, te Furium faciam; cetera erunt 3 *ὡς αὐτὸν ἔγραψας*. Hic Cæciliam colimus, & observamus diligenter. Edicta Bibuli audio ad te missa, iis ardet dolore, & ira noster Pompejus.

CICERO ATTICO, S.

20 **A**NCATO, ut te velle intellexeram, nullo loco defui. Numestium ex litteris tuis, studiosè scriptis, libenter in amicitiam recepi. Cæciliam, quibus rebus possum, tueor diligenter. Varro satisfacit nobis. Pompejus amat nos, carosque habet. credis? inquit: credo: profusus mihi persuadet, sed quia, ut video, pragmatici homines omnibus historicis præceptis, verbis denique cavere jubent, & *vetans credens*: alterum facio, ut caveam; alterum, ut non credam, facere non possum. Clodius adhuc mihi denuntiat periculum; Pompejus affirmat, non esse periculum; adjurat; addit etiam, 4 se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri. tractatur res 3 simul & quid erit certi, scribam ad te. si erit pugnandum, accessam ad societatem laboris: si quies dabitur, ab Amalthea te non commovebo. De rebus, breviter ad te scribam. jam enim charta ipsa ne nos prodatur, pertimesco. itaque post hæc, si erunt mihi plura ad te scribenda, *ἄλλοις ἔγραψας* obsecrabo. Nunc quidem novo quodam morbo *evitatus* moritur; ut, cum omnes ea, quæ sunt acta, improbent, querantur, doleant, varietas in te nulla sit. aperteque loquantur, & jam clarè gemant; tamen medicina nulla afferatur. neque enim cessit sine internecione posse arbitramur: nec videmus qui finis cedendi, præter exitium, futurus sit. Bibulus, hominum admiratione & benivolentia, in cælo est. edicta ejus & conciones describunt & legunt. novo quodam genere in summam gloriam venit. populare nunc nihil tam est, quam *adversum populatium*: hæc quò sint erupitura, timeo, sed, si dilpicere quid cæpero, scribam ad te apertius, tu, si me amas tantum, quantum profecto amas; expeditus facito, ut sis; si inclamaro, ut accurras. sed do operam & dabo, ne sit necesse. Quod scripseram, te Furium scripturam; nihil necesse est tuum nomen mutare. me faciam Lælium, & te Atticum; neque utat meo chirographo, neque signo; si modò erunt ejusmodi litteræ, quas in alienum incidere nonim. Diodorus mortuus est: reliquit nobis n. s. fortasse 6 centies. Comitia Bibulus cum Archilochio edicto in ante diem xv. Kal. Novembri. distulit. A Vibio libros accepti. poeta ineptus; 7 sed tamen scit? nihil; sed est non inutilis. describo & remitto.

CICERO ATTICO, S.

21 **D**E republ. quid ego tibi subtiliter? tota perit: atque hoc est miserius, quam reliquisti, quod tum videbatur ejusmodi dominatio civitatem oppressisse quæ iucunda esset multitudini, bonis autem ita molesta, ut tamen si

ne periret, nunc repente tanto in odio est omnibus, ut quorsum erupitura sit, horreamus. nam iracundiam, atque intemperantiam illorum sumus experti, qui Catoni irati omnia perdidit. sed ita *lombus* uti videbantur *venenis*, ut posse videremus sine dolore interire. nunc verò libilis vulgi, sermonibus honestorum, fremitu Italia ve-teor ne exarierint. equidem sperabam, ut sæpe etiam loqui tecum solebam, sic *orbem* reip. esse convertum, ut vix sonitum audire, vix impressam orbitam videre possemus; & fuisset ita, si homines transitum tempestatis expectare potuissent: sed cum diu occultè suspirassent, postea jam gemere, ad extremum verò loqui omnes, *clamare* cœperunt. itaque ille amicus noster, insolens infamiae, semper in laude versatus, circumfluens gloria, deformatus corpore, fractus animo, quò se conferat nescit; progressum præcipitem, inconstantem reditum videt: bonos inimicos habet, improbos ipsos non amicos. ac vide mollietiam animi, non tenui lacrimas, cum illum ante 11x. Kal. Sext. vidi de edictis Bibuli concionantem, qui antea solitus esset iactare se magnificentissime illo in loco, summo cum amore populi cunctis faventibus. ut ille tum humilis, ut demissus erat? ut ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, displicebat? o spectaculum uni Crasso jucundum, ceteris non item. nam, quia deciderat ex astris, & lapsus, quam progressus, potius videbatur: & ut Appelles, si Venerem, aut si Protogenes Ialium illum suum cæno oblitum videret, magnum, credo, acciperet dolorem: sic ego hunc, omnibus a me pictum & politum artis coloribus, subito deformatum, non sine magno dolore vidi. quamquam nemo putabat, propter Clodianum negotium, me illi amicum esse debere. tamen tantus fuit amor, ut *exhaustus* nulla posset injuria. itaque Archilochia in illum edicta Bibuli populo ita sunt jucunda, ut eum locum, ubi proponuntur, præ multitudinem eorum, qui legunt, 9: transire nequeant; ipsi ita acerba, ut tabelleat dolore; mihi mehercule molesta, quòd & eum, quem semper dilexi, nimis excruciant; & timeo, tam vehemens vir, tamque acer in ferro, & tam insuetus contumelia, ne omni animi impetu dolerem, & iracundia pareat. Bibuli qui sit exitus futurus, nescio. ut nunc res se habet, admirabili gloria est. 10 quim cum comitia in mentem Octobr. distulisset; quòd solet eorum res populi voluntatem offendere, putarat Cæsar orationibus posse impelli concionem, 11 ut iret ad Bibulum; multa cum seditionis diceret, vocem exprimere non potuit. quid queris? sentiunt, se nullam ullius partis voluntatem tenere: eo magis vis nobis est timenda. Clodius inimicus est nobis. Pompejus confirmat, eum nihil esse facturum contra me. mihi periculosum est credere: ad resistendum me paro. studia spero me summa habiturum omnium ordinum. te cum ego desidero, tum verò res ad tempus illud vocat. plurimum consilii, animi, præsidii denique, mihi, si te ad tempus videro, accesserit. Vestro mihi satisfacit, Pompejus loquitur divinitus, 12 spero nos aut certè cum summa gloria, aut 13 sine molestia etiam discessuros. Tu, quid agas, quemadmodum te oblectes, quid cum Sicyoniis egeris, ut sciam cura.

Hhh 3 CICERO

1. Ἀκκιζουμαι. Invidi d'ishumulus.
 2. Ἐὲς ὑπὸν ἔγραψας. Obscurè dictis.
 3. Posthac ad te, nisi si. Non. ex mss. Pall. posthac ad te autem 8.
 4. Te prius versum iri ab eo. Iun. vocem, 11, delor, dicitque mss. habere *versum* iri, ex solutioe littera m esse confectum.
 5. Simol & quid. Ita enim legit Iun. ex mss. Pall. Man. conjicit, simul quid. Vulg. simul quid.
 6. Conter. H. c. mendum latitare credit Man. & ceterum, conjicit.
 7. Sed tamen scit? nihil? sed est? Bos. conjicitura; Vulg. nec tamen scit? nihil? sed est? in quibusdam libris præsertim, nec tamen, legitur, & tamen.

8. Lapsus, quam progressus, potius.) Paulò aliter verba collocata in vulg. q. progressus.
 9. Transire nequeant.) Vulg. nequeant.
 10. Quin.) Hæc & Mal. conjicitura Cras. & Dec. lectio est vulg. qui.
 11. Ut iret ad Bibulum.) Placeret magis Fulvio nisi repugnarent mss. ut iret in Bibulum.
 12. Spero nos aut certè cum summa gloria, aut sine molestia etiam discessuros.) Veteres libri, qui sed gloria, aut sine.
 13. Sine molestia etiam.) Etiam abest à vulg.

CICERO ATTICO, S.

QUAM vellem Romam mansisses: mansisses profecto, si hæc fore putassemus, nam Pulchellum nostrum facillime teneremus; aut certe, quid esset facturus, scire possemus. nunc se res sic habet; volitat, furit, nihil habet certis; multis denuntiat; quod fors obrulerit, id acturus videtur. cum videt, quo sit in odio status hic rerum, in eos, qui hæc egerunt, impetum facturus videtur. cum autem rursus opes & vim exercitus recordatur, convertit se in nos. nobis autem ipsis cum vim, tum iudicium minatur. cum hoc Pompejus egit, & ut ad me ipse referebat, (alium enim habeo neminem testem) vehementer egit, cum diceret, in summa se peridia; & sceleris infamia fore, si mihi periculum crearetur ab eo, quem ipse armasset, & cum plebejam fieri passus esset. sed fidem recepisse sibi & ipsam, & Appium de me: hanc si ille non servaret, ita laturum, ut omnes intelligerent nihil sibi antiquis amicitia nostra fuisse. hæc, & in eam sententiam cum multa dixisset, aiebat illum primo sanè diu multa contra: ad extremum autem manus dedisse, & affirmasse, nihil se contra eius voluntatem esse facturum, sed postea tamen ille non destitit de nobis asperrime loqui. quod si non faceret, tamen ei nihil crederemus: atque omnia sic ut facimus, pararemus. nunc ita nos gerimus, ut in dies singulos & studia in nos hominum, & opes nostræ augeantur. Rempublicam nulla ex parte attingimus. in causis atque in illa opera nostra forensi summa industria versamur, quod egregie non modo iis, qui utuntur opera, sed etiam in vulgus gratum esse sentimus. domas celebratur: occurritur: renovatur memoria consulatus: studia significantur: in eam spem adducimur, ut nobis ea contentio, quæ impendet, interdum non fugienda videatur. nunc mihi & consiliis opus est tuis, & amore, & fide. quare advola. expedita mihi erunt omnia, si te habebo. multa per Varro mem nostrum agi possunt, que te urgente erunt firmiora; multa ab ipso Publio elici, multa cognosci, que tibi occulta esse non poterunt: multa etiam, sed absurdum est singula explicare: tum ego requiram te ad omnia. unum illud tibi persuadeas velim, omnia mihi fore explicanda, si te videro: sed totum est in eo, si ante, quam ille inerat magistratum. Puto Pompejum Crasso urgente, situ aderis, qui per *ῥωμῆος* ex ipso intelligere possis, qua fide ab illis agatur, nos aut sine molestia, aut certe sine ergore futuros. precibus nostris & cohortatione non indiges. quid mea voluntas, quid tempus, quid rei magnitudo postulet, intelligis. De rep. nihil habeo ad te scribere, nisi summum odium omnium hominum in eos, qui temerent omnia, mutationis tamen spes nulla. sed, quod facile sentias, tædet ipsam Pompejum, vehementerque perimitet, non provideo satis, quem exitum futurum putem. sed certe videntur hæc aliquid eruptura. Libros Alexandri, negligentis hominis, & non boni poetæ, sed tamen non inutilis, tibi remisi. N. Numestium libenter accepi in amicitiam; & hominem 7 gravem, & prudentem, & dignum tua commendatione cognovi.

1. *Quam vellem Romam mansisses profecto*, Lamb. q. d. Romam mansisses profecto, quod laudat Bos. nisi quod partic. *mansisses* vulg. q. d. Romam quod egisset a qua duo postrema abesse ab antiquis libris & subadiri posse, collator Man.
 2. *Con plebejam fieri* Vulg. quem plebejam, & c.
 3. *Fidem recepisse* Lamb. sibi dedisse.
 4. *Tum ego requiram* Vulg. cum ego, & c.
 5. *ῥωμῆος*, Vulg. *ῥωμῆδος*.
 6. *Sit erit* Vulg. sit erit.
 7. *Onavio & prudentem* Feern. teste Vrsino, *pudrem* legebat.
 8. *Poste i veniri audiam* Hæc est lectio Decur. & Torn. ex qua Lam. debebat, quam ego possi inveniri nullam puto, vulg. quam ego posse inveniri debam.
 9. *Post deinde* Voculam *post*, quæ a libris impressis aberat, restituit & m. suis Bos.
 10. *ῥωμῆος* *are fermissis* Vulg. nec voluntate, nec sermone.

CICERO ATTICO, S.

NUMQUAM ante arbitror te epistolam meam legisse, nisi, mea manu scriptam. ex eo colligere poteris, quanta occupatione distinear. nam, cum vacuit temporis nihil haberem, & cum, recreanda vocula causa, necesse esset mihi *ambulare*, hæc di *ῥωμῆος* ambulans. Primum igitur te scire volo, Samplicerantum nostrum amicum, vehementer sui status pavore; restituique in eum locum cupere, ex quo decidit: doloremque suum impetire nobis, & medicinam interdum aperte querere; quam ego posse inventi nullam; post deinde omnes illius partis auctores ac socios, nullo adversario, consensere; consensio nem universonum nec voluntatis, nec sermonis majorum unquam fuisse. Nos autem (nam, id te scire cupere, certo scio) publicis consiliis nullis interfusmas, totosque nos ad forensam operam, laboremque contulimus: ex quo, quod facile intelligi possit, in multa commemoratione earum rerum, quas gessimus, desiderioque versamur. sed *ῥωμῆος* nostræ consanguineus non mediocri terrore jacit atque denunciat, & Sampliceramonegari; ceteris præ se fert, & offentat. quamobrem, si me amas tantum, quantum profecto amas; si dormis, expergiscere; si stas, ingredi; si ingredieris, curre; si curris, advola. credibile non est, quantum ego in consiliis, & prudentia tua quod maximum est, quantum in amore & fide posam. magnitudo rei longam orationem fortasse desiderat: conjunctio vero nostrorum animorum brevitas contenta est. per magni nostra interest, te, si comitiis non potueris, ad ardeat illo, esse Romæ. Cura, ut valeas.

CICERO ATTICO, S.

QUAS Numestio litteras dedi, sic te iis evocabam, ut nihil acris, neque incitatus fieri posset. ad illam *ῥωμῆος* adde etiam si quid potes. ac ne sis perturbatus; novi enim te, & non ignoro, quam sit Amor omnis sollicitus atque anxius: sed res est, ut spero, non tam exita molesta, quam audiri. Vettius ille, & ille noster in dex, Cæsar, ut perspiciamus, pollicitus est, se se curaturum, ut in aliquam suspicionem facinoris Curio filius adduceretur. itaque insinuat in familiaritatem adolescentis, & cum eo, ut res indicat, sæpe congressus, rem in eum locum deduxit, ut diceret sibi certum esse cum suis servis in Pompejum impetum facere, cumque occidere; hoc Curio ad patrem derisit, ille ad Pompejum. res delata ad senatum est; introductus Vettius primo negabat se unquam cum Curione restitisse; neque id sanè diu. nam statim fidem publicam postulavit. 16 haud reclamatum est. tum exposuit, manum fuisse juvenutis dace Curione, in qua Paulus initio fuisset, & 17 Cn. Cypio hic Brutus, & Lentulus, flaminis filius, concilio patre. postea C. Septimium scribam Bibuli, pugionem sibi à Bibulo acutuisse: quod totum irritum est; Vettio pugionem defuisse, nisi ei consul dedisset; eoque magis id ejectionem est, quod A. D. 111. Id. Mai. Bibulus Pompejum fecerat certatorem, ut caveret insidias. in quo ei Pompejus gratias egerat. introductus Curio filius, dixit ad ea, quæ Vettius dixerat:

11. *ῥωμῆος* *vestra consanguineus* Man. noster consanguineus.
 12. *Quod maximum* Vulg. quodque maximum est.
 13. *Ad illam ῥωμῆος* Hæc est & Decur. & Torn. scriptura. Turn. cum animadvertisset in nonnullis mss. legi *ῥωμῆος* & nihil præterea padilla *ῥωμῆος* legendum censuerat. lxxx. c. 13. Vich. edidit, *aleritatem*.
 14. *Quam audiri* Ita Bos. & Lamb. ex mss. non *audiri*, ut ex conjectura reposuit Vich.
 15. *Ille noster iudex* Fulvius ex antiquis denariis *iudex*, quod probat Jun.
 16. *Haud reclamatum est* Particulum *haud* ex Decur. in quo erat, restituit Bos. Lamb. nihil addidit, ut & Jun. auctoritate mss. Pal. & ratione fretus Mal. conjiciebat, *reclamum est*.
 17. *Cn. Cypio hic Brutus* Alii Cn. Cypio & Brutus. Manut. ex antiquo nummo, & aliis M. T. Lucis, *C. Cypio Brutus*.

exerat adolescentium consilium, ut in foro cum gladiatoribus Gabinii Pompejum adorirentur: in eo principem Paullum fuisse; quem confababat eo tempore in Macedonia fuisse; sit s. c. ut Vettius, quod confessus esset se cum telo fuisse, in vincula conjiceretur: qui cum emisisset, contra temp. esse facturum. res erat in ea opinione, ut pararent id esse actum, ut Vettius in foro cum pugione, & item servi ejus comprehenderentur cum telis: deinde ille se diceret indicaturum; idque ita actum esse, nisi Curiones eam ante ad Pompejum detulissent. tum s. c. in concione recitatum est. postero autem die Cæsar, is, qui olim, prætor cum esset, Q. Catulum ex inferiore loco jufferat dicere, Vettium in rostra produxit; eumque in eo loco constituit, quo Bibulo consuli aspirare non liceret. hic ille omnia, quæ voluit, derep. dixit; & qui illuc factus, institutusque venisset, primum Capionem de oratione sua sustulit, quem in senatu acerrimè nominarat, ut apparetur *nostri*, & nocturnam deprecationem intercessisse; deinde, quos in senatu ne tenuissima quidem suspicione attigerat, eos nominavit, Lucillum, à quo solitum esse ad se mittere C. Fannium, illum, qui in P. Clodium subscripserat; L. Domitium, cujus domum constitutam fuisse, unde eruptio fieret; me non nominavit: sed dixit, consularem disertum, vicinum consulis, sibi dixisse, ANA-
LAM Servilium aliquem, 4 aut Brutum opus esse reperiri: addidit ad extremum, cum, jam dimissa concione, revocata à Vatinio fuisset, se audisse à Curione, his de rebus concium esse Pisonem generum meum & M. Latentem. nunc reus erat & apud Crassum divitem Vettius de vi: & cum esset damnatus, erat indicium postulaturus: quod si impetrasset, judicia fore videbantur. ea nos, utpote qui nihil consemna solemus, non pertimescebamus. hominum quidem summa erga nos studia significabantur: sed prolixus vitæ tædet, ita sunt omnia omnium miseriarum plenissima. modò eadem timeamus, quam oratio fortissimi mi fenis Q. Confidii discusserat: ea, quam quotidie time-
re poteramus, subito exorta est. quid queris? & nihil me

infortunatius, nil fortunatius est Catulo, 7 cdm splendore vitæ, tum hoc tempore. nos tamen & in his miseris *esse animo*, & minimè perturbato sumus; bonestissimeque, 9 & dignitatem nostram magna cura tuemur. Pompejus de Clodio jubet nos esse sine cura, & summam in nos benivolentiam ro omni oratione significat. Te habere consiliorem auctorem, 11 solitudinum socium, omni in cogitatione conjunctum, cupio. quare, ut Numestio mandavi, tecum ut ageret, atque eo, si potest: acris, te rogò, ut planè ad nos advoles. respiraro, site videro.

CICERO ATTICO, S.

CUM aliquem apud te laudaro tuorum familiarium, volam illum scire ex te, me id fecisse, ut nuper meis scripsisse ad te de Varonis erga me officio, te ad me referpsisse, eam rem summæ 13 sibi voluptati esse. sed ego malle, ad illum scripsisses, mihi illum satisfacere, 13 non quo faceret, sed ut faceret. mirabiliter enim 14 moratus est, sicut nosti, 15 *ἔλιξά, καὶ ἔδδν*. 16 nos tenemus præceptum illud, 17 *πὸς τῶν κατὰ τὸν*. ad hercule alter, tuus familiaris 18 Hortalus quàm plena manu, quàm ingenuè, quàm ornate nostras laudes in astra sustulit, cum de Flacci prætura, & de illo tempore Allobrogum diceret; sic habeto, nec amantius, nec honorificentius, nec copiosius potuisse dici. ei te hoc scribere à me tibi esse missum, sanè volo. sed quid tu scribas? quænam jam ego venire, atque abesse arbitror. ita enim egi tecum superioribus literis. valde te expecto, valde desidero; neque ego magis, quàm ipsa res & tempus possit. His de negotiis quid scribam ad te, nisi idem, quod sep. Rep. nihil desperatus: iis, quorum opera, nihil majore odio. Nos, ut opinio, & spes, & conjectura nostra fert, firmissima benivolentia hominum muniti sumus. quare advola. aut expedites nos omni molestia, aut eris particeps. Ideo sum brevior, quòd, ut spero coràm brevè tempore conferre, quæ volumus, licebit. Cura, ut vales.

Hhh 4

M. TVL

1. Adolescentium.) Vulg. adolescentum.
2. Cum gladiatoribus.) Non dubitat Man. quòd abunde particula, cum.
3. Et qui illis fuisse.) Ita Scidæ & Mal. eodè vulgus qui.
4. Aut Brutum.) Aut etiam Brutum, vulg.
5. Apud Crassum divitem Vettius de vi.) Ita Fædr. ex antiquo libro restituit, cum antea deesset nomen Vettius.
6. Nihil me infirmitas.) Rectè ita restituisse Lamb. ex conjectura, ait Bos. nisi quòd omiserit verbum est, ante nomen, Catulus, ita enim planè legitur in Dac. Ceterum pro Catulo Man. legere vellet vel Daculo, vel Catone. Totus hic locus ita ante legebatur, nihil me infirmitas & Catulo.
7. Cum splendore vitæ, tum hoc tempore.) Lamb. cum splendore vitæ, tum hoc tempore.
8. In his miseris.) Vulg. in his etiam miseris.
9. Et dignitatem nostram.) Vulg. dignitatem nostram & magna, etc.
10. Omnia videro.) Ita Mal. Memm. & Torn. eod. non ut plerique vulg. videro.
11. Solitudinum.) Vulg. solitudinum.
12. Sibi voluptati.) Conjectura Bæsi. vulgò, tibi.
13. Non quo faceret.) Ita restitueront Bos. & Lamb. ex Torn. Vulg. illa verba, sed ut faceret, absunt.
14. Moratus est.) Placeret Man. inderatus est. Bos. legit dieratus, tanquam esset nomen auctoris alicujus.
15. ἔλιξά, καὶ ἔδδν.) Euripidis Andromacha sic habet integrum locum: *ἔλιξά καὶ ἔδδν ὑγίης, ἀλλὰ πάντα πέραν φρονήτης*: quorum mens est in volucris circumtectæ, quique minimè sincero & candido estis animo, sed versute omnia cogitatis.
16. Τὰς τῶν κατὰ τὸν.) Euripidis integer versus sic habet: *Τὰς τῶν κατὰ τὸν τῶν ἀμειψίας φέρου ὄρεσάν.* Dominantium stulticiæ ferre oportet.
17. Nos tenemus.) Vulg. sed nos tenemus.
18. Hortalus.) Ita reposuere Lamb. & Bos. ex mf. alias, Hortensius.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER TERTIUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

U^m antea maximè nostra interesse arbitrabar, te esse nobiscum; tum verò, ut legi rogationem, intellexi, ad iter id, quod constitui, nihil mihi optatius cadere posse, quam ut tu me quamprimum consequare, ut, cum ex Italia profecti essemus, sive per Epirum iter esset faciendum, tuo tuorumque præsidio uteremur; sive aliud quid agendum esset, certum consilium de tua sententia capere possemus. quamobrem, te oro, des operam, ut me statim consequare. 2. facilius potes; quoniam de provincia Macedonia perlata lex est. Pluribus verbis tecum agerem, nisi pro me apud te *res ipsa loqueretur*.

CICERO ATTICO, S.

TENERIS nostri causa fuit, quòd non habebam locum, ubi pro meo jure diutius esse possem quam 3 in fundum Sicæ; præsertim nondum rogatione correcta; & si mul intelligebam, ex eo loco 4 si te haberem, posse me 5 Brundisium referre; sine te autem non esse nobis illas partes tenendas propter 6 Autronium. nunc, ut ad te antea scripsi, si ad nos veneris, consilium totius rei capiemus. Iter esse molestum scio; sed tota caritas omnes molestias habet. Plura scribere non possum, ita sum animo percusso & abjecto. Cura ut valeas. Dat. vi. 7 Apr. in oris Luc.

CICERO ATTICO, S.

VTINA illum diem videam, cum tibi agam gratias, quòd me *vi vera cogisti*. adhuc quidem valde me poenitet. sed te oro, ut ad me Vibonem statim venias, quòd ego multis de causis converti iter meum. sed cò si veneris, diem toto itinere, ac fuga mea consilium capere poterò. si id non feceris, mirabor, sed confido te esse facturum.

CICERO ATTICO, S.

MISERIX nostræ potius velim, quam inconstantia tribuas, quòd à Vibone, quò te accessebamus, ubi

tò discessimus. 8 allata est enim nobis rogatio de pernicie mea; in qua, quòd 9 correctum esse audieramus, erat ejusmodi, ut mihi ultra quadraginta millia liceret esse. illo cum pervenire non liceret, statim iter Brundisium versus contuli ante diem rogationis; ne & Sica, apud quem eram, *periret*; & quòd Melitæ esse non licebat, nunc tu propera, ut nos consequare, si modò recipiemur, adhuc invitatur benignè. sed, quòd superest, timemus. me, mi Pomponi valde *pariter vivere*. qua in te apud me tu plurimum valuisti. Sed hæc coram. fac modò, ut venias.

CICERO ATTICO, S.

TERENTIA tibi & sape, & maximas agit gratias. id est mihi gratissimum. ego vivo miserimus & maximo dolore conficior, ad te quid scribam, nescio. si enim es Romæ, jam me assequi non potes: sin es in via, cum eris me assequutus, coram agemus. quæ erunt agenda. tantum te oro, ut quoniam me ipsum semper amasti, ut 10 eodem amore sis. ego enim idem sum. INIMICI mei mea mihi, non me ipsum, ademerunt. Cura, ut valeas. Dat. 11x. Id. Apr. 11 Thurii.

CICERO ATTICO, S.

NON fuerat mihi dubium, quin te Tarenti, aut Brundisii visurus essem: idque ad multa pertinuit, ut eis, & ut in Epiro confisteremus, & de reliquis rebus tuo consilio uteremur, quoniam id non contigit, erit hoc quoque in magno numero nostrorum *malorum*, nobis iter est in Asiam: 12 maximè Cyzæcum, meos tibi commendo, me vix misereque sustento. Dat. xiv. Kal. Mai. 13 De Tarentino.

CICERO ATTICO, S.

BRUNDISIUM veni 14 A. D. xiv. Kal. Mai, eo die pueri tui mihi à te litteras reddiderunt: & alii pueri post diem tertium ejus diei alias litteras attulerunt. Quòd me rogas, & hortaris: ut apud te in Epiro sim, voluntas tua mihi valde grata est, & minime nova: 15 sed & consilium mihi quidem optatum, si liceret tibi omne tempus consumere. odi enim *celebritatem*; fugio homines; lucem aspiciere vix possum. esset mihi ista solitudo, præsertim

Cum antea.] Hic est omnium mss. ordo. Manut. illum immutavit, & hunc sequutus Lamb. in editione sua.
1. Facilius poter.] Un. ex duobus mss. Pal. *quanta estis parte*.
2. In fundum.] Ita Bessar. liber. vulg. in fundis.
3. Si te haberem.] Bessar.] *ver se iter habere*.
4. Brundisium referre.] Propriè odum Mal. assentitur Lamb. qui hic non Brundisium, sed Rutreum legit.
5. Autronium.] Vulg. Autronium & ep. 7. Autronius.
6. Apr. in oris Luc.] Hæc lectio partim conj. Cura, partim mss. autoritate nititur Dec. habebat, Apr. in oris Luc. Crat. & Hiralt. Apr. Nava

Luc. vulg. Nava, vel Naryci, vel Naryci. *Levridis* quòd Corradus improbens reponebat, Thuriis Lucan. ac qui ferè assentitur Lamb.
7. Allata est enim nobis.] Postrema vox abest à vulg.
8. Correctum.] Hæc est & lectio Dec. & conjectura Ma.
9. Ut eodem amore.] *Ver abest à vulg.*
10. Thurii.] Bessar. liber. Thauri.
11. Maximè Cyzæcum.] Ex mss. Pal. sive vocem, *maximè*, delet Ireni.
12. De Tarentino.] Vulg. Tarenti.
13. A. D. xiv. Kal. Mai.] Ita mss. Bos. ut & Bessar. liber.
14. Sed & consilium.] Sed non habetur in vulg.

tam familiari loco, non amara. & sic, itineris causa, ut devorterem, primum est devium; deinde ab Autronio, & ceteris quattidui; deinde sine te, nam castellum munitum habitanti, mihi prodesset; transeunti, non est necessarium, quod si auderem, 2 Athenas peterem: sanè ita cadebat, ut vellem. nunc & nostri hostes ibi sunt; & te non habemus, & veremur, ne interpretentur, illud quoque oppidum ab Italia non satis abesse: nec scribis, quam ad diem te expectemus. Quod me ad vitam vocas, unum efficit, ut à me manus abstineam; alterum non potes, ut me non nostri 3 consilii vitæque peniteat, quid enim est, quod me retineat, præsertim si spes ea non est, quæ nos proficiscentis profiquebatur? non faciam, ut enumerem miseria omnes, in quas incidi per summam injuriam, & scelus non tam inimicorum meorum, quam invidorum, ne & meum mœrorem exagitem, & te in eundem luctum vocem. 4 hoc affisimo, neminem umquam tanta calamitate esse affectum; nemini mortem magis optandam fuisse: cujus oppetendæ tempus honestissimum prætermisum est. reliqua tempora 5 non sunt jam ad medicinam, sed ad finem doloris. De Rep. video te colligere omnia, quæ putes aliquam spem mihi posse adferre mutandarum rerum: quæ quamquam exigua sunt; tamen, quoniam placet, expectemus. Tu nihilo minus, si properaris, nos consequere; nam aut accedemus in Epirum; aut tardè per Candaviam ibimus. Dubitationem autem de Epiro non inconstantia nostra afferbat, sed quod de fratre, ubi eum visuri essemus, nesciebamus, quem quidem ego nec quo modo visurus, nec ubi dimissurus sim, scio. id est maximum & miserissimum mearum omnium miseria. Ego & sæpius ad te, & plura scriberem, nisi mihi dolor meus cum omnis partem mentis, tum maxime hujus generis facultatem ad emisset. Videre te cupio. Cura ut valeas. Dat. prid. Kal. Maj. 6 Brundisii.

CICERO ATTICO, S.

BRUNDISIUM proficiscentis scripseram ad te, quas ob causas in Epirum non essemus profecti; quod & Achaja prope esset plena audacissimorum inimicorum, & exitus difficilis haberet, cum inde proficisceremur, accessit, cum Dyrrachii essemus, ut duo nuntii afferrentur; unus, classe fratrem Epheso Athenas; alter, pedibus per Macedoniam venire, itaque illi obviam misimus Athenas, ut inde Thessalonicam veniret. ipsi processimus, & Thessalonicam A. D. Kalend. Jun. venimus; neque de illius itinere quicquam certi habebamus, nisi cum ab Epheso ante aliquanto profectum, nunc, istic quid agatur, 7 magno opere timeo, quamquam tu altera epistola scribis Id. Maj. 8 audiri, fore, ut acris postularetur; altera, jam esse mitiora. 9 sed hæc est pridie data, quam illa: quo conturbor magis. itaque, cum meus mœrorem quotidianus laecerat & conficit, tum verò hæc addita cura vis mihi vitam reliquam facit, sed & navigatio perdifficilis fuit: & ille incertus, ubi ego essem, fortasse alium curium petivit, nam 10 Phæro libertus eum non vidit; vento rejectus ab illo in Macedoniam, Pellæ mihi præsto fuit, reliqua quam

mibi timenda sint, video, nec, quid scribam, habeo, & omnia times: nec tam miserum est quicquam, quod non in nostram fortunam cadere videatur, equidem adhuc miser in maximis meis ærumnis & luctibus, hoc metu adjecto, maneo Thessalonicæ suspensus, nec audeo quicquam. Nunc ad ea, quæ scripsisti. 11 Tryphonem Cæciliam non vidi. Sermonem tuum, & Pompeji cognovi ex tuis litteris. Motum in Repub. 12 non tantum ego impendere video, quantum tu aut vides, aut ad me consolandum affers. Tigrane enim neglecto, sublata sunt omnia, Varroni me jubes agere gratias: faciam: item Hypsæo. Quod suades, ne longius discedamus, dum acta mensis Maji ad nos perferantur: puto me ita esse facturum; sed ubi, nondum statui, atque ita perturbato sum animo de Quinto, ut nihil queam statuere, sed tamen statim te faciam certior. Ex epistolarum mearum inconstantia puto te mentis meæ motum videre; qui, etsi incredibili & singulari calamitate afflictus sum, tamen non tam est miseria, quam ex culpa nostra recollectione, commotus. Cuius enim scelere impulsus, ac proditi sumus, jam profecto vides; atque utinam jam ante vidisses; neque totum animum tuum mœrore mecum simul dedisses. quare, cum me afflictum, & confectum luctu audies, existimato me stultitia mea poenam ferre gravius, quam eventis; quod ei crediderim, quem esse nefarium non 13 putarim. Me & meorum malorum memoria, & metus de fratre in scribendo impedit, tu ista omnia vide & gubernas. Terentia tibi maximas gratias agit. Litterarum exemplum, quas ad Pompejum scripsi, misi tibi. Dat. xv. 14 KAL. Jun. Thessalonicæ.

CICERO ATTICO, S.

QUINTVS frater cum ex Asia discessisset ante Kal. Maj. & Athenas venisset Idib. valde fuit ei properandum, ne quid absens acciperet calamitatis, si quis fortè fuisset, qui contentus nostris malis non esset. itaque eum malui properare Romam, quam ad me venire: & simul (dicam enim, quod verum est; ex quo magnitudinem miserationum mearum perspiciere possis) animum inducere non potui, ut aut illum, amantissimum mei, mollissimo animo, tanto in mœrore aspirorem; aut meas miseras, luctu addictas & perditam fortunam, illi offerren; aut ab illo aspicere paterer, atque etiam illud timebam, quod profectio accidisset, ne à me digredi non posset, versabatur mihi tempus illud ante oculos, cum ille aut hictores dimitteret, aut vi 15 avelleretur ex complexu meo. hujus acerbitatis eventum altera acerbitate non videndi fratris vitavi, in hunc me casum vos, vivendi auctores, impulsistis. itaque mei peccati luo pœnas, quamquam me tuæ litteræ sustentant: ex quibus, quantum tu ipse speres, facile perspicio, quæ quidem tamen aliquid habebant solatii ante, quam eò venisti, 16 A POMPEJO NUNC HORTENSIVM ALLICE, ET EIVSMODI VIROS, obsecro, mi Pomponi, nondum perspicias, quorum opera, quorum insidiis, quorum scelere perierimus? 17 sed tecum hæc coram agemus. tantum dico, quod scire te puto, non inimici, sed invidi perdidimus. nunc, si ita sunt, quæ

Hhh 5

speras,

1. Sic, inveni causam dixerem. Vulg. sed ita, c. ut dixeret.

2. Achinas peterem. Peterem habet Fulvii m.

3. Consulit vitæque. Sic habet cod. Tornæi, vulg. consilii vitæque.

4. Hoc affisimo. Vulg. confisimo.

5. Non sunt jam ad medicinam, sed ad. Hæc est Tornæiani, Craselli, & Decur. scriptura: vulg. non sunt jam m. ad quam ad. &c.

6. Brundisii. Hæc epistola in Decuriato sinebatur eadem voce, quæ & sequens inchoabatur, hoc modo, Dat. prid. Kal. Maj. Brundisii. CICERO ATTICO, Brundisii proficiscentis scripseram ad te: quam scripturam laudat Iunius, sed sequentem epistolam paulo aliter inchoat; nempe Brundisii proficiscentis scripseram.

7. Magno opere. Alii magnopere.

8. A. Idib. Scripti Bostius ita ex Tornæi, Decur. & Craselli. & ex eod. Decuriato, postulatorem, quod & coniecit Manutius Lambinus, nudi & sic ut eam, Appius postulatet. Vulg. & audis, & postulatet.

9. Sed hæc est pridie. Hæc non legitur in Vulg.

10. Phæris libertus eum. Hæc tria verba, eum antea conjunctum legentur, pr. m. dividit Victorius.

11. Tryphonem Cæciliam non vidi. Germani, teste Victorio scribunt, Tryphonem Cæciliam non videntem vidi.

12. Non tantum ego impendere video. Hæc est m. lectio: à vulg. impendere abest.

13. Putarim. Vulg. putarim.

14. Kalend. Jun. Ita Bessarionis liber, vulg. Kal. de Jun. quod improbat Manutius.

15. Avelleretur. Vulg. avelleretur.

16. A Pompejo nunc. Iunio placet emendatio viri docti Gimi, quam Fulvius refert, ad Pompejum mitte, Hortensium, Alii et.

17. Sed tecum hæc coram agemus. Victorius addit, sed tecum hæc coram agemus.

speras, sustinebimus nos, & spe, qua jubes, nitentur. sin. ut mihi videntur, i firma sunt; quod 2 optimo genere facere non licuit, minus idoneo fiet. Terentia tibi saepe agit gratias. 3 Mihi etiam unum de malis in metu est, fratris mihi negotium; quod, si sciam, cujusmodi sit; sciam, quid agendum mihi sit. Me etiam nunc illorum beneficiorum, & litterarum expectatio, ut tibi placet, Thessalonica tenet. si quid erit novi allatum, sciam de reliquo quid agendum sit. Tu si, ut scribis, KAL. Jun. Roma profectus es, propediem nos videbis. Litteras, quas ad Pompejum scripsi, tibi misi. Dat. Id. Jun. Thessalonica.

CICERO ATTICO, S.

10 **A**CTA quae essent usque ad VII. KAL. Jun. cognovi ex tuis litteris, reliqua expectabam, 4 ut tibi placebat, Thessalonica: quibus allatis, facilius statuere potero ubi sim nam, si erit causa, si quid agatur, si spem videro, aut ibidem operari, aut me ad te conferam: sin ut tu scribis, ista evanuerint, aliquid aliud videbimus. omnino adhuc nihil mihi significatis, nisi discordiam istorum; quae tamen inter eos de omnibus potius rebus est, quam de me. itaque, quid ea mihi proferat, nescio, sed tamen, quod me vos sperare vultis, vobis obtemperabo. Nam quod me tam saepe, & tam vehementer objurgas, & animo infirmo esse dicis: quaeso, equod tantum malum est, quod in mea calamitate non sit? & equis unquam ex tam amplo statu, in tam bona causa, tantis facultatibus, ingenii, consilii, gratia, tantis praesidiis bonorum omnium concidit? possum oblivisci, quid fuerim? non sentire, qui sim? quo caream honore? qua gloria? quibus liberis? quibus fortunis? quo fratre? quem ego (ut novum calamitatis genus attendas) cum pluris facerem, quam me ipsum, semperque fecissem, vitavi; ne viderem; ne aut illius luctum, squaloremque aspicerem, aut me, quem ille floridissimum reliquerat, perditum illi, afflictumque offerrem. Mitto cetera intolerabilia. etenim stetu impediatur. Hic utrum tandem sum accusandus, quod doleo; an, quod commisi, ut haec aut non retinerem, (quod facile fuisset, nisi intra parietes meos de mea pernicie consilia inveniatur) aut certe 6 vivus nunc amitterem? Haec eo scripsi ut potius relevares me, quod facis, quam aut castigatione, aut objurgatione dignum putares: eoq; ad te minus multa scribo, quod & moerore impediatur, & quid expectem istinc, magis habeo, quam quid ipse scribam, quae si erunt allata, faciam te consilii nostri certior. Tu, ut adhuc fecisti, quam plurimis de rebus ad me velim scribas; ut profusus ne quid ignorem. Dat. XI. V. KAL. Quint. Thessalonica.

CICERO ATTICO, S.

11 **M**E & tuae litterae, & quidem boni nuntii, non optimis tamen auctoribus, & expectatio vestrarum litterarum, & quod tibi ita placuerat, adhuc Thessalonicae tenebant. si accipero litteras, quas expecto; si spes erit ea, quae rumoribus afferebatur; ad te me conferam; si non erit, fa-

ciam te certior, quid egerim. Tu me, ut facis, opera, consilio, gratia juva: consolari jam desine: objurgare vero noli: quod cum facis, ut ego tuum amorem, 7 & dolorem desidero! quem ita adfectum mea zelum esse abitus, & ut te ipsum consolari nemo possit. Quintum fratrem optimum humanissimumque sustenta. Ad me, obsecro, ut omnia certa perscribas. Dat. IV. KAL. Quint.

CICERO ATTICO, S.

12 **T**U quidem sedulo argumentaris, quid sit sperandum, & maxime per Senatum: idemque caput rogationis proponi scribis, quare in Senatu dici nihil liceat, itaque sileatur. Hic tu me accusas, quod me afflictem; cum ita sim afflictus, ut nemo unquam: quod tute intelligis. Spem ostendis secundum comitia, qua ista est, eodem Tribuno pleb. & inimico Consule designato? Percussisti autem me etiam de oratione prolata, cui vulnere, ut scribis, medere, si quid potes. Scripsi equidem 9 olim iratus, quod ille prior scripserat; sed ita compresseram, ut numquam 10 manuram putarem, quo modo excederet, ut numquam 10 manuram accidit, ut cum eo verbo uno concertarem; & quia scripta mihi videntur negligentius, quam cetera; puto posse probari non esse meam. id. 11 si putas me posse sanari, cures velim; sin plane perii, minus laboro. Ego etiam nunc eodem in loco jaceo, sine sermone ullo, sine cogitatione ulla. Licet tibi, ut scribis, significarim, ut ad me venires 12 Dondone; tamen intelligo 13 te te istuc prodesse, hic ne verbo quidem levare me posse. Non queo plura scribere: nec est, quod scribam; vestra magis expecto. Dat. XVI. KAL. Sext. Thessalonica.

CICERO ATTICO, S.

14 **Q**UOD ad te scripseram, me in Epiro futurum: postea quam extenuari spem nostram, & evanescere vidi, mutavi consilium; nec me Thessalonica commovi, ubi esse 15 statueram, quoad aliquid ad me de eo scriberes, quod proximis litteris scripseras, fore, ut secundum comitia aliquid de nobis in Senatu ageretur; id tibi Pompejum dixisse, qua de re, quoniam comitia habita sunt, itaq; nihil ad me scribis; 16 proinde habeo, ac si scripsisses nihil esse, 17 neque temporis non longinqui spe ductum esse, molestam fore. Quem autem motum te videre scripseras, qui nobis utilis fore videretur, eum nuntiant, qui veniunt, nullum fore. In Tribunis pleb. designatis reliqua spes est: quam si expectaro, non erit, quod putes me 18 causa mea, voluntati meorum defuisse. Quod me saepe accusas, cur hunc meum casum tam graviter feram, debes ignorare; cum ita me ad afflictum videas, ut neminem unquam nec videris, nec audieris. nam quod scribis te audire, me etiam mentis errore ex dolore affici: mihi vero mens integra est, atque utinam tam in periculo fuisset, cum ego iis, quibus meam salutem carissimam esse arbitrabar, inimicissimis crudelissimisque usus sum; qui, ut me 19 paululum inclinari timore viderunt, sic impulerunt, ut omni suo scelere & perfidia

1. Firma sunt. Hæc est veterum librorum lectio: Vulg. infirma sunt, quod magis probat Lambinus.
2. Optimo genere. Ita habet antiquus Victorii codex, ita etiam Germani adnotarunt: vulg. optimo tempore.
3. Mihi etiam unum. Iunius è mss. Palat. mihi et unum.
4. Reliqua expectabam. Vulg. reliqua.
5. Equis unquam. Mss. duo Palat. equis unquam eam exemplo à status, in tam, etc.
6. Vivus nunc amitterem. Lambinus ex Tornæsiano vivus non amitterem, sed Bosius monet non pro nunc culpa librorum vitiose scriptum esse: vulg. vivus amitterem.
7. Et dolorem desidero. Fulvio videtur interrogationis nota adscribenda verbo desidero.
8. Ut te ipsum consolari nemo possit. Videtur eidem Fulvio melius, ut est notatum ad oram libri à viro doctissimo, ut praeter se, ipsum consolari nemo possit.
9. Olim iratus. Vulg. olim ei iratus.
10. Manuram. Vulg. emanaturam.
11. Si putas me posse sanari. Lambinus dicit legendum esse libris o-

mnibus invitati, si putas me sanari posse.
12. Dondone. Conjecturam Malasp. legitis Dondone, juvat Decurt. qui habet donec: huic conjecturae etiam adhaeret Lamb. vulg. sidone, Bessar. libere venio si doniam, ut intelligi; unde Manutius conjicit ut ad me venires, idem tamen intelligo: vel, pro sidone, redonendum censet, Syda.
13. Te te istuc prodesse. Desiderabatur hic vocula, res, ante adverbium istuc, quam Bosius ex Scidis & Cresell. in suum locum restituit.
14. Quod ad te. Hæc epistola in editione Lambini est decima & quarta.
15. Statueram. Vulg. constitueram.
16. Proinde habeo. Vulg. perinde.
17. Neque temporis. Ita suspicatur legendum Malasp. pro, neque, cum jus suum opinionem confirmant Decurt. & Crusell.
18. Causa mea voluntati. Ita correxit Bosius partim ex conjecturas partim ex mss. qui habebant, me causa mea, voluntati. Et, vulg. me causa mea voluntati.
19. Paululum. Vulg. paulum.

perfidia abuterentur ad exitum meum. nunc, quoniam est Cyzicum nobis eundem, quò rarius ad me littere perferentur, hoc velim diligentius omnia, quæ putatis me scire opus esse, perferibis. Quintum fratrem meum fac diligas: quem ego miser si incolumem relinquo, non me tantum perisse arbitrabor. Dat. Non. Sext.

CICERO ATTICO S.

14 **E**X tuis litteris plenus sum expectatione de Pompejo, quidnam de nobis vellet, aut ostendat comitia enim credo esse habita: quibus absolutis, scribis illi placuisse agi de nobis, si tibi stultus esse videor, qui sperem; facio tuo iussu, et etsi scio te me iis epistolis potius de meas spes solitum esse memorari. nunc velim, mihi plane perferibis, quid videas. scio nos nostris multis peccatis in hanc ærum nam incidisse. ea si qui casus aliqua ex parte correxerint, minus moleste feremus nos vixisse, & adhuc vivere. Ego, propter vix celebritatem, & quotidianam expectationem rerum novarum, non commovi me adhuc Thessalonica. sed jam extrudimur, non à Flancio, (nam is quidem retinet) verum ab ipso loco, minime apposito ad tolerandam in tanto luctu calamitatem. In Epirum ideo, ut scripseram et non veni, quòd subito mihi universi nuntii venerant & litteræ, quare nihil esset necesse quàm proximè Italiam esse, hinc, si aliquid à comitiis audierimus, nos in Asiam convertemus; neque adhuc stabat, quò potissimum: sed scies. Dat. XII. Kal. Sext. Thessalonice.

CICERO ATTICO S.

15 **A**CCEPI id. Sext. quatuor epistolas à te missas; unam, quæ me objurgas, ut sim firmitior; alteram, qua Crassi libertum ais tibi de mea sollicitudine macieque narraffe; tertiam, qua demonstras acta in senatu; quartam de eo, quòd à Varrone scribis tibi esse confirmatum de voluntate Pompeji. Ad primam tibi hoc scribo; me ita dolere, ut non modò à mente non delecter, sed id ipsum doleam, me, tam firma mente ubi utar, & quibuscumque, non habere. nam si tu me uno non sine morore cures, quid me censes, qui & te, & omnibus? & si tu incolumis me requiris; & equo modo à me ipsam incolumitatem desiderari putas? nolo commemorare, quibus rebus sim spoliatus; non solem quia non ignoras, sed etiam ne scindam ipse dolorem meum hoc confirmo, neque tantis bonis esse privatum quemquam, neque in tantas miseras incidisse. dies autem non modò non levat luctum hunc, sed etiam auget. nam ceteri doloris mitigantur vetustate; hic non potest non & sensu præsentis miserie, & recordatione præteritæ vix quotidie augeti, desidero enim non mea solum, neque meos, sed me ipsum, quid enim sum? sed non faciam, ut aut tuum animam angam querelis, aut meis vulneribus sæpius manus adferam. Nam quòd purgas eos, quos ego mihi scripsi invidisse, & in eis Catonem; ego verò tantum illum puto ab isto scelere abfuisse, ut maxime doleam, plus apud me simul, tionem aliorum, quàm istius si dem, valuisse & ceteros quòd purgas, debent mihi probati esse, tibi si sunt. Sed hæc serò agimus. Crassi libertum nihil

puto sincere locutum. In Senatu rem probè scribis actam, sed quid Curio? an illam orationem non legit? quæ unde sit prolata, nescio. sed 7 Axius, eundem diei scribens ad me acta, non ita laudat Curionem. at potest ille aliquid prætermittere: tu, nisi quòd erat, profectò non scripsisti. Varronis sermo facit expectationem Cæsaris; atque utinam ipse Tarro incumbat in causam: quòd profectò eam sus sponte, tum te instante facies. ego, si me aliquando vestri & patriæ comporem fortuna fecerit, certè efficiam, ut maxime latere unus ex omnibus amicis; meaque officia, & studia, quæ parum antea luxurans, (fatendum est enim) sic exequar, ut me aque tibi, ac fratri & liberis nostris, restitutum putes. si quid in te peccavi, ac potius quoniam peccavi, ignosce. in me enim ipsum peccavi vehementius. neque hoc eò scribo, & quòd te non meo casu maximo dolore esse affectum sciam; sed profectò, si, quantum me amas & amasti, tantum amare deberes, ac debuisses, numquam estes passus me, quo tu & abundabas, egere consilio; nec esses passus mihi persuaderi, utile nobis esse legem de collegiis perferri, sed tu tantum lacrimas præbuiti dolori meo, quòd erat ameris, tanquam ipse ego: quòd meritis meis perfectum esse potuit, ut dies & noctes, quid mihi faciendum esset, cogitares, id abs te, meo, non tuo scelere prætermisum est. quòd si non modò tu, sed quisquam fuisset, qui me pompeji minus liberali responso perterritum à turpissimo consilio revocaret, quòd unus tu facere maxime potuisti: 10 aut occubuisse honeste, aut victores hodie viveremus. Hic mihi 11 ignosces. me enim ipsum multo magis accuso; deinde te, quasi me alterum: & simul meæ culpæ socium quæro; 12 ac si restitutor, etiam minus videbimur deliquisse; absteque certè, quoniam nullo nostro, tuo ipsius beneficio diligemur. Quòd te cum Caleone scribis de privilegio locutum; est aliquid, sed multò est melius abrogari, si enim nemo impedit, 13 quid est firmitus? si enim erit, qui ferri non sinat, idem S. C. intercedet, nec quiequam aliud opus est, quàm abrogari. nam prior lex nos nihil lædebat, quam si, ut est promulgata, laudare voluissimus, aut, ut erat negligenda, negligere; nocere omnino nobis non potuisset. hic mihi 14 primum meum consilium defuit, sed etiam obfuit. cæci, cæci, inquam, sumus in vestitu mutando, in populo rogando, quòd, nisi nominatim mecum agi ceptum esset, fieri perniciosum fuit. sed pergo præterita. verumtamen ob hanc causam, ut, si quid ageretur, legem illam, in qua popularis multa sunt, ne tangaris. verum est stultum, me præcipere, quid agatis, aut quo modo, utinam modò agatur aliquid: 15 in quo ipso multa occultantur tuæ litteræ, credo, ne vehementius desperatione perturber, quid enim vides agi posse, aut quo modo? per Senaturne? aut tute scripsisti ad me, quoddam caput legis Clodium in Curia posse fixisse, ne referri, neve dici liceret. quo modo igitur Domitius se dixit relaturum? quo modo autem iis, quos tu scribis, & de re dicentibus, &, ut referretur, postulantibus, Clodius tacuit? 16 ac, si per populum, poterint, nisi de omni

1. Ex tuis.] Est hæc epistola in Lamb. editione est 17.
2. Axius.] Ita ex scidis reposuit Bohnus ut corrigendum putant Malasp. & Lamb. mala spinæ tamen in eo lententiam non probat Bohnus quòd pueri quàm pro pueri & legendum existimat.
3. Non veni.] Sic legunt Scidæ, Tornæf. & Crusell. editiones habent in quo non in probat Bohnus.
4. Subito mihi universi.] Subito habebant s. ff. Bohn. reliqua ex mssian ex coniectura habuit nescio. Vulg. subito mihi adversi.
5. Me objurgasur sim.] Me objurgasur & ego ut sim, habent vulgatæ editiones.
6. Equo modo.] Ita ex mss. suis Bohnus; vulg. quomodo.
7. Ceteris quòd purgas, debent mihi probati esse tibi si sunt.] Sic mss. Bohn; quòd de Tornæf. etiam restat; Lamb. qui tamen mavult, debent mihi purgati esse. Vulgò ceteri, quòd purgas debent mihi purgati esse.
8. Axius.] Fulvius & Iunius, legunt Axius, ex aumnis & lapidibus antiquis.
9. Quod est.] Vulg. quæstio.

10. Abundabas.] Vulg.
11. Aut occubuisse honeste.] Hoc membrum cum in margine codicis sui reperisset Victorius, dubitanter reposuit, desideratum autem in plurimis codd. & præsertim in Tornæf.
12. Ignosces.] Vulg. ignosce.
13. Ac si restitutor etiam.] Ac abest à vulg. Iunius ex mss. Pal. legitur si restitutor etiam. &c.
14. Quòd est firmius?] Sic Scidæ Tornæf. & Crusell. quam lætionem etiam probat Lambinus. Vulgati libri, sic est firmius.
15. Primum meum consilium non meo consilium.] Restitutio hæc est Victorii ex mss. antiqui fide. prius erat primum non meo consilium.
16. In quo ipso.] Tres hæc voces, in quo ipso, reposuit Bohnus ex Dec. Crusell. & Tornæf. quondam extulsi habebant in quòd ipso subicit; quòd noxlexit Victorius. in suo enim antiquo ejus loci tantum erat, quo ipso, atque id quidem delectum & ojectum.
17. Ac si per.] Vulg. ac si per populum.

omnium Tribunalium pleb. sententia? quid de bonis? quid de domo? poteritne restitui? aut, si non poterit, egomet quo modo potero? hæc nisi vides expediri, quam in spem me vocas? 1 si in autem spei nihil est, quæ est mihi vita? itaque exspecto Thesalonica acta Kal. Sext. ex quibus statuam, in tuosne agros confugiam, ut neque videam homines, quos nolim; & te, ut scribis, videam; & propius sim, si quid agatur; idque intellexi cum tibi, tum Quinto fratri placere; an abeam Cyzicum. Nunc, Pomponi, quoniam nihil impertisti tuæ prudentiæ ad salutem meam, quod aut in me ipso satis esse consilii decretas, aut te nihil plus mihi debere, quam ut præsto esses, 2 quoniamque ego proditus, inductus, coniectus in fraudem, omnia mea præsidia neglexi; totam Italiam, in me erectam ad me defendendum, desitui & reliqui; 3 me, meos, meis tradidi inimicis, inspectante & tacente te; qui si non plus ingenio valebas, quam ego, certe timebas minus: si potes, erige adstrictos, & in eo nos iuva: sin omnia sunt obstructa, id ipsum fac ut sciamus: & nos aliquando aut objurgare, aut comiter consolari desine. Ego si tuam fidem accusaverim; non me potissimum tuis rebus crederem: meam amentiam accuso, 4 quod à te tantum amari, quantum ego vellem, putavi quod si fuisset, fidem eandem, curam majorem adhibuisses; me certe ad exivium præcipitantem retinuisisses; istos labores, quos nunc in naufragiis nostris inscipis, non subisses. quare fac, ut omnia ad me perspecta & explorata perscribas; meque ut facis, velis esse aliquem; quoniam, qui fui, & qui esse potui, jam esse non possum; 5 & ut his litteris non te, sed me ipsum à me esse accusatum putes. Si qui erunt, quibus pures opus esse meo nomine litteras dari, velim conscribas, cureque dandas. Dat. XIV. Kal. Sept.

CICERO ATTICO, S.

TOTUM iter mihi incertum facit exspectatio & litterarum nostrarum Kal. Sext. datarum, 7 non aliquid, 8 si spes erit, Epirum, 9 in minus, Cyzicum, aut aliud quid sequemur. tuæ quidem litteræ, quæ sæpius à me leguntur, 10 hoc spem faciunt minorei; quod cum lectæ sunt, tum id, quod attulerunt ad spem, infirmant; ut facile appareat, te & consolationi servire & veritati; 11 idque te rogo plane, ut ad me, quæ 12 scis, ut erunt; quæ putabis, 13 ita scribas, ut putabis. Dat. XII. Kal. Sept.

CICERO ATTICO, S.

DE Quinto fratre nuntii nobis tristes, nec varii veniant ex ante diem NON. Jun. usque ad prid. Kal. Sept. eo autem die 14 Levineus, M. Reguli libertus ad me à Regulo missus venit. is omnino mentionem nullam factam esse nuntiavit: sed fuisse tamen sermonem de C. Clodii

filio, isque mihi tum à fratre litteras attulit. sed postmodum 15 Sextii pueri venerunt, qui à te litteras attulerunt, non tam exploratas à timore, quam sermo Levineus fuerat. sanè sum in meo infinito mœrore sollicitus, & eò magis, quod 16 Appii Quæstio est. Cetera, quæ ad me eisdem litteris scribis de nostra spe, intelligi esse languidiora, quam alii ostendunt. ego autem, quoniam non longe ab eo tempore absumus, in quo res dijudicabitur, aut ad te conferam me, aut etiam nunc circum hæc loca commorabor. Scribit ad me frater, omnia sua per te unum sustineri. quid te aut horret? quod facis; aut agam gratias, quod non exspectas? tantum velim, fortuna det nobis potestatem, ut incolumes amore nostro perfruamur. Tuas litteras semper maxime exspecto: 17 in quibus cave vereri, non ut diligentia tua mihi molestâ, aut veritas æcerba sit. Dat. prid. NON. Septemb.

CICERO ATTICO, S.

EXSPECTATIONEM nobis non parvam attuleras, cum scripturas, Varroem tibi pro amicitia confirmasse, causam nostram Pompejum certè suscepturum: & simul à Casare ei litteras, quas exspectare remissæ essent, 18 actorem etiam daturum. utrum id nihil fuit, an averlatæ sunt Casaris litteræ? an est aliquid in spe? etiam illud scripseras, eundem, secundum comitia, dixisse. fac (si vides, quantis in malis jaceam, & si putas esse humanitatis tuæ) me fac de tota causa nostra certiore. nam Quintus frater, homo miser, qui me tam valde amat, omnia mittit spei plena metuens, credo, defectionem animi mei. tuæ autem litteræ sunt variæ. neque enim me desperare vis, nec temere sperare. fac obsecro te, ut omnia, quæ 19 perspicia te possunt, sciamus.

CICERO ATTICO, S.

QUOD ejusmodi mihi litteræ à vobis adferebantur, 20 ut aliquid ex iis esset exspectandum; spe & cupiditate Thesalonica 21 retentus sum: postea quàm omnis actio hujus anni confecta nobis videbatur, in Asiam ire nolui: quod & celebrata mihi odio est: & si fieret aliquid à novis magistratibus, abesse longè volebam. itaque in Epirum ad te statui me conferre; 22 non quod mea interesset loci natura, qui lucem omnino fugerem; 23 sed & ad salutem libentissimè ex tuo portu proficiscar: & si ea præfisa erit, nusquam facilius hanc miserissimam vitam vel sustentabo, vel, quod multo est melius, abjicero. ero cum paucis; multitudinem dimittam. Me tuæ litteræ numquam in tantam spem adduxerunt, quantum aliorum. attamen mea spes etiam tenuior semper fuit, quàm tuæ litteræ. sed tamen, quoniam cœptum est, 24 ego, quoquo modo cœptum est, & quacumque de causa, non deferam neque optimi,

2. Sin autem.) Si autem habent alii.
 3. Quoniamque ego proditus.) Ita Bos. mss. Victoriana editio, quoniam ego proditus. vulg. quandquidem ego, &c.
 4. Nis me, me.) Ex plerisque suis ita Bos à vulgatis abest, meos.
 5. Quod à te tantum amari.) Vulg. quod me à te.
 6. Et ut his litteris.) Ante copulativam & τελευτα πινυνη ponitur à Lonio.
 7. Nisi aliud aliquid.) Totum hoc abest à libro mss. Vrsini & rectè, ut opinatur.
 8. Si spes erit.) Vrsinus & Junius ex vetere libro legunt, nam si spes erit.
 9. Si minus.) Vulg. si minus.
 10. Hoc spem faciunt minorem; quod cum lecta sunt.) Ita mss. Bosii, nisi quod in Tornæ. lecta, culpa librarii exaratum est, quæ lectio tamen non displicet Lambino; etiam si cum Cerrado sic se legere dicit, ut Bosius. Vulg. spem faciunt mihi minorem, quàm cum lecta sunt; quæ & est cod. Fulvianus scripturam de ille conjicit, nam cum lecta.
 11. Idque te rogo.) Lectio, ni fallor, est emata ex vetere illa mss. Fulviani, id quod antea erat, itaque.
 12. Scis.) Vrsini liber scis.
 13. Ita scribas, ut putabis.) Duo hæc postrema vocabula ex mss. addidit Bosius.

14. Levineus.) Ita Bos. mss. Levineus placuit Manutio & Victorio; & paulo post Manutius legit, L. Reguli, non M. Victorius dubius est & notat M. abesse ab editione Germanorum, sed retineri in suo antiquiore: Vulg. Livinus, ut & infra, Livini, ubi noster Levineus.
 15. Sextii.) Vulg. semper, Sextii.
 16. Appii Quæstio.) Ita Manutius, Bosius, Lambinus ex mss. Victorius ex suo meliore, quem Cavalantis librum esse arbitror spectis legit.
 17. In quibus cave vereri ne aus.) Ita omnes Bosii mss. uno excepto, cod. Memmiani habent, cave ne aut dilig. mihi molestia aut variis acrobatis: Manutius conjicit, cave suspicatus aus, cave timeas; Vrsino autem ex vetere libro, in quo est, cave, cave, ne aus videtur legendum, cave caveas, ne aus, &c.
 18. Actorem etiam daturum.) Ita Scidæ & Crusell. ut ex Tornasiano Lambinus emendavit: vulg. autorem.
 19. Perspicia.) Vulg. prospici.
 20. Quæd.) Vulg. quæd.
 21. Recurrens sum.) Vulg. deterratus sum.
 22. Non que mea interesset loci natura.) Vocem, natura, delendam censetab Færnus.
 23. Sed & ad salutem.) Vulg. sed, ut & paulo post, aus, si ea, pro eo, quod in nostro est; & si ea.
 24. Ego quoque modo.) Vulg. ego quoque modo.

simi, atque unici fratris miseram ac luctuosam precem; nec Sestii, ceterorumque promissa; nec spem arduissimam mulieris Terentiae; nec miseram mulieris Tallioz obsecrationem, & fideles litteras tuas. mihi Epirus aut iter ad salutem dabit; aut quod scripti supra, te oro & obsecro. T. Pomponi, si me omnibus amplissimis, carissimis, jucundissimisque rebus perfidia hominum soliatum; si me à meis consiliariis proditum & proscriptum vides; si intelligis me coactum, ut ipse me, & meos perderem; ut me tua misericordia iuves: & Quincum fratrem, qui potest esse saluus, sustentes: Terentiam, liberioque meos tuere; me, si putas te istis visuram, expedes; si minus, invisas, si potes, & mihi ex agro tuo tantum assignes, quantum meo corpore occupati potest; & pueros ad me cum litteris quamprimum, & quam sapissimè mittas. Dat. XVI. KAL. Octob.

CICERO S. D. Q. CAECILIO Q. F. POMPO-
NIANO ATTICO.

20 Quod quidem ita esse, & avunculum tuum sanctum esse officio, vehementissimè probo: gaudere me tum dicam, si mihi hoc verbo licebit uti. Me miserum, quàm omnia essent ex sententia, si nobis animus, si consilium, si fides eorum, quibus credidimus, non desisset: quæ colligere nolo, ne augeam merorem. sed tibi venire in mentem certe scio, quæ vita esset nostra, quæ suavitas, quæ dignitas, ad quæ recuperanda per fortunam incumbere, ut facis, diemque natalem rediis mei, cura, ut in tuis ædibus amoenissimis agam tecum & cum meis. Ego huc spei & expectationi, quæ nobis proponitur, & maximè tamen volui præstari apud te in Epiro: sed ita ad me scribitur, ut putem esse commodius, nos eisdem in locis esse. De domo & Curionis oratione, ut scribis, ita est, in universa salute, si ea modo nobis restitueretur, inerunt omnia; ex quibus nihil malo, quod domum. sed tibi nihil mando nominatim: totum me tuæ amori fideique commendo. Quod te, in tanta hereditate, ab omni occupatione expedisti, valde mihi gratum est. Quod facultates tuas ad meam salutem polliceris, ut omnibus rebus à te præter ceteros iuveris: id quantum sit præsidium, video; intelligoque, te multas partes meæ salutis & suscipere, & posse sustinere: neque, & ut tu facias, rogandum esse. Quod me veras quicquam suspicari accidisse ad animum tuum, quod secus à me erga te commissum, aut prætermisum videretur, geram tibi merorem, & liberabor ista cura: tibi tamen eo plus debeo, quod tua in me humanitas fuerit excellior, quàm in te mea. Velim, quid videas, quid intelligas, quid agatur, ad me scribas: & tuosque omnes ad nostram salutem adhortere. Rogatio Sestii neque dignitatis satis habet, nec cautionis, nam & nominatim ferre oportet, & de bonis diligentius scribi: & id animadvertere velim. Dat. IV. NON. Octob. Thessalonica.

CICERO ATTICO, S.

21 TRIGINTA dies erant ipsi, cum has dabam litteras, per quos nullas à vobis acceperam, mihi autem erat in animo, jam, ut antea ad te scripsi, ire in Epirum: & ibi omnem casum potissimum expectare. Te oro, ut, si quid erit, quod perspicias, quamcumque in partem, quam planissimè ad me scribas: & meo nomine, ut scribis, litteras, quibus putabis opus, esse, ut des. Dat. V. KAL. Novemb.

CICERO ATTICO, S.

Esse diligenter ad me Quintus frater & Piso, quæ essent a me scripserant: tamen vellem, tua te occupatio non impedisset, quo minus, ut consuevi, ad me, quid ageretur & quid intelligeres, perscriberes. Me adhuc Plancius libertate sua retinet, jam aliquoties conatum ire in Epirum. spes homini est injecta, non eadem, quæ mihi, posse nos unà decedere: quam rem tibi magno honore sperat tunc sed jam, cum adventare milites dicentur, faciendum nobis erit, ut ab eo discedamus, quod cum facimus, ad te statim mittemus; ut scias, ubi sumus. Lentulus suo in nos officio, quod & te, & promissis, & litteris declarat, spem nobis non nullam avertit Pompei voluntatis. sæpe enim tu ad me scripsisti, eum totum esse in illius potestate. De Metello scripsit ad me frater quantum speraret, & profectum esse per te. Mi Pomponi pugna, ut tecum & cum meis mihi liceat vivere; & scribe ad me omnia premor cum luctu, tum desiderio meorum omnium, tum eorum, qui mihi me cariores semper fuerunt. Cura, ut valeas. Ego, quod, per Thessaliam si irem in Epirum, perditum nihil eram auditurus, & quod mei studiosos habeo Dyrachinos, ad eos perrexi, cum illa superiora Thessalonica scripsissem, inde cum ad te me convertam, faciam ut scias, tuque ad me velim omnia quam diligentissimè, & cuiusmodi sunt, scribas. ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto. Dat. VI. KAL. Decemb. Dyrachii.

CICERO ATTICO, S.

D. V. KAL. Decemb. tres epistolas à te accepi; 22
A. D. VIII. KAL. Novemb. in qua me hortaris, ut forti animo mensem Januarium expectem; caque, quæ ad spem putas pertinere, de Lentuli studio, de Metelli voluntate, de tota Pompei ratione, perscribis, in altera epistola, præter consuetudinem tuam, diem non adscribis: sed satis significas tempus, lege enim ab octo Tribunis pleb. promulgata, scribis te eas litteras eo ipso die dedisse, id est A. D. IV. KAL. Novemb. &, quid partes utilitatis eam promulgationem attulisse, scribis, in quo & si jam hæc nostra salus, cum hac lege desperata erit, velim pro tuo in me amore hanc inanem meam diligentiam, miserabilem potius, quàm ineptam, putes: si est aliquid spei, des operam, ut majore diligentia post hæc à nostris magistratibus defendamur namea veterum Tribunorum pleb. rogatio tria capita habuit; unum de reditu meo, scriptum incaute, nihil enim restituitur, præter civitatem & ordinem: quod mihi pro meo casu satis est, sed, quæ cavenda fuerint, & quo modo, te non fugit alterum caput est tralutium de impunitate, si quid contra alias leges ejus legis ergo factum sit, tertium caput, mi Pomponi, quo consilio, & à quo sit inculcatam, vide, scis enim Clodium sanxisse, ut vix, aut omnino non posset nec per Senatum, nec per populum infirmari sua lex, sed vides, nunquam esse observatas sanctiones earum legum, quæ abrogarentur, nam si id esset, nulla ferè abrogari posset: (neque enim ulla est, quæ non ipsa se sapiat difficultate abrogationis) sed, cum lex abrogatur, 10 illud ipsum abrogatur, quo non eam abrogari oporteat hoc cum te vera ita sit; cum semper ita habitum observatumque sit, octo nostri Tribuni pleb. caput posuerunt hoc: SI QUID IN HAC ROGATIONE SCRIPTUM EST, QVOD PER LEGES, PLEB.

1. T. Pomponi.) Addidit Bosius prænomen T. ex suis mss. cum abesse
2. Mihi que ex agro tuo.) Hic operæ miserant olim vocantur.
3. Maxime tamen.) Petros Faber legebat, maxime ante, &c.
4. Vis tu, facias.) Vulg. ut ita facias.
5. Tuisque omnia.) Vulg. utis que: & vox, ut, abesse.
6. Profectum esse per te.) Profectum est in antiquo Urini pro profectum.
7. Desiderio meorum.) Ad hæc lectionem quæ est mss. Bosii proximè

accessit Faber legens, tam desiderio omnium eorum; qui mihi, vulg. tam desiderio omnium eorum quæ mihi cariores semper fuerant.
8. Cuiusmodi.) Hæc est & mss. exemplaribus, Victorii emendatio; prius legebatur, cuiusmodi.
9. Si jam hæc nostra.) Vulg. si riam.
10. Illud ipsum abrogatur.) Quod ex conjectura emendavit Malaspina, id Bosius auctoribus mss. in quibus manifestè scriptum erat, abrogatur, & qui non pro abrogatur, legebat, rogatur.

PLEB. VESC. HOC EST, QUOD PER LEGEM CLODIAM PROMVLGARE, ABROGARE, DEROGARE, OBROGARE S. F. SVA NON LICET, NON LICVERIT; 1 QVODVE EI QVI PROMVLGAVIT, ABROGAVIT, DEROGAVIT, OBROGAVIT, OB EAM REM PŒNÆ, MVLTAEVE SIT 2 E. H. L. N. R. atque hoc in illis Tribunis pleb. non lae- bat. lege enim collegii sui non tenebantur; quo major est suspicio maliciæ alicujus; cum id, quod ad ipsos nihil pertinebat, erat autem contra me, scripserunt: ut novi Tribuni pleb. si essent timidiore, multo magis sibi eo capite utendum putarent. neque id à Clodio prætermisum est. dixit enim in concione A. D. 111 Non. Nov. hoc capite designatis Tribunis pleb. præscriptum esse, quid liceret: tamen, in lege nulla esse ejusmodi caput, te non fallit. quod si opus esset, omnes in abrogando uterentur. 3 Ut Ninnium, aut ceteros fugerit, investiges, velim: & quis attulerit; & quare octo Tribuni pleb. ad Senatum de me referre non dubitarint; 4 (sine quod observandum illud caput non putabant) iidem in abrogando tam 5 cauti fuerint ut id metuere, soluti cum essent; quod ne iis quidem, qui lege tenentur, est curandum. id caput sanè nolum novos Tribunos pleb. ferre: sed perferant, modo quidlibet. uno capite, quo revocabor, (modo res conficiatur) ero contentus. Jam dudum pudet tam multa scribere. vereor enim, ne re jam desperata legas; ut hæc mea diligentia miserabilis tibi, aliis irridenda videatur. sed si est aliquid in spe, vide legem, quam T. Fadio 6 scripsit Visellius: ea mihi perplacet. nam Sextii nostri, quam tu tibi probari scribis, mihi non placet. Tertia est epistola prid. 1d. Novemb. data: in qua exponis prudenter & diligenter, quæ sint; quæ rem distingere videantur, de Crasso, de Pompejo, de ceteris. quare oro te, ut, si qua spes erit, posse studiis bonorum, auctoritate, multitudine comparata rem confici, des operam, ut uno impetu perfringatur, in eam rem incumbas, ceterosque excites. sin, ut ego perspicio cum tua conjectura, tum etiam mea, (spei nihil est; oro obtestorque te, ut Quintum fratrem ames, quem ego miserum miserè perdidisti; neve quid eum pati graveius consulere de se, quàm expediat fororis tuæ filio; meum Ciceronem, cui nihil misello relinquo præter invidiam & ignominiam nominis mei, tuere, quoad poteris; Terentiam, unam omnium ærumosissimam, sustentens tuis officiis. Ego in Epirum proficiscar, cum primorum dierum nuntios excepero. Tu ad me, velim, proximis litteris, ut se initia dederint, per scribas. Dat. prid. Kal. Decemb.

CICERO ATTICO, S.

24 ANTEA, cum ad me scripsissetis, vestro consensu 7 Consul provincias ornatas esse; etsi verebar, quorsum id casurum esset, tamen sperabam vos aliquid aliquando vidissete prudentius: posteaquam mihi & dictum est, & scriptum, vehementer consilium vestrum reprehendi, sum

graviter commotus; quod illa ipsa spes exigua, quæ erat, videtur esse sublata, nam si Tribuni pleb. nobis succentent, quæ potest spes esse? ac videntur jure succentere: cum & expertes consilii fuerint, qui causam nostram susceperant; & nostra concessione omnem vim sui juris amiserint: præsertim cum ita dicant, se nostra causa voluisse suam potestatem esse de Consulibus ornandis, non ut eos impedirent, sed ut ad nostram causam adungerent. nunc si Consules à nobis alieniores esse velint, posse id liberè facere; sin vellent nostra causa, nihil posse invitis. Nam quod scribis; ni ita nobis placuisset, illos hoc idem per populum assecuturos fuisse; invitis Tribunis pleb. fieri nullo modo potuit, ita vereor, ne & studia Tribunorum amiserimus: & si studia maneat, vinculum illud adjungendum Consulibus amissum sit. Accedit aliud non parvum incommodum, quod gravis illa opinio, ut quidem ad nos perferre Senatum nihil decernere ante, quàm de nobis actum esset, amissa esse; 8 præsertim in ea causa, quæ non modo necessaria non fuit, sed etiam inusitata ac nova: neque enim unquam arbitrator ornatas esse provincias designatorum; ut, cum in hoc illa constantia, quæ erat mea causa suscepta, 9 imminuta sit, nihil jam possit non decerni. 10 iis, ad quos relatum est, amicis placuisse, 11 non mirum est. erat enim difficile reperire, qui contra tanta comoda duorum consulum palam sententiam diseres. fuit omnino difficile non obsequi, vel amicitissimo homini, Lentulo, vel Metello, qui similitatem humanissimè deponeret. sed vereor, 12 nec hos tamen tenere poterimus; Tribunos pleb. amiserimus. hæc res quemadmodum ceciderit, & tota res quo loco sit, velim ad me scribas; & ita, ut instituti, nam ista veritas, etiam si jucunda non est, mihi aamen grata est. Dat. xv. id. Decemb.

CICERO ATTICO, S.

POST 13 tuum à me discessum litteræ mihi Roma allatæ sunt: ex quibus 14 perspicio nobis in hac calamitate tabescendum esse: neque enim, (sed bonam in partem accipies) si ulla spes 15 salutis nostræ subesset, tu pro tuo amore in me, hoc tempore discessisses. sed ne ingrati, aut ne omnia velle nobiscum unà interire videamur, hoc omitto. illud abs te peto, des operam, id quod mihi affirmasti, ut te ante Kal. Jan. ubicumque erimus, sistas.

CICERO ATTICO, S.

LITTERÆ mihi à Quinto fratre cum S. C. quod de me, 26 est factum, allatæ sunt. mihi in animo est, legum lationem exspectare; & si obtrectabitur, utar auctoritate Senatus, & POTIVS vita, quàm patria, carebo. Tu, quæsi, festina ad nos venire.

CICERO ATTICO, S.

EX tuis litteris, & ex rei ipsa nos funditus perisse video: 27 Te oro, ut, quibus in rebus mei tui indigebunt, nostris miseris ne desis. ego te, ut scribis, 16 citò videbo.

M. TULLII

1. Quædæm it. Hæc est Man. conjectura (pro eo quod erat antea, quod, vel qui) & Dec. lectio: qua restituntur duæ illæ voces, abrogare, & obrogare.
 2. E. H. L. N. R. Ita primus emendavit Anton. August. quem secuti sunt postea Faërus, Manutius, Vesinus, & Lambinus.
 3. Ut Ninnium. Victorius & alii eum sequuti, ita restituerunt. Vulg. Ninnium, vel Ninnium.
 4. Sine quod observandum. Hujus ulceris curatio, debetur Decur. Junius laudat & mis. suos sermè ei respondere ait; tantum adhibet voculam ai, post verbum præbant, vulg. spe quod. unde Manutius corrigebat, si enim quod, quam correctionem sequitur Lambinus: sed pro-romini iidem præponit ad verbum eum.
 5. Cauti fuerint. Vulg. fuerunt.
 6. Scripsit Visellius. Abest à Decur. nota 7. & Manutius antea con-

jecerat legendum 6. Visellius, non T. Visellius.
 7. Coss. provincias. Sic omnes mss. Palatini: vulg. Consulatus.
 8. Praesertim in ea causa. Vocem, in, expungi velle Junius.
 9. Inimicitia sit. Inimicitia sit habent veteres libri Vriani & ita leges bat Faërus.
 10. Ut ad quos. Vulg. jam hic ad quos.
 11. Mirum est. Vulg. mirum sit.
 12. Ne hoc tamen tenere. Vulg. ne hoc cum tenet.
 13. Tuum à me discessum. Suspiciat Manutius abundare, à me.
 14. Perspicio. Vulg. perspicio.
 15. Salutis nostræ. Salutis nostræ est in vulg.
 16. Citò videbo. Junius cum vulgo hic servari mali verba quæ in Torneii aliique defuntes plura non scribit, yura ut valent.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM

LIBER QVARTVS,

AD

ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

U M primū Romam veni, fuitque, cui recte ad te litteras darem, nihil prius faciendum mihi putavi, quā ut tibi absentis de reditu nostro gratularer. 1 cognorā enim, (ut vere scribam) te in consiliis mihi dandis nec fortioem, nec prudentioem, quā me ipsum: 2 nec etiam pro praterita mea in te observantia, nimium in custodia salutis meae diligentem, eundemque te, qui primis temporibus erroris nostri, aut 3 potius furoris particeps, & 4 falsi timoris socius fuisses, acerbissimē discidium nostrum tulisse, plurimumque operæ, studii, diligentia, laboris ad conficiendum reditum meum contulisse. itaque hoc tibi vere affirmo, in maxima lætitia, & exoptatissima gratulatione unum ad cumulandum gaudium conspectum, ut potius complexum mihi tuum defuisse; quem semel nactum numquam dimiserō: ac, nisi etiam pratermissi fructus tuæ suavitatis prateriti temporis omnes exegero, profecto hac restitutione fortunæ me ipse non satis dignum iudicabo. Nos adhuc in nostro statu, quod difficillimē recuperari posse arbitrari sumus, splendorem nostrum illum forentem, & in Senatu auctoritatem, & a pud viros bonos gratiam magis, quam optaramus, consecuti sumus, in te autem familiari, quæ quemadmodum fracta, dissipata direpta sit, non ignoras, valde laboramus: tuarumque non tam facultatum, quas ego nostras esse iudico, quam consiliorum ad colligendas & constituendas reliquias nostras indigemus. nunc, est omnia aut scripta esse à tuis arbitror, aut etiam nuntiis, ac rumore perlata; tamen ea inscribam brevi, quæ te puto potissimum ex meis litteris velle cognoscere. Pridie Nonas Sext. Dyrhachio sum profectus, ipso illo die, quo lex est lata de nobis. Brundisium veni Nonis Sext. ibi mihi Tulliola mea fuit præsto

natali suo ipso die, qui casu idem natalis erat & Brundisina colonia, & tux vicinæ Salutis. quæ res animæ dveria à multitudinē, summa Brundisiorum gratulatione celebrata est. ante diem vi. id. Sext. 5 cognovi, cum Brundisii essem, litteris Quinti fratris, mirifico studio omnium ætatū atque ordinum; incredibili concursu Italia, legem comitiis Centuriatis esse perlatam. 6 inde à Brundisinis honestissimis ornatus, iter ita feci, ut undique ad me cum gratulatione legati convenerint. ad urbem ita veni, ut nemo illius ordinis homo nomenclatori notus fuerit; qui mihi obviam non venerit, præter eos inimicos, 7 quibus id ipsum non liceret aut dissimulare, aut negare. Cum venissem ad portam Capenam, gradus temporum ab infima plebe completi erant: à qua plausu maximo cum esset mihi gratulatio significata; similis & frequentia, 8 & plausus me usque ad Capitolium celebravit: in foroque, & in ipso Capitolio miranda multitudo fuit postridie in Senatu, quæ fuit dies Non. Septemb. Senatui gratias egimus. eo biduo cum esset annonæ summa caritas, & homines ad theatrum primo, deinde ad Senatum concurrissent, impulsu Clodii; mea opera frumenti inopiam esse clamarent; cum per eos dies Senatus de annonâ haberetur; & ad ejus procuracionem sermone non solum plebis, verum etiam bonorum Pompejus vocaretur, idque ipse cuperet; multitudoque à me nominatim, ut id decernerem, postularet; feci; & accurate sententiam dixi; cum absentem Consulares, quod tuis se negarent posse sententiam dicere, 9 præter Messallam & Afranium, factum est s. c. in meam sententiam, ut cum Pompejo ageretur, ut eam rem susciperet, lexque ferretur: quo s. c. recitato 10 cum continuo, more hoc insulto & novo, plausum, meo 11 nomine recitando, dedisset; 12 habui concionem: omnes magistratus præsentēs, præter unum Fratorem, & duos Tribunos pleb. dederunt. postridie Senatus frequens, & omnes Consulares nihil Pompejo

1. Cognorā enim (ut vere scribam) te in consiliis mihi dandis, &c.] Totum hunc orationis ambitum, aliter legit & distinguit Iunius, ex variatur lectioem de mss. Palat. comparatione; Cognorā enim (ut vere scribam) te in consiliis mihi dandis nec fortioem, nec prudentioem quamquam; me ipsum nec etiam pro praterita mea in te observantia, nimium in custodia salutis meae diligentem: eundemque te, qui primis temporibus erroris nostri de potius furoris particeps, & falsi timoris socius fuisses, acerbissimē discidium nostrum tulisse.

2. Nec etiam pro praterita mea in te observantia nimium in custodia, &c.] Bofius expressit tempus Decur. pro praterita mea; cuius lectionis vestigialiter perturbata, in hunc modum existat in Tornæi, præter innotam in te observantiam. Alia autem est liberorum nonnullorum lectio. Lambinus, vulgata lectione offensus, tum ab uno eod. ce Memmiano add. onitus atque ad. c. t. s. in quo scriptum est, praterita tuat sic legit; nec etiam pro praterita mea. Cæterus pro nimium, reponit minus, quod prius, in univ. deinde fuerit in, nimium depravatum. vulgata lectio sic se habet; nec etiam praterita mea in te observantiam, nimium in custodia salutis meae diligentem.

3. Potius furoris] Sic emendavit Erius Stephanus, & recte, nec dicitur Manotius, quin ita legendum sit, vulg. scribit.

4. Falsi timoris.] Ex antiquo libro & ex historia sic legit Vrbanius,

quod etiam Lambinus ex longè optimo mss. suspicatus est, in quo erat falsi moris; vulg. falsi rumoris.

5. Cognovi, cum Brundisii essem.] Tria postrema vocabula, quæ prius ex Tornæiano restituerat Lambinus, à Bofio in Decurtato & Cruellino, quævis absentia à vulgatis, noluit in sua editione desiderari.

6. Inde à Brundisinis honestissimis ornatus.] Honestissimè, legit ex veteribus libris Faërus. Gualelmus conjiciebat honestissimā s. c. ornatus, id est: senatus consultis.

7. Quibus id ipsum non liceret.] Iunius ex mss. Palat. legit, quibus id ipsum se inimicis esse v. l.

8. Et plausus me usque ad Capitolium celebravit: in foroque & in ipso Capitolio.] Alia est vulgi distinctio & plausus me usque ad Capis. celebravit. In foro & in ipso Capitolio.

9. Præter Messallam & Afranium.] Hæc est Victorii restitutor, cuius in antiquiori erat Afranium; unde, ut etiam ex historia conjecit legendum Afranium, antea legebatur Crasanium.

10. Cum continuo.] Bofius lectionem Decurtati vulgatæ prætulit, hoc est pro ceteris excudendum curavit continuo.

11. Nominis recitando.] Vulg. nomine recitando.

12. Habui concionem: omnes magistratus.] Quam, ex mss. addit Vrbanius; habui concionem, quæ omnes magistratus.

Pompejo postulanti negarunt. ille legatos quindecim cum postulare, me principem nominavit; & ad omnia me alterum se fore dixit. legem Consules conscripserunt, qua Pompejo per quinquennium omnis potestas rei frumentaria toto orbe terrarum daretur; 1 alteram Messius, qui omnis pecuniae dat potestatem, & adjungit classem & exercitum, & majus imperium in provinciis, quam sit eorum, qui eas obtineant. illa nostra lex Consularis nunc modesta videtur, haec Messii non ferenda. Pompejus illam velle se dicit, familiares hanc Consulares, duce Favonio, fremunt; nos tacemus, & ego magis, quod de domo nostra nihil adhuc Pontifices responderant, qui si sustulerint religionem, aream praeclaram habebimus; superficiem Consules ex s. c. aestimabunt; sin aliter, demolientur; suo nomine locabunt; rem totam aestimabunt. Ita sunt res nostrae, ut in secundis, fluxa; ut in adversis, bona. In re familiari valde sumus, ut scis, perturbati. praeterea sunt quaedam domestica, quae litteris non committo. Quintum fratrem, insigni pietate, virtute, si de praedium, sic amo, ut debeo. Te exspecto; & oro, ut matures venire; eoque animo venias, ut me tuo consilio egere non sinas, alterius vita quoddam initium ordinis. jam quidam, qui nos 2 absentis defenderunt, incipiunt praesentibus occulte irasci; aperte invadere, vehementer te requirimus.

CICERO ATTICO, S.

2. Si forteratius tibi à me, quam à ceteris, litterarum redduntur; peto à te, 3 ut id non modo negligentiae meae, sed occupationi quidem tribuas: quae etsi summa est, tamen nulla esse potest tanta, ut interrumpat ser amorem nostri & officii mei. nam ut veni Romam, iterum nunc sum certior factus, esse, cui darem litteras. itaque has alteras dedi. prioribus tibi declaravi, adventus noster qualis fuisset, & quis esset status, atque omnes res nostrae quemadmodum essent, ut in secundis, fluxae, ut in adversis, bonae. 4 Post illas datas litteras, secuta est summa contentio de domo. diximus apud Pontifices pridie Kal. Octobres. acta res est accurate à nobis; 5 & si umquam in dicendo fecimus aliquid, aut etiam si umquam alias fuimus, tum profectio 6 dolor & magnitudo vim quandam nobis dicendi dedit. 7 itaque oratio juventuti nostrae deberi non potest: quam tibi, etiam si non desideras, tamen mittam cito. Cum pontifices decreverint, ita, 8 SI NEQUE POPULI IVSSU, 9 NEQUE PLEBIS SCITU, QUI SE DEDICASSE DICERET, NOMINATIM EI REI PRAEFECTUS ESSET, NEQUE POPULI IVSSU, AUT PLEBIS SCITU ID FACERE IVSSUS ESSET; VIDERE, POSSE SINE RELIGIONE 9 EAM PARTEM AREAE MI RESTITUI; mihi facta statim est gratulatio. 10 nemo enim dubitabat, quin domus nobis esset adjudicata. tum subito ille in concionem ascendit, quam Appius ei dedit, nuntiat 11 inani populo,

Pontifices secundam se decrevisse; me autem vicinari in possessionem venire, hortatur, ut se, & Appium sequantur, & suam Libertatem ut defendant. hic cum etiam illi infamiam partim admirarentur, partim irriderent hominis amentiam; ego statueram illuc non accedere, nisi cum Consulibus ex s. c. porticum Catuli restituendam locassent. Kal. Octob. habetur Senatus frequens. adhibentur omnes Pontifices, qui erant Senatores; à quibus Marcellinus, qui erat cupidissimus mei, sententiam primus rogatus, quae fuit, quid essent in decernendo secuti. tum 12 M. Lucullus de omnium collegarum sententia respondit, religionis iudices Pontifices fuisse, legis Senatum: se, & collegas suos de religione statuisse, in Senatu de lege statuturos, quisque horum, loco sententiam rogatus, multa secundam causam nostram disputavit, cum ad Clodium ventum est, copiam diem confirmare: neque ei finis est factus: sed tamen, cum horas tuis ferre dixisset, odio & strepitu Senatus coactus est aliquando perorare. cum fieret s. c. in sententiam Marcellini; omnibus praeter unum assentientibus, 33 Serranus intercessit, de intercessione statim ab omnibus Consules referre coeperunt. cum sententiae gravissimae dicerentur; Senatui placere, mihi domum restitui; porticum Catuli locari; auctoritatem ordinis ab omnibus magistratibus defendi; 14 si quae vis esset facta, Senatui existimaturum, ejus opera factum esse, qui s. c. intercessisset; Serranus pertimuit; & Cornicinus ad suam veterem fabulam rediit: abjecta toga, se ad generi pedes abiecit. ille noctem sibi postulavit: non concedebant. reminiscebantur enim Kal. Jan. 15 vix tamen sibi de mea voluntate decessum esse, postridie s. c. factum est id, quod ad te misi. deinde Consules porticum Catuli restituendam locarunt: illam porticum redemptores statim sunt demoliti libentissimis omnibus. nobis superficiem adium Consules de consilii sententia aestimarunt n s vicies; cetera valde liberaliter; Tusculanam villam quingentis millibus; Formianum n s ducentis quinquaginta millibus: quae aestimatio non modo vehementer ab optimo quoque, sed etiam à plebe reprehenditur. dices, quid igitur causae fuit? dicunt illi quidem, pudorem meum; quod neque negarim, neque vehementius postularim: sed non est id, nam hoc quidem etiam profuisset. verum idem, mi T. Pomponi, idem inquam illi, quos ne tu quidem ignoras, qui mihi primas inciderrant, nolunt eadem venas: sed, ut spero, jam rescantur. tu modo ad nos veni: quod vereor ne tardius interventu Vatonis tui nostrique facias. Quoniam acta quae sunt, habes: de reliqua nostra cogitatione cognosce. Ego me à Pompejo legari ita sum passus, ut nulla re impediret, 16 quod ne, si vellem, mihi esset integrum, aut, si comitia Centuriorum proximi Consules haberent, petere posse, aut votivam legationem summisse 17 prope omnium sanorum, lucorum. sic enim

1. *Seram Messius.* Vulgo *Messinus*. scribit autem ex numis Vrsinus, *Messinus*, notatque in quibusdam mss. libris pro *Messinus*, legi hic *Messia*, & paulo post, *haec non ferenda*, suo nomine *Messinus*. Vrsini lectionem confirmant Manutius & Lambin. quorum hic testatur codices Memmianos habere, *Messia* isque.
 2. *Absentis.* Vulg. *absentis*.
 3. *Ut id non modo negligentia mea.* Victorius alteram negationem addidit hoc exemplo, ut id non modo non negligentia mea, quo pacto legitur in plerisque libris excussis: sed Bofius asserit ab omnibus suis antiquis abesse alterum, *ne*.
 4. *Post illas datas litteras.* In vulgatis deest vox *haec litteras*.
 5. *Si umquam.* Vulgata *umquam*.
 6. *Dolor & magnitudo.* Vulgo *doloris magnitudo*. Gulielmus divinat. *dolor & rei magnitudo*.
 7. *Itaque oratio juventuti nostra deberi non potest.* Restitutio haec Victorio debetur: in cuius mss. scriptum erat, *Itaque oratio juveni mei, nostra debere non potest*: idem etiam legi in Tornasii. asserit Lamb. cui haec commendat probatur. prius legebatur, *Itaque oratio juveni, ne in nostra fortuna casu, &c.*
 8. *NEQUE PLEBIS SCITU.* Bofius ex Decuratio & Tornasiano

reposit, neque plebis scitu se quis dedicasse diceret; & mox, aut plebis scitu id facere iussus esset. vulg. PLEBIS CITO.
 9. *EAM PARTEM AREAE MI RESTITUI.* Sic in mss. legi adnotat Vrsinus, ut fortasse ei videatur legendum, *M. T. restitui*.
 10. *Nemo enim dubitabat.* Sic legit Manut. vulg. *dubitas*.
 11. *Inani populo.* Perspicue sic legebatur in Decuratio, vulgatam autem lectionem, *jam populo*, quae etiam existat in Tornasiano, vitiosam asserit Bofius.
 12. *M. Lucullus.* M. deest in vulg.
 13. *Serranus.* Serranus unico, r, scribendum censet Vrsinus, licet inquit, in veteribus numis *Serila* gentis invenitur *Serranus*.
 14. *Si qua vi esset facta.* Iunius ex duobus mss. Palatin. *si qua vi esset facta*.
 15. *Vix tamen sibi.* Sibi, delet Faernus.
 16. *Quod ne si vellem.* Liber Tornasii. *quod nisi vellem*: Scidz, *quod nō si vellem*; quam lectionem sequitur Bofius. Vulg. *quin, si vellem*.
 17. *Prope omnium sanorum, lucorum.* Sic legi debet ut est in Decuratio, & Crusellinos, & vox, *sacrorum*, si idem auctoribus delenda. Victorius restatur legi in mss. prope omnium sanorum, lucorum, in impressis autem codicibus prope omnium sanorum, ac sacrorum lectionem.

enim i nostræ rationes postulabant. sed volui meam potestatem esse vel petendi, vel ineunte æstate exundi: & interea me esse in oculis civium, de me optime meritum, non alienum putavi. Ac forensium quidem rerum hæc nostra consilia sunt: domesticarum autem valde impedita. Domus ædificatur. scis, quo sumptu, qua molestia & relictiata. Formianum, quod ego nec relinquere possum, nec videre. Tusulanum proscripti: suburbano non facile carco. amicorum benignitas exhausta est in ea re, quæ nihil habuit præter dedecus: quod sensisti tu absens; præsentis, quorum studiis ego, & copius, si esset per meos defensores licitum, facile effem omnia consecutus: quo in genere nunc vehementer laboratur. Cetera, quæ me sollicitant, *πονηρότερον* sunt, amamus à fratre, & à filio. te expectamus.

CICERO ATTICO, S.

7 HAVERE te cetero scio, 6 cum scire, quid hic agar, tum mea à me scire; non quo certiora sint ea, quæ in oculis omnium geruntur, si à me scribantur, quam cum ab aliis aut scribuntur tibi, aut nuntiantur; verum ut perspicias ex meis litteris, 8 quo animo ea feram, quo geruntur: & qui sit hoc tempore aut mentis meæ sensus, aut omnino vitæ status. Armatis hominibus ante diem tertium Non. Novemb. expulsi sunt fabri de area nostra, disturbata porricus Caruli, quæ ex s. c. Consulum locatione restitiebatur. & ad testum pacem pervenerat. Quinti fratris domus primò fracta conjectu lapidum ex area nostra, deinde inflammata iussu Clodii, inipectante urbe, conjectis ignibus, magna quærela & gemitu, non dicam bonorum omnium, qui, nescio, an ulli sint, sed planè hominum omnium ille 9 vehementer nocere: 10 post hunc furorem nihil nisi eadem inimicorum cogitare; vicatim ambre, servis apertè spem libertatis ostendere. etenim antea, cum 11 iudicium nolebat, habebat illi quidem difficilem, 12 manifestamque causam, sed tamen causam: id poterat insitari; poterat in alios derivare; poterat etiam aliquid iure factum defendere. post has ruinas, incendia, rapinas, desertus à suis, vij iam de inimico designatorem, vix Gellium retinet: servorum consiliis utitur; videt, si omnes, quos

vult, palam occiderit, nihilo suam causam difficiliorem, quam adhuc sit, in iudicio futuram, itaque ante diem tertium Idus Novemb. 13 cum sacra via descenderem, infecutus est me cum suis. clamor, lapides, fustes, gladii, hæc improvisa omnia. discessimus in vestibulum 14 Tertii Damionis, qui erant mecum, facillè operas adiu prohibuerunt. ipse occidi potuit. sed ego data curari incipio: chirurgia tædet. ille omnium vocibus cum se non ad iudicium, sed ad supplicium præsens 15 trudi videret, omnes Catilinas, Acidinos postea reddidit. nam 16 Milonis domum, eam quæ Germalo, pridie Idus Novemb. expugnare & incendere ita conatus est, ut palam hora v. cum scitis homines, eductis gladiis, alios cum accensis facibus adduxerit. ipse domum P. Sullæ pro castris sibi ad eam impugnationem sumserat. tum ex Annianæ Milonis domo 17 Q. Flaccus eduxit viros acres; occidit homines ex omni latrocinio Clodiano notissimos: ipsum cupivit, 18 sed illa se interiora in adium Sullæ se. in senatu postridie Idus (domi Clodius) egregius Marcellinus, omnes acres, Metellus calumnia dicendi tempus exemit, adjuvante 19 Oppio, etiam hercule familiari tuo; 20 de cuius constantia, invixit tux verissima litteræ. Sestius furere. ille postea, si comitia sua non fierent, urbi minari; proposita Marcellini sententia, quam ille de scripto ita dixerat, ut totam nostram causam areæ, incendiorum, periculi mei, iudicio completeretur, eaque omnia comitiis anteferet: proscripti, se per omnes dies comitiales de calo servaturum, conciones turbulenta Metelli, temeraria Appii, furiosissima Publii. hæc tamen summa; nisi 21 Milo in campum obnuntiasset, comitia futura. ante diem xii. Kal. Decemb. 22 Milo media nocte cum magna manu in campum venit. Clodius, cum haberet fugitivorum 23 delectas copias, in campum ire non est ausus. Milo permanfit ad meridiem mirifica hominum latitia, summa cum gloria. contentio fratrum trium turpis, fracta vis, contemptus furor. Metellus tamen postulat, ut sibi postero die in foro obnuntietur: nihil esse, quod in campum nocte veniretur: se hora prima in comitio fore. itaque 24 ante diem xi. Kal. in comitium Milo de nocte

iii venit.

1. Nostri rationes. Ex glossate additum fuerat in vulgato, nihil interea me esse in oculis civium, de me optime meritum, non alienum putavi. 2. Restituitur. Vulg. restituitur. 3. Quo animo ea feram. Dicitur videtur Verbo verbum, sensus, ut integra lectio sit, præsentis sensus ii. Bonus autem nihil adendum putat. 4. Filius. Vulg. filia. 5. Havere te cetero scio. Deest hic provocabulum te, quod ex Dec. & Cælo restituitur Bos vulg. areæ. 6. Cum scire. Vulg. cum scire. 7. Tum mea à me scire, quod au floribus Dec. & Crae. reposuit Bos. ut etiam ex Torn. Lamb. deest in vulg. 8. Quo animo ea feram. Vulg. quomodo. 9. Vehementer nocere. Memm. cod sic habere ut & eos quibus usus est Mat. & Torn. restat Torn. Lamb. non ut vulgati, ferre. 10. Post hunc furorem. Vulg. post hunc furorem. 11. Iudicium nolebat. Sic habere suos veteres omnes testatur Lamb. etiam Man. lectio *rebellans* non improbat, sed tamen conjici legendum, *rebellans*. 12. Manifestamque causam. Pantagat. corrigi, *immanis flagrant*. 13. Cum sacra via descenderem. Hanc esse omnium antiquorum excusationem quæ codicum lectionem, Aldino excepto, qui *descenderem*, habet testatur Vici priorem lectionem conjectura hic emendaverat Lambini. quam postea Memm. cod. & Torn. auctoritate reperit confirmatam. 14. Tertii Damionis. Vulg. M. Tertii Damionis. 15. Trudi videret. Vici. restatur omnes m. f. edicet habituisse, *videri* videtur, unde Pantagat. conjicit legendum, *videri videret*. 16. Milonis domum. Memm. quæ Germalo. Hæc est conjectura Torn. quam, verissimam putat Bos. adduciturque etiam antea qua lectione Decurtum quomodo depravata, quæ ita se habet, *Gerulæ* Vulg. *legebatur mea Gerulæ*, vel in *Gerulæ*, sed præpositionem tu, neque Cavale. libet habet neque Bellar. *Gerulæ* autem uterque, sed quid sibi velit hæc vox, ignorat Man. conjicitque legendum in *Germalo*, quædam legunt *demum*.

tranque in *Germalo*: Malasp. legebat in *Carinia*. Lambini. *demum eam quæ est in Germalo*. 17. Q. Flaccus eduxit viros acres; occidit homines. Fulviani m. f. habent. Q. F. ed. ac. trau. occidit homines. 18. Sed illa se interiora in adium Sullæ se. In Senatu postridie Idus Idus Clodius) egregius Marcellinus, omnes acres.] Reposuit Bofius ex fide Decurtat, *illæ se pro se se* & interiora in adium, pro interiorum adium, & Sullæ se, pro *Syllæ se*. Cavalcantiliber, *illæ se interiorum adium syllæ se*. Bessaronis, *illæ interiorum adium syllæ se* testaturque vix docti, verbum *abdidit*, in nullo veterum librorum reperiri, unde conjicit Man. *illæ se interiora adium syllæ se* ut subaudiatur *proripuit*, vel *abdidit*, quod probatur Lamb. Pantag. legebat, *sed illæ exit in comitium Sullæ se*. In Senatu postridie Idus Idus Clodius. Jun. m. f. Palatinor. omnium quos videre concigit optimum, sic habere testatur. *sed illæ ex interiorum adium adium proripuit*. Sullæ in Senatu postridie, &c. indeque conjicit legendum, *sed illæ se interiorum adium adium adidit*. Adhuc proripuit. Sullæ in Senatu postridie Idus Idus Clodius) egregius Marcellinus, &c. vulg. sic legitur, *sed illæ se interiorum partem adium adidit*. Sullæ se in Senatu postridie Idus Idus Clodius) egregius Marcellinus, omnes acres. 19. Oppio. Potius credi dicitur in legendum Appii. 20. De cuius constantia invixit tux verissima litteræ. Sic excudendum curavit Bos. ex Dec. Faen. emendat, *de cuius constantia vixit, tux verissima litteræ*, &c. Pantag. eorum locum ad hunc modum legit, *cujus constantia invixit, verissima litteræ fratris furere illæ postulat*, &c. vulg. *de cuius constantia vixit, tux verissima litteræ*. 21. Milo in campum obnuntiasset. Fulv. legit in campo vulgati alii, *de C. Appii*. *obnuntiasset*. 22. Milo media nocte. Vulg. Milo ante mediam noctem. 23. *Dehinc* *esperat*. Placet Vasio ut legatur *delectat* pro *dehinc* u. Videt id quoque Lamb. sed, *delectat* restitit. 24. Ante diem xi. Kal. Post Kalend. additur in vulg. *Januar*, quam vocem in Dec. non reperit Bofius, & adulterinam esse jamdudum docuit Man.

venit. Metellus cum prima luce furtim in campum itineribus prope devius curabat: assequitur inter lucos hominem Milo; obnuntiat ille se receptum magno & turpi Q. Flacci convicio. ante diem x. Kal. nundina. concio biduo nulla. ante diem v. hzc ego scribebam, hora noctis nona. Milo campum jam tenebat. Marcellus candidatus ita stertebat, ut ego vicinus audirem. Clodii vestibulum vacuum sanè mihi nuntiabatur. & paucis pannosis lipea lanterna. meo consilio omnia illi fieri querebantur, ignari quantum in illo heros esset animi, quantum etiam consilii: miranda virtus est: nova quædam divina mitto. sed hæc summa est. comitia fore non arbitror. a reum Publum, nisi ante occisus erit, fore à Milone puto. 3 si se ut in urbe jam obtulerit, occisum iri ab ipso Milone video. non dubitat facere; præ se fert; eam illam nostrum non extimescit. numquam enim cuiusquam invidi, & peradi consilio est usus: nec inerti nobili crediturus. Nos animo dumtaxat vigemus, etiam magis, quàm cum florebamur; re familiari comminuti sumus, & Quinti fratris tamen liberalitati pro facultatibus nostris, ne omnino exhautus esset, illo recusante, subsidiis amicorum respondemus. quid consilii de omni nostro statu capiamus, te absente nescimus. quare appropera.

CICERO ATTICO, S.

PENTUCUNDUS mihi Cincius fuit ante diem tertium Kalend. Feb. antelucum. dixit enim mihi, te inesse in Italia, seseque ad te pueros mittere: quos sine meis literis ire nolui; 5 quo haberem, quod tibi, præsertim jam prope præsentem, scriberem; sed ut hoc ipsum significarem, mihi tuum adventum suavissimum expectatissimumque esse. quare advola ad nos, eo animo, ut nos ames, te amari scias. cetera coram agemus. hæc properantes scripsimus, quo die venies, utique cum tuis apud me sis. perbellè feceris, si ad nos veneris. 6 offendes designationem Tyrannionis in librorum meorum bibliothecam; quorum reliquæ multo meliores sunt, 7 quàm putaras. etiam 8 vellem mihi mitas de tuis librariolis duos aliquos, quibus Tyrannio utatur glutinatoribus, ad cetera administris: iisque imperes, ut sumant membrulam; ex qua indices fiant, quos vos Græci, ut opinor, 9 συλλάβες appellatis. Sed hæc, si tibi erit commodum:

ipse verò utique fac venias, si potes in his locis adhærere, & Piliam adducere, ita enim & æquum est, & cupit Tullia, 10 Mediusfidius ne tu emitti 11 λόγος præclarum. gladiatores audio pugnare misicè: si locare voluisses, duobus his muneribus liberares. Sed hæc posterius tu. fac venias, & de librariis, si me amas, diligenter.

CICERO ATTICO, S.

AIN tu? an me existimas ab ullo male mea legi probare? quàm à te? cur igitur cuiquam mihi prius? urgebar ab eo, ad quem mihi, & non habebam exemplar. quid? etiam (dudum enim *civem modo*, quod devorandum est) subterpula mihi videbatur esse *παλινοδία*, sed valeant recta, vera, honesta consilia. non est credibile, quæ sit perfidia in istis principibus, ut volunt esse, & ut essent, si quicquam haberent fidei. fenseram, noram, inductus, relictus, *προβλεψας*: tamen hoc erat in animo, ut cum iis in republica consentirem, idem erant, qui fuerant. vix aliquando te auctore respixi. dices, ea te monuisse, fuisse, quæ facerem; non etiam ut scriberem. ego mercule necellitate volui imponere hujus novæ conjunctionis; ne qua mihi liceret labi ad illos, qui etiam tum, cum miseret mei debent, non desinunt invidere. sed tamen modici fuimus 13 *ἰσοδίοι*, ut scripsi, erimus ubiores, si & ille libenter accipiet, 14 & hi subtingentur, qui villam me molestè ferunt habere, quæ Catuli fuerat, 15 à Vettio me emisse non cogitant; qui domum negant oportuisse me ædificare, vendere ajunt oportuisse. sed quid ad hoc? si, quibus sententiis dixi, quod & ipsi probarent, latari sunt tamen me contra 16 Pompeji voluntatem dixisse? finis; & quoniam, qui nihil possunt, si me nolunt amare; demus operam, ut ab iis qui possunt, diligamur. dices; vellem jam pridem. 17 *ἴδιο* te voluisse; & me *ἀσινον* germanum fuisse. sed jam tempus est me ipsum à me amari quando ab illis nullo modo possum, Domum meam quod erebro 18 invisit, est mihi valde gratum. Viaticum Crassipes præripit. Tu de via restia in hortos. 19 videtur commodius ad te. postredie scilicet: quid enim tua? sed videtimus. Bibliothecam mihi tui pinxerunt 20 constructione & sutybis. eos velim laudes.

CICE.

1. *Pannus pannosis lipea lanterna.* Sic emendavit Boi ut dixerim scriptum erat in Dec. Viçti restatur, in vetere suo codice legi, *pan. u. pannos. sine alantona* Lamb. restè quidam legi volunt *sine lacertis* dicitque veteres libros ferè omnes *sine lanterna* & *alantona*. sed mendose vulgata lectio quam retinet Iun *pan. u. pannos. sine lanterna*.
 2. *Reum Publum, si ante, &c.* Meliorum codicum auctoritate hunc locum restituit V. & Lamb. dicit cod. Torn. ut vulgato habere, *eam Publum nisi ante ex vivo erit, &c.* sed tamen in veteris libris omnia bus reponit, *Præ. Publum*, & paulo post, has duas voces *Milone*, tamquam alieno loco inculcatas de et. Viçti emendationem ex mss. Pal. recinet Junius.
 3. *Si se ut in urbe.* Variè hic veterum codicum scriptura Viçti tradit in antiquo suo ita esse *se sentitur viam obtulerit*: Torn sic habet *si se ut in urbe jam obtulerit*: sicque etiam Dec. & Crut. Alii legunt *se inter viam obtulerit*: alii *se inter viam obtulerit*, quomodo Aidus Man. edidit. a. I. *se ut in urbe*. Viçti si *se inter viam obtulerit*, quæ est vulgata lectio. o. Iun. prox. me veterem mss. lectionem, & Ciceronis mentem secutus, ut a. c. ledendum curavit *se in urbe jam obtulerit*.
 4. *Quæ tamen liberalitati pro facultatibus nostris, ne omnino exhautus esset, &c.* Videtur legendum *Viçti exhautus sum*. quod & alii placuisse ait. In alio autem libro se ita hunc locum emendatum vidisse refert: *Quinti fratris tamen liberalitate pro facultatibus nostris, ne omnino exhautus esset, &c.* quæ lectio placet Iun. si pro, nam, legatur, ut.
 5. *Quo haberem?* Vulg. quid haberem.
 6. *Offendes designationem Tyrannionis in librorum meorum bibliothecam.* Vocem, *bibliothecam*, ex oralibri in contextum librorum Ciceronis translata, secutus veterum librorum auctoritatem, delet justic Lamb. Sed aliter distinguit vulgus, *offendes designationem Tyrannionis, in librorum meorum bibliothecam*.
 7. *Quam putaras?* Quæm putaras? vulg.
 8. *Vellem.* Vulg. vellem.
 9. *Συλλάβες.* Indices.
 10. *Mediusfidius ne tu emitti λόγος præclarum.* Rectè hunc locum emendavit Boi. cum præus pro *λόγος*, locum, haberent editiones: Lamb.

cor. jecturam Man. sequens, hanc lectionem, ut quæ ferri non potest, hanc dicit, pro, ut, legi, *Nomus*.
 11. *Λόγος.* Globum, sedecim gladiatorum sive militum.
 12. *Αντιον me existimas.* Veterem suum codicem secutus Viçti sic legi: *ceterum vocem, ante primus restituit Boi. ex suis mss.*
 13. *ἰσοδίοι.* Argumento.
 14. *Et hi subtingentur.* Ex canctis melioribus libris Viçti, *subtingentur* scripsit, prius legebatur, & *ii subtingentur*.
 15. *Vettio me emisse non cogitant.* Vulg. *aut etiam emissi*.
 16. *Pompeji voluntatem dixisse finis, & quoniam.* Vocabulum *hoc fuit* in omnibus Boi. legebatur; quare in exemplar recituli: secutus autem est conjecturam Malin. mutando *Tobed*, in *o*.
 17. *Scio te voluisse, me æsinon germanum fuisse.* Sed jam tempus, &c. Reponit Boi. auctore Dec. & me æsinon germanum fuisse: Convenienter legi posse putabat Vrin. *aut tunc geram more?* Adde se in quodam libro emendatum vidisse, & me *Æsagon* germanum fuisse. Mal. legit & me *Æsagon* germanum fuisse, quam ejus conjecturam amplectitur Lamb. nihil hinc loco aptius aut in corrigendo verècundius excogitari posse statuens. Man. locum hunc in illis numerat, quos sine libris antiquis corrigi non posse sperant hanc tamen ne nihil dixisse videatur profert ex Alberti Ferri & Beffar. libri lectionem, *voluisse, æsinon germanum fuisse*. Mur. libet, *æsinon germanum fuisse*: ex qua p. e. Mur. unus altere mutatione. Decur. lectio nem expressit. Iun. verò ex mss. Pal. legit, *scio te voluisse, me: æsinon germanum fuisse*. *Am tempus est me ipsum, &c.* Boii quidem lectionem non damnat, sed hæc ei anteposenda videtur: vulg. *scio te voluisse, me, æsinon germanum fuisse*.
 18. *ἰσοδίοι.* Man. conjicit *ἰσοδίοι*.
 19. *Videtur commodius ad te postredie scilicet.* Aliter distinguit Man. *tu de via restia in hortos, videtur commodius ad te postredie scilicet quid enim tua?*
 20. *Constructione & sutybis.* Hæc restitutio debetur Viçti. in ejuis antiquiore erat, & *sutybis* ab inopto librario conjunctionum, unde sine ubi mutat one & *sutybis* est *scilicet*, & ante legebatur, *constructione & sutybis*, ut velim laudes. 1. Nos.

CICERO ATTICO, S.

DE Lentulo scilicet sicfero, ut debeo. virum bonum, & magnum hominem, & in summa magnitudine animi multa humanitate temperatum perdidimus; i nosque malo solatio, sed non nullo tamen, consolemur, quod ipsius vicem minimè dolemus, 2 non ut Saufeius & vestri; immò hercule quia sic amabat patriam, ut mihi aliquo deorum beneficium videatur ex ejus incendio esse ereptus. nam quid foedius nostra vita? præcipuè meâ? nam tu quidem, etsi es natura πολιτικός, tamen nullam habes propriam servitutem; 3 communi frueris nomine. ego verò, qui, si loquor, de rebus, quod oportet, infans; si, quod opus est, servus existimor; si taceo, oppressus & captus; quo dolore esse debeo? quo sum scilicet, hoc etiam facio, se, quòd ne dolere quidem possum, ut nò ingratus videar, quid, si cessare libeat, & in otii portum confugerem? ne quicquam. 4 immo etiam in bellum & in castra. 5 ergo erimus 6 οπαδὸι, qui 7 παρὸι esse nolimus? sic faciendum est. tibi enim ipsi, cui utinam semper paruissem, sic video placere. 8 reliqui, aut 9 ἀσπέρτων ἄλαχες, ταύτων κήσμεν; non mehercule possum; & Philoxeno igoico, qui 10 οὐκ ἐστὶν ἐν ἐπιπέδῳ, verum tamen id ipsum mecum in his locis commentor, ut ista improbem; idque tu, cum una erimus, confirmabis. A te litteras crebrò ad me scribi video; sed omneis uno tempore accipi. quæ res etiam auxit dolore meum, casu enim trinas ante legeram, quibus, 10 meliusculè Lentulo esse, scriptum erat. ecce quartæ fulmen. sed ille, ut scripsi, non miser; 11 nos verò ferret. Quòd me admones, ut scribam illa Hortensiana: in alia incidit, non immemor istius mandati tui, sed mehercule incipiendo refugit, 12 ne, quòd videor stultè illius amici intemperiam non tulisse, rursus stultè injuriam illius faciam illustrem, si quid scripsero; & simul, ne βαδύτης

mea, quæ in agendo apparuit, in scribendo sit 13 solatio; & aliquid 14 satisfactio levitatis habere videatur. Sed viderimus. tu modò quàm sepiissime ad me aliquid. Epistolam 15 Luccejo nunc quam misi, qua, meas res ut scribat, rogo, fac ut ab eo sumas; valde bella est: eumque; ut appropere, adhorteris; &, quòd mihi se ita facturum rescripsit, agas gratias. Domum nostram, quo ad poteris invisas. Vestro aliquid significes. valde enim est in me liberatis.

CICERO ATTICO, S.

Nihil δὲ κενόρροτον epistola tua, 17 quæ me sollicitum de Quirio nostro, puero optimo, valde levavit. venerat horis duabus ante Chærippus; 8 mera monstra nuntiavit. De Apollonio quòd scribis, qui illi dii irati, homini, Græco, qui conturbare quidem putat sibi licere; quod equitibus Romanis. nam Terentius suo iure, De Metello, 19 ἢ ἄρα οὐκ ἐπιπέδῳ, sed tamen multū annu 20 civis nemo erat mortuus, qui quidem, tibi nummi meo periculo sint, quid enim vereris, quemcunque heredem fecit? nisi Publium fecit? verum 21 fecit non improbè; quamquam fuit ipse. quare in hoc thecam nummariam non retexeris; in aliis eris cautior. Mea mandata de domo curabis; 22 prædia locabis; Milonem admonebis. Arpinatum 23 fremitus est incredibilis de Laterio. quid quæris? equidè dolui. 24 οὐδὲ σὺν ἐμπέδῳ τὸ μὲν. 25 Quod superest etiam puerum Ciceronem curabis, & amabis, ut facis.

CICERO ATTICO S.

MULTA me in epistola tua delectarunt, sed mihi magis, 26 quàm patina tyrotarichi. nam de raudusculo, quod scribis, 27 μήπω μὲζον εἶπης, πρὶν τελευτῶσαι ἰδῆς. ædificati tibi in agris nihil reperio. in oppido est quidquam, de quo est dubium, sitne venale; ac proximum quidem nostris ædibus. hoc scito, Antium Buthrotum esse

1. Neque male flatit, sed nonnulli tamen.) Sic Mala sp. & Conzados legendum censuerunt, ut etiam d. lucidè scriptum reperit in codicibus Memmianis Lambinus; & in eisdem vestris pro vestri: Vulg. non multo, pro nonnulli.
 2. Non ut Saufeius & vestri: inà mehercule.) Planè sic exaratum in Decuratio, vulg. non ut Saufeius & vestri mehercule.
 3. Communi frueris nomine.) Hæc verba num vacent merito, haud facile loci Manu. suspicionem augeat, Bessarionis & Alberti Ferri libri, in quibus scriptum, communi frueris nomine, & proximo superiori memò, virtutem, pro servitium. quod etiam mirè probat Junio; ex suis omnibus null enim legit, nullam propriam habet virtutem communi frueris nomine?
 4. In bellum & in castra.) Legendum cum tali inter: cogitate loque affectu Bostius.
 5. Ergo erimus οπαδὸι qui παρὸι esse volumus?) Victorii antiquior codex habebat. Ergo erimus οπαδοι qui παρὸι esse volumus; unde scriptus, ergo erimus οπαδὸι, defectum unius litteræ in antiqua scriptura esse arbitrat; antea legebatur, ergo erimus οπαδῶν, qui παρὸι esse volumus. prius illud membrum, ergo erimus οπαδῶν, in Memmianis legi testatur Lambinus, nec improbat.
 6. Ο παδὸι.) Assede aliorum in miliciâ.
 7. Ταρῶι.) Duces.
 8. Ἐπιπέδῳ.) Bostius omnes melioris notæ mss. legebat, reliqua est, unde emendavit reliquis est, &c. Junius ex mss. Palatinis, reliquæ est.
 9. Σπάρτας.) Spartam sortitus es, hanc orna.
 10. Meliusculè Lentulo esse.) Victor. ex antiquiore suo meliusculè, prius legebatur melius.
 11. Nos verò ferret.) Emendasse se, ferret, ratione ductum dicit Victorius.
 12. Ne, quod videor stultè illius amici intemperiam non tulisse.) Bostius ex Decuratio legit ut censuerat Mala sp. Manutio teste Bessarionis liber habet, videor stultè illius amici non intemperiam tulisse: sicque edendum coram, hancque veram atque incorruptam lectonem existimat, planeque ab ipso Ciceroe scriptam. Junius, ut quid vid. stultè illius non amici intemp. tul.
 13. Solatio.) Castigavit, solatio Bostius auctore Decuratio; cum antea legere, ac solatio, repugnante sententia.
 14. Sempiternis levitatis.) In antiquo Alberti Ferri libro scriptum est. Sempiternis levitatis: in Bessarionis autem s. a. scripta levitatis; quod est non inconcinnam habet sententiam; auctore Manutio, veteres alios

libros tamen libentius sequitur, in quibus Bostius expressa est lectio.
 15. Luccejo nunc quem misi.) Ex veteri scriptura numquam, fecit Faërus, nunc quam, cuius correctio nom. legitur Lambinus.
 16. Nihil κενόρροτον oportuit.) Ducendum ab his verbis. Nihil κενόρροτον, initium hujus epistolæ, ex Decuratio didicit Bostius; ut etiam Lambinus ex Tornæiano & multi alii docuerant, Vulg. rejiciuntur in superiore epistolam.
 17. Quæ me sollicitat.) M. deest in vulg.
 18. Mera monstra nuntiavit.) Junius ex mss. omnibus Palatinis legit, & meram monstra nuntiavit; aitque hanc esse germanam lectionem, aliam merum monstrum.
 19. Οὐκ ἐστὶν ἐπιπέδῳ.) Vera est & genuina sententia hujus loci, sic à Victorio restituta, prius legebatur: ἢ κη σὺν ἐπιπέδῳ, hexameter integer sic habet: ἢ κη σὺν ἐπιπέδῳ ἐπιπέδῳ ἐπιπέδῳ, fas non est viri mortuus insultare.
 20. Cuius nomen erat mortuus, qui quidem, tibi nummi meo periculo sint.) Hæc est distinctio Mala sp. & aliter autem dist. legit vulgus, cuius nomen erat mortuus, quid quidem tibi, nummi meo periculo sint.
 21. Fecit non improbè, quamquam fact. ipse.) Bessarion. liber habet, improbè, quamquam; alii improbè, quamquam, sed mendam in utraque lectione subesse putat. Manutio, Junius legit ex mss. Palatin. fecit non improbè, quamquam ipse fact.
 22. Prædia locabis.) Sic legebat Victorius; Vulg. prædia.
 23. Fremitus incredibilis de Laterio.) Sic distincti Manutio, qui testator in omnibus libris typis impressis antea scriptum fuisse, Arpinatum fremitus est incredibilis. De Laterio quid quæris?
 24. Οὐδὲ σὺν ἐμπέδῳ τὸ μὲν.) Hic verò non curabat, quæ dicebantur. Hunc Homeri versum restituit Victorius, antea legebatur: οὐδὲ σὺν ἐμπέδῳ.
 25. Quod superest: etiam puerum Ciceronem curabis, & amabis ut facis.) Legit Mareus, quid superestiam. Puerum Ciceronem curabis & ut amabis ut facis.
 26. Quam patina tyrotarichi.) Hinc locum flagitiosissimè corruptum restituit Victorius, antea legebatur patina Cystari.
 27. Μήπω μὲζον εἶπης, &c.) Neminem magum dixeris, prius quam mortuum videris. Huius quoque Sophoclis senarii restituit Victorio debetur ex Stobæo. Junius ex mss. Pal. legit, μήπω μὲζον εἶπης πρὶν τελευτῆς ἀπίως.

esse Romæ, ut Coreyæ illud tuum. nihil quietius, r nihil alius, nihil amoenius. 2 *Εἴη μισθός Φίλῳ οἴκῳ.* postea verò quam Tyrannio mihi libros disposuit, mens addita videtur meis ædibus; qua quidem in re mitifica opera Dionysii, & Menophili tui fuit. nihil venustius, quam illa tua pegmata; postquam mihi scribis libros illustrarunt. valde est. Scribas ad me velim de gladiatoribus, sed ita, bene si rem gerunt: non quæro male si se gefere. 5 Apenas vix discesserat; cum epistola: quid ais? putasne fore, ut legem non ferat? dic, oro te, clatius: vix enim mihi exaudisse videor. verum statim fac ut sciam, & si modò, tibi est commodum. Ludis quidem, quoniam dies est additus, eò etiam melius hie eum diem cum Dionysio conteremus. De Trebonio prorsus tibi assentior. De Domitio;

7 *Σὺν καὶ μὲν τῶν δῆμοντες σὺν καὶ δὲ ἐν Οὐτῶ ὄμιοι γερῶν;*

quam est ista 8 *ἰσχυρῶς* nostræ: vel quòd ab iisdem, vel quòd præter opinionem, vel quòd viri boni nusquam unquam dissimile, quòd huic merito. nam de ipso casu nescio, an illud melius quid enim hoc miserius; quam eum, qui tot annos, quot habet, designatus consul fuerit, fieri consulem non posse? præsertim cum aut *selus*, aut certè non plus, quam cum altero petat. si verò id est, quòd nescio an sit, ut non minus longas jam in codicillorum factis futurorum consulum paginulas habeat, quam factorum; quid illo miserius? nisi respublica; in qua ne speratur quidem melius quidquam. De Natta ex tuis primùm scivi literis; oderam hominem. De poemate quòd quæris, quid si cupiat effugere? 9 quid? hinc? de Fabio Lusco quòd ro eram exofus; homo peramans semper nostri fuit, nec mi umquam odio. satis enim acutus & permodestus, ac bonæ frugi. eum, quia non videbam, abesse putabam. audivi ex Gaudio hoc Firmano, Romæ esse hominem, & fuisse assiduam. percussit animum, dices, tantulane causa? permulta ad me detulerat non du-

bis de Firmanis fratribus. quid sit, quòd se à me temoviti, ignoro. De eo, quòd me mones. 11 ut & 12 *Πολιτικῶς* me geram, 13 & *τῶν ἑσῶν γραμμῶν* teneam; ita faciam. sed opus est majore prudentia; quam à te ut soleo, petam. 14 Tu velim de Fabio, si quem habes aditum, odorere; & istum convivam tuum degustes; & ad me 15 de his rebus, & de omnibus quòtidiè scribas. ubi nihil erit, quòd scribas; id ipsam scribito. Cura ut valeas.

CICERO ATTICO, S.

SANE velim scire; num 16 censum impendant Tribuni 9 diebus 17 vitandis, (est enim hic rumor) totaque de censura, quid agant, quid cogitent. Nos hic cum Pompejo sumus. multa mecum de republica, sanè *sibi displicent*, ut loquebatur: (sic est enim in hoc homine dicendum) Syriam spermens, Hispaniam jactans: hic quoque, ut loquebatur; & opinor, usquequaque de hoc cum dicemus, sit hoc quasi 18 *καὶ τὸν Πρωκλῆδῶν*: tibi etiam gratias agebat, quòd signa componenda suscepisses: in nos verò 19 suavissime hercule effusus, venit etiam ad me 20 in Cumanum à se. nihil minus velle mihi visus est, quam Messallam consulatum petere: de quo ipso si quid scis, velim scire. Quòd Lucejo scribis te nostram gloriam commendaturum, & adificium nostrum quòd crebro invisis; gratum. Quintus frater ad me scripsit, se, quoniam Ciceronem suavissimum secum 21 haberet, ad te Nonis Mai. venturum. Ego me de Cumano movi ante diem IV. Kal. Mai. iens in Pompejanum, bene mane hæc scripsi.

CICERO ATTICO, S.

PUTEOLIS magnus est rumor, Ptolemæum esse in regno. si quid habes certius, velim scire. Ego hic pascor bibliotheca Faustii, 22 forasse tu putabas, his rebus Puteolanis & Lucrinensibus. ne ista quidem desunt. sed meher-

1. Nihil alius, nihil amoenius. *Εἴη μισθός Φίλῳ οἴκῳ.*) Bos hujus loci tenebras discipit ex Decurt. in quo hæc verba ita concepta erant, ΕΙΗΜΗΘΗΤΟC ΦΙΛΟCΟΚΟC, unde conjectic legendum. *Εἴη μισθός Φίλῳ οἴκῳ.* Man. ex depravata codicum veterum lectione sic restituere conatus est. *Εἰ μὴ ἰσῆ τῶ Φίλῳ οἴκῳ,* vulgò legebatur, ΕΙΜΗΛΗΤΩ ΦΙΛΟCΟΚΟC.

2. *Εἴη μισθός.*) Odio fuerit familiaris domus.

3. Postquam mihi scribis libros illustrarunt. valde est. Scribas ad me velim.) Liquida hæc est scriptura Decurt. quam Bos edidit: vulgus autem aliter prorsus legit & distinguit postquam mihi scribis libros illustrarunt valde. Et scribas ad me velim. Cavale. Bellin. & Ferti libri mihi, pro missi. Manut. autem, si ab antiquis libris. discendum est, in quibus mihi non est male sic legi: *εἰσὶν γὰρ μὴ βιβλῶν ἰλλυστραρῶν λανδῶν.* Lamb. Panthagathi conjectura quæ & Mal. probatur, magnopere placet: ea autem talis est: *post quæ scribis libros illustrarunt valde; præsertim cum auctoritate Tornæod. confirmetur;* in quòta scriptum est: *postquam scribis libros illustrarunt valde.* Malur. quidam sic legi, ut ad ser. pturam codicis Antoniani & Memmianorum propius accedant: *postquam scribis mihi scribis libros valde illustrarunt.* Bos. lectionem optimam asserit. Lun. sed alia est ipsius distinctio: *postquam mihi scribis libros illustrarunt. Unde tunc scribis ad me velim de gladiatoribus, &c.*

4. Male se gesserit.) Scidæ habebant male: si se cessere quæ scriptura confirmatur emendatione. Mal sic corrigentis, male si se gesserit. quare eam retinuit Bos. Manutio videtur legendum, *male se gesserit: vulg. male se gisse.*

5. Apenas.) Hic videtur Man principium alterius epistolæ: cui assentior Lun.

6. Si modò, tibi est commodum.) Tibi deest in vulg.

7. Σὺν καὶ.) Sic ut per Cicerem ficos nulla umquam tam similis fuit.

8. Περὶ τῶν ἑσῶν.) Nescio, pro nostra, quòd antea legebatur, repugnancibus antiquis libris substituit Man. quòd probatur Bosio.

9. Quid? hinc?) Et hæc etiam Man lectio, quæ in Cruxestabato Bosio placet.

10. Eram exofus.) Legit Bos. ut est in Scidis: quæ etiam exofus; quam restituit onem probat Lun. sed quòd *exofus* active interpretatur improbat.

11. *Ὡς Πολιτικῶς με geram.*) Vulg. ut *me geram, πολιτικῶς.*

12. *Πολιτικῶς.*) Ut virum reip. deditum decet, convenienter sic cui reip.

13. *Et τῶν ἑσῶν γραμμῶν.*) Interiorem lineam. Hunc illustravit Bos. In Scidis erat *τῶν ἑσῶν γραμμῶν*: in aliis *τῶν ἑσῶν γραμμῶν*, ex his conject *τῶν ἑσῶν γραμμῶν*. Vici. veterem codicem habere testatur, *τῶν ἑσῶν γραμμῶν teneam*; sed hic quadrare illam lectionem negat, & hanc proponit, *τῶν ἑσῶν γραμμῶν*. Man. ex veteri codice ubi *τῶν ἑσῶν γραμμῶν* legebatur, emendandum conjecit, *τῶν ἑσῶν γραμμῶν*.

14. Tu velim de Fabio.) Libros veteres partim habere *tu velim de Fabio*. Cæ. partim *tu velim de Fabio* testatur Lamb. qui sic legit, *Tu velim de Fabio vulg. Tu velim de Fabio*.

15. De his rebus.) Vulg. *de his*.

16. Censum impendant.) Man dicit rectius legi *impendant*, cui rejecta Bos lectione, ex mss. Pal assentitur Lun.

17. Visitandis.) Eisdem Man. placeret *iniciendis*, eo magis quòd in Bess. ant. quo libro scriptum est: *visitandis*, quæ conjectura Lamb non displicet, qui & in cod. Memmianis *iniciendis* legit testatur.

18. Καὶ τὸ δὲ.) Et hoc Phocylidis.

19. Suavis sibi hercule effusus.) Bos ex mss. sic sic edidit. Vici. legebat, *suavis sibi hercule effusus*, quæ est vulgata lectio. antea legebatur *suavis sibi hercule effusus*. Bos lectionem ex Torn. confirmat Lamb. Viciotianam tamen non improbat, ut etiam mss. duo Palatini, teste Junio.

20. In Cumanum à se.) Peripicue erat in Dec. *à se*, ut conjecerat Man. ex Bess. & Ferti mss. in quorum prior legebatur, *à se* in posteriori: *à se*.

21. Haverit.) Bosius ex Scidis, vulg. habere. Man. legit *tecum habere*.

22. Latum.) Man. placeret *Patrum* ut sic *Papirius Patrum*, de quo ep. ad famili. 6.

23. Puteolis est rumor.) Hoc est principium ep. in Dec. quòd tamen cum superiori ep. conjungit vulgata editio Bosio Lun. assentitur alterius ep. principium esse.

24. Forasse tu putabas.) Placet Vri. ut legatur, *forasse tu putabas*, quæ etiam rectè scriptum asserit in antiquis libris: *forasse tu putabas* & *proprietate, propriam temp.*

mehercule à ceteris oblectationibus desero: ut voluptatum, propter Rempublicam, si litteris sustentor & recreor; maloque in illa tua sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, sedere, quam in istorum sella curuli; tecumque apud te ambulare, quam cum eo, quocum video esse ambulandum. Sed de illa ambulatione fors viderit; aut si qui est, qui caret, deus. Nostram ambulationem, & Laonicum, eaque, quae Cyrea sunt, velin, cum potestis, invisas; & utgeas Philotimum, ut properet; ut possim tibi aliquid in eo genere respondere. Pompejus in Cumanum Parilibus venit; misit ad me statim, qui salutem nuntiaret. ad eum postredie mane vadebam, cum hæc scripsi.

CICERO ATTICO, S.

DELECTAVUNT me epistolæ tuæ: quas accepi uno tempore duas 4 ante diem 11. Kal. perge reliqua. gestio scire ista omnia. etiam illud cuiusmodi sit, velim perspicias: potes à Demetrio; dixit Pompejus, Crassum à se in Albano expectari ante Diem 14. Kal. is cum venisset, Romam esse statim venturos, ut rationes cum Publicanis putrent. quævis, gladiatoribusne? respondit, ante quam inducerentur. id cuiusmodi sit, aut nunc, si scias, aut cum in Romam venerit, ad me mittas velim. Nos hic voramus litteras cum homine mitisco (ita mehercule sentio) Dionysio, qui te omnes vos salutat. 5 ἄλλο γὰρ πρότερον, ἢ πῶς εἰδέναι, quare, ut homini curioso, ita perscribe ad me, quid primus dies, quid secundus, quid Censor, quid Appius, quid illa populi Apuleia, denique, etiam quid à te fiat, ad me velim scribas. non enim (ut verè loquamur) tam rebus novis, quam tuis litteris, delecter. Ego mecum, præter Dionysium, duxi neminem: nec metuo tamen, si ne mihi sermo desit abs te; opere delector. Tu Lucejo nostrum librum dabis. Demetrii Magnetis tibi mitto; statim ut sit, qui à te mihi epistolam referat.

CICERO ATTICO, S.

GNATIVUS Romæ est. sed ego cum eo de re Halimeti vehementer Antii egi. graver se actorum cum Aquilo confirmavit. videbis ergo hominem; si voles. Macrobius vix video præsto: esse enim Idibus auctionem Larini video, & biduum præterea. id tu, quoniam Macroblem tanti facis, ignoscas mi, velim. Sed, si me diligis, postredie

die. Kalend. cena apud me 9 cum Pilla, proprus id ro facies. Kalend. cogito in hortis Crassipedis, quatin dispersono, cenare. facio fraudem s. c. inde domum cenatus, ut sim mane præsto Miloni. ibi te igitur videbo, et & promonebo. Domus te nostra tota salutat.

CICERO ATTICO, S.

NOs in Tusculanum venisse A. D. xvii. Kal. Decembr. video te scire, ibi Dionysius nobis præsto fuit. Romæ A. D. xlii. Kalend. 12 volumus esse: quid dico, volumus? immo verò cogimur. Milonis nuptiarum comitiorum non nulla opinio est. 13 ego, ut sit rata, defuisse me in altercationibus, quas in Senatu factas audio, ferro non molestè, nam aut defendissem, quod non placeat, aut defuissem, cui non oporteret. sed mehercule velim, res istas, & præsentem statum Reip. & quo animo Consules ferant 14 hunc 15 σκυλῶν, rescribas ad me, 16 quantum potest, valde sum 17 ὀλίγον; & si quæris, omnia mihi sunt suspecta. Crassum quidem nostrum minore dignitate ajunt profectum paludatum, quam olim æqualem ejus L. Paulum, iterum Consulem. 6 hominem nequam. De libris oratoriis factum est à me diligenter. diu multumque in manibus fuerunt; describas licet. Illud etiam te rogo 18 τὴν παρῶσαν κηρύξασθαι 19 το ποδῶς: ne istuc hospes veniam.

CICERO ATTICO, S.

VESTRO RVVS noster me per litteras ro fecit certiore, te Roma A. D. vii. Idib. Maj. putare profectum esse, 21 tardius, quam dixerat, quod minus valuisset. si jam melius vales, vehementer gaudeo. Velim, domum 22 ad te scribas, ut mihi tui libri pateant, non secus, ac si ipse adesses, cum ceteri, tum Varronis. est enim mihi utendum quibusdam rebus ex iis libris ad eos, quos in manibus habeo: quos, ut spero, tibi valde probabo. Tu velim, si quid forte novi habes, maxime à Quinto fratre, deinde à C. Cæsare, & si quid forte de comitiis, de Reip. (soles enim tu hæc 23 sistere odorari) scribas ad me. si nil habebis, tamen 24 scribas aliquid. numquam enim mihi tua epistola aut impetivata, aut loquax visa est. maxime autem rogo, rebus tuis, totoque itinere ex sententia confecto, nos quamprimum revisas. Dionysium jube salvere. Cura, ut valeas.

1. Voluptatum.) In Scidris, Tornæiano, & Crustelliano, constanter exaratum esset Bostius, & Voluptatum, quod etiam in suis mss. ita legi jam pridem testatur est Victorius, cui suspectus est hic locus; mutavit autem, & in voluptatibus, cui respondet sequens particula, se.
2. An si qui est.) Vulg. si quis est.
3. Quævis sunt.) Ita reposuit Victorius: antea legebatur, quæ circa sunt.
4. Antii egi.) Ingoniosè & rectè Manutius, ante diem 11. Kal. quam lect. omni omnibus literis perscriptam reperit in decurrato Bostius, antea legebatur V. Kal. quod etiam in omnibus mss. quos vidit, ita legi esset Manutius.
5. O vides.) Nihil dulcius, quam omnia vides.
6. Nemi sermo desit abs te.) Ita legi in Tornæiano, testatur Lambinus sed verba hæc, quæ magnis, omnia à librario putat, Victorium autem qui testimonium aliquot Livi nixus volebat, opere, esse adverbium, refellit, doceretque vitiosè, opere scriptum esse sine diphthongo. Bostianam lectionem vetinet Junius.
7. Antii egi.) Vulg. ante egi.
8. Macrobius vix video præsto.) esse enim idibus auctionem Larini vides.) Victorius melioris notæ librum sic habere testatur, Macrobius vix videtur præsto esse, cum auctionem Larini vides, & idem præterea quod corruptum fuit, sitne & illud quod edidit, Macrobius vix videtur præsto esse, cum auctionem Larini vides, & idem præterea. Bostius autem aliter distinxit, & vocem idem, quæ in Victoriano nulloquam apparebat, ex veteribus suis restituat. Vulg. Macrobius vix videtur præsto esse. Idibus enim auctionem, &c.
9. Cum Pilla.) Vulg. cum Pilla.
10. Facies.) Vulg. Facies.
11. Et promonebo.) Quod erat in Scidris & Tornæiano Bostius edidit, ut etiam legendum prius censuerat Manutius. Malasp. vult legi praenotio, Lambino teste, cui placet magis lectio, quæ in uno codice mss.

reperitur, ea autem talis est, & promonebo. Bostii lectionem confirmat Junius.
12. A. D. xvii. volumus esse.) Vulg. ad xvii. Kal. volumus esse.
13. Ego, ut sit rata, defuisse me, &c.) Depravatè Tornæi. & Crustellian. & Huralianus, ego & si quis, quod ita planè legi in suis mss. testatur Victorius. Emendavit ex Decurrato Bostius, ego ut sit rata, cui lectioni assensit Lamb. præterquam pro ego, legit ego.
14. Hunc σκυλῶν.) Victorio debetur hæc ex antiquo suo restituitio. prius legebatur, hunc ὄχλον.
15. Σκυλῶν.) Vastationem, molestiam.
16. Quantum potest, valde sum ὀλίγον.) Planè exaratum erat in Decurrato, quomodo edidit Bostius, pro, est. Aliter autem legit & distinguunt vulgus, quantum potest & valde. Idem ὀλίγον.
17. ὀλίγον.) Famelicus, avidus cibi, avidissimus ut fame percitus.
18. Τὴν παρῶσαν.) Præsentem statum reip. subjunctâ redi ejus formâ.
19. Τὸ ποδῶς.) Vulg. τὸ ποδῶς.
20. Facies.) Vulg. Facies.
21. Tardius quam dixerat.) Dixerat, quod corrigi Tacitus, legendum videtur Vrsino.
22. Ad te scribas.) Sic Lambino teste legitur in Tornæiano, quod ex mss. Palat. sequitur Junius. Vulg. ad te scribas.
23. Sistere odorari.) Victorius testatur mss. libros tegere / sistere: quod etiam Germani in margine sui codicis adnotarunt.
24. Scribas ad me.) Vulg. conscribas.

CICERO ATTICO, 9

DE Eutyichide gratum; qui vetere prænominē, novo nomine T. erit Cæcilius; ut est ex me, & ex te junctus Dionysius M. Pomponius. valde mehercule mihi gratum, si Eutyichides tuam erga me benivolentiam cognosceret, 1 & suam illam in meo dolore συμπίθειον neque tum mihi obsecrari, neque post ingratiā fuisse. Iter Asiaticum tuam puto tibi suscipiendum fuisse. numquam enim tu sine *justissima causa* tam longè à tot tuis & hominibus, & rebus carissimis, & sua vixissimis, abesse voluisses; 2 sed humanitatem tuam, amoremque in tuos reditus celeritas dederat, 3 sed vereor, ne lepore te suo detineat diutius rhetor Clodius, & homo pereruditus, ut ajunt, & nunc quidem deditus Græcis litteris 4 Pituanios. sed, si vis homo esse, recipe te ad nos ad quod tempus confirmasti. eum illis tamen, cum salvi venerint, Romæ vivere licebit. 5 Havere te scribis, accipere aliquid à me litterarum; dedi, ac multis quidem de rebus, 6 ημερολογιον (ut quæque singulis diebus acciderunt.) perscripta omnia. sed, ut conficio, quoniam mihi non videris in Epiro diu fuisse, redditas tibi non arbitror. genus autem moarum, 7 ad te quidem, litterarum ejusmodi ferè est, ut non libeat cuiquam dare, nisi de quo exploratum sit, tibi eam redditurum. Nunc Romanas res accipe, A. D. III. Non. Quint. Sufenas & Cato absoluti: 7 Procius condemnatus. ex quo intellectum est, 8 τεισσορειοπαγίτης ambitum, comitia, interregnum, majestatem, totam denique rempublicam non facere, 9 debemus patrem familias domi sua occidere nolle; neque tamen id ipsum abundè. nam absoluerunt XXI, condemnarunt XXIIX, Publius sanè diferto epilogo criminans, mentes judicum moverat. Hortulus in ea causa fuit, cujusmodi solet. nos verbum nullum, 11 verita est enim pusilla, quæ nunc laborat, ne animi in Publio offenderet. His rebus actis, 12 Reatin me ad sua 13 πέμπη duxerunt, ut agerem causam contra Interamna-

teis apud Consulem, & decem legatos; quod laeus Vellinus, 14 à M. Curio emissus, intercisio monte, in Nar defluit: ex quo est illa siccata, & humida; tamen modicè 15 Rosia. Vixi eum Axio 16 quin etiam me ad Septem aquas duxit. Redi Romam Fontei causa 17 A. D. VII. Idus Quinti. veni in spectaculum; primum, magno & æquabili pluvio; (sed hoc ne curaris; ego inepius, qui scripserim) deinde, Antiphonti operam. is erat ante manumissus, quàm productus. ne diutius pendear, palmam tulit. sed mihi tam pusillum, nihil tam sine voce, 18 nihil tam. verum hæc tu tecum habere. in Andromacha tamen major fuit 19 quam Astya. nam in ceteris parem habuit neminem. quaris nunc de Arbuscula: valde placuit. Ludi magnifici & grati. Venatio in aliud tempus dilata. Sequere nunc me in campum. ardet ambitus: 20 σήμερον δὲ τοι ἐγὼ foenus ex triente Idibus Quint. factum erat bestibus. dices, istuc quidem non molè è sero, o virum, o civem. Memmii Cæsaris omnes opes confirmant. cum eo Domitium Consulem junxerunt; qua pactione, epistola committere non audeo. Pompejus tremet, queritur, Scauro studet: sed utrum fronte, an mente, dubitatur. 21 ἐξοχή in nullo est. pecunia omnium dignitatem æquat. Messalla languet: 22 non quo aut animus desit, aut amici: sed coitio consulum, & Pompejus obfunt. 23 ea comitia, puto fore, ut ducantur. Tribunitii candidati jurarunt, se arbitrio Catonis petituros. apud eum n. s. quingena deponerunt; ut, qui à Catone damnatus esset, id perderet, & competitoribus tribueretur. hæc ego pridie scribebam, quàm comitia fore putabantur. sed ad te v. Kal. Sext. si facta erunt, & tabellariis non erit profectus, tota comitia perscribam: quæ si, ut putantur, gratuita fuerint; plus unus Cato potuerit, quam omnes quidem iudices. Messius defendebatur à nobis, & legatione revocatus, nam cum 24 Cæsari legaret Appius. Servilius edixit, ut adesset. tribus habet 25 Pominam, Vellinam 26 Maciam. pugnatur acriter; agitur tamen

1. *De suam illam.* Expressit Bosius scripturam Decurtati. & suam illam. Mala sp. legit. suam illam. sed ex conjectura. vox illa. & deest in vulg.
 2. *Ad humanitatem tuam.* Iam vocem illam sed, quam ab oscitante librario scriptam esse dicit, delendam censet.
 3. *Ad reator, ne lepore te suo detineat diutius rhetor Clodius.* & homo pereruditus ut a. vult. Addidit Bosius ex fide Decurtati prænomen, et, post vocem lepore & pro Prætor Clodius, et pro solute, rhetor Clodius. vulg. sic legitur: sed reator ne lepore suo detineat diutius Pr. Clodius & homo pereruditus, ut ajunt.
 4. *Pituanios.* Bosius hoc vocabulum corruptum fatetur; sed ex m. sic edidit dividuat interim, D. Pituanios. Manutius depravatit dictionem, unius litteræ mutatione se correxisse dicit, legitque Pituanios, cui adfertur Junius.
 5. *Havere.* Vulg. avere.
 6. *Ημερολογιον.* Victorio ex antiquiori suo debetur hæc restitutio: prius legebatur, ημερολογιον.
 7. *Ad te quidem litterarum.* Quidam deest in vulg.
 8. *Procius condemnatus.* Vindicat sibi hujus loci emendationem Velleum enim Procius antea legebatur. Manutium atq; le admonuit, Procius, repositus; cum tamen antea sic edendum curasset. Victorio testatur in m. legi Procius condemnatus.
 9. *Τεισσορειοπαγίτης.* Ekinios Areopagitas. Vulgæ. tres ἀεροπαγίτης.
 10. *Debemus.* Mal. abfuisse scribit à quibusdam suis verbum hoc, debemus; Bos. contra in omnibus suis id exaratum reperit: nec abesse posse afferit sine magno sententiæ incommodo.
 11. *Verita est enim pusilla, quæ nunc laborat.* Locum hunc à mendis quibus scatebat, vindicavit Bosius. Tornæsi. Hurale & Cruselli. sic habebant: veritas est enim pusilla ut animus Publici offenderet: eademque ferè erat lectio à Decurtati, extra quàm, quod pro, animus Publici; edebat, animi in Publici, atque ita extendendum curavit: id præterea mutavit, quod pro, veritas, repositus, verita. & pro, offenderet, offenderet; ut totus locus ita conciperetur, verita est enim pusilla, nunc laborat, ne animi in Publici offenderet. Manutius in hoc verborum ambitu mendam 12. erit videns, sic restituo re conatus est, verita est enim pusilla, quæ nunc laborat, ut animus Publici offenderet; vel, ut animus Publici offenderet. Junius ex m. Palat. vulgaram lectionem, quæ sic se habet, veritas

est enim pusilla, quæ nunc laborat, ut animus Publici offenderet, profus legitur, una littera mutata legendo, offenderet pro offenderet.
 12. *Reatin me ad sua πέμπη.* Victorio emendaverat Reatin, me ad sua πέμπη, cum prius legebatur, Reatin me ad sua tempora.
 13. *Τεισση.* Amantissima leca.
 14. *A. M. Curio.* Sic legendum auctore Manutio, non vero à M. Curio.
 15. *Rosia.* Sic in duobus antiquis libris Cavalcantis & Bosiar. Est tamen cur aliquid desideret Manutius, cui placeret tale quippiam, ex quo est illa quidem siccata, sed humida tamen modicè Rosia: vulgò, etiam legitur, Rosia.
 16. *Quingena.* Vulg. Qui etiam.
 17. *A. D. VII. Id. Quinti. veni in spectaculum.* Alia est lectio & distinctio vulgata v. l. Id. Quinti veni in spectaculum primum, & c.
 18. *Nihil tam.* Verum hæc tu tecum habere. Sic habent omnes libri m. Lambino teste, neque etiam Manutius improbat. sed Mala sp. non placet, qui suspicatur legendum, nihil tam vixitum. Bosius lectionem legitur Junius. sed aliter distinguit vulgus, nihil tam vixitum. Hæc tu tecum habere.
 19. *Quam Astya.* nam in ceteris. Omnes ad unum Bosius m. quam Astyanam, unde distinctio illa duo vocabula, quæ in unum coalescunt: Victorio etiam testatur in suo veteri codice legi Astyanam; unde legendum conjectit Astyanam; quidam libri legunt, quam Astyanam, nam in ceteris Faernus delet nam.
 20. *Σήμερον.* Signum autem tibi dicam.
 21. *Εξοχή in nullo est.* V. l. ἐξοχή nulla est.
 22. *Non quo aut animus desit, aut amici.* Victorio hujus loci emendatio debetur, cuius in veteri m. ex statum erat; non quo animus desit, aut amici. antea legebatur, non quo animus desit, aut amici caritas: quod ultimum vocabulum in m. ex parte negat.
 23. *Ea comitia, puto fore, ut ducantur.* Tribunitii candidati. Hæc est lectio & distinctio Victorio. præterquam quod pro, ea, leg. sed. antea legebatur, ex comitiis puto fore, ut ducantur Tribunitii. Bosiar. in sibi; Pompejus abfunt est & comitia.
 24. *Cæsari legaret Appius.* Victorio antiquus, legaret, non legaret; quod etiam Germani adnotant in margine sui libri.
 25. *Pominam.* Vulg. Pominam.
 26. *Maciam.* Vulg. Maciam.

fatis. deinde me expedito ad Drusum, inde ad Scaurum. parantur orationibus 1 indices gloriosi. fortasse accedent etiam consules designati: in quibus si Scaurus non fuerit, in hoc iudicio valde laborabit. Ex Quinti fratris litteris suspicor jam eum esse in Britannia. suspensio a nimo suspecto, quid agat. illud quidem sumus adepti, quod multis & magnis iudiciis possumus iudicare, nos Cæsari & carissimos, & jucundissimos esse. Dionysium velim salvere jubas, & eum roges & hortere, ut quamprimum veniat, ut possit Ciceronem meum, atque etiam me ipsum, erudire.

CICERO ATTICO, S.

16 OCCUPATIONUM mearum vel hoc signum erit, quod epistola ibarii manu est. De epistolarum frequentia te 2 nihil accuso. sed 3 pleræque tantummodo mihi nuntiabant, ubi esses, quod erant abs te: vel etiam significabant recte esse: quo in genere maximè delectarunt duæ ferè eodem tempore abs te Buthroto datæ. scire enim volebam, te commodè navigasse. sed hæc epistolarum frequentia non tam ubertate sua, quam celeritate delectavit. illa fuit gravis, & plena rerum, quam mihi Paccius, hospes tuus, reddidit, ad eam rescribam igitur, & hoc quidem primum? 4 Paccio te & verbis ostendi, quid tua commendatio ponderis haberet, itaque in intimi est meis, cum antea notus non fuisset. nunc pergam ad cetera. Varro, de quo ad me scribis, includetur in aliquem locum, si modo erit locus. sed nosti genus dialogorum meorum: ut in oratoriis, quos tu in calum fers; non mentio potuit fieri cuiusquam ab his, qui disputant, nisi ejus, qui illis notus, aut auditus esset. hanc ego de republica quam institui, disputationem in Africani personam, & Philii, & Lælii, & Manlii contuli. adjuvni 6 adolecentes, Q. Tuberonem, P. Rutilium, duo Lælii generos, Scævolum, & Fannium. itaque cogitabam, quoniam in singulis libris utor proœmiis, ut *Ἀρχαίολογος* in iis, quos 7 *Ἐπιτομικός* vocat, aliquid efficere, ut non sine causa istum appellarem: id quod intelligo tibi placere, utinam modò conata efficere possim. rem enim, quod te non fugit, magnam complexus sum & gravem, & plurimi otii, quo ego maximè egeo. Quod in iis libris, quos laudas, personam desideras Scævola: non eam temerè dimovi: sed feci idem, quod in *πληθύνει* deus ille noster Plato. cum in Piræum Socrates venisset ad Cephalum, locupletem & festivum senem; quoad primus ille sermo haberetur, ad eum in disputando

senex: deinde cum ipse quoque commedisset locutus esset, ad rem divinam dicit se velle discedere; neque postea revertitur. credo Platonem vix putasse satis consonum fore, si hominem id ætatis in tam longo sermone *διυπνίσσει* remississet. multo ego satius hoc mihi cavendum putavi in Scævola; qui & ætate, & validudine erat ea, qua esse meministi; & iis honoribus, ut vix satis decorum videretur, eum plureis dies esse in Crassi Tusculano; & erat primi libri sermo non alienus à Scævola: studiis. reliqui libri 8 *παρολογοίαι* habent, ut scis. 9 huic joculariorem senem illum, ut noras, interesse sanè nolui. De re filij, quod scribis, erit mihi cura. 10 etenim est luculenta res. Aureliani, ut scribis, iudicis; & in eo me etiam Tullij meæ venditabo. Vestorio non desum, gratum enim tibi id esse intelligo; & ut ille intelligat, curo. sed scis, qui? cum habeat 11 duo faciles, nihil difficilium. Nunc ad ea, quæ quæris de C. Catone, Lege Junia, & Licinia scis absolutum. 12 Fufia ego tibi nuntio absolutum iri; neque patronis suis tam libentibus, quam accusatoribus. 13 tamen & mecum, & cum Milone in gratiam rediit. Drusus reus est factus à Lucretio; iudicibus rejiciendis 13 A. D. Non. Quint. 14 De Proclio rumor non bonis sed iudicia nosti. Hirrus cum Domitio in gratia est. s. c. quod hic consules de provinciis fecerunt, quicumque *ποστῆαι*, 15 non mihi, ut qui jam intelligebamus enuntiationem illam Memmii valde Cæsari displicere. Messalla noster, & ejus Domitius competitor liberalis in populo valde fuit. 16 nihil gratius, certiorant consules. ac Senatus decrevit, ut tacitum iudicium ante comitia fieret. ab iis consiliis, quæ erant omnibus sortita in singulos candidatos, magnus timor candidatorum, sed quidam iudices, in his 17 Opimius *υἱὸν*. Antius, Tribunos pl. appellarunt, 18 ne injussu populi iudicaret. res cedit. comitia dilata ex s. c. dum lex de tacito iudicio ferretur. venit legi dies; Terentius intercessit. Consules, qui illud *levi brachio* egissent, rem ad Senatum detulerunt. hic Abdera, non tacente me, dices, tamen tu non quiescis? ignosce, vix possum. verum tamen quid tam ridiculum? Senatus decreverat, ne prius comitia haberentur, quam lex lata esset: si quid intercessisset, res integra referretur, cepta ferri leviter intercessum non invitis: res ad Senatum: de ea re ita censuerunt; comitia primo quoque tempore 19 haberi esse è re. Scaurus, qui tera paucis diebus illis absolutus, cum ego patrem ejus orna-

I ii 4 tissimè

1. *liberis* (libris) Vulg. iudices liberos. 2. *Nihil accuso* Vulg. accusabo. 3. *Pleræque tantummodo mihi nuntiabant, ubi esses* Bess. liberos pleræque tantummodo mihi nuntiabant ubi esses. 4. *Paccio te & verbis ostendi* Vulg. Paccio te & verbis ostendi. 5. *Non mentio potuit fieri* Vulg. non potuit mentio fieri. 6. *Adolecentis* Vulg. adolecentes. 7. *Ἐπιτομικός* Populaaes. 8. *παρολογοίαι* Tractationem artis: disputationem de præceptis artis. 9. *Huic joculariorem senem illum, ut noras, interesse sanè nolui* Vich. legit, huic joculari orationi senem illum, ut noras, interesse. Cæc. quæ etiam est vulgata lectio. Dicitur autem hæc disputationis à tribus antiquis libris, Bessironis, Cavale Ferri abest, etiam à codicibus Memmian. & Tornæi absque his quos habuit Mal. teste Lambino; qui tamen vocem hæc disputationem, et tenebam; interpreti a verbis tollendam consert. Victorii lectionem probat Iun. quam uno consensu miss. Palatinos retinere dicit. 10. *Etenim est luculenta res Aureliani ut scribis iudicis* J. Sic habent Bessironis & Ferri libri, quod etiam non improbatur Lambino, qui tamen legitur in s. Vulg. etenim est luculenta res Aureliani ut scribis iudicis. 11. *Duo faciles* J. Iun. legendum putat *duos faciles*; vulg. *duos faciles*. 12. *Fufia* Vulg. Fufia. 13. *A. D. Non. Quint.* Vulg. ad V. Neuar. 14. *De Proclio* J. Veteres suos cod. sequuntur Bosius, de Proclio exc-

endum curavit, quod etiam placuit Man. vulgatæ editiones, & in iis Victor. de Proclio. 15. *Non mihi* J. Codices Torn. & Cruf. non mihi, ut qui unde opinor cit. Bosius non mihi, ut qui, Cæc. Bess. & Cavale liberos, non mihi, ut quod habere testatur Man. qui mendum latere agnoscens, sic conatur restituere. *Quid hic Consules de provinciis fecerunt, quicumque posthæc, non nihil Pompei iam intelligebamus* Cæc. vulg. pro non mihi libentium tibi. 16. *Nihil gratius, certiorant consules. Senatus decrevit* J. Aliter legit & distinguit Iun. ex miss. Pall. nihil gratius certiorant Cons. ac Senatus, Senatus decrevit. 17. *Opimius UEN. TRO. Antius Tribunos pl. appellarunt* J. Locum hunc depravatam emendavit Bos Exemplar Torn. *Uenientianus*. Scidæ, *Uenientianus*, recte, modo ita distinguitur, *Opimius UEN. TRO. Antius*. Lamb. Octavii Panagathi conjectura approbata legitur in hinc *Opimius Uenientianus Tribunos pl.* In libro Caval. *Uenientianus* Iun. Bosium rectè præeuntem sequitur. vulgo sic: *Opimius Uenientianus Tribunos pl. appellarunt*. 18. *Ne injussu populi iudicaretur, res cedit, comitia dilata*. Bos improbandam lectionem Man. *res ad Senatum*, quod nimis discreparet à veteri scriptura, *res cedit*, potestatem hanc ducit, *res cedit*, quæ repetitur, integra, & sine ulla varietate in codice Anton. teste Lamb. qui Man. conjectura nihil putat fingi probabilis. Iun. ex conjectura, *res cedit*, vel *scidæ*. vulg. *ne injussu populi iudicaretur, res cedit, comitia dilata*, Cæc. 19. *Haberi esse è re* J. Libri formis impressi haberi esse feruntur, ut patet: hæc enim non coherens scidæ *comitia cedere* in hoc, ut *haberi esse è re*, ad context. Bos. *haberi esse è re*.

rius in defendissem, obnuntiationibus per Sexvolum interpositis, singulis diebus usque ad pridie Kal. Octobr. quo ego hinc die scripsi, sublati, populo tributum domi lux satisfecerat. sed tamen et est uberior liberalitas hujus, gratior esse videbatur eorum, qui occupant. Cuperem vultum videre tuum, cum hac legeres. nam profecto a rem habes vinulam, hac negotia multarum bundinarum fore. sed senatus hodie fuerat futurus, id est Kal. Octobribus. jam enim luciferi. ibi loquetur, prater Anrium & Favonium, liberè nemo. nam Cato ægrotat, de me nihil timueris: sed tamen promitto nihil. Quid quæris? aliud: judicia, credo. Drusus, Scaurus non fecisse videntur, tres candidati fore rei putabantur, Domitius à Memnio, Messalla à Q. Pompejo Rufo, Scaurus à Triario, aut à L. Cæsare. quid poteris, inquires, pro iis dicere? ne vivam, si scio. in illis quidem tribus libris, quos tu dilaudas, nihil reperio. Nunc ut opinio rem habeas reum, ferendum est. quæris, ego me ut gesserim? constanter & liberè. quid ille, inquires, ut ferebat? humaniter, meæque dignitatis, quoad mihi satisfactum esset, habendam sibi rationem putabat. quo modo ergo absolutus? omnino *ἡσυχία γυνή*: accusatorum incredibilis infantia id est L. Lentuli, L. F. quem fremunt omnes prævaricatum; deinde Pompeji mira contentio; judicium fordes, atamen xxxi. condemnant, xxxiix. absolventur. judicia reliqua impendent: nondum est plane expeditus, dices, tu ergo hac quo modo fers? bellè me hercule, & in eo me valde amo. amissimus, mi Pompei, omnem non modò succum, ac sanguinem, sed etiam colorem, & speciem pristinam civitatis. nulla est re publica, quæ delectet, in qua acquiescam. idne igitur, inquires, facile fers? id ipsum. recordor enim, quàm bella paulisper, nobis gubernantibus, civitas fuerit: quæ mi-

hi gratia relaxa sit, nullus dolo meangit; *ἡμῶν ὀνείρα* *πῶς*, & dirumpuntur ii, qui me aliquid posse dolerunt: multa mihi dant solatia: nec tamen ego de meo statu demigro: quæque vita maximè est ad naturam, & ad eam me refero, & litteras, & studia nostra: dicendi laborem delectatione oratoria consolor. domus me, & cura nostra delectant. *ΝΟΝ ΕΒΕΟΔΟΡ*, unde ceciderim, sed unde surrexerim, fratrem mecum, & teli habebō, per meista 10 pedibus trahantur. vobis *ἡμφιδοσφύσαι* possum, locus ille animi nostri, stomachus ubi habnabat olim, concalluit, privata modò, & domestica nos delectans. miram securitatem videbis: ejus plurimæ hercule partes sunt in tuo reditu. nemo enim in tenuis est mihi tam consentientibus sensibus. Sed accipe alia. Res sunt ad interregnum; & est nonnullus odor Dictatura: sermo quidem multus; qui etiam Gabinium apud timidos iudices adjavit. Candidati Consulares omnes rei ambitus. accedit etiam Gabinus: quem P. Sulla, non dubitans r quin foris esset, postularat, contradicente & nihil obtinente Torquato. sed omnes absolventur; nec posthac quisquam damnabitur, nisi qui hominem occiderit, hoc tamen agitur severius. itaque 12 indicia valent. M. Fulvius Nobilior condemnatus est. multi alii urbani respondent quidem. Quid aliud novi? 13 & tamen, absoluto Gabinio, stomachantes alii iudices, horà post, Antiochum Gabinium, 14 nescio quem è Sopolidis pictoribus, libertum, ac accensum Gabini, lege Papiæ condemnant, itaque dixit statim 15 reus P. lege Majestatis: 16 & *ὁ οἶδ' Ἀγὸς ἄμπε Παιφίη*; 17 Pontinus vult A. D. 17. Non. Novemb. triumphare. huic obviam Cato, & Servilius Prætoris aperte, & Q. Mucius Tribunus; negant enim latum de Imperio: & est latum hercule insulse. sed erit quæ Pontino Appius consul. Cato tamen affir-

1. *Ubi uberior liberalitas hujus, gratior esse videbatur eorum qui occupant.* A. U. in antiquorum librorum hunc locum forde inquinatum purgavit Vict. ante legebatur, liberalitate hujus occupatio.
 2. *Rem habes vinulam.* Bos omnes mss. habebant, nullum, præter Dec. in quo erat, nullam, unde Bos. conjectit vinulam. Ion. mss. Pal. fidem sequutus leg. *ἡσυχία γυνή*, nullam vol. rem non habet nullam.
 3. *Luciferi.* Hunc etiam locum antiqui sui adnotus restituit Vict. in illo legebat, jam enim luciferi tibi loquetur, addendo autem litteram, verbo *luciferi*, detractam à loquenti dictione, & interpungendo periphrasim sic sensus ante legebatur, jam enim tibi luciferi loquetur: vulgò *luciferi*.
 4. *Quæ tu dilaudas.* Sic emendavit Vict. Libri mss. teste Lamb. cui hæc emendatio probatur, habent, quæ tibi laudas. unde Patheus vult scribi, quæ tu adeo laudas. Ion. ex mss. Pal. quæ tibi laudas.
 5. *Nunc ut opinio rem habeas reum, ferendum est.* Totum hunc locum, ab his verbis, nunc ut opinio rem habeas, quæque ad illa verba Pacciana epistola referuntur, qui in vulgata editione in sequentem epistolam rejectus est; hic adfertur Bos. quod Man. Mal. Lamb. ante viderant, Ion. etiam ex mss. Pal. confirmat. Ceterum hæc est conjectura Bos. cuius omnes mss. habent, nunc ut opinio rem habeas reum, quam lectorem Ion. ex mss. Palat. amplectitur. vulg. Nunc de Gabinio habes absolutus. *Utrum ferendum est.*
 6. *Omnia ἡσυχία γυνή.* Lamb. nuda. Eratim m. Tokozf. ΠΟΡΠΑ ΠΥΜΝΑ: in Decur. ΠΟΡΠΑ ΠΥΜΝΑ, inde conjecit ΓΟΡΡΕΙΑ ΓΥΜΝΑ. Bos. ex perturbatis litteris emendaverat Man. *ἡσυχία γυνή*, quod valet totum. Ericus Steph. quasi propius accedens ad scripturam, antiquam legendum *ἡσυχία γυνή*, id est, proventus senectutis, & vocem *omnino* ut ex interpretatione natam delectam putabat. Olim Lamb. lectione Steph. non improbat, placebat emendatio Man. sed postea Bussi conjecturam tanquam genuinam amplexus est, omnibusque anteposendam duxit, vulg. *omnino* ΠΟΡΠΑ ΠΥΜΝΑ. Claud. Dausqueus, ad specto per se scilicet verbo Græco, & illo prævaricatum, ac totius corpore sententiæ per se, restituebat ΠΕΡΠΕΡΕΥΜΑ, ac si dicit, prævaricatus legitur. Lentulon fremunt omnes prævaricatum. usurpat id vocis Vall. lib. A. Epist. *ἡσυχία γυνή*, & alibi.

7. *Omnia non modo succum.* Ex scidis & Torn. Bos. edidit *omnem* *omnino*, non ut in vulg. non omnino modo.
 8. *Dirumpuntur.* Vulg. *dirumpuntur*.
 9. *Ad tam me refero & litteras.* Lamb. legendum cenfer, ad tam me refero, ad litteras, &c.
 10. *ἡμφιδοσφύσαι.* Euseb. legit, *ἡμφιδοσφύσαι*, vulg. *ἡμφιδοσφύσαι*. Gul. legebat *ἡμφιδοσφύσαι*.
 11. *Quis foris esset.* Foris, habet Vrsini lib.
 12. *Indicia valent.* Vulg. *indicia valent*.
 13. *Ex omnes absolutus.* Mur. leg. *ἡσυχία γυνή*.
 14. *Nescio quem è Sopolidis pictoribus.* Litteræ R. & S. ad eos ambigua forma expressæ sunt in codice Torn. ut vix alteram ab altera internoles, incertumque sit *Sopolidis*, an *replidid* extarum sit. quæ re olim indoctos Bos. putavit legendum esse, *ἡσυχία γυνή*, auctores; fuit Lamb. ut ita corrigeret: verum postea auctus codicem Decur. ubi *ἡσυχία γυνή* scriptum est *Sopolidis*, errorum suum agnovit, itaque non edidit, *ἡσυχία γυνή*, ut plane est in Decur. & Tornasiano, nisi quod ab hoc abest propositio, *ἡσυχία γυνή* legitur, quæ non solida præteritur.
 15. *Reus P. lege majestatis.* Scripturam Decur. Bos. expressit illud P. abest à vulgans. Ion. ex mss. legit Papiæ lege.
 16. *ὁ οἶδ' Ἀγὸς ἄμπε Παιφίη.* Nonne reperisset in optimo illo Decurano OY COIΛΛPHCAMA AFINI, veteris scriptoræ vestigijs ductus aliam lectionem affert Lamb. quam à Bos. accepisse dicit, & *ὁ οἶδ' Ἀγὸς ἄμπε Παιφίη*. Mur. sic emendare conatus est, & *ὁ οἶδ' Ἀγὸς ἄμπε Παιφίη*. ex mss. Pal. tanta Ion. dixit statim reus Papiæ lege majestatis, & *ὁ οἶδ' Ἀγὸς ἄμπε Παιφίη*, sive ut alii volunt, *ἄμπε Παιφίη*, nihil tibi cum Paphia Venere. vulgò, OY COIPIICA MAFIH. Dausqueus, lectis aliorum conjecturis conabatur, OY KENE, ΠΕΙCAMH EPH, non persuasit, inquit, mihi à iudicibus, apud quos ratio juris prostrata est, condemnatum iri, fundatur ex antea scriptis, sed omnia absolventur, & c. putabat item legi posse, OY KEMEPICAMHN EPH, non tribuitur, nis munere: busque gratiam iudicum non proleatavi.
 17. *Pompinus vult A. D. 17.* Vulg. Pompinus vult ad 17.

mat, se vivo illum non triumphare. id ego puto, ut multum ejusdem, ad nihil recesurum. Appius sine lege, suo sumtu, in Ciliciam cogitat. Pacciana epistola respondit. cognosce cetera. Ex fratris litteris incredibilia quaedam de Caesaris in me amore cognovi: eaque sunt ipsius Caesaris uberisimiliteris confirmata. Britannici belli exitus expectatur. constat enim aditus insulae esse & munitos mirificis molibus, etiam illud jam cognitum est, neque argenti & scripulum esse ullum in illa insula, neque ullam spem praedae, nisi ex mancipiis: ex quibus nullos puto te litteris, aut musicis eruditis expectare. Paulus in medio foro basilicam jam panem texiit isdem antiquis columnis: illam autem, quam locavit, facit magnificentissimam. quid quaeris? nihil gratius illo monumento, nihil gloriosius. itaque Caesaris amici (me dico & Oppium: dirumparis licet) in monumentum illud, quod tu tollere laudibus solebas, & ut forum laxaremus, & usque ad atrium liberatis explicaremus, contempsimus, sexcentis & s. cum privatis non poterat transigi minore pecunia. efficiemus rem gloriosissimam. nam in campo Martio septa & Tribus comitis marmorea sumus, & tecta facturi: eaque cingemus excelsa porticu: ut mille passuum conficiatur. simul adjungetur huic operi Villa etiam publica. Dices, quid mihi hoc monumentum proderit? & quid? celabo te res Romanas? non enim me puto de lustro, quod jam desperatum est, aut de judiciis, quae lege Coelia fiant, quaerere. Nunc te objurgari patere, si jure scribis enim in epistola, quam 7 C. Decirius mihi reddidit, Bathoro datam, in Asiam tibi eundem esse te arbitrari. mihi mehercule nihil videbatur esse, in quo tantulum interesset, utrum per procuratores ageres, an per te ipsum; sur abis totiens, & tam longe abes. sed hac mallem integra te, tecum egisse, profecto enim aliquid egissem. nunc reprimam susceptam objurgationem. & utinam valeat ad selectitatem reditus tui. Ego ad te propterea minus saepe scribo, quod certum non habeo, ubi sis, aut ubi futurus sis. huic tamen nescio cui, quod videbaturis te visurus esse, putavi dandas esse litteras, tu quoniam statum te in Asiam esse putas, ad quae tempora te te expectemus, facias me certiores velim, & de Euty-chide quid egeris.

CICERO ATTICO, S.

17. EXPECTATAS mihi tuas litteras. O gratum adventum! & constantiam promissi, & fidem miram! & navigationem amandam! quam mehercule ego valde time-

bam, recordans superioris & tuae transmissionis diffusi- sed nisi fallor, citius te, quam scribis; video, credo enim te putasse, tuas mulieres in Apulia esse: quod cum secus erit, quid te Apulia moretur? nam Vestorio dandi sunt dies, & ille Latinus 12. utinam ego ex intervallo regu- standus. Quinto hinc advolas, 13. & in visis illius nostrae Resp. germina? ne pura, vide, nummis ante comitia tribu- titis uno loco divisit, palam inde absolutum Gabinium. detur esse valiturum. De Messalla quod quaeris; quid scribam nescio: 14. numquam ego vidi tam patres candi- datos. Messallae copias nosti. Scaurum Triarius reum fecit. si quaeris, nulla est magnopere commota 15. ut 16- trobleta, sed tamen habet Aedilitas ejus memoriam non ingratam; & est pondus apud rusticos 16. in patri memoria. reliqui duo plebeji sic exquantur, ut Domitius valeat a- micis, adjuretur tamen non gratissimo munere; Mem- nius Caesaris commendatur militibus, Pompeji Gallia ni- ratur, quibus si non validerit, putant fore aliquem, qui comitia in adventum Caesaris derudat, Catone praesertim ab- soluto. Ab Quinto fratre, & a Casare accepi A. D. 11. Kalend. Novemb. litteras, confecta Britannia, obsidibus acceptis, nulla praeda, imperata tamen pecunia, 17. datas a littoribus Britanniae. proximo A. D. 11. kalend. Octob. exercitum Britanniae reportabatur. Q. Filius erat jam ad Caesarem profectus. Tu, si aut amor in te est nostri, ac tuorum, aut ulla varietas, aut si etiam sapis, ac frui tuis commodis cogitas, adventare & prope adesse jam debes. non mehercule a quo animo te caere, te autem quid mi- rum, qui Dionysium tantopere desiderem? quem quidem abs te, cum dies venerit, & ego, & Cicero meus flagitabit. Abs te proximas litteras habebam, Epheso A. D. v. Id. Sext. datas.

CICERO ATTICO, S.

Puro te existimare, me, nunc oblitum consuetudinis & instituti mei, rarius ad te scribere, quam solebam: sed, cum lota & itinera tua nihil habere certi video, neque in Epirum, neque Athenas, neque in Asiam, neque cui- quam, nisi ad te ipsum proficiscenti, dedi litteras: & ne- que enim sunt ex epistola nostrae, quae si perlatae non sint, nihil ea res nos offensa sit: quae tantum habent myste- riorum, ut eas ne libris quidem ferè commitemus. Lepidum quo exedat: Consules flagrant infamia, quod C. Memmius candidatus passim in senatu recita- vit, quam ipse & suus competitor Domitius cum consu- libus

1. Non ut triumpharet. Bessar. liber. non triumphaturus.
 2. Maxima visio molibus. Lamb. cessatur veterem codicem habere, missas, sed quia vales, exputare non patet. In leg. munitas meo seio molis.
 3. Scripulum. Vulg. scripulum.
 4. Tecta facturi. Necem hanc fecerunt, delect Lamb.
 5. Tribus comitis. Sic habent Bessar. & Crivell. antiqui libri. Ceteri Mancoi probatur hanc lectio: Vulg. tribus comitis.
 6. Quod tibi dicitur Romanis. Decurari lectionem Bof. edidit. Non ex conjectura, quod labori habet, ut Romanis. Vulg. ad quid laborantur res Romanae.
 7. C. Decimus. Reposuit Man. C. Decimus, ut Cavale. Ferri & Bessar. libri habent.
 8. Ut abis totiens, & tam longe abis. Videt hanc lectionem Bof. veteri esse confirmant. Vulg. ut abis & tam longe abesse.
 9. Utinam valeat. Torn. ante vocem, utinam, hoc amplius habebat, hoc quod dicitur tamen, quae verba e glossemate quodam manarunt.
 10. Exspectat. Vulg. expectat.
 11. Navigationem amandam. Graecam hoc vocabulum deest in vulg.
 12. utinam ego. Atticismus, sive orationis locus.
 13. Et in visis illius nostrae resp. germina. Boffi. hanc est restitutor. Torn. germina. Decur. germina, inde conjecit germina. Lamb. verò edendum germina. C. in visis illius nostrae resp. germina. P. in visis illius nostrae.

14. Numquam ego vidi. Ego, deest in Vulg.
 15. Scaurum Triarius. Consensus naturae, convenientia sive con- junctio terrarum.
 16. In patri memoria. Vulg. in patri memoria.
 17. Datas a littoribus Britanniae proximo A. D. 11. Kalend. Vulg. datas a littoribus Britanniae proximo A. D. 11. Kalend.
 18. Neque enim sunt ex epistola nostrae. Post verbum sunt, Decur. addit vocem, et, quae in vulg. desideratur, quod etiam Lamb. dicit.
 19. Lepidum quo exedat. In Bof. videtur littera mutatione, ex Decur. conjecit in quo sequebatur exedat. Codices Torn. Crul. & Haral. nihil hic a sferantia vulgatis Lamb. legi, lepidum quo exedat. Bessar. liber exedat. Emendantes, ut videri quod exedat, propius à recepta scrip- tura abire vellet. Vrin. vulgatam lectionem ex. in. Pall. sequitur Jan. le- pidum quo exedat.

libus fecissent, uti ambo n. s. quadragena consulibus da-
rent, si essent ipsi consules facti, nisi tris Augures dedis-
sent, qui se adfuisse dicerent, cum lex Curia ferretur,
quæ lata non esset, 1 & duo consulares, qui se dicerent in
ornandis provinciis consularibus scribendo adfuisse, cum
omnino ne senatus quidem 2 fuisset. hæc pactio non ver-
bis, sed nominibus & percriptionibus, multorum tabu-
lis cum esse facta diceretur, prolata à Memmio est nomi-
nibus inductis, auctore Pompejo. hic Appius erat idem.
nihil sanè iacturæ. corruerat alter, & planè, inquam, ja-
cebat. Memmius autem, dirempta coitione invito Calvi-
no, planè retrixerat, 3 & eo magis nunc cogi *ἀνδραγα-*
tum fluere iustitio, & omnium rerum licentia. Perspice
æquitatem animi mei & ludum, & contempionem
4 Selicianæ provinciæ, & mehercule cum Casare suavissi-

mam conjunctionem (hæc enim me una ex hoc naufra-
gio *tabula* delectat) qui quidem Quintum meum, tuum-
que, dii boni ! quemadmodum tractat honore, dignitate,
gratia ? non secus, ac si ego essem imperator. hibernam
legionem eligendi optio delata commodum, ut ad me
scribit. hunc tu non amas ? quem igitur istorum ? Sed
heus tu, scripseramne tibi me esse legatum Pompejo ? &
extra urbem quidem fore ex Idibus Ianuar. ? visum est hoc
mihi ad multa quadrare. sed quid plura ? coram, opinor,
reliqua ; ut tu tamen aliquid expectes. Dionysio pluri-
mam, salutem : cui quidem ego non modò servavi, sed et-
iam ædificavi locum. quid quæris ? ad summam lætiti-
am meam quam ex tuo reditu capio, 5 magnus illius adventum
cumulus accedit. quo die ad me venies, 6 tu, si me amas,
apud me cum tuis maneat.

1. Et duo Consulares.) Vulg. & duo Consulares.

2. Fuisset.) Vulg. affuisset.

3. Et eo magis nunc cogi *ἀνδραγα-*
tum fluere iustitio, & omnium re-
rum licentia.) Locum hunc dena caligine offuscatum illustravit Bos-
sius. Tornæianus habebat, & ea magis nunc cogi *abdicatum fluere* :
Decuratus, & eo magis nunc cogi *abdicatum fluere*. Alii legunt *regi-*
tare distulatum. Iunius legit, & eo magis nunc cogi *abdicatum, sedere ju-*

sticio, &c.

4. Selicianæ provinciæ, & mehercule.) Suorum mss. scriptoræm Bosius
edidit, quod etiam adnotarunt Germani in margine sui codicis : vulg.
Selicianæ provinciæ, & mehercule.

5. Magnus illius adventu.) Vulg. magnus ex illius adventu.

6. Tu, si me amas.) Antiquus liber, ut si me amas ; ex quo Faltrius, ut
si me amas, aptius putat. Vrinus, utique si me amas.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER QUINTUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

Go vero & tuum in discessu vidi ani-
mum, & meo sum ipse testis : quo ma-
gis erit tibi videndum, ne quid novi de-
cernatur ; ut hoc nostrum desiderium
ne plus sit annum. De Anno Satur-
nino curasti probè. De satisfadando ve-
rò te rogo, quoad eris Romæ, tu ut
satisfades, & sunt aliquot satisfadationes secundum man-
cipium, in his & Memmianorum prædiorum, vel Ati-
lianorum. De Oppio factum est ut volui, & maximè
1 quòd DCCC. aperuisti : quæ quidem ego utique vel

versura facta solvi volo ; ne extrema exactio nostro-
rum nominum expectetur. Nunc venio ad transver-
sum illum extremæ epistolæ tuæ versiculum, in quo
me admones de sorore. quæ res se sic habet. Ut veni
2 in Arpinas, cum ad me frater venisset, in primis no-
bis sermo, isque multus, de te fuit : 3 ex quo veni ad ea,
quæ fueramus ego, & tu inter nos de sorore in Tuscula-
no locuti, nihil tam vidi mire, nihil tam placatum, quàm
tuum meum frater erat in sororem tuam ; ut etiam, si qua
fuerat 4 ex ratione sumpta offensio, non appareret. il-
lo sic die, postridie ex Arpinati profecti sumus, ut in Ar-
cano Quintus maneret, dies fecit : ego Aquini, sed
prandimus in Arcano. nosti hunc fundum, quo, ut veni-
mus

1. Quod DCCC. aperuisti.) Hunc numerum auxit Vist. ex antiquo suo
codice, quum prius legeretur CCC. Germani verò pro *aperuisti*,
adpremissisti, legunt, sed nihil mutare voluit Vist. quod nullam varia-
tem in mss. invenisset.

2. In Arpinas.) Ita codicem Torn. habere dicit Lamb. vulgò *Arpi-*
num.

3. Ex quo veni.) Vulg. ex quo veni.

4. Ex ratione sumpta offensio.) Eandem lectionem in cunctis mss. il-
bris invenit V. & ideo nihil mutat. Germani tamen in margine scribi-
bunt, *ex ratione sumpta*, adnotarunt. Fulv. ex mss. libro qui habet *ex ratio-*
ne, conjicit fortasse legendum *ex re*.

5. Non appareret illo sic die, postridie.) Iunius ex duobus mss. Pa-
latin. aliter & legit & distinguit, nempe, *non appareret illi, si postri-*
die, &c.

Ego

nos, humanissime Quintus, Pomponia, inquit, tu invita mulieres, 1 ego arcivero pueros. nihil potuit, mihi quidem ut visum est, dulcius, idque cum verbis, tum etiam animo, ac vultu, atilla, audientibus nobis, ego sum, inquit, hic hospita. id autem ex eo, ut opinor, quod antecesserat Staius, 2 ut prandium nobis videret. tum Quintus, en, inquit, mihi, hæc ego passim quotidie, dices, quid, quæso, istuc erat? magnum; itaque me ipsum commoverat: sic absurde & asperè verbis vultuque responderat. dissimulavi dolens. discubimus omnes præter illam: cui tamen Quintus de mensa misit: illa *reposita*. quid multa? nihil meo fratre lenius, nihil asperius tua sorore mihi visum est. & multa prætereo, quæ tum mihi majori stomacho, quam ipsi Quinto, fuerant. ego inde Aquinum; Quintus in Arcano remansit, & Aquinum ad me postridie mane venit: mihi que narravit, nec secum illam dormire voluisse; & cum discessura esset, fuisse ejusmodi, qualem ego vidissem. quid quæris? vel ipsi hoc dicas licet, *humanitatem* ei, meo iudicio, illo die defuisse. Hæc ad te scripsi fortasse pluribus, quam necesse fuit, ut videres tuas quoque esse partes inveniendi & monendi. Reliquum est, ut ante, quam proficiscare, mandata nostra exhaurias; scribas ad me omnia; Pontinum extrahas; cum profectus eris, cures, ut sciam. sic habeas, nihil me hercule te mihi nec carius esse, nec suavius. A. Torquatum amantissime dimisi Minturnis, optimum virum: cui me ad te scripsisse aliquid, in sermone significes velim.

CICERO ATTICO, S.

A. D. VI. Idib. Mai. cum has dabam litteras, ex Pompeiano proficiscabar, ut eo die manerem in Trebulano apud Pontem. deinde cogitabam sine ulla mora iusta itinera facere. In Cumano cum essem, venit ad me, quod mihi pergratum fuit, noster Hortensius; cui de poscenti mea mandata, cetera universè mandavi; illud propriè, ne pareret, quantum esset in ipso, 4 prorogari nobis provincias. in quo eum tu velim confirmes, gratumque mihi fecisse dicas, quod & venerit ad me, & hoc mihi, præterea que si quid opus esset, promiserit. confirmavi ad eam causam etiam Furnium nostram; quem ad annum Tribunalium plebis videbam fore. Habuimus in Cumano quosdam *pugillam Romanam*: tanta erat in his locis multitudo; cum interitum Rufio noster, quod se à Vestorio observari videbat, stratagemate hominem percussit: nam ad me non accessit. itane? cum Hortensius veniret, & infirmus, & tam longè, & Hortensius, cum maxima præterea mul-

tudo, ille non venit? non, inquam, non vidisti igitur hominem, inquires? qui potui non videre, cum per emporium Puteolanorum iter facerem? in quo illum, agentem aliquid, credo, salutavi; 6 postea jam iusti valere, 7 cum me expensè de sua villa, numquid vellem, rogasset, hunc hominem parum gratum quisquam putet? aut non in eo ipso laudandum, quod audiri non laboravit? Sed redeo ad illud. Noli putare mihi aliam consolationem esse huius ingentis molestiæ, nisi quod spero, non longiorem animam fore. hoc me ita velle multi non credunt, ex consuetudine aliorum. tu, qui scis, omnem diligentiam adhibebis, tum scilicet, cum id agi debebit. Cum ex Epiro redieris, de republica scribas ad me velim, si quid erit, 8 quod operiare. nondum enim satis huc erat allatum, quomodo Casar ferret de auctoritate perscripta: eratque rumor de Transpadanis, 9 eos iustos viros creare, quod si ita est, magnos metus timeo, sed aliquid ex Pompeio sciam.

CICERO ATTICO, S.

A. D. VI. Id. Mai. veni in Trebulanum ad Pontium. Ibi mihi tuæ litteræ binæ redditæ sunt tertio ab te die: eodem autem 10 ex Panisæ Pompeiano Philotimo dederam ad te litteras, nec verò nunc erat sanè, 11 quod scriberem. Qui de republica rumores, scribe quæso, in oppidis enim summum video timorem; sed multa inania, quid de iis cogites, & quando, scire velim. Ad quas litteras tibi rescribi velis, nescio. nullas enim adhuc acceperam, præter quæ 12 mihi binæ semel in Trebulano redditæ sunt: quarum alteræ edictum P. Licinii habebant, (erant autem Non. Mai. datæ) alteræ rescriptæ ad meas Minturnensibus, quam verèor, ne quid fuerit *utrumque* in iis, quas non accepi, quibus rescribi vis. 13 Apud Lentulum ponam te in gratiam. Dionysius nobis cordi est. Nicanor tuus operam mihi dat egregiam. Jam deest, quod scribam; & lucet. 14 Beneventum cogitabam hodie, nostra continentia, & indulgentia 15 esse satis fecerimus. satis, 16 A. Pontio, ex Trebulano A. D. V. Id. Mai.

CICERO ATTICO, S.

BENEVENTUM veni A. D. V. Id. Mai. ibi accepi eas litteras, quas tu superioribus litteris, significaveras te dedisse: ad quas ego ipse eo die dederam ex Trebulano 17 L. Pontio. ac binas quidem tuas Be-

neventi

1. *Egrediens.*] Ita libros veteres sequutus emendat Lambinus prædixit.
2. *Ut prandium nobis videret.*] Victorius cum antiquis exemplaribus ita scripsit.
3. *Quid quæsi istuc erat?*] *Quæsi*, pro, *quæsi*, reposuit Manucius.
4. *Prorogari nobis provincias.*] Rectius Ursino videtur quod est in antiquo, *provinciam*.
5. *Et cum longè ex Hispaniis.*] Ita & Lamb. & Bosius legunt; quibus adimplatur Decretatus: vulgo, *et tam longè Hortensius*; quod Fulvius non capiens hoc alterum, Hortensius, adiebat.
6. *Pugillam Romanam.*] Vulg. *post etiam ipsi*.
7. *Cum me expensè de sua villa.*] Ita Decur. addita tamen, 2, præpositum, aliter ut manu; quam lectionem veram præmanamque asserit Junius; Bosius non videns, quid significet, *expensè*, dubius coniecit, *ex Panisæ sui villa*. Ceterum quod vulgò legitur, *de Panisæ villa*, ita se correxit ille ut Manut. ex Cavalc. libro, in quo erat: *Ex prose villa*, idem Manutius, ut & Muretus antea coniecerunt, *extensè de sua villa*, quod Lamb. non enim librum integris litteris habere scribit. O nimis obsequens Victorius quoque improbat Lambino, ex conjectura reposuit, *me ipsius de sua villa*. Turnebus libro XXXVII. cap. 27. *me ex expensè de sua villa*.
8. *Quid operiare.*] *Operare* est in novo mss. Fulvii pro *operare*.

9. *Eos iustos viros creare.*] Ex veteribus libris ita scripsit Victorius, antea legebatur, *est iusti iustis viros creare*.
10. *Ex Panisæ Pompeiano.*] Ita quidam fecerunt, *ex Panisæ Pompeianæ*; ex scriptura missi quorundam qui habent *expensè Pompeianæ*, quam scripturam tamen ut probam ex uno m. Palat. arripit Junius; vulgò abest vocabulum illud, *Panisæ*. Lambinus ait quosdam libros plane habere *extensè de Pomp.* quos se iurur.
11. *Quid scriberem.*] Hæc & infra in vulgatis editionibus, legitur quid.
12. *Mihi binæ semel.*] Verbum, *semel*, teste Ursino deletum est in libro emendato à docto Urino viro; ipse verò libenter reponeret, *semel pro semel*.
13. *Apud Lentulum ponam.*] Hæc est Victorii emendatio; ex antiquo r. suo cod. ec. prius erat, *Lentulum pro sui tenore &c.*
14. *Beneventum cogitabam.*] Ita Bosius ex compendiosa scriptura Decur. *Beneventum non Beneventis*, ut vulgus.
15. *Esi satis facerem.*] Bosius ex suis codd. ita legit, nisi quod post *facerem* *πληρωσ* *ενυμνω* addit Junius ut lectionem hanc probat, ita & distinctionem improbat; vulg. *et diligentia facerem satis*.
16. *A. Pontio.*] Ursino mss. *ex L. Pontii*.
17. *L. Pontio.*] Vulg. *ad Pontium*.

meventi accepi. quarum alteras r. Funifulanus multo ma-
ne mihi deest, alteras scriba Tullius. Gratissima est mi-
hi tua cura de illo meo primo, & maximo 2. mandato.
sed tua profectio spem meam debilitat, 3. ac me ille: il-
lucquidem labor, non quo; sed inopia cogimur eo conten-
ti esse. De illo altero, quem scribis tibi visam esse non
alienum, 4. vereor adduci ut nostro possit; & ut vis, 5. *δι-
κασίμων*, esset quidem summe facilis: sed tu aberis,
6. & me absente res. 7. habebis mei rationem. nam pos-
set aliquid, si utervis nostrum adesset, 8. agente Servilio,
Servio fieri probabile. nunc, 9. si jam res placeat, agendi
tamen viam non video. Nunc venio ad illam epistolam,
quam accepi à Tullio. De Marcello, fecisti diligenter.
igitur s. c. si erit factum, scribes ad me: sin minus, rem
tamen conficies. mihi enim attribui oportebit, item Bi-
bulo. sed non dubito, quin s. c. expeditum sit, in quo
praesertim sit compendium populi. De Torquato, probè,
De Masone, & Ligure, cum venerint. De illo, quod
Charippus: (quoniam hic quoque 10. *περίοδος* su-
stulisti) o provincia! etiamne hic mihi curandus est? cu-
randus autem? hactenus, 11. ne quid ad fenatum, consu-
le, aut numeram. nam de ceteris. Sed tamen commode,
quod cum Scrofa. De Pomtino, rectè scribis. est enim
ita, ut si ante Kal. Jun. Brundisii futurus sit, minus urgen-
di fuerint M. Annius, & Tullius. Quæ de Sicinio audisti,
eæ mihi probantur: modo ne illa exceptio in aliquem in-
currat bene de nobis meritum, sed considerabimus. rem
enim probo. Denotro itinere, quod statuerò. De quin-
que praefectis; quid Pompejus facturus sit, cum ex ipso
cogno, faciam, ut scias. De Oppio bene curasti, quod
ei 12. c. exposuisti: idque, quoniam Philotimum habes,
perface, 13. & cognosce rationem: & ut agam amplius, si
me amas, prius quam proficiscaris, effice. magna me cu-
ra levatis. Habes ad omnia. etsi panè præteriti chartam
tibi deesse: 14. mera capio est; siquidem ejus inopia mi-
nus multa ad me scribis. tu verò aufer 14. ducentos. etsi
meam in eo parsimoniam hujus paginæ contractio signifi-
cat, dum acta & rumores vellet. jam, si qua certa habes
de Cæsare, expecto litteras: & alias Pomtino de omnibus
rebus diligenter dabis.

CICERO ATTICO, S.

PLANE deest quod scribam. nam nec, quid mandem,
habeo: nihil enim prætermisum est: nec quid narrem:
15. novi enim nihil: nec *locus* est; ita me multa solli-
cant. tantum tamen scito, Idibus Mai. nos Venusia
mane proficiscens has d. disse. eo autem die credo ali-
quid actum in senatu. sequantur igitur nos tuæ litteræ,

quibus non modò res omneis, sed etiam rumores cogna-
scamus, eas accipiemus Brundisii. ibi enim Pomtinum
ad eam diem, quam tu scripsisti, expectare consilium est.
Nos Tarenti, quos cum Pompejo *Αἰχμάλωτες* de republ.
habuerimus, etsi id ipsum scire cupio, quoad tempus re-
ctè ad describere possim, id est, quam diu Romæ futurus
sis; Sed ante quam proficiscare, utique explicatum sit
illud π s. xx. & dccc. hoc velim in maximis rebus &
maximè necessariis habeas; ut, quod auctore te velle
cepi, adiutore assequar.

CICERO ATTICO, S.

TARENTUM veni A. D. xv. Kal. Jan. Quod Pomti-
num statueram expectare, commodissimum duxi
dies eos, quoad ille veniret, cum Pompejo conlumere;
eoque magis, quod ei gratum esse id videbam; qui etiam
à me petierit, ut secum, & apud te *esset* quotidie: quod
concessi libenter, multos enim ejus præclaros de republ.
sermones accipiam: instruar etiam consiliis idoneis ad
hoc nostrum negotium. Sed ad te brevior jam in scri-
bendo incipio fieri, dubitans Romæ ne sis, an jam profe-
ctus. quod tamen quoad ignorabo, scribam aliquid po-
tius, quam committam, ut, tibi cum possint reddi à me
litteræ, non reddantur. nec tamen jam habeo, quid aut
mandem tibi, aut narrem. mandavi omnia, quæ quidem
tu, ut polliceris, exhaustis; narrabo, cum aliquid habe-
bo novi. illud tamen non desinam, 16. dum adesse te pu-
tabo, de Cæsaris nomine rogare, ut confectum relinquo,
avide expecto tuas litteras, & maximè, ut norim tempus
profectionis tuae.

CICERO ATTICO, S.

QUOTIDIE, vel potius in dies singulos brevioris li-
teras ad te mitto. quotidie enim 17. magis suspicor
te in Epirum jam profectum. sed tamen, ut mandatum
scias me curasse; quor ante, ait se Pompejus 18. quinos præ-
fectos delaturum, novos; vacationes, judicariam causam.
Ego cum triduum cum Pompejo, & apud Pompejum fui-
sem, proficiscabar Brundisium a. d. 19. xiiii. Kal. Junias;
civem illum egregium relinquebam, & ad hæc, qua ti-
mentur, propulsanda paratissimum. Tuas litteras expe-
ctabo, cum ut, quid agas, tum, ubi sis, sciam,

CICERO ATTICO, S.

MERITO incommoda validitudo, qua jam emersem, ut
potècum sine febris laborassem, & Pomtini expecta-
tio, de quo adhuc ne rumor quidem venerat, tenebat duo-
decimum jam diem Brundisii. sed cursum expectabamus.
tu si modò es Romæ, (vix enim puto) sin es, hoc vehe-
menter animadvertas velim. 20. Roma acceptam litteras,
Milonem

1. Funifulanus. Funifulanus vulg.

2. Mandatum. Vulg. mandata.

3. Ac me ille illud quidem labor, non quo. Ita Bos ex suis conjicit qui ha-
bent, ac me ille illud quidem labor, quod plane geminum legitur in mss.
Pal. unde Ion. proxi. reponens ut, legit, ac ne ille illud quidem labor.
Panthagath. legebat. *διεκέσθη* illud quidem labor. Man. verò ex Beffar. lib.
in quo scriptum vidit, ac ne illud quidem labor, corrigendum putans, ac ne
illud quidem labor, quæ correctio pro vulgata lectione recepta est. Tur-
nebb. d. 27. fingit ac me illud non quo, etc. qui adcur.

4. Vereor adduci ut nostro possit, ut vis, *διεκασίμων*. *εστ*
quidem summe facilis. Hæc est. Decur. lectio, cujus postrema pars corru-
pta legitur in Cras. Huralt. & Torn. *εστ* quidem sum facile. Beffar. liber.
Equidem sum facilis, quod interpretari conatur Man. Vulg. vereor, adduci
ut nostro possit & tuu *διεκασίμων* *περίοδος*. Lamb. totum
hoc ita legit, vereor adduci ut nostro possit ad *περίοδος* & tuu
διεκασίμων *εστ*. Turn. d. loco, pro & tuu, reponit, & tu ad
διεκασίμων *εστ*.

5. *Δυσδρασίμων*. Difficile dijudicatu.

6. *Εμε* absente res. Omnes Bosii codd. ita habebant vulg. & me ab-
sente res.

7. *Ηαβη* mei rationem. Partim ita legunt quidam codd. Bosii partim
rationem. hoc in suis libris notantur etiam alii Man. & Fabr. te-
re Vrk qui inde conjiciebat legendum, & me absente mei habebis ratio-

mem.

8. *Αγεις* Servilio Servio. Ita veteres libros habere testatur Man. sed
distinctionem inveniunt ut duo sine *Αγεις*, & *Αγεις*; Lamb. reponit,
Αγεις *Αγεις* *Αγεις* vulg. abest illud, *Αγεις*.

9. *Αγεις* placeat. Vulg. *Αγεις*.

10. *Προσδοσιν*. Assensum.

11. *Ne* quid ad fenatum, consule, aut narrem. Disserit duos mss. Pal. ha-
bere dicit. Ion. ut quid ad fenatum, Consulam aut Pr. alterum egregiè inter-
pretatur d. loco Turn.

12. *Εγος* *Αγεις*. Sic distinguere mss. Pal. duos & rectè ait. Ion. &
Αγεις *Αγεις*, & ut agam amplius *Αγεις*.

13. *Μερα* capio est. Hæc est Dec. Torn. Memm. Huralt. & Mal. codi-
cum lectio, vulg. *Μερα* *Αγεις* est.

14. *Δυρεος*. Non mutavit receptam lectionem Bos. quamquam in
Dec. hoc nomen erat in litura; ut fortasse Cicero scripserit, *Αγεις*,
quo pacto legit Lamb.

15. *Novi* enim nihil. Sic emendavit Man. ex veteribus libris legen-
tibus, *Novi* enim mihi, *Αγεις* liber, *Αγεις*, quid narrem, *Αγεις*. *Εστ* enim mihi.

16. *Δαμ* adesse te. Te abest à recepta lectione.

17. *Μαγισ* suspicor. *Μαγισ* ac magis suspicor, visitur in vulgaris libris.

18. *Quinos* praefectos. Est hæc correctio à Victor. antea legebatur, di-
tempta dicit onepsi *Αγεις*.

19. *XIII* Kal. Vulg. *XIV*.

20. *Roma* acceptam. Vulg. *Rome*.

Milonem meum queri per litteras injuriam meam, quod Philotimus socius esset in bonis suis. id ego ita fieri volui de C. Duronii sententia; quem & amicissimum Miloni perspexeram, & talem virum, qualem tu judicas, cognoram. ejus autem consilium, meumque hoc fueret; primum, ut in potestate nostra esset res, ne illum malus & emptor alienus mancipiis, quæ permulta secum habet, spoliaret; deinde, ut Faustæ, cui tantum ille esse voluisset, ratum esset. erat etiam illud, ut ipsi nos, si quid & servari posset, quam facillime servaremus. nunc rem totam perspicias velim. nobis enim scribuntur sæpe majora, sed si ille queritur, si scribit ad amicos, si idem Faustæ vult, Philotimus, ut ego ei coram dixeram, mihi quæ ille receperat, ne sit invito Milone in bonis. nihil nobis fuerat tanti, sin hæc leviora sunt, tu judicabis. loquere cum Duronio, scripsi etiam ad Camillum, ad Lamium; & eoque magis, quod non confidebam Romæ te esse. summa erit hæc; statues, ut ex fide, fama, regno mea videbitur.

CICERO ATTICO, S.

ACTIVUM VENIENS A. D. XVII. KAL. Quint. cum qui dem & Coicyæ, & Sybotis muneribus tuis, quæ & Ateus, & meus amicus Eurychides opiparè, & 3 Philo-... nobis & congeslerant, epu atissemus & Saliarem in modum. Actio malum miser facere pedibus, qui in commodissimè navigassemus; & 6 Leucaram flectere molestum videbatur. actuariis autem minutis Pateras accedere; sine his in pedimentis, non satis visum est decorum. Ego, ut sæpe tu me currentem hortatus es, quotidie meditor, præcipio meis, faciam denique, ut summa modestia, & summa abstinentia munus hoc extraordinarium traducamus. Parthus, velim, quiescat, & fortuna nos juvet; nostra præstabitur. Tu, quæso, quid egas, & ubi quoque tempore futurus sis, qualis res nostras Romæ reliqueris, maximè & de xx & de xxx cura ut sciamus. id unis diligenter litteris datis, quæ ad me utique perferantur, consequere. illud tamen (quoniam nunc ades, cum id non agitur; aderes autem ad tempus & ut mihi rescriptis) memento curare per te, & per omnes nostros, in primis per Hortensium, ut annus noster maneat suo statu, ne quid novi decernatur. hoc tibi ita mando, ut dubitem, an etiam te rogem, ut pugnes, ne intercaletur, sed non audeo tibi omnia onera imponere, annum quidem utique teneto. Cicero meus, modestissimus & suavissimus puer, tibi salutem dicit, Dionysium semper equidem, ut scis, dixi, sed quotidie pluris

facio, & mehercule in primis, quod te amat, nec tui mentionem intermitti sinir.

CICERO ATTICO, S.

UT Athenas IT A. D. VII. KAL. Quint. veneram; expectabam tibi jam quartum diem Pomptinum: nequis de ejus adventu certi quicquam habebam: eram autem totus, crede mihi, tecum: & quanquam sine his per me ipse, tamen acris, vestigiis tuis monitus, de te cogitabam. quid queris? non mehercule alius ullus sermo, nisi de te. sed tu aliquid de me ipso scire fortasse mavies; hæc sunt. Adhuc sumptus nec in me aut publicè, aut privatim, nec in quemquam comitum, nihil accipitur lege Julia, nihil ab hospite, persuasum est omnibus meis, servandum esse famam meam. bellè adhuc, hoc enim ad verum, Græcorum laude, & multo sermone celebratur, quod superest, elaboratur in hoc à me, sicut tibi sensu placere, sed hæc tuam laudemus, cum erunt perorata. Reliqua sunt ejusmodi, ut meum consilium sæpe reprehendem, quod non aliqua ratione ex hoc negotio emerferim. O rem minime aptam meis moribus. 12. O illum verum, 13. O... dices, quid adhuc? 14. nondum in negotio versatus, nescio; & puto molestiora restare: est hæc ipsa sero equidem fronte, 15. ut puto, & volo bellissime; sed angor in te, in sensibus; ita multa vel iracunde, vel insolenter, vel in omni genere stultitiae insulse, an organer de dicuntur & ta-centur quotidie, quæ, non quò te celem, non perferibis, sed quia 16. dnoxi... sunt, itaque admirabere meam salutem, cum salvi redierimus: tanta mihi mediè hujus virtutis datur, ergo hæc quoque hæctenus, etiam mihi nihil erat propositum ad scribendum; quia, quid ageres, ubi terrarum esses, nescipicabar quidem: nec mehercule unquam tam diu ignarus rerum mearum fui; quid de Caesaris, quid de Milonis nominibus actum sit; ac non modò nemo, sed ne rumor quidem quisquam, ut sciremus, in republica, quid ageretur, quare si quid erit, quod scias de iis rebus, quas putabis scire me velle, per mihi gratum erit, si id curaris ad me perferendum. Quid est præterea? nihil sane, nisi illud; valde me Athenæ delectarunt: 17. urbis duntaxat, & urbis ornamenta? & hominum amores in te, & in nos quædam benivolentia; sed multum & philosophia. 18. O... si quid est, est in Aristo, apud quem eram, nam Xenonem tuum, vel nostrum potius, Quinto concesseram; & tamen propter vicinitatem totos dies 19. simul eram usque invicem. Cum primum poteris, tua consilia ad me scribas,

1. Sic Bos. ex veteribus libris; quod & antea nota- rum est, nisi quod conjunctionem & , vocabulo alieno præposuit: vult aliter. 2. Inveni passim. Volg. passim. 3. Philo... Studia benignissimo & suavissimo. 4. Conspicimus. In emendationem Manutii, comprobatur scriptura hæc Dec. tunc loco legitur in vulgatis congeslerant. 5. Laborem in modum. Et hic gratiam magnam in vobis ab omnibus sup. literarum civibus Victor, ex antiquo suo qui habebat ab ea rem in modum; ita ut nunc legimus emendans in prioribus editionibus excu- sum etiam hanc in modum. 6. Leucaram. Est ab antiquis Bosii, impressis Leucorum. 7. Sine hi impedimentis. Est Bessæ mss. scriptura melior Man. judicio quam illa quam habent quidam; & inter eos mss. Pal. in impedimentis. Ceterum vox sine, hæc, sine, abest & à mss. Vriis; & à vulg. editione. 8. Ubi quoque tempore. Volg. ubi quoque hæc tempore. 9. De xx. Vulgati libri, de cxx. Bos. notam Cexponxit, admonitur tam à veteriore suo, tum ab ipso Cicero. ep. 17. hujus libri. 10. Ut mihi rescriptis. Vulgati codices, ut mihi rescriptis. 11. A. D. VII. Pessipicue erat in Dec. urlegendum Man. censet A. D. VII. non ut vulgati ad xv. 12. O illum verum. Volg. illud verum, &c. Ceterum quæ sequuntur verba Græca restituit Victor. 13. Ego... Senarius integer sic apud Antiophanem extat: Ego... & cetera. Quam quisque noritatem, in hac lo exerceat. 14. Nescio in negotio. Vulg. nescio cum in negotio. 15. Ut puto & volo bellissime. Lectio hæc quæ Dec. Bessæ & aliorum.

plurimorum mss. vulg. ut puto, & vultu & fronte bellissime; Lamb. tamen, malit, bellissime. 16. Dnoxi... Quæ vix è profundo educi possunt. Ita repo- suit ex scidarum corrupta lectione ΔΥΣΚΕΚΙΑΛΗΤΑ, cui formæ responderet, corrupta & hæc Vict. ΔΥΣΚΕΚΙΑΛΗΤΑ, qui hinc conjectit δυσκεκλήτης, quod & antiquum librum habere testatur Vri. antea legebatur δυσκεκλήτης. Lamb. pro more, conjecturaturum myriadem affert, δυσκέλητες, seu δυσκεκλήτες, seu δυσκεκλήτες seu δυσκεκλήτες, seu δυσκεκλήτες. Turn. d. c. 27. conjectio δυσκεκλήτες. 17. Ubi duntaxat. Totum hunc locum ita descripsit & distinxit ex Scidæ Bos. Man. etiam testatur Bessarian librum habere vobis, non in vobis. Vri. hic etiam quædam legit, pro, quædam. 18. N. v. v. v. v. Sursum seorsum Bosii ex scidæ lectionem hanc sequitur Ion. interpretationem minime; vulgo αὐτὸν ἔχει τὸν ἴδιον quædam est in Aristo, quam lectionem esse omnium librorum & c. Lam. nisi quod quidam pro Græci habent Latina, sursum & deorsum: Malpro- pter hæc vult legi Antiochia, pro quædam est in Aristo, &c. Vri. ait in libro vni doctiss. emendatum esse, sic quidem existimat tunc apud quosdam esse, ipse verò legendum censet sic quidem existimat, Aristo, apud & c. 19. Simul eram usque invicem. Itale emendasse proficitur Man. tum ex Cosmi Ghetti admonitu, cum ex inspectione Bessæ. cod. Torn. mss. Ceteri vulgatum lectionem retinent.

bas, ut sciam, quid agas, ubi quoque, & maxime quando Romæ futurus sis.

CICERO ATTICO, S.

Uti, totiesne me litteras dedisse Romam, cum ad te nullas darem? at verò posthac frustra potius dabo, quam si rectè dari poterint, committam, ut non dem. Ne provincia nobis prorogetur, per fortunas, dum ades, quidquid provideri potest, provide. non dici potest, quam flagrem desiderio urbis, quam vix harum rerum insulsiatatem fero. 1 Marcellus fœdè de Comensi: etsi ille magistratum non gesserit, erat tamen Transpadanus. ita mihi videtur non minus stomachi 2 nostro, ac Cæsari fecisse. sed hoc ipse viderit. Pompejus mihi quoque videbatur, quod scribis Varronem dicere, in Hispaniam certè iurus. id ego minimè probabam; qui quidem Theophrani facilè persuasi, nihil esse melius 3 quam illum nunquam discedere. ergo Græcæ incumbet. valet autem auctoritas ejus apud illum plurimum. Ego has pridie Nonas Quint proficiscens Athenis dedi; cum ibi decem ipsos fuisset dies. venerat 4 Pomtinus; 5 unâ Cn. Volusius; aderat Quæstor: tuus unus Tullius aberat. 6 ἀφρακτα Rhodiorum, & dicota Mitylenæorum habebam, & aliquid 7 ἐπιτρονίδει. De Parthis erat silentium. quod superest, dii juvent. Nos adhuc iter per Græciam summa cum admiratione fecimus. nec mehercule habeo, quod adhuc quem accusem meorum. videntur mihi nosse nos, nostram causam, & conditionem profectiois suæ. planè servavit existimationi meæ. quod superest, si verum illud est: 8 εἴα γ' ἢ δέσπονα, certè permanebunt. nihil enim à me fieri ita videbunt, ut sibi sit delinquendi locus. sin id parum profuerit, 9 fiet aliquid à nobis severius. nam adhuc lenitate dulces sumus; & ut spero, proficimus aliquantulum. sed ego hanc, ut singuli dicunt, 10 ἀνεπίστου in unum annum meditatus sum. proinde pugna, ne, si quid prorogatum sit, turpis inveniar. 11 Nunc redeo ad ea, quæ mihi mandas; 12 ni præfectis excusationi sis, quos voles, deserto. non ero tam 13 μέλεισθαι,

quàm in Apulejo fui. Zenonem tam diligo, quàm tu. 14 quod ipsum sentire certò scio. Apud Patronem, 15 & reliquos Varrones te in maxima gratia posui: & hercule merito tuo feci. nam mihi is ter dixit, te scripisse ad se, mihi ex illius litteris rem illam curæ fuisse, quod ei pergratum erat. sed cum Patron mecum egisset, ut peterem à vestro 16 Ariopago, 17 ὑπομνηματισμοῦ tollerent, quem Polycharmo Prætoris fecerant, commodius visum est & Zenoni, & post ipsi Patroni, me ad Memmium scribere, cui pridie, quàm ego Athenas veni, Mitylenas profectus erat, ut is ad suos scriberet, posse id sua voluntate fieri. non enim dubitabat Xeno, quin ab Ariopagitis invito Memmio impetrari non posset. 18 Memmius autem ædificandi consilium abjecerat: sed erat Patroni iratus. itaque scripsi ad eum accurate: cujus epistolæ misit ad exemplum. Tu, velim, Piliam meis verbis consotere: indicabo enim tibi: tu illi nihil dixeris. accepi fasciculum, in quo erat epistola Piliæ: abstuli, aperui, legi, valde scripta est 19 συμπαθῶς. Brundisio quæ tibi epistolæ reddita sunt sine mea, tum videlicet datæ, cum ego tæ non belle haberem. nam illam 20 ὑπομνηματισμῶν excusationem ne acceperis. Cura, ut omnia sciam, sed maxime, ut valeas.

CICERO ATTICO, S.

NEGOTIUM magnum est navigare, 21 atque mensè Quint. sexto die. Delum Athenis venimus. pridie Nonas Quint. à Piræo ad Zosteræ, vento molesto qui nos ibidem Nonis tenuit. A. D. VIIII. Idus 22 ad Ceo jucundè; inde Giarum salvo vento, non adverso; hinc Scyrum, inde Delum, utroque citius, quàm vellemus, cursum confecimus. jam nosti ἀφρακτα Rhodiorum. nihil, quod minus fluctum ferre possit. itaque erat in animo nihil festinare, 23 Delo nec me movere, nisi 23 omnia ἀρωτηθῶν ὄνεια vidissem. De Messalla ad te statim, ut audiui, de Gyro dedi litteras: & id ipsum consilium nostrum etiam ad Hortensium: cui quidem valde 24 ὑπομνηματισμῶν. sed tuas de ejus 25 iudiciis, sermonibus, & mehercule

1. Marcellus fœdè de Comensibus. Ex vestigiis veteris scripturæ sic edit Bos. Mal. Sigonius & Panthagat. sic Marcellus fœdè in Comensibus, nisi ille magistratum non gesserit. Lamb pro fœdè, fœdus reponit: vulgata lectio, Marcellus fœdendi emergetur se mederi non posse ingenue fatetur Vict. Turneb explicat vulgatam d. c. 27 paratus tamen assentiri ei qui legendum censuit, Marcellus recidit Comensem.
2. Noster ac Cæsari. Alii, noster quem Cæsari: vulg. noster Cæsari.
3. Quam illum nunquam discedere. Vulg. quam illud nunquam illum discedere.
4. Pomtinus. Norandum ubicunque occurrit, in vulgatis editionibus semper legi, Pomtinus per m.
5. Una Cn. Volusius: aderat quæstor tuus unus. Ita & restituit & distinguit Bos. ex Dec. vulg. nam Cn. Volusius aderat quæstor tuus unus, &c. Lamb. legendum videtur, tam Quinius Volusius aderat & quæstor Rufus unus, &c. verum tamen tuus censet retinere lectionem receptam.
6. ἀφρακτα. Naves non rectæ sed apertæ.
7. Ἐπιτρονίδει. Retinebam identidem. Legebatur in Vict. codice & Torn. ἐπιτρονίδει: in Dec. & Cras. ἐπιτρονίδει, unde Bos. ita restituit, consentiente Iun. freto scriptura unius Palat. Vict. conjiciebat ἐπιτρονίδει, quod Lamb. rejiciens, de Torn. scriptura nihil mutat, & legit ἐπιτρονίδει. Pius reponerebat, aliud ἐπιτρονίδει sive κερταῖσθαι.
8. Οἴα γ' ἢ δέσπονα. Vulg. οἴα πρὸ ἢ, &c. quæ etiam est Vict. lectio. hoc proverbium sic ex Platone potest concipi integrum: οἴα γ' ἢ δέσπονα, τοῖα δὲ καὶ κύνων, qualis est heracalis & canis.
9. Fiet aliquid à nobis severius. Serius habent veteres omnes Visini.
10. Ανεπίστου. Tolerantiam.
11. Nunc redeo ad ea. Fulvii m. laune ad ea quæ mihi vulgò nunc redeo ad quæ mihi mandas.
12. In præfectis excusationi sis. Hæc est Dec. scriptura. Lamb à veteribus libris longum recedens scribit, in præfectis excusationibus quæ vo-

les, &c. quam Fædrn probabat, nisi quod excusatio, pro, excusatio substituebat.
13. Μέλεισθαι. Inceriti & dubii animi, ancipitis curæ.
14. Quod ipsum. Vulg. quod id ipsum.
15. Εὐχολογῶν Varronem. Ita Lamb. Turneb. Bos. vulg. Varronem, quod mavult Iun. Pat. nec legebat Pius referentem Vict.
16. Ariopago. Vulg. Ariopago.
17. Ὑπομνηματισμοῦ. Decretum, vel ad rei memoriam litteris mandatum.
18. Memmii autem. Hæc emendatio debetur Vict. antea legebatur Ananias autem.
19. Συμπαθῶς. Cum animi commoti significatione.
20. Ὑπομνηματισμῶν. Ignaviam & inertiam in præfecturis: vacationes. Pro hæc Decur. scriptura, hætonus deminutè editum fuit κερταῖσθαι.
21. Ἐν μηνί. Vulg. atque id mensè.
22. Ἀδ Ceo jucundè. Ita est in Dec. & Cras. ut conjecerat Man. Vict. ex mss. repoluerat, ab Ceo jucundè, quum prius haberetur ad Cæsam vicum, deinde.
23. Delo nec me. Vulg. nec me de Delo. Fædrn delect illud Delo.
24. Ὅμνια ἀρωτηθῶν ὄνεια. Signa secundæ tempestatis ex vexillis navium & de morum. Dec. lectio hæc est quam sequitur Iun. nisi quod pro omnia, vulgatum, omnia servat. E deprivatis veteris scripturæ, vestigiis, quæ hæc sunt: ΑΚΡΑ ΤΗ ΚΙΙΥΡΑ, legèdum putat Mar. ἀρωτηθῶν τε καὶ ὄνεια. l. xiv. Var. lect. c. 11. Lamb. sequitur emendationem, ut ait Bosius, quæ hæc est ἀρωτηθῶν τε καὶ ὄνεια. Vulg. ἀρωτηθῶν τε καὶ ὄνεια. ἢ ἀρωτηθῶν τε καὶ ὄνεια, alii tæta, unde placebat Manut. ἀρωτηθῶν.
25. Ὑπομνηματισμῶν. Cum illo moerebam: condolebam. Euge Vict. qui illud συμπαθῶς ὄνεια. hinc furcillis eieceris.
26. Ιudiciis. Vulgò iudiciis.

desidero. sed feram, ut potero sit modò annuum. si pro-
rogatur, actum est. verum perfacile resisti potest. tu
modò Romæ sis. Quæris, quid hic agam? Na vivam, ut
maximos sumptus facio. mirificè delector hoc instituto.
admirabilis abstinentia ex præceptis tuis: ut verear, ne il-
lud, quod tecum permutavi, versura mihi solvendum sit.
Appii vulnera non reficico; sed apparent, nec oculi pos-
sunt. iter Laodicea faciebam A. D. III. Nonis Sext. cum
has litteras dabam, in castra in Lycaoniam, inde ad Tau-
rum cogitabam, ut cum 1. Moeragene signis collatis, si
possem de servo tuo deciderem. *clitella bovi* sunt imposi-
ta, 2. Cillane, non est nostrum onus: sed feremus:
modo, si me amas, 3. sit annuum. ad sis tu ad tempus, ut
4. senatum totum excites, mirificè sollicitus sum, quòd
jam diu ignota sunt mihi ista omnia. quare, ut ad te ante
scripsi, cum cetera, tum republ. cura ut mihi nota sit.
5. Plura scribam tarde reddituro? sed dabam familiari
homini, ac domestico, C. Andronico Puteolano. tu au-
tem sepe dare tabellariis Publicanorum poteris, per ma-
gistros scripturæ, 6. & porrus, & nostrarum diæcesium.

CICERO ATTICO, S.

16 **E**TSI in ipso itinere & via discedebant Publicanorum
tabellarii, & eram in cursu. tamen surripendum
aliquid putavi spatii, ne me immemorem mandati tui pu-
tates. itaque subledei in ipsa via, dum hæc, quæ longio-
rem desiderant orationem, summam tibi perscriberem.
Maxima expectatione in perditam, & planè eversam in
perpetuum provinciam nos venisse scito pridie Kal. Sexti-
les; 7. moratus triduum Laodiceæ, triduum Apameæ, toti-
dem dies Synnadae, audivimus nihil aliud, nisi imperata
8. *ἐπικεφάλια* solvere non posse: 9. *ὄνδρας* omnium ven-
ditas: civitatum gemitus, ploratus, monstra quædam
non hominis, sed feræ nescio cuius immanis. quid quæ-
ris? 10. tædet omnium vitam. *levantur tamen misera civi-
tates*, quod nullus sit sumptus in nos, neque in legatos,
neque in Quæstorem, neque in quemquam. scito, non
modo nos scænum, aut quod lege Julia dari solet, non ac-
cipere, sed ne ligna quidem; nec, præter quatuor lectos
& lectum, quemquam accipere quidquam: multis locis
ne lectum quidem, & in tabernaculo manere plerumque.
itaque incredibilem in modum concursus sunt ex agris,
ex vicis, 11. ex domibus omnibus. mercurule etiam, ad-
ventu nostro, *reviviscunt*; iustitia, abstinentia, clementia
tui Ciceronis, itaque opiniones omnium superavit. Ap-
pius, ut audivit nos venire, in ultimam provinciam se
conjecit Tarsum usque: ibi forum agit. De Partho silen-
tium est: sed tamen concisos equites nostros à barbaris
nuntiabant ii, qui veniebant. Bibulus ne cogitabat qui-
dem etiam nunc in provinciam suam accedere. id au-
tem facere ob eam causam dicebant, quòd tardius vellet
decedere. Nos in castra properabamus, quæ aberant bi-
dui.

CICERO ATTICO, S.

ACCEPI Roma sine epistola tua fasciculum litterarum
in quo, si modò valuisti, & Romæ fuisti, Philo-
tini duco esse culpam, non tuam. hanc epistolam dicta-
vi sedens in theatra, cum in castra proficiscer, à quibus
aberam bidui, paucis diebus habebam ceteros homines,
quibus darem litteras. itaque eò me servavi. Nos, tam-
en et si hoc te ex aliis audire malò, sic in provincia nos
gerimus, quod ad abstinentiam attinet, ut nullus *τενυσις*
infumatur in quemquam. id fit etiam & legatorum, &
tribunorum, & præfectorum diligentia: nam omnes mi-
rificè 12. *συμφιλοδοξῶν* gloria meæ. Lepta nos ter
mirificus est. Sed nunc prospero, perscribam ad te pau-
cis diebus omnia. Cicero nos Deiotarus filius,
qui rex ablenatu appellatus est, secum in regnum, dum in
æstivis nos essemus, illum pueris locum esse bellissimum
duximus. 13. Sestius ad me scripsit, quæ tecum esset de
mea domestica & maxima cura locutus, & quid tibi esset
visum. amabo te, incumbe in eam rem, & ad me scribe,
quid & possit, & tu censeas. Idem scripsit Hortensium
de proroganda nostra provincia dixisse nescio quid, mi-
hi in Cumano, diligentissimè, se, ut annui essemus, de-
fensurum receperat, si quicquam me amas, 14. hunc *le-
cum muni*. dici non potest, quam invitatus à vobis absum-
am. Simul hanc gloriam iustitiæ & abstinentiæ fore illu-
striorem spero, si *ciò decesserimus*. id quod Scaevola conti-
git, qui solos novem menses Asia præfuit. Appius no-
ster, cum me adventare videret, profectus est Tarsum us-
que Laodicea. ibi forum agit, cum ego sim in provincia;
quam eius injuriam non infector. satis enim habeo nego-
tium in sanandis vulneribus, quæ sunt imposita provinciæ,
quod, do operam, ut faciam quàm minima illius *contu-
melta*. sed hoc Bruto nostro velim dicas, illum fecisse non
belle, qui adventu meo, quàm longissimè potuisti, discul-
ferit.

CICERO ATTICO, S.

QUAM vellem Romæ esses, si forte non es. nihil enim
certi habebamus, nisi accepisse nos tuas litteras A.
D. XIII. Kal. Sext. datas: in quibus scriptum esset, te
in Epirum iturum circiter Kal. Sextiles. sed, sive Romæ
es, sive in Epiro, Parthi Euphratem transierunt duce Pa-
cero, 15. Orodus, regis Parthorum, filio, 16. cunctis ferè
copiis 17. Bibulus nondum audiebatur esse in Syria. Cas-
sius in oppido Antiochia cum omni exercitu. nos in
Cappadocia ad Taurum cum exercitu ad Cybistra. hostis
in Cythestica; quæ Syriæ pars proxima est provinciæ
meæ. his de rebus scripsi ad senatum: quas litteras, si
Romæ es, videbis, putesne reddendas: & multa, immo
omnia: quærum *κεφάλαιον*, ne quid intersasa, & porro-
sa, ut aiant oneris mihi addatur, aut temporis. nobis e-
nim, hac infirmitate exercitus, inopia sociorum, præser-
tim fidelium, certissimum subsidium est hiems. ea si ve-
nerit,

1. *Moeragene*.] Sic Dec. vulg. *Mosphagine*, vel *Mosphagene*.
2. *Cillane non est*.] Iun. ait Bos. hæc optime ex Dec. sui fide. *Vict. edi-
dit*, *Hæc*, ut est in Torn. & Cruf.
3. *Sit annuum*.] Iun. ex *inss.* Pal. *fit annuus*, etiam si non improbet vul-
gatam lectionem, ut *sin annuus*.
4. *Senatum totum*.] In *inss.* Bos. *exaratum erat, statum totum*; vulg.
absit *totum*.
5. *Plura scribam tarde reddituro*.] Iun. ait Bos. sic recte legere; sed
inss. Pal. tamen servare vocem, *tibi*, quod probat. *Vict.* locum hunc cor-
ruptum ex illam: Lanab. conjecturam hanc Mal. sequitur, *plura scribe-
bam*, *ut de* *syda* *tuas*. sed quom vid. *Vict.* *coad.* Torn. habere *reddidit*, *iri*, *ma-
luit*, *plura scribendam*, *scito* *tibi* *tarde reddituro* *iri*; sed *dabam*, *et*. Bos. etiam
hinc legi posse *tenlet*, *plura scribam* *tarde* *tibi* *reddidit* *iri*. Germani & vul-
gata scribam *alios*.
6. *Et porrus & nstrarum*.] *Manut.* forte legendum putat, *et porrus no-
strarum*.
7. *Moratus triduum Laodicea*.] *Videtur* legendum *Vrs. moratus*.
8. *Ἐπικεφάλια*.] *Tributa* in singula capita imperata.

9. *ὄνδρας omnium*.] *Venditiones*. *Victor*. ita restituentem sequuntur
Bos. & Iun. *Lamb.* non audeat rejicere vulgatam lectionem, *possessiones om-
nium*.
10. *Tedes omniumque vita*.] *Ex corrupta* Dec. lectione, *omniumque*, *istud*
reponit Bos. Iun. *manut.*, *omniumque*; *Manut.* emendat, *omniumque* *vita*; *Mal-
manut.* *et* *vita*.
11. *Ex domibus omnibus*.] Sic *interpungit* *Manut.* *ex domibus* *mechreals*
etiam, *adventu* *nostro* *reviviscunt* *iustitia*. *Fæctus*, *ex domibus* *mechreals* &
iam *adventu* *nostro* *reviviscunt* *iustitia*.
12. *συμφιλοδοξῶν*.] *Simul gloria meæ* *serviunt*.
13. *Sestius*.] *Vulg.* *Sestius*.
14. *Hinc locum muni*.] Sic *scidæ*, *Torn.* *Cruf.* *vulg.* *hunc locum ama*.
15. *Orodus*.] *Ἰσραήλ* & *hic* & *infra* *liber* *in* *Manut.*
16. *Cunctis ferè copiis*.] *Ita* *Dec.* & *Torn.* *Vict.* *cunctis* *reverso* *copiis*, quod
vulgo receptum est.
17. *Bibulus nondum audiebatur*.] *Victor* *faciebat* *Bibulus* *si cogitabat*
quidem, *ex* *loc* *antiqui* *corrupta* *hac* *scriptura*, *Bibulus* *negotabat* *quidem*.
antea *etiam*, *negotabat* *quidem*. I. *Manut.*

verit, nec illi ante in meam provinciam transferint, u- num verco r, ne senatus propter urbana:um rerum me- tum Pompejum nolit dimittere. quod si aliam ad ver mit- tit, non laboro. nobis modo temporis ne quid proroge- tur. Hæc igitur, si Romæ es: sin abes, aut etiam si ades; hæc negotia sic se habent. 1. Stamus animis; &, quia consiliis, ut videmur, bonis utimur, speramus, etiam ma- nu, tuto concedimus, 2. copioso à trumentum, loco; par- vo exercitu; sed, ut spero, ad benevolentiam erga nos con- sentiente: quem nos, Dejotari adventu cum suis omnibus copiis, duplicaturi eramus, locis multo fidelioribus u- timur, quam quisquam 4. usus esset; quibus incredibili vi- detur & nostra mansuetudo & abstinentia. delectus ha- betur civium Romanorum, frumentum ex agris in loca tota comportatur. si fuerit occasio, manu, sin minus, lo- cis nos defendemus. quare bono animo es. video enim te, &, quali coram adfu, ita ceno vum padesas amoris tui, sed te rogo, (si ullo pacto fieri poterit) si integra in se- natu nostra causa ad Kal. Januar. maneat, ut Romæ sis menie Januarii. profecto nihil accipiam injuriæ, si tu aderis. amicos consules habemus, 5. nostrum Tribunum Picobis Furnium. verum tua est opus assiduitate, pruden- tia, gratia. tempus est necessarium, sed turpe est, me pluribus verbis agere tecum. Cicerones nostri sunt apud Dejotarum, sed si opus erit, deducunt Rhodum. Tu, si es Romæ; ut soles, diligentissimè; si in Episo, mitte tamen ad nos de tuis aliquem tabellarium; ut & tu, quid nos agamus, & nos, quid tu agas, quidque acturus sis, sci- re possimus. Ego tui Bruti rem sic ago, ut suam ipse non ageret. sed jam exhibeo pupillum, neque defendo. sunt enim negotia & lenta, & inania. faciam tamen satis, ti- bi quidem, cui difficilior est, quam ipsi. sed certe satisfac- iam utrique.

CICERO ATTICO, S.

13. OSIGNARAM jam 6. epistolam eam, quam puto te modo perlegisse scriptam mea manu, in qua omnia continentur. 7. cum subiro Appii tabellarius A.D. XI. Kal. Octob. septimo quadragesimo die Roma celeriter (hui- tam longe) mihi tuas literas reddidit, ex quibus non dubio, 8. quin tu Pompejum culpeccatis, dum Arimino rediret, 9. & jam in Epirum profectus sis: magisque ve- teor, ut icibus, ne in Episo sollicitus sis non minus, quam nos hic sumus. De Attelliano nomine scripsi ad Philo- thum, ne appellaret Messallam. Itineris nostri famam ad te pervenisse latior magisque latior, si ei, qua cognov- it. Nihilam tuam tibi 10. jam Romæ jucundam esse

gaudeo; eamque, quam nunquam vidi, tamen & amo, & amabilem esse certo scio. etiam atque etiam in valet Patron, & tui condiscipuli. Quæ in Tarentinis in mili- ti; laboravi, ea tibi grata esse gaudeo. Quod scribis 13. libente te, repulsam tulisse eum, qui cum tototis tuz filii patruo certaret; magni amori signum. itaque me etiam admonuisti ut gauderem, nam mihi in mentem non ve- nerat, non credo, inquis. ut liber: sed planè gaudeo: quoniam 14. tuisque interest & Philo.

CICERO ATTICO, 5.

SATURNALIBUS mane se mihi 15. Pindenissæ dedide 20 sunt 16. septimo & quadragesimo die, postquam oppu- gnate eos cepimus. qui (malum) isti Pindenissæ? qui sunt? inquis: nomen audivi numquam quid ego fa- ciam? 17. potui Ciliciam, Aetoliam, aut Macedoniam reddere? hoc jam sic habeto, nec hoc exercitu hic tanta negotia geri potuisse: quæ cognosce et tuisque sic enim concedis mihi proximis literis, Ephesium ut venerim, nosti; qui etiam mihi, gratulatus es illius dici 18. celebri- tatem: qua nihil me unquam delectavit magis. inde 19. oppidis, iis, quæ ieram, mirabiliter accepti, Laodiceam pridie Kal. Sext. venimus. ibi morati biduum 20. pril- lustres fuimus, honorificisque verbis omnis injurias revel- limus superiores: 21. quod idem dein Apamez quinque dies morati, & Synnadis triduum, Philomeli quinque dies, Iconii decem 22. fecimus. nihil ea jurisdictione æ- quabilibus, nihil tenuis, nihil gravius. 23. inde in castra veni A. D. VII. Kal. Septembr. A. D. III. exercitum lu- stravi apud Iconium. ex his castris, cum graves de Par- this nuntii venirent, perrexi in Ciliciam per Cappadociz partem eam, quæ Ciliciam attingit; eo consilio, ut Arme- nius 24. Artavasdes, & ipsi Parthi Cappadocia se excludi putarent. cum dies quinque ad Cybistra Cappadociz castra habuissem, certior sum factus, Parthos ab illo aditu Cappadociz longè abesse; Ciliciz magis imminere. ita- que confestim iter in Ciliciam feci per Tauri pylas. Tarsum veni A. D. III. Non. Octob. inde ad Amanum contendi, qui Syriam à 25. Cilicia ima aquarum divortio dividit: qui mons erat hostium plenus sempiternorum, hic 26. A. D. III. Idus Octobr. magnum numerum hos- tium 27. occidimus. castella munitissima, nocturno Pon- tini adventu, nostro matutino, cepimus, incendimus. im- peratores appellati sumus. 28. castra paucos dies habuimus, ea ipsa, quæ contra Darium habuerat apud Ißum Alexan- der, imperator haud paulo melior, quam aut tu, aut ego. ibi dies quinque morati, direpto & vastato Amone, inde

Kkk discessi

1. Stamus animis, etc.) Mur. dicit legi, speramus & jam ad nos ino- sidimus, vulgata: speramus etiam manu. Tertius, speramus. 2. Opes si non erit.) Bellar in. que Pisto. fructus. 3. Ad manuductus, etc.) Hanc Man conjecturam confirmant Dec & Toon. Vt quon sequuti reliqui omnes ad mutandum legem. 4. Vm esse.) Melius, ut videtur Vri. Facit, legitur ex antiquo libro, usum est. 5. Nostri.) Vulg. nostros erit. 6. Epistolam eam.) Vulg. epistolam meam. 7. Cum subiro Appii tabellarius.) Auxilio antiqui, sui ita referre, sic Vri presertim, cum scribitur Appii tabellarius restituit et aqu inde Vi. Ci. sed tam longè, pro, ut tam longe. 8. Quin tu Pompejum.) Vulg. quin tu Pompejum. 9. Et tam in Epirum.) Vulg. etiam. 10. Ten Rome.) Mallet Man. sibi paterentur, jam inire in Epirum. 11. Vultis Patra.) Sic Bos. ex Dec. Claudius Patraus V. CL. emen- dat, ut non aqua sine vultu: Patraus & in conductu. volebat au- tem illustrari libel Vri. Ep. 2. Filia tua, etc. cum enim utroque in lo- co de Amone in silum amore agat, horreat eum Tull. quoniam ab illo Epurci decreto deleverat, qua negabat se per se quædam esse. 12. In omnia.) Partheno repouit Man. in vitiis Vi. Cl. IX. c. 3. Lamb. Bos. & illorum mss.

13. Libentem.) Lipsi hanc emendationem, proditam I. 17. Ep. quæ. c. 11. adjuvant Scidæ Boffi antea impressi habent, libentem. 14. To vultu, etc.) Indignatio differt ab invidia. 15. Pindenissa.) Dec. Torn. & Cruvell. ita habent vulgò, Pindenissa. Lamb. Pindenissa. 16. Septimo & quadragesimo.) Hæc est Scidarum, Cref. & Torn. lectio: furm. ex cælorum septimo & quadragesimo. 17. Patai Clisiam.) Vulg. in patai. 18. Celebratam.) Sic omnes Boffi & Mal. cod. Alii, celebratam. 19. Oppidis in quadrentum.) Ad hæc est, vulg. libri oppidis in quadrentum. 20. Pridie fieri summi.) Fuit aut, antequam Bellar liber. 21. Quod idem dein Apamez.) Concordant Boffi libri cum iis quibus unus est Mal. & cum conjectura Man. quæ quidem confirmata est libro Vri. Banar. dicitur Faber. ita legebat, quod idem Apamez, cum in vulg. edite quod dein Apamez, quod vitiosum esse cognovit quidem Vi. Cl. sed medi- cinam adhibere non potuit. Corrad. & hunc sequuntur Lamb. duo illa vocabunt, quod dein, motum in quadrentum, & proxima ita annectunt, quod idem Apamez, quod idem quadrentum. 22. Fecimus.) Lamb. ex Corrado, fecimus legimus. 23. In castra veni.) Vulg. ad castra. 24. Armeus filii.) Vulg. Armeus filii. 25. Cilicia ima.) Vox inadem est in omnibus vulg. ceptis loco, omnes Vi. Cl. duo Man. & Torn. habent in. sed ea place omnibus literis per- scripta est in Dec. 26. A. D. III. Idus Octob. Vulg. ad III. Idus. 27. Castra paucos dies.) Vulg. paucos dies. 28. discessi.

discessimus. 1 scis enim dici quadam 2 πανικῶ ; dici
item 3 τὸ κινεῖν τὸ πολέμῳ, rumore adventus nostri, & Cas-
sio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit, & Parthis
timor injectus est. itaque eos, cedentibus ab oppido Cas-
sius insecutus, rem bene gessit. qua in fuga, magna aucto-
ritate, 4 Osaces, Dux Parthorum, vulnus accepit, eoque
interit paucis post diebus. erat in Syria nostrum nomen
in gratia. venit interim Bibulus. credo voluit appella-
tione hac inani nobis esse par. in eodem Amanō cepit
laureolam in mustaceo quarere. at ille cohortem pri-
mam totam perdidit, centurionem primipili, nobilem sui
generis, Asinium Dentonem, & reliquos cohortis ejus-
dem, & Sex Lucillum, T. Gavii Capionis, locupletis &
splendidi hominis, filium, tribunum militum. sanè pla-
gam odiosam acceperat cum te, tum tempore. Nos Pin-
denisium, quod oppidum munitissimum Eleutherocili-
cum omnium memoria in armis fuit, (feri homines &
acres, & omnibus rebus ad defendendum parati) cingi-
mus vallo & fossa: aggere maximo. vineis, turte altissima,
magna tormentorum copia, multis sagittariis, magno la-
bore, apparatu, multis faucibus nostris, incolumi exercitu,
negotium conficimus. hilara sanè Saturnalia. militibus
quoque, equis exceptis, reliquam prædam concessimas.
mancia veniant 5 Saturnalibus tertiis. cum hæc scri-
bebam in tribunali, res erat ad h. 5 cxx. hinc exercitum
in hiberna agri male pacati deducendum Quinto fratri da-
bam, ipse me Laodiceam recipiebam. Hæc adhuc, sed ad
præterita revertamur. Quod me maxime hortaris, &
quod pluris est, quam omnia, in quo laboras, ut etiam Li-
gurino μωμῶ satisfaciam: moriar, si quequam fieri po-
test elegantius. 6 nec jam ego hanc continentiam appello,
quæ virtus voluptati resistere videtur. ego in vita mea
nulla umquam voluptate tanta sum a defectus, quanta ad-
fior hac integritate. nec me tam fama, quæ summa est,
quàm res ipsa, delictat, quid queris? fui tanti: me ipse
non noram: nec satis sciebam, quid in hoc genere facere
possem: 7 rectè πρὸς τῶν κατὰ, nihil est præclarior. inte-
rim hæc λαμπρότης. Ariobarzanes opera mea vivit, re-
gnat. 8 ἐν παραδόξῳ, consilio, & auctoritate, & quod insi-
diatoribus ejus 9 ἀπερὶσθησαν me, non modo 10 ἀδυνατοῦ
πρᾶβυ, regem regnumque servavi. interea e Cappadocia
ne pilum quidem. 11 atque etiam spero toto anno
imperii nostri terminium sumptu in provinciam nullum fore.
Brutum abjectum, quantum potui, excitavi: quem
non minus amo, quam tu; panè dixi, quam te. Habes
omnia. nunc publicè litteras Romam mittere parabam.
uberiores erunt, quam si ex Amano misissem. at te Romæ
non fore? sed est totum, quod 12 Kal. Mart. futurum est.
vereor enim, ne, cum de provincia ageretur, si Cæsar resistet,
nos retineamur. his tu si adesses, nihil timerem. Redeo
ad urbana: quæ ego diu ignorans, ex tuis jucundissimis
litteris A. D. V. Kal. Januar. denique cognovi. eas dili-

gentissimè Philogenes libertus tuus, curavit, perlonga, &
non satis tuta via, perferendas. nam qu. 13 Lenii pueri
scribis datas, non acceperam. Jucundè de Cæsare, & quæ
Senatus decrevit, & quæ tu speras; quibus ille si cedit,
salvi sumus. Incendio Flatoriano quodd. Lejus aditus
est, minus molestè fero. Lucejus de Q. Cassio cur tam
vehemens fuerit, & quid actum sit, haveo scire. Ego,
cum Laodiceam venero, Quinto, sororis tuæ filio, 14 to-
gam puram jubeor dare; cui moderador diligentius;
15 Dejotarus, cujus auxiliis magnis usus sum, ad me, ut
scripsit, cum Ciceronibus Laodiceam venturus erat. Tuas
etiam Epiroticas exspecto litteras; ut habeam rationem
non modò negotii, verum etiam otii tui. Nicanor mol-
ficio est, & à me liberaliter tractatur: quem, ut puto, Ro-
mam cum litteris publicis mittam; ut diligentius perferan-
tur, & idem ad me certa de te, & à te referat. Alexis
quod mihi toties salutem adscribit est gratum, sed cur
non suis litteris idem facit, quod meus ad te Alexis facit?
16 Phemio quæritur xéγγος. Sed hæc hæcenus. Cura, ut
valeas, & ut sciam, quando cogites Romam. etiam atque
etiam vale. Tua tuosque Thermo & præfens Ephesi di-
ligentissimè commendaram, & nunc per litteras: ipsum-
que intellexi esse persudiosum tui. Tu veim, quod an-
tea ad te scripsi, de domo 17 Pammeni, des operam, ut
quod tuo, meoque beneficio puer habet, eures, ne qua-
ratione convellatur. 18 utriusque nostrum honestum exi-
stimo; tum mihi erit pergratum.

CICERO ATTICO S.

TE IN Epirum saluum venisse, & ut scribis, ex senten-
tia navigasse, vehementer gaudeo: non esse Roma-
meo tempore perneccario, submolestè fero; hoc me tra-
men consolor, 19 non spero te istic jucundè hiemare 20 &
libenter requiescere. Cassius, frater Q. Cassii, familiaris
tui, pudenter istas litteras miserat (de quibus tu ex me
requiris, quid sibi voluerint) quam eas, quas postea mi-
sit, quibus 21 per se scribit confectum esse Parthicum bel-
lum. recesserunt illi quidem ab Antiochia ante Bibuli ad-
ventum, sed nullo nostro 22 εὐνημὲν ἔργον, hodie verò
hiemant in Cyrhestica, maximumque bellum impendet.
nam & 23 Orodes, regis Parthorum filius, in provincia no-
stra est: nec dubitat Dejotarus, cujus filio pacta est Atta-
valdis filia, ex quo scripsi potest, quin cum omnibus copiis
ipse prima æstate Euphratem transiturus sit. quo autem
die Cassii litteræ victrices in senatu recitatz sunt, id est,
Nonis Octobr. eodem meæ tumultum nuntiantes. Agius
nofter ait; nostras auctoritatis plenas fuisse; illis negat
credidit. Bibuli nondum erant allatz: quas cetero scio
plenas timoris fore. Ex his rebus hoc vereor, ne, cum
Pompejus propter metum recum novarum nusquam di-
mittatur, Cæsari nullus honos à senatu habeatur; dum
hic nodus expediatur, non putet senatus, nos ante quàm
succellum sit, oportere decedere; nec in tanto motu rerum
tantis

1. Sed enim dici.) Vulg. interim seu enim quadam πανικῶ dici dicitur
τὸ κινεῖν.
2. πανικῶ.) Panicos sive subitos terrores.
3. Τὸ κινεῖν.) Inanes terrores belli.
4. Osaces.) Ita reposuit Vict. ex suo antiquiori, antea Osates.
5. Saturnalibus tertiis.) Et hoc est à Vict. prius Saturnalibus tertiis.
6. Nec jam ego.) Hæc est Dec. lectio: quidam veteres: nec jam: Vulg.
nec jam ego.
7. Rectè πρὸς τῶν κατὰ.) Intume scilicet superbia efflorat. Hæc quoque
emendatio debetur Vict. Germani πρὸς τῶν κατὰ.
8. Εὐνημὲν ἔργον.) In transitu, obiter.
9. Αὐτοῦ.) Non facilem adire: minimè affabilem.
10. Αὐτοῦ.) Integrum & incorruptum largitione. Vo-
tero hanc reperit in suis Lamb. quam Vict. in suis extare negat.

11. Atque etiam spero.) Ante hanc periodum in vulg. legitur illa, Epi-
rum ab illis, &c.
12. Kal. Mart. futurum est.) Vulg. futurum sit.
13. Lenii pueri.) Vulg. Lenii.
14. Togam puram jubeor dare.) Ita reposuit Vi& prius legebatur, to-
gam puram jubeo dare.
15. Dejotarus.) Nomen Dejotarus planè & integre exaratum est in
cod. Bos. quod Victor. & Malalp. in suis reperiri negant.
16. Phemio.) Ita etiam emendat Vict. antea, Phemio.
17. Pammeni.) Vulg. Pammeni.
18. Utriusque nostrum honestum existimo.) Bos. & Lamb. ex Dec. & Torn. hinc sunt,
relicriperant, quod deest in vulgatis.
19. Non spero.) Vulg. quod non spero.
20. Et libenter requiescere.) Totum hoc abest à veteri libro, ut Fulv.
& Jun. videtur rectè.
21. Per se scribit confectum.) Per se, non est in m. Victini.
22. Εὐνημὲν ἔργον.) Prospero successu.
23. Orides regis.) Mau ex Bessar. m. Oroda regis.

tantis provinciis singulos legatos præesse. hic, ne quid mihi prorogetur, quod ne intercessor quidem sustinere possit, horreo: atque eo magis, quod tu abes, qui consilio, gratia, studio multis rebus occurreres, sed dices me ipsum mihi sollicitudinem fruere. cogor: & velim ita sit. sed omnia metuo. est bellum *ἡ ἀποτέλειστος* habet illa tua epistola, quam dedisti naufeas Buthroto: TIBI, UT VIDEO ET SPERO, NULLA AD DECEDENDUM 2 ERIT MORA. mallem, UT VIDEO: nihil opus fuit, UT SPERO. acceperam autem satis celeriter iconii per Publicanorum tabellarios à Lentuli triumpho datas, in his *ἡ ἀποτέλειστος* illud confirmas, moram mihi nullam fore: deinde addis, si quid secus, te ad me fore venturum. 3 pungunt me dubitationes tuæ: simul & vides, quas acceperim litteras, nam quas Hermoni 4, centurionis Camulæ ipse scribis te dedisse, non accepi. Lenii pu- ris te dedisse, sæpe ad me scripseras. eas Laodicea denique, cum eo venissem, 11. 1 D. Febr. Lenius mihi reddidit, datae A. D. X. KAL. Octobres. Lenio tuas commendationes & statim verbis, 5 & reliquo tempore respobabo. hæ litteræ vetera vetera habebant, unum hoc novum, de Cybiratis pantheris, multum te amo, quod respondisti M. Octavio, te non putare. sed posthac omnia, 6 quæ certa non erunt, pro certo negato. nos enim & nostra sponte bene firmi, & mercuriale auctoritate tua inflammati vicimus omnes (hoc tu ita reperies) cum abstinentia, tum iustitia, facilitate, clementia, cave putes quicquam homines magis unquam esse miratos, quam nullum continentium, me obtinere te provinciam, sumtus factum esse, nec in republ. nec in quemquam meorum, præterquam in L. Tullium legatum. is, 7 ceteroqui abstinens, (sed Julia lege 8 transiitans, 9 semel tamen in diem, non, ut alii solebant, omnibus vicis; præter eum semel, nemo accepit) facit ut mihi excipiendus sit, cum Teruntium nego sumtus factum. præter eum accepit nemo. has à nostro Q. Titinio sordes accepimus. Ego, ætatis confectis, Quintum fratrem hibernæ, & Ciliciæ præfeci. Q. Voluham, cui Tiberis genitum, certum hominem, 10 sed mirificè etiam abstinentem, misi in Cyprum, ut ibi pauculos dies esset; ne cives Romani pauci, qui illic negotiantur, jus sibi dictum negarent, nam evocari ex insula Cyprios non licet. ipse in Asiam profectus sum Tarso Nonis Januarii; non mehercule dici potest, qua admiratione Ciliciæ civitatum, maximeque Tarsensium. postea verò quam Taurum transgressus sum, mirifica expectatio Asia nostrarum dicebatur, quæ sex mensibus imperii mei nullas meas acceperat litteras, nunquam hospitem viderat. illud autem tempus quotannis ante me fuerat in hoc quasi, civitates locupletes, ne in hiberna milites reciperent, magnas pecu-

nias dabant: Ciprii talenta Attica ec. qua ex insula (NON ἀπετέλειστος, sed verissimè loquor) nummus nullus 11 me obtinente erogabitur. ob hæc beneficia, quibus illi obstupescunt, nullos honores mihi, nisi verborum, decerni sino: 12 statuas, fana, 13 τὴν ἀποτέλειστος prohibebo: nec sum in ulla re alia molestus civitatibus; sed fortasse tibi, qui hæc prædicem de me. perfer, si me amas. tu enim me hæc facere voluisti. Iter igitur ita per Asiam feci, ut etiam fames, qua nihil miserius est, quæ tumerat in hac mea Asia, (messis enim nulla fuerat) mihi optanda fuerit. quacumque iter feci, nulla vi, nullo iudicio, nulla contumelia, auctoritate, & cohortatione perfecti, ut & Græci, & cives Romani, qui frumentum compresserant, magnum numerum populis pollicerentur. Idibus Februarii, quo die has litteras dedi, forum institueram agere Laodiceæ Cybiraticum, & Apamense ex Idibus Mart. ibidem Synnadenæ, Pamphiliū 14 (tum Phemio dispiciam *κέρως* Aonium) Hauricum: ex Idibus Mai. in Ciliciam, ut ibi Junius consumatur. velim tranquille à Parthis, Quintilis, si erit, ut volumus, in itinere est; per provinciam redeuntibus, contumendus. venimus enim in provinciam, Laodiceam, 15 Sulpicio, & Marcello COSS. pridie KAL. Sextiles. inde nos oportet decedere A. D. 1111. KAL. Sext. primum contendam à Quinto fratre, ut se præfeci patiatur. quod & illo, & me invissimo fiet. sed aliter honestè fieri non potest, præsertim cum, virum optimum, Pontinum, ne nunc quidem retinere possim, rapit enim hominem Postumius Romam, fortasse etiam Postumia. Habes consilia nostra. nunc cognosce de Bruto. Familiaris habet Brutus tuos quosdam creditores Salaminiorum, ex Cypro, M. Scaptium, & P. Marinium, quos mihi majorem in modum commendavit. Marinium non novi. Scaptius ad me in castra venit, pollicitus sum curaturam me. Bruti causa, ut ei Salaminii pecuniam solverent. egit gratias, præfecturam petivit. negavi me cuiquam negotianti dare: quod idem tibi ostenderam. Cn. Pompejo petenti probaram institutum meum: quid dicam? Torquato, de M. Lenio tuo; multis aliis. si præfectus velle esse syngraphæ causa, me curaturum, ut exigeret. gratias egit: discessit. Appius noster turmas aliquot equitum dederat huic Scaptio, per quas Salaminios coerceret; & eundem habuerat præfectum. verbas Salaminios, ego equites ex Cypro decedere iussi, molestè tulit Scaptius. quid multa? ut ei fidem meam præstarem; cum ad me Salaminii Tarsum venissent, 16 & in his Scaptius, imperavi, ut pecuniam solverent. multa de syngrapha, de Scaptii injuriis, negavi me audire. 17 hortatus sum; petivi etiam pro meis in civitate beneficiis, ut negotium conficerent: denique dixi me coacturum, homines

Kkk 2

1. ἡ ἀποτέλειστος.) Claufulam. Vulg. ἀποτέλειστος.

2. ERIT MORA.] Verbum, erit, in omnibus Bofis exitibus præterquam in Hurali, idem d excidendum iussit.

3. Pungunt me dubitationes.] Ita restituit V. G. V. tamen mavult vulgatum, angustius, iteot auctoritate sui m. l.

4. Centurionis Camulæ.] Ita emendat Manutius, prius legebatur Camula. Iovius emendat centurionis camula; quomodo & conjecterat ante ipsum Guilielm. nisi quod is præterea volebat Hermoni.

5. Et reliquo tempore, ut probabo.] Vulg. & ut aliquo tempore patiar.

6. Quæ certa non erunt.] Toti. cod. qua velle non erunt.

7. Ceteroqui abstinens.] Sic emendavit V. G. ante scriptum erat in cetero qui abstinens.

8. Transiitans.] Man. Mal. Bofita. cortexerunt partim ex conjectura; partim ex libris: vulg. transiitans.

9. Semel tamen in diem.] Tantum; pro, tamen, habet, liber vetus Vrsini.

10. Sed mirificè etiam.] Hic quoque convenit Dec. cum libris Mala p.

vulgo deest vox, etiam; Folv. ait in quodam m. esse, & mirificè abstinentem; quæ etiam est conjectura Man.

11. Ne obtinente erogabitur.] Bofius ex m. suis, imprebit, erogabitur.

12. Statuas, fana τὴν ἀποτέλειστος.] Hæc emendatio debetur Man. V. G. reponerat ante τὴν ἀποτέλειστος quod vulgò receptum est: Liber, qui fuit N. Leonicensi habet, statuas ante τὴν ἀποτέλειστος. Ante V. G. formis excubi habebant statuas probabo.

13. Τὴν ἀποτέλειστος.] Quadrigas æneas aut matmoreas.

14. Tum Phemio dispiciam κέρως Aonium.] Ita restituit V. G. nisi quod pro, tum, scripsit; cum: sic autem emendavit Lambinus, æchis edidimus; corrupta lectio, hæc era, cum semis dispiciam κέρως eminum.

15. Sulpicio & Marcello COSS.] Hoc glossema esse auctum Man.

16. Etenim hu Scaptius.] Vulg. & una Scaptius.

17. Hortatus sum; petivi etiam.] Sic cortexit V. G. ex hac corrupta m. scriptura, hortatus sum detivi, &c. prius legebatur, hortatus sum detivam etiam.

1. Tale.

homines non modò recusare, sed etiam hoc dicere, se à me solvere. quod enim Prætori dare consueverunt, quoniam ego non acceperam, se à me quodam modo dare; atque etiam minus esse aliquanto in Scaptii nomine, quàm in veterali Prætorio: collaudavi homines. restè, inquit Scaptius: sed subducamus summam. interim cum ego in edicto Tralaticio centesimas me observaturum haberem, sum anaticis anniversario; ille ex syngrapha postulabat 3 quaternas, quid ais? inquam. possumne contra meum edictum? at ille profert s. c. Lentulo Philippoque eos s. ut, qui Ciliciam obtineret, jus ex illa syngrapha diceret. cohortui primò: 4 & erat enim *interitus* civitatis. reperio duo s. c. iisdem consulibus de eadem syngrapha. Salaminii cum Romæ versuram facere vellent, non poterant; quòd lex Gabinia vetabat. tum ii Bruti familiares, freti gratia Bruti, dare solebant III, si sibi s. c. caveretur. sit gratia Bruti s. c. UT NEVE SALAMINIS, NEVE QUIEIS DEDISSET, FRAUDI ESSET. pecuniam numerarunt: & postea venit in mentem foeneratoribus, nihil se juvare illud s. c. quòd ex syngrapha iudicii lex Gabinia veteret, tum sit s. c. 6 UT ET EA SYNGRAPHA ESSET QUAEVIBET. Sed ut eodem; cum hæc dixeris, seducit me Scaptius; ait se nihil contradicere; sed illos putare talenta 60. se debere; ea se velle accipere: debere autem illos paulò minus: 7 rogat, ut eos ad 60 perducam, optimè, inquam. voco illos ad me, remoto Scaptio. quid vos? quantum, inquam, debetis? respondent. 8 VI. refero ad Scaptium. homo clamare, & quid opus est? inquam. rationes conferatis. assidunt; subducunt; ad nummum convenit, illi se numerare velle, urgere ut acciperet. Scaptius me rursus seducit: rogat, ut rem sic re-

linquam. dedi veniam homini impudenter petenti. Græcis quærentibus; ut in sano *deponeret*, postulantibus non concessi. clamare omnes qui aderant, nihil impudentius Scaptio, qui centesimis cum anatocismo contentus non esset: alii, nihil stultius. mihi autem impudens magis, quam stultus, videbatur. nam aut bono nomine, centesimis contentus erat, aut non bono, quaternas centesimas sperabat. Habes meam causam: quæ si Bruto non probatur; restio, cur illum amemus: sed avunculo ejus certe probabitur, præsertim cum s. c. modo factum sit, puro, postquam tu es profectus, in creditorum causa; ut centesimæ perpetuo fenore ducerentur. hoc quid interfit, si tuo: *digitis* novi, certe habes subducum. in quo quidem 10 *ὀδὸν πᾶσι*, Lucceus M. F. queritur apud me per litteras, summum esse periculum; ne culpa tenatus, his decretis, res ad *tabulam* nos perveniat. commemorat, quid olim mali C. Julius fecerit, cum dieculam 11 duxerit: numquam resp. plus. Sed ad rem redeo. meditare adversus Brutum causam meam; si hæc causa est, contra quam nihil honestè dici potest; præsertim cum integram rem & causam reliquerim. Reliqua sunt domestica. 11 De *ὀδὸν πᾶσι*, probo idem, quod tu, 12 Postumix F. ille quoniam Pontidæ nugatur. sed vellem adfles. à Quinto fratre his mensibus nihil expectaris. nam Taurus propter nives ante mensem Junium transiri non potest. Thermum, ut rogas, crederim litteris fultio, P. Valerium negat habere quicquam Dejotarus rex, eumque ait à se sustentari. Cum scies, Romæ intercalatum sit, nec ne, 13 velim ad me scribas certum, quo die mysteria futura sint. Litteras tuas minus paulo expecto, quàm si Romæ es; sed tamen expecto.

M. TVLLI

1. Tralaticio. Vulg. *tralaticio*.
2. Cum anaticis anniversario. Vna littera addita ad manuscriptam lectionem ita emendat Bos. Lamb. & Corrad. cum anatocismo anniversario: vulg. cum anaticis anniversario.
3. Quaternas. Vulg. edunt III.
4. Et erat enim. Vulg. etenim ita.
5. Dare solebant IV. Sic omnes lunii mss. vulgò, *dare solebant, si sibi, &c.*
6. Ut ea syngrapha esset qua vi. Bosii hæc est correctio. Lamb. legit, ut ea syngrapha esset eodem jure quo cetera, non melior: vulgaram lectionem retinet Jun. & nihil mutat, ea autem est, ut ea syngrapha esset, quam cetera. Vrsini mss. non ut alia ea syngrapha jure esset quam cetera, sed ut eadem.
7. Rogat ut acciperet. A vulg. ut abest.
8. Quid opus est? inquam. Lambini ita legit, quid patim est inquam.

quàm ut rationes conferatis. mss. duo Pal. habent, quid opus est, inquam. *patim*, quam rationes, &c.

9. *ὀδὸν πᾶσι*. Præter propositum, obiter.
10. *ὀδὸν πᾶσι*. Man. conjecturam hanc Scidæ adjuvant; vulgò *ὀδὸν πᾶσι*.
11. De *ὀδὸν πᾶσι*. Restitutio hæc est Victor. antea legebatur *ὀδὸν πᾶσι*.
12. *Postumia F. ille quoniam Pontidæ*. Est à Dec. hæc lectio. viderat etiam antea Man. de filio, non filia Postumix hic agi: pronomen, id est in vulg. & *Pontidæ*, pro, *Pontidæ* legitur; quod tamen restituit Victor quom prius esset, *Pontidæ*.
13. *Velim ad me scribas certum*. Ceterum, pro, certum est in antiquo libro, & ita videtur Vrsino legendum, interpunctionis nota ad verbum scribas, posita; quod probat Junius, sed tamen retinet certum, non certum.

1. A. D.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM

LIBER SEXTUS,

AD

ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

ACCIPIT tuas litteras 2 A. D. quintum Terminalis Laodiceæ, quas legi libentissime, plenissimas amoris, humanitatis, officii, diligentia. 2 his igitur respondebo: 3 sic enim postulas: nec *δὶξομενος* meam institutam; sed ordinem conferabo tuum. Recentissimas à Cybistris te meas litteras habere ais, A. D. X. KAL. Octob. datas: & scire vis, tuas ego quas acceperim: omnes fere, quas commemoras, præter eas, quas scribis Lentuli pueris & Equotico, & Brundisio datas. quare non 4 *οὐκ ἔλασ* tua industria, quod vereris, sed præclare ponitur; si quidem id egisti, ut ego delectarer. nam nulla te sum delectatus magis. Quod meam 5 *Βαβυλωνίαν* in Appio tibi, & libertatem etiam in Bruto probo; vehementer gaudeo: ac putaram secus. Appius enim ad me ex Attinense bis, terve 7 *καρπυσιμυρίων* litteras miserat, quod quædam à se constituta rescinderem. ut si *ἰατρὸς* cum ægrotus alii medico traditus sit, irasci velit ei medicus, qui sibi successit, si, quæ ipse in curando constituerit, muret ille; sic Appius, cum 8 *ἔξ ἀποπέλορον* provinciam curarit, sanguinem miserit, quidquid poterat detraxerit, mihi tradiderit 9 etiam, *ἢ ποταμὸν ἢ ποταμὸν* eam à me non libenter videret; sed modo succenter, modo gratias agit, nihil enim à me sit cum ulla illius contumelia, tantummodo diffimilitudo meæ rationis offendit hominem. quid enim potest esse tam dissimile, quàm illo imperante, exhaustam esse sumptibus, & jacturis provinciam; nobis eam obtinentibus, nummum nullum esse erogatum nec privatim, nec

publicè? Quid dicam de illius præfectis? comitibus legatis? etiam de rapinis? de libidinibus? de contumeliis? nunc autem domus mehercule nulla tanto consilio, aut tanta disciplina gubernatur, aut tam modesta est, quàm nostra tota provincia. hanc nonnulli amici Appii ridiculè interpretantur: qui me idcirco putent bene audire velle, ut ille male audiat, & rectè facere non meæ laudis, sed illius contumeliæ causa. sin Appius, ut Bruti litteræ, quas ad te misi, significabant, gratias nobis agit, non moleste fero: sed tamen eo ipso die, quo hæc ante lucem scribebam, cogitabam ejus multa, inique constituta & acta tollere. Nunc venio ad Brutum, quem ego omni studio, te auctore, sum complexus: quem etiam amare cœperam: ro sed; dico? revocavi me, ne te offenderem, noli enim putare, me quicquam maluisse, nisi quàm ut mandat is, facerem: nec ulla de re plus laborasse, mandatorum autem mihi libellum dedit: hisdemque de rebus tu mecum egeras. omnia sum diligentissimè persecutus. primùm ab Ariobazane sic contendi, ut talenta, quæ mihi pollicebatur, illi daret. quoad mecum rex fuit, perboro loco reerat: post à Pompeji procuratoribus sexcentis premi cœptus est. Pompejus autem cum ob ceteras causas plus potest unus, quàm ceteri omnes, tum quod putatur ad bellum Parthicum esse venturus, ei tamen sic nunc solvitur, tricesimo quoque die talenta Attica xxxiij, & hoc ex tributu: nec id satis efficitur in usuram mentis, sed Cnæus noster clementer id fert: sorte caret: usura, nec ea solida, contentus est. 12 alii neque solvit cuiquam, nec potest solvere. nullum enim ararium, nullum vestigal habet. Appii instituta tributa imperat, ea vix, in fœnus Pompeji quod satis sit, efficiunt. amici regis duo, treve perditives sunt: sed à suum tam diligenter tenent, quàm

K k k 3 quàm

2. A. D. Quintum Terminalis. Sic habent Bos. mss. Victor. vulgatam lectionem retinuit, quæ est ad quintum miliare. ipsius antiquior, Terminalis pro miliare habent: Germani vero eodem testam suo cod. marginè, Terminalis emendarunt quod & placuit Manut. sed legebat. U. Terminalis pro A. D. sic autem etiam habere, sine ulla varietate, codicem Torinensem Lamb.
3. Sic igitur. Sic igitur.
4. Ne tam pessima. Hoc si quis transcribat, & post verbum in istam collet: Manu auctore non ineptè faciat.
5. Oportet. Disparet, Evanesce.
6. Βαβυλωνίαν. Taciturnitatem, patientiam.
7. Libentem etiam in Bruto probo. Ita ex mss. omnibus Pal. legitur insinuat. Victor. etiam mss. sic habere testatur.

7. Ἐποπέλορον. Subquevalas.
8. Ἐξ ἀποπέλορον. Per diminutionem.
9. Ενεχάμ ποταμὸν ἢ ποταμὸν. Recreationem. Hanc lectionem restituit Victor. duo magna menda sustulit. legebat enim prius, *καρπυσιμυρίων*.
10. Sed, dicitur revocari me. Sic distinguendum affert Jun. Faern. sic illi *revocari me Anton. August. sed, sedulo revocari.*
11. Quam ut mandat is facerem. Victor est hæc lectio, ex antiquiore suo, antea legebat *quam ut mandatis meis facerem*, quod etiam delecto tuo, retinet Jun. ex mss. Pal.
12. Alii neque solvit cuiquam. Ita legere libros veteres: testatur Lam. vulgò, solvit quidquam.

quàm ego, aut tu. æquidem non desino tamen per litteras rogare, suadere, accusare regem. Deiotarus etiam mihi narravit, se ad eum legatos misisse de re Bruti: eos sibi responsum retulisse, illum non habere: & mehercule ego ita iudico, nihil illo regno spoliatus, nihil rege egentius, itaque aut tutela cogito me abdicare, aut, ut pro Glabrio Scævola, fœnus & impendium reculare, ego tamen, quas per te Bruto promiseram, præfecturas M. Scaptio, L. Catio, qui in regno rem Bruti procurabant, detuli. nec enim in provincia mea negotiabantur. tu autem memisti, nos sic agere, ut quot vellet, præfecturas sumeret, & dum negotiatori. 2 itaque duas ei 3, præterea dederam. sed ii, quibus petierat, de provincia decesserant. Nunc cognosce de Salaminis: quod video tibi etiam novum accidisse, tanquam mihi. numquam enim ex illo audivi, illam pecuniam esse suam. quin etiam libellum ipsius habeo, in quo est, SALAMINI PECUNIAM DEBENT M. SCAPTIO, ET P. MATYRIO, FAMILIARIBUS MEIS. eos mihi commendat. adscribit etiam, & quasi calcat admoveat, 4 intercessisse se pro iis magnam pecuniam. confeceram, ut solverent centesimis sexennii ductis cum renovatione singulorum annorum. at Scaptius quaternas postulabat, metui, si impetrasset, ne tu ipse me amare desineres. nam ab edicto meo recessissem; & civitatem, in Catonis, & in ipsius Bruti fide locatam, meisque beneficiis ornatum, funditus perdidissem. Atque hoc tempore ipse impingit mihi epistolam Scaptius Bruti, rem illam tuo periculo esse: quod nec mihi umquam Brutus dixerat, nec tibi: etiam, ut præfecturam Scaptio dederem, id verò per te & exoptamus, ne negotiatori: quod si cuiquam, huic tamen non. fuerat enim præfectus Appio; & quidem habuerat turmas equitum, quibus inclamatum in Curia senatum Salamine obsederat, ut fame senatoris quinque morerentur. itaque ego, quo die tetigi provinciam, cum mihi Cyprii legati Ephesum obviam venissent, litteras misi, ut equites ex insula statim decederent. His de causis credo Scaptium iniquum de me aliquid ad Brutum scripisse. sed tamen hoc iam animo: si Brutus putabit me quaternas centesimas oportuisse decernere, qui in tota provincia singulas observarem, itaque edixissem, idque etiam acerbissimis fœnatoribus probaretur; si præfecturam negotiatori denegatam queretur, quod ego Torquato nostro in tuo Lenio, Pompeio ipsi in Sex. Statio negavi, & iis probavi; si equites deductos molestè feret, accipiam equidem dolorem, mihi illum irasci, sed multo maiorem, non esse eum talem, qualem putassem. Illud quidem fatebitur Scaptius, me ius dicente, sibi omnem pecuniam ex edicto meo auferendi potestatem fuisse. Adde etiam

illud, quod vereor, tibi ipsi ut probem: consistere usurus debuit, quæ erat in edicto meo. deponere volebant: impetravi ab Salaminis, ut silerent. veniam illi quidem mihi dederunt; sed quid iis fiet. si huc Paulus venerit? sed totum hoc Bruto dedi, qui de me ad te humanissimas litteras scripsit: ad me autem, etiam cum rogatus aliquid, contumaciter, arrogantè, 7 ἀγκυλομήτης solet scribere. tu autem velim ad eum scribas de his rebus; ut sciam, quo modo hæc accipiat. facies enim me certiore. atque hoc superioribus litteris ad te diligenter perscripseram. sed plane te intelligere volui, mihi non excidisse illud, quod tu ad me quibusdam litteris scripisses; si nihil aliud de hac provincia, nisi illius benivolentiam, deportassem, mihi id satis esse. 8 sit sane; quoniam ita tui vis: sed tamen cum eo credo, quod sine peccato tuo fiat. Igitur 9 meo decreto soluta re Scaptio, statim quam dixeram sic tu iudicabis, ne ad Catonem quidem provocabo, sed noli me putare 10 ἔγκυλομήτης illa tua abjecisse, quæ mihi in viceribus hærent. fœnus mihi meam famam commendasti. quæ epistola tua est, in qua mentionem non facias? itaque irascatur, qui volet: patiar. 11 τὸ δὲ μὲτ' ἐμῆ, præsertim cum sex libris tanquam prædibus 12 me ipsum obstrinxerim: quos tibi tam valde probari gaudeo; è quibus unum 13 ἔγκυλομήτης requiris de 13 Cn. Flavio M. F. ille verò ante Decemviro non fuit: quippe qui ædilis curulis fuerit: qui magistratus multis annis post decemviros institutus est. quid ergo protexit, quod protulit tastos? occultatam putant quodam tempore illam tabulam, ut dies agendi peterentur à paucis. nec verò pauci sunt auctores, Cn. Flavius scribam factos protulisse, actionesque composuisse: ne me hoc, vel potius Africanum, (is enim loquitur) commentum putes. 14 Οὐκ ἐλάδῃ σὶ illud de gestu histronis; ut scelerestè suspicaris, ego ἀφελῶς scripsi. De me imperatore scribis te ex Philotimi litteris cognosce. sed credo te, jam in Epiro cum esses, binas meas de omnibus rebus accepisse, unam à Pindenio capto, 15 alteram Laodicea, utrasque tuis pueris datas. quibus de rebus, propter casum navigandi, per binos tabellarios mihi Romam litteras publice. De Tullia mea tibi assentior; scripique ad eam. & ad Terentiam, mihi placeat. tu enim ad me jam ante scripseras. AC VELLE M TE IN TUUM VETEREM GRÆGEM RETULISSE. correctè verò epistola Menimiana, nihil negotii fuit. multo enim malo hunc à Pontidia, quam illum à Seryilia. quare adjunges 16 Aulum nostrum, hominem semper amantem me; nunc credo, eo magis, quòd debet etiam fratris Appii amorem erga me cum aliqua hereditate crevisse; qui decla-

ravis

1. Dum ne negotiatori.) Veteres cod. sequuntur ita resposuit V, et antea legobatur dum ne negotiatori.
 2. Itaque duas ei.) Itaque deest in vulg.
 3. Præterea dederam.) Videtur emendavit præterea, cum legeretur præferat.
 4. Intercessisse se.) Volg. intercessisse à se.
 5. Exoptamus ne negotiatori.) Ne deest in vulg.
 6. In tuo Lenio.) Videtur hæc est caligatio, prius legobatur, in T. Lenio.
 7. Ἀγκυλομήτης.) Rigide & minime familiariter.
 8. Meo decreto soluta re Scaptio.) Hic locus ita legitur in Decurtato: igitur meo decreto soluta re Scaptio: statim quam dixeram sic tu iudicabis: sic que excudendum curavit Bofius. Habent autem qui libri, quorum Manutius copia fuit: Scaptio statim quam dixeram sic tu iudicabis: unus habet: soluta re Scaptio statim quam dixeram sic tu iudicabis, unde, ut teneatur antiquam scripturam sic legendum censuit: igitur meo decreto soluta re Scaptio, statim quam dixeram sic tu iudicabis: vel etiam, meo decreto soluta re Scaptio statim: quam dixeram sic tu iudicabis. Lamb. nus partim ultimam hanc scripturam, partim veteris scripturæ vestigia, partim Parisiensem & Lugdunensium quorundam exemplorum editionem secutus, olim ediderat, igitur meo decreto soluta re Scaptio statim.

id quam rectum sit tu iudicabis. sed postea eodem Tertullianus nactus, sic locum restituendum censuit: igitur meo decreto soluta re Scaptio 3 statim: quam id decretum rectum sit tu iudicabis: Vitiros: igitur meo decreto soluta re Scaptio statim: quam id rectum sit tu iudicabis.
 9. Ἐγκυλομήτης.) Hortationes.
 10. Τὸ δὲ μὲτ' ἐμῆ.) Quod enim rectum est à me stat.
 11. Me ipsum obstrinxerim.) Vulg. me ipse obstrinxerim.
 12. Cn. Flavio M. F.) Sic emendavit Man. cum legeretur Cn. Flavio Anonii F.
 13. Οὐκ ἐλάδῃ σὶ.) Perspicue, ut emendavit Malaspina, ἐκ ἔλαδῃ σὶ, atque est in Dec legendum asserit Bof. Lambin verò quamquam olim Malaspinam secutus ediderit, ἐκ ἐλάδῃ σὶ, tamen ex 11 libris hunc legendum statuit. ἐκ ἐλάδῃ σὶ, quæ est vulgata editio.
 14. Aulum nostrum.) Vulg. Aulum nostrum.
 15. Alteram à Laodicea.) Vulg.
 16. Aulum nostrum.) Vulg. Aulum nostrum.

essit, quanti me faceret: cum scire, tum 1 in Borsia, 2 ne tu me sollicitudine magna liberaris. Furni exceptio mihi non placet. 3 nec enim ego ullum aliud tempus timeo, nisi quod ille totum excipit sed scribere ad te de hoc plura, si Romae esses. 4 in Pompejum te spem omnem omni ponere non miror: ita res est; removendumque censeo illum **DISSIMULANTEM**. sed enim, *διγρομια* si perturbator est, tibi assignato: te enim sequor 5 *ῥομαιο* Cicerones pueri amant inter se, discunt, exercentur; sed alter, 6 uti dixit Ilocrates in Ephoro & Theopompo, frenis eget, alter calcaribus. Quinto rogam putam Liberalibus cogitabam dare, mandavit enim pater, ea sic observabo, quae intercalatum non sit. Dionysius mihi quidem 7 in amoribus est. pueri autem ajunt, 8 eum *suaviter nasci*, sed homo nec doctior, nec sanctior fieri potest, nec tui meique amantior. 9 Thermum, Silvium vere audis laudari, valde se honeste gerunt. adde M. Nonium, 10 Bibulum, me, si voles, jam Scrofa, vellem, haberet ubi posset. est enim lautum negotium, ceteri infir-

mant 11 *πολιτικῶν* Catonis. Hortensio quod causam meam commendas, valde gratum. De Amiano, spei nihil putat esse Dionysius. Terentii nullum vestigium agnovi. M. Crates certe perit. feci iter per ejus possessionem, in qua animal reliquum nullum est. haec non nosam tuam, cum cum Democrito tuo locutus sum. 12 Rhodiacia vasa mandavi. Sed heustus, 13 quid cogitas infelicitatis? lancibus & splendidissimis canistris, *οὐκ εὐδαιμονίας* nos soles pascere, quid te in vasis fictilibus apposurum putem? *Κίρρος* Phemio mandatum est: reperietur; modo aliquid illo dignum canat. Parthicum bellum impendet. Cassius ineptas literas misit, necdum Bibuli erant allatae; quibus recitatis, puro fore; ut aliquando commoveatur senatus, equidem. 14 sum magna animi perturbatione. si, ut opto, non prorogatur nostrum negotium, habeo Junium & Quintilem in metu. eto, duos quidem mentes sustinebit Bibulus. quid illo fiet, quem reliquero, presentem si fratrem? magna turba est. mihi tamen cum Deiotaro convenit, ut ille in meis caltris esset cum suis copis omnibus. habet autem cohortes quadringenas *οὐστρα armatura*, xxx; equites ciro ero. erit ad sustentandum, quoad Pompejus veniat; qui litteris, quas ad me

mittit, significat, suum negotium illud fore. hiemant in nostra provincia Parthi, expectatur ipse Orodes. quid quaeris? aliquantum est negotii. 15 De Bibuli edicto nihil movi, praeter illam exceptionem; de qua tu ad me scripturas, **NIMIS GRAVI PRAEJUDICIO IN ORDINEM NOSTRUM**. ego tamen habeo *ισοδυναμίας*, sed lectio-rem, ex Q. Mucii P. F. edicto Asiatico. **EXTRA QUAM EST ITA NEGOTIUM GESTUM EST, UT EO STARI NON OPORTERET; EX FIDE BONA**; multaque sum securus **SCAVOLAE**, in iis illud, in quo sibi libertatem censent Graeci datam, ut Graeci intet sedisceptent *sub legibus*, breve autem edictum est propter hanc meam 16 *Διγρομια*, quod duobus generibus edicendum putavi: quorum unum est provinciale, in quo est de rationibus civitatum, de aere alieno, de usura, de lyngraphis; in eodem omnia de publicanis: alterum, quod sine edicto satis commodè transigi non potest, de hereditatum possessionibus, de bonis possidendis, magistris faciendis, vendendis: quae ex edicto & postulari, & fieri solent. tertium, de reliquo jure dicundo, *καταφρον* reliqui. dixi me de eo genere mea decreta ad edicta urbana accommodaturum: itaque curo, & satisfacio adhuc omnibus. Graeci vero exultant, quod peregrinis iudicibus utuntur, nugatoribus quidem, iniquis, quid refert? tamen se 17 *ἀντινομίας* adeptos putant, vestri enim, crede, 18 graves habent, Turpionem furorium, & Vettium mancipem. De Publicanis quid agam, videris quaerere. habeo in deliciis, obsequor, verbis laudo, orno; efficio, ne cui molesti sint, 19 *τὸ ὑπερδεδέχμενος*, usuras eorum, quas pactionibus adscripserant, servavi: etiam Servilius. ego sic. diem statuo satis laxam, quam ante si solverint, dico me centesimas ducturum: si non solverint, ex pactione. itaq; & Graeci solvunt tolerabili tenore; & Publicanis res est gratissima. 20 sic illa jam habent, pleno modio, verborum honorem, invitationem crebram. quid plura? sunt omnes ita mihi familiares, ut se quisque maximè putet. sed tamen 21 *μηδὲν αὐτοῖς*, scis reliqua. 22 De statu Africani, (23 *ὡς προσημαίτων ἀσυγκλάστον*) sed me ipsum delectavit in tuis litteris jam tu? 24 Scipio hic Metellus proavum suum *νεφέλιον* non fuisse? nequi nihil habuit aliud inscriptum. 25 mihi Cos ea statua, quae 26 ad Opis per te posita in excessu est. 27 in illa item,

KKK 4 1 quæ

1. Borsia.] Majore prima littera *Borsia* scripsit Vich. antea *Borsia* parvo diligebatur.
 2. Nona me.] *Vulg. ut tu me.*
 3. Ne tuum ego.] *Enim deest in vulg.*
 4. In Pompejum te spem.] *Edidit Bol. Torn. & Dec. scripturam, ut & edicum Mal-pauio post ex eodem Dec. illud, dissimulantes vulg. istud dissimulantes.*
 5. *ῥομαιο*] *Scribentem, quod subito in mentem venit.*
 6. *ῥομαιο* dixit.] *Vulg. ut dixit.*
 7. In amoribus est.] *Vich. in amoribus est, castigavit prius legebatur in amoribus.*
 8. Eum suaviter nasci.] *Victor. ex melioribus suis, emendaverat se suavitatis, quod cum Vich. notat legi in vetere libro, sed illud se, plane inopertum asserunt Manut. & Lamb.*
 9. Thermum, Silvium, etc.] *Pighius l. xvii. Annalium Rom. corrigi sic committentur; reponendum putat in Epistolis ad Atticum & vero existant tolli ad Silium littere l. xlii. Epistolatum, quibus amicos in ejus provincia negotiantes commendat. nec *Silvia* genus legitur in historia Romana post urbem conditam.*
 10. Bibulum.] *Vulg. Bibulum.*
 11. *Πολιτικῶν*] *Factum in re. actionem publicam.*
 12. *Ρομαιο* dixit.] *Victor leg. & *Ρομαιο* causam mandavi, quae etiam est vulgata lectio, sed Bol. & Scid. & Torn. *Ρομαιο* vasa mandavi, quod eorum ante viderant Man. & Lamb.*
 13. *Κίρρος* Phemio.] *Castigavit se. splendidissimis canistris, etc.] Alter leg. t. & distinguitur Jun. ex MSS. Pal. vobis quid ex rationis phœacia dicitur.*
 14. Cum magna animi.] *Sunt in magna animi vulg.*

15. De Bibuli edicto nihil movi.] *Germanum ac veram lectionem. repositur Manut. legens, nihil movi, pro nihil movi. atque ita scriptum reperit Bostius in Decur.*
 16. *Διγρομια*] *Divisionem.*
 17. *Ἀντινομίας*] *Facultatem suis utendi legibus.*
 18. *Οὐκ εὐδαιμονίας*] *Vulg. οὐκ εὐδαιμονίας.*
 19. *ὑπερδεδέχμενος*] *Inopinatissimum.*
 20. Sic illa jam habent.] *Si illam jam habent.*
 21. *μηδὲν αὐτοῖς*] *Supplendum *μελέτες*, ut illi ipsi curae est.*
 22. De statu Africani.] *ὡς προσημαίτων ἀσυγκλάστον! sed me ipsum delectavit in tuis litteris.] *Alia est paululum Vulgi interpretatio, de statu Africani *προσημαίτων ἀσυγκλάστον*, sed me ipsum delectavit in tuis litteris. *Alia est.**
 23. *ὡς προσημαίτων ἀσυγκλάστον*] *O res, quae componi non possunt, si perturbatum rerum ordinem.*
 24. Scipio hic Metellus proavum suum nefes. Confrem non fuisse.] *Vulg. tantam lectionem hic & sequentibus locis retinet Jun. quicquid Lamb. Bol. & alii asserant, cum MSS. Pal. fide, cum veritate histor. & fectur; ea autem talis est, Scipionem hic Metellus proavum suum nefes Confrem fuisse.*
 25. *Νεφέλιον*] *Omnes litteris ekaratum erat in Crol. *νεφέλιον* & nec aliter in Dec. nisi quod compendio legebatur Cos. ut edidit Bostius vulg. *νεφέλιον*.*
 26. Ad Opis per te posita.] *Bostius liber ad Opis parte, recte fortasse ut inquit Man. movit tamen ad Opis aperit, quae est vulgata lectio.*
 27. In illa item.] *Sic habent Crocillus & Dec. vulg. in illa autem.**

quæ est ad 2 πολυδύκως, 3 hercule in scriptum est, Cosquam esse ejusdem, status amictus, annulus, imago ipsa declarat. 4 at mehercule ego cum in turba inauratarum equestrium, quas hic Metellus in Capitolio posuit, animadvertissem in Serapionis subscriptione Africani imaginem, erratum fabule putavi, nunc video Metelli. 6 *ἡ ἀνιστοροσύνη* turpem. Nam illud de Flavio & fastis, si secus est, commune titratum est; & tu bellè 6 *ἡ πόρθησις*; & nos publicam prope orationem secuti sumus, ut mula apud Græcos. quis enim non dixit, 7 *Ἐυπόλιον*, 7 *ἡ δὲ δόξαιος*, ob Alcibiada, navigante in Siliciam, dejectum esse in mare? redarguit Eratosthenes. adfert enim, quas ille post id tempus fabulas docuerit. nam idcirco Duris Sarnius, homo in historia diligens, quod cum multis erravit, erridetur? Quis Zaleucum leges Locris scripsisse non dixit? num igitur jacet Theophrastus, si id à Timæo, tuo familiari, reprehensum est? Sed nescire proavum suum censorem non fuisse, turpe est: præsertim cum post eum consulem, nemo Cornelius, illo vivo, censor fuerit. Quod de Philotimo, & de solutione *π* s *xxxv* c scribis, Philotimum circiter Kalend. Januar. in Cherfonnesum audio venisse; ac mihi ab eo nihil adhuc. reliqua mea Camillus scribit se accepisse, ea quæ sint, nescio, & de hæc scire. verum hæc posterius & coram fortasse commodis. Illud me, mihi Attice, in extrema ferè parte epistolæ commovit: scribis enim sic, *τί λοιπόν?* deinde me obsecras amantissime, ne obliviscar vigilare, & ut animadvertam, quæ fiant, num quid de quo inaudisti? etsi nihil ejusmodi est. 9 *πολλὰ γὰρ δέη*. nec enim me fecerit nec faller. sed ista admonitio tua tam accurata, nescio, quid mihi significare visa est. De M. Octavio, iterum tibi rescribo, te illi probè respondiisse, paulo vellem fidentiùs. Nam Cælius libertum ad me misit, & litteras accusatè scriptas: non sed de pantheris fecit, ac civitatibus. rescripti, alterum me molestè ferre, si ego in tenebris laterem, nec audiretur Roma, nullam in mea provincia nummum, nisi in æs alienum, erogari; docuique nec mihi conciliare pecuniam licere nec illi capere: monuique eum, quem planè diligo, ut, cum a multis accusasset, cautius viveret. illud autem alterum, alienum esse existimatione mea, Cybirtas imperio meo publicè venari. 1: Lepta tua epistola gaudio exultat. etenim scripta bellè est, meque

apud eum magna in gratia posuit. Filiola tua gratum mihi fecit, quod tibi diligenter mandavit, ut mihi salubrem ad scriberes; gratum etiam Pilæ: sed illa officiosius, quod mihi, 12 quem jam pridem numquam videt. igitur tu quoque salutem utrique adscribito. Litteras daturus pridie Kal. Januar. 13 suavem habuit recordationem clarissimi jurisjurandi: quod ego non eram oblitus, magnus enim prætextatus illo die fui. Habes ad omnia, non ut postulasti, 14 *ἡ εὐσεβία καὶ ἀεικείαν*; sed paria paribus 15 respondimus. Ecce autem alia pusilla epistola, quam non relinquam 16 *ἀνομιὰς*. Benè mehercule potuit Lucejus Tusculanum; nisi fortè, solet enim, cum luotibicine: & velim scire, quis sit status ejus. Lentulum quidem nostrum, 17 præ ære, Tusculanum proscriptum, audio, 18 cupio hos expeditos videre; cupio etiam Sestium: adde, si vis Cælium; quibus omnibus est, 19 *ἀιδέον μὲν ἀνιστοροσύνην, δέικτον δὲ ἰσοδοξίαν*. De Memmio reititendo ut Curio cogitet, te audisse puto. De Egnatii Sedicini nomine, nec nulla, nec magna spe sumus, Pinarium, quem mihi commendas, diligentissime Dejotarus curat, graviter ægrum. Respondi etiam minori. Tu, velim, dum ero Laodiceæ; id est 20 ad Idus Mai. quàm sepius mecum per litteras colloquere: & cum Athenas veneris, (jam enim scimus de rebus urbanis) de provinciis, quæ omnia in mentem Martium sunt collata) utique ad me tabellarios mittas. 21 Sed heus tu, jamne vos à Cæsare, per Herodem, talenta Attica 1. extorsistis? in quo, ut audio, magnum 22 odium Pompeji suscepistis, putat enim, suos nummos vos comedisse; Cæsarem 23 in Nemorensi ædificando diligentiore fore. hoc ego ex P. Vedio, magno nebulone, sed Pompeji tamen familiari, audio. hic Vedius venit mihi obviam cum duobus essedis, & rheda equis junctâ, & lectica, & familia magna; pro qua, si Curio legem petulerit, π s centena pendat necesse est. erat prætesca cynocephalus in effedo; nec deerant onagri, numquam vidi hominem nequiorum. sed extremum audi. diversatus est Laodiceæ apud 24 Pompejum Vindullum; ibi sua deposuit, cum ad me profectus est, moritur interim Vindullus: quæ res ad Magnum Pompejum pertinere putabatur. C. Vennonius domum Vindulli venit: cum omnia obfignaret, in Vedianæ res incidit. in his inventæ sunt 25 quinque planguncule

1. Quæstio πολυδύκως.) Auxilio antiquioris sui, ad πολυδύκως scripsit Vicia nsea legebor, ad ποδὸς ἡρακλέους.
 2. Πολυδύκως.) Pollucis idem.
 3. Herculi in scriptum est.) Hercule deest in vulg. *At mehercule.*) Vulg. at hercule.
 4. ἡ ἀνιστοροσύνη.) Inscitiam historiarum.
 5. ἡ πόρθησις.) Dubitasti.
 6. Ἐυπόλιον.) Eupolinum veteris, sicut et dicitur poetam.
 7. ἡ δὲ δόξαιος.) Et hæc scire.) *Ἐυπόλιον* vulg. & *ἡ δὲ δόξαιος* scilicet hæc, etc.
 8. πολλὰ γὰρ δέη.) Multum quidem abest.
 9. Di Pantheris.) Pantheris in mss. legi, sed à civitatibus sed purat rectius, & de civitatibus, litterarum mutatione parva, vulgo, de pantheris, sed à Cicerone, quam Plii emendationem notat Vrs. Mur. l. xv. Var. lect. c. 8. & de Phrygiæ legendum pœat. Bos. lectionem probat lum.
 10. Lepta tuæ.) Hic epistola secundæ nictum facit. Vlt. Liber unus m. teste Lambin. habet, *Lepta tuæ epistola*. Dionysius audio exultat.
 11. Quam inaudisti.) Videtur Man. fortasse legendum, *quam inaudisti*.
 12. Sicut habet.) Ita Dec. cujus lectionem sequutus est Bos. vulg. *quæ habet*.
 13. Ἰσοδοξία.) *Ἰσοδοξία* pro *Ἰσοδοξία*.
 14. Ἰσοδοξία.) *Ἰσοδοξία* pro *Ἰσοδοξία*.
 15. ἡ ἀνομιὰς.) *ἡ ἀνομιὰς* sine responsione.
 16. Π s centena.) Bos. hæc est conjectura ex Dec. depravatione, qui habebat *π s centena* legendum censuit. Lum. ex mss. Palæstineri vulg. *π s centena*. vulg. *π s centena*.

18. Cupio hos expeditos videre.) cupio etiam Sestium: adde, si vis, Cælium.)
 19. Vulg. cupio hos expeditos videre cupio etiam Sestium, adde etiam in Cælium.
 20. Ἰσοδοξία.) Veriti sunt quidem reculare, timuerunt autem accipere.
 21. Ad Idus Maij.) Probat hanc lectionem Gifanius, reprehenditque qui supposuerunt, & idcirco observationibus suis linguæ Lat. æt, tamquam peribuldam, ad enim signat, *signat ad*.
 22. Sed bene inquam vos à Cæsare per Herodem talenta Attica quinquecenta extorsistis.) Ad idcirco per Torn. Cris. Murat. hinc sita legendum censet cum interrogatione. Vlt. amici cuiusdam sui hæc refert tentam hujus loci correctio, sed hæc ut in ista ut vos à Cæsare, etc. Exemplum Aldina teste Lambin. habent, *tanquam vos jam ne vos*: sed ille, Torn. conjecturam sequutus l. xxv. c. 20 legendum opinatur, *tanquam vos à Cæsare*, vulg. sed hæc ut in Genaricia à Cæsare per Herodem talenta Attica extorsistis.
 23. Odium Pompeij.) Manut. malit legi, *Pesidius*.
 24. In Nemorensi ædificando.) Turnebi hæc est conjectura d. c. Bos. quæ mirè probatur Bos partium ex historia, partim etiam ex veteri scripturæ vestigiis, habent enim ipsius m. *in nemorensi*. In *Mora* hinc adificando, effectus aperitur nec *ἀλογογ*, ut opinatur Man. Turn. conjectura assentitur Lambinus.
 25. Pompejum Vindullum.) Castigavit Victor. Vindullum pro, vidi illam, quod ante legebatur.
 26. Quinque planguncule.) Vocabuli hujus planguncule restrictio Bosio debetur, qui tal legendum conjecit ex veteribus libris, in quibus erat *planguncula*: hæc autem calligacionem ut probaverunt Lamb. & Lun. ut ita edendum, cursu venit, *imagine* *planguncula* opinabantur legendum Vlt. & Man. quorum hic testatus in Bellar. libro legi *planguncula*, vulg. *planguncula*.

matronarum, 2 in quibus una sororis amici tui, hominis Bruti, qui hoc utatur; & illius Lepidi, qui hanc tam negligenter serat. hac te volui 2 παρηγορησθαι. sumus enim ambo belle curiosi. Unum etiam velim cogites. audio Appium 3 ἀποκρύλλαστο Eleusine fecerimus 7 puto, inquit, ergo id ipsum scribes ad me. equidem valde ipsas Athenas amo. vplō esse aliquid monumentum, odi falsas inscriptiones statuatum alienarum. sed ut tibi placebit; faciesque me, in quem diem Romana incidant mysteria, certiorum, & quo modo hiemaris. Cura ut valeas. Post Lectricam pugnam die septingentesimo exagelimo quinto.

CICERO ATTICO, S.

CUM Philogenes, libertus tuus, Laodiceam ad me salutandi causa, venisset, & se statim ad te navigaturum esse diceret; has ei litteras dedi; quibus ad eas rescripti, quas acceperam à Bruti tabellario. & respondebo primum postrema tuae paginae; quae mihi magna molestia fuit; quod ad te scriptum est à Cincio de Stati sermone: in quo hoc molestissimum est; Statium dicere, à me quoque id consilium probari. probari autem? de isto haec tenus dixerim me vel plurima vixisse tecum summa conjunctionis optare: & sunt amotis arctissima tantum abest, ut ego ex eo, quo restricti sumus, laxari aliquid velim. illum autem multa de istis rebus asperius tolere loqui, saepe sum expertus, saepe etiam lenivi iratum. id scire te arbitror. in hac autem peregrinatione, milanave nostra saepe incensum ira vidi, saepe placatum. quid ad Statium scripserit, nescio. quidquid acturus de tali re fuit, scribendum tamen ad libertum non fuit. mihi autem erit maxime cura, nequid fiat secus, quam volumus, quamque oportet. nec satis est in eiusmodi re, se quemque praestare. ac maxime partes istius officii sunt pueri Ciceronis, siue iam adolescentis: quod quidem illum soleo hortari: ac mihi videtur matrem valde, ut debet, amare, teque mirifice: sed est magnum illud quidem, verum tamen multiplex pueri ingenium: quo ego regendo habeo negotiosus. Quoniam respondendi postrema tuae paginae prima mea; nunc ad primam revertar tuam. Peloponnesias civitates omnes maritimas esse, hominis non nequam, sed etiam tuo iudicio probari. Dicarchi tabulis credidi. is multis nominibus in Trophoniana 6 Charonis narratione Graecos in eo reprehendit, quod mare tam secuti sunt: nec ullum in Peloponneso locum excipit. cum mihi auctor placeret, (etenim erat ἱστορικώτατος, & vixerat in Peloponneso) admirabar tamen: & 7 vix accedens, communicavi cum Dionysio, atque is primum est commotus: deinde, quod tum 2 de isto Dicarcho non minus bene existimabat, quam tu de C. Vellio, ego de M. Cluvio, non dubitabat, quin ei crederemus. Arcadiae censebat esse Lepreon quoddam maritimum: Tene autem, & Aliphera, & Tritia 10 ἑσόντων et videbantur; idq; 11 τῶν τῶν κρητικῶν confirmabat, ubi mentio non fit istorum, atq; istum ego locum totidem verbis à Dicarcho transfuli. 12 Philaios autem dici sciebam:

& ita fac ut habeas; nos quidem sic habemus sed primo me ἀναλογία deceperat, φλῆς δ' ἄν' ἰσχυρῶς, quod ἀπίστοι, σπουδαῖται, sed hoc continuo contexamus. Latari te nostra moderatione & continentia video, tum id magis faceres, si adesles, atque hoc foro, quod egi ex Idibus Febr. Laodicea ad Kalend. Maj. omnium dicecesium, praeter Ciliciae mirabilia quaedam effecimus: ita multae civitates omni aere alieno liberatae, multae valde levatae sunt; omnes suis legibus, & iudiciis usae, ἀντιπολεμῶν adepta, revixerunt. his ego duobus generibus facultatem a dicitore alieno liberandas, aut levandas dedigi uno, quod omnino nullus in imperio meo sumptus factus est, (nullum cum dico, non loquor ἀποβολικῶς) nullus, inquam, ne terentius quidem, hac autem re, incredibile est, quantum civitates emeruerint. 13 accessit altera. Mira erant in civitatibus ipsorum furta Graecorum, quae magistratus sui fecerant. quosivi ipse de iis, qui annis decem proximis magistra um gesserant aperte fatebantur. itaque sine ulla ignominia suis humeras pecunias populis retulerunt. populi autem, nullo gemitu, Publicanis, quibus hoc ipso lustro nihil solverant, etiam superioris lustri reddiderunt. itaque Publicanis in oculis sumus. gratis, inquis, viris, senibus. Jam cetera iustitiam: nec impetrata, & clemens cum admirabili facilitate. aditus autem ad me minime provinciales, nihil perculcularium, ante lucem inambulabam domi, ut olim candidatus, grata haec, & magna, mihiq; nondum laboriosa ex illa veteri militia. Nonis Maj. in Ciliciam cogitabam: tibi cum Junium menssem consumsissim, atque utinam in pace, (magnum enim bellum impendet à Parthis) Quintilem in reditu ponere. annua enim mihi opera A. D. 117. Kalend. Sext. emerentur: magna autem in spe sum; mihi nihil temporis prorogatum iri, habebam acta urbana usque ad Nonas Martias; è quibus intelligebam, Curionis nostri constantia omnia potius actum iri, quam de provinciis: ergo, ut spero, propediem te videbo. Venio ad Brutum tuum, immo nostrum; sic enim mavis. Equidem omnia feci, quae potui aut in mea provincia perficere, aut in regno experiri. omni igitur modo egi cum rege, & ago quotidie, per litteras scilicet. ipsum enim triduum, quattuoriduumve mecum habui turbulentis in rebus, quibus eum liberavi. sed & iam praesens, & postea 15 crederim: non desisti rogare & petere, mea causa; suadere, & hortari sua: multum profeci; sed quantum, non plane, quia longe absum, scio. Salaminios autem (hos enim poteram cohercere) adduxi, ut totum nomen Scaptio vellet solvere, sed centesimis ductis à proxima quidem syngrapha, nec perpetuis, sed renovatis quotannis, numerabantur nummi; noluit Scaptius. 16 tu enim qui ais Brutum cupere aliquid perdere? quaternas habebat in syngrapha. fieri non poterat: nec si posset, ego possim. audio omnino Scaptium penitere: nam quod s. c. esse dicebat, ut jus ex syngrapha diceretur; eo consilio factum est, quod pecuniam Salaminii contra legem Gabiniam sumpsissent. vetabat autem Aulilex, jus dici de ita sumpta pecunia. de-

Kkk 5 crevit

1. In quibus una sororis amici tui, hominis Bruti, qui hoc utatur, & illius Lepidi. Bostius legit, matronarum non utatur, ut est in vulg. codd. Ceterum venit Mureti liber, pro, amici tui, habet amici tuos; Bruti autem & Lepidi nominum non habet, quare totum locum ita ipse legit lib. xv. Val. cap. 8. in quibus una sororis amici tui, & hominis quo loco utatur, & illius quo loco non neglegit se ferat.

9. M. Cluvio. Idem Manutius ex Cavalantis & Bessarionis mss. primus sic correxit.

10. Ναιεργε. Nuper condita.

11. Τὰ τῶν ναυῶν. Navium cathologo.

12. Πηγαίης ἀντιδίκου. Notand. est in vulg.

13. Ἀπέστειλε ἀλλοτρίαν. Malaspina Victorianam editionem sequutus probat, ἀλλοτρίαν, sed Lambinus altera retinet. vulg. ἀλλοτρίαν.

14. Νειμπίστια. Depravata in omnibus vere codicibus ante Bostii editionem legebatur, imperitia, pro, imperitia, ut ex Crustellino correxit Bostius, quod tamen rejicit Junius: legiturque ex duobus mss. Pal. nec impeditur nec demerit. Gulielmus maluit, nec impedita.

15. Ἐκδερνίμις. Vulg. ἐκδερνίμις.

16. Τὰς ἑξ ἑσῶν. Sic ex hae Crustellianae legis Bostius. vulg. τὰς ἑξ ἑσῶν.

Evit igitur Senatus, ut jus diceretur ista syngrapha. nunc ista habet juris idem, quod cœere, nihil præcipui. hæc, à me ordine facta, puto me Bruto probaturum; tibi nescio; Catoni certe probabo. sed jam ad te ipsum revertor. Ain tandem Attice, laudator integritatis & elegantie nostræ, *ausus es hoc ex ore tuo*; inquit Ennius: ut equites Scaptio ad pecuniam cogendam darem, me rogare? an tu, si mecum esses, qui scribis morderi te interdum, quod non simul sis, paterere me id facere, si vellem? non amplius, inquis, quinquaginta. Cum Spartaco vinus multi primò fuerunt, quid tandem isti mali in tam tenera insula non fecissent? non fecissent autem? immo quid ante adventum meum non fecerunt? inclusum in curia Senatum habuerunt Salaminium ita multos dies, ut interierint nonnulli fame. erat enim præfectus Appii Scaptius, & habebat turmas ab Appio. id me igitur tu, cuius mehercule os mihi ante oculos solet versari, cum de aliquo officio, ac laude cogito, tu me, inquam, rogas, præfectus ut Scaptius sit? alias hoc statueramus, ut negotiatorem neminem: idque Bruto probaveramus, habeat is turmas; cur potiùs, quàm cohortes? sumptu jam nepos evadit Scaptius, volunt, inquis, principes. scio, nam ad me Ephelum usque venerunt; stantesque equitum scelerata, & miseras suas detulerunt. itaque statim dedi litteras, ut ex Cypro equites ante certam diem decederent: ob eamque causam, tum ob ceteras, Salaminii nos in caelum *deceit* suis sustulerunt. sed jam quid opus equitatu? solvunt enim Salaminii. nisi forte id volumus armis efficere, ut scœnus quateris centesimis ducant, & ego audebo legere umquam, aut attingere eos libros, quos tu dilaudas, si tale quid fecero? r nimis, nimis, inquam in isto Brutum amasti dulcissime Attice: nos, vereor, ne parum atque hæc, scripsi ego ad Brutum scripsisse, te ad me. cognosce nunc cetera. Pro Appio nos hic omnia facimus; honestè tamen, sed planè libenter: nec enim ipsum odimus: & Brutum amamus: & Pompejus mirificè à me contendit; quem mehercule plus plusque in dies diligo. C. Coelium Quiritorem huc venire audisti. nescid, quid sit: sed Pamphilia illa mihi non placet. Ego me spero Athenis fore mense Septembrii, tuorum itinerum tempora scire sane velim. 2 *δύηθεας* Sempronii Rusi cognovi ex epistola tua Corcyra. quid quæris? invideo potentie Vestrori. Cupiebam etiam nunc plura garrere: sed lucet; urget turba; & festinat Philogenes. valebis igitur, & valebit Piltam, & Cæciliam nostram jubebis litteris; salvebis à meo Gicerone.

CICERO ATTICO, S.

ETS, nil sanè habebam novi, quod post accidisset, quàm dedissem ad te Philogeni, liberto tuo, litteras; tamen cum Philotimum Romam remitterem, scribendum aliquid ad te fuit, ac primum illud, quod me maximè angebat, (non quo me aliquid juvare posses: 4 quippe res enim est in manibus: tu autem abes longè gentium:

ἢ Πολλὰ δ' ἐν μακροπόλει

Νότῳ κληθεὶς κωμῶν ἐυχένης ἄλδος)

obrepit dies, ut vides, (mih enim A. D. 111. Kal. Sext. de provincia de cedendū est) nec succeditur, quem relinquam,

qui provincia præsit? ratio quidem, & opinio hominum postulat fratrem: primum, quod videtur esse honos. nemo igitur potior. deinde, quod solum habeo Prætorium. Pomptinus enim 6 ex pacto & conventu (nam ea lege exierat) jam à me discesserat. Quæstorem nemo dignum putat, etenim est levis, libidiniosus, 7 *ταξῶν*. De fratre autem primum illud est: persuaderi ei non posse arbitror, odit enim provinciam. & hercule nihil odiosius, nihil molestius, deinde, ut mihi nolit negare; quidnam mei fit officii? cum bellum esse in Syria magnum putetur, id videatur in hac provincias erupturum; hic præsidii nihil sit; sumptus annuus decretus sit; videaturne aut pietatis esse mea, 8 fratrem relinquere; aut diligentia, nugarum aliquid relinquere? magna igitur, ut vides, sollicitudine afficior, magna inopia consilii. quid quæris? toto negotio nobis opus non fuit. quanto tua provincia melior? decedes, cum voles; nisi forte jam discessisti, quem videbitur, præficies Theoprotis, & Chaonia. nec dum tamen ego Quintum conveneram; ut jam, si id placeret, scirem, possitne ab eo impetrari: nec tamen, 9 nisi possit, quid vellem, habebam. Hoc est igitur ejusmodi, reliqua plena adhuc & laudem & gratia, digna iis libris, quos dilaudas, conservata civitates, cumulatè Publicanis satisfactum: offensus contumelia nemo; decreto iusto, & severo perpauci; nec tamen quisquam, ut queri audeat, res gestæ dignæ triumpho: de quo ipso nihil cupidè agemus; sine tuo quidem consilio certè nihil. Clausula est difficilis in tradenda provincia sed hæc Deus aliquis gubernabit. De urbanis rebus scilicet plura ut scis; sæpius, & certiora audis. equidem doleo, non me tuis litteris certiorum fieri huc enim odiosa aserebantur de Curione, de Paulo: non quo ullum periculum videam stante Pompejo, vel etiam sedente; valeat modò; sed mehercule Curionis & Paulli, meorum familiarium, vicem doleo. formam igitur mihi totius Reip. si jam es Roma, aut cum eris, velim mittas; quæ mihi obvia veniat, ex qua me fingere possim, & præmeditari, quo animo accedam ad urbem. est enim quiddam, adveniens non esse peregrinum atque hospitem. Et, quod pane præterii, Bruti tui causa, ut sæpe ad te scripsi, feci omnia. Cyprii numerabant, sed Scaptius centesimis, renovato in singulos annos fœnore, contentus non fuit. Ariobarzanes non in Pompejum, 10 prolixior per ipsum, quàm per me in Brutum: quem tamen ego præfate non poteram. 11 erat enim rex pauper; aberamque ab eo ita longè, ut nihil possem, nisi litteris; quibus pugnare non destitit. summa hæc est, pro ratione pecuniæ 12 liberalius est Brutus tractatus; quàm Pompejus. Bruto curata hoc anno talenta circiter c. Pompejo in sex mensibus promissa c.c. jam in Appii negotio quantum tribuerim Bruto, dici vix potest. quid est igitur, quod laborem? Amicos habet meos nugas, 13 Matrinium, Scaptium; qui, quia non habuit à me turmas equitum, quibus Cyprium vexaret, ut ante me fecerat, fortassis succederet; aut quia præfectus non est, quod ego nemini tribui negotiatori; non C. Vennonio, meo familiari; non tuo, M. Lanio; & quod tibi Romæ ostenderam me levaturum; in quo perseveravi. sed quid poterit queri is, qui auferre

1. Nimis, nimis inquam iteravit vocem, nimis ex Tornasiano & Cruvellino Bosius: alterum, nimis deest in vulgatis.
 2. E *δύηθεας*. Factum simplicitatem.
 3. *ἢ Πολλὰ δ' ἐν μακροπόλει*. Bosius omnes tua Corcyra, ut edidit; & ita etiam fuisse in suis restor: Melaspina; & ita deest in vulg.
 4. *Quippe res enim est in manibus*. Enim non comparet in vulg.
 5. *Πολλὰ δ' ἐν μακροπόλει*. Multos autem in intermedio Auster volvit ductus lati maris.
 6. *Ex palli & conventu*. Prætulit Dausquejus Lambini commentum; scilicet apud Plinium quid conventus sit, non ignoret, legerique apud Sullinum, *conventum dentium*. heic enim cum intelligatur res *palla conventus*, sic maluit dicit. nam quid cuique loco appositus, pervidendum.

7. *Ταξῶν*. Malè legi, *ταξῶν* ut est in vulgata editione, aut, *ταξῶν* jam pridem docuit nos Iacobus Cujacius.
 8. *Fratrem relinquere; aut diligentia*. Relinquere deest in vulg.
 9. *Nisi possit*. Vulg. si possit.
 10. *Prolixior per ipsum*. Vrsini Longolianus liber, per *si ipsum*.
 11. *Erax enim rex pauper*. Ianus ex optimo Ms. Palat. legit, *Erax enim rex, sed pauper*.
 12. *Liberalius*. Sic conjiciunt Victorius, Manutius, Faënus, & alii licet omnes n. s. uno consensu habeant *liberius*.
 13. *Matrinium Scaptium*. Vulg. M. Scaptium: in Bezae ontis libro, *Matrin Scaptium*. Matrinium autem legendum Manuto non videtur.

fere pecunia
 occia fuit.
 acceptis q
 scripsit ad
 dan; cui d
 ta & dixit.
 Clodii can
 curus est
 fecerat.
 scio quare,
 sem, quem
 mum homi
 rem hujus
 etiam bene
 Apameæ
 appellavit:
 jubes 4 p
 vabant op
 chæta, qu
 s' delinolu
 cum solus
 tam esse v
 omnia (M
 mih Bruto
 in esse att
 solit in or
 7
 Non au
 in quo ta
 movere
 te quere
 iam int
 consilio
 epistola
 conturb
 quod que
 nitemp
 aliter, ac
 paratiss
 corbor, fl
 viad cert
 amplius, is
 mecum de
 omnia p
 solam p
 ferri meo
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13

ferre pecuniam cum posset, noluit? Scaptio, qui in Cappadocia fuit, puto esse satisfactum. is a me tribunatum cum accepisset, quem ego ex Bruti litteris ei detulisset, postea scripsit ad me, se uti nolle eorribunatu. 1. Gavius est quidam, cui cum praefectura detulisset Bruti rogatu, multa & dixit, & fecit cum quadam mea contumelia, 2. P. Clodii canis. is me nec proficiscentem Apameam profecturus est; nec, cum postea in castra venisset, atque inde discederet, numquid valem, rogavit; & fuit aperte mihi, nescio quare, non amicus. hunc ego si in praefectis habuisssem, quem tu me hominem putares, qui, ut scit potentissimum hominem contumaciam numquam tulerim, ferrem hujus adfectu? et si hoc plus, quam ferre, tribuere etiam beneficii aliquid & honoris, is igitur Gavius, cum Apamea me nuper vidisset Romam proficiscentem, me ita appellavit: 3. (Culleoium vix auferem) unde, inquit, me jubes 4. petere cibaria praefecti? respondi lenius, quam putabant oportuisse, qui aderant; me non instituisse ut dare cibaria, quorum opera non essem usus, abiit iratus. hujus 5. nebulonis obiratione si Brutus moveri potest, licebit eum solus ames; me amulum non habebis. sed illum eum futurum esse puto, qui esse debet, tibi tamen causam totam esse volui: & ad ipsum hanc pericrisipi diligentissime, omnino (soli enim sumus) nullas umquam ad me litteras misit Brutus, nec proximè quidem de Appio, in quibus non infestis arrogans, 6. ἀκριβοῦς aliquid, tibi autem valde solet in ore esse.

7. Granium autem

Non contemnere se, & reges odisse superbus:

in quo tamen ille mihi risum magis, quam stomachum, movere solet: sed plane parum cogitat, quid scribat, aut ad quem. Q. Cicero puer legit, ut opinor, & certe, epistolam inscriptam patri suo. solet enim aperite, idque de meo consilio; si quid forte sit, quod opus sit sciri, in ea autem epistola erat illud idem de sorore, quod ad me. mirifice conturbatum vidi puerum, lacrimans mecum est questus, quid queris? miram in eo pietatem suavitatem, humanitatemque perspexi: quo majorem spem habeo, nihil fore aliter, ac deceat, id te igitur scire volui. Ne illud quidem praeternitiam: Hortensius filius fuit Laodiceae & egladiatoribus, flagitiose & turpiter, hunc ego patris causa vocavi ad cenam; quo die venit; & ejusdem patris causa nihil amplius, is mihi dixit, se Athenis me expectaturum, ut mecum decederet, recte, inquam: quid enim dicerem? omnino puto nihil esse; quod dixit nolo quidem; ne ofensam patrem, quem mehercule 9. multum diligo, sin fuerit meus comes, moderabor ita, nequid eum offendam,

quem minimè volo. Hæc sunt; etiam illud. Orationem Q. Celeris mihi velim mittas contra M. Servilium, litteras mitte quamprimum: ro si nihil; nihil fieri, vel pot tuum tabellarium. Pillæ & filix salutem. Cura, ut valeas.

CICERO ATTICO, S.

TARSVM venimus Nonis Junis, ibi me multa moverunt: magnum in Syria bellum; magna in Cilicia atrocitas; mihi difficilis ratio administrandi, quod paucos dies habebam reliquos annui maneris; illud autem difficillimum; relinquendus erat ex s. c. qui praefect, nihil minus probati poterat, quam Quaxtor 11. Mescinius, nam de Caelio nihil audiebamus, rectissimum videbatur, fratrem cum imperio relinquere: in quo multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta praeterea, o rem totam odiosam! sed hæc fortuna videri: quoniam consilio non multum uti licet. Tu, quando Romam salvas, ut spero, venisti, videbis, ut soles, omnia, quæ intelliges nostra interesse, in primis de Tullia mea: cujus de conditione quid mihi placeret, scripsi ad Terentiam, cum tu in Graecia esses: deinde de honore nostro, quod enim tu abfuisi, veieor ut satis diligenter actum in Senatu sit de litteris meis illud praeterea 12. μυσικώτερος ad te scribam; tu sagacius: 13. ἄδικα μὲ ἐπελευθεροῦ (οἶδα ὅτι λέγω) ἰδέε μοι πάλιν ἐξ ἀλόγου δόξης παρεφθέρητο, πειθερκεῖται τοῖς ψήφοις οὐ τῶν ἀλλοτρίων & Κροτωνιάταις πειθερκεῖται. ἀλλά, 14. μή τι νόσησιν 15. εἰς ἀγῶν τῶν δὲ ἀδελφῶν ψάμψου, πῶ λοιπὰ 16. ἐξασφαλίσαι, non queo tantum, quantum veieor, scribere. Tu autem fac, ut mihi tua litteræ volent obvix. Hæc festinans scripsi in itinere atque agmine. Pillæ & puellæ Cæcilix bellissima salutem dices.

CICERO ATTICO S.

Nunc quidem profecto Romæ es: quod te, si ita est, saluum venisse gaudeo: unde quidem quam diu abfuisi magis a me abesse videbare, quam si domi esses. minui enim mihi mea nota res erant, minus etiam publicæ, quare veieor, etsi, ut spero, te hæc legente aliquantum 18. tamen vix processero, tamen obvias mihi litteras quam argutissimas de omnibus rebus crebro mittas in primis de quo scripsi ad te antea: 19. ἄδικα μὲ ἐπελευθεροῦ, ἰδέε μοι πάλιν ἐξ ἀλόγου δόξης παρεφθέρητο, πῶ λοιπὰ 16. ἐξασφαλίσαι, non queo tantum, quantum veieor, scribere. Tu autem fac, ut mihi tua litteræ volent obvix. Hæc festinans scripsi in itinere atque agmine. Pillæ & puellæ Cæcilix bellissima salutem dices.

1. Gavius est quidam.] Manutii ex Bessarionis libro conjecturam confirmant Tornæi. & Crusellinus, in quibus plane exaratum est; vultus, vulgo Cæpi.
2. P. Clodii canis.] Magis placet Vrsino, canis, quam canis, ut in viri doctissimi libro continetur aut.
3. Culleoium vix auferem.] Iunius, Culleoium vix.
4. Petere cibaria praefecti.] Respondi lenius. Sic legendum, ut e Toroniano emendavit Lambinus; quam lectionem præ se ferunt ceteri Bollandi; vulgo petere cibaria. Praefecti respondit, &c.
5. Nebulonis obiratione.] Bosius ex Decurto reposuit obiratione, Lamb nos leg. exaratione quod Manutio tamen languidus videtur; & paulo post, si Brutus petere, pro simplice moveri. Iunius ex conjectura legit, obiratione ratione, vulg. obiratione.
6. Ακριβοῦς.] Alienum à familiari consuetudine.
7. Granium autem, &c.] Manutio ita hunc locum restituit. Ceterum lib. 2. ubi, vulgati illi quoque habent, Granium. Vrsinus ex doctissimi viri libro hanc profer correctionem: Granium illud gravitatem non sustinet, sed vix vix, &c. scribit idem granium pro granium placuisse, &c.
8. Επελευθεροῦ.] Fretus auctoritate Decurt. Bosius praepositionem, ἰ, add. dicit, quæ magno sententiam incommodum dicitur: Vulg. cum ἰδὲ ἀδικῶν. hanc autem praepositionem ab omnibus suis tabellæ restituit Malspina & Lambinus.
9. Μοι δὲ τίς.] Vulg. valde deique.
10. ὅτι nihil fieri.] Hunc quoque locum repetita voce, nihil, ex

eodem Decurto correxit Bosius. Lambinus autem restator Bessarionis, Massæ, Ferri, & Memm. nisi legere, fieri, quod retinet: vulg. si nihil fieri.
11. Μυσικώτερος.] Ita legendum Vrsinus, non Μυσικώτερος.
12. Μυσικώτερος.] Secretarius.
13. Τῆς ἀδικα μὲ ἐπελευθεροῦ.] Vxoris meæ libertus (nostri quem dicam) visus est mihi dudum e verbis; quæ inconsideratè effutiebatur, turbasse calculos, ex coemitione honorum Crotoniatae tyrannicidæ timco, ne id adhuc non intellexeris. Vnus nimirum ubi hoc consideraveris; reliquis in tuto pono.
14. Μή τι νόσησιν.] Emendat Manut. μή τι νόσησιν. vulg. μή τι ὁ νόσησιν.
15. Εἰς ἀγῶν.] Manutio placeret εὐ ἀγῶν, nisi miss. repugnarent.
16. Εξασφαλίσαι.] Vulg. ἐξ ἀσφαλείας.
17. Τῶν ἀδελφῶν.] Duo hæc vocabula expungenda auctore Iunio.
18. Τῆς ἐνωαδῶν.] Vxoris meæ libertus visus est mihi sæpe garriens, & hæsitans in conciliabulis & circulis quodammodo conturbasse rationes in bonis Crotoniatae.
19. Τῆς ἐμῆς ἐπελευθεροῦ.] Vulg. τῆς ἐμῆς ὁ ἀπελευθεροῦ.

1. Πίλλαι;

daga, ut soles; aut hoc magis. 1. *ἔξ ἄστως ἐπιλοφῶ τειχῶν*
καὶ περιδύκεν μῶν κ δ, μ η, ὀφειλημάτων Καμίλλα,
ἰαυτῶν τε ὀφειλητῶν μίας κ δ. κν ἢ Χρονοιατικῶν καὶ
κν ἢ 3 Χρονοιατικῶν μ η; καὶ μίας κληρονομίας
χμ. χμ. τῶν τῶν μηδὲ δόλοδὸν ἀφ' ἑαυτῶν, πάντων ὀφει-
ληθέντων ἔδδ. πέραι μῶν τῆ νεμυλία. Τ ἢ ἀπλευ-
ροὶ αὐτῆ, ὄνα ὁμῶν μιν τῶ Κόινω πατρὶ, μηδὲ
ἀλογεῖσθαι πειροπικῶν, ταῦτα ἔν, πρῶτον μὲν, ἵνα
πάντα σώζηται; δεύτερον ἢ, ἵνα μηδὲ ἢ τῶν ὀλιγο-
ρήσθαι ἢ δὲ πρὸς πρὸς κειμένης ἡμέρας, ὅσας αὐτῶν ἡμέ-
ρας μὲν σφάραξ δίδουκα, καὶ ἢ πρὸς πρὸς ἡμῶν κλη-
ρονομίᾳ, καὶ πρὸς ἑλπίσας. ἀπορηθὲς δὲ, ἀλόγως
ἀπίστῃ, ἔπεισῶν, εἰκα, 4 ἀρχῶν τῶν δηρῶν τε μὲν:
 meque objurgavit vetere proverbio, *τῶ μὲν δίδουκα.*
 5 reliqua videt, & quantum fieri potest, perspicit animus.
 et si annum tempus prope jam emeritum habebamus dies
 enim xxxi i i erant reliqui: sollicitudine provincia ta-
 men vel maxime urgebatur. cum enim arderet Syria bello;
 & Bibulus, in tanto mœre suo, maximam curam
 belli sustineret; ad meque legati ejus, 6 & Quæstor, & ami-
 ci litteras mitterent, ut subsidio venirent: etis exercitum
 infirmum habebam; auxilia sanè bona, sed ea Galatarum,
 Pisidarum, Lyciorum; (hæc enim sunt nostra robora) tamen
 esse officium meum putavi, exercitum habere quam pro-
 xime hostem, quoad mihi præesse provinciam per s. c. lice-
 ret. sed, quò ego maxime delectabar, Bibulus molestus mihi
 non erat; de omnibus rebus scribebat ad me potius; &
 mihi decessionis dies *λεληθῆτος* obsepat: qui càm adve-
 nerit, 7 *ἄλλο πρόβλημα*, quem præficiam; nisi 8 Calvus
 Quæstor venerit; de quo adhuc nihil certi habebamus.
 Cupiebam mehercule longiorem epistolam facere: sed
 necierat res, de qua scriberem; nec joculari præ cura pote-
 ram, valebis igitur, & puella salutem 9 Atticula diceas,
 nostraque Piliz.

CICERO ATTICO, S.

6 **E**Go, dum in provincia omnibus rebus Appium orno,
 subito sum factus accusatoris ejus focer. id quidem,
 inquis, dii approbent ita velim; teque ita cupere certò
 scio. sed crede mihi, nihil minus putaram ego, qui de
 Tib. Nerone, qui mecum egerat, certos homines ad mul-
 lieres miseram; qui Romam venerunt, factis sponsalibus.
 sed hoc spero melius, mulieres quidem valde intelligo de-

lectari obsequio & comitate adolescentis cetera velle
 10 *ἔξαρχοῦ ἔξεν.* Sed heus tu, *πυρός ἐὶς δῆμος*, Athenis
 placet hoc tibi? et si non impediabant mei ceteri libri (non
 enim ista largitio fuit in civis, sed in hospites liberalitas)
 me tamen de Academiæ προύλω jubes cogitare, et cum
 jam Appius de Eleusine 12 non cogitet. De Hortensio te
 certò scio dolere. equidem excrucior. decretam enim cum
 eo valde familiariter vivere. Nos provincia præficiamus Cæ-
 lium; puerum, inquis, & fortasse fatuum, & non gravem,
 & non continentem. assentior: fieri non potuit aliter,
 nam quas multo ante tuas acceperam litteras, in quibus
 ἐπέχων te scripseras, quid esset mihi faciendum 13 de re-
 linquendo; ea me pungebant. videbam enim, quæ tibi
 essent *ἰπποχῆ* causa, (& erant eadem mihi) 14 puerotta-
 dere me; fratri autem, illud non utile nobis. Nam præ-
 ter fratrem nemo erat, quem sine contumelia Quæstor,
 nobili præficerem, anteferebam. tamen, dum impendere Par-
 thi videbantur, statueram fratrem relinquerem, aut etiam
 Reip. causa contra s. c. ipse remanere: qui postea quam,
 incredibili felicitate, discesserunt; sublata dubitatio est.
 videbam *ferromos*: hui fratrem 15 reliquit? non est hoc
 non plus annum obtinere provinciam? quid, quòd Sena-
 tus eos voluit præfere provinciam, qui non præfuerunt? at
 hic triennium. ergo hæc ad populum. quid, quæ tecum?
 numquam essem sine cura, si quid iracundius, aut contu-
 meliosius, aut negligentius; 6 quæ fert *ὑστὴ ἡμῶν*, quid,
 si quid filius puer, & puer bene sibi fidens? qui esse dolor?
 quem pater non dimittebat, teque id censere, molestè se-
 rebat. at nunc Cælius, 17 non dico equidem, quid egerit;
 sed tamen multo minus laboro. Adde illud, Pompejus,
 eo robore vir, iis radicibus, Q. Cassium forte deiecit,
 Cæsar Antonium; ego forte datum offenderem? 18 ut et-
 iam inquireret in eum, quem reliquisset? hoc melius; &
 hujus rei plura exempla: senectuti quidem nostræ profe-
 cto aptius. at te apud eum, dii boni! quantum gratia posuit,
 eique legi litteras non tuas, sed librarii tui. Amicorum
 litteræ me ad triumphum vocant, rem à nobis, ut ego adbi-
 tor, propter hanc *παλιγγενεσίᾳ* nostram, non negligem.
 dam, quare tu quoque, mi Attice, accipe 19 id cuperes,
 quo nos minus inopti videamur.

CICERO ATTICO, S.

7 **Q**UINTVS filius, pie sanè, me quidem certè multum
 hortante, sed currentem, animam patris sui sorori-
 tuz reconciliavit. eo cum valde etiam tuæ litteræ excita-
 runt.

1. *ἔξ ἄστως.* Ex urbis septicolis mœnibus (libertus uxoris
 meæ) edidit Camillo rationes vicenarum quaternarum, & quadra-
 genarum octonarum minarum. tris alteni; sequæ debere vicenas & qua-
 ternas minas ex bonis Crotoniaticis, & quadragenas octonas ex iis,
 quæ sunt in Cherfonneso; & quamvis ex hereditatibus, quas adivit,
 reddebat minas sexies centenas & quadragenas, & sexies centenas, &
 quadragenas; sed tamen tris illas Atheni ne obolum quidem dissolvisset,
 cum omnia hæc debeantur, jam inde à Calendis secundi mensis: li-
 bertum autem ipsius, cum qui Conionis parti cognominis est, nihil
 plane curasse. Primum igitur hoc, omnia ut serventur, deinde, ut ne
 usuras quidem negligas eas, quæ debentur, ex die supra apposita. Per
 eas dies, quibus illum petuli, valde magno in timore fui. Venerat
 enim ad nos exploraturus, & aliquid panè speracat, sed spe frustratus
 temerè recessit, sic fatus: Concedo; turpe quidem manere diu.
 2. *Παρίδουκον μῶν κ δ μὲν ὀφειλημάτων Καμίλλα.*
ἰαυτῶν τε ὀφειλητῶν. Bosius hunc locum, ex Decret. sic castiga-
 vit. Lambinus autem ex optimo codice mss. aliter vult legi,
περιδύκεν μῶν γοροσθῆ κα μῶν ὀφειλητῶν τῶ Καμίλλα.
 vulgo, *περιδύκεν ἡμῶν γοροσθῆ κα μῶν ὀφειλητῶν, ὁ Καμίλλου*
αὐτῶν τε ὀφειλητῶν.
 3. *Χρονοιατικῶν.* Vulg. *χρόνοιατικῶν.*
 4. *Ἀρχῶν τῶν δηρῶν τε μὲν.* Parum hoc ad rem adno-
 tavit Dausquejus, nisi ex Homero supplementum misisset: *κρηῖος τε*
ἴεσο δ.
 5. *Κληρικῶν.* Hunc locum scædis maculis inquinatum ex prisco
 Decretatò purgavit Bosius.
 6. *Et Quæstor & amici.* Posterius, & deest in vulg.

7. *ἄλλο πρόβλημα.* Alia quæstio.
 8. *Calvus quæstor.* Sic habent omnes Bosii ex mss. vulg. *Calvus qua-*
stor.
 9. *Atticula diceat.* Acutissimè & Malasp. conjecit Cic scripsisse,
Atticula, pro *atticiat*, ut vulgo referunt exemplaria; ejusque conse-
 quitur confirmat auctoritas Decret. in quo disertim exaratum est,
Atticula arriat, autem legendum censet Manut. ut etiam Lambin.
 qui tamen olim ediderat *Atticula*, ex Malasp. conjectura.
 10. *ἔξαρχοῦ ἔξεν.* Perferatari, subtiliter indagare.
 11. *Non jam Appius.* Non dubitum est quin legendam sit, *cum jam*,
 ut emendavit Malasp. quòd Bosio etiam probatur Decurtatus & Cru-
 sellinus: vulg. *quoniam*.
 12. *Non cogitet.* Fulvianus *non cogitet*.
 13. *De relinquendo, cum pungebant.* In antiquo suo scriptum esse di-
 cio Vrsinus, *de relinquendo fratre meo*.
 14. *Puer trahere me.* Bosius ex Decurtato sic emendavit; vulg.
puer ut traherem.
 15. *Reliquit.* Vulg. *relinquit*.
 16. *Quæ fert ista hominum.* Manutii hæc est emendatio: vulg. *quæ*
ferunt ista hominum.
 17. *Non dico equidem quid egerit.* Legit Muretus lib. xv. cap. 8. *non di-*
co equidem quod egerit. Vrsinus melius putat quòd est in mss. *non di-*
co equidem quod egerit, sed tamen quid egerit, multo minus laboro.
 18. *Ut etiam inquireret in eum.* Malasp. hanc ex antiquis libris re-
 stituit non rectam & veram esse scripturam asserit Lambinus atque
 in hoc Memmianum Huralinum & Tornæf. codd. consentire refert.
 Manutius, *aut etiam in quiretem in eam?* cum interrogatione, quæ est
 vulgata lectio.
 19. *Id cuperes.* Vulg. *hoc cupere*.
 20. *Eum valde etiam.* Veti codd. Malasp. sic in Bosianis legebatur
etiam, deest in vulg.

nunt. quid queris? confido rem. ut volumus, esse. Bis ad te...

CICERO ATTICO, 9.

Cum instituissem ad te scribere, calamumque sumptissem...

sed explora rem totam: ut, quo die congressi erimus, consilium capere possimus.

CICERO ATTICO, 9.

In Piræa cum exissem prid. Idus Octob. et accepi ab Acasto...

1. Aliquid ita. Hoc ex ingenio, suspicatur Manutius, nam Caval...

13. Qua solent tua compositissima & clarissima esse. Ita deest in vulg...

ante venturos, quam nostrum Saufejum, sed cum sine meis litteris ad te venire, vix rectum erat. tu mihi, ut polliceris, de Tulliola mea, id est de Dolabella, perferas; de Rep. quam praevideo in summis periculis; de

Censoribus, maximeque de signis, tabulis quid fiat? referaturne. Idibus Octob. has dedi litteras: quo die, ut scribis, Caesar Placentiam legiones quatuor, quae, quid nobis futurum est? In arce Athenis statio mea nunc placet.

1. In arce Athenis statio mea nunc placet. Et hunc quoque locum depravatum meliorum ope codicum, restituit Victorius; cum prius legeretur, *Multe scribas Athenis*. Bessarionis liber Manutio referente, *Multe scribas*: Cavalcanis; *In arce Athenis*. verbum quidem scribas, in neutro reperitur, ne in duobus quidem, quos habet ipsius amicitium; unde legendum conjicit, ut Victorius, ejusque emendationem

sibi vindicat: sic etiam plane scriptum in suis mss. asserit Lambinus, sed Irenius contra; uno consensu omnes mss. Palae. habere alit, *Multe scribas*, *Athenis statio nunc placet*: quod & ipsi probatur. Achilles Statius conjicit, *in arce*, sed non satisfacit Gulielmo, qui *ἀκρόπολιν* intelligi annotat, cujus & mentio apud Platonem libro 1. de Legibus.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
LIBER SEPTIMVS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

DEDERAM equidem L. Saufejo litteras, & dederam ad te unum, quod, cum non esset temporis mihi ad scribendum satis, tamen hominem tibi tam familiarem sine meis litteris, ad te venire volebam. sed, ut philosophi ambulanti, has tibi reddiditum iti putabam prius. sin jam illas accepisti, scis me Athenas venisse prid. Idus Octobres; enavi egressum in Piræum tuas ab Acasto nostro litteras accepisse; conturbatum, quod cum febre Romam venisses; bono tamen animo esse cepisse, quod Acastus ea, quae vellem, de allevato corpore tuo nuntiaret; 1. cohorruisse autem me, quod tuz litteræ de legionibus Caesaris afferrent; & egisse tecum, ut videres, ne quid φιλοπρεΐου ejus, quem nosti, nobis noceret; de quo jam pridem ad te scripseram. Turannius autem secus tibi Brundisii dixerat; quod ex lis litteris cognovi, quas à Xenone, optimo viro accepi. Cur fratrem provinciam non praefecissem, exposui breviter. hæc ferè sunt in illa epistola. Nunc audi reliqua; per fortunas, omnem tuum amorem, quo me es amplexus, omnemque tuam prudentiam, quam mehercule in omni genere judico singularem, 2. confer jam ad eam curam, ut de omni statu meo cogites. videre enim mihi videor tantam dimicationem, nisi idem Deus, qui nos melius, quam optare auderemus, Parthico bello liberavit, respexerit Rempublicam; sed, tantam, quanta numquam

fuit. age, hoc malum mihi commune est cum omnibus, nihil tibi mando, ut de eo cogites. illud meum proprium *πρόβλημα*, quæso, suscipe. videsne, ut te auctore sim utrumque complexus? ac vellem à principio te audissem amici simè monentem.

Α' κ' ἰμὸν ἔπειτα θυμὸν εἰς ἐνθεσιν ἔπειθεις
3 Πατρίδου.

Ted aliquando tamen persuasisti, ut alterum complecterer, quia de me erat *optimè meritis*; alterum, quia *tantum valebat*. feci igitur, 4 itaque feci omni obsequio, ut neutri illorum quisquam esset me carior. hæc enim cogitabamus; nec mihi, 5 conjuncto cum Pompejo, fore necesse peccare in Rep. aliquando; 6 nec, cum Casare sentienti, pugnantium esse cum Pompejo; tanta erat illorum conjunctio, nunc impendat ut & tu ostendis, & ego video, summa inter eos contentio. me autem uterque numerat suum, nisi forte simulat alter. nam Pompejus non dubitat (verè enim judicat) ea, quæ de Repub. nunc sentiat, mihi valde probari. utriusque autem accepi ejusmodi litteras eodem tempore, quo tuas; ut neuter quemquam omnium plaris facere, quàm me, videretur. verum quid agam? non quæro illa ultima. (si enim castris res geretur, video cum altero *vincti* futurus esse, quàm cum altero *vincto*) sed illa, quæ tum agentur, cum venero; ne ratio absentis habeatur, ut exercitum dimittat. DIC M. TULLII quid dicam? expecta, amabo te, dum Atticum conveniam, non est locus ad

I Terigi-

1. *Cohorruisse autem me*. Particula hæc, abest à vulg. 2. *Confer jam*. Sic emendavit Lambinus, approbante Bosio cujus omnes mss. habent, *conferam*. Iunius vero ex m. Pal. in quo est *conferes*, cepo sicut *conferes*, priorēque lectionem rejicit. Vox illa, jam, deest in vulg. 3. *Πατρίδου*. Hæc est lectio Bosii, in cujus omnibus mss. post hunc versum: Α' κ' ἰμὸν ἔπειτα θυμὸν εἰς ἐνθεσιν ἔπειθεις. nullum aliud Græcum verbum subjicitur præter vocem *πατρίδου*.

Victorius in postrema editione sua supplevit ex Homero quæ deesse videbantur, ut etiam Lambinus. Integer versus sic habet: *ὧς ἔδην γλυκίον ἢς πατρίδου, ἔδὲ τοκίων*, h. e. sed mihi nunquam persuasisti, patriā, quidquam illis tuā dulcius esse, &c. 4. *Itaque affeci*. Vulg. *aque affeci*. 5. *Conjunctis*. Vulg. *unite*. 6. *Nec cum Casare*. Ita Bosius; ex antiquiore suo; quod tamen sic prius ex conjectura emendaverat Malasp. assentiente Lambino.

I Terigi-

tergiversandum. contra Casarem? ubi illz sunt dense dextere? nam ut illi hoc liceret, adjuvi, rogatus ab ipso Ravennz 2 de Coelio Tribuno pl. ab ipso autem? etiam à Cneo nostro, in illo divino terrio Consulatu. 3 aliter sensero? 4 *αἰ δὲ ῥογῶν* non Pompejam modò, sed *Τρωῶν, καὶ Τρωάδός. Πηλυδάμας, μὲν πρὸτ' ἐλεγχέτω καὶ ἄλλοι*, quis? tu ipse scilicet, laudator & factorum & scriptorum meorum. hanc ego plagam effugi per duos superiores Marcellorum Consulatus, cum est actum de provincia Casaris. nunc incido in discrimen ipsum. itaque, ut *stultus* primus suam sententiam dicat, mihi valde placet de triumpho nos moliri aliquid: extra urbem esse cum iustissima causa. tamen dabunt operam, ut eliciant sententiam meam. tidebis hoc loco fortasse, quam vellem etiam nunc in provincia morari! planè opus fuit, si hoc impendebat. etsi nil miserius, nam *ὁ δὲ πῆρερον*, volo te hoc scire: omnia illa prima, quæ etiam 6 tuis iuteris in coelum ferebas. 7 *ἐπιτιμῶν* fuerunt. QUAM NON est facilis virtus! quam verò difficultis ejus diuturna simulatio! cum enim hoc rectum & gloriosum putarem, ex annuo sumtu, qui mihi decretus esset, me C. Coelio *Quæstor* relinquere annum, referre in *patarium* ad n. s. c. r. o; ingemuit nostra cohors, omne illud putans distribui sibi oportere; ut ego amicior inveniret *Phrygum & Cilicum* *Crassii*; quam noscio. sed me non moverunt. nam & mea laus apud me plurimum valuit, nec tamen quicquam honorificè in quinquam fieri potuit quod prætermiserim. Sed hæc fuerit, ut ait *Thucydides*, *δ' ἀκόλῃ λόγος* non inutilis. Tu autem de nostro statu cogitabis: primum quo artificio tueamur benevolentiam Casaris: deinde de ipso triumpho, quem video, nisi Reip tempora impediunt, 8 *εὐπρόσπῳ*, iudico autem cum ex litteris amicorum, tum ex supplicatione; quam 9 qui non decrevit, *plus decrevit*, quam si omnes decreisset triumphos. ei porò assensus est, unus, familiaris meus, Favonius: 10 alter iratus, *Hirrus*. Cato autem & scribendo assuit, & ad me de sententia sua jucundissimas litteras misit, sed tamen gratulans mihi Casar de supplicatione, triumphat de sententia Catonis; nec scribit, quid ille sententia dixerit, 11 sed tantum, supplicationem eum mihi non decrevisse. 12 Redeo ad *Arium*: cœperas eum mihi placere; perficere habes *Scrofam*, habes *Sillum*. ad eos ego etiam antea scripsi & ad ipsum *Hirrum*, locutus enim erat cum tuis commodè, se potuisse impedire, sed noluisse: absentium tamen esse *Catonis*, amicissimo meo, cum is ho-

norificentissimam in me sententiam dixisset; nec me ad se ullas litteras misisse, cum ad omnes mitterem. verum dicebat. ad eum enim solum; & ad *Crassipedem* non scripseram. Atque hæc de rebus forensibus. redeamus domum. Dijungere me ab illo volo. mirus est *13 Φυργῆτης*, Germanus *Lartidius*.

Α' καὶ τὰ ἄλλα προσηχθῆναι ἰάσινδρ, ἀχρὺ ῥογῶν πρ.
Reliqua expediamus, hoc primum, 14 quo accessit cura dolori meo, sed hoc tamen, quidquid est, præcianum cum iis rationibus, quas ille meas tractas, admisceri nolo. scripsi ad *Terentiam*, scripsi etiam ad ipsum, me, quidquid 15 possem nummorum, ad apparatus spectari triumphi ad te redacturum. 16 ista puto *ἀμεμπῆ* fore. verum ut lubebit. Hanc quoque suscipere curam, quem admodum experimur, id & ostendisti quibusdam litteris, 17 ex *Epito*, an *Athenis* datis? & in eo ego te adjuvabo.

CICERO ATTICO, S.

BRUNDISIUM venimus v. i. Kalend. Decemb. usi tua felicitate navigandi. ita belle nobis flavit ab *Epito* lenissimus 18 *Onchesmites*. hunc 19 *προϊδειαζομε*, si cui voles *τὰν νεωτέρων*, pro tuo vendito. Invalitudo tua me valde conturbat. significant enim tua litteræ, te profus laborare ego autem, cum sciam, quam sis fortis, vehementius esse quiddam suspicor, quod te cogat cedere, & propemodum infringat: etsi alteram quartanam *Pamphilus* tuus mihi dixit decessisse, & alteram leviozem accedere. *Terentia* verò, quæ quidem eodem tempore ad portam *Brundisianam* venit, quo ego in portum, mihi quæ obvia in foro fuit, *L. Pontium* sibi in *Trebulano* dixisse narrabat, etiam eam decessisse. 20 quòd si ita est, est quod maxime me hercule opto, 21 idque spero tua prudentia & temperantia te consecutum. Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas uno tempore accepi, aliam alia jucundiozem, quæ quidem erant tua manu. nam 22 *Alexidis* animum amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem tuæ litteræ: manum non amabam, quòd indicabat te non valere. cujus quoniam mentio facta est; *Tironem* *Patris* *ægrum* reliqui, adolescentem, ut nosti, (& adde, siquid vis) probum: nihil vidi melius. itaque careo ægre. quamquam videbatur se non graviter habere, tamen sum sollicitus, maximamque spem habeo in 23 *M. Curii* diligentia, de qua ad me scripsit *Tyro*, & multi nuntiarunt. Curius

1. Tergiversandum contra Casarem? Sic interpunctio Bostius, vulgò *tergiversandum contra Casarem*.
2. De Cal. v. i. b. s. i. b. i. s. Lambinus, partim ex mss. partim ex conjectura, *de Cal. v. i. b. s. i. b. i. s.*
3. *Αἰ δὲ ῥογῶν* Nota interrog. abest à vulg.
4. *Αἰ δὲ ῥογῶν, &c.* Vereor *Trojanos & Trojanas*. *Polydamas* plurimum probum objicit.
5. *ὁ δὲ πῆρερον* *suam sententiam dicat*. Lamb. hoc totum, *ὁ δὲ πῆρερον* *suam sententiam dicat*, non potest esse *Ciceronis* quod tamen assuit *Iulianus*.
6. *Τῶν ἐπιτιμῶν*. Vulg. *ἐπιτιμῶν*.
7. *Εὐπρόσπῳ*. Fluxa, non diuturna quæ facile extinguuntur.
8. *Ε' ἀκόλῃ λόγος*. Egressio orationis.
9. *ὁ δὲ πῆρερον*, *plus decrevit*, quam si omnes decreisset triumphos. *Tu* *autem* ex *Phobus* mss. *Pal. legit, qui non decrevit*, quæb. *conter* *triumphos* *etiam* *est*. *Aliarum* quidem non improbas, sed tamen secundum hanc *lectionem* iudicet.
10. *Αἰ δὲ ῥογῶν*. Sic emendavit *Victorius*, prius legebatur *Hirrus*.
11. *ὁ δὲ πῆρερον*. Vulgata lectio, sed tamen potior videtur *Lambino*.
12. *ὁ δὲ πῆρερον*. Vulg. *Hirrus*.
13. *Φυργῆτης*. Conturbator.
14. *23* *conferat*. Ad hanc *Malasp.* conjecturam, *Lambinus* addidit,

16. ut legatur in quo a. Priorem *Iunius*, auctoritate omnium mss. *Palat.* confirmat.
17. *Ποσειδωνίου*. Vulg. *Ποσειδωνίου*.
18. *ἰσα πρὸ ἀμεμπῆ*. Germanis teste *Victorio*, qui sic primus restituit, legebatur *ἀμεμπῆ*, vulgò, *ἰσα πρὸ ἀμεμπῆ*.
19. *Ex Epito an Athenis datus?* Sic restituit *Bostius* ex *Decurato & Crustell.* vulg. *Ex Epito & Athenis datus*.
20. *Onchesmites*. Latino Latine hæc restitutio debetur, qui locum unius litteræ mutatione illustravit, eum prius non modò formis impressis, sed etiam omnibus mss. *Antibes* *mihi*, duobus vocabulis habentibus, teste *Victorio* qui emendum curaverat, *Auster* *mihi*, 1. c. c. mendo non carere fateatur. Priori autem lectioni, non modò ipsi *Victorius*, sed etiam *Manutius*, *Bostius*, *Lambinus* & *Innius* *in* *str.* gantur. *Turnebus* *lib. xx. c. 16.* fecerat olim ex vulgata, *Achesites*; qui adeatur.
21. *προϊδειαζομε*. *Quintili* sede spondeum habentem.
22. *Quod si ita est, &c.* In vulg. ultima dictio, *est*, non legitur.
23. *ἰσα πρὸ ἀμεμπῆ*. Vulg. *ἰσα πρὸ ἀμεμπῆ*.
24. *Alexidis animum amabam*. Sic interpunctio *Malsp.* ex vett. codd. eumque sequuntur *Lambinus*, auctoritate *Torn.* & *Mem.* codd. *Vocabulum manuum*, quod subsequitur, abundantè pu. at *Manutius*, vulgò sic legebatur, *Alexidis animum amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem tuæ litteræ manu uti amabam*, consulatur *Victorius* *lib. xviii. var. lect. cap. 10.*
25. *Veteris si ita est*. *Decurtatus & codd. Malasp.* *Quædam veteris si à me dilige.* *Deell.* *si* *in vulg.*

mihi gratulatur, & omnia pollicetur, quo modo exultat
 Catonis, in me ingratiſſimi, injuria? at hic idem Bibulo
 15 dierum xx. ignoſce mihi: non poſſum hac feſte, nec
 feram. cupio ad omnes tuas epiſtolas; 16 ſed nihil ne-
 ceſſe eſt, jam enim te videbo. illud tamen de Chryſippo,
 nam de altero illo minus ſum admiratus, operario homine,
 ſed tamen de illo quidem quidquam improbius. Chryſip-
 pum vero, quem ego, propter litterulatum nescio quid li-
 benter vidi, in honore habui, diſcedere à puero, inſciente
 me? mirro alia, quæ audio multa; mitto ſurta; fugam non
 fero, quæ mihi nihil viſum eſt ſceleratiſſe. itaque uſurpavi
 vetus illud Drui, ut ferunt, ſyltoris in eo, 17 qui eadem
 liber non juraret; me iſtos liberos non addiſſe; præter-
 tim cum ad eſſe nemo, à quo recte vindicarentur, id tu ut
 videbitur, ita accipies. ego tibi 18 aſſentior. Uni tuz di-
 ſertiffimæ epiſtola non reſcripſi, in qua eſt de periculis
 Reipublicæ. quid reſcriberem? valde eram perturbatus,
 ſed, ut nihil magnopere metuam, Parthi faciunt, qui re-
 penſe Bibulum ſenſivum reliquerunt.

CICERO ATTICO, 8.

A. D. VIII. ID. Decemb. Herculanium veni, & ibi
 tuas litteras legi, quas Philotimus mihi reddidit: à
 quibus hanc primo aſpectu voluptatem cepi, quod erant à
 te ipſo ſcriptæ: deinde earum accuratiſſima diligentia ſum
 mirum in modum delectatus. Ac primum illud, in quo te
 Dicarcho aſſentiri negas, eſti 19 cupidiffimè expetitum
 à me ſi, & 20 approbante te, ne diutius anno in provinciâ
 eſſem, tamen non eſt noſtra contentione perfectum. ſic
 enim ſcito, verbum in Senatu factum eſſe numquam de
 illo noſtrum, qui provincias obruiimus, quo in his diu-
 tius, quam ex ſ. c. maneremus: ut jam ne iſtius quidem
 rei culpam ſuſtineam, quod minus diu fuerim in provincia,
 quam fore ſiſſe fuerit utile, ſed, Quid ſi hoc melius?
 21 ſæpe oportuè dici videtur, ut in hoc ipſo, ſive enim ad
 concordiam res adduci poſſent, ſive ad bonorum victorian;
 utriuſvis rei me aut adiutorem velim eſſe, aut certe non
 expertem. ſic vincuntur à boni; ubi cumque eſſem, unâ
 cum iis victus eſſem: quare celeritas noſtri reditus quæ-
 re debet eſſe. quod ſi iſta nobis cogitatio detrium-
 pho injecta non eſſet, quam tu quoque approbas, nã tu
 haud multum requireres illum virum, qui in v. libro in-
 formatus eſt. quid enim tibi faciam, qui illos libros devo-
 raſti?

1. Quam facile.] Vulg. quam facile.
 2. Eius eſt reſtamentum de Tortorii unciis, Geronum ſignis obſignatum eſt
 Tortoria: ſecit palam te exliberatus, me exaratus. In Actio Corcy-
 ra.] Boſius ex percurbaris antiquæ lectionis veſtigis ſic reſtituit. ſic
 autem erat in Turoniano; Eius reſtamentum detortorium Geronum ſig-
 nis obſignatum, eſt Tortoria: ſecit palam te ex liberto exaratus.
 In Cruſellino ſic: Eius eſt reſtamentum detortorium Geronum ſignis
 obſignatum, eſt Tortoria: ſecit palam te exliberatus me exaratus.
 In Decurto vero hoc modo, Eius eſt reſtamentum de reſſi unciis
 Geronum ſignis obſignatum, eſt Tortoria: ſecit palam te ex liberto me
 exaratus. Hic autem maculas deleri poſſe exultavit, ſi pro Tortoria
 ſcriberetur Tortoria, pro eſt enim, geſſum, pro ex liberto, exliberatus, &
 pro exaratus, exaratus. Victorius ex tam deformata lect. one ali-
 quid ſinceri elicere poſſe deſperans, vulgatam lect. onem lequutus eſt,
 quæ ſic ſe habet: Eius reſtamentum de Tortoria Geronum ſignis obſignatum
 eſt Tortoria: ſecit palam te ex liberto me exaratus. Manutius
 verba ſic in vet. codd. legi dicit, te ex liberto me exaratus. Manutius
 pro de Tortoria unciis, conſiſcit legendum, de portu Roman, alioquin vul-
 gatam lectionem ſequitur Lambinus locum corruptum fatetur, ſed ni-
 hil mutare aultus eſt, ſolummodo pro ſeruacia, quod eſt in vulgata le-
 ctione, manule ſeruacia. Iunius aliter legit & interpungit, In hominem
 urbanitas, eſt reſtamentum de portu, irum Geronum ſignis obſignatum, eſt
 Tortoria: ſecit palam te ex liberto me exaratus. Verum Atti. &
 tribuiturque germana eſſe Ciceronis verba. videtur etiam Turneb.
 l. xx. c. 16.
 3. Probari tibi Quæſitum eſt, tibi prodes tu præſentia.] Ita ſcripſit
 Victorius, cum antiquis libris: vulgati codd. ſic habent; εὐχρηφ-
 οῦμαι.
 4. Tamen prudentius.] Victorius prudentius caſtigavit; Priori le. c. o-
 nam ex miſſ. retinet Lambinus.

5. Ei Patrem.] Vulg. Patre.
 6. Quicquam alicuius cauſa fieri poterit? Ita cum interrogatione ex an-
 tiquo libro legit Victorius. Lambinus cum interrogatione legendum
 negat, in eoque falli Victorium aſſert.
 7. Et cum te.] Et deſit in vulg.
 8. Non quæ.] Vulg. non quæ.
 9. Non intelligam? Omnes Boſii miſſ. ſic legunt cum interrogatione,
 vulg. non intelligam.
 10. Commodum exſpectabam.] Boſius ex Seidis ſcriptis commoda. Lambi-
 nus legit commodum, ſicque recte emendat Memmianus aſſert. Iunius
 has vulgatas lectiones reſert, quæ commodum quædam; ſed neutram
 probat; hancque quæ ipſi perſuadeat ſubſtituit, quæ modè.
 11. Dediffi.] ſcripſeris &c.] Vulg. poſt dediffi adhibetur interro-
 gatio.
 12. Rauduſculo Numeriano.] Quosdam libros habere, de rauduſculo
 Puteolano caſatur Lambinus.
 13. Tempus malevolum.] Deſit turpiter in vulg.
 14. Negaverit. &c.] Vulg. ſic d. ſi n. quæſ. negaverit. Id. itaque.
 15. Dierum xx.] Pro dierum xx. eſt in doctiſſimi viri libro, decem
 aſſertur Verſinus.
 16. Si nihil neceſſe eſt, jam.] Victorius hæc eſt emendatio; quum prius
 legeretur, ſed nihil neceſſe eſt, deſit enim.
 17. Quæ eadem libri non pariterque iſtas liberos non addiſſe.] Pius refe-
 rente Verſino, cui eadè non liberat; pariter me ad iſtas liberos non addiſſe.
 18. Aſſentior.] Vulg. aſſentior.
 19. Cupidiſſimè expetitum à me ſi.] Vulg. expreſſum & expetitum.
 20. Approbante te.] Vulg. approbante te.
 21. Sæpe oportuè dici videtur.] Adverbum, ſæpe, quod àberat à vul-
 gatis reſtituit ex Decurto, Toraxi, & Cruſellino Boſius Particulam
 ſequentem, ut, quæ omnes Boſii miſſ. ſummo conſentiu retinent, in
 copulaſſimam & mutavit Malasp. quod Boſio non placet.

raſti? quon-
 re, ſi id rec-
 de utramque
 quin, quod
 Nam quod
 etiam ut R.
 coram con-
 tionem;
 tem meo
 lud probe ju-
 ipſius in ali-
 que rei cau-
 nioque ad-
 totumque
 cogere; in
 Seruicium,
 nobis dig-
 rem, ſi lice-
 tis dimica-
 ſi & ſep de-
 eſt; cur ex-
 poſtero an-
 modo pro-
 ejus abſen-
 ille rebas
 ſtendum ſi
 nunciam
 non poter-
 ex d. p. p.
 ipſam, quæ
 eorum
 Pompei
 ſentio; in
 in urbe e-
 ciſſimo, p-
 omnes ap-
 onemque
 valentis,
 manur, quæ
 ſolam illa ca-
 vana facer-
 ſemper ince-
 mudiſſimo
 ſi deſidero
 Cato, decla-

1. Utinam
 dicitur in
 ſcriptis
 hanc. Lambi-
 nus, ſic
 tantumque
 ſi dicitur
 que libere
 ſi dicitur
 2. Tunc
 3. Pompei
 4. In ipſo
 5. C. Lepid-
 vi.
 6. Si enim
 Hæc ſunt
 deſertum
 hanc illa
 7. Non
 8. In
 9. Quæ
 10. Quæ

raffi? quin nunc ipsi non dubitabo rem tantam abjicere, si id rectius, utrumque verò simul agi non potest, & de triumpho ambizioso, & de Rep. liberè. sed ne dubitaris, quin, QUOD NON EST RIVS, id mihi futurum sit antiquius. Nam quod putas unius esse vel mihi, quòd tutius sit, vel etiam ut Reip. professe possim, me esse cum imperio; id coram considerabimus quale sit. habet enim res deliberationem; et si ex parte magna tibi assentio. De animo autem meo erga Remp. bene facis, quòd non dubitas, & illud probè judicas, nequaquam satis pro meis officiis, pro ipsius in alios effusione illum in me liberalem fuisse: ejusque rei causam verè explicas; & eis, quæ de Fabio, Caninioque acta scribis, valde consentiunt: quæ si fecisset, totumque se ille in me profundisset; tamen illa, quam scribis, custos urbis me præclara inscriptionis memorem esse cogeret; nec mihi concederet, ut imitaret Volucacium, aut Servium, quibus tu es contentus; sed aliquid nos vellet nobis dignum & sentire & defendere. quod quidem agerem, si liceret, alio modo, ac nunc agendum est. de sua potentia dimicant homines hoc tempore, periculo civitatis. nam, si Resp. defenditur; cur ea, Consule ipso, defensa non est? cur ego, in cuius causa Reip. salus consistebat, defensus postero anno non sum? cur imperium illi, aut cur illo modo prorogatum est? cur tantopere pugnatum est, ut de ejus absentis ratione habenda decem Trib. pl. ferret? his ille rebus ita convaluit, ut nunc in uno civi res ad resistendum sit: qui mallem, tantas ei vires non dedisset. quàm nunc tam valenti resisteret. sed quoniam res eò deducta est, non quæram, ut scribis τὸ πρῶτον ἀφ' οὗ τὸ Ἄ' ἔχει δὲδῶν mihi οὐκ ἔστι. unum erit, quod à Pompejo gubernabitur. illud ipsum, quod ais, quid fiet, cum erit dictum? DIC M. TVLLII ΠΥΡΡΗ. CN. 3. POMPEIO ASSENTIO, ipsum tamen Pompejum separatim ad concordiam hortabor, sic enim sentio: maximo in periculo rem esse, vos scilicet plura, qui in urbe estis, verum tamen hoc video, cum homine audacissimo, paratissimoque negotium esse; omnis damnatos, omnis ignominia affectos, omnis damnatione, ignominiaque dignos 4. illac facere, omnem ferè juventutem, omnem illam urbanam, ac perditam plebem, Tribunos valentes, addito 5. Cassio, omnis, qui xre alieno prementur; quos plures esse intelligo, quàm putaram causam solam illa causa non habet; ceteris rebus abundat 6. hic omnia facere omnes, ne armis decernatur; quorum exitus semper incerti, 7. nunc verò in alteram partem magis timendi. Bibulus de provincia decessit, Vejentonem præfecit. in decedendo erit, ut audio, tardior: quem cum ornavit Cato, declaravit; 8. ut se solis nunc invidere, quibus nihil,

aut non multum ad dignitatem posset accedere. Nunc venio ad privata. ferè enim respondi tuis litteris de Republica, & iis, quas in suburbano, & iis, quas postea scripsisti, ad privata veni. Unum etiam de Cœlio, tantum abest, ut meam ille sententiam moveat, ut valde ego ipsi, quòd de sua sententia decesserit, poenitendum putem, quid quid est, 9. quòd ei vici Luceji sint addicti? hoc te prætermisisse miror. De Philotimo, faciam equidem, ut mones. sed ego 10. mihi ab illo, hoc tempore, non rationes expectabam, quas tibi edidit, verum id reliquum, quod ipse in Tusculano me referre in commentarium mea manu voluit, quodque idem in Asia mihi sua manu scriptum dedit. id si præstaret, quantum mihi æris alieni esse ibi edidit, tantum, & plus etiam ipse mihi deberet. sed in hoc genere, si modò per Remp. licbit, non accusabimur posthac: neque hercule antea negligentes fuimus, sed amicorum multitudine occupati, ergo utemur, ut polliceris, & opera & consilio tuo; nec tibi erimus, ut spero, in eo molesti. De sepefractis cohortis meæ, nihil est, quòd doleas. ipsi enim se collegerunt 11. admittatione vitæ integritati meæ. sed me moverat nemo magis, quàm is, quem tu neminem putas, idem & initio fuerat, & nunc est egregius. sed in ipsa decessione significavit, sperasse se aliquid; & id quod animum induxerat paullisper, non tenuit: sed citò ad se rediit; meique honorificentissimis erga se officiis victus, pluris ea duxit, 12. quàm omnem pecuniam. Ego à Curio tabulas accepi, quas metum porto. Hortensii legata cognovi, nunc haveo scire, quid hominis sit, & quarum rerum auctionem instituat, nescio enim, cur, cum portam Flumentanam Cælius occupavit, ego Pureolos non meos faciam. Venio ad Piræa, in quo magis reprehendus sum, quòd homo Romanus Piræa scripserim; non Piræam, (sic enim omnes nostri locuti sunt) quam quòd in addiderim. non enim hoc ut oppido præposui, sed ut loco: & tamen Dionysius noster, qui est nobiscum, & Nicias Cous 13. non rebatur, oppidum esse Piræa. 14. sed de re video, nostrum quidem si est peccatum, in eo est, quòd, non ut de oppido, locutus sum, sed ut de loco; secutusque sum, non dico Cæciliam, Mane ut ex portu in Piræam, (malus enim auctor latinitatis est) sed Terentium, cujus fabellæ, propter elegantiam sermonis, putabantur à C. Lælio scribiti: Hæc aliquos adolescentuli coimus in Piræam, & idem, Mercator hoc addebat, captam à Sunio, quòd si aliæque oppida volumus esse; tam est oppidum Sunium, quàm Piræus, sed, quoniam grammaticus es, si hoc mihi Σύνεργο perfolveris, magna me molestia liberaris. Ille mihi litteras blandas mittit, facit idem pro eo Balbus, mihi certum est, ab

LII

hanc-

1. Ut nunc in uno civi res ad resistendum sit: qui mallem. Boslex conjecturas in, mutavit in, ut; transpositis litteris; alioquin est antiqua scripturaquam & Malasp. in suis libris omnibus antiquis reperiri testatur Lambinusque in Memm. & in Tornæi exhibitæ confirmatque tam antiquam & vulgatam, quæ ita se habet, ut nunc in uno civi res ad resistendum inderit illa sit, quæ mallem; & de mendo potius esse negat; hæcque scribit: Ut nunc in uno civi res ad resistendum sit, Malasp. & Bosæ assentitur Iunius ex omnibus mss. Palat.

2. Τὸ πρῶτον ἀφ' οὗ. Vbi navigationem Actridarum.

3. Pompejo assentio. Vulg. assentio.

4. Illac facere. Iunius ex mss. Pal. illuc facere.

5. C. Cassio. Vulg. C. Cassio. Manutius Q. Cassio legendum opinatur.

6. Ne omnia facere omnes, ne armis decernatur. Aliter legit Lambinus, Ne omnia facere omnes ne armis dec. vulg. Ne omnia facere omnes debet, &c. Tellur autem idem Lambinus hanc vocem, debet, abesse ab omnibus mss. Iunius verò veterem lectionem sequutus, Ne omnia facere, ne armis.

7. Nunc verò. Vulg. nunc etiam verò.

8. Ut scilicet non invidere. Nunc pro unum restituit Bosius, Lambinus mss. omnes negationem habere dicit, cum tamen omnino communis omnium doctorum consensus postulet ut deleatur.

9. Quod ei vici Luceji sint addicti? Partim ex veteri suo, partim etiam aliquantum ex conjectura sic calligavit Victorius: prius lege-

batur, quod vici Luceji sint addicti. priorem lectionem, omnibus litteris plane scriptis, retinet cod. Tornæi, referente Lambino. Beffariensis liber Eusebii Luceji sint addicti. Vulgatam lectionem retinet Manutius, si pro Luceji reponatur Lucilla. Iunius veteris scripturæ vestigia & historiarum fidem sequutus sic edidit, Quod ei vici Luceji sint addicti, restitutum unum mss. Palat. cum Tornæi, quod ei vici Luceji sint addicti, restitutum, quod vici Luceji, &c. alium verò, quod vici Luceji sint addicti, habere. Vnde totidem litterarum doctus restituit, quod ei Lucilla, vel (si cui magis placet, utinam sint addicti, quem vide.

9. Mihi ab illo hoc tempore. In nullo formis excuso, antea repertæ esse has duas voces; hoc tempore, asserit Bosius; quas ex Tornæi, & Cruvellæ, acceptas in solum exemplar reulit; ac etiamnum abest, hæc, à vulgatis.

10. Admirationis vitæ. Non esse huic dictioni, vitæ, locum, & indicasse sententiam & antiquum Beffar. librum asserit Manutius; itaque delendam censet.

11. Quam omnino integritati. Libri aliquot veteres & in his Tornæi, referente Lambino habentis quam ego à Curio defuncti autem hæc verba, omnino integritati.

12. Non rebatur oppidum esse Piræa. Ita restituit ex antiquiore suo Victorius, vulgata lectio erat, Nunc rebatur oppidum esse Piræa; quam fallam & absurdam esse contendit.

13. Sed de re video. Vulg. sed de re video.

honestissima sententia digitorum nusquam, sed scis illi reliquam quantum sit, putasne igitur verendum esse, ne aut obiciat id nobis aliquis, si languidius; aut repetat, si fortius? quid ad hæc reperis? solvamus, inquis, aegæ Cælio mutabimur, hoc tu tamen consideres velim, puto enim, in Senatu si quando præclare pro Rep. dixerò, Tartessum istum tuum 1 mihi exeunti, Jube sodes 2 numeros curare. Quid superest? etiam, 3 gener est suavis mihi, Tulliz, Terentiz; quantumvis vel ingenii, vel humanitatis: satis reliqua, quæ nos illi ferenda, scis enim quos 4 aperuerimus: qui omnes, præter eum, de quo per te egimus, 5 rem me facere rentur. 6 in ipsis enim expensum nemo ferret. Sed hæc coram: nam multi sermonis sunt, Tironis reficiendi spes est in M. Curio: cui ego scripsi, tibi eum gratissimum facturum, Dat. v. id. Decemb. à Pontio ex Trebulano.

CICERO ATTICO, S.

DIONYSIVM, flagrantem desiderio tui, misi ad te, nec mehercule æquo animo, sed fuit concedendum: quem quidem cognovi cum doctum, quod mihi jam ante erat notum, 7 tum sanctum, plenum officii, studiosum etiam meæ laudis, frugi hominem, ac, ne *liberinum* laudare videar, planè virum bonum. Pompejum vidi III. id. Decembres: fuimus unà horas duas fortasse, magna lætitia mihi visus est affici meo adventu: de triumpho hortari, suscipere partem suas; monere, ne ante in Senatum accederem, quam rem confecissem; ne dicendis sententiis, aliquem Tribunum alienarem, quid quaris? 8 in hoc officio sermonis nihil potuit esse prolixius, de Rep. autem ita mecum locutus est, quasi non dubium bellum haberemus, nihil ad spem concordiz: planè illum ab se alienatum, eum ante intelligeret, tum verò proximè judicasse: 9 venisse Hirtium à Cæsare, qui esset illi familiarissimus; ad se non accessisse; & cum ille A. D. VII. Idus Decemb. vesperi venisset, Balbus de tota re constituisset A. D. VII. ad Scipionem ante lucem venire; multa de nocte 10 eum profectum esse ad Cæsarem, hoc illi *περὶ τῆς αἰτίας* videbatur esse alienationis, quid multa? nihil me aliud consolat, nisi quod illum, cui etiam inimici alterum Consulatum, fortuna summam potentiam 11 dederat, non arbitror fore tam amentem, ut hæc in discrimen adducat, quod si ruere cœperit; næ ego multa timeo; quæ non audeo scribere, sed, ut nunc est, A. D. III. Nonas Jan. ad urbem cogito.

CICERO ATTICO, S.

MULTAS uno tempore accepi epistolas tuas, quæ mihi, quamquam recentiora audiebam ex iis, qui ad me veniebant, tamen erant jucundæ. studium enim & benivolentiam declarabant. Invalitudine tua moveor; & Piliam in idem genus morbi delapsam, curam tibi afferre majorem sentio. date igitur operam, ut valeatis. De Tiro-

ne, video tibi curæ esse; quem quidem ego, 12 etiam infirmitateis utilitates mihi præbet, cum valet in omni genere vel negotiorum, vel studiorum, in totum, tamen propter humanitatem, & modestiam malo saluum, quam propter usum meum. Philogenes mecum nihil unquam 13 de Luscieno locutus est: de ceteris rebus habes Dionysium, Sororem tuam non venisse in Arcanum miror. De Chrysippo, meum consilium probari tibi, non molestè foreo. Ego in Tusculanum nihili sanè hoc tempore, devium est: *τοῖς ἀμαρτυρίαις*, & habet alia 14 *δύσχηστα*, sed de Formiano Tarracin pridie KAL. Jan. inde 15 kontinam summam inde Albanum Pompeji: ita ad urbem III. Nonas natalis meo. De Rep. quotidie magis timeo, non enim boni, sicut putant, consentiunt, quos ego Equites Rom, quos Senatores vidi, qui acerrimè cum cetera, tum hoc iter Pompeji vituperarent: pace opus est, EX VICTORIA cum multa mala, tum certè tyrannis existit, sed hæc propediem coram, jam planè mihi deest, 17 quod ad te scribam, nec enim de Re, quod uterque nostrum scit eadem: 18 & domestica nota sunt ambobus, reliquum est jocari, si hic sinat, nam ego istum, qui illi concedi, putem utilius esse quod postulat, quam signa conferti. 19 *εὐνοίαν* resistimus ei, quem per annos decem aluimus contra nos, quid sentis igitur? inquis, nihil scilicet, nisi de sententia tua; nec prius quidem, quam nostrum negotium aut confecerimus, aut deposerimus. Cura igitur, ut valeas, aliquando *δοῦναι* quartanam istam diligentia, quæ in te summa est.

CICERO ATTICO, S.

PLANE deest quod ad te scribam; nota omnia tibi sunt: nec ipse habeo; à te quid expectem, tantum igitur nostrum illud solemne servemus, ut ne quem istuc euntem sine litteris dimittamus. De Rep. valde timeo: nec adhuc fere inveni, qui non concedendum putaret Casari, quod postulare, potius, quam depugnandum. 20 est illa quidem postulatio, opinione valentior, cur autem nunc primum ei resistamus? 20 *ἢ ἂν τὸ ἐπιπέσειν τῆς πόλεως*, quam cum quinquenniū prorogabamus; aut cum, ut absentes ratio haberetur, ferebamus, nisi forte hæc illi tum arma dedimus, ut nunc cum bene parato pugnaremus, dices, quid tu igitur sensurus es? non idem quod dicturus, sentiam enim omnia facienda, ne armis deceretur: dicam 21 idem, quod Pompejus; neque id faciam humili animo, sed rursus hoc permagnum Reip. malum est: 22 at quodam modo mihi præter ceteros non rectum, me in tantis rebus à pompejo dissidere.

CICERO ATTICO, S.

DIONYSIVS, VIR OPTIMVS, VT MIHI QUOQUE EST 7 PERSPECTVS, ET DOCTISSIMVS, TVIQVE AMANTISSIMVS, ROMAM VENIT XV. KAL. JAN. ET LITTERAS A TE MIHI REDDIDIT: TOT ENIM VERBA SUNT DE DIONYSIO IN EPISTOLA TUA. 23 Illud putatu non adscribis; 24

TIBI

1. *Mihi exeunti.* Prius legebatar mihi exeunti urbi, quam postremam dicitur onem delevit Victorius, ut quæ non esset in mss. & hujus loci sententiam corrumpere.
 2. *Numeros curare.* Vulg. curari.
 3. *Gener est suavis mihi, Tullia, Terentia: quantumvis vel ingenii, vel humanitatis: satis.* Sic interpungendum asserit Bosius, vulg. *Gener est suavis mihi; Tullia Terentia, quantumvis vel ingenii, vel humanitatis satis.*
 4. *Aperuerimus.* Vulg. aperuerimus.
 5. *Rem me facere rentur.* Ut erat in Scidis edidit Bosius. Junius vero, rem me facere rentur.
 6. *Ipsi enim expensum.* Absent à vulgaris enim.
 7. *Tum sanctum plenum officii.* Manutius sic mallet legi. Tum sanctum plenum officii.
 8. *In hoc officio sermonis.* Vulg. in hoc iudicio & officii sermonis.
 9. *Venisse Hirtium.* Scripti libri teste Manutio venisse, non vuisse.
 10. *Eum profectum.* Vox, eum deest in vulg.
 11. *Dederat.* Vulgò dederat.
 12. *Est mirabilis utilitas mihi præbet.* Sic Victorius unà cum mss. eod. legi, vulg. Est mirabilis utilitas fructum mihi præbet.
 13. *De Luscieno.* Victorius ait antiquos libros nihil à vulgaribus differre, qui habent *Largenis*: mendam tamen inesse putat. Viri qui-

dam non inediti ipsomet referente legunt, De ejus ingenio. Manutius mavale Tuscenis ex antiquis lapidibus.
 14. *Δύσχηστα.* Incommoda.
 15. *Pontinam summam.* Bos. ex Decurtato. Manutius Pontinum legit; summam, ut erat in vulg. abundare credit. eod. Tornæi teste Lambino habet Pontinum summam, unde docti quidam legendum putant, *etiam*. Junius Pontinam summam.
 16. *U' putat.* Vulgò ut putari.
 17. *Quod ad te.* Vulg. Quod ad te.
 18. *Et domestica.* Absent à vulgaris part. &.
 19. *Est illa quidem postulatio.* Vulg. Est illa quidem impudens postulatio.
 20. *Où ἂν τὸ ἐπιπέσειν τῆς πόλεως.* Neque enim hoc majus est malum.
 21. *Idem quod Pompejus.* Vulg. Pompejus.
 22. *A quodammodo.* Vulg. & quodammodo.
 23. *Illud putatu non adscribis.* Vulgati libri, illud putatu quod profusus adulterium asserit Bosius, cujus loco in Tornæi & Crusellino legitur, putatu; unde Bos. pro putatu, putatu. Putatu ex antiquo Bessariano libro, pro pridatus, quod erat in impressis omnibus libris rectè se reposuisse dicit Man. Lamb. Illud putatu tu non adscribis Junius vero, illud putatu non ad. ex optimis mss. Pal. legendam ceniet. 1. Atqui

VITI GRATIAS EGIT: atqui certe ille agere debuit: & si esset factum, quæ tua est humanitas, adscripsisses. mihi autem nulla de eo *παλινοδία* datur propter superioris epistolæ testimonium. sit igitur sanè bonus vir. hoc enim ipsum bene fecit, quòd mihi sui cognoscendi penitus etiam istam facultatem dedit. Philogenes rectè ad te scripsit. curavit enim, quod debuit. cum ego uti ea pecunia volui, quoad liceret. itaque usus est menses XIII. 2. Pomptinum cupio valere: & quod scribis in urbem introisse, vereor quid sit. nam id nisi gravi de causa non fecisset. Ego quoniam III. Nonas Januar. Compitalicius dies est, volo eo die in Albanum venire, 3. ne molestus sim familiæ. 4. veniam III. Nonas igitur inde ad urbem pridie Nonas. 5. Tua *ἡμετέρας* quem in diem incurrat, nescio: sed prorsus te commoveri incommodo validitudo tua nolo. De honore nostro, nisi quid occultè Cæsar per suos Tribunos molitus erit, cetera videntur esse tranquilla. *tranquillissimus* autem animus meus, qui totum istuc æqui boni facit: & eò magis, quòd iam à multis audio constitutum esse Pompejo & ejus consilio, in Siciliam me mittere, quòd imperium habeam. id est *Ἀδελφίτης*. 6. nec enim Senatus decrevit, nec populus iussit, me imperium in Sicilia habere. sin hoc Resp. ad Pompejum refert; qui me magis, quam privatam aliquem. 7. mittat? itaque, si hoc imperium mihi molestum erit; utar ea porta, 8. quam primùm videro. Nam quòd scribis, mirificam expectationem esse mei, neque tamen quemquam bonorum, aut satis bonorum dubitare, quid sensurus sim: ego, quos tu *bonos* esse dicas, non intelligo: ipse nullos novi: sed ita, si ordines bonorum quærimus, eam *singulares* sunt boni viri. verùm in dissensionibus ordinis bonorum & genera quærenda sunt. Senatus bonum putas, per quem sine imperio provinciæ sunt? numquam enim Cæsar sustinisset, si cum eo agi coeptum esset: quam sententiam Senatus sequi noluit: ex quo factum est, ut Cæsari non succederetur: an Publicanos? qui numquam firmi: sed nunc Cæsari sunt amicissimi: an foeneratores? an agricolæ? quibus optatissimum est otium; nisi eos timere putas, ne sub regno sint, qui id numquam, dum modo *conspicent*, 10. recularunt: quid ergo? exercitum retinent: cum legis dies transierit, rationem haberi placet? mihi verò ne absentis quidem. sed, cum id datum est, illud *una datum est*. 12. annorum enim decem imperium: 13. & ita latum placet? placet igitur etiam me expulsus, & agrum Campanum peritisse, & adoptatum patricium à plebeio, Gaditanum à Mitylenæo: & Labieni divitiæ, & Maureæ placet, & Balbi horti & Tusculanum sed horum omnium fons unus est: *MBECILLO RESISTENDVM FVIT*: & id erat facile. nunc legiones XI. equitatus tantus, quantum valet; Transpadani, plebes urbana, tot Tribuni pleb. tam perdata Juventus, tanta auctoritate dux, tanta audacia: cum hoc aut depugnandum est, aut habenda è lege ratio: depugna, inquis, potius, quam servias: ut quid? si victus es, profcribare? si viceris, *tamen servias*? quid ergo, in-

quis, acturus es? idem quod pecudes, quæ dispulsa sui generis sequuntur greges. vt *vos* armenta, sic ego bonos viros: aut eos, quicumque dicuntur boni, sequar etiam si ruent. quid si optimum malè contractis rebus, planè video. nemini est enim exploratum, cum ad arma ventum est, quid futurum sit: at illud omnibus, si boni victi sunt, nec in eade principum clementiorem hunc fore, quam Ciuna fuerit, nec moderatiorem, quam Sulla, in pecuniis locupletium. 14. *ἡ πολιτοδότης* jam dudum: & facerem diutius, nisi me lucerna desereret. Ad summam, DIC M. TVLLI. 15. assentior Cn. Pompejo, id est T. Pomponio. Alexim, humanissimum puerum, nisi fortè, dum ego absum, adolescens factus est, (id enim agere videbatur) salvere jubeas velim.

CICERO ATTICO, S.

QUID opus est de Dionysio tam valde affirmare? 16. an mihi minutus tuus non faceret fidem? suspicionem autem eo mihi majorem tua taciturnitas attulerat, quòd & tu soles conglutinare amicitias testimoniis tuis? & illum aliter cum aliis de nobis locutum audiebam. sed prorsus ita esse, ut scribis, mihi persuades. itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis. Diem tuum ego quoq; ex epistola quadam tua, quam incipiente febricula scripseras, mihi notaveram; & animadverteram, posse, pro re nata, te non incommodè ad me in Albanum venire III. Nonas Januar. sed amabo te, nihil incommodo validitudo feceris. quid enim est tantum in uno, aut altero die? Dolabellam video Livix testamento cum duobus coheredibus esse in trientes; sed juberi mutare nomen. est 16. *πολιτικὴ σκέμμε*, restumne sit nobili adolescenti mutare nomen mulieris testamento. sed id *φιλοσφάτερος διδοκνηστρον*, cum sciemus, quantum quasi sit in trientis triente. Quòd putasti fore, ut ante quam istuc venirem, Pompejum viderem, factum est ita. nam VI. Kal. 17. ad L. Aventum me consecutus est, unà Formias venimus, & ab hora octava ad vesperum secretò collocati sumus. Quod quæris, equus spes pacificationis sit: quantum ex Pompeji multo & accurato sermone perspexi, ne voluntas quidem est. sic enim existimat, si ille, vel dimisso exercitu, Consul factus sit, *σύνχερις τὴ πολιτείας* fore. atque etiam putat eum, eum audient, contra se diligenter parari, Consulatum hoc anno neglecturum, ac potius exercitum provinciamque retenturum. sin autem ille foret; vehementer hominem contemnebat, & suis & Reip. copiis confidebat. quid quæris? 18. etsi mihi crebrò *ἔωδὸς ἐνάλιος* occurrebat; tamen levabar cura, virum fortem & peritum, & plurimum auctoritate valentem audiens, *πολιτικῶς* de pauci simul in periculis dissonem. habebamus autem in manibus Antonii concionem, habitam X. Kal. Januar. in qua erat accusatio Pompeji usque à toga pura, querela de damnatis terror armorum: in quibus ille, *quid censes* agebat, facturum esse ipsum, si in possessionem Reip. venerit, cum hæc Quæstor ejus, infirmus & inops, audeat dicere? quid multa?

LII 2

multa?

1. *ἀπὸ ἐπιπέδου*.] Manutius opinatur *ἐπιπέδου* glossam fuisse.

2. *Πομπτηνίαν*.] vulg. *Pomptiniam*.

3. *ἡ μὲν ἴσιν ἡμῶν*.] Edicio vulgata quam Victorianam Bosius appellat, neque particulam, ne, neque verbum *sim*, habet, quod utrumque tamen legitur in Tornæsi. & Cusulinis.

4. *ἡ ἡμετέρας*.] Nonas igitur. Vulg. sic habet *ἡ ἡμετέρας*. Non Lan. *ἡμετέρας*.

5. *ἡ ἡμετέρας*.] Ex antiquiore suo sic restituit Victor prius; *ἡ ἡμετέρας* legatur.

6. *ἡ ἡμετέρας*.] Corruptio *sc. quærens* imperus.

7. *ἡ ἡμετέρας*.] Abest à vulg. *enim*.

8. *ἡ ἡμετέρας*.] Vulgò mittat. codd. Tornæsi. Lambino teste, *mittit*.

9. *ἡ ἡμετέρας*.] Vulg. quam primùm videris.

10. *ἡ ἡμετέρας*.] Tornæsi. cod. quid sciturus *sim*.

11. *ἡ ἡμετέρας*.] Vulg. recusant.

12. *ἡ ἡμετέρας*.] Vulgò lego *dicam*.

13. *Annuum enim*.] Hæc vox, enim, abest à vulg.

14. *Et ita letum placet*.] Ab hac dictione *placet*? usque ad; *Tusculanum*, singula membra interrogatione interpunguntur in vulgata editione.

15. *Plebes urbana*.] Vulg. *plebs urbana*.

16. *ἡ ἡμετέρας*.] Tecum ago de Rep.

17. *Assentior Cn. Pompejo*.] Vulg. *assentior*.

18. *An mihi crebrò ἔωδὸς ἐνάλιος*.] Codex Tornæsi. & nonnulli ex Membr. referente Lambino, habent, *An mihi crebrò*.

19. *Πολίτης*.] Consideratio ad Remp. pert. nens.

20. *Ad L. Aventum*.] Sic restituit Bosius; scilicet habebant, *Laverium*. Bessationis liber *Laverium*, vulg. *Laverium*. Junius lectionem Bosii improbat, legitur *Laverium*, ut est in vulgata editione.

21. *ἡ ἡμετέρας ἔωδὸς ἐνάλιος*.] Communis Mars. Hæc duo Græca vocabula ex antiquiore suo restituit Victorius, prius legatur *ἡ ἡμετέρας ἔωδὸς ἐνάλιος*.

multa ? non modò non expetere pacem istam , sed etiam timere visus est. 1 ex illa autem sententia 2 ἰνυγῆ relin- quendæ urbis movet hominem , ut puto. mihi autem mole- stissimum est , quòd solvendi sunt nummi Cæsari , & instrumentum triumphi eò conferendum est enim 3 ἀμφοῖν , ἀνπολιτδορῶν ἡρεφελίτων esse. Sed hæc , & multa alia coram.

CICERO ATTICO, S.

9 Q UOTIDIE ne, inquis, à te accipiendæ litteræ sunt ? si habeo, cui dem, quotidie. at jam ipse ades. tum igitur, cum venero, desinam. Unas video mihi à te non esse redditas; quas L. Quintius, familiaris meus, cum ferret, ad bustum Basilii vulneratus & despoliatus est. videbis igitur, numquid fuerit in his, quòd me scire opus sit: & simul tu hoc δὲ δεικνυμένης πρὸς δέλημα, sanè πολιτῶν: cum sit necesse, aut haberi Cæsaris rationem, illo exerci- tum vel per Senatum, vel per Tribunos pleb. obtinente, aut persuaderi Cæsari, ut tradat provinciam, atque exerci- tum, & ita Consul fiat; aut, si id non persuadetur, haberi comitia sine illius ratione, illo patiente, atque obtinente provinciam; aut, si per Tribunos pleb. non patiarur, tamen quietat, rem adduci ad interregnum; aut, si ob eam causam, quòd ratio ejus non habeatur, exercitum addu- cat, armis cum eo contendere; illum autem initium face- re armorum aut statim nobis minis paratis, aut tum, cum comitiis, amicis ejus postulantis, ut è lege ratio habeatur, impetratum non sit: ire autem ad arma, aut hæc unam ob causam, quòd ratio non habeatur; aut addita cau- sa, si fortè Tribunos pleb. Senatum impediens, aut popu- lum incitans, notatus, aut Senatus consulo circumscriptus, aut sublatus, aut expulsus sit, dicensve se expulsum, ad illum confugerit: suscepto autem bello, aut tenenda sit urbs, aut ea relicta, 5 ille commeatu, & reliquis copiis intercludendus; quòd horum majorum, quorum aliquod certè subeundum est, minimum putes. dices profectò, per- suaderi illi, ut tradat exercitum, & ita Consul fiat. est omnino id ejusmodi, ut, si ille eò descendat, contra dici nihil possit: idque cum, si non obtinet, ut ratio habeatur retinentis exercitum, non facere miror. nobis autem, ut quidam putant, nihil est timendum magis, quàm ille Consul. at sic malo, inquires, quàm cum exercitu. certè. 6 sed istuc ipsum, (sic ò magnum) malum putes aliquis: neque ei remedium est ullum. cedendum est, si id volet. vi- de Consulem illum iterum, quem vidisti Consulatu prio-

re. at tum imbecillus plus, inquis, valuit, quàm tota Respo- quid nunc putas? & eo Consule, Pompejo certum est esse in Hispania. 8 rem miseram! si quidem id ipsum deterrimum est, quòd recusari non potest; & quòd ille si faciat, iam jam à bonis omnibus summam inecat gratiam. Tolla- mus igitur hoc, quòd illum posse adduci negant. de reliquis quid est deterrimum? concedere illi, quòd, ut idem dicit, impudentissimè postulat, nam quid impudentius? tenuidi provinciam per decem annos, non tibi à Senatu, sed à te ipso per vim, & per factionem datos. 7 præterit tempus, non legis, sed libidinis tua: fac tamen, legis, ut succeda- tur, decernitur: impedis; & ais, habe mei rationem. habe tu nostrum. exercitum habes diutius, quàm populus iussit, invito Senatu? Depugnes oportet, nisi concedis, cum bona quidem spe, ut ait idem, vel vincendi, vel in libertate moriendi. iam si pugnandum est; quò tempore, in casu; quò consilio, in temporibus situm est. itaque te in ea questione non exerceo. ad ea, quæ dixi, affer, si quid habes. equidem dies, noctesque torqueor.

CICERO ATTICO, S.

S UBITO consilium cepi, ut ante quàm lucret, exirem; 10 ne qui conspectus fieret, aut sermo; licetioribus præfer- rim laureatis, de reliquo, neque hercule, quid agam, nec, quid àcturus sim, scio: ita sum perturbatus temeritate no- stri amentissimi consilii. tibi verò quid suadeam, cujus ipse consilium expecto? Cnæus noster quid consilii ceperit, capiatve, nescio, 8 adhuc in oppidis coarctatus, & stupens. omnes, si in Italia consistat, erimus unà: sin cedes, consilii res est. adhuc certè, nisi ego insanio, 9 stultè omnia & incautè. Tu quoque, crebrò ad me scribe, vel quod in buc- cam venerit.

CICERO ATTICO, S.

Q UÆR O, quid hoc est? aut quid agitur? mihi enim: 11 tenebræ sunt. Cingulum, inquis, nos tenemus: 10 An- conem amissimus. Labienus discessit ab Cæsare: utram de imperatore populi Romani, an de Hannibale loquimur? hominem amentem & miserum, qui ne umbram quidem umquam 11 καλῆς viderit: atque hæc ait omnia facetele dignitatis causa: 11 est autem dignitas, 11 nisi ubi honestas? nisi, honestum igitur, habere exercitum nullo pu- blico consilio? occupare urbes civium, quo facilior sit ad- itus ad patriam? 12 ἡρῶν δαμνηπῆς, Φυγάδων κατόδες, sexcenta alia scelera moliri, 13 τῶν θεῶν μερίσω εἰς ἕξο τυραννῶν? sibi habeat suam fortunam. unam mehercule tecum aplicationem in illo 14 Lucretino tuo sole malim, quàm

1. Et illa autem sententia [ἰνυγῆ relinquenda urbis]. Græcum hoc voca- bulum valde deformatum in antiquis libris, restituit Bostius. alii habebant, nis aliiim. Decuratus, INX, unde conjecit legendum ἰνυγῆ. Victorius secundum vulgatam lectionem ediderat, Ex illa autem sen- tentia ita relinquenda urbis. Antiquior ipsius codex habebat in, pro ita. Verum que tamen depravatam ferretur, ut etiam Manutius Ca- valentis enim exemplar pro, ita, habet ut u. Bessarionis autem, in- fra, salii duo, ita; minimum tamen ei displicet, ita. Iunius; Ex illa au- tem sententia: ita relinquenda urbi movet hominem. Lambinus Octavi- Pantagathi conjectura probata, sic edendum curavit: ita mea sententia non relinquenda urbi.

2. ἰνυγῆ] Illecebra, desiderium, pellacia.

3. ἀμφοῖν] Deforme & turpe est, ejus, qui contrariæ sit in Rep. factionis, debitorem esse.

4. Quotidie, inquis.] Hanc epistolam cum superiore conjunxit Victorius.

5. Ille commeatu.] Vult ille à commeatu.

6. sed istuc ipsum sic ò magnum malum putes aliquis.] Aliter distinguitur in vulgatis codd. sed istuc ipsum sic ò magnum malum putes aliquis: Manutius, à credit abundare, propter proximum verbum, putes cui al- sentitur Lambinus; sic tamen ut malis legi, dicat aliquis, pro putes ali- quis. Iunius ex conjectura & litura m. Pal. emendat, sed istuc ipsum si- c ò magnum malum putes ali- quis.

7. Præterit tempus non legi, sed.] Hunc locum ope veterioris cod- se restituisse gloriatur Victorius, quod etiam à Germanis adnotatum erat, ipsomet teste. vulg. Præterit tempus legis immo, non legi, &c.

8. Adhuc in oppidis coarctatus & stupens. Omnes fin Italia. Hæc est Bo- filii castigatio, cujus approbatores habet Decuratur. Tornal & Cruselli- num, ut etiam Lambinum, qui tamen mff habere dicit, coarctatus sed stu- pens. Sic autem legit & disti. gult vulgus. Adhuc in oppidis coarctatus, & stupens omnes. Si in Italia consistat.

9. Sicut omnia & incaute. Tu quoque.] Sic Victorius, qui duas has vo- ces, egi vides, que post incaute subchiebantur, delendas censuit.

10. Anconem amissimus.] Iunius ex mff. Anconem autem amissimus.

11. Nisi ubi honestas? honestum igitur.] Lambinus ultimam dictionem, nisi que præcedit, honestum, &c. rejicit. Vulgata lectio sic se habet, Nisi ubi honestas? Nam honestum igitur.

12. ἡρῶν.] Tabulas novas, exulum reditus.

13. τῶν θεῶν μερίσω, &c.] Articulas πῆ, ἀπειῆ retinendus: nam in vocula θεῶν, πῆ, ἀπειῆ arunter sapissimè Ho- merus, Theognis, Mimnerus, Pythagoras, Laërtius in Anaxarcho, Strabo libro vi. Theocritus, Sibyllæ. Latinos inter Claudianus & Tertullianus, quod Lambin. stantim advertisset, non depulisset τῶν. Dausqueus, ad Gruterum epistola.

14. Lucretino.] Et Cavalcanis & Bessarionis mff. habent, Lucretius. Faërnus restituit Lucretium, rectè ut sentit Virnius.

quam omnia istiusmodi regna; vel potius mori millies, quam semel i istiusmodi quidquam cogitare. quid si tu velis? inquis. age quis est, cui velle non liceat? sed ego hoc ipsum, velle, miserius esse duco, quam in crucem tolli. una res est ea mihi erior, a dipisci, quod ita volueris. Sed hac haestenus. 2. libenter enim in his molestiis συζητάζω σοι. redeamus ad nostrum. Per fortunas, quale tibi consilium Pompeji videtur? hoc quaero, quod urbem reliquerit ego enim Διπρω; tum nihil absurdus urbem tu relinquant? ergo idem, si Galli venirent. non est, inest, inquit, in parietibus Resp. at in aris & focis. fecit idem Themistocles. Ausum enim totius barbariae ferre urbs una non poterat. at idem Pericles non fecit, annum fere post quinquagesimum, cum praeter incenia nihil teneret. nostri olim, urbe reliqua capta, arcem tamen retinuerunt.

3. ὅτι πρὸ τῆς πόλεως ἐπιδημιάζου κλέα ἀνδρῶν, rutilus autem ex dolore municipalis, sermonibusque eorum, quos convenio. videtur hoc consilium 4. exitum habiturum. mira hominum querela est, (nescio istic: sed facies, ut sciam) 5. sine magistratibus urbem esse, sine Senatu. fugiens denique pompejus mirabiliter homines movet. quid quæris? alia causa facta est: nihil iam concedendum putant Cæsari. hæc, tu mihi explica, qualia sint. Ego negotio praxum non turbulento. vult enim me Pompejus esse quem tota hæc Campana & maritima ora habeat ἀπιστοποι, ad quem delectus, & summa negotii referatur. itaque vagus esse cogitabam. Te puto iam videre, 6. quæ sit ἡγεμὴ Cæsaris, qui populus, qui totius negotii status: ea velim scribas ad me, & quidem, quoniam mutabilia sunt quam læpissimè. acquiesco enim & scribens ad te, & legens tua.

CICERO ATTICO, S.

12. VNA adhuc à te epistolam acceperam, 7. datam XI. KALEND. in qua significabatur, aliam te ante dedisse, quam non acceperam. sed quaero, ut scribas quam læpissimè, non modo si quid scies, aut audieris; sed etiam si quid suspicabere; maximeque quid nobis faciendum, aut non faciendum putes. Nam quod rogas, eum, ut scias, quid Pompejus agat, ne ipsum quidem sine puto; nostrum quidem nemo, vidi Lentulum eos. Formis 8. x. KAL. vidi Libonem: plena 9. timoris & erroris omnia. ille iter Larinum: ibi enim cohortes, & Lucetia, & Theani, reliquaque in Apulia. inde utrum consistere uspiam velit, an mare transire, nescitur. si manet, viretor, ne exercitum firmum habere non possit. sin discedet: quò aut quà, aut quid nobis 10. agendum est, nescio. nam istum quidem, cuius 11. φάλαγγισμὸς times, omnia intermisi facturum puto, nec eum rerum prolatio, nec Se-

natus, magistratumque discessus, nec ararium clausum tardabit. Sed hæc, ut scribis, cito scieris. interim velim mihi ignoscas, quòd ad te scribo tam multa toties. acquiesco enim, & tuas volo elicere litteras: maximeque consilium, quid agam, aut quo me pacto geram; 12. dimittamne me penitus in causam (non deterreo periculo, sed 13. dirumpor dolore; 14. tamæ nullo consilio, aut tam contra meum consilium gesta esse omnia?) an cuncter & tergiverter, & iis medem, qui tenent, qui potiuntur, καὶ δὲ μὲν Τρωῶς; nec solum civis, sed etiam amici officio revocor, ethi frangor læpe misericordia puerorum. ut igitur ita perturbato, eisi te eadem sollicitant, scribe aliquid, & maxime, si Pompejus Italia cedit, quid nobis agendum putes. M. quidem Lepidus (nam fuimus unà) eum finem statuit, L. Torquatus eundem. me eum multa, tum etiam lictores impediunt; nihil vidi umquam quòd minus explicari posset. itaque à te nihil dum certi exquiro, sed quid videatur. denique ipsam ἀπιστοποι tuam cupio cognoscere. Labienum ab illo discessisse, propemodum constat. si ita factum esset, ut ille Romam veniens magistratum & Senatum Romæ offenderet, magno usui cauz nostræ fuisset: damna esse enim sceleris hominem amicum, Resp. causa, videretur; quod nunc quoque videtur; sed minus prodest. non enim habet, cui prosit; eumque arbitror potenter: nisi forte id ipsum est falsum, discessisse illam. nos quidem pro certo habebamus, & velim, (quamquam, ut scribis, domesticis te finibus tenes) formam mihi urbis exponas, ecquod Pompeji desiderium, 15. ecquæ Cæsaris invidia apparcat; etiam quid censeas de Terentia & Tullia, Romæ eas esse, an mecum, an aliquo tuto loco. & hæc, & si quid aliud, ad me scribas velim, vel potius scripites.

CICERO ATTICO, S.

DE Vennonianis rebus tibi assentior. 16. Labienum; 17. ἡρωα iudico. facinus; jam diu nullum civile præclarum: qui ut aliud nihil, hoc tamen profecit; dedit illi dolorem. sed etiam ad summam profectum aliquid puto. amo etiam Pisonem: cuius iudicium de genero suspicor visum iti grave. 17. quamquam, genus belli quod sit, vides. 18. civile est, ut non ex civium dissensione, sed ex senis præditi civis audacia natum sit. 18. is autem valet exercitus, tenet multos spe & promissis; omnia omnino concupivit, huic tradita urbs est, nuda præsidio, referta copiis. quid est, quod ab eo non metuas, qui illa templa, & tecta non patriam, sed prædam puet? quid autem sit acturus, aut quo modo, nescio, sine Senatu, sine magistratu. ne simulare quidem poterit quicquam ποδηπιός, nos autem ubi exurgerè poterimus? aut quando? quorum dux quam 19. ἀπραγηγῶ, tu quoque animadvertis; cui 20. ne Pisonem

LII 3 cenz

I. ἰσχυροῦς.) Vulg. illiusmodi.
2. Libenter enim in his miseris συζητάζω σοι.) Ex antiquiore suo sic emendavit Victorius.
3. ὅτι πρὸ τῆς πόλεως ἐπιδημιάζου κλέα ἀνδρῶν.) Sic eorumque ante nos vixerunt, virorum laudes audiebamus. Hunc versum pr. si suo notori restituit Victorius quum in multis non esset, in aliis corrupte legere cur.
4. Exitum habiturum.) Hoc etiam mss. consentientibus emendavit Victorius ante legebatur exitum.
5. sine magistratibus urbem esse sine Senatu.) Quatuor priora vocabula abierant à vulgatis; quæ postea Iovius ex mss. Palat. sulerunt.
6. Quæ sit ἡγεμὴ Cæsaris.) Auxilio antiquioris sui codicis sic emendavit Victorius ante legebatur ἡγεμὴ Cæsaris.
7. Datum XII. Kal. in qua.) Bosius expunxit vocem in. cum eam abesse, & rectè quidem ut ait, à Decuratio animadvertit. Manutius XII. Kal. Ias. non ut vulgò Ias. ratione doctus legit.
8. x. Kal. vidi.) Sic Malasp. qui de Februario intelligi vult; non aut ut vulg. x. Kal. Iovius vidi.
9. Timoris & erroris.) Vulg. timoris & erroris.
10. Agendum est.) Vulg. agendum sit.

II. Φάλαγγισμὸν.) Phalangis imitationem, sæviciam.
12. Dimittamne me.) Vulg. dimittam.
13. Dirumpor dolore.) Vulg. dirumpor.
14. Tamæ nullo consilio.) In illo locorum mss. hanc particulam, ne, repetiri negat Malasp. at Lambinos testator in Tornæi. & nonnullis aliis suis comparere, licet possit abesse sine sententiæ detrimento.
15. Ecquæ.] Auxilio sui probationis emendasse se dicit Victorius, teque vulgò ecquæ.
16. Labienum, ἡρωα.) Sic ex eodem codice idem emendavit, qui excusos formis aut Græcam vocem non habuisse, aut ἡρωα legisse testator.
17. Quamquam genus belli.] Codex Tornæi habet referente Lambino, quamquam civis belli quod sit; & supra vocem, totius, quod subiecta linea quasi damnatum ac deletum est, habet scriptam genus.
18. Is autem valet exercitus; tenet multos spe & promissis.) Sic exaratum est in codd. mss. Bosii. vulgò: Is autem valet. Exercitum tenet multa spe & promissis.
19. Απραγηγῶ.) Ignarus artis imperatoris.
20. Ne Pisonem quidem Bossarionis libet; Ne Epyceta quidem.

ena quidem nota fuerint: r quam autem sine consilio, res
 vestis. ut enim alla omittam decem annorum peccata, qua
 conditio non huic fuga praestitit? nec verò nunc quid co-
 giter seto: ac non desino per litteras sciscitari. nihil esse ti-
 midius constat, nihil perturbatius. itaque nec praesidium,
 cuius parandi causa ad urbem retentus est, nec locum ac
 sedem praesidii ullam video. spes omnis in duabus, invidio-
 se retentis, pene alienis legionibus. nam delectus adhuc
 quidem in viroium est. & à pugando abhorrentium con-
 ditionum autem amissum tempus est. quid futurum sit, non
 non video. commissum quid: mà nobis certè est, si ve à no-
 stro duce, ut, e portu sine gubernaculi egressi, tempestati nos
 traeremus. itaque de Ciceronibus nostris dubito quid
 agam. nam mihi interdum a mandandi videntur in Gra-
 etiam. de Tullia autem & Terentia, 2. cum mihi barba-
 torum adventus ad urbem proponitur, omnia timeo: cum
 autem Doiabelæ venit in mentem, paululum respiro.
 sed velim considerare, quid faciendum putet: primum
 ερος το άσφα εις (aliter enim mihi de illis, ac de me ipso,
 conueniam est) deinde ad opiniones, ne reprehenda-
 mur, quod eas Romæ velimus esse in communi bonorum
 fuga. quin etiam tibi & Peduceo, (scripsit enim ad me)
 quid tacitatus, videndum est. is enim splendens est vultum,
 ne eadem postulerentur à vobis, quæ ab amplissimis civibus.
 sed de hoc tu videbis, quippe cum de me ipso, ac de meis
 ne considerare velim. Reliquum est, ut, & quid agatur,
 quoad poteris, explores, scribasque ad me, & quid ipse
 conjectura assequare: quod etiam à te magis expecto.
 mam, acta omnibus nuntiantibus, à te expecto. Iulia
 φέρεις οί 3 άεις. Loquacitati ignoscet, quæ & me le-
 vat, ad te quo. in eadem. & elicit tuas litteras. 4. Ni-
 gma Oppidiorum ex Velia planè non intellexi. 5. est enim
 numero Platonis obcurius. 6. iam intellexi tuum. Oppios
 enim de Velia succones dicis. in eo 7. astuavi diu quo a per-
 so, reliqua patebant, & cum Terentii summa congruebant.
 L. Cezarem vidi Minuimus A. D. VIII. KAL. Febr. mane,
 cum absurdissimis mandatis, non hominem, sed scopus so-
 lutus: ut id ipsum mihi ille videatur stridendi causa tecuisse,
 qui tantus de rebus huic mandata dederit; nisi forte non
 aedit, & hic sermone aliquo arrepto pro mandatis abusus
 est. Labienus, vir mea sententia magnus, Theanum venit
 A. D. IX. KAL. ibi Pompejum Consulesque convenit. qui
 sermo fuerit, & quid actum sit scribam ad te, cum certum
 sciam. Pompejus ab Theano Latinum versus profectus est
 A. D. VIII. Kal. eo die manit Venasri, aliquantum animi
 videtur nobis attulisse Labienus. sed ego nondum habeo,

quid ad te ex his locis scribam. ista magis expecto; quid
 & illuc afferatur; quo pacto de Labieno ferat; quid egat
 Domitius in Maris, 9. Iugurii Theinus, P. Attius Cingui;
 quæ sit populi urbani voluntas; quæ tua conjectura de
 rebus futuris: hæc velim crebro, & quid tibi de mulieribus
 nostris placeat, & quid acturus ipse sis, scribas. Si scribe-
 rem ipse longior epistola fuisset: sed dictavi propter lippi-
 tudinem.

CICERO ATTICO, 5.

A. D. VI. KAL. Febr. Capuam Calibus proficiscens,
 cum 10. fluenter lippiem, has litteras dedi. L. Cezar
 mandata Cezaris detulit ad Pompejum A. D. VIII. KAL.
 cum is esset cum Consulibus Theani. probata conditio est,
 sed ita, ut ille de 11. his oppidis, quæ extra tuam provinciam
 occupavisset, praesidia deduceres. id si fecisset, reponitur
 est ad urbem nos redituros esse, & rem per Senatum conse-
 cturos. 12. ipse esse in praesentia pacem nos habere. nam
 & illum furiosus, & hunc nostrum copiarum iuppenderit.
 Me Pompejus Capuam venire voluit, & adiuvaie delectum;
 in quo paum prolixè respondent Campani coloni. Gla-
 diatores Cezaris, qui Capuæ sunt, de quibus ante ad te fal-
 sum ex Torquati litteris scripseram, sanè commode Pom-
 pejus distribuit binos singulis patibus familia um. 13. lo-
 cutorum in ludo 100 fuerunt; eropionem factum fuisse
 dicebantur. sane multum in eo Reip. provilum est. De mu-
 lieribus nostris, in quibus est tua soror, quæ so videas, ut sa-
 tis honestum nobis sit, eas Romæ esse, cum cetera ulla ai-
 gnitate discesserint: hoc scripsi ad eas. & ad te ipsum antea
 velim, eas cohortere, ut exeat; praestitum enim ea 14. pra-
 dia in ora maritima habeamus, cui ego praesum, ut in his
 pro re nata incommode possint esse. nam si quid offendi-
 mus, in genero nostro; quod quidem ego praestare non de-
 beo. sed id sit majus, quod mulieres nostræ prater ceteras
 Romæ remaneant. tu ipse cum Sexto, scire velim, quid
 cogites de exeundo, de totaque re quid existimes. equidem
 ad pacem honorari non desino: quæ vel INIVSTA utilior
 est, quam iustissimum bellum. sed hæc ut fors tulerit.

CICERO ATTICO, 5.

UT A. D. urbe discessi, nullum adhuc intermisi diem,
 quin aliquid ad te litterarum darem; 15. non quò ha-
 berem magnopere, quæ scriberem; sed ut loquerer tecum
 absens: quo mihi, cum coram id non 16. licet, nihil est ju-
 cundius. Capuam cum venissem A. D. VI. KAL. pridie,
 quàm has litteras dedi, Consules conveni, multosque nostris
 stare conditionibus iis, quos antisset, uni Favonio leges ab
 illo

1. Quam autem sine consilio, res vestis. Non modo in Tornæsiano, quod
 etiam testatus est Lambinus, sed etiam in ledis & Crusellino legi, as-
 ferit Boilius res vestis. vulgo legebatur, quam autem sine consilio sit: ca-
 que in lectione omnes & missi & formis impeditos eodd. consentire ce-
 dentur Victorius. idem etiam l. bri missi. Boili sic postea scriptum ha-
 bent, quippe cum de me ipso ac de me ista considerari velim, quo loco vit osè
 vulgo legitur, quippe cum de ipso ac de me ista considerari velim: sic autem
 prius restituit Lambinus ex eod. Tornæsio.
 2. Cum mihi barbarorum adventus ad urbem. Codd. Monniani non
 habent ad urbem referente Lambino.
 3. A. D. IX. KAL. ibi Pompejum Consulesque convenit, 1675
 διηγοί ηα λδς, vates is optimus fuerit, qui bene coniecerit.
 4. A. Enigma Oppidiorum. Manut'o videtur epistolæ principium.
 5. Et eam numerus Platonis. Probat Manutius, Timæo Platonis, ut in
 antiquo libro Ant. Augustini scriptum est, quod etiam Iugurii confir-
 mat ex missi. Palat.
 6. Iam intellexi tuum. Oppios enim de Velia succones dicis. Exaratum
 reperit Boilius in Tornæsio & Crusell. succones dicis: in Decurato
 succores dicis, re iam putat, Victorius autem 3. ceterum scripturam
 se reddidit sic dicens sic legit, Oppios enim de Velia sanctorum. Cavalcantis
 liber succores dicis in eo astuavi diu: Beffarionis. Succores sed & hoc
 Manutius videtur Timæo Platonis obscuris: Sic autem ille ex con-
 jecturas Oppios de Velia succores dicis in eo astuavi diu: quod etiam
 notatur Vrsino.
 7. Astuavi diu. Sic etiam omnibus litteris scriptum est in Decur.

quem odo legendum jam dudum docuerunt Turneb. lib. XXI. cap. 6. &
 cum locutus Lambinos; qui Hugolini Martelli conjecturas non pro-
 bar legendum putans, in eo astuavi diu, iobinelli genos, ut vulg.
 et astuavi diu.
 8. Illis. Vulgò illis.
 9. Iugurii Theinus. Hæc est Malasp. sive Stauchii conjectura, eus
 affentur Lambinus & Pighius lib. XVII. Annal. Rom. ad annum V. Co-
 DCCIV. Manutius legit Iugurii Theinus, non Triginus aut 5. Iugurii: idque
 non modo ex vetere libro & historia, sed etiam ex lapide qui est Pal-
 gines, in quo Iugurii oppidi mentio fit, ut apud ipsum videre est. Manu-
 tius lectionem confirmat Iunius, partim ex m. optimo Pal. partim ex
 historia. Iugurium enim corruptè Iguum, euphonice causa Iguum. Pto-
 lemæo Iguis corruptè legendum enim ηγύβος) Vmbriorum oppi-
 dum fuit ad viam Flaminiam.
 10. Fluenter lippiem. Rectè Lamb. ex depravata Tornæs. scriptura
 reposuit, fluenter. in Decurato litteræ hujus vocis oculos pæc vete-
 stare fugiebant. vulg. leviter.
 11. In oppidis. Vulgò hu oppidis.
 12. Spro esse. Vulgò spro etiam. Gulielmus legebat; Spro esse esse
 in praesentia pacem &c.
 13. Secutorum in ludo 100. Sic Decur. & Crusell. Tornæs. C12.
 Beffarionis liber, hu succores, corrupte. Vulg. LCC. succores.
 14. Prædia. Sic Manutius. vulgò. praesidia.
 15. Non quò habere. Vulg. non quod.
 16. Licet. Vulgò licet.

His nobis imponi non placebat: sed is haud auditus in consilio. Cato enim ipse jam *seruus*, quam pugnare, mavult. sed tamen ait, in Senatu se adesse velle. cum de conditionibus 2 agatur, si Cæsar adductus sit, ut præsidia deducatur. ita, quod maximè opus est, in Siciliam ire non curat: quod metuo ne oblit, in Senatu esse vult. Postumus autem, de quo nominatim Senatus decrevit, ut statim in Siciliam iret, 3 Fuffianoque succederet, negat se sine Catone iturum: & suam in Senatu operam, auctoritatemque magni æstimat. ita res ad Fannium pervenit. is cum imperio in Siciliam præmittitur. In disputationibus nostris summa valetas est. plerique negant, Cæsarem in conditione mausuum; postulatque hæc ab eo *interposita* esse, quo minus, quod opus esset ad bellum, à nobis pararetur. ego autem eum puto facturum, ut præsidia deducat. vicerit enim, si Consul factus erit, & minore scelere vicerit, quam quo ingreßus est. sed accipienda plaga est. sumus enim flagitiosè *operari* cum à militibus, tum à pecunia: quam quidem *quædam*, non modo privatam, quæ in urbe est, sed etiam publicam, 4 quæ in arario est, illi reliquimus. Pompejus ad legiones 5 Actianas est profectus: Labienum secum habet ego tuas opiniones de his rebus expecto. Formias me continuò recipere cogitabam.

CICERO ATTICO, S.

10 **O**mnis arbitror mihi tuas litteras redditas esse, sed primas præpostere, reliquis ordine, quo sunt missæ per Terentium. De mandatis Cæsaris, adventuque Labieni, & responsis 6 Consulm ac Pompeji, scripti ad te litteris his, quas A. D. V. KAL. Capua dedi: pluraque præterea in eadem epistolam conieci. nunc has expectationes habemus duas; unam, quid Cæsar acturus sit, cum acceperit, ea quæ referenda ad illum data sunt L. Cæsari; alteram, quid Pompejus agat: qui quidem ad me scribit, paucis diebus se *seruum exercitum* habiturum; spemque affert, si in Picenum agrum ipse venerit, nos Romam redituros esse. Labienum secum habet, non dubitantem de imbecillitate Cæsaris copiarum: cujus adventu Cenzus noster multo animi plus habet. Nos à Consulibus Capuam venire iussi sumus 7 ad Nonas Febr. Capua profectus sum Formias III. KAL. eo die omnem Calibus tuas litteras hora ferè nona accepissem, has statim dedi. De Terentia & Tullia tibi 8 assentior, ad quas scripseram, ad te ut referrent: si nondum profectæ sunt, nihil est quod se moveant; quoad perspiciamus, quo loci sit res.

CICERO ATTICO, S.

9 **T**uæ litteræ mihi gratæ jucundæque sunt. De pueris in Græciam transportandis tum cogitabam, cum saga ex Italia quæri videbatur. nos enim Hispaniam petereamus. illis hoc æquè commodum non erat. tu ipse cum Sexto etiam nunc mihi videtis Romæ rectè esse posse. et enim minime amici Pompejo nostro esse debetis, nemo enim unquam tantum de urbanis præsidis detraxit, videtur me etiam jocari? Scire jam te oportet, L. Cæsar quæ

responsa referat à Pompejo, quas ab eodem ad Cæsarem ferat litteras. scriptæ enim & datæ ita sunt, ut proponerentur in publico: in quo accusavi mecum ipse Pompejum, qui, cum scriptor luculentus esset, tantas res, atque eas, quæ in omnium manus venturæ essent, 11 Sestio nostro scribendas dederit, itaque nihil unquam legi scriptum 12 *ostendit* perspicere tamen ex litteris Pompeji potest, nihil Cæsari negari, omniaque & cumulata, *qua postulet*, dati, quæ ille, amentissimus fuerit, nisi acceperit, præsertim cum impudentissimè postulaverit, quis enim tu es, qui dicas, si in Hispaniam profectus erit, si præsidia dimiserit? 12 tamen non conceditur; minus honeste nunc quidem, violata jam ab illo Rep. illatoque bello; quam si olim de ratione habenda impetrasset: & tamen vereor, ut his ipsis contentus sit. nam cum ista mandata dedisset L. Cæsari, debuit esse paulo quietior, dum responsa referretur. dicitur autem nunc esse acerrimus. Trebatius quidem scribit, se ab illo IX. KAL. Febr. rogatum esse, ut scriberet ad me, ut essem ad urbem: nihil ei gratius facere posse. hæc verbis plurimis, intellexi ex diærum ratione, ut primum de discessu nostro Cæsar audisset, laborare eum cœpisse, ne omnes abessemus, itaque non dubito, quin ad Pisonem, quin ad Servium scripserit. illud admiror, non ipsum ad me scripserit, non per Dolabellam, non per Cœlium egisse. quamquam non aspexerim Trebatii litteras, à quo me unice diligere scio. rescripti ad Trebatium, (nam ad ipsum Cæsarem, qui mihi nihil scripserit, nolui) quàm illud hoc tempore esset difficile: me tamen in prædiis meis esse, neque delectum ullum, neque negotium suscepisse. in quo quidem manebam, dum spes pacis erit. sin bellum geretur, non deero officio, nec dignitati meæ, pueros *Carisissimos* in Græciam, totam enim Italiam flagrantem bello intelligo, tantum mali excitationum partim ex improbis, partim ex invidis civibus. sed hæc paucis diebus ex illius ad nostra responsa responsis intelligentur, quorum evasura sint, tum ad te scribam plura, si erit bellum: si autem etiam inducitur, te ipsum, ut spero, videbo. Ego III. NON. Febr. quo die has litteras dedi, in Formiano, quo Capua redieram, mulieres expectabam: quibus quidem scripseram, tuis litteris admonitus, ut Romæ manerent, sed audio majorem quendam in urbe timorem esse. Capuz NON. Febr. esse volebam, quia Consules iusserant, quidquid hæc erit à Pompejo allatum, statim ad te scribam: tuasque de istis rebus litteras expectabo.

CICERO ATTICO, S.

IV. NON. Febr. mulieres nostræ Formias venerunt, tuæque erga se officia, plena tui suavissimi studii, attulerunt: eas ego, quoad sciremus 13 utrum *supra* pace nobis, an *visum* bello esset utendum, in Formiano esse volui & unà Cicero-nes. ipse cum fratre Capuam ad Consules (Nonis enim adesse iussi sumus) III. NON. profectus sum, cum has litteras dedi. Responsa Pompeji grata populo, & probata

1. *sed is haud auditus*] Auctoritate Decurtati hanc particulam habet, videtur Bofius. sed hoc minus probat Lambinus: qui Malasp. conjecturam sequatur edidit, *sed vis audire in consilio*: Junius vero, *sed is audire in consilio non est, ex miss. Palat. emendat.*
 2. *seruus*] Vulg. *agitur.*
 3. *interposita*] Sic legendum ex antiquis libris asserit Bofius: vulgò *interposita*.
 4. *Quædam* *est*] Vox illa, *est* a deest in vulgaris.
 5. *Actianas*] Junius legit *Actianus*, vulgò *Actianæ*. Lipsius Centonius II. ad Belgas Epist. 16. corrigiit *Appianæ*; ut intelligantur dox illæ legiones, quæ à Cæsare per speciem belli Parthici abductæ, & Pompejorundem circa Luceriam hærebant sub Appio Legato, ut clarum est ex Plinarchio, Hieronimo, & Cæsare.
 6. *Consulm ac Pompeji*] Rectè Malasp. conjecit legendum, *Consulm ac Pompeji*, ut apparet ex hac compendiarie scriptura Decurtati, *Ex re-
 sponsi* COS. ac Pomp. quod etiam legendum asserit Marurius. vulgò,

Consulm ac Pompeji.
 7. *Ad Nonas Febr. Capua profectus sum Formias*] Melius potat Virinus quod in mi. legitur A. D. IV. NON. Febr. Capua profectus sum Form. A. D. III. NON.
 8. *Assentior*] Vulg. *assentior*.
 9. *Tuæ litteræ mihi gratæ*] Hinc initium epistolæ fecit Bofius; partim ratione, partim Decurtati auctoritate nixus: in quo apponitur est ante hæc verba, nota, quæ plerumque in hoc libro distinguuntur epistolæ.
 10. *ostendit*] Vulg. *ostendit*.
 11. *Supra* *visum*] Magis Sestianè.
 12. *Tamen non conceditur*] Non, deest in vulg.
 13. *Utrum supra pace nobis an visum bello esset utendum*] Consentiane Decurtatis & Crusellinus cum Tornæ. & his quibus usus est Malasp. in hujus scripturæ representatione, quod etiam de Tornæ. Lambinus testatur; eosque qui vulgatam lectionem sequuntur, negas agere dicit.

conconi esse dicuntur. ita putaram : 1. quæ quidem ille si repudiavit, jacebit : si acceperit ? utrum igitur, inquires, mavis ? responderem, si quemadmodum parati essemus, scirem. Cassium, erat hic auditum, expulsum Ancone, eamque urbem à nobis teneri. si bellum futurum est, negotium utile. Cæsarem quidem, L. Cæsare cum mandatis de Pace missis, tamen ajunt acerrime delectum habere, loca occupare, 2. vinciri præsidis, & perditum latronem ! ô vix ullo otio compensandam hanc Resp. turpitudinem ! sed stomachari desinamus, *tempori pareamus*, cum Pompejo in Hispaniam eamus. 3. hæc opto in malis ; quoniam illius alterum consulatum à Rep. ne data quidem occasione, repulimus. Sed hæc hæcenus. De Dionysio, fugit me ad te antea scribere : sed ita constitui, & expectare rei ponsa Cæsaris ; ut, si ad urbem sediremus, ibi nos expectaret ; sin tardius id fieret, tum eum arcessemus. 4. omnino quid ille facere debuerit in nostra illa fuga, quid docto homine & amico dignum fuerit, cum præsertim rogatus esset, scio. sed hæc non nimis exquiro à Græcis. tu tamen videbis, si erit, quod nolim, arcesendus, 5. ne molesti simus invito. Quintus frater laborat, ut tibi, quod debet, ab Egnatio solvat : nec Egnatio voluntas deest : nec parum locuples est : sed cum tale tempus sit, ut Q. Titinius (multum enim est nobiscum) viaticum se neget habere ; idemque debitoribus suis denuntiavit, ut eodem fenore uterentur ; atque hoc idem etiam L. Ligus fecisse dicatur, nec hoc tempore aut domi numeros Quintus habeat, aut exigere ab Egnatio. aut versuram usquam facere possit ; miratur, te non habuisse rationem hujus *publicæ difficultatis*. ego autem : etsi illud *ψυδὴρ ἰδδὸς* (ita enim putatur) observo, 7. *μὴ δὲ δὴ λελυ*, præsertim in te, à quo nihil umquam vidi tenerè fieri, tamen illius quætelâ movebar. hoc, quidquid est, te scire volui.

CICERO ATTICO, S.

Nihil habeo, quod ad te scribam. 8. quin etiam epistolam, quam eram elucubratus, ad te non dedi. erat enim plena spei bonæ ; quod & concionis voluntatem audieram, & illum *condicionibus* usum putabam, præsertim suis. ecce tibi 9. 11. Non. Febr. manè accepti litteras tuas, Philotimi, Furnii, Curionis ad Furnium, quibus 10. irridex L. Cæsaris legationem. planè oppressi videmur : nec, quid consilii capiam, scio : nec mehercule de me laboro ; de pueris quid agam, non habeo. Capuam tamen proficiscerem hæc scribens, quo facilius de Pompeji rebus cognoscerem.

CICERO ATTICO, S.

Breviloquentem jam me tempus ipsum facit. paucem enim desperavi : bellum nostri nullum administrant, cave enim putes, quidquam esse minoris his Consulibus : 11. quorum ergo, spe audiendi aliquid, & cognoscendi nostri apparatus, maximo imbri Capuam veni pridie Nonas, ut eram iustus. illi autem nondum venerant,

sed erant venturi, inanes, imparati. Cnæus autem Lucetrix dicebatur esse, & adire cohortis 12 legionum Attianarum, non firmissimi marum. at illum ruere nuntiant ; & jam jamq. adesse, non ut manum conferat, (quicum enim ?) sed ut fugam intercludat. ego autem in Italia *ἡ ὄψωυ πρὸς τὴν ἑστὴν* nec te id consulo. sin extra, quid ago ad manendum hiems, listores, improvidi & negligentes duces ; ad fugam hortatur amicitia Cnæi, causa bonorum : turpitudine conjungendi cum *tyranno* : qui quidem incertum est, Phalarimne, an Pisistratum sit imitaturus. Hæc velim explices, & me juves consilio, etsi te ipsum istic 13. jam calere puto. sed tamen quantum poteris. ego si quid hic hodie novi cognovero, scies. jam enim aderunt Consules ad suas Nonas. Tuas quotidie litteras expectabo. ad has autem, cum poteris, rescribes. Mulieres & Cicerones in Formiano reliqui.

CICERO ATTICO, S.

De malis nostris tu prius audis, quam ego. istinc enim emanant. boni autem hinc quid expectes, nihil est. 14. Veni Capuam ad Nonas Febr. ita ut jusserant Consules, eo die Lentulus venit serò : alter Consul omnino non venerat vii. Idus. eo enim die ego Capua discessi, & mansi Calibus. inde has litteras posttridie ante lucem dedi, hæc, Capua dum fui, cognovi, nihil in Consulibus, nullum usquam delectum. nec enim conquistores 15. *ὄψωυ πρὸς τὴν ἑστὴν* audent ; cum ille adit contra ; cum *nosser dux* nusquam sit, nihil agat ; nec nomina dant. deficit enim non voluntas, sed spes. Cnæus autem noster (ô rem miseram & incredibilem) ut totus jacet ! non animus est, non consilium, non copia. non diligentia. 16. mittam illa, *fugam* ab urbe turpissimam, timidissimas in oppidis conciones, ignorantem non solum adversarii, sed etiam suarum copiarum, hoc ejusmodi est ? vii. Id. Febr. Capuam C. Cassius Trib. pl. venit, attulit mandata ad Consules, ut Romam venirent, pecuniam de sanctiore arario auferrent, statim exirent urbe relicta. redeant ; quo præsidio ? deinde exeant ; quis linat ? Consul ei rescriptit, ut prius ipse in Picenum at illud totum erat amissum ; sciebat nemo, præter me ex litteris Dolabella, mihi dubium non erat, quin ille jam jamque foret in Apulia. Cnæus nosher in navi, ego quid agam, *ὄψωυ πρὸς τὴν ἑστὴν* magnum ; neque mehercule mihi quidem ullum, nisi omnia essent acta turpissime : neque ego ullius consilii particeps, sed tamen, quod me deceat, ipse me Cæsar ad pacem hortatur. sed antiquiores littere, quam *ruere* coepit, Dolabella, Cælius, me illi valde satisfacere mira me *ὄψωυ πρὸς τὴν ἑστὴν* torquet. juva me consilio, si, potes ; & tamen ista, quantum potes, provide. nihil habeo, tanta rerum perturbatione, quod scribam. tuas litteras expecto.

CICERO ATTICO, S.

PEDREM in Italia video nullum esse, qui non in istius potestate sit. De Pompejo scio nihil ; eumque nisi in navim se contulerit, *exceptum* iri puto. ô celeritatem incredibilem ! hujus autem nostri, sed non possum sine dolore

1. *Quæ quidem ille repudiavit, jacebit, si acceperit*.) Hunc locum sic retulit Victorius ex antiquiore suo, ut pro, *jacebit*, quod erat antea, *re-* *posuerit, jacebit*, post *acceperit*, interrogationis notam apposerit.
 2. *Vinciri præsidis.*) Hoc est in Decurt. Crusal. Tornæs. vulgo *vinciri* ; & mox, *ô vix ulla vis*, cum desit *ô* in vulg.
 3. *Hæc opto in malis.*) Multo libentius legerit Lipsius hæc optima in malis ; qui consulari lib. 11. Variar. lect. cap. 15. Grotero nascatur sub manu ; Hæc opto, quomodo Ammianus Marcellinus lib. xvii. cap. 28. *in malis optabile.*
 4. *Quoniam quod ille.*) Videtur Lambino legendum, *Omissis*, ita ut post, *regatus esse*, deleatur, *scio* ; quemadmodum in editione Victoriana nusquam apparet. sed hoc contra mss. fidem, nec etiam potest abesse absque ratione sententia incommodo, ut ait Bosius.
 5. *70. nisi simus iustus.*) Cum veteri suo cod. sic legit Victorius : antea *legatur*, ne sit molesti simus, invito que.
 6. *ψυδὴρ ἰδδὸς.*) Quod falsò Hestodo adscribitur.
 7. *μὴ δὲ δὴ λελυ.*) Supplementum hoc integrum versum exhibebit : *Ἄριστος, ἄριστος ἰσχυροῦς μὴ δὲ δὴ λελυ* ; neque causam

judicari prius, quam quid uterque dicat, audi eris.
 8. *Quoniam epistolam.*) Vulg. *quintiam eam epistolam.*
 9. *11. Non Febr.*) Vulg. 10. Non. Febr. Bosii lectionem confirmat Manutius.
 10. *Irider.*) Sic habet Bessarionis liber : antea, *irridens*, legebatur Manutio teste.
 11. *Quorum ergo.*) Ita legitur in Decurto, vulg. *quorum ego.*
 12. *Legionum Attianarum.*) Victorius ex probatori suo legendum censet, *legionum Attianarum.* legebatur antea, *legionum Vicianarum.* Lipsius Epist. Centuria ad Belgas, emendabat *Appianarum.*
 13. *Jam calere puto.*) Emendabat, *calere puto*, vir doctissimus, referentem Vrsino.
 14. *Veni Capuam ad Nonas Febr.*) Sic ex antiquis suis legit Bosius, nec mirandum putat Lambinus verò reclamantibus libris omnibus sic legendum censet, *Veni Capuam A. D. Nonas.*
 15. *ὄψωυ πρὸς τὴν ἑστὴν.*) Vultum ostendere, faciem aperire.
 16. *Mittam illa.*) Vulgo *mittam.*

dolore accusare eum, de quo angor & crucior. Tuca- dem non sine causa times: non quo minus quidquam Ca- sari expediat ad diuinitatem victoriz & dominationis: sed video, quorum arbitrio sit acturus, & recte sit. cen- seo cedendum de oppidis his. ego consilii, quod opti- mum factu videbitur, facies. cum Philotimo loquere: at- que adeo Terentiam habebis tibus. Ego quid egam? qua aut terra, aut mari persequar eum, qui ubi sit, nescio? est terra quidem qui possum? mari quo? tradam igitur isti me? fac posse turis, multum enim hortantur. num et iam honeste? & nullo modo. quid? a te petam consilium, ut soleo? explicari res non potest. sed tamen, si quid in mentem venit, velim scribas, & ipse quid sis acturus.

CICERO ATTICO, S.

V Id. Feb. vesperi a Philotimo litteras accepi; Domi- tilium exercitum firmum habere; cohortis ex Pice- no, Lentulo & Thermido centibus, cum Domitii exercitu conjunctas esse; Casarem intercludi posse, eumque id ti- mere; & bonorum animos recreatos; Roma improbos quasi percussos. hanc, meuo equidem ne sint & somnia: sed tamen M. Lepidum, L. Torquatium, C. Cassium trib. pl. (hi enim sunt nobiscum, id est, in Formiano) Philo- timi litteras ad vitam revocaverunt. ego autem illa metuo ne ventura sint, nos omnes pane jam captos esse, Pompe- jum Italia cedere: quem quidem (o rem acerbam) perse- qui Caesar dicitur. persequi Casar Pompejum? quid? ut inter- ficiat? o me miserum: & non omnes nostra corpora op- ponimus? in quo tu quoque ingemiscis, sed quid facia- mus? victi, oppressi, capti plane sumus. Ego tamen, Philotimi litteris lectis, mutavi consilium de mulieribus: quas, ut scripseram ad te, Romam remittebam: sed mihi venit in mentem, multum fore ferionem, meo iudicio jam de causa publica fecisse; qua desperata, quasi hunc gradum meo reditus esse, quod mulieres revertissent. De me autem ipso tibi assentior, ne me dem incerta & peri- culosa fugam; cum reip. nihil proficiat, nihil Pompejo; pro quo comonem pie possum, tum libenter, manebam igitur: est vivere. Quod quaxis, hic quid agatur: tota Ca- pua, & omnis hic delectus jacet. desperata res est; in fuga omnes sunt; nisi quid ejusmodi fuerit, ut Pompejus illis Domitii copias, cum suis jungatur. sed videbamur omnia diduo, triduove scituri. Casaris litterarum exem- plum tibi misi: rogaras enim: cui nos vultu satisfacere, multi ad me scripserunt: quod patior facile, dum, ut adhuc, nihil faciam turpiter.

CICERO ATTICO, S.

14 Dicitur in litteris me quidem non nimis, sed eos, qui in his locis erant, admodum delectantur. ecce postri-

die 6 Cassio litteris Capua, a Lucretio, familiari ejus, Ni- gidium a Domino Capuam venisse; eum dicere, Vibul- lium cum paucis militibus a Piceno currere ad Cnrum, confectum sequi Casarem, Domitium non habere, 7 mili- tum 111. millia. idem scripsit, Consules Capua disces- sisse. non dubito, quin Cnrus in fuga sit; modo effugiat. a consilio fugiendi, ut tu censet, absum.

CICERO ATTICO, S.

U si dedissem ad te litteras tristes, & metuo ne veras. 25 C de Lucretii ad Cassium litteris Capua missis; Cepha- lio venit a nobis, attulit etiam a te litteras hilariores, nec tamen firmas, ut soles. Omnia facilius credere possum, quam quod scribitis, Pompejum exercitum habere. nemo huc ita assert, omniaque, quae nolim, o rem miseram! malas causas semper obtinuit, in optima concidit. quid di- cam? nisi, illud eum scisse? neque erat difficile hoc ne- scisse, erat enim ars difficilis, recte temp. regere. Sed jam jamque omnia scimus, & scribemus ad te statim.

CICERO ATTICO, S.

N ON venit idem usu mihi, quod tu tibi scribis, 26 9 QUOTIES EXORIO? ego enim nunc paullum exo- rior, & maxime quidem his litteris, quae Roma afferuntur, de Domitio, de Picentium cohortibus, omnia erant fa- cta hoc diduo laetiora. iraque fuga, quae parabatur, repres- sa est. Casaris interdicta.

Si te secundo lumine hic offendero.

respuuntur. bona de Domitio, praecleara de Afranio fama est. Quod me amicissimè admones, ut me integrum, quoad possim, ferrem; gratum est. Quod addis, ne prop- ensior ad turpem causam videar: certe videri possum. ego me ducem in civili bello, quoad de pace ageretur, negavi esse: non quin rectum esset: sed quia, quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit. 10 plane cum, cui Cnrus noster alterum consulatum deferret, & triumphum, at quibus verbis? 11 PRO SUI R. GESTI- A M L I S S I M I S, inimicum habere nolueram. ego scio, & quem metuam, & quam ob rem. sin erit bellum, ut vides fore, partes meae non desiderabuntur. 12 De 11 s. mil- libus xx. Terentia tibi rescripsit Dionysio, dum existi- mabam vagos nos fore, nolui molestus esse. tibi autem, crebro ad me scribenti de ejus officio, nihil rescripsi, quod diem ex die expectabam, ut statuerem, quid esset faci- dum. nunc, ut video, pueri certe in Formiano videntur hiematuri: num & ego, nescio. si enim erit bellum, cum Pompejo esse constitui. quod habeo certi, faciam, ut sci- s. ego bellum foedissimum futurum puto; nisi qui, 13 ut tu scis, Parthicus casus extiterit.

LII 5 M. TUL.

1. Nulli sit ceptus erudendum. Sic ex mss. interpunctio Viç. & sic, in fi- guris, ut vulg. Kille si ceptus erudendum.
2. Nihil modo quid? Lectionem Dec. & Torn. edidit Bos. vulg. nihil modo quid? interrogatio.
3. Bonorum animos recreatos, Roma improbos quasi percussos. Aliter di- stinguit vulg. Bonorum animos recreatos, Roma improbos quasi percussos. Lam. vero opinatur legendum improbos quasi percussos, ut repetatur: 6770
4. somnia. Vulg. infamia.
5. Risp. vult. Iam ex mss. Pal. addit, non liter, unum vero dicit ha- bere esse scias; quae duo ultima vocabula Viç. deleuit, tanquam glo- semiam non in nullo mss. extarent.
6. Cassi litteras. Non tantum in Torn. sed & in omnibus aliis quos habuit Bos. scriptum est Cassi, quo modo legi debere asserit Viç. ad Casarum, calligaverat, eodem plane sensu quo, Caspi. licet omnes libri ipsa haberent, Caspi, ut est vulgata lectio.

7. Milium III millia. Victor. referente Bos. pro, III millia, edidit, vimo deceptus antiquis notis.
8. O rem miseram. Bosii omnes sic habent, in vulg. deest.
9. Quoties exorior. Cuius interrogatio legendum censet Bosii.
10. Plane tam cui Cnrus noster. Locum hunc sepe dis maculis defor- matum, meliorum eod. auxilio se purgasse dicit Viç. legebatur prius, plane cum qui noster. Etiamnum in vulg. deest Cnrus.
11. PRO SUI R. GESTI A M L I S S I M I S. Scripsit Bos. ut erat exaratum in Scid. pro seu R. Gestis ad est, praesae rebue: nam nota R. in vulg. evanuit. Bosii lectionem confirmat Man. Lamb. legendum existimat, praesae rebue gestis amplissima, delecta voces, seu, vel sua, ut quidam malant libri. Iunius vero, pro sua rebue gestis ampl. licet plerique, ut ait recla- mant.
12. De H. S. XX. Vulg. de LL. XX.
13. Ut tu scis. Vulg. ut scis.

3. Ad

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
LIBER OCTAVUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO S.

UM ad te litteras dedissem, reddidit mihi litteræ sunt à Pompejo: cetera de rebus in Piceno gestis, quæ 1 ad se Vibullus scripserat; de delectu Domitii, quæ sunt 2 vobis nota; 3 nec tamen tam læta erant in his litteris, quam ad me Philotimus scripserat; (ipsam tibi epistolam misissem; sed subito fratris puer proficiscebatur; cras igitur mittam:) sed in ea Pompeji epistola erat in extremo, ipsius manu: Tu, CENSEO, LUCERIAM VENIAS; NUSQUAM BRIS TURIUS. Id ego in eam partem accepi; hæc oppida, atque oram maritimam illum 4 pro derelicto habere: nec sum miratus, eum qui caput ipsum reliquisset; reliquis membris non parcere. eistatim rescripti, hominemque certum mihi de comitibus meis, non me quætere, 5 ubi tutissimò essem: si me vellet sua, aut resp. causa Luceriam venire, statim esse venturum: hortatusque sum, ut oram maritimam retineret, si rem frumentariam sibi ex provinciis suppeditari vellet. 6 hoc me frustra scribere videbam. sed uti in urbe retinenda tunc, 7 si nunc in Italia non relinquenda testificabar sententiam meam. sic enim parari video, ut Luceriam omnes copie contrahantur; & ne is quidem locus stabilis; sed ex eo ipso, si urgeamur, paretur fuga. quo minus mirere, si inivis in eam causam descendo, in qua neque pacis, neque victoriæ ratio quaesita sit umquam, 8 sed semper flagitiosa & calamitosa fuga. RUNDUM; ut, quemcumque fors tulerit casum, subeam potius cum iis, qui dicuntur esse boni, quam videar à bonis dissentire. et si propediem video bonorum, id est lautorum, & 9 locupletum, urbem refertam fore municipiis verò his relictis, refertissimam. quo ego in numero essem, si hos lictores molestissimos non haberem: nec me M. Lepidi, L. Volcatii, Ser. Sulpicii comitum pœniteret: quorum nemo nec stultior est, quam L. Domitius; nec inconstantior, quam App. Claudius. unus Pompejus me movet, beneficio, non auctoritate. quam enim ille habeat auctoritatem in hac causa, qui, cum omnes Casarem me-

tuebamus, ipse eum diligebat? 10 postquam ipse metuere cepit, putat omnes hostes illi oportere esse? ibimus tamen Luceriam; nec eum fortasse delectabit noster adventus. dissimulare enim non potero; mihi, quæ adhuc acta sunt, displicere. Ego, si somnum sapere possem, tam longis te epistolis non obtunderem. tu, si tibi eadem causa est, meremunerere sanè velim.

CICERO ATTICO, S.

M IHI verò omnia grata; & quod scripsisti ad me, quæ audieras; & quod non credidisti, quæ digna diligentia mea 11 non erant; & quod monuisti, quod sentiebas. Ego ad Casarem unas Capua litteras dedi; quibus ad ea rescripti, quæ mecum ille de gladiatoribus suis egerat 12 brevis, sed benevolentiam significantes, non modo sine contumelia, sed etiam cum maximalande Pompeji. id enim illa sententia postulabat, qua illum ad concordiam hortabar. eas si quò ille misit, in publico proponat velim. Alteras eodem die dedi, quò has ad te. non potui non dare, cum & ipse ad me scripserat, & Balbus. earum exemplum ad te misi. nihil arbitrator fore, quod reprehendas. si qua erunt doce me, 13 quomodo eas effugere possim. nihil, inquit, omnino scripseris. qui magis effugas eos, qui volent fingere? verumtamen ita faciam quoad fieri poterit. Nam quòd me hortaris ad memoriam factorum, didicorum, scriptorum etiam meorum; facis amice tu quidem, mihique gratissimum; sed mihi videris aliud tu honestum, meque dignum, in hac causa judicare, atque ego existimem, mihi enim nihil ulla in gente umquam, ab ullo auctore scip, ac duce, turpius factum esse videtur, quam à nostro amico factum est: cuius ego vicem doleo: qui urbem reliquit, id est patriam; pro qua, & in qua morè præclarum fuit. ignorare mihi videris, hæc quante sit clades es enim etiam nunc domi tuæ: sed, in vitis perditissimi: hominibus, esse diutius non potes. hoc miserius, hoc turpius quidquam? vagamur egentes, cum conjugibus & liberis. in unius hominis, quotannis periculose agrotantis, anima positas 14 omnes nostras spes habemus, non expulsi, sed evocati è patria, quam non servandam ad reditum nostrum; sed diripiendam & inflammandam reli-

A de Vibullio. Vulg. ad te.

2. Vobis nota. Vulg. vobis nota.
3. Nec tamen tam læta. Scripturam Dec. Ros. expressit, quidam veteres nec tamen læta; nec tam læta. Dec. nec tamen tam læta; quod probat Jun. sed sequentia aliter legit, ex mss. Pal. nec tamen tam læta, erant in his litteris, quam ad me Philotimus. Hæc ipsam tibi epistolam misissem; sed, etc.
4. Pro derelicto. Bol. hæc est emendatio, cod. Torn. Crul. pro relictis; sed alterum videretur, & ut putat, verius.
5. Ubi tutissimo essem. Libris ferè omnibus in vitis, ita edidit Lamb. Torn. fortasse juvat qui habet expulsi: vulg. tutissimo.
6. Hæc me frustra. Vulg. hæc me, etc.

7. Si nunc. Vulg. sic nunc.

8. Sed semper. Sed deest in vulg.
9. Locupletum. Locupletum vulg.
10. Postquam ipse. Vulg. postquam vixit ipse.
11. Non erant. Vulg. non erant.
12. Brevis. Vulg. brevis.
13. Quando eas effugere possim. Locum hunc depravatum ex mss. collatione restituit Bol. Torn. quomodo esse, Crul. quomodo è se, Dec. quomodo à se, unde conjectura quomodo eas. vulg. quomodo enim effugere possim.
14. Omnes nostras. Vulg. omnes nostras.

religimus, ita multi nobiscum sunt, non in suburbanis, non in hortis, & non in ipsa urbe: & si nunc sunt, non erunt. nos interea, ne Capua quidem, sed Laceria: & oram quidem maritimam jam relinquemus; Afranium expectabimus, & Petrejum. nam in Labieno parum est dignitatis. 2. hic tu in me illud; *des. id ferat*, nihil de me dico: illi viderint. 3. hic quidem que est? domi vestra estis, & citis omnes boni. 2. qui istum se mihi non ostendit? quis nunc adest hoc bello? sic enim jam appellandum est. Vibullii res gesta sunt adhuc maxima. id ex Pompeji litteris cognovices; in quibus animadvertit illum locum, ubi erit *des. illi*: videbis, de Cnro nostro ipse Vibullius quid existimet. Quo igitur haec spectat oratio? ego pro Pompejo lubenter emori possum, facio plura omnium hominum neminem. 5. sed non ita, uno in vo. iudico spem de salute reip. signum s. enim aliquanto secus, quam volebas: ut etiam, Italia in illo cedat, putes cedendum. Quod ego nec reipubl. puto esse utile, nec liberis meis: pig. etia neque rectum, neque honestum: sed cur poteris igitur videre tyrannum? quali intersit, audivi, an videam; aut loquens tibi in quaerendus auctor, quam societas, & qui cum xxx tyranni essent, pedem porta non exiit. Est mihi praeterea praecipua causa mandandi: de qua utinam aliquando tecum loquar. Ego xiiii. Kalend. cum eadem luceria hac epistolam scripsissem, 7. qua inflammaram tuam, Formis ad Pompejum, & si de pace ageretur, praefectus; si de bello, quid erit?

CICERO ATTICO, S.

MAXIMS & miseris rebus perturbatus, cum committam tibi potestas deliberandi non esset, uti tuam in tuo consilio vovisti. deliberatio autem omnis haec est, si Pompejus Italia cedat: quod cum facturum esse consilio, quid mihi agendum putes: & quo facilius consilium dare possis; quid in utramque partem mihi in mentem veniat, explicabo brevi. Cum multa Pompeji summa erga laudem meam, familiaritatesque, quae mihi cum eorum, tam ipsa reip. causa me adducit, ut mihi vel consilium meum cum illius consilio, 9. vel fortuna cum fortuna conjungenda esse videatur. Accedit illud: si maneo, & illam committam optimorum & clarissimorum civium de

sero, cadendum est in unius potestatem? qui, etsi multis rebus significat se nobis esse amicum; & ut esset, a me est (tute scis) propter suspicionem hujus impendentis tempestatis multo ante provisus; tamen utrumque confiderandum est, 10. quanta fides ei sit habenda; & si maxime exploratum eum nobis amicum fore, sitne *viri fortis* & boni civis, esse in ea urbe, in qua cum summis honoribus imperisque usus sit, res maximas gesserit, sacerdotio his amplissimo praeditus, 11. non futurus sit sui juris; subcundumque periculum sit, cum aliquo forte dedecore, quando Pompejus temp. recuperarit. In hac parte haec sunt: vide nunc, quae sint in altera. 12. Nihil actum est a Pompejo nostro sapienter, nihil fortiter, 13. addo etiam, nihil nisi contra consilium auctoritatemque meam. omitto illa vetera, quod istum in temp. ille aluit, auxit, armavit: 14. ille legibus per vim, & contra auspicia terendis auctor; ille Galliae ulterioris adjunctor; ille gener; ille in adoprando P. Clodio augur; ille restituendi mei, quam retinendi, studiosior; ille provinciae 15. prorogator; ille absentis in omnibus adjutor; idem etiam tertio consulatu, postquam esse defensor reipubl. cepit, contendit, 16. ut decem tribuni pleb. ferrent, ut absens ratio haberetur: quod idem ipse laxavit lege quadam sua, Marcoque Marcello consuli, 17. sinenti provincias Gallias Kal. Mart. restitit. sed, ut haec omittam, quid scidius. quid perturbatius hoc ab urbe discessit, live potius turpissima fuga? quae conditio non accipienda fuit potius, quam relinquenda patria? malae conditiones erant, fateor: sed num quid hoc pejus? at recuperabit reipubl. quando? aut quid ad eam spem est parati? non ager Licentis amissus? non patefactum iter ad urbem? non pecunia omnis & publica & privata adversario tradita? denique nulla cautis, nullae vires, nulla sedes, quo concurrant, qui reipublicam defensam velint. A pulchra delecta est inanimissima pars Italiae, & ab impetu hujus belli remotissima; fuga & maritima oportunitas visa: quae desperatone, invide cepi Capuam, non quod nunquam illud deturgerem, 18. sed sic ne causam, in qua nullus esset ordinum, nullus apertus privatorum dolor: bonorum autem esset, aliquis, sed hebes, ut solet; & ut ipse sensissem: multitudo & infimus quisque pro-

pensus

1. Non in ipsa urbe.) Vult hunc locum corruptum asserere. sed cum ei notari non possit, notam q. in eodem significat appositam. Bol. v. dicitur, quae in editione V. & dicitur ex m. s. reposita.

2. Hic in me illud; des. id ferat.) Auxilio Deo. locum hunc restitit Bol. qui antequam in Dec. in d. s. reposita: ex opinione vulgari quaedam verba Graeca deesse: sed ubi plane exaratum reperit in optimo illo libro h. e. in me illud; des. id ferat: cum illam cogitationem abiecit. Man. Graecum aliquod vocabulum desideravit, & fortasse *des. id ferat*. Limitatum aut in codd. Memm. hic inane esse spatium, quare & veteribus detur, inane est: iam spatium in sua editione reliquit. non tamen damna Mal. conjecturas aequi in hoc spatio teni posse putat, *des. id ferat*, sed alia quippiam desiderat; & verbi gratia *des. id ferat*, nullum esse tamen in hoc loco inane in cod. Memm. item Lamb. testatur, refertque Bol. sic legere: *des. id ferat*. *des. id ferat*. Nihil de me d. iun. aut m. s. Pall. lacuna vacare legit: que hic in me illud deesse, quae est omnium vulgata lectio, tantummodo est lacuna inter me & illud.

3. Hic quidem que est domi vestra estis.) Nonnulli codices habent quidem quod estur Viar & Crasel hic quidem que est? quod: et huius potat Bol. h. e. tam verbum desiderat in Man. Lamb. & alii. arbitrar. sunt: quare in sua editione Bol. relictum a posterioribus, quae mendum argueretur: etiam in vulgata editione legitur, *des. id ferat* quae est? domi vestra estis.

4. Quisquam.) Bol. ex Scid. & q. s. m. non ut est in editionibus quae sunt.

5. Sed non ita, uno in vo. iudico.) Depravatum lect. enim codicum vulgatum sic ex fide Dec. correctit Bol. Man. aut mendosum locum, & in mendo continet re. uti: quae Cavale. & Bellur. antiquum l. brum: sic tatem leg. velle: illud paulo long. us quam solet in veteri scriptura dicitur: *des. id ferat* non in vo. iudico: sed in vo. iudico: sic p. vel sic. sed non ita in re. ut in Man. & Mal. conjecturas quae non admodum in re: sed de se: quae leviter in sic: sic agere ad. velle dicit Lamb. sic autem legit, *des. id ferat* non in vo. iudico: sed in vo. iudico: sic p. vel sic.

in eo iudicio spem salutis repositam. non vero, sed non tamen ita, non in eo iudicio: sed in vo. iudico: sic p. vel sic. non in vo. iudico: sed in vo. iudico: sic p. vel sic. non in vo. iudico: sed in vo. iudico: sic p. vel sic.

6. Qui cum triginta tyranni essent.) Vogen. Athenis quae deesse videbatur Ericco Stephano assensu, repositit Lamb.

7. Qua inflammaram tuam, Formis ad Pompejum.) Iam qua inflammaram tuam, Formis ad Pomp.

8. Si de pace ageretur, profectus: si de bello, quid erit?) V. in Lamb. & huius legant praefectus pro profectus: vulgata praefectus erant, si de bello videri.

9. Vel fortuna cum fortuna conjungenda.) Duo illa vocabula, cum fortuna, desunt in vulg.

10. Quanta ei fides sit habenda.) Viar. ex m. s. habenda omen dicit, antea legebatur *adhibenda*: vulgata *ei fides* est.

11. Non futurus sit sui juris.) Libros veteres omnes hoc in loco de verborum esse testatur Viar. & in quibusdam deesse ita postrema vocabula *si sui juris*.

12. Nihil actum est a Pompejo nostro sapienter.) Cod. Torn. pro *sapienter* habet *astuter*.

13. Adde etiam.) Vulg. adde etiam.

14. In legibus per vim & contra auspicia terendis auctor.) Locum hunc depravatum duorum l. iterarum mutatione restituit Viar. sic enim legebatur, *de legibus per vim & contra auspicia*.

15. Prorogator.) V. in Lamb. & huius legant *prorogator* pro *prorogator*.

16. Ut de, in re. h. p. l. sign. in Fallis ad annum V. C. DCC. l. emendat, ut de eo est.

17. Sinenti provincias Gallias Kalend. Mart. restitit.) Verus liber Viar. pro *sinenti* Gallias Kalend. Mart. dicit *repositit*; quod huius placet, sed tamen de m. s. Pal. legitur *provincia Gallias*, in accusativo casu.

18. Sed non ita, uno in vo. iudico.) Emendavit ex Dec. Bol. sed si in eo consilium dicitur ante legebatur, sed huius consilium sed in ea causa legendum esse contendit huius. vero ex conjectura: sed in ea causa, in qua nullus esset, longiore periodo quam, ut antea dicitur, notio etiam sententiam conturbabat.

penſus in alteram partem, multi mutationis rerum cupidi, dixi ipſi, me nihil accepturum ſine praſidio, & ſine pecunia, itaque habui nihil omnino negotii, quod ab initio vidi, nihil quaeri praeter fugam. 1. Eam ſi nunc ſequor, quoniam? cum illo non: ad quem cum eſſem 2. profeſtus, cognovi in iis locis eſſe Caſarem, ut tuto Lucretiam venire non poſſem. infero mari nobis, incerto curſu, hieme maxima navigandum eſt. Age jam, cum fratre, an ſine? cum filio, 3. aut quomodo? in utraque enim re ſumma difficultas erit, ſummus animi dolor. Qui autem impetus illius erit in nos abſentes fortunasque noſtras? acrior, quam in ceterorum; quod putabit fortaſſe in nobis violandis aliquid ſe habere popularia. Age jam has compedes, falces inquam hos laureatos efferre ex Italia, quam moleſtum eſt? Qui autem locus erit nobis tutus, (ut jam placaris utamur fluctibus) ante quam ad illum venerimus? qua autem, aut quod, nihil ſcimus. At ſi reſitero, & fuerit nobis in hac parte locus; idem fecero, quod in Cnææ dominatione Philippus, quod L. Flaccus, quod Q. Mucius; quoquo modo ea res huic quidem cecidit: qui tamen ita dicere ſolebat, ſe id fore videre, quod factum eſt; ſed male, quam armatum ad patriæ moenia accedere. aſter Thraſybulus, & fortaſſe melius, ſed eſt certa quædam illa Mucii ratio atque ſententia; 4. eſt illa etiam Thraſybuli; & cum ſit neceſſe, ſERVIRE TEMPORI: & NON AMITTERE TEMPUS, cum ſit datum. Sed in hoc ipſo habent tamen iidem falces moleſtiam. ſit enim nobis amicus, quod incertum eſt; ſed ſit: detestet triumphum, non accipere periculoſum ſit, an accipere invidioſum ad bonos? o rem, inquis, difficilem & inexplicabilem, atqui explicanda eſt, qui enim fieri poteſt? ac ne me exitimatis ad manendum eſſe propenſiorem, quod præſerta in eam partem verba fecerim: poteſt fieri, quod ſit in multis quaſtionibus, ut res verbaſor hac fuerit, illa verior, quam obrem, ut maxima de re, æquo animo deliberanti, ita mihi des conſilium velim. navis & in Cajeta eſt parata nobis & Brundisii. ſed ecce nuntii, ſcribente me hac ipſa nocte in Caleno, ecce litteræ, Caſarem ad Corſinium, Domitium Corſinii cum firmo exercitu, & pugna re cupiente, non puto etiam; hoc Cnæum noſtrum commiſurum, ut Domitium relinquat: etſi Brundisium Scipionem cum cohortibus duabus præmiſerat: legionem Fauſto conſcriptam, in Sicilia ſibi placere 6. à conſule duci, ſcripſerat ad conſules, ſed turpe 7. Domitium deſerere erit, inplorantem ejus auxilium, eſt quædam ſpes mihi quidem non magna, ſed in his locis firma, Afranium in Pirenzo cum Trebonio pugnaſſe, pulſum Trebonium, etiam Fabium tuum tranſiſſe cum cohortibus: 7. ſumma

1. Eam ſi. Vulg. eam ſi.
 2. Praſidio. Sic Beſſar. liber recte, vulgo proſtituræ.
 3. Aut quem dicit? Dec. & Cruf. aut quem dicit libri Mal.
 4. Iſt illaſti an Thraſybuli? Acutiſſimè vidit Mal. legendum eſſe, eſt illaſti an Thraſybuli, idque ita perſpicuis & certis rationibus probavit, ac ne ipſum quidem Ciceronem, ſi reviſiſſet, ei reſtaturum exitimaret. Boſ.
 5. Hoc Cnæum noſtrum? Vulg. hic Cnæum noſtrum.
 6. A conſule. Antiqui libri à Conſulibus. ſed Manut. placet Conſules, ex ipſa Pompeii ep. ſi.
 7. Domitium deſerere erit. Vulg. erit deſerere.
 8. Summa animi. Vulg. ſummum animum.
 9. Ne tui quidem teſtimonii. Vulg. ne tuum quidem teſtimonium.
 10. Res quoquam tam humili. Quæquam deſt. in vulg.
 11. Plane ſine ulla exceptione præciſit. Jun. Fulvii lectionem duorum in Pal. a. Etoritate ſecutus ſequitur, quæ talis eſt; plane nulla exceptio.
 12. Ego navem paravi. V. Et hæc eſt emendatio antea, ego autem paravi.
 13. Inde eſſe ſigſſe. Vulg. inde ſigſſe.
 14. Cæſar in Brundisium deſertum. Jun. ex duobus miſſ. Pal. Quæ Cæſar in Brundisium deſertum. Eræ quid heic Leipſ. putet deſſe, peras licet, ex litter. Variat. lect. c. 30.
 15. Litteræ ad te de Dionyſi diſſiſſi. Lectio hæc eſt Scid. Tornæſ. &

autem, Afranium cum magnis copiis adventare. id ſi eſt, in Italia fortaſſe manebitur. ego autem, cum eſſet incertum iter Caſaris, quod vel ad Capuam, vel ad Lucretiam iturus putabatur, Leptam ad Pompejum, & litteras; ipſe, ne quo incidere, reverti Formias. Hæc te ſcite volui, ſcripſique ſedatore animo, quam proxime ſcripſeram, nullum meum iudicium interponens, ſed exquirens tuum.

CICERO ATTICO, S.

DIONYSIUS quidem tuus potius, quam noſter, cujus ego cum ſatis cognoviſſem mores, tuo tamen potius ſtabam iudicio, quam meo, 9. ne tui quidem teſtimoniis, quod ei ſape apud me dederas, veritus, ſuperbum ſe præbuit in fortuna, quam putavit noſtram fore: cuius fortunæ nos, quantum humano conſilio effici poterit, motum ratione quadam gubernabimus. cui, qui noſter honos, quod obſequium, quæ etiam ad ceteros contempti cuiusdam hominis commendatio deſuit? ut meum iudicium reprehendiã Quirio fratre, vulgoque ab omnibus malle, quam illum non eſſe laudibus; Ciceroneſque noſtros meo potius labore ſubdoceri, quam me aliumvis magiſtrum querere. ad quem ego quas litteras, dii immortales, miſeram? quantum honoris ſignificantes? quantum amoris? Dicæarchum mehercule, aut Ariſtoxenum diceres arceſſi, non unum omnium loquaciſſimum; & minime aptum ad docendum. ſed eſt memoriſ bona, me dicet eſſe meliore. quibus litteris ita reſpondit, ut ego nemini, cuius cauſam non reciperem. ſemper enim, si POTO; si ANTE SUSCEPTA CAUSA NON IMPEDIAR, numquam 10. reo cuiquam, tam humili, tam ſordido, tam nocenti, tam alieno, tam præciſe negavi, quam hic mihi. 11. plane ſine ulla exceptione præciſit. nihil cognovi INGRATUS: in quo vitio nihil mali non ineſt. Sed de hoc nimis multa. 12. Ego navem paravi. tuas litteras tamen exſpecto, ut ſciam, quid reſpondeat conſultationi meæ. Sulmone C. Attium Pelignum a peruiſſe Antonio portas, cum eſſent cohortes quinque, Q. Lucretium 13. inde eſſe fugiſſe, ſcis. 14. Cnæum ire Brundisium deſertum. confeſta res eſt.

CICERO ATTICO, S.

CUM ante lucem XIX KAL. 15. litteras ad te de Dionyſio dediſſem, veſperi ad nos eodem die venit ipſe Dionyſius, auctoritate tua perimtus, ut ſuſpicor. quid enim putem aliud? etſi ſolet eum, cum aliquid furioſè fecit, poenitere: 16. numquam autem certior fui, quam in hoc negotio. nam, quod ad te non ſcripſeram, poſtea audivi, à tertio militatio tum eum 17. ἰψῶν 18. πῶς μὲν τὸ ἄγῶν ἐς ἡμέρα ἡμῶν τῶν:

multa,

Cruf. Vocabula autem hæc duo, de Dionyſi, deſunt in multis editionibus, etiam num in Mæn.
 16. Numquam autem certior fui? Puta vetera olim Boſ. legi oportere certior, ſed id contra veterum librorum auctoritatem duci non vult; licet tanquam certiffimum ejuſ conſecturam ſequatur; ſic ediderit Lambin.
 17. ἰψῶν. Cum fueret multa fruſtra cornib. in aërem proruiſſe. Cum legiſſet Boſ. in codice Tornæſ. iſſe, ſtatim conſecit Ciceronem ſcripſiſſe ἰψῶν, cujuſ ſæpe conſecturæ Lambin. adnoavit; iſque eam ſibi adſcripſit. poſtea verò omnibus licentis exaratum reperit in Dec. ἰψῶν. Man. legit veniſſe, vulg. iſſe.
 18. Πῶς μὲν τὸ ἄγῶν. Integrum verſum ita referunt Scid. & Torn. Πῶς μὲν τὸ ἄγῶν ἐς ἡμέρα ἡμῶν τῶν. Sic autem reſtituere conatus eſt Man. πῶς μὲν τὸ ἄγῶν χεῖρῶν ἐς ἡμέρα ἡμῶν ὄντα, ut ſit ſpondaicus ex veteri poetâ; veteriſque libri hæc eſſe ſcripſuram teſtatur Verſ. Lectionem Torn. prior ediderat Lam. ſed pro ἡμῶν τῶν, in aorifto, legebat ἡμῶν τῶν, in tempore præſenti Daufſquei conbarbat πῶς μὲν τὸ ἄγῶν ἐς ἡμέρα ἡμῶν τῶν.

multa, inquam, mala, & eum dixisse, suo capiti, ut ajunt. sed o meam mansuetudinem! conjeceram in fasciculum unam cum tua venientem ad illum epistolam: hanc ad me referri volo; nec ullam ob aliam causam & Pollicem, feruum ad pedibus meis, Romam misi. eo autem ad te scripti, ut, si tibi forte reddita esset, mihi curares referendam, ne in illius manus perveniret. Novi si quid esset, scripsissem. pendeo animi expectatione Cornificensi; in qua de salute reip. decernitur. Tu fasciculum, qui est 4DES M' CURIO inscriptus, velim cures ad eum perferendum; Titonemque Curio commendes, & ut ei, ut petii, si quid opus erit, in sumtum eroget.

CICERO ATTICO, S.

OBSIGNATA jam epistola, quam de nocte daturus eram, sicut dedi, (nam eam vesperi scripseram) C. Sossius Prætor in Formianum venit 6ad M. Lepidum, vicinam nostrum, cujus Quæstor fuit; Pompeji litterarum 7 ad Consulem exemplum attulit.

Littera mihi à L. Domitio 8 A. D. XIII. Kalend. Mart. attulata fuit: eorum exemplum infra scripsi, 9 novum, ut ego non scribam, tua sponte te intelligere scio, quanti reip. 10 inter se, omnes copias in unum locum primo quoque tempore convenire. tu, si tibi videbitur, dabi operam, quamprimum ad nos venias. præfidii Capua, quantum 11 constitueritis esse satum, relinquant.

Deinde suppulit exemplum epistolæ Domitii, quod ego ad te pridie miseram. Dii immortales, qui me horros perdidit! quam sum sollicitus, quidnam futurum sit. hoc tamen spero, magnum nomen imperatoris fore, magnum in adventu terrorem. 12 spero etiam, quoniam ad hoc nobis obfuit, nihil in vita. sed ne recentia hoc, quod cum fortiter Dii illigente, tum etiam Hercules nodo. modo enim audivi, quartanam à te discessisse. moriat, si magis gauderem, si id mihi accidisset. Pilæ dic, non esse æquum, nam diutius habere, nec id esse vestre concordia. Titonem nostrum ab altera relictum audio. sed cum video in sumtum ab aliis mutuatum. ego autem Curium

nostrum, si quid opus esset, rogavi. malo Thronis vercundiam in culpa esse quam illiberalitatem Curii.

CICERO ATTICO, S.

VNUM etiam restat amico nostro ad omne dedecus, ut Domitio non subveniat. at nemo dubitat, quin subsidio venturus sit; ego non puto. deseret igitur talem civem, & eos, quos unam scis esse? cum habeat præsertim & ipse cohortes xxx? nisi me omnia fallunt, deseret. incredibiliter pertimuit. nihil spectat, nisi fugam; cui tu (video enim quid sentias) me comitem putas debere esse. ego vero, quem fugiam, habeo; quem sequar, non habeo. 13 quod enim tu meum laudas, & memorandum ducis, male quod dixerim me cum Pompejo vinci, quam cum istis vincere; ego vero malo, sed cum illo Pompejo, qui tum erat, aut qui mihi esse videbatur: cum hoc vero, qui ante fugit, quam scit, aut quem fugiat, aut quò, qui nostra tradidit, 14 qui patriam reliquit, Italiam relinquit, si malui; contigit; victus sum. quod superest, nec ita videre possum, quæ, numquam timui, ne viderem; nec me hercule istum, propter quem mihi non modo meis, sed memet ipso cendum est. Ad Philotimum scripti de viatico, sive à Moneta, (nemo enim solvit) sive ab Oppiis, tuis contubernalibus: cetera a pposita tibi mandabo.

CICERO ATTICO, S.

ORREM turpem, & ea re miseram! sic enim sentio, id idem, aut potius id solum esse miserum, quod turpe sit. aluerat Cæsarem: eundem repente timere coepit: conditionem pacis nullam probat: nihil ad bellum parat: urbem reliquerat: Picenum amiserat culpa: in Apuliam se compegerat: ibat in Græciam: omnes nos 15 à πρὸς φωνήτας, expertis sui tanti, tam inusitatè consilii, relinquebat. ecce subito litteræ Domitii ad illum, ipsius 16 ad Consules. fuisse mihi videbatur τὸ κελδῶ

ad

ἔργον ἦναι, multa turbas frustra, ut animum lætificari. ἄλλοι γὰρ εὐνοῖαι, εἰσι in Pythias Pindarus. idem conjiciebat, κενεῶσιν ὀνείρασι γυροῖσιν. Approcius etiam πολλὰ κῆτύν βακκίαι αἰχμητῶν ὀνείρασι γυροῖσιν. Aut, Π. μ.; πρὸς τὸν αἰχμητῶν πᾶσι φῶσιν. est enim monstri simile, animus ingratus, animi que ingrat vox iudex. Denique Πῶδᾶ κῆτύν ἐξείδασθαι ἐξείδῃ κῆτύν, vulgo, πολλὰ κῆτύν κλερωσίνεσσι γαζυμῶν ἔργα.

1. Eem dicitur. Legit Bos. ex Scid. cum dixisset, suo capiti, ut ajunt. Vulg. cum dicitur.
2. Idem nomen mansuetudinem. Bos probatior, hoc est Dec. Torn. & Cræsel. sed à manu, quam scripturam expressit; emendaverat antea Vid. ut nomen mansuetudinem, quæ est vulg. lectio; cum prius legeretur, ut mansuetudine; vulgatam ex mss. Pall. retin. et Junius.
3. Pollicem feruum à pedibus meis. Opinatur Vrin. feruum à pedibus, scholium esse positum à Grammatico quodam supra nomen. Pollicem deinde in contextum à librario impoito receptum. vulg. Pollicem feruum à pedibus meis.
4. Des M' Curio. Inscriptio hujus fasciculi litterarum erat hujusmodi Des M' Curio, quomodo legitur in Dec. et que ita inscriptus erat Man. Torn. autem & Cræsel. vitiose exaratum est de M' Curio: veterum illud Des in vulgaris editionibus desideratur & pro M' Curio legitur M. Curio.
5. Ut reit petii. Jun. dicit omnes mss. Pall. habere & si, ut petii, uno excepto in quo deest, ut petii.
6. Ad M. Lepidum. Pigh. teponendum putat Manium in Fastis ad annum dccv.
7. Ad Consulem. Vulg. ad Cosm.
8. A. D. XIII. Kal. Mart. Dubitat Man. hic ne scribendum sit XIII Kal. in epistola ad Cn. Pompejum hoc ipso libro 11X. Kalend. sed Decemobrem dubitationem tollit, utroque enim loco habet A. D. XIII. Kal. & in eisdem mss. Bos. vulg. ad 11X. Kal.
9. Manu utique non scribent. Placet Manu eorum conjectura, qui ita

legunt, ut nemo ego non scribam. quamquam veteres libri omnes, non scribam; sed scribam, habent: sed quod idem legunt, una ipse te intelligere, non probatim & antiqui libri sua sponte habent.
10. Inter se omnes. Opinatur Man. inter se abundare, nam in Bellar. libro non est, sed si, ut omnia.
11. Constitueritis. Vulg. constitueris.
12. Spero etiam quantum adhuc a hinc hic affuit, nihil in vita. sed ne recentia hoc, quod cum fortiter, diligenter, et, tum etiam hercule nodo, modo enim, &c. Locum hunc miserimè lacerum & d. vullum, partim ex conjectura, partim ex Decur. restituit Bos. sic autem est in præf. illor. Spero etiam quantum adhuc a hinc hic affuit, nihil in vita. sed ne recentia hoc, quod cum fortiter diligenter, tum etiam hercule nodo, modo enim, &c. Monstra hæc scripturæ procuranda existimavit: primum statuit collocandum esse punctum post vocem, ut scriberetur, hincque recentia, pro recentia proque diligenter, Dii illigente. & pro hercule modo, hercule nodo, &c. Vict. hunc locum pro desperato habet, vulg. que apponi stellulam quæ mendium coarguat, refert; antiquum suum pro mutasset, quod habet vulg. legere, vitiosus. liber Bell. mutasset Lamb. se hoc ulcus lanæ non potuisse fatetur. cum tamen Bosium pro, ne recentia, conjectisset legendum νεκροφώνητας. ille, pro nihil inuisset, ut erat in cod. Torn. legeret, nihil me precasse, totum hunc locum ita concipiendum suspicatus est: nihil me precasse, sed νεκροφώνητας inuisset, quod cum fortiter & diligenter inuisset hercule, sed cum morbum depulisset, alde del. harunt, modo enim, &c. Jun. ex mss. complurium vestigiis, & argumenti contemplatione, legendum conjicit in hunc modum. Spero etiam quantum adhuc a hinc hic affuit, nihil inuisset: nec recentia hinc quod cum fortiter, &c. diligenter, tum etiam hercule modo, modo enim, &c. vulg. quod cum fortiter & diligenter tum etiam hercule modo, modo enim, &c.
13. Quod enim tu meum laudas. Ante Vict. legebatur, quod enim in meum consilium laudas; consilium, sed ille deleuit, consilium, cum in nullis mss. exaret, & sensum elegantiorē scdaret.
14. Qui patriam reliquit. Antiqui libri, melius autem Victor. reliquit nondum enim ex Italia fogerat Pompejus.
15. Α πρὸς φωνήτας. Insalutatos.
16. Ad consules. Egere mavult ad consules ratione ductus Manu- tius, tum etiam Bellar. mss. scriptura.

ad oculos ejus, & exclamasse ille vir, qui esse debuit, I Προς τὸν δ' ἡ χρεὶν, καὶ παλαμῶδων, καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ πεκταμέντων τὸ γὰρ δὲ μὲν ἐμῶν. at ille tibi, πολλά χροῖ- εφ τῶν χροῖων, dicens, pergit Brundisium. Domitium au- rem ajunt, re audita, & eos, qui una essent, se tradidisse, ὄρεμ lugubrem / itaque intercludo dolore, 2 quo minus ad te plura scribam. tuas litteras exspecto.

CICERO ATTICO, S.

EPISTOLAM meam quod pervulgatam scribis esse, non Efero molestè. quin etiam ipse multis dedi describen- dam. ea enim & acciderunt jam & impendent, ut reser- tum esse velim, de pace quid senserim. cum autem ad eam hortarer, eum praesertim hominem, non videbar ullo mo- do facilius moturus, quam si id, quod eum hortarer, con- venire ejus sapientiae dicerem. eam si admirabilem dixi, cum eum ad salutem patriae hortabar; non sum veritus, ne viderer assentari; cui tali in re lubenter me ad pedes ab- jecissem. Quia autem est, ALIQUID IMPERTIAS TEM- PORIS; non est de pace, sed, de me ipso, & meo officio, ut aliquid cogitet. Nam quod testificor, me expertem belli fuisse; et si id re perspectum est, tamen eo scripsi, quo in suadendo plus auctoritatis haberem; eodemque perti- net, quod causam ejus probo. Sed quid hæc nunc? uti- nam aliquid profectum esset 3 ne ego istas litteras in con- cione recitari velim; si quidem ille ipse ad eundem scri- bens in publico proposuit epistolam illam, in qua est,

PRO TUIS REBUS GESTIS AMPLISSIMIS: amplioribus ne, quam suis, quam Africani? ita tempestas ferebat. si quidem etiam 4 vos duo Cales ad quintum milliarium: quid, nunc ipsum, unde se recipienti? quid agenti? quid acturo? quanto autem ferocius ille causæ suæ confidet, cum vos vestri similes non modo frequentes; 5, sed lato vultu 6 gratulanteis viderit? Num igitur peccamus, minimè vos quidem. sed tamen signa conturbantur, qui- bus voluntas à simulatione distingui posset. Quæ verò s. e. video? sed apertius, quam proposueram. Ego Atgini volo esse pridie Kal. deinde circum villulas nostras errare, quas visurum me postea desperavi. εὐχρη tua consilia, & tamen pro temporibus non incauta, mihi valde proban- tur. Lepido quidem (nam ferè συνδημιεργεῖν ῥη: quod gratissimum illi est) numquam placuit 7 ex Italia exire, Tullo multo minus. crebro enim illius litteræ ab aliis ad nos commeant. sed me illorum sententiæ minus move- bant. minus multa dederant illi reip. pignora. tua me- hercule auctoritas vehementer movet. assent enim & reli- qui temporis recuperandi rationem, & praesentis tuendi, sed, obsecro te, quid hoc miserius, quam alterum plau- sus in foedissima causâ quarere, alterum offensiones in o-

prima? alterum existimar? conservatorem inimicorum, alterum desertorem amicorum? & mehercule quantumvis amemus Cnæum nostrum; ut & facimus & debemus; tamen hoc, quod talibus viris non subvenit, laudare non possum, nam sive timuist; quid ignovimus; sive aut quidam putant, meliorem suam causam illorum ex de fore putavit; quid injuriam? Sed hæc omittamus. augemus enim do- lorem 8 retractando. vi. Kal. vespere Balbus minor ad me venit, 9 occulta via currens ad Lentulum Cos, ro missu Cæsaris, cum litteris; cum mandatis, cum pro- missione provincie Romam ut redeat: cui persuaderi pos- se non arbitror, si nisi erit conventus. idem agebat, nihil male Cæsarem, quam ut Pompejum assequeretur; id cre- do; 12 & rediret in gratiam; id non credo; & metuo, ne omnis hæc clementia ad unam illam crudelitatem colliga- tur. Balbus quidem major ad me scribit, nihil male Cæsarem, quam principe Pompejo sine metu vivere. tu puto hæc credis. sed, cum hæc scriberem v. Kalend. Pompejus jam Brundisium 13 venisse poterat. expeditus enim antecesserat legiones Luceria. sed hoc πρὸς hor- ribili vigilantia, celeritate, diligentia est. plane, quid fu- turum sit, nescio.

CICERO ATTICO, S.

DIONYSIUS cum ad me præter opinionem meam ve- nisset, locutus sum cum eo liberalissimè: tempora¹⁰ exposui: rogavi, ut diceret, quid haberet in animo: me nihil ab ipso invito contendere. respondit: se, 14 quod in nummis haberet, nescire 15 quo loci esset; alios non solvere, aliorum diem nodum esse, dixit, etiam alia quadâ de servulis suis, quare nobiscum esse non posset. morem gesti dimisi à me, ut magistrum Ciceronum, non lubenter; ut hominem ingratum, non invitus. Volui te scire, quid ego de ejus facto judicarem.

CICERO ATTICO, S.

QUOD me magno animi motu perturbatum putas, sum i- quidem, sed non tam magno; quam tibi fortasse videor. LEVATUR enim omnis cura, cum aut 16 consti- tit consilium, aut cogitando nihil explicatur. lamentari autem licet. 17 illud tamen totos dies. sed vereor, ne, ni- hil cum proficiam, etiam dedecori sum studiis ac litteris nostris: confumo igitur omne tempus, considerans, quan- ta vis sit illius viri, quem nostris libris satis diligenter, ut tibi quidem videmur, expressimus. tenesne igitur, mode- ratorem illum reipub. quo referre velimus omnia, nam sic quinto, ut opinor, in libro loquitur Scipio. UT ENIM GUBERNATORI CURSUS SECUNDUS, MEDICO SALUS, IMPERATORI VICTORIA; SIC HUIC MODERATORI REIP. BEATA CIVITUM VITA PROPOSITA EST; UT OPIBUS FIR-

M.A.

1. Προς τὸν δ' ἡ χρεὶν, καὶ παλαμῶδων, καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ πεκταμέντων. Adversus hoc quod opus est factu, & machinatur & fabricentur quidvis in me; quod enim lectum est, à me hat. Sic Bos. ex m. f. qui satis mirari non potest audaciam Lamb. qui rejecta veterum librorum lectione propria Aristoph. verba reponit. Jan. m. f. Pal. ope sic emendat, πρὸς τὸν περὶ δὴ πᾶν πᾶν ἐπ' ἐμοὶ πεκταμέντων. τὸ γὰρ δὲ μὲν ἐμῶν. vulg. πρὸς τὸν δ' ἡ χρεὶν καὶ παλαμῶδων καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ καὶ πεκτα- μένων. 2. Quo minus ad te plura non scribam. Vulg. quæ ad te plura non scribam. Nogatent particulam Cavale. & Beffar. m. f. auctoritate rejicit Manut. 3. Ne ego. Vulg. ne ego. 4. Vos duo Cales. Bos. pro calce, castigavit Cales, sequutus conjec- turam Iusti Lipsii, proditami. ti. Var. lect. c. 15. 5. Sed lato vultu. Vulg. latè lectionem quam etiam refert Dec. retinuit Bos. ac Torn. habet sed lato vultu. 6. Gratulanteis. Vulg. gratulanteis. 7. Ex Italia exire, Tullo multo minus. Vict hæc est relictiozozum prius pro Tullo. multo, legerecur sibi modo. liber Bos. m. f. sed non dubitat Man- quin Tullo legendum sit.

8. Retractando. Vulgata est lectio: Bos. m. f. retractando. 9. Occulta via currens. Ita Vict. ante oculis. 10. Miffa Cæsaris. Hoc etiam emendavit Vict. prius legebatur, iussa. 11. Nescire quo loco esset. Habet amicissimus Man. in antiquo suo, nisi non erit conventus; quod cum aliquando cogitans examinasset, venit in hanc opinionem, detursum suo loco, nisi in alieum migrasset, & vitio- sum esse, posse non arbitror, nisi non erit conventus; sincerum, posse arbitror, nisi non erit conventus pro: conventus autem legitur casus Ant. Augustinus. 12. Et rediret. Vulg. et rediret. 13. Venisse poterat. Vulg. potest venisse. 14. Quod in nummis haberet. In omnibus habere est in amicissimi cu- jusdam Man. antiquo libro, plique magis placet. Lamb. testatur Torn. codicem habere in nomina, sed tamen lectionem Man. sequitur, præter- quam quod legit, quot, pro quod. 15. Quo loco esset. Vulg. quo loco esset. 16. Constitit consilium. Vulg. constitit. quod videtur probasse Gifanius in Observat. Linguae Latinae annotatque id tam ferisquam res jam deli- herata est. 17. Illud tamen totos dies sed vereor, ne, nihil cum proficiam, etiam dedecori sum studiis ac litteris nostris. Aliter legit & alibi legit Lambinus, illud non tam, totos dies, vereor, ne, cum nihil proficiam etiam dedecori sit studiis no- stris.

1. Prese-

MA, COPIS LOCUPLES, GLORIA AMPLA, VIRTUTE HONESTA SIT, HUIUS ENIM OPERIS, MAXIMI INTER HOMINES ATQUE OPTIMI, ILLUM ESSE, PERFECTIorem VOLO. Hoc Cæsar noster cum antea numquam, tum in hac causa minimè cogitavit. dominatio qua sita ab utroque est non id adum, beata & honesta civitas ut esset. Nec verò ille urbem reliquit, quòd eam tuam non possit; nec Italiam, quòd ea peileretur: sed hoc à primo cogitavi. omnes terras, omnia maria moveret reges barbaros incitare, gentes ferarum armatas in Italiam adducere, exercitus conficere maximos. genus illud Sullani regni iamptidem appetitur, multis, qui una sunt, cupientibus. an censes, nihil inter eos convenire? nullam pacationem fieri potuisse? hodie potest. sed neutri sperare est ille, ut nos beati sumus; uterque regnare vult. Hæc, à te invitatus, breviter exposui. voluit enim me, quòd de his malis sententiam ostendere. *περὸ ἑσπέρως* igitur, noster Attice, non ariolos, ut illa, cui nemo credidit, sed conjectura propiciens;

Jamque mari magno, non multo inquam lecus possum vaticinari; tanta malorum impenderet illius atque hoc nostra gravior est causa, qui domi sumus, quam illorum, qui una transtulerunt, quòd illi quidem aliterum metuant, nos utrumque. cur igitur, inquis, remanemus? vel tibi parumvis; vel non occurramus; vel hoc fuit rectius. conculcari, inquam, miserem Italiam videbis proximaestate, & quæ utriusque vim pangsit ex omni genere collectis; nec tam 3 profectio peritescenda, quæ Luceria multis sermonibus denuntiatæ est licitioris, quam 4 universim interitus; tantas in comitendo utriusque vires video futuras. Habes conjecturam meam, tu autem consolationis fortasse aliquid expectasti; nihil invenio; nihil fieri potest mulieris; nihil perditius, nihil tardius. Quod quaeris, quid Cæsar ad me scripserit: quod tepe: gratissimum sibi esse, quòd qui erim: oraque, in eo ut perseverem. Balbus minor hæc eadem mandata. iter autem ejus erat ad Lentulum Cos. cum literis Cæsaris, præcipuumque promissis, si Romam reverteretur. verum, cum habeo rationem dierum, ante præcio transmissum; quam potuerit conveniri. Epistolarum Pompei duarum, quas ad me misit, negligentiam, meamque in scribendo diligentiam volui tibi notum esse, earum exemplum ad te misi. Cæsar hic per Apuliam ad Brundisium cursus quid efficiat, expecto. unam aliquid simile Parthicus rebus. simul aliquid audieris, scidam ad te. tu ad me velim bonorum sermones. Roma frequentes esse dicuntur. scio equidem te in publicum non prodire. sed tamen, audire te multa, necesse est. 5 Memini librum tibi offerri à Demetrio & Magne te 6 (ad te missum scio) *ἄξιον ἰσχυροῦ*. eum mihi velim mitari, vides quam causam mediter.

7 CN. MAGNUS PROCOS. S. D. M. CICERONI IMP.

8 Fabius ad me venit 8 A. D. IV. Kalend. Feb. à militibus 9 L. Domitium cum suis cohortibus XI. & cohortibus XII.

1 Pr. sicuti vult. Vulg. effecitorem vobis. 2 Ex vestigiis veteris scripturæ sic hunc locum notandum: *Bolincolorum*, cognomen patris an Italiam videlicet proxima estate & *quædam* *arrogantia*, magisque ex omni genere colligitur. Lam. aliam Victor, leprosum talis erat, quæ ex veteris scripturæ, quæ, vulg. ab *arrogantia* *arrogantia*. 3 *Præcipuum*. V. est. hæc est emendatio, qui ex mutilato *ipis*, quod erat in antiquo suo, ita legendum censuit Hural: etiam *ipis* *Tora* & *Cril* *reputant* *ante* *legebat* *in* *form* *s* *impressis* *irreperis*. 4 *Arrogantia* *invenit*. Pro *arrogantia* quod erat in veteribus membris, *reputat* *Bof* *arrogantia*. 5 *Memini* *libri* *tui*. Vulg. *Memini* *tibi* *librum*. 6 *Ad* *te* *missum* *scio*. *Arrogantia* *deest* *in* *vulg*. 7 *C. Magne*. In *Bof* omnibus n. s. legitur ac edidit; & ita etiam in *lita* *fallis*, refert Mal. Scribit eorum *Vr* *ne* *epistolam* & quæ sequuntur Pompei in veteribus libris ita in scriptis esse ut refert *Bof* *etiam* *que* *scriptio* *nem* *reperit* *in* *aliquo* *denariis* *centuræ* *in* *quibus* *pro* *Pom*

quæ Vibullius adduxit, ad me iter habere; habuisse in animo profecti Corfinia, A. D. Id. Febr. C. Hirrum cum V. cohortibus subsequi censeo, ad nos Luceriam venias. nam se hic insidiatum fore, M. CICERO IMP. S. D. CN.

MAGNO PROCOS.

A. D. XV. Kalend. Mart. Firmis accipi tuas litteras: ex quibus ea, quæ in agro Piceno gesta erant, cognovi commodiora esse servata, quam ut erat nobis nuntiatum; Vibullique virtutem, industriamque libenter agnovi. Nos adhuc in ea ora, ubi præpositi sumus, ita sumus, ut hæc paratam haberemus: ea enim audiebamus, & ea volebamus, ut, quodcumque tu consilium præcepisses, id nobis persigendum putarem. nunc, quoniam auctoritate & consilio tuo in spe firmiore sumus; si tenere posse putas 9 Terracinam, & eam maritimam, in ea manebis: etsi præsidia in oppido nulla sunt, nemo enim nostri ordinis in his locis est, præter 10 M. Eppium, quem ego Minutius esse volui, vigilantem dominam & industriam. 11 nam L. Torquatium, virum fortem & cum auctoritate, Firmis non habemus: ad te profectum arbitramur. ego omnino, ut proximè tibi placuerat, Capuam veni eo ipso die, quo tu Vesano Siducino es profectus, volueras enim mecum *h. Consilio* *Propat*. illa negotia tueri. cum eo venissem, vidi T. Arpium delictam habere diligentissimè, ab eo accipere Libonem summam rem diligentiam, & in illa colonia auctoritate, sui Capua, quoad Consules. iterum, ut erat dictum ab Consulibus, veni Capuam, A. D. Nonas. Februar. cum fuisset graduum, recepi me Firmis, nunc quod tuum consilium, aut qua ratio belli sit, ignoro. si generandam hæc oram putas, 12 qua & oportuna tatem & dignitatem habet, & egregios cives, & ut arbitror, teneri potest; opus est esse, qui præsit. sit omnia in unum locum contrahenda sunt; non dubito, quin ad te statim veniam: quo mihi nihil optatius est: idque tecum, quo die ab urbe ducesimus, locutus sum. ego si us adhuc videor signor fuisse, dum ne tibi videar, non laboro: & iam, en, si, ut video, bellum gerendum est, confido me omnibus facile satisfacturum. M. Iulium, meum necessarium, ad te misi: cur tu, si tibi videretur, ad me litteras daret.

CN. MAGNUS PROCOS. S. D. M. CICERONI IMP.

13 S. V. B. E. Tui litteras libenter legi. recognovi enim tuam pristinam virtutem etiam in salute communi. Consules ad eum exercitum, quem in Apulia habui, venerunt. Magnopere te hortor pro tuo singulari, perpetuoque studio in rempubl. ut se ad nos conferas; ut communi consilio resp. ass. illa opem atq. auxiliium feramus. censeo, via Appia iter factas, & celeriter Brundisium venias. M. CICERO IMP. S. D. CN.

MAGNO PROCOS.

Cum ad te litteras misissem, qua tibi Consili reddita sunt, suspitionem nullam habebam, te resp. causa orare transcursum; etiamque in spe magna, fore, ut in Italia possemus aut concordiam constituere, qua mihi nihil utilius videbatur, aut remp. summa cum dignitate defendere. interim, nondum meæ litteræ ad te perlata, ex his mandatis, qua 14 D. Latio ad Consules dederat, certior tus consili factus, non expectavi, dum mihi à te littera redderentur; confestimque eum Quinto fratre, & cum liberis nostris iter ad te in Apuliam facere cepi. cum Theanum Siducinum venissem, C. Neisus, familiaris tuus, mihi dixit, alique complures, Cæsarem iter habere Capuam: & eo ipso die mansurum esse 15 Esernia. sanè sum commotus; quod, si ita esset, non

medo perit nomine, Magni, cognomen inscriptio est: vulg. *Cn. Pompeius Proc.* *h. Ciceroni* *Imp.* 8. *A. D.* *IV.* *Kalend.* *Febr.* Vulg. *ad* *Id.* *Febr.* 9. *Terracinam*. Vulg. *Terracina*. 10. *M. Eppium*. Legendum *hæc* *Man.* *L. Eppium*, cum ex nummis argenteis *Andræ* *Laures* *patricii* *Venetii*, & *Fulvii* *Vrsi*, cum etiam ex antiquis lapidibus. *Bess.* tamen *l. ber.* & alius ipsius amicitiam: *Oppidum* *habet*. 11. *Nam* *L. Torquatium*. Hic quoque convenit *Bof.* *exemplaribus* *cum* *his* *quibus* *usus* *est* *Mal.* 12. *Qua* *et* *appertinet* *latem*. *Et*, *deest* *in* *vulg.* 13. *S. V. B. E.* In *Bof.* codicibus hæc epistola inchoatur quatuor his notis, que desunt in vulg. 14. *D. Latio*. *Man.* *placet*; quod alius: ut *hæc* & *seq.* *epistola* *legat* *D. Latio* *qui* *Pompejanus* *fuit* *Bessar.* *liber* *Dialiti*, alius *Dialiti*, vulgò *Dialiti* *vel* *D. Ales* *Lamb.* *ex* *Plutarcho* *legit* *Dialiti*. 15. *Esernia*. Vulg. *Asturnia*.

mudo iter meum interclusum, sed meipsum plane exceptum putabam. itaque tum Cales processi, ut ibi potissimum consisterem, dum certum nobis ab Efernia de eo, quod audieram, referretur. at mihi, cum Calvius esset, affertur litterarum tuarum exemplum, quae tu ad Lentulum COS. misisti. haec scripta sic erant: Litteras tibi à L. Domitio A. D. XIII. Kal. Mart. allatas esse, earumque exemplum subscripseris; magnique intercessa Reip. scripseras, omnes copias primo quoque tempore in unum locum conuincere; & ut, praefecti quod factu esset, Capua relinqueret. 1. Hic ego litteris lectis, in eadem opinione fui, qua reliqui omnes, te cum omnibus copiis ad Corfinium esse venturum, quod mihi, cum Caesar ad oppidum castra haberet, tutum iter esse non arbitrabar. cum res in summa expectatione esset, utrumque simul audimus, & quae Corfini acta essent, & te iter Brundisium facere cepisse: eumque nec mihi, nec fratri meo dubium esse, quin Brundisium contederemus, à multo, qui è Samnio, Apuliaque veniebant, admoniti sumus, ut caueremus, ne exiremur à Casare; quod si in eadem loca, qua nos petebamus, profectus, celerius etiam, quam nos possemus, eò quo intenderas, venturus esset. quod cum ita esset; nec mihi, nec fratri meo, nec cuiquam amicorum placuit committere, ut temeritas nostra non solum nobis, sed etiam Reip. noceret; cum praefectum non dubitarem quin, si etiam tutum nobis iter fuisset, te tamen iam consequi non possemus. interim accepimus tuas litteras, Canusio A. D. X. Kalend. Mart. datas, quibus nos horitari, ut celerius Brundisium veniamus: quas cum accepissemus A. D. III. Kalend. Mart. non dubitabamus quin tu iam Brundisium pervenisses: ubique iter illud omnino interclusum videbatur: neque minus nos esse captos, quam qui Corfinium venissent. NEQUE ENIM eos solos arbitrabamur capi, qui in armatorum manus incidissent, sed eorum quoque, qui regionibus exclusi, intra praesidia, atque intra arma aliena venissent. quod cum ita sit, maxime vellem primum & semper tecum fuisse; quod quidem tibi offenderam. cum à me Capuam respicerem; quod feci non vitandi oneri causa, sed quod videbam, teneri illam urbem sine exercitu non posse: acideram mihi nolebam, quod doleo viris fortissimis accidisse, quoniam autem, tecum ut essem, non contigit: utinam tu consilii certior factus essem. nam suspitione assequi non potui; quod omnia prius arbitratus sum fore, quam ut haec Reip. causa in Italia non posset duce te consistere. neque vero nunc consilium tuum reprehendo, sed fortunam Reip. lugeo: nec, si ego, quia tu sis secutus, non perspicio, idcirco minus existimo, te nihil nisi summam rationem, fecisse, mea qua semper fuerit sententia, primum de pace vel iniqua conditione retinenda, deinde de urbe; (nam de Italia quidem nihil mihi unquam ostenderas) meminisse te arbitror. sed me bi non sumo, ut meum consilium valere debuisset: secutus sum tuum; neque id Reip. causa de qua desperavi, quo & nunc astita est, nec excitari sine civili perniciosissimo bello potest: sed te quarebam: tecum esse cupiebam; neque ejus rei facultatem, si qua erit, praestitimus. Ego me in hac omni causa fac. se intellegebam pugnandi cupidus hominibus non satisfacere, primum enim pro me tuli, me nihil male, quam pacem; non quin eadem timerem, qua illi; sed ea bello civili leviora ducebam, inde, suscepto bello, cum pacis conditiones ad te afferri, à teque ad ea honorifice & large responderi viderem, duci meam rationem; quam tibi facile me probaturum, pro tuo in me beneficio, arbitrabar. Memineram me esse unum, qui pro meo maxime in temp. meritis supplicia miserissima & crudelissima pertulisset: me esse unum, qui si offensussem ejus auxilium, cui tum cum jam in armis essemus, Consulatus tamen alter & triumphus amplissimus deferretur, subiceret eisdem praesidio ut mea persona semper ad improborum civium impetui aliqui videretur habere populare, atque hac non ego peris sum suspicatus, quam mihi palam denuntiata sunt: neque ea tam pertimus, si salvanda essent, quam declinanda putavi, si non esse vitare possem. 3. Quam brevem illius tempo-

ris, dum in spe pax fuit, rationem nostram vides; reliqua facultatem rei ademis. Tu autem, quibus non satisfacis, facile respondeo. neque enim ego amicos C. Casari unquam fui, quam illi amicitios resp. quam ego, hoc inter me, & illos interst; quid, cum & illi civis optimi fuit, & ego ab ista laude non absum, ego conditionibus, quod idem te intellexeram velle; illis armis ducitari maluerim. qua quoniam ratio vivit; praeficiam profecto, ut neque resp. civi à me animum, neque, tu amicos desideres.

CICERO A TTICO S.

Mihi molestior lippitudo erat etiam, quam ante fuerat. rat. dicere tamen hanc epistolam malui, quam Gallo Fabio, amantissimo utriusque nostrum, nihil ad te litterarum dare, nam pridie quidem, quoquo modo potueram, scripseram ipse eas litteras, quarum vaticinationem falsam esse cupio. hujus autem epistolae non solum ea causa est, ut ne quis à me dies intermittatur, quin dem ad te literas; sed etiam haec iustior, ut à te impetrem, ut sumeres aliquod temporis; quo quia tibi perexiguo opus est, explicari mihi tuum consilium plane volo, ut penitus intelligam. Omnia sunt integra nobis, nihil praetermissum est, quod non habeat sapientem exultationem, non modo probabilem. nam certe neque tum peccavi, cum imperatam iam Capuam, non solum ignavia delatus, sed etiam perfidia suspicionem fugiens, accipere nolui; neque cum post conditiones pacis per L. Caesarem & Fabatum allatas, cavi, ne animum ejus offenderem, cui Pompejus jam armatus armato consulatum triumphumque deferret. Nec vero haec extrema quisquam potest iure reprehendere, quod mare non transierim: id enim, etsi erat deliberationis, tamen obire non potui. neque enim suspicari debui; praesertim cum ex ipsius Pompeji litteris; idem quod video te existimasse, non dubitarem, quin is Domitio subventurus esset. & plane, quid rectum, & quid faciendum mihi esset, diutius cogitare malui. Primum igitur, haec qualia tibi esse videantur, etsi significata sunt à te, tamen accuratius mihi perscribas, velim: deinde aliquid etiam in posterum prospicias, fingeque quem me esse deceat, & ubi me plurimum prodesse Reip. sentias; eoque pacifica persona desideretur; an in bellis sint omnia. Atque ego, qui omnia officio metior, recordor tamen tua consilia; quibus si paruissem, tristitiam illorum temporum non subsidissem. memini, quid mihi tum luseris per Theopancem, per Culeonem; idque saepe ingemiscens sum recordatus. quare nunc saltem ad illos calculos revertamur, quos tum abieciimus; ut non solum gloriose consiliis utamur, sed etiam & paulo salubribus. sed nihil praeribo, accurate velim perscribas tuam ad me sententiam. Volo etiam exquiras, quam diligentissime poteris, (habebis autem, per quos possis) quid Lentulus noster, quid Domitius agat, quid acturus sit, quemadmodum nunc te gerant, num quem aculesent, num cui succenseant. quid dico, num cui? num Pompejo? omnino culpam omnem Pompejus in Domitium confert: quod ipsius litteris cognosci potest: quarum exemplum ad te mitto. Haec igitur videbis; & quod ad te ante scripti, Demetrii Magnetis librum, quem ad te misit de concordia, velim mihi mittas.

7. CN. MAGNUS PROCOS. M.

MARCELLO, L. LENTULO

COSS. S. D.

EGO, quod existimabam, dispersos nos, neque resp. velim, neque nobis praesidio esse posse, idcirco ad L. Domitium litteras

1. Hic ego.) Vulg. Hic ego.
2. Semper tecum.) Vulg. tecum semper.
3. Quam brevem.) Boi. les. plit. quam brevem, ut erat in Torn. Crasell. & Decurt. vulg. quoniam brevis.
4. Imperatam iam Capuam.) Codex Torn. Imperatam; quo modo legendum cum Lam. cum alii vici docti exhibant. sed cum lectionem vulg. Imperatam retineat Dec. eam Boi. suo loco movere noluit.

5. Fabatum.) Teste Victor. miss. sic habent, licet ipse receptam lectionem Fabiam retineat. Fabatum etiam habet Torn. recte Lambino.
6. Paulo salubribus.) Sic legit Lamb. ex cod. Torn. quod etiam à Malasp. animadvertum esse dicit.
7. Cui Magnus Procos. M. Marcello.) Emendat Veri. C. Marcello, eandemque esse antiqui denarii inscriptionem ait, in quo reperitur C. Mari. L. Lent. COSS.

litteris nisi, primum uti ipse cum omni copia ad nos veniret: si de se dubitaret, ut cohortes XIX, quae ex Piceno ad moerem habebant, ad nos mitteret: quod veritus sum, factum est, ut Domitius implicaretur; neque ipse satis firmus esset ad castra facienda: quod meae XIX, & suae XII cohortes tribus in oppidum distributas haberes: (nam partem Alba, partem Salsomae collocavit) neque se, si vellet, expedire posset. nunc satis, me esse in summa sollicitudine. nam & tot & tales viros periculo obsequii liberare cupio: neque subsidio me possum; quod his duabus legionibus non puto esse committendum, ut illuc ducantur; ex quibus tamen non amplius XIV cohortes contrahere potui: 2 quod Brundisium praesidium nisi; neque Canusium sine praesidio, dum abessem, puto esse dimittendum. Delito mandaram, quod maiore copia sperabam nos habituros, ut, si vobis videretur, aliter vos vestrum ad nos veniret; aliter in Siciliam cum ea copia, quam Capua, & circum Capuam comparatis; & cum iis militibus, quos Faustus legit, proficisceretur; Domitius cum XII suis cohortibus eodem adjungeretur; reliqua copia omnes Brundisium cogerentur; & inde navibus Dyrrachum transportarentur, nunc, cum hoc temporis nihil magis ego, quam vos subsidio Domitio ire possum, 3 se per moerem explicare; non est nobis committendum, ut ad has XIV cohortes, quos ego dubis animo habeo, hostis accedere, aut in itinere me consequi possit. Quamobrem placitum est mihi, & acuta video castra Marcellae, & ceteris nostri ordinis, qui his sunt, ut Brundisium ducerent hanc copiam, quam mecum habeo. Vos horror, ut quodcumque militum contrahere poteritis, contrahatis, & eodem veniat, quamprimum arma, qua ad me misuraveratis, iis, censeo, armatum militem, qui vobiscum habebit. qua arma superabunt, easi Brundisium ponentur ad portarium, vehementer seip. proficiant, de hac re velle nostris certiores faciatis. ego ad P. Lupum, & L. Coponium praetoribus, ut se vobis conjungerent, & militum quod haberent, ad vos ducerent.

N. MAGNUS PROCOS, S.D.
L. DOMITIO
PROCOS.

MIROR, te ad me nihil scribere, & potius ab alio, quam a te, de me resp. me curis fieri. Nos dejecta manu pares adversarii nostrum populum, contra nos scopis, spero nos & respub. & communi saluti praeside, quamobrem cum consiliis, ut Vitellius mihi scripserat A. D. ID. Feb. Corfinio proficisci cum exercitu, & ad me venire; miror, quid cause fuerit, quare consilium mutavi. nam illa causa quam mihi Vitellius scribit, levius est, te propterea moratum esse, quod audieris, & Caesarem Firmo progressum in Castrum Truentinum venisse. QUANDO enim magis appropinquare ad veritatem cepit, eo tibi celerius agendum erat, ut mecum conjungeres prius, quam Caesari aut tuum iter impediret, aut me ab te excludere posset. Quamobrem & etiam te rogo & hortor, id quod non desisti superius litteris a te petere, ut primo quoque die Luceriam adveniret, ante quam copia, quae instituit Caesar contrahere, in unum locum coacta non a nobis distrahant, sed feriant, qui te impediunt, ut illas sua feriant, equum est me a te impetrare, ut cohortes, quae ex Piceno & Caesariis veniunt, quae fortunam suas reliquerunt, ad me misissim faciatis.

CN. MAGNUS PROCOS, S.D.
L. DOMITIO
PROCOS.

LITTERAS ab te M. Calpurnio ad me attulit A. D. XIII. Kal. Mart. in quibus litteris scribis, tibi in animo esse, obsistere Caesari

rem; & si secundum mare ad me ire cecidisset, confestim in Samnium ad me venirem; si autem ille circum isthaec loca commoraretur, te ei, si propius accessisset, resistere velle. te animo magno & forti istam rem agere existimo: sed diligentius nobis est videndum, ne distracti parere se ad veritatem non possimus; etiam illo magno copia habeat, & maiorem brevi habiturus sit. NON ENIM pro tua prudentia debet illud solum animadvertere, quos in praesentia cohortes contra te habeat Caesar, sed quantas brevi tempore equitum & pedum copia contrahitur sit. cuius testimonio sunt litterae, quas Buzenius ad me misit, in quibus scribit, id quod ab illis quoque mihi scribitur, praesidia Curionum, quae in Umbria & Tuscis arant, contrahere, & ad Caesarem iter facere. quae si copia in unum locum fuerint coacta, ut 7 pars exercitus ad Albam mittatur; pars ad ea accedat; ut non pugnet, sed loci sui repugnet, harebit; neque solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poterit, ne frumentatum eas. Quamobrem te magnopere hortor, ut quamprimum & cum omni copia huc venias. Consules constitueris idem facere. ego Metusilio ad te mandata dedi, providendum esse, ne duae legiones sine Picentibus cohortibus in conspectum Caesari committerentur. Quamobrem molito commoveris, si audieris me regredi, si forte Caesari ad me veniat, cavendum enim puto esse, ne implicatus haream, nam neque castra, propter anni tempus & militum animos, facere possum; neque ex omnibus oppidis contrahere copia expediat, ne receptum amittam. itaque non amplius XIV cohortes Luceriam coge. Consules praesidia omnia deducturi sunt, eus in Sicilia iterum. N. A. M. A. U. T. exercitum firmum habere oportet, quo confidamus pertinere nos posse; aut regiones ejusmodi obtinere, & quibus repugnemus, id quod neutrum nobis hoc tempore contingit: quod & magnam partem Italiae Caesar occupavit; & nos non habemus exercitum tam amplum, neque tam magnum, quam ille. itaque nobis providendum est, ut summam rempublicam rationem habeamus. Etiam atque etiam te hortor, ut cum omni copia quamprimum ad me venias, possumus etiam nunc rempublicam erigere, si communi consilio negotium administrabimus: sin distrahantur, infirmi erimus. mihi hoc constitutum est. His litteris scriptis, دعا a te mihi litteras attulit & mandata. Quod me hortare, ut istuc veniam: id in facere non arbitror posse; quod non magnopere his legionibus confido.

CN. MAGNUS PROCOS, S.D.
L. DOMITIO
PROCOS.

LITTERAS mihi a te reddidit sunt A. D. XIII. Kal. Mart. in quibus scribis, Caesarem apud Corfinium castra posuisse, quod puto & praemonui, sit, ut nec in praesentia committere tecum praelium velit; & omnibus copiis conductis, te implicet, ne ad me iter expeditum tibi sit; atque istas copias conjungere optimorum civium passis cum his legionibus, de quarum voluntate dubitamus; quo etiam magis tuis litteris sum commotus. neque enim eorum militum, quos mecum habeo, voluntati satis confido, ut de omnibus fortunis rempublica detricem; neque etiam, qui ex delictibus conscripti sunt a Consulibus, conveniunt. Quare da operam, si nulla ratione etiam nunc efficere poteris, ut te expleas, huc quamprimum venias, antequam omnes copia adversarium conveniant, neque enim celeriter ex delictibus huc homines convenire possunt: &

M m m

1. Neque se vellet. Ita legit Lamb. vulg. si deest.
2. Quae Brundisium praesidium nisi. Legit. Bof. ut est in m. Ionus fide m. Pal. non Brundisium praesidium nisi; vulgati quidam codices; quod Brundisium praesidium nisi.
3. Te per moerem explicare. Omnes Bof. m. sic habent. Locum hunc non satis est tangere V. G. sed antiquam scripturam refert, quae hanc confirmat, sicut etiam u. explicare. edidit illi, sicut per moerem. & c. lectionem Bof. iam ante Lan. bis. ex presserat. sed illa verba, si per moerem explicare, corrigenda. censet post illa superiora, neque se, si vellet, expedire, quae ita loquatur, neque se si expedire, neque se per moerem explicare possit. Aun. re. per. doct. m. Palat. habere semper moerem explicare, unde ton. sic. se. per. moerem explicare.
4. Sic ita videtur referri. Conjecturam Man. ex l. Bess. in quo erat, Al. ita videtur referri Metellio, confirmat Dec. in quo periphrase exaratum. est.

5. Caesarem Firmo progressum. V. G. l. v. Variarum lectionum, multis verbis ostendere conatur legendum esse, firma progressum. idque ex auctoritate veris codicis Lamb. tamen priorem lectionem retinet, atque amplectitur, eam eam reperit in aliquot libris m. & maxime in T. G. cum quo, ut ait, quod caput est statum. ita legatur, postulec. & lectionem V. G. refellit. ut inepiam.
6. Etiam & etiam. Edidit Bof. au. d. ere. Dec. etiam & etiam. in vulgata edit. duo postrema vocabula desunt.
7. Pars exercitus ad Albam. Ita ex m. restituit V. G. antea legebat, ad Balbum.
8. Cum omni copia. Et haec etiam restituit V. G. deheret ex antiquo. r. suo. antea, cum omnibus copia.
9. Metusilio. Bessationis libet Metusilio.

1. Quae Brundisium praesidium nisi. Legit. Bof. ut est in m. Ionus fide m. Pal. non Brundisium praesidium nisi; vulgati quidam codices; quod Brundisium praesidium nisi.

1. Quae Brundisium praesidium nisi. Legit. Bof. ut est in m. Ionus fide m. Pal. non Brundisium praesidium nisi; vulgati quidam codices; quod Brundisium praesidium nisi.

si convenirent, quantum illi committendum sit & quod inter se non nisi quidem sunt, contra veteranas legiones, non te praeterit.

CICERO ATTICO, S.

13 I P P I T U D I N I S m e x h i g n u m t i b i s i t l i b r a r i i m a n u s , & e a d e m c a u s a b r e v i t a t i s : e r u n u n c q u i d e m , q u o d s c r i b e r e m n i h i l e r a t : o m n i s e x p e c t a t i o n o s t r a e r a t i n n u n t i s B r u n d i s i n i s . s i n a c t u s h i c e s s e t C n a z u m n o s t r u m , s p e s d u b i a p a c i s : s i n i l l e a n t e t r a n s i s s e t , e x i t i o s i b e l l i m e t u s . s e d v i d e s n e , i n q u a m h o m i n a n i n c i d e r i t r e s p u b ? q u a n t a a c u t u m , q u a m v i g i l a n t e m , q u a m p a r a t u m ? s i m e h e r c u l e n e m i n e m o c c i d e r i t , n e c c u i q u a m q u i d q u a m a d e m e r i t , a b h i s , q u i e u m m a x i m e t i m u e r a n t , m a x i m e d i l i g e t u r . m u l t u m m e c u m m u n i c i p a l e s h o m i n e s l o q u a n t u r , m u l t u m r u s t i c a n i , N I H I L P R O R S U S A L I U D C U R A N T , N I S I A G R O S , N I S I V I L L U L A S , N I S I N U M M U L O S S U O S . & v i d e , q u a m c o n v e r s a r e s e s t . i l l u m , q u o a n t e c o n f i d e b a n t , m e t u u n t ; h u n c a m a n t , q u e m t i m e b a n t . i d q u a n t i s n o s t r i s p e c c a t i s , v i t i s q u e e v e n e r i t , n o n p o s s u m s i n e m o l e s t i a c o g i t a r e . q u a z a u t e m i m p e d i r e p u t a t e m , s c r i p s e r a m a d t e ; & j a m t u a s l i t t e r a s e x p e c t a b a m .

CICERO ATTICO, S.

14 N O N d u b i t o , q u i n t i b i o d i o s e s i n t e p i s t o l a z q u o t i d i a n a z , c u m p r a e s e r t i m n q u e n o v a d e r e a l i q u a c e r t i o r e m t e f a c i a m , n e q u e n o v a m d e n i q u e j a m r e p e r i a m s c r i b e n d i u l l a m s e n t e n t i a m , s e d , s i d e d u a o p e r a , c u m c a u s a n u l l a e s s e t , t a b e l l a r i o s a d t e c u m i n a n i b u s e p i s t o l i s m i t t e r e m ; f a c e r e m i n e p t e , e u n t u b a s v e r o , d o m e s t i c i s p r a e s e r t i m . u t n i h i l a d t e d e m l i t t e r a t u m , f a c e r e n o n p o s s u m : & s i m u l (e t e d e m i h i) r e q u i e s c o p a u l u m i n h i s m i s e r i i s , c u m q u a s i t e c u m l o q u o r , c u m v e r o t u a s e p i s t o l a s l e g o , m u l t o e t i a m m a g i s . o m n i n o i n t e l l i g o , n u l l u m f u i s s e t e m p u s p o s t h a s f u g a s & f o r m i d i n e s , q u o d m a g i s d e b u e r i t m u t u m e s s e l i t t e r i s : p r o p t e r e a q u o d n e q u e R o m a z q u i d q u a m a u d i t u r n o v i : n e c i n h i s l o c i s ; q u a z a B r u n d i n o a b s u n t p r o p i u s , q u a m t u , b i d u u m , a u t t r i d u u m . B r u n d i n i a u t e m o m n e a e r t a m e n v e r i t u r h u j u s p r i m i t e m p o r i s . q u a q u i d e m e x p e c t a t i o n e t o r t u e o r , s e d o m n i a a u t e n o s s c i e m u s . e o d e m e n i m d i e v i d e o C a z a r e m a C o r n i n i o p o s t m e n d i e m p r o f e c t u m e s s e , q u i d e s t , F e r a l i b u s , q u o C a n u s i o m a n e B o m p e j u m , e o m o d o a u t e m a m b u l a t C a z a r , & i i s s d i c t i s m i l i t u m c e l e r i t a t e m i u c i t a t , u t t i m e a m , n e c i t i u s a d B r u n d i s i u m , q u a m o p u s s i t , a c c e s s e r i t . d i c e s , Q u i d i g i t u r p r o f i c i s , q u i a n t r i p e s e j u s r e i m o l e s t i a m , q u a m t r i d u o s c i t u r u s s i z n i h i l e q u i d e m . s e d , u t s u p r a d i x i , t e c u m p e r l i d e n t e r l o q u o r ; & s i m u l s c i t o , l a b a r e m e u m c o n s i l i u m , i l l u d , q u o d l a t i s j a m f i x u m v i d e b a t u r , n o n m i h i f a s i s i d o n e i

sunt auctores ii, qui à te probantur, quod enim umquam eorum in rep. forte factum exstitit? aut quis ab his ullam rem laude dignam desiderat? nec mehercule laudandos existimo qui trans mare belli parandi causa profecti sunt (quamquam hæc ferenda non erant) video enim, quantum id bellum, & quam pestiferum futurum sit. sed me movet minus vitæ, cujus fugæ entis compes, temp. recuperantia locius videor esse debere. Totiesne igitur sententiam mutas? ego secum, inquam hominem inciderit res pub? quare acutum, quam vigilantem, quam paratum? si mehercule neminem occiderit, nec cuiquam quidquam ademerit, ab his, qui eum maxime timebant, maxime diligeretur. multum mecum municipales homines loquantur, multum rusticani, nihil prorsus aliud curant, nisi agros, nisi villulas, nisi nummulos suos. & vide, quam conversa res est. illum, quo antea confidebant, metuant; hunc amant, quem timebant. id quantis nostris peccatis, vitis que evenerit, non possum sine molestia cogitare. quæ autem impediunt putarem, scripseram ad te; & jam tuas litteras expectabam.

CICERO ATTICO, S.

A. D. V. Non Mart. epistolas mihi tuas & Egypta reddidit, unan. veterem in Kal. quam te scribis dedisse Pinaro, quem non vidimus; in qua expectas, quidnam praemissus agat Vibullius qui omnino non est visus à Cæsare; in altera epistola, video, te scire ita esse) & quædam modum redcutem excerptam Casarem; quem omnino vitare cogito: & have Athenionis fugam intendis, comutationemque vitæ tuæ; quod tibi puto esse faciendū: & ignoras, Domitius cū falsibus sit; quod cum scies, facies, ut sciamus. Habes ad primam epistolam secuta sunt duæ, pridie Kal. ambæ datæ, quæ me convellent de pristino statu, jam tæ: en, ut ante ad te scripti labantem. Nec me movet, quod scribis, 11 NOV: IPSI IN: QUAM. nam periculum in utriusq; iracundia positum est: victoria autem ita incerta, ut deterior causa parator n. h. i. esse videatur: nec me consules movent, qui ipsi plumæ aut folio facilius moventur, effusa me deliberatio cruciat, cruciatuq; adhuc. cautior certe est mansio: honestior existimatur trajectio. malo interdum, multi me non caute, quam pauci me honeste, secisse existiment. De Lepido & Tullo quod quaeris, illi verò non dubitant, quin Cæsari praestito futuri, in senatūq; venturi sint. Recentissima tua est epistola Kal. datæ; in quo optas congressum, pacemque non desparas. sed ego, cum hæc scribebam, nec illos

2. Quod inter se nisi quidem sunt. Malit legi Manur qui inter se nec nisi sunt, aut qui inter se nisi quidem sunt, quod magis placet, ita enim scriptum est in antiquo libro Pantagath.
3. Transisset. Vulg. utamississet.
4. Quod magis debuerit mutum esse à Lepido. est ista emendatio Victor. partim conjectura docti, partim etiam antiquo mss. adjuv. prius legebatur quod magis debuerit mutum esse.
5. Id est Feralibus. Hæc verba id est Feralibus, leguntur in omnibus Bos. mss. ea tamen absunt à vulgaris codd.
6. D. tu militum celebritatem. Hæc est lectio mss. Bos. qui tamen videndum dicit an Cicero dixisset scripserit, ut quemadmodum idem scriptor alio loco dixit se ista emendat. Hor. fusa expelleret & Aristoph. dixisset adbes; u. Etia. dixisset invari, hoc loco dixit. Beffar. lib. & alii duo veteres ad hunc sed frigide nimis: ut videtur Man. qui legit, dicitur, ex restitutione Vict. qui vocem, dicit, quæ tunc in vulgaris erat aditionibus, rejecit.
7. Modosus in Tiburni. Nihil id scripsit ab excusis Torn. & Crofelli. Dec. sic refert, modosus in Tiburni hunc lepido, quod cum Lepido, ad urbem missus, unde emendavit Bos. modosus in Tiburni hunc lepido, quod cum Lepido, ad urbem accessit. Lamb. vulgarem lectionem sequitur quæ ita se habet, modosus in Tiburni aut lepido, quo cum Lepido accessisset ad urbem. Ita. ex mss. Pal. vestigiis & conjectura sic emendavit, modo esse in Tiburni

8. Non Lepidi, modo cum Lepido accessisset ad urbem.
9. Sic non Lepidus. Jan. ut ait, longè optime restituit ex mss. Pal. sic ait Lepidus.
10. Eum vestis que preteresse in scribis. Longolii m. Equo usus est Vel. iturii Lamb. putat desiderari epithetum quod coheret cum vocibus in scribis, forte, autibus, seu deus.
11. An mare apertendi. Vix hæc est ex antiquiore suo restitutione, prius adscribendi.
12. Cæsari. Ita legendum videtur Man. vulg. Cæsari.
13. Es, habe Athenionis fugam intendi. Bos. hæc est conjicientis ex depravata Dec & Crof. scriptura, quorum prior, habe Athenionis fugam intendi; alter vero, habe Athenionis fugam intendi. Vrsini liber, & ad Athenionis fugam intendi. Pius pro Hemionis fugam. Aristidionis Physcon legit. Lamb. licet hunc locum se se desperatum aßerat, tamen ne ibi taceat, ubi alii verbosi fuerunt hanc assert conjecturam, artemionis fugam tendi, vel etiam dixisset. Quædam tendi: hanc quoque refert Bosli conjecturam. Sic Athenionis, si fugam intendi. Ita. ex multorum mss. Pal. comparatione & ex utroque Hagnoni fugam intendi.
14. Ipsi ipsam inquam. Vix. ex antiqui sui depravata scriptura, Ipsi ipsam, restituit Ipsi ipsam inquam. Itonius etiam restituit mss. Pal. habere, ipsam, unde reposuit, ipsam, quem vido.

e. Accessi-

illos congesturos, nec, si congressi essent, Pompejum ad ullam conditionem, & accessurum putabam. Quod videris non dubitare, si consules transeant, quid nos facere oporteat; certe transeunt: vel, quo modo nunc est, transierunt. sed memento, prater Appium, neminem esse ferre, qui non jus habeat transcendendi. nam aut cum imperio sunt, ut Pompejus, ut Scipio, 2 Setenas, Fannius, 3 Voconius, Sestius, ipsi consules; quibus mora majorum, concessum est vel omnes adire provincias: aut legati sunt eorum. sed 4 nihil differo. quid placeat tibi, & quid prope modum rectum sit, intelligo. Plura scriberem, si ipse possem. sed, ut mihi videor, potero biduo. Balbi Cornelii litterarum exemplum, quas eodem die accepi, quod tuas, misi ad te, ut meam vicem doleres, cum me detideri videres.

BALBUS CICERONI IMP. S.

OBSECO te Cicero, suscipe curam & cogitationem dignissimam tua virtuti, ut Casarem & Pompejum, perfidia hominum distructi, rursus in pristinam concordiam reducas. crede mihi, Casarem non solum fore in eius potestate, sed etiam maximum beneficium tibi dedisse iudicaturum, si huc te recipiat. velis, idem Pompejum facias: qui ut aduersus tui tempore ad ullam conditionem possit, magis opto, quam spero. sed, cum constitueris, & timere desieris, tum incipias non desperare tuam auctoritatem plurimum & validissimam. Quod Lentulum COS. mecum voluisti hic remanere, Casari gratiam, mihi vero gratissimum me datus fidius fecisti. nam illum tantum facis, qui non Casarem magis diligam: qui si passus esset, nos scirem, ut consueveramus, loqui; & non se totum etiam & etiam ab sermone nostro auerteret, rursus miser, quam sum, essem. nam caute putis, hoc tempore plus me quemquam cruciari, quod eum, quem ante me diligo, video in Consulatu quid vis possis esse, quam consulem. quid si volueris tibi obtemperare, & nobis de Casare credere & consulatum reliquum Roma peragere, incipiam sperare, etiam, consilio Senatus, auctoritate, illo relatores, Pompejum & Casarem conjungere possit, quod si factum eris, me satis vixisse putabo. Factum Casari de Cornelio 7 totum me probaturum scito, & quo modo in humeris tuis, commodius cadere non possit, quam ut res 9 sine san-

guine conferret. Balbi mei tuique adventu delectatum te, valde gaudeo. si quavis tibi de Casare dixit, quaque Casar scripsit, id scio te tibi probabit, quancumque fortuna ejus fuerit, et verissimè scripsisse.

CICERO ATTICO, S.

OMNIA mihi provisum sunt, 12 prater occultum, & tum iter ad mare superum, hoc enim mari uti non possumus hoc tempore anni. illuc autem, quod spectat animus, & quod res vocat, qua veniam? cedendum enim est celeriter; ne forte qua te impediatur, atque alliger. nec vero ille me ducit, qui videtur: quem ego hominem 13 a πολιτικώτατον omnium jam ante cognoram; nunc vero etiam 14 ἀσφαλιστικώτατον. non me igitur is ducit, sed sermo hominum, qui ad me à Philotimo scribitur. is enim me ab optimatibus ait conscindi. quibus optimatibus, dii boni? qui nunc quo modo occurrunt, quo modo autem se venditant Casari? 15 municipia vero Deum: nec simulant, ut cum de illo agrotto vota faciebant. sed plane, quidquid mali hic Pilsitatus non fecerit, tam gratum est, quam si alium facere prohibuerit. hunc propitium sperant; illum iratum putant. quos fieri centes ἀπαντήεις ex oppidis? quos honores? metuunt, inquit: credo; sed mehercule illum magis hujus insidiosa clementia delectantur; illius iracundiam formidant 16 judices DCCCL. qui præcipue Cnæo nostro, ex quibus quotidie aliquem video, nescio quas ejus Lucerias horrent, itaque quero, qui sint isti optimates, 17 qui me exturbent, cum ipsi domi maneant. sed tamen, quicumque sunt, ἀιδόμας Τεράσας, et si, qua spe proficiscar, video; conjungoque me cum homine magis ad vastandum Italiam, quam ad vincendum parato: 18 demum quem exspecto. & quidem, cum hæc scribebam 19. Nonas jam expectabam aliquid à Brundisio. quid autem aliquid? quam inde turpiter fugisset, & victor hic quæ se referret, & quod, quod ubi audissem; si ille Appia veniret, ego Arpinum cogitabam.

Mmm 2 Tul.

1. *Asserunt*. Lamb. videtur fortasse legendum *deserunt*.
2. *videtur*.) liber Bess. *Setenas*, sed Man. hunc ignorat. *Sestius* legitur ut argenteo denario, in quo, *Sestius Nuntius Sestianus*, descriptus est: necesse aliter P. gh. I. XVII. Annalium Romanorum.
3. *Voconius*.) Quid si *Coponius*? qui prætor Pompejum sequutus est, ait Man.
4. *Nihil differo*.) Bos. mss. partim *desero*, partim *differo*. probavit Faërn. & Man. lectionem. v. c. reposuit *desidero*, *desero* ex duobus mss. Palæretion. hancque ait esse germanam Ciceronis ἐπιδιόρωσιν.
5. *Fore in tua potestate*.) Vulg. *in tua potestate fore*.
6. *Apud nos valituram*.) Ita legit Mal. quam lectionem in omnibus suis invenit Bos. duo priora vocabula desunt in vulgatis.
7. *Tuum me probaturum*.) Te probaturum, vetus Vrl. liber.
8. *Quomodo*.) Vulg. & quomodo.
9. *Inter sanguinem conferret*.) Ita Vid. ex antiquo suo, prius sine sanguine expresserat.
10. *Seteri tibi probabit*.) liber Bess. *scit tibi probabit*. Manut. emendat, *scit tibi probabit*.

11. *Verissimè scripsisse*.) Ita coniecit Man. è Bess. antiquo in quo legitur *velut summe*, ut in antiquo lib. scriptum primo existimetur, *vel ut*, ad veteris orthographiæ rationem; unde imperit's librariis occasio medi-
12. *Præter occultum*, & totum iter ad mare superum.) Man. legendum suspicatur *præter occultum*, & *totum iter*, &c. Bos. vero auctoribus Sen. & Crul. ita reponendum affirmat. Sic etiam legit Lambin. & ante ipsum Corrad. conjectura ductus; vulg. *præter occultum meum*. Iter ad mare &c.
13. *Α πολιτικώτατον*.) Civilis gubernationis maximè exper-
14. *Α ασφαλιστικώτατον*.) Artis imperatoris maximè ignarum.
15. *Municipia veri Deum*.) Sic restituit Vid. cum legeretur *ad eum*, Fulv. ad eum.
16. *Judices DCCCL*.) Iun. refert mss. Pal. habere CCCL. ex quibus coniecit legendum CCL. X.
17. *Qui me exturbent, cum ipsi domi maneant*.) Vid. qui me exturbent *Colmis*, castigavit, sed non placet Lamb. qui vulgatam scripturam retinet.
18. *Demum quem exspecto*.) Dec. placet referre conjecturam Bos. *demum quem exspecto*, quidam legunt *Demum quem exspecto*, vulg. *demum quem exspecto*.
19. *Cnæo*.

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

LIBER NONVS,

AD

ATTICVM.

CICERO ATTICO, S.

ET si, cum tu has litteras legeres, putabam fore, ut scirem jam, quid Brundisii actum esset; (nam i Canusio VIII. KAL. profectus erat Cnzus; hzc autem scribebam pridie Nonas 2. xiv. die postquam ille Canusio moverat) tamen an gebar singularum horarum expectatione: mirabarque, nihil allatum esse ne rumoris quidem. nam erat mi- rum silentium, sed hzc forsasse 3. *καὶ τὸν ἀγῶνα* sunt: quz tamen jam sciuntur, necesse est: illud molestum me ad- huc investigare non posse, ubi P. Lentulus noster sit, ubi Domitius. quzro autem, quò facilius scire possim, quid asturi sint; 4. *ιταρὶν* ad Pompejum; & si sunt, quò quan- dove ituri sint. urbem quidem jam resectam esse optima- tium audio; Soffium & Lupum, quos Cnzus noster ante putabat Brundisium venturos esse, quàm se, ju- dicere. hic verò vulgo vadunt. etiam M. Lepidus, quocum diem contere solebam, cras cogitabat. nos autem in Formiano morabamur, quo citius audiremus: deinde Arpinum volebamus. inde, iter qua maximè 6. *ἀναπύματα* esset, ad mare superum, remotis, sive omnino missis lictoribus. audio enim, bonis viris, qui & nunc, & sæpe antea magno præsidio *ἔπι* 7. fuerunt, hanc cunctationem nostram non probari multa que in me, 8. & severè in *ἐναντίον* temporibus quidem disputari, cedamus igitur; & ut boni cives si- mus bellum Italiz terra, marique inferamus; & odia im- proborum rursus in nos, quz jam extincta erant, incen- diamus, & Luceji consilia, ac Theophani persequamur. *ἄν* Scipio vel in Syriam proficiscitur, forte, vel cum ge- nito, honestè, vel Casarem fugit, iratum, Marcelli qui- hem, nisi gladium Casaris timuissent, manerent. Ap- pius & eodem timore, & inimicitiarum *ῥεσσην*: & ta- men, præter hunc, & C. Cassium, reliqui legati; 9. Fau- stus Proquæstor: ego unus, cui utrumvis liceret: frater- ro accederet; quem socium hujus fortuna esse, non erat æquum: cui magis etiam Casar 11. irasceretur, sed impe- tate non possum, ut maneat. dabimus hoc Pompejo,

quod debemus. nam me quidem alius nemo movet; non sermo bonorum, qui nulli sunt; non causa, quæ acta timi- de est, agetur improbè. 12. *ἢν*, *ἢν* hoc damus, ne id qui- dem roganti, nec suam causam (ut ait) agenti, sed publi- cam. Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sa- nè velim.

CICERO ATTICO, S.

ET si Nonis Mart die tuo, ut opinor, expectabam e- pistolam à te longiorem; tamen ad eam ipsam brevem, quam 13. III. Nonas *καὶ τὸν ἀγῶνα* dedisti, re- scribendum putavi. Gaudere ais te, mansisse me; & scribis, in sententia te manere, mihi autem superioribus litteris videbare non dubitare, quin cederem ita, si & Cnzus bene comitatus confecndisset, & consules transis- sent. utrum hoc tu perum commeministi, an ego non sa- tis intellexi, an mutaisti sententiam? sed aut ex epistola, quam expecto, percipiam, quid sentias; aut alias abs te litteras eliciam. Brundisio nihil dum erat allatum. o- rem difficilem, planeque perditam? quàm nihil præter- mittis in consilio dando? quàm nihil tamen, 14. quod tibi placeat, explicas? non esse me unà cum Pompejo, gau- des: ac proponis, quàm sit turpe, me adesse, cum qui de illo detrahatur, 15. nec fas esse approbare. Certè, contra igitur? 16. dii, inquis, averrunt. quid ergo fiet, si *ἄλλοθεν* est, in alio *ῥηθρῶν*? impetrabis, inquis, à Casare, ut tibi abesse liceat, & esse otioso. sup- plicandum igitur? miserum, quid, si non impetrato? & detriumpho erit, inquis, integrum, quid, si hoc ipso premar? accipiam? quid scedius? nequem? repudiaris se totum, magis etiam quam olim in xx. viratu, putabit, ac solet, cum se purgat, in me *ἄσπετος* omnem illorum tem- porum culpam: ita me sibi fuisse inimicum, ut ne hono- rem quidem à se accipere vellem. quanto nunc hoc idem accipiet asperius? tanto scilicet, quanto & honor hic illo est amplior, & ipse robustior. Nam quod negas te dubitare, quin magna in offensâ sim apud Pompejum hoc tempore, non video causam, cur ita sit, 17. hoc quidem tempore, qui enim amisso Corfinio denique

1. *Canusio* III. KAL. Videtur legendum Vri. II. KAL. 2. *XIV* Vri. *XV*; Man. *XII*, reponendam censent sed Bosius *Arribunus* intercedit, & vim fieri vetat antiquæ lectioni. 3. *Καὶ τὸν ἀγῶνα*, Inanis studi plena *Καὶ τὸν ἀγῶνα* ex Palat duo- bus legitur. 4. *ἢν* P. *ἢν* *ἢν*, Præ nomen P. deest in vulg. 5. *ἢν* *ἢν*, Alii, *ἢν* *ἢν*. 6. *ἀναπύματα*, Remotum ab omni occurso. 7. *ἔπι*, Vulg. *ἔπι*. 8. *ἢν* *ἢν* in *ἐναντίον* temporibus quidem disputari, ex. lan. verò, & *ἢν* in *ἐναντίον* temporibus quidem. 9. *ἄσπετος* *ἄσπετος*, Hæc est lectio antiquioris Vri. Idne *ἄσπετος* retinetur lectio nunc vulg. *ἄσπετος* præp. ego *ἄσπετος*, & hanc ait *ἄσπετος* in m. Pal. scripturam. Mau. ut ex l. *ἄσπετος*, etiam habet *ἄσπετος*.

conijcit legendum, *ἄσπετος*, etiam si, *ἄσπετος*, retinere malit. 10. *ἄσπετος*, Vulg. *ἄσπετος*. Man. malit *ἄσπετος*, cum in antiquis li- bris, *ἄσπετος* scriptum sit. 11. *ἄσπετος*, Vulg. *ἄσπετος*. 12. *ἢν*, *ἢν* hoc damus, Alterum *ἢν* abest à vulg. 13. *III. Nonas καὶ τὸν ἀγῶνα*, Sub ipsam accessionem febris. Hæc emendatio Vi. *ἄσπετος* legebatur III. *Nonas Mart. καὶ τὸν ἀγῶνα*, reliquæ editiones, illud quidem *ἄσπετος* in *ἄσπετος* mutant, sed nomen *ἄσπετος* retinent. 14. *Quid tibi placeat*, Vulg. *quod tibi ipse placeat*. 15. *Nec fas esse*, Vulg. *ἢν* esse. 16. *ἢν*, inquis, *ἢν* *ἢν*, Sun. reponit *ἢν*, inquis *ἢν*, pro eo quod est in m. Pal. *ἢν*, aut si ita placeat, *ἢν*. 17. *ἢν* *ἢν*, Hæc duo vocabula deest *ἢν*, *ἢν*.

denique certior me fui consilii fecit, is queretur Brundisium me non venisse, cum inter me, & Brundisium...

Tis is dōlō, Πωθέν ἀφραγτός, sed quia ingrati animi crimen horreo. confido igitur adventum nostrum illi, quoquo tempore fuerit, ut scribis...

CICERO ATTICO, S.

DOMITII filius transiit Formias VIII. ID. currens ad matrem Neapolim, mihi que nuntiari iussit, patrem ad urbem esse; cum de eo curiosè quassisset servus noster...

CICERO ATTICO, S.

Go estis tam diu requiesco, quam diu aut ad te scribo, aut tuas literas lego: tamen & ipse ego argumento

epistolarum, & tibi idem accidere cerid scio, quæ enim soluto animo familiariter scribi s solent, temporibus his...

6. Εἰ μὲν γὰρ ἐν τῇ πατρίδι τυραννίδα. Τυραννίδα δὲ αὐτῆς, ἐν παντὶ τῷ πρῶτῳ τυραννίδος κηρύττειν...

in his ego me consultationibus exercens, & differens in utramque partem tum Græcè, tum Latine, & abduco...

CICERO ATTICO, S.

NATALI dietuo scripsisti epistolam ad me plenam consilii, summæque cum benevolentia, tum etiam prudentia...

11. quem habebunt exitum? 14. Et omitto causam

M. m. m. 3. rei-

1. Α παρρησιαστος) Minime liberam, imprædicam, & reprehensibilem licentiam carentem. 2. Α τρωιδις) Ita Vici. correxit vulg. ἀεμφοιστρον.

carissimarum personarum rationem habeat, dimissis adversus potentem concertationibus pro rep. 7. Πραγμασιδίου) Ita reposuit Bos ex veteribus suis edicis Vict. κρητύσσει πειρατίου.

reipubl. quam ego amissam puto cum vulneribus suis, tum medicamentis iis, quae parantur. de Pompejo quid agam? cui plane? (quid enim hoc negem?) successi. *ΕΥΜΕΡΕΝΙΜ* causa eventorum magis movent, quam ipsa eventa, haec igitur mala, (quibus) majora esse quae possunt? considerans, vel potius iudicans ejus opera accidisse & culpa, inimicior eram huic, quam ipsi Caesari. ut majores nostri sanctiorem diem esse voluerunt Alienis pugnae, quam urbis captae; quod hoc malum ex illo, itaque alter religiosus etiam nunc dies, alter in vulgus ignotus; sic ego, decem annorum peccata recordans, in quibus inerat ille etiam annus, qui nos & hoc non defendente, ne dicam gravius, affligerat; praesentisque temporis cognoscens temeritatem, ignaviam, negligentiam, succensebam. sed ea jam mihi exciderunt. beneficia ejusdem cogito; cogito etiam dignitatem, intelligo, serius equidem, quam vellem, propter epistolas sermonesque Balbi; sed video plane, nihil aliud agi; nihil actum ab initio, quam ut hunc accideret. ego igitur 3 si quis apud Homerum, cum 4 ei & mater & ea dixisset.

5 *Αὐτίκα δὲ τὴν ἴψην μὲν Ἐκτοῦ πῆμα ἔτιμωσεν,*
matri ipse respondit,

6 *Αὐτίκα τὸν αἶμα, ἐπεὶ οὐκ ἔγχετο ἔτιμωσεν*
Κρεοῦ ὄψιν ἐπιμύνην: quid, si non *ἐπιμύνη* solum, sed etiam *ὄψιν ἐπιμύνην*? adde, tali vito, talem causam agentis: 7 & ego vero haec officia mercanda *vita* puto. optimatibus vero tuis nihil confido, nihil jam ne iuservio quidem, video, ut te huic dent, ut daturi sint. quidquam tu illa putas fuisse de vultudine decreta municipiorum praesentis de victoria gratulationibus? timent, inquires. at ipsi tum se timuisse dicunt. sed videamus, quid actum sit Brundisii, 8 ex eo fortasse mea consilia nascuntur, aliaque litte-

CICERO ATTICO, 5.

Nos adhuc Brundisio nihil. Roma scripsit Balbus, putare iam Lentulum cos. 9 transmisisse, nec eum a minore Balbo conventum; quod is hoc jam Canusii audisset: inde ad se eum scripsisse: cohortesque sex, quae Albae fuissent, 10 ad Curium via Minucia transisse: id Caesarem ad se scripsisse, & brevi tempore eum ad urbem futurum. 11 ego utar tuo consilio; neque me 12 Arpinum hoc tempore abdam: et si, Ciceroni meo rogam puram vim dare Arpini vellem, hanc etiam ipsam *consulationem* re-

licturus ad Caesarem. sed fortasse in eo ipso offendetur, cur non Romae potius. sed tamen, si est convenientius, hic potissimum. tum reliqua videbimus, id est & quo, & qua, & quando. Domitius, ut audio, 13 in Cossiano, & quidem, ut ajunt, paratus ad navigandum: si in Hispaniam, non proba: si ad Cnzum, laudo; quovis potius certe, 14 quam ut Curtium videat; quem ego patronus aspicerem non possum. quid alios? sed, opinor, quietus sumus; ne nostram culpam coarguamus; qui, dum urbem, id est patriam, amamus, dumque rem conventuram putamus, in nos gessimus, ut plane interclusi captique simus. Scripta jam epistola, Capua litterae sunt aliaque hoc exemplo. Pompejus mare transit cum omnibus militibus, quos secum habuit, hic numerus est hominum milia xxx. & 15 consules duo, & tribuni pl. & senatores, qui fuerunt cum eo, omnes cum uxoribus & liberis. Conscendisse dicitur a. d. 14. Nonas Mart. ex ea die fuere Septemtriones venti. naves, quibus usus non est, omnibus aut praedisse, aut incendisse dicunt. de hac re litterae L. Metello trib. pl. Capuam alatae sunt ab Clodia socro, quae ipsa transit. ante sollicitus eram & angebar, 16 sicut res scilicet ipsa cogebat, cum consilio explicare nihil possem: nunc autem, postquam Pompejus, & consules ex Italia exierunt, non angor, sed ardeo dolore:

17 *οὐδὲ μοι ἤτορ*
ἔμπροσθεν, ἀλλ' 18 ἀλαλόμεμα:

non sum, inquam, mihi crede, mentis compos; tantum mihi dedecoris admisisse video. 19 Mene non primum cum Pompejo, qualicumque consilio uso, deinde cum bonis esse, quamvis causa temere instituta? praesertim cum ii ipsi, quorum ego causa timidus me fortunae committebam, uxor, filia, Cicerones pueri, me illud sequi mallent? hoc turpe, & me indignum putarent? nam Quintus quidem frater, quidquid mihi placeret, id rectum se putare aiebat, id animo aequissimo sequebatur. tuas nunc 20 epistolas a primo lego. haec me paulum recreant. primae monent & rogant, ne me proiciam. proximae te gaudent ostendunt, me remansisse. eas cum lego, minus mihi turpis video, sed tam diu, dum lego: deinde emergit rursus dolor. & *αἰγροῦ φαρμάκου*, quam obrem obsecro te, mi Tite, eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem, aut consolatione, aut consilio, aut quacumque re poteris: quid tu autem possis? aut quid homo quisquam? 21 vix Deus jam.

1. Quid enim hoc argens? successi. Volg. quid enim argens? successi.
2. Haec non defendente. Ab impressis abest negatio, quam ex conjectura reposuit Vict. Ant. Augustin. & Mal. legunt, *haec non deservit*, quam lectionem valde probat Jun.
3. Si quis apud Homerum? Faern. legebat, sicut apud Homerum. In additione pronominis, sicut *haec*, Veri. vero sic totum locum legi placeret, *et* *egit* *quidem*. Et.
4. Et mater & ea dixisset. Deerat hic Homeri versus prouuntiatus a Theclide, quem Vi& restituit.
5. *Αὐτίκα*. Statim enim tibi deinde post Hectorem mors parata.
6. *Αὐτίκα τὸν αἶμα*. Utinam statim moriar, posteaquam non eram sollicitum interficere, ut opem laturus.
7. *Et ego vero haec officia mercanda vita puto*. Ex antiquiore suo exemplari hanc lectionem eruit Victor. quam & Germani protulerant, sed verbum, *vita*, omiserant. Hic autem Faern. delet conjunctionis notam, quae vulgo verant ante Victoris *haec officia*, in eandem *vita* puto.
8. *Haec est fortasse mea consilia nascuntur*. Veteres libri, Bol. Lamb. Jun. ea *consilia*, rectissime & secundum mentem Jun. Lamb. legi malit, *vix consilia*, vel *aha consilia nascuntur*.
9. *Ne proiciam*. Haec epist. vulgaris unicum cum superiore constituit, si quidem illi in *ediac* appingitur.
10. *Arpinum ipse*. Faern. ex *transmisisse* me, quod est in mss. libris faciebat,

transmisisse me.
11. *Ad Curium via Minucia*. Ita ex antiquis suis Bol. Vi& verò legit *ad Curium Minucia*, quam antea legebat, *ad Curium in Minucia* hunc sequuti sunt Torn. l. Advers. c. 21. & Lamb. Man. Faern. & Mal. ex Hor. legunt, *Minucia*, sed & hic & apud Horat. *Minucia* legendum esse ostendit Bol. Ceterum pro *Curium*, *Curium* habet liber Bell.
12. *Ego utar*. Vulg. *utur*.
13. *Arpinum*. Vulg. *in Arpinum*.
14. *In Cossiano*, & quidem. Vulg. *in Cossiano est quidem*.
15. *Quam ut Curtium videat*. Sic restituit Vi& & probat Lamb. Germani legunt *Curium*, prius habebatur, *Curium*, unde prius faciebat *Curium*.
16. *Consules duo & tribuni plebis*. Dicitur, ut videtur Man. fortasse fuit glossa antecedentis verbi, aut legendum, ut homo eruditus existimat *Consules & duo tribuni plebis*.
17. *Sicut res scilicet ipsa cogebat, cum consilio explicare nihil possem*. Alii *gens res scilicet ipsa cogebat*, *aut consilio possem*.
18. *Αλαλόμεμα*. Ita restituit Vi& ex antiquiore suo libro, & Homeri emendatis codd. antea legebat, *αλαλόμεμα*.
19. *Mene non primum*. Vulg. *me non primum*.
20. *Epistolas a prima*. Ita est in omnibus Bossii codd. quidam legendum censent, a prima.
21. *Vix Deus jam*. Coa. Torn. habet, *vix Deus jam equidem*.

Jam, equidem illud melior, quod tu mones sperasque fieri posse; ut mihi Caesar concedat, ut absum, cum ali-

I tū π ε δ' ἔρχομαι.

sed acta ne agamus: reliqua paremus. me adhuc hęc duo sefellerunt, initio spes compositionis, qua facta volebam a uti populari vita, sollicitudine senectutem nostram libe-

CÆSAR IMP. S. D. CICERONI

IMP.

UM Furiis nostrum tantum vidissem; neque loqui, neque audire a meo commodo potuissem; properarem, atque estem in itinere, transivisti jam legionibus; prætere tamen non potui, quin et

CICERO ATTICO, S.

7 CAIPIERAM ad te epistolam, quam darem IV. ID. Sæd eo die is, cui dare volebam, non est profectus. venit autem eo ipso die 6 ille celeriter, quem Salvius dixerat: attulit uberrimas tuas litteras, quæ 7 mihi quiddam quasi æmula restitularunt. recreatum enim me non queo dicere. sed planè τὸ σωτέρον effecisti. ego enim non jam id ago, mihi crede, ut prospero exitu consequar: sic enim video, nec duobus his vivis, nec, hoc uno, nos unquam remp. habituros. ita neque de otio nostro spero jam, nec ullam acerbitatem recuso. unum illud extimefcebam, ne quid impiter facerem, vel dicam, jam effecissem, sic ergo habeto, salutareis te mihi litteras misisse: neque solum has longioreis, quibus nihil potest esse explicatius, nihil perfectius, sed etiam illas brevioris, in quibus hoc mihi sagundissimum fuit, consilium factumque nostrum à Sexto probari: pergratumque mihi tu fecisti, à quo diligenti me, & quid rectum sit, intelligi, scio. Longior verò tua epistola non me solum, sed meos omnes agritudine le-

vavit. itaque utar tuo consilio, & ero in Formiano: ne aut ad urbem ἀπαύρησις mea animadvertatur; aut, si nec hic, nec illic eum videro, devitatum se à me putet. Quod autem suades, ut ab eo petam, ut mihi concedat, ut idem tribuam Pompejo, quod ipsi tribuerim; id me jam pridem agere intelliges ex litteris Balbi & Oppil: quarum exempla tibi misi: nisi etiam Cæsaris ad eos sana mente scriptas; quo modo in tanta insaniam. si mihi Cæsar hoc non concedat; & video tibi placere illud, me πολιτὸν de pace suscipere: in quo non extimesco periculum. cum enim tot impendeant, cur non honestissimo, & deprecisci velim; sed vereor, ne Pompejo quid oneris imponam;

10 μή μοι γοργαίου κεφαλῶν δεινόιο τιλώρου intorqueat. mirandum enim in modum Cænis nosfæ Sullant regni similitudinem concupivit. 11 εἰ δὲς σοι λίγω, 12 nihil illeumquam minus obcuretulit. cum hoene igitur, inquires, esse vis? beneficium sequor, mihi crede, non casuam, ut in Milone, utim, sed hætenus. Causa igitur non bona est? immo optima: sed agetur (memento) fædissimè. primum, consilium est, suffocare urbem, & Italiam fame; deinde, agros vastare, utere, pecuniis locupletum non abstinere. sed, cum eadem metum ab hac parte; si illinc beneficium non sit, rectius putem quidvis domi perpeti. sed ita meruisse illum de me puro, ut ἐχρηστος crimen subire non audeam, quamquam à te ejus quoque rei justa defensio est explicata. De triumpho tibi assentior: quem quidem totum facile & libenter abjecero. egregiè probò 13 forè, ut, dum agamus, 14 ο πλῆς ἀργεῖο obrepit: si modò, inquis, satis ille erit fitimus, est firmior etiam quàm putabamus, de isto licet bene speres. promitto tibi, si valebit, regulam illum in Italia nullam relicturum. tene igitur socio? contra mehercule meum judicium, & contra omnium antiquorum auctoritatem: nec tam ut illa adjuvem, quàm ut hæc ne videam, cupio discedere. noli enim putare tolerabileis horum insanias, nec uniusmodi fore. etsi quid te horum fugit? legibus, judiciis, senatu sublato, libidines, audacias, sumtus, egestates tot ægentissimorum hominum, nec privatas posse res, nec republicam sustinere. 15 abeamus igitur inde quolibet navigatione: etsi id quidem, ut tibi videbitur: sed certè abeamus. sciemus enim, id quod expectas, quid Brundisii æctum sit. Bonis viris quòd ais probari, quæ adhuc fecerimus, scitrique ab iis 16 nos non profectos, valde gaudeo; si est nunc ullus gaudendi locus. De Lentulo investigabo diligentius: id mandavi Philotimo, homini forti, acrimium optimaj. Exitium est, ut tibi argumentum ad scribendum fortasse jam desit. nec enim alia de re nunc ulla scribi potest; & de hac quid jam amplius inveniri potest? sed quoniam & ingenium suppeditat, (dico mehercule, ut sentio) & amor, quo & meum

M m m 4 inge-

1. Σωτὸν τὸ σωτέρον. Supplementum ex Homeri Iliad K. 2. ἔχρηστος. O πῶς κέρως ἔχ. duobusque simul enobis alter alterum prævertit: sed cogitando, qui è re forte. 3. Ut p. palari vira, si hinc iudicium sententiam nostram liberaverit. Sic edidit Dec. Bol. vulg. qua salta vellem, vel ut alii, videtam, ut populari opte salutis dicitur sententiam nostram liberaverit, loco Vict. & Manut. se modum non posse fatentur. Panag. teste Lamb. sic rest. tuera conatus obvia salta, ut populari, ut mea, videtam salta, ut sententiam nostram liberaverit. Lamb. q. videtam, uti populari mea. 4. Hic p. Pompejo scitelli cedam. Arbitratat legendum Lamb. non in- dicitur, quod & aliis videtur. 5. Hic in modo potuissem, properarem. Ita Lamb. & Bol. ex codd. Mem. Mal. Tam. Ceul. & Doc. vulg. me commisit potuissem, ut properarem. 6. Hic hoc & fuit sate. Vulg. & si hoc effecit, & fieri. 7. Hic Celeriter. Codex Torn. habet, ille celeriter per, quæ, & c. 8. Hic quiddam quæ æmula restitularunt. Hæc est scriptura Dec. cu- jus lectio est: velt: quædam exstant: in Torn. & V. & in illo quidem in hunc modum, quæ quiddam quæ fuit mea restitularunt; in hoc vero in hunc modum, quæ quiddam quæ fuit mihi restitularunt. Adria. Torn. J. & c. con-

icit, ut hinc quiddam quæ animi à te infirmitas, vel quæ animi a Lamb. sic propus ad scri. putam antiquam, mihi quiddam quæ animula infirmitas. 8. Tibi placere libidines. Ita, abest à vulg. 9. Deprecisci. Vulg. deprecisci. 10. Μή μοι γοργαίου. Ne mihi Gorgonem caput horrendi & gravis monstri. 11. Εἰ δὲς σοι λίγω. Ex antiquis exemplaribus sic rescriptit Vict. prius vulgabat. εἰδὲς σοι λίγω. 12. Nihil ille inquam minus. Vulg. nihil inquam, ille minus. 13. Fore ut dum agamus. Malè, judice Bol. reposuit Mal. & hunc se- quuntur Lamb. ut dum agamus. 14. Ο πλῆς ἀργεῖο. Navigatio rempessiva. Hæc emendati- debetur Vict. antea legebatur ὄπῳς ἀργεῖο. 15. Abeamus igitur inde. Verbum, inde à libro Best. abest, & ut opi- nator Man. rectè abest. 16. Nus non profectus. Ita Dec. conjecturam verò Man. adjuvat Torn. qui habet, non profectus vulg. non profectus.

ingenium incitatur; perge, ut facis, & scribe, quantum potes. In Epirum quod me non invitatis, comitem non molestum, subitatorcor: sed vale, nam, ut tibi ambulandum, ungendum, sic mihi dormiendum. etenim litterarum mihi omnium attulerunt.

CICERO ATTICO, S.

7 **C**ENANTIBUS pridie Idus nobis, ac noctu quidem, status a te epistolam brevem attulit. De L. Torquato 3 quod modo quæris, non modo Lucius, sed etiam Aulus profectus est; 5 alter multos D. de Reatinorum corona quod scribis, molestè fero in agro Sabino semen fieri prescripiam. 6 Senatores multos esse Romæ, nos quoque audieramus, ex quibus potes dicere, cur exierint? in his locis opinio est, conjectura magis, quam nuntio, aut litteris. Casarem Formis a. D. XI. Kal. Iogre, hic ego velleum habere Homerillam illam Minervam simulatam Mentonem si dicerem.

7 *Mislog, πῶς τ' ἀγ' ἴα, πῶς τ' ἀγ' ἴα, πῶς τ' ἀγ' ἴα, πῶς τ' ἀγ' ἴα;* nullam rem unquam difficultatem cogitavi, sed cogitavi tamen nec ero, ut in malis, imperatus sed cura, ut valeas. puto enim diem tuum heri fuisse.

C. S. S. AR. OPIO CORNELIO S.

GAUDEO mehercule vos significare litteris, quam valde probetis ea, qua apud Corinthis sunt gesta, consilio vestro utar libere, & hoc libentius, quod mea sponte facere constitueram, ut quam levissumam me probarem; & P. Pompeium, ad eam operam, ut reconciliarem, sentimus hoc modo si possumus omnium voluntates arce prare, & diuturna videri uti: quoniam reliqui crudelitate odium effugere non poterunt, neque videri debent in re, praeter unum L. Sullam, quem imitaturus non sum. haec NOV. A. sicut in vincendis; nisi, ordinem & liberalitate non minus, omnia ad quod admodum fieri possit, nulla mihi mentem venient, & multa reperiri possunt. 8 De rebus, rogo vos, ut cogitationem suscipiat. 9. Magrum, Pompeii praefectum, deprehendi. 9. sicut a meo instructio usque facta, & exiis statim in summi facti jam duo praefecti Sabium Pompeii in meam potestatem venerunt, & a me missi sunt, si volent grati esse, debent Pompeium hortari, ut malis mihi esse amicus, quam huius qui & illi, & mihi semper fuerunt inimici usque. quorum amicitiam esse dicitur, ut vult, in hunc statum per venerit.

BALBUS CICERONI IMP. S.

10 **S**V. B. E. Postquam litteras commutavi cum Oppio ad te dedit, ab Casare epistolam accepi, cuius exemplum tibi misit, ex quo vos perspicere poteris, quam tu in concordiam, & Pompeium reconciliare, & quam remotus sit ab omni crudelitate: quod cum sentire, ut debes, valde gaudeo. De te & tua fide, & pietate, idem mehercule, mihi Cicero, sentio, quod tu; non posse tuam jamam & officium sustinere, ut contra eum arma ferat, a quo tantum beneficium te accepisse praedices. Casarem eisdem probaturum exploratum, pro singulari opus huius amicitiae, habere: eique cumulatim sine satif. flurion te certe scio, cum nullam partem belli contra eum suscipias, neque solum eius adversarius fueris, atque hoc solum in re tali & tanto viro, satis habebit, sed etiam mihi ipsi, sua 11 concessit voluntate, ne in tuas litteras, qua contra Lentulum, aut Pompeium futura essent; quorum beneficium maxima haberem: sibi quoque satis dixit, 12 si roga-

tu urbana officia sibi praestitissim; qua etiam illi, si vellent praestare possent, itaque nunc Roma omnia in gratia Lentuli procurrunt, sustinent; meumque officium, fidem pietatem huius praesto, sed mehercule 13 rursus iam abjectam composui, ut si spem non desperatissimam esse puto; quoniam Casare est ea me te qua optare debemus, haec re, mihi placeat, si tibi videtur, ut ad eum scribere, & ab eo praesidium petere, ut petisti a Pompeio, me quidem approbans, temporibus Miloniam. praestabo (si Casarem binerit), cum primum tua dignitas, quam sua utilitati rationem habuerit. Hac quam prudentiam tibi scribam, nescio, sed illud certe scio, me ab singulari amore ac benevolentia, quam unquam scribo, tibi scribere: quod te (ita, incolumi Casare, moriar) tanti facio, ut pauca aquae acris carni habeam, De hac re cum aliquid constitueris, velam mihi scribis, nam non mediocriter laboro, ut utrique ut vis, tam benevolentiam praestare possis: quam mehercule te praestaturus confido. Ita ut valeas.

BALBUS, ET OPIUS, D. M.

CICERONI

NEDUM hominum humanum, ut nos sumus, sed etiam animalium virorum CONSILIA ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent, tamen frece tua humanitate, quod verissimum nobis videtur, de eo, quod ad nos scripsisti, tibi consilium dabimus: quod si non fuerit prudens, 14. ut certe ab optima fide, & optimo animo praescriptum. 15. Nos, nisi id, quod nisi o iudicio Casarem facere oportere existimamus, ut simul Romam venies, agas de reconciliatione gratie sua & Pompeii, id unum salutarum ex ipso cognovissimus, & hortari desistemus, ut velle in rebus interesse, quod iudicium, & maiore cum dignitate per te, qui utriusque es cognovissimus, res tua consistere, aut si ex committaturus Casarem id non salutarum, & cum velle cum Pompeio bellum gerere, scimus; nunquam tibi suaderemus, contra hominem, optime de te merentem, arma ferere; scitis te semper erravimus, ne contra Casarem iugiter, sed cum iugiter, quid salutaris Casar sit, magis opinari, quam sine possumus; non possumus, nisi hoc, non videri eam tuam esse dignitatem, neque solum omnibus cogitamus, ut contra alterutrum, cum utriusque sit maximum necessarium, arma ferat, & hic non dubitamus, quin Casar pro sua utilitate maxime se probaturus, nos tamen (si tibi videbitur) ad Casarem scribemus, ut nos, certiores faciat, quid in hac re aditus sit, a quo se erit nobis scripsimus, statim, qua sententiam, ad te scribemus: & tibi fidem facemus, nos ea suadere, quam tibi videbitur tua dignitas, non Casarem a re, esse utilissima; & hoc Casarem pro sua utilitate in suo probaturum putamus.

CICERO ATTICO S.

TRIS epistolas tuas accepi postidie Idus. erant autem 16. TR. III. pridie Idus datae. igitur antiquissimè cuique primum respondebo. Adtento tibi, ut in Formiano potissimum commoret: 17. etiam de suppeto mari, 17. palpatiboque ut antea ad te scripsi, & quoniam modo 18. possim, voluntate ejus, nullam reipub. partem attingere. Quod laudas, quia oblivisci me scripsi ante facta, 18. & delicta nostra amici: ego vero ita facio, quin ea ipsa, qua a te commemorantur secus ab eo in me ipsum facta esse, non memini: tanto plus 20. ad me valeo beneficii gratiam, quam injuria dolorem, volo, faciamus igitur, ut censes, colligam.

1. Quamvis potes, Torn. quantum potes unde Lamb. conjicit, quantum potes est.
2. Canonibus pridie Idus.) Il. Idus reponit Lamb. Mal. & codd. Mem. Torn. que sequuntur Idibus hęc epistolam libris veteribus à superioribus non separantur.
3. Quod in dicitur quærit.) Vulg. quid mediis quærit.
4. Aulus.) Ita reponit V. V. pro eo quod antea legebatur, Paulus.
5. Alter malit.) D. Et hoc à Dec. Bos in nullo m. l. electionem vulg. ubi malit, reperit in Torn. orat. ubi malit, nota D. aberrat.
6. Reatioribus m. l. Annotat tunc quod in lib. sic emendat V. V. & c. ut spuriam hanc lectonem, dicitur non vult.
7. Mislog, πῶς τ' ἀγ' ἴα.) Mentor, quoniam modo ad eam, & quoniam modo ad eam labor ipsam.
8. De rebus.) Vulg. de his rebus.
9. Sicut a meo instructio.) Vulg. & sic a meo instructio, docet m. l. Pal. re. l. sicut a meo instructio.
10. S. V. B. E.) Lamb. & Bosica legunt, R. v. i. v. m. sequuntur, sed à idem habere.

conjecerat etiam Man. nisi quod E. omiserat.
11. Concessit voluntate.) Sic Lamb. & Bos. ex m. l. vulg. dicitur.
12. Si rogamus ut valeas esse.) Vulg. rogamus ut valeas.
13. Reipub. tam abjectam.) Vulg. reipub. tam abjectam.
14. Ac certe ab optima.) Vulg. & certe ab optima.
15. Nos, nisi id, quod nostro iudicio.) Codd. Memm. neque, nos, habent neque id, verum, mem. id, funditus quidem delet Lamb. os, autem retinet, quia in alijs libris reperitur.
16. Erant de superioribus.) Ita m. l. unus V. l. vulg. & sem.
17. Palpatibus.) Hac est scriptura Dec. Bell. & Cavalc. Aliorum lib. palpatibus, ex quo Casar, palpatibus faciebat, vulg. palpatibus, Man. legi, palpatibus, ut ante ad te scripsit, quoniam mediis, & Lamb. ferè ita nisi quod particula, m. l. omittit.
18. Palpatibus.) Ita Facin. antea habebat palpatibus.
19. Et delicta nostri amici.) Vulg. & delicta nostri amici.
20. Ad me valeo.) Vulg. ad me valeo.

vine futura, colluvie regnare. Multa dis putas huic sententia convenientia. inde ad extremum. Quid si, inquit, Lepidus & Volcatius discedunt? Plano ΑΠΟΡΩ. Quod evenit scitur, & quod egeris, id ΣΤΕΡΚΤΕΟΝ putabo. Si tum dubitares, nunc certe non dubitas, istis manentibus. Deinde in ipsa fuga y. Kal. Mart. INTEREA non dubito, quin in Formiano mansurus sis. commodis: me enim τὸ μέλλον ibi κερδοδέουσι: A. D. Kalend. Mart. cum ille quintum jam diem Brundisii esset, τὴν poterimus deliberare, non scilicet integra re, sed certe minus infraacta, quam si una profecturus es. Deinde iv. Nonas Mart. 2. ἄπο τῆς λήψης cum breviter scriberes, tamen ponis hoc, CRAS scribam plura. Et ad omnia, hoc tamen dicam, non pariete me consilii de tua mansione: Et, quamquam magna sollicitudinis, tamen, quia minus mali puto esse, quam in illa professione, maneo in sententia, Et gaudeo te mansisse. Cum vero jam angeret, & timerem, ne quid a me dedecoris esset admissum; iii. Nonas Mart. TAMEN, se non esse unā cum Pompejo, non sero moleste. p̄stet si opus fuerit, non erit difficile; Et illi, quoquo tempore fiet, erit ἀσφαλτοῦ, sed hoc ita dico si tuo, quia ratio me invidium fecit, eadem cetera ageat, sincere, temperate, prudenter; valeo videro, & consideratus utilitati nostra consulero. vii. Idus Mart. scribis Peducco quoque nostro probari, quod qui erim, cujus auctoritas multum apud me valet. His ego tuis scriptis me consolor, ut nihil a me adhuc delictum puntem, tu modo auctoritatem tuam defendito; 3. adversus me, nihil opus est: sed consicis ego aliis, ego, si nihil peccavi, reliqua tuebor. ad ea tute hortare, & me omnino tua cogitatione adjuva. Hic nihil dum de reditu Caesaris audiebatur. Ego his litteris hoc tamen profeci; perlegi omnes tuas, & in eo acquievi.

CICERO ATTICO, S.

EXTREMUM nostrum scis Puteolis esse: quod cum dixeret quodam esset auditum, qui se diceret eum in Appia: cum is paululum lecticam aperuisset, cognosse, & etsi vix verisimile, nisi tamen Puteolos pueros, qui pervestigarent, & ad eum litteras. inventus est vix in hortis suis late occultans, litterasque mihi remisit, mirifice gratias agens Casari: de suo autem consilio C. Cacio mandata ad me dedisse. eum ego hodie expectabam, id est 6. xiiii. Kal. April. Venit etiam ad me Marius 7. Quinquatribus, homo inehercule, ut mihi visus est; temperatus & prudens: 8. existimatus quidem est semper auctor otii. quam ille huc non probare mihi quidem visus est: quam illam tuam, ut tu appellas, timere: huic ego in multo sermo-

ne epistolam ad me Caesaris ostendi, eam, cujus exemplum ad te antea misi; rogavique, ut interpretaretur, quid esset, quod ille scriberet, consilio meo si uti velle; gratia, dignitate, opererem omnium. respondit se non dubitare, quin & opem, & gratiam meam ille ad pacificationem quaereret. utinam aliquid in hac miseria Reipub. πολιτικῷ opus efficeret & navare mihi liceat. Marius quidem & illum in ea sententia esse confidebat, & se auctorem fore pollicebatur. Prædie autē apud me Crassipes fuerat, qui se pridie Nonas Mart. Brundisii profectum, & atque ibi Pompejum reliquisse dicebat: quod etiam, qui xix. Idus illinc profecti erant, nuntiabant: illa vero omnes, 9. in quibus etiam Crassipes, 10. qui prudentia potius attendere, sermones minacis, inimicos optimatum, municipiorum hostis, meras proscriptio-nes, meros Sullas: quæ Luccejum loqui? quæ totam Græciam? quæ vero Theophanem? & tamen omnis spes salutis in illis est; & ego excubo animo, nec partem ullam capio quietis; & ut has pestes effugiam, cum dissimillimis nostris esse cupio, quid enim tu illic Scipionem, 11. quid Faustum, quid Libonem prætermisurum sceleris putas? quorum CREDITORES convenire dicuntur, quid eos autem, cum vicerint, in civis effecturos? 12. quam verò μακροψυχίας Cnæi nostri esse? nuntiant Ægyptum, & Arabiam ὁδοίμεθα, 13. & Μεσοποταμίαν cogitare, Hispaniam abiecit, monstra narrant; quæ salia esse possunt, sed certe & hæc perditæ sunt, & illa non salutaria. Tuas litteras jam dedidero. 14. post fugam nostram numquam jam nostrum earum intervalum fuit. Misi ad te exemplum litterarum mearum ad Casarem; quibus me aliquid profecturum puto.

CICERO IMP. S.D. CÆSARI IMP.

Vtlegi tuas litteras, quas à Furnio nostro acceperam, quibus mecum agebas, ut ad urbem essem, se velle uti consilio & dignitate mea, minus sum admiratus: de gratia & de ope quid significares, necum ipse quaerebam: spe tamen deducebam ad eam cogitationem, ut te pro tua admirabili ac singulari sapientia de otio, de pace, de concordia civium agi velle arbitrarer. Et ad eam rationem existimabam satis aptam esse naturam & personam meam, quod si ita est; & si qua de Pompejo nostro tuendo, & tibi ac Reip. reconciliando cura te attingit; magis idoneum, quam ego sum, ad eam causam profectio reperietur: neminem: qui & illi semper, & Senatus, cum primum posui, pacis auctor sus, nec sumis armis, belli ullam partem attingi; judicavique eo bello te violari, contra cuius honorem, populi Romani beneficio concessum, inimici, atque invidi niterentur, sed ut eo tempore non modo 15. ipse fautor dignitatis

1. Στερκτέον.] AEqui bonique consulendum. Vulg. στεργτέον.
 2. Ἰπὸ τῆς λήψης.] Sub accessionem febris. Sic resoluti Victorius ex ml. (no pro eo quod vulgabat Cō δὲ πολιοῦς πει.
 3. Adversus me nihil opus esset, sed consicis ego aliis.] Ita Bosius, quem fecit per omnia sequitur Innuius, emendat: hanc corruptam Decurati Basilinensis, adversus me nihil opus est, consicis ego aliis. vulg. adversus me nihil opus est, consicis ego aliis. Lambinus veteri legit: Tu modo auctoritatem tuam defendito: adversus alios nihil opus est: si mihi nullum esse vestigium jam esse, nihil sperare. &c.
 4. Extremum.] In vulgata editione hæc epistola unicam constituit cum sequenti.
 5. Est vix verisimile.] Vulg. vix verisimile.
 6. xiiii. Kal. Ita Bosius ex Decurati: vulg. xv.
 7. Quinquatribus.] Hoc glossema esse putat Manutius, sed Bosius ostendit probum esse.
 8. Existimatus est quidem semper auctor otii.] Pro, auctor otii, ml. Victor habet, nulli otii.
 9. In quibus etiam Crassipes.] Bosianus liber, in quibus Crassipes est: pro Crassipes, in Tornæi & Cruell. Crassipes.
 10. Qui prudentia potius attendere.] Veteres libri, potius, scripsit Bosius pro, vulg. potius.
 11. Quod Casarem.] Est hæc emendatio Victorii, prius ediderant, quid Casarem.
 12. Quam verò μακροψυχίας Cnæi.] Ita restituit Victorius ante pro Co. legebatur, nec; vulg. quam verò p̄ me μακροψυχίας.

Magnus, teste Manutio, μακροψυχίας, malebat. parum apte. est enim μακροψυχία, largianimitas proprie, ut μάχθη seu μήκη, largiandi. Interpretatur autem Dauquejus Pompeji patientiam monstri aliquid alere, quod & Cicero metuit. Sic μακροψυχίας non est magnus sibi homo, sed largus, qui, & p̄stet veteribus Auctor. Neque enim Pusillum Pompeji animum notat Tullius, sed patientem esse, quibus mederi non potest, nisi in Ægypto aut Arabia vires firmet aegætiæ. Patientem inquam; quali modo vertit interpretes Auctor. Apollol. cap. xxvi. illud S. Paulli; μακροψυχίας ἀγαθὴ μέρις pat. enter me audias. Sed & magnam animum fas interpretari Latinius loquenti; idque ex variis harum Epistolarum locis, præsertim ex libro x. epist. 7. Nisi forte huic an. sicut in Pompeji an. abjecturum p̄ me 3. an. me omne consilium Themistocleum, &c. en. Cn. nostri μακροψυχίας, hæctenus Dauquejus.
 12. Et Μεσοποταμίαν.] Post, Arabiam ὁδοίμεθα ml. Bosii subjiciunt, & Μεσοποταμίαν, quemodo ille edendam curavit.
 13. Post fugam nostram, numquam jam nostrum earum intervallum fuit.] Hinc Anc. Augustinus conjiciebat, numquam jam meliorem earum intervallum fuit. Vrsino placeret magis si ita legeretur; numquam jam vestigium earum intervallum fuit.
 14. Ipse fautor dignitatis.] Alii libri auctor. Bosii veteres fautor; quod probaret Manutius si in suis existeret. Vrsino autem placet adjuver dignitatis; ut est in suo ml.

gnitatu tua sui, verum etiam ceteris auctor ad te adjuvandum; sic me nunc Pompei dignitas vehementer movet. aliqui enim sunt animi, cum vos duo delegi, qui praecipue colere, & quibus esse sum amicus sumus. Quamobrem a te peto, vel posui omnibus precibus oro, & obsecro, ut in tuo maximo curi aliquid imperitiae temporis huc quoque cogitationi, ut tuo beneficio bonus vir, gratus, pius denique, esse in maximo beneficii memoria possim; qua si tantum ad me ipsum pertinerent, sperarem me a te tamen impetraturum. sed, ut arbitror, & ad tuam fidem, & ad Rempub. pertinet, & me e paucis, & utriusque vestrum, & ad civium concordiam, per te, quam accommodatissimum, conservari. Ego, cum antea tibi de Lentulo gratias egissem, cum et salutis, qui mihi fuerat, fuisset; tamen, lectu ejus litterarum, quae ad me gratissimo animo de tuo liberalitate, beneficioque misisset, eandem me salutem a te accepisse putavi, quam illo: in quem si me intelligi esse gratum; cura, obsecro, ut etiam in Pompejum esse possim.

CICERO ATTICO, S.

L EGERAM tuas litteras XIII. Kalend. cum mihi epistolaribus etiam exitus portus teneri. non mediis fidius praelacrimis possum rel qua nec cogitare nec scribere. mihi ad te exemplum, miseris nos, cur non omnes fatum illius unum exsecuti sumus? 2 ecce autem a Mario & Trebatio eadem: quibus Minturnis obvii Caesaris tabellarii. torqueor infelix ut jam illum Mucianum exitum exoptem. at quam honesta, at quam expedita tua consilia quam evigilata tuis cogitationibus, qua itinere, qua navigationis, qua congressus, sermonisque cum Caesare? omnia tum honesta, tum cauta. in Epirum vero invitatio quam suavis; quam liberalis, quam fraterna? De Dionysio, sum admiratus: qui apud me honoratior fuit, quam apud Scipionem Laetius: a quo impurissime haec nostra fortuna & despecta est. odi hominem, & odero: utinam ulcisci possem: sed illum ulciscuntur mores sui. Tu, quae nunc vel maxime, quid agendum nobis sit, cogita. Populi Romani exercitus Cn. Pompejum circumspicit; fossa & vallo septum tenet, fuga prohibet; nos vivimus, & stat urbs ista? Praetores jus dicunt? Aediles ludos parant? viri boni usuras perscribunt? ego ipse sedeo? coner illuc ire, ut insanus? implorare fidem municipiorum? boni non sequentur; leves irridebant; retum novarum cupidi, victores praefertim & armati, vim & manus afferent. Quid censes igitur? 4. equidnam est tui consilii ad finis hujus miseritiae vitae? nunc doleo, nunc torqueor, & cum quibusdam aut sapiens video, quod una non irerim, aut felix fuisset, mihi contra, numquam enim illius victoriae socius esse volui; calamitatis mallem fuisse. quid ego nunc tuas litteras, quid tuam prudentiam, aut benevolentiam implorem? actum est. nulla re jam possum juvari qui ne quid optem quidem jam habeo, nisi ut aliqua inimici misericordia liberemur, & *συν ἴσ' ἐνυμ. λδγ.*

1. *Me e paucis, & utriusque vestrum, & ad civium concordiam.* Hae est scidarum lectio; vulgo me & pacis utriusque vestrum. Etc. Vocem pacis ut spurium collit Lambinus: Esrenus legit, me & pacis utriusque vestrum. Iam ut in omnibus legitur Bostius, nisi quod e. m. f. Pal. adicit voculam, ab & legit; e paucis ad utriusque, & e. m. f. Vriani habet, me & pacis utriusque vestrum auctoritate & adicitur, & c.

2. *Ecce autem a Mario* Vulg. Ecce autem a Mario.

3. *Disposita est.* Vulg. despecta est.

4. *Equidnam est tui consilii ad finis hujus miseritiae vitae?* Hae emendatio est Bostii an ex conjectura, an ex libris parum mihi constat. Manuscriptorum alii habent ad finis, alii ad finem. Vriani codex, ac finis. Palatini duo, ad finem. Manutius ex ultimata patere sententiam si sic legatur: quid censes igitur, & quidnam est tui consilii? quid? finis hujus miseritiae vitae.

5. *Quam quibusdam* Ita restituit Victorius ex suis libris, antea legebatur, quidem.

6. *συν ἴσ' ἐνυμ.* Non est verus sermo.

7. *Εὐχόμενος quasi Caesaris.* Iunius ait missunum Palat. delere vocem quae.

8. *Ne interim potest quicquam fieri, sed ut exoptari quidem.* Sed, abest vulgo. Victorius ait se hunc locum restituisse quum antea legeretur, ut interim quae non modo statim, sed ut, & c.

9. *Ecce illa exult.* Vulg. illam.

10. *Autam valde eorum ob causam, plane nescio.* Sic Decurtatus, vulg.

ut opinor, ille de ratibus. quid enim est, quod Dolabella his litteris, quas 11. Idus Mart. a Brundilio dedit, hanc *εὐχόμενος* quasi Caesaris scriberet, Pompejum in fuga esse? cumque primo vento navigaturum? quod valde discrepat ab his epistolis, quarum exempla antea ad te misit, hic quidem mera seclera loquuntur. sed non erat nec recentior auctor, nec hujus rei quidem melior Dolabella.

CICERO ATTICO, S.

T UAS XI. Kalend. accepi litteras, quibus omnia consilia differis in id tempus, cum scierimus, quid actum sit: & certe ita est: s nec interim potest quidquam statui, sed nec cogitari quidem, quamquam haec mihi litterae Dolabella jubent ad pristinas cogitationes reverti, fuit enim pridie Quinquatrus egregia tempestas, qua ego illum usum puto. *Συναγωγὴ* consiliorum tuorum non est a me collecta ad querelam, sed magis ad consolationem meam: nec enim me tam haec mala angebant, quam suspicio culpa, ac temeritatis meae: eam nullam puto esse: quoniam cum consiliis tuis mea facta & consilia consentiunt. Quod mea praedicatione factum esse scribis magis, quam illius merito, ut tantum ei debere viderer; est ita. 9 ego illa extuli semper, & eo quidem magis, ne quid ille superiorum meminisse me putaret: quae si maxime meminisset; tamen illius temporis similitudinem jam sequi deberem, nihil me adjuvit, cum posset: & postea fuit amicus, 10 etiam valde: equam ob causam plane nescio, ergo ego quoque illi, quum etiam illud par in utroque nostrum, 11 quod ab eisdem illi lecti sumus, sed utinam tantum ego ei prodesse potuissem, quantum mihi ille potuit, mihi tamen, quod fecit, gratissimum: nunc eum juvare qua re possim, scio: nec, si possem, cum tam pestiferum bellum pararet, adjuvandum putarem. tantum offendere animum ejus hic manens nolo. nec mehercule ista videre, qua tu potes jam animo providere, nec interesse istis malis possem. sed eo tardior ad discedendum fui, quod difficile est de discessu voluntario sine ulla spe reditus cogitare. nam ego hunc ita paratum video pediatu, equitatu, classibus, auxiliis Galiorum, quos Marius 12 *ἐλάπηρον*, ut puto; sed cente dicebat, 13 peditum *κοινοῦ*, equitum sex polliceri sumptu suo annos decem. 14 sed sit hoc *λάπηρον*, magnas habet cente copias: & habebit, 15 non, ut ille, vestigal, sed *εὐνυμῶνα*, adde confidentiam hominis; adde imbecillitatem bonorum virorum; qui quidem, quod illam sibi merito itatum putant, oderunt, 16 ut tu scribis, ludum, ac vellem, scribis, quoniam hic significata te. sed et iste, quia plus ostenderat, quam fecit; & vulgo illum, qui amantur, non amant, municipia vero, & rusticis Romani illum metuunt, hunc adhuc diligunt: quare ita paratus est, ut, etiam, si vincere non possit, quo modo tamen ipse vinci possit, non

Et tam valde, & quum ob causam, plane nescio.

11. *Quod ab eisdem illi lecti sumus.* Ita se conjectura reposuisse *λαπηρον* Lambinus. sed ita Cavalcanis librum habere testatur Manutius & Victorius. Memm. codd. Bessarionis, Massii, & aliorum habent *διελάρη*, unde Manutius conjicit legendum *ελάρη*.

12. *Εὐλάπηρον.* Falsò ostentabat, insolentius jactabat. Ita Manutius, Malaspina, Lambinus; Bostius reposuerunt. Victorius *εὐλάπηρον* seu *σελάπηρον* legit, quod postremum vulgo receptum est.

13. *Peditum κοινου.* Deest hic numerus peditum & equitum quem ex Decurtato sic Bostius expressit.

14. *Σελάρη hoc λάπηρον.* Falsa quaedam ostentatio. Hoc ex antiquo suo reposuit Victor. & rejecit *ψυδρὸς* illud *ψυδρὸς* quod ibi antea habebatur.

15. *Non ut ille vestigal.* Restituit particulam, ut, ante vocem, ille, ex Decurtato Bostius.

16. *Ut in scribis ludum, ac vellem, scribis quoniam hic significata te, sed des istis, quia plus ostenderat, quam fecit; & vulgo illum, qui amantur, non amant, municipia vero, & rusticis Romani illum metuunt, hunc adhuc diligunt: quare ita paratus est, ut, etiam, si vincere non possit, quo modo tamen ipse vinci possit, sed & iste.*

non videam. ego autem non tam $\epsilon\gamma\gamma\eta\tau\alpha\iota$ huius timeo, quam $\epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$. $\alpha\iota\ \delta\ \epsilon\pi\ \tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\iota\sigma\iota$ dicitur, inquit Platonius, $\alpha\iota\ \delta\ \epsilon\pi\ \mu\epsilon\mu\eta\gamma\epsilon\mu\epsilon\iota\sigma\iota$ $\alpha\iota\ \delta\ \alpha\lambda\lambda\eta\lambda\epsilon\tau\epsilon\iota$ video tibi non probari: quæ ne mihi quidem placebant, sed habebam in illis & occultationem, & $\epsilon\pi\alpha\gamma\gamma\epsilon\iota\sigma\iota\sigma\iota$ fidem: quæ si mihi Brundisii suppetunt, mallem. sed ibi occultatio nulla est. verum, ut scribis, & cum scierimus, Viris bonis me non nimis excuso, quas enim eos cenas & facere, & obire & scripsit ad me Sextus? quam lautas? quam tempestivas? sed sint quamvis boni, & non sunt meliores, quam nos: moverent me, si essent fortiores. De Lanuino Phameæ, erravi: Trojanum & somniam. id ego volui Q. sed plurius est. istuc tamen caperem emeret, si ullam spem fruendi viderem. Nos quæ monstra quotidie intelligimus, ex illo libello, qui in epistola conjectus est. Lentulus noster Puteolis est $\alpha\delta\ \mu\epsilon\gamma\alpha\iota\sigma\iota$, & ut Cælius narrat, quid agat: $\tau\omicron\ \delta\ \epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$ Corinthiensem reformidat: Pompejo nunc putat iatisfactum: beneficio Cæsarum movetur, sed tamen movetur magis prospecta re. 11. Tene hæc ferre posse? Omnia misera: sed hæc nihil miserius: Pompejus 12. N. Magium de pace misit, & tamen oppugnatur, quod ego non credebam: sed habeo à Balbo litteras, quarum ad te exemplum misit: lege quæso, & illud infimum caput ipsius Balbi, optimi, cui Cæsar noster 13. locum, ubi hortos edificaret, dedit: quem cui nostram non sæpe pretulit? itaque miser torquetur, sed, ne bis eadem legas, ad ipsam epistolam rejicio. spem autem pacis habeo nullam. Doli-bella suis litteris, Idibus Mart. datis, merum bellum loquitur. maneamus ergo in illa eadem sententia misera & desperata: quando hoc miserius esse nihil potest.

BALBUS CICERONI IMP. S.

CÆSAR nobis litteras per breves misit, quarum exemplum sub-
scripsi. brevis epistola scire poteris eum valde esse disensum,
qui tota de re tam breviter scripserit. si quid præterea novi fuerit,
statim mihi scribam.

CÆSAR OPIO CORNELIO S.

D. VII. Id. Mart. Brundisium veni: ad munus castra po-
sui. Pompejus est Brundisii. misit ad me N. Magium de pa-
ce. que visa sunt respondi. hoc vos statim scire velui. cum in spem
venis, 14. de conspectu aliquem me consistere, statim vos certiores
faciam. Quomodo me nunc putas, mi Cicero, torqueri, postquam

versus in spem pacis veni, ne qua re vorum compositionem impediat?
namque, quod absens facere possum, opto. quod si una esset, aliquid
fortasse 15. proficere possem videri. nunc expectatione crucior.

CICERO ATTICO, S.

MISERAM ad te 16. Id. Kalend. exemplum epistolæ?
Balbi ad me, & Cæsarum ad eum: ecce tibi, eodem
die Capua litteras accepi ab Q. Pedito, Cæsarem ad se pridie
Idus Mart. 17. misisse hoc exemplo, Pompejus si oppido
tenet, nos ad portus castra habemus. eonamur opus magnum & mul-
torum dierum, propter altitudinem marii sed tamen nihil est quod
petitis faciamus ab utroque portu cornu males facimus, ut aut illum
quamprimum intrare quod habet Brundisii copiarum cogamus, aut
exitu prohibeamus.
Ubi est illa pax, de qua Balbus scripserat torqueri se? ec-
quid acerbius? ecquid crudelius? atque 18. eam loqui
aut $\epsilon\pi\epsilon\theta\eta\tau\alpha\iota$ narrabat; Cn. Carbonis, M. Bruti se pœnas per-
sequi, omniumque eorum, in quos Sulla Crudelis hoc so-
cio fuisset: 19. nihil Curionem se ducere facere, quod non
hic Sulla ducere fecisse ad ambitionem, quibus exilii pœ-
na superioribus legibus non fuisset; ab illo partiæ prodito-
res de exilio reductos esse: queri de Milone per vim
expulso: neminem tamen se violaturum, 20. nisi qui arma
hæc, contra Brubius quidem à Curione 11. Id. profectus,
homo non infans. 21. sed qui S.ulli non dicat, plane nescio,
quid agam, 22. illinc equidem Cæsarem profectum puto,
quidquid est, biduo sciemus. 23. A te nihil, ne Anteros qui-
dem, qui à te litterarum: nec minime, quid enim est quod
scribamus? ego tamen nullum diem prætermitto. Scripta
epistola, litteræ mihi ante lucem à Lepta Capua reddita
sunt Idib. Mart. Pompejum à Brundisio conscendisse, 24. at
Cæsarem A. D. vii. Kalend. Apr. Capuæ fore.

CICERO ATTICO, S.

CUM dedissem ad te litteras, ut scires Cæsarem Capuæ?
Cvii. Kalend. fore. 25. allata mihi sunt litteræ eum in
Albano apud Curionem v. Kalend. fore eum cum videro,
Arpinum pergam. si mihi veniam, quam peto, dederit,
utur illius conditione: sin minus, impetram aliquid à me
ipso, ille, ut ad me scripsit, legiones singulas posuit Brun-
disii, Tarenti, Siponti, claudere mihi videtur maritimos
exitus: & tamen ipse Græciam spectare poterit, quam Hi-
spanias, sed hæc longius absunt. Me nunc & congressus
hujus

1. Γογγύται.) Præstigias; malitiosas blanditias.
2. Πεθηνάχλαι.) Squalorem violentam, tyrannorum enim
proceri inquit Plato, permixta sunt, ut scis, necesse est tibus.
3. Ιλλα ἀλλήλων.) Loca portu carentia, loca impertiosa. Ita Vi-
ctorius scribendum & orationem pungendam esse docet.
4. Sed habet in illis & occultationem.) Et hunc locum, sanavit Vi-
ctorius, antea habebatur, & cæculi sic emant. Iunius ex mss. Palat. le-
git habebat in illis spem & occultationem.
5. Cuius scripsimus.) In libro impresso Manutii erat cuius scripsimus: unde
ille malebat, cum scripsimus.
6. Scripsit ad me Brundisii.) Tæternus, pro dixit, respondebat, Cælius.
7. Non sunt illi litteræ.) Legendum fortasse est, ut videtur Lambino:
non sunt quæ nos.
8. Iunius idem.) Vult, scripsit, Cælius.
9. Ut Cælius narrat.) Vult, scripsit, Cælius.
10. Δις τρονίω.) Infamiam.
11. Non hæc forte pisse.) Id est à vulg. vocula, sed quam Boetius ex De-
cretato retulit: in quo hæc verba sic corrupte concipiuntur, ut nec hæc
pisse sunt.
12. N. Magium.) Et hic & infra impressi habent, Ca. Magium.
13. Iunius ubi hæret acrisse.) Ita reposuit Boetius, pro corrupto illo;
Iunius ubi hæret ad pœnas. Iunius ex duobus Palat. locum habere, ut
ut ubi ad pœnas, tertius m. Pa. habet, ubi, non, ut.
14. Dicitur ipsius aliquid autem scripsit.) Virgilius suspicatur verba illi
quæ in conspectu officina illi.
15. Scripsit ad me Brundisii.) Verbum, videri, desit in vulg.
16. Id. Kal. Id. Mart. onis tibi det esse Manutio: vulg. Id. Kal.
17. Scripsit ad me Brundisii.) Vult, scripsit, Cælius.
18. Cuius qui autem scripsit.) Vult, loqui quidam autem scripsit.

19. Nihil Curionem se ducere facere? quid non hic Sulla ducere fecisse ad am-
bitionem, quibus exilii pœna superioribus legibus non fuisset? Curionem, pœ-
na Curionem poluit Victorius; Boetius vero præter distinctionem, mutavit, scri-
psit, in scripsit. Iunius nihil in texto, distinctionem solam movet hoc
modo, quod non hic Sulla ducere fecisse ad ambitionem: vulgus enim sic di-
stinguitur, quod non hic Sulla ducere fecisse. Ad hunc. Manutius sic con-
iicit, ab hoc lege de Anteros nova: quibus exilii pœna superioribus legibus non
fuisset, videtur: ab illo partiæ proditorie exilio reddidit esse? & hujus con-
iectorum Lambinus in editionem suam reulit. Ceterum pro proditorie
Fæternus legebat proditorie.
20. Nisi qui arma hæc, contra.) Ita Boetius ex Scidis: Vulgus nisi qui
arma hæc contra, quod Victorius jam ex parte emendaverat, rejiciens
duas illas voces, se movit, que post, contra legebantur; Iunius vero
si à Ringo, ut scripsit arma. Hæc contra Boetius.
21. Sed qui S.ulli.) Separavit hic Boetius notam S. à vobulo qui,
quod importune adhaerent. Manutius commodum exitum habet sen-
tium esse si ita distingueretur, sed quæ, ubi non dicat. Vetus liber Vrsini
habebat, sed quid si ille non dicat. Toræ sed quæ illi non dicat: unde
Lambinus olim pœnerat emendandum, sed quæ illi non dicat. Turne-
bus lib. 1. c. 21. conjicit, sed qui se non dicat: qui addat.
22. Illinc equidem.) Hic receptam lectionem servavit Victorius: ait ta-
men suam antiquam habere, idem equidem: quod omnino probat Gisa-
nius, in indice Lucetiano. vulgus illinc quidem.
23. A te nihil, ne Anteros quidem, qui à te litterarum.) Coniector hæc
est Boetius, adiuta corrupta hæc Decretati scriptura, à te nihil, ne ante pœ-
nam quæ à te. Iunius hic Boetium sequitur, sed aliquid in disti. Alon-
bos mutat. Ceterum Manutius qui hinc novam epistolam ordinet, le-
git, a se nihil, ne ante pœnas quidem quid litterarum. Piane ita vul-
gus et Manutius, nisi quod nulla distinct. post vocem nihil. Lambin. à
te nihil scripsit, ne ante dicit quidem quæ quæ.
24. Ad Cæsarem.] Vult, ut Cæsarem.
25. Allata mihi sunt litteræ.] Vult, allata mihi sunt Capua litteræ.

hujus stimulat; (is verò adest) 1 & primas ejus actionis horreo volet enim, credo, s. c. facere: volet Augurum decretum: rapimur. aut absentes vexabimur: vel ut Consules roget Prætor, vel Dictatorem dicat: quorum neutrum jus est. 2 sed si Sulla potuit efficere, ab Interrege 3 ut Dictator diceretur, & Magister equitum, cur hic non possit? nihil expedio, nisi ut aut ab hoc, tamquam Q. Mucius, aut ab illo, tamquam L. Scipio. Cum tu hæc leges, ego illum fortasse convenero 4 *τῆλα, κῆρυκες*, ne illud quidem nostrum proprium, erat enim spes proinquit reditus; erat hominum querela, nunc exite cupimus; qua spe reditus, mihi quidem numquam in mentem venit non modo autem nulla querela est municipalium hominum, ac rusticorum, sed contra meruunt, ut crudelem, iratum, nec tamen mihi quidquam est miserius, quam remanuisse; nec optatius, quam evolare, non tam ad belli, quam ad fugæ *fortitatem*, sed tu omnia consilia differebas in id tempus, cum sciremus, quæ Brundisii acta essent. scimus nempe: hæremus nihilo minus, viz enim spero mihi hunc ñeniam daturum: et si multa affero iusta ad impetrandum, sed tibi omnem illius, meumque sermonem, omnibus verbis expressum, statim mittam. Tu nunc omni amore enitere, 5 ut nos cura tua, & prudentia joves, ita subito accurrit, ut ne 6 T. Rebilum quidem, ut constitueram, possim videre, omnia nobis imperata agenda, sed tamen,

— 7 *ἄλλα ἔργα αὐτῆς*, ut ait ille,

Ἄλλα ἔργα δαίμων ὑποτίθηται.

quidquid egero, continuò scies Mandata Cesaris ad Consules & ad Pompejum, quæ rogas, nulla habeo: 8 quæ Ægypta attulit, illa 9 mihi ad te ante: è quibus mandata puto intelligi posse. Philippus Neapoli est, Lentulus Puteolis. De Domitio, ut facis, sciscitare, ubi sit, quid cogitet. Quod scribis, asperius me, quam mei patiantur mores, de Dionysio scripsisse: 10 vide, quàm sim antiquorum hominum, te mediis fidiis hanc rem gravius putavi latitum esse, quàm me. nam præterquam quòd te moveri arbor oportere injuria, quæ mihi à quoquam facta sit; præterea, 11 *ipsam* quodam modo hic violavit, cum in meam improbus fuit? sed tu id quanti æstimes, tuum judicium est, nectamen in hoc tibi quidquam oneris impono, ego autem illum malè sanum semper putavi, nunc etiam impurum & sceleratum puto: nec tamen mihi inimiciorum, quàm sibi. 11 Philargyo bene curasti, causam certè habuisti & veram & bonam; relictum esse me potius, quàm reliquisse. Cum dedissem jam litteras A. D. iix. Kalend. quos 12 cum Matio pueri, & Trebatio miserum, epistolam mihi attulerunt hoc exemplo;

MATIUS ET TREBATIUS CICERONI IMP. S.

CUM Capua exissetus, in itinere audimus Pompejum Brundisio A. D. XVI. Kalend. April. cum omnibus copiis, 13 quos habuisti, profectum esse: Casarem postero die in oppidum intrasse; concretionatum esse; inde Romam contendisse; velle ante Kalend. esse ad urbem, & paucos dies ibi commorari, deinde in Hispanias proficisci. N. ñ non alienum visum est, quomam ad adventu Cesarum pro certo habebamus, 14 pueros ad te remittere, ut id tu quamprimum scires. Mandata tua nobis cura sunt, eaq; ut tempus postularis, agemus. Trebatius Scævola facis ut antecedit. Epistola conscripta, nuntiatum est nobis, 15 Casarem A. D. VII. Kalend. April. Beneventi mansurum, A. D. VII. Capua, A. D. VI. Sinuessa. 16 hoc pro certo putavimus.

CICERO ATTICO, S.

CUM, quod scriberem ad te, nihil haberem: tamen, ne quem diem intermitterem, has dedi litteras. A. D. vi. Kal. Cesarum sine esse mansurum nuntiabant. ab eo mihi litteræ reddi sunt A. D. VII. Kal. quibus jam opes meas, non, ut superioribus litteris, opem, expectat, cum ejus clementiam Confinensem illam per litteras collaudavisses, rescriptis hoc exemplo.

CÆSAR IMP. CICERONI IMP. S. D.

RE CTE augurari de me (bene enim tibi cognitus sum) nihil à me abesse longius crudelitate, atque ego cum ex ipsa re magnam capio voluptatem: tum, mem factum probari ab te, 17 triumpho gaudio: neque illud me movet, quod ii, qui à me dimissi sunt, dicebantur dicuntur; ut mihi rursus bellum inferrent: nisi enim malo quam & me maiorem esse, & illos sui. Tu velis mihi ad urbem præstare, ut tui consilii, atque opibus, ut consuevi, in omnibus rebus utar. Dolabella tuonihil scire mihi esse jucundius, hanc adeo habeo gratiam illi: neque enim aliter facere poterit: tanta est humanitas, ut sensus, ea in me est benevolentia.

CICERO ATTICO, S.

TREBATIUM VI. Kal. quo die has litteras dedi, expectabam, ex ejus nuntio, Matique litteris meditabor, 17 quo modo cum illo loquar ò tempus miserum/nec dubio, quin à me contendat, ad urbem veniam. Senatum enim Kalend. velle te frequentem adesse, etiam Formis proficisci iussit, ergo ei negandum est? 18 sed quid præcipis? statim ad te perlicribam omnia, ex illius sermone statim, Atque nunne mihi eundem sit, an quò aliò. Volo Cicero meo rogam puram dare. istic puto, tu, quæso, cogita quid deinde, nam me habebet molestia reddiderunt. A Curio velim scire, eequid ad te scriptum sit de Tiberone. ad me enim ipse Tiro ita scripsit, ut vereret, quid agat. 19 qui autem veniunt inde *κινδυνωδῶς* nuntiant, sanè in magnis curis etiam hæc me 20 sollicitat. in hac enim fortuna perutilis ejus & opera & fidelitas esset.

CICERO

1. Et primas ejus actionis.) Victorius emendavit, prima, quod vulgò receptum est.

2. Sed si Sulla.) Est à Tornæi & Crusell. vulgò, & si Sulla.

3. Ut dilator diceretur & magister equitum.) Lambinus assentitur Malaspina, existimanti hoc totum, & magister equitum, esse delendum, quoniam à nonnullis miss. abest.

4. Τῆλα, κῆρυκες.) Supplendum ex Homero: ἔτλησθε, perfer, gravius tulisti. Hoc restituit Victorius, qui tamen existimat debere scribi, τῆλα & κῆρυκες.

5. Ut nos cura tua.) Vulg. tui curatus.

6. T. Rebilum.) Tornæi & Crusell. & Malasp. eodd. Trebilum; è quibus T. Rebilum. fatis Bofius, olim formis excusi habebant Trebilum, quam veterem lectionem esse assent Victorius; nonnulli postea in Trebatium converterunt; Turnebus in T. Rebilum, d. cap. 27.

7. Ἄλλα ἔργα.) Alia quidem ipse, alia autem vel Deus suggereret.

8. Quæ Ægypta attulit.) Turnebo ita legenti assentitur Bofius. Verum ait in veteribus libris esse; quæ descripta attulit, quod etiam vulgati omnes habent.

9. Mihi ad te ante.) E Tornæi & Crusell. vocem ante reposuit Bofius.

10. Vide quam sim antiquorum hominum.) Castigavit ita Victorius. Antea, vide quam sit, legebatur.

11. Philargyone bene curasti.) Verbum curasti, addidit ex Tornæi & Crusell.

12. Cum Matio pueri.) Vulg. pueros.

13. Quos habuisti.) Vulg. quos habueret.

14. Pueros ad te.) Vulg. pueros tuos ad te.

15. Casarem A. D. iix. Kal. April. Beneventi mansurum a. d. VII. Capua a. d. VI. Sinuessa.) Vulg. sic legitur; Casarem ad iix. Kal. Capua ad VII. Sinuessa.

16. Hoc pro certo.) Vulg. hæc pro certo.

17. Triumpho gaudio.) Ita Lambin. ex Tornæi & Bofius ex Crusell. Victoriana cunctio, triumpho & gaudio.

18. Sed quid præcipis? statim.) Decurtati hæc lectio est, quomodo coniecerat legendum Turnebus libro 1. cap. 27. Victorius scribit, quid præcipis? statim, &c. idque vulgo receptum est. Færnus & Lambinus respondent, præcipio; alii præcipis. Verum ait m. unum habere præcipis. Ante Victorium ubique legebatur, sed quid præcipis sensum? quæ lectio proximè accedit illam quam Junius se in duobus Palat. repetisse ait sed quid præcipis sensum? & stat.

19. Qui autem veniunt inde κινδυνωδῶς nuntiant.) Conjectura hæc est Bofii, adjuncta corrupta hac lectione Decurtati, in ñnibus. Bessartionis liber habet, in id modo nuntiant; ita & Tornæi. testis Bofio, nisi quod servat, nuntiant. Crusellinus, in ñnibus. Lambinus qui ait Tornæianum habere, qui autem veniunt, iuni ad modo nuntiant, inde conjicit, qui autem veniunt, inani ad modo nuntiant. Junius ait se proximè veterem scripturam repone, qui autem veniunt, inani ad modo nuntiant.

20. Sollicitat.) Vulg. sollicitat.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
LIBER DECIMVS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO. S.

ERTIO Nonas cum in Laterium fratris venissem, accepi literas, 1 & paulum lectis respiravi: quod post has ruinas mihi non acciderat. per eum magni aestimo, tibi similitudinem animi nostri, & factum nostrum probari. Sexto enim nostro quod scribis probari, ita laetor, ut me quasi patris ejus, cui semper uni 2 plurimum tribui, iudicio comprobari putem: qui mihi quod saepe soleo recordari, dixit olim, 3 Nonis illis, illis Decembribus, cum ego, Sexte, 4 quidnam ergo?

5 Μη μὲν, inquit ille, ἀσπυδὲς γὰρ καλεῖσθαι ἀπολοίμην, ἄλλα μέγας ῥέως π, καὶ ἑσπερῶσι πυρὸς ἔχ. ejus igitur mihi vivit auctoritas; & simillimus ejus situs eodem est apud me pondere. quo fuit ille: quem salvere velim jubeas plurimum. Tu tuum consilium etsi non 6 in longinquum tempus differs, (jam enim illum emptum pacificatorem perorasse puto; jam actum aliquid esse in consensu Senatorum. 7 Senatium non enim puto) tamen 8 suspensum me inde tenes, sed eo minus, quod non dubito, quid nobis agendum putes. quid enim Flavio legionem & Siciliam 9 dari scribas, & id jam fieri? quae tu scelera partim patari, & jam cogitari, partim ex tempore futura censes? ego vero Solonis, populatis tui, ut puto, etiam mei, legem

negligam, qui CAPITE SANXIT, SI QUIN SEDITIONE IO NON ALTERIUS VTRIVS PARTIS FVISSET; nisi tu aliter censes; & hinc abero & filii. sed alterum mihi est certius; nec praeripiam tamen; expectabo tuum consilium & eas literas, nisi alias jam dedisti, quas scripsi, ut 11 Cephioni dares. Quod scribis, non quo alicunde audieris, se te ipsum putare. 12 me attractum viri, si de pace agatur: mihi omnino non venit in mentem, quae possit actio esse de pace, cum illi certissimum sit, si possit, exproliare exercitu, & provincia Pompejum. 13 nisi forte iste summarius ei potest persuadere, 14 ut, dum oratores eant, & redeant, quiescat nihil video, quod sperem, aut quid jam putem fieri posse, sed tamen 15 hominis hoc ipsum probi est 16 ἐπιμαρτυρίων. Est ἡ πολιτικῶν τεταυ ἑκαμ μὲν τῶν, VENIENDVM NE SIT IN CONSILIVM TYRANNI, SI IS ALIQUA DE RE PONA DELIBERATVRVS SIT. quare, si quid ejusmodi evenerit, ut arceslamur: (quod equidem non curo: quid enim essem de pace dicturus, dixi; ipse valde repudiavit) sed tamen, si quid acciderit, quid censes mihi faciendum, utique scribito. nihil enim mihi adhuc accidit, quod majoris consilii esset. Trebatii, boni viri & civis, verbis te gaudeo delectatum: 17 tuaque ista crebra ἐκφώνησις τῶν ῥῶν, me sola adhuc delectavit. Literas tuas vehementer exopto, quas quidem credo jam datas esse. cum Sexto servasti gravitatem eandem, quam mihi praecipis.

1. Epistolam lectis respiravi.] Ante verbum, respiravi, legitur in Tornaxiano, Decurtato, & Cruselliano, lectis, quam lectionem finceram putat Bostius: in vulgata editione deest.
2. Plurimum tribui.] Volg. tribui plurimum.
3. Nonis illis, illis Decembribus.] Ita iussit edidi Victorius repetita voce, illis, quam tamen librariarum culpa in ipsius editione semel tantum legitur, ut etiam in vulgata.
4. Quidnam ergo?] Μη μὲν, inquit ille, ἀσπυδὲς. Et locum hunc, auxilio veteris codicis, antea corruptum & deminutum restituit idem Victorius. Iunius tamen magis probat Decurtatam mss. Palat. lectionem, μη μὲν; inquit ille, ἄλλα μέγας ῥέως π καὶ ἑσπερῶσι πυρὸς ἔχ.
5. Μη μὲν] Ne ignaviter & inglorie peream: sed magno alio quo facinore edito, quod audiat a posteris.
6. In longinquum tempus.] Volg. in longum tempus.
7. Senatium non enim puto.] Statim post haec verba, in consensu Senatorum, subjicitur in Decurtato, Senatium non enim puto, & ita edidit Bostius. à Tornaxiano & Crusell. vox, Senatium, aberat, cetera comparebant.
8. Suspensum me inde tenes.] Codices Tornaxi. & Crusell. suspensum meum detinet; correxit Bostius, suspendam me inde tenes.
9. Dari scribas.] Bostius edidit istud ut referent antiqui libri.
10. Non alterius vtrius.] Sic mss. Bessar. vulg. non alterius vtrius.
11. Cephioni.] Ita legi debet hic infra 3 vulg. Cephioni.
12. Me attractum viri si de pace agatur.] Manutius ex Bessationis mss. sic legit. Victorius veteris exemplar, si de pace agatur, habet; acceptam tamen lectionem non improbit.

13. Nisi forte summarius.] Bostius haec est conjectura ex depravata Decurtati lectione, summarius, Nomasius videtur Manutio esse legendum; sed Lambino magis placet antiqua scriptura, summarius, vel etiam summarius, ex Bostii conjectura; cui assentitur Junius, vulg. summarius; sed quid sibi id velle ignorabit Victorius.
14. Ut dum oratores eant & redeant, quiescat.] Beroaldi est emendatio Victorio referente, cui non improbat. antea legebatur, ut dum oratores eant, redeant, quiescat.
15. Mentium hoc ipsum probi est ἐπιμαρτυρίων ἑστὴ πολιτικῶν τεταυ.] Foras in maculam hinc deseruit Bostius, ope Decurtati, qui sic haec verba referrebat, hinc in hoc ipsum probi est ἐπιμαρτυρίων. Hic τῶν & ῥῶν, unde non inascite pro ἐπιμαρτυρίων, reposuit ἐπιμαρτυρίων. Muræus autem ex veteris libri auctoritate sic legit, sed tamen hoc ipsum est unum τῶν πολιτ. &c. nec dubitabat, hanc ser pyramidam vulgare illi vocem alienarum adiectione depravata, ut ait, esse aut referendam, vulgo hoc ipsum probi est ἐπιμαρτυρίων sit τῶν, &c.
16. Ἐπιμαρτυρίων.] Signum expressum simulacrum.
17. Tuamque ista crebra ἐκφώνησις τῶν ῥῶν, me sola, &c.] Exclamatio, supra quam dici possit, recte, egregie. Hujus Sebastiani Cornadi conjectura se auctorem professus est Turnebus lib. XIIX. c. 9. & alii, referente Lambino. Victorius cum huic malo mederi non posset, antiquam scripturam retulit ἐκφώνησις τῶν ῥῶν, quam etiam Junius, uno consensu mss. Palat. restituit ait, sed tamen priorum lectionem mutare non ausus.

pis. Celerius differri magis est, quam sapiens. De juvenibus, quae ex Tullia audisti, vera sunt. 1. M. Antonii istud, quod scribis, non mihi videtur tam re esse triste, quam verbo. 2. hoc est ἀλλή, in qua nunc sumus, moris instat: 3. aut enim, mihi libere inter malos παλαίους fuit, aut est periculose cum bonis. aut nos temeritatem bonorum sequamur: aut audaciam improborum inseclemur utrumque periculosum est. 4. at, hoc, quod agimus, nec turpe, nec tamen tutum. Iustum, qui filium Brundisium de pace misit (de pace idem sentio quod tu; simulationem esse aperitam, parari autem bellum acerrime) 6. legatum iri non arduum; cuius adhuc, ut optavi, mentio facta nulla sit. eo minus habeo necesse scribere, aut etiam cogitare, quid mihi facturus, 7. si acciderit, ut legaretur.

CICERO ATTICO, S.

1. Ego cum accepissem tuas litteras Nonis April. quas Cephalio attulerat, esseque Minturnis postredie mansurus, & inde protinus; sustinui me in Arcano fratris, ut, quam aliquid certius asseretur, occultiore in loco essemus, agerenturque nihilo minus, quae sine nobis agi possunt. 2. ἀλλήλοισι jam adest, & animus ardet; nec est quicquam, quod, & qua. sed hae nostra erit cura & periculum. tu rament, quod poteris, ut adhuc fecisti, nos consiliis iuvabis. res sunt inexplicabiles. fortuna sunt committenda omnia. sine spe conamur ulla. si melius quid acciderit, mirabimur. Dionysium nolim ad me profectum: de quo ad me Tullia mea scripsit. sed & tempus alienum est; & homini non amico nostra incommoda, tanta praesertim, praesentibus esse nollem; cui te meo nomine inimicum esse nolo.

CICERO ATTICO, S.

1. Cum, 9. quod scriberem, plane nihil haberem, hae autem reliqua essent, quae scire cuperem; profectusne esset, quo in statu urbem reliquisset; in ipsa Italia quem cuique regionis, aut negotio praesesset; 10. equi essent ad Pompeium & ad Consules ex s. c. de pace legati. 11. cum igitur hae scire, dedita opera has ad te litteras misi. feceris igitur commodè, mihi quae gratum, si me de his rebus, & si quid erit aliud, quod scire opus sit, feceris certiore. ego in Arcano opperor, dum ista cognosco. A. D. VII. Id. alteram tibi eodem die 12. hanc epistolam distavi; & pridie dederam mea manu longiore. Viliam te ajunt in regia; nec reprehendo: quippe cum ipse istam reprehensionem, non fugerim. sed expecto tuas litteras: neque jam sanè video, quid expectem: sed tamen, etiam si nihil erit, id ipsum ad me velim scribas. Caesar mihi ignoscit per litteras,

quod non venerim; seseque in optimam partem id accipere dicit facile patior, quod scribit, secum 13. Tullum & Servium questos esse, quia non idem sibi, quod mihi, remississet. homines ridiculos, qui cum filios misissent ad Cn. Pompejum circumsidendum; ipsi in Senatup venire dubitarent. sed tamen exemplum mihi ad te Caesaris litterarum.

CICERO ATTICO, S.

MULTAS à te accepi epistolas eodem die, omnes diligenter scriptas: 14. eam verò, quae voluminis instar erat, saepe legendam, sicuti facio: in qua non frustra laborem susceperis: mihi quidem pergratum fecisti. quare, ut id, quoad licebit, id est, quoad scies 15. ubi sumus, quam sapissimè facias, te vehementer rogo. at deplorandi quidem, quod quotidie facimus, sit jam nobis aut finis omnino, si potest, aut moderatio quaedam, quod profecto potest. 16. non enim jam quam dignitatem, quos honores, quom vitam statum amiserim, cogito, sed quid consecutus sim, quid praestiterim, qua in laude vixerim: his denique in malis, quid interit inter me & istos, quos propter omnia amissimus, hi sunt, qui, nisi me civitate expulissent, obtinere se non posse putaverunt licentiam cupiditatum suarum: 17. quorum societates & scelerata consensionis fides quod eruperit, vides. alter ardet furore, & scelere, nec remittit aliquid, sed in dies ingravescit: modò Italia expulit: nunc alia ex parte persequi, ex alia provincia spoliare conatur: nec jam recusat, sed quodam modo postulat, ut, quemadmodum est, sic etiam appellatur, tyrannus. alter, is qui nos sibi quondam ad pedes stratos ne sublevabat quidem, qui se nihil contra hujus voluntatem ajebat facere posse, elapsus è fœderi manibus ac ferro, BELLUM terra & mari comparat, non injustum ille quidem, sed cum pio, tum etiam necessarium, suis tamen civibus exitabile, nisi viceat; calamitosum etiam, si vicerit. horum ego summorum imperatorum non modò res gestas non ante pono meis, sed ne fortunam quidem ipsam, qua illi florentissima, nos duriore consistati videmur. 18. ENIM potest, aut deserta per se patria, aut oppressa, beatus esse? & si, ut nos à te admonemur, rectè in illis libris diximus, nihil esse bonum, nisi quod honestum; nihil malum, nisi quod turpe sit: certe uterque istorum est miserimus; quorum utriusque semper patria salus, & dignitas posterior sua dominatione, & domesticis commodis fuit. Praeclara igitur conscientia sustentor, cum cogito me de Rep. aut meruisse optime, cum potuerim; aut certè numquam, nisi divine, cogitasse: eaque ipsa tempestate everlam esse Remp. quam ego XI. V.

N n n annis

1. M. Antonii. Hic locus non vocat suspicionem mendii; nam in Torrenzio pro M. Antonii scriptum est, Marcum. In Scidis totum hoc eratum est. Porro Bostius Gæcum aliquod verbum sub cortice harum vocum latere Iovius ait mss. alios habere, Marcum, alios Marcini. unde restat mīkaxi, Dorice pro μακρον. 2. Hae est ἀλλή. Anxietas & sollicitudo animi nusquam conquiscentis. Ita mss. habere testatur Victorius, sed tamen duplicato. A. viciore; prius legebatur hae est ἀλλήλοισι. Mureto autem dubium non est quin legi debeat, hae est ἀλλή, qui consularis lib. X. Var. lect. cap. 12. 3. An enim mihi libet. Iunius ex mss. Palat. fide, legit, aut enim mihi libet: hancque ait esse germanam Cicerois lectionem. 4. Hic quid agimus. Vulg. Ad hoc quid agimus. 5. Nec turpe, nec tamen. Vulg. & turpe ac tamen. 6. Legatum iri. Iunius ex mss. Palat. legit, legatum iri: vulg. mi legatum iri. 7. Si acciderit, ut legaretur. Victor. ex mss. qui habent legaret, pro legere, quod ante ipsam legebatur; substituit, legere; Manucius, & consuetudinem Latini sermonis ait postulare ut legaretur; legere; & eo proclivis in hanc opinionem descendit, quod antiqui libris nō legere habent. 8. ἀλλήλοισι jam adest. Superiori libro ex Bostio docuimus, sic legendum esse ἀλλήλοισι: pro eo quod vulgo MMTEY CA.

Germani consercerant legendum μισοδύμω, sed improbar Victorius. Turnebus lib. XI. cap. 9. tentabat ἀντιδύμω. Lambinus ac Malaspina repperuerant libro IX. epist. 21. Δύω ἀντιδύμω. Dausqueus tentabat, μετὰ ΚΡΕΟΥΣΑ; ut hoc mutatio nomine Terentiam intelligat, quae rebus in adversis Tullio fida comas hæreat hinc animus adest, visa scilicet eo carissima in dolore non dispari. Forte μισοδύμω τίστω iam adest: mihi Parca colam dicitur. Appositius, μισοδύμω Φυλακίδου τίστω iam adest, &c. Hæc Dausqueus. 9. Quae scriberem. Vulg. quae scriberem. 10. Equi essent ad Pompeium. Vulg. & qui essent. 11. Cum igitur has scire. Vulg. ut igitur has scirem. 12. Hanc epistolam. Vocabulum illud, hanc restituit Victorius ex mss. exemplaribus. 13. Tullum. Vulg. Tullium. 14. Eam verò. Vulg. Eam. 15. Ubi sumus. Vulg. ubi sumus. 16. Non enim jam. Deerat hic in libris excusis, jam, quod ex mss. restituit Bostius. 17. Quam feceratis. Antiquam lectionem probavit Victorius, quam feceratis: ita enim mss. legitur vulg. quam feceratis. 18. Nisi divine. Tornzianus ait, fortasse Cicero scripsit pro, ut ait Bostius.

L. Quae

annis ante prospexerim. hac igitur conscientia comite proficiscar, magno equidem cum dolore, nec tam id propter me, aut propter fratrem meum, 1 quorum ut ut jam acta etas; quam propter pueros, quibus interdum videtur prestare etiam Rempub. debuisse: 2 quorum quidem alter, non tam, quia maiore pietate est, me mitraliter excruciat; alter, (o rem miseram! nihil enim mihi accidit in omni vita acerbius) indulgentia videlicet nostra depravatus, eo progressus est, quo non audeo dicere; & exspecto tuas litteras. scripsisti enim, te scripturum esse plurima, cum ipsum vidisses, omne meum obsequium in illum fuit cum multa severitate; neque unum ejus, nec parvum, sed multa magna delicta compressi. patris autem lenitas amanda potius ab illo, quam tam crudeliter negligenda. nam litteras ejus ad Casarem missas & graviter tumulus, ut te quidem celaremus; sed ipsius videmus vitam infuavem reddidisse. hoc vero ejus iter, simulatioque pietatis qualis fuerit, non audeo dicere. tantum scio, post Hirtium conventum, a recessu ab Casare: 3 cum eo, de meo animo 4 ab suis rationibus alienissimo, & consilio relinquendi Italiam; & hac ipsa timide, sed nulla nostra culpa est; natura metuenda est. hac Curionem, hac Hortensii filium, non patrum culpa, corrumpit. jacet in mœreore meus frater, neque tam de sua vita, quam de mea metuit. huic tu, huic tu malo affer consolationes, si ulla potes: maxime quidem illam velim; ea, quæ ad nos delata sunt, aut falsa esse, aut minora. quæ si vera sint, quid futurum sit 5 in hac vita, & fuga, nescio. nam si haberemus Remp. consilium mihi non deesset 6 nec ad severitatem, nec ad diligentiam. 7 Hæc, sive iracundia, sive dolore, sive metu per-motus, gravius scripsi, quam aut tuus in illam amor, aut meus postulabat. si vera sunt, ignoscet: si falsa, me libenter eripies mihi hunc errorem. quoquo modo verò se res habeat nihil assignabis, nec patruo, nec patri. Cum hæc scripsissem, à Curione mihi nuntiatum est, cum ad me venire, venerat enim is in Cumana vespere pridie: id est Idibus. 8 si quid ejus igitur sermo ejusmodi attulerit, quod ad te scribendum sit; id in litteris adjungam. Præterit villam meam Curio, justitque mihi nuntiare, mox se venturum: eucurritque Puteolos, ut tibi concionaretur. concionatus est: rediit: fuit ad me sanè diu. o rem fœdam! nosti hominem: nihil occultavit, in primis nihil esse certius quam ut omnes, qui lege Pompeji condemnati essent, restituerentur; itaque se in Sicilia eorum opera usum de Hispa-

niis, non dubitabat, quin Casaris essent: inde ipsum cum exercitu, ubicumque Pompejus esset: ejus interitu finem belli fore: 9 propius factum esse nihil (eum planè iracundia clarum voluisse) occidi Metellum Tribunum pleb. quod si esset factum, eadem magnam futuram esse permultos horrores esse cædis; ipsum autem non voluntate, aut natura non esse crudelem, sed quod putaret popularem esse clementiam: quod si populi studium amisisset, crudelem fore; eumque perturbatum, quod intelligeret, 10 se apud ipsam plebem offendisse de zrario. itaque ei cum certissimum fuisset, ante, quam proficisceretur, concionem habere, ausum non esse, vehementerque animo perturbato profectum. cum autem ex eo quærerem, quid videret? 11 quod exemplum? quam Remp.? planè fatebatur nullam spem reliquam; Pompeji classem timebat; quæ si esset, se de Sicilia abiturum. Quid isti, inquam, sex tui fasces? si ab Senatu, cur laureati? si ab ipso, cur sex? Cupivi, inquit, ex s. c. furupto: nam aliter non poterat. at ille impendio nunc magis odit Senatum: 12 à me, inquit, omnia proficiscitur. sex autem, quia duodecim nolui: nam licebat. Tum ego, quam vellem, inquam, petiisse ab eo, quod audio Philippum impetrasse: sed veritus sum, quia ille à me nihil impetrabat. Libenter, inquit, tibi concessisset, verum puta te impetrasse. ego enim ad eum scribam, ut tu ipse voles, de ea re nos inter nos locutos. quid autem illius interest, quoniam in Senatum non venis, ubi sis? quin nunc ipsum minime offendisses, ejus causa si in Italia non fuisses. 13 ad quæ ego, me recessum, & solitudinem quætere, maxime quod liberos haberem; 14 laudavit consilium. quid ergo, inquam? nam mihi cursus in Græciam per tuam provinciam est: quoniam ad mare superum milites sunt, quid mihi, inquit, optatus; hoc loco multa per liberaliter. ergo hoc quidem 15 est verum profectio, ut non modo tuto, verum etiam palam navigarem: reliqua in posterum diem distulit: ex quibus scribam ad te, si quid erit epistola dignum. Sunt autem, quæ præteriti, inter regnumne esset expectaturus; an, quo modo dixerim? Ad se ille quidem deferri Consiliatum sed se nosse, in proximum annum. & alia sunt, quæ exquiram. Jurabat ad summam, quod nullo negotio faceret 16 amicissimum mihi Casarem, esse debet. 17 quid enim, inquam, scripsit ad me Dolabella? dico, quid? affirmabat, cum scripsisset, quod me cuperet ad urbem venire, illum quidem gratias agere maximas, & non modo

1. Quorum ut ut jam acta etas.] Hæc duæ voculæ, ut, leguntur in Scidæ, ut edidit Bostius: in Tornæiano Cruselline & Huraltino, alterum, ut, omisum fuerat librariorum negligentia. unde Pithæus suspicatus erat legendum, quorum utinam acta etas. Lambinus, quorum ut jam acta etas. vulgo: quorum jam acta etas.

2. Quorum quidem alter, non tam quia major pietate est.] Lambinus, libris omnibus in vitis, etiamnum reclamante Victorio, legit, ut videtur prius Malaspina, quorum quidem alter, non tam quia filius quam quia mater. sed Iunius mss. Palat. contententibus, Lambini. suppletionem cum accepit.

3. Cum eo de meo animo.] Victorius syllabis male coherentibus legit, cum eodem eo; cum tamen scribi debeat ut est in mss. Bostii, cum eo de meo animo, &c.

4. Ab suis rationibus.] Vulg. a suis.

5. In hac vita & fuga.] Bostiani omnes, vita & fuga, ut edidit, vulgo deest, vita.

6. Desisset nec ad severitatem, nec ad diligentiam.] Vulgus desisset ad severitatem, nec ad indigentiam.

7. Hæc sive iracundia.] Manutio magis placeret, sive, ut est in antiquo libro.

8. Si quid ejus igitur sermo ejusmodi attulerit.] Vulgus si quid igitur ejusmodi sermo ejusmodi attulerit.

9. Propius factum esse nihil.] Non discrepat lectio Deurata à vulgata, ideo nihil metavit Bostius. In codice Tornæiano pro, nam, mendose exaratum est, et, & post, valuisse, ex glossæmate additum, Casarem. in quoque etiam legit Lambinus ex libris antiquis, nisi quod omisit vocem, cum: eodem reference, Malasp. putat hæc verba, propius esse factum, nihil suo loco esse mota; & hoc ordine legendas, cum igitur factum

belli sive planè iracundia clarum voluisse Casarem occidi Metellum tribunum pleb. prope ubi esse factum: quid si esset, &c. Iunius recepitam lectio eodem tenet.

10. Se apud ipsam plebem.] Ita restituit Victorius, antea legebatur, se apud ipsam legem.

11. Quod exemplum, quam Remp.] Sic omnes habent mss. Lambino restitit; sed tamen suspicatur Malaspina esse mendum, in voce, exemplum, vulgusque legit, quem cum tuum, quod probat Lamb. si pro, quem Remp. legatur: quam Remp. Recepitam lectioem Iunius ex mss. Palat. tenuit.

12. A me, inquit.] Hæc nonnulla inculcata fuerant in codice Tornæiano, quæ à ceteris Bostianis absunt, neque sunt Ciceronis, sic enim ibi legitur, ad Senatum, & me, inquit, omnia proficiscitur. Hæc duo ad Senatum, non sunt adulteratione.

13. Ad quæ ego, me recessum, &c.] Legit Bostius, ad quæ ego, ut est in Scidæ. Ceterum Victorius, recessum, posuit pro, recessum, quod tunc legebatur in editionibus.

14. Landebat consilium. quid ergo, inquam?] Vulg. Landebat consilium, quid ego inquam?

15. Est verum profectio.] Manutio male legi, est profectum, primum enim ex profectum, sicut suspicatur, profectio, deinde ad, profectio, ad dicitur ex ingenio, verum.

16. Amicissimum mihi Casarem, esse debet.] Amicissimum mihi Casarem esse debet, habet liber Vrsini in f. Lambinus ait mira felicitate à quibusdam viris doctissimis hunc locum esse restitutum hoc modo, amicissimum mihi Casarem esse, non dubito inquam, &c. Fulvii lectioem recitat Iunius.

17. Quid enim, inquam.] Ita Scidæ, non ut quidam codd. referunt, quid enim inquam.

modò probare, sed etiam gaudere. 1. quid quaeris? acquiri. levata est enim suspicio illa domesticæ mali, 2. & sermonis Hirtiani, quàm cupio illum dignum esse nobis: 3. & quàm ipse me invito, quâ pro illo sit supplicandum? sed opus fuit Hirtio convento: est profecto nefcio quid: 4. sed velim quâ minimo, & tamen eum nondum redidisse mitamur. sed hæc videbimus. 5. Tu Oppio Terentia dabis, jam enim urbis unum periculum est. Me tamen consilio juva, pedibusne Rhegium, an hinc statim in navem. ceterum quoniam commoror, ego ad te statim habebò quod scribam, 6. simul & video Curionem. De Tironè cura, quaeso, quod facis, ut sciam, quid is agat.

CICERO ATTICO, S.

De rota mea cogitatione scripsi ad te antea satis, ut mihi visus sum, diligenter, de die nihil finè potest scribi certè, præter hoc; non ante lanam nonam. Curionis sermo postulat eandem habuit ferè summam, nisi quod apertius significavit, se harum rerum exitum non videre. 7. Quod mihi mandas de Quinto regendo, 8. & excediam, tamen nihil prætermittam, atque unam tu. 9. sed modestior non ero. Epistolam ad Vestorium statim de Tullia, ac valde requirere solebat. Commodius tecum de Vestone est locutus, quam ad me scripserat. sed mirari satis hominis negligentiam non queo, cum enim mihi Philotimus dixisset, ut s. l. timere de Canulejo diversorium illud posse, minoris etiam emporium si Vestenum rogassem; rogavi, ut si quid posset, ex eo summa detraheret; promissit: ad me 11. nuper s. xxx. emisit: ut scriberem, cui vellem addiciduum proventus id. Novemb. esse. 12. rescripti est Romachosium, cum ioco tamen familiari, nunc, quoniam agit liberaliter, nihil sculo hominem, scripsique ad eum, me à te certior esse factum: Tu, de tuo itinere quid, & quando cogites velim in certiore facias. 13. A. D. xv. Kal. Maji.

CICERO ATTICO, S.

ME adhuc nihil, præter tempestatem, 14. moratur. Masture nihil sum acturus: fiat in Hispania quilibet: 15. & tamen reticenter, meas cogitationes omnibus explicavi tibi superioribus litteris, quocirca hæc sunt breves: & tamen quia festinabam, 16. etiamque occupator. De Quinto filio, 17. fit à me quidem sedulo; nostri reliqua. 18. Quod dein me mones, & amice, & prudenter mones: sed erunt omnia facilia, si ab uno illo caverso, magnum opus est, mirabilia multa, nihil simplex; nihil sincerum, vellem, suscepisses juvenem regendum, pater enim nimis indulgens, quidquid ego adstruxi, relaxat, si sine illo possem, regerem; quod tu potes: sed ignosco; magnum inquam, opus est Pompejum pro certo habemus per Illyricum proficisci in Galliam, ego nunc, quâ; & quò, videbo.

CICERO ATTICO, S.

EGO verò Apuliam, & Sipuntum, & tergiversationem istam probò; nec tuam rationem eandem esse duco, quam meam: non quia in Rep. rectum idem sit utriusque nostrum: sed ea non agitur, regnandi contentio est; in qua 20. pulsus est admodestior rex, & probior, & integrior, & is, qui nisi vincit, nomen populi R. deleatur necesse est: si autem vincit, Sullanò more, exemploque vincet, ergo hæc in contentione neutrum tibi palam lentendum, & tempori serviendum est. Mea causa autem alia est, quod beneficio victus ingratus esse non possum: 21. nec tamen in acie, sed Melitæ, aut alio in loco 22. simili oppidulo, futurum puto, nihil, inquit, juvas eum, in quem ingratus esse non vis? immo minus fortasse voluisset, sed de hoc videbimus, ex eam modo; quod ut melior tempore possumus, facit 23. Adriano mari Dolabella, 24. Fretens Curio. Injuncta autem mihi spes quædam est, velle mecum Ser-

N n n 2

1 Sulpi-

1. Quis parvo arguitur. Rejus lectio restituio Decuratore debent, ex quo in alio Bosius, quid quaerit? acquiri, levata est enim suspicio. In Turoniano sic erat, quid quaerit, atque dilectata est; unde conjicit Lambinus. A. D. Q. nihil habebat, ad eum, etc. all. sic, A. D. Q. nihil habebat, etc. plana quidem sententia utat Lamb. sed nimis remota, non sententia. Reliquum hujus epistolæ mendis fecerat affectu. Vestoriam etiam in antiquo libro legi, quibus, pro quibus, quod non legitur. Vestoriam liber, videbat, sed utroqueque modo legatur, modum nullo dicit Manutius. Vrinus, idque ad scribere jubebat, quid quaerit? in eum; vulg. quid quaerit? Atque quibus. Est enim, etc. 2. In ferentia Hirtiani. Luriani habet mss. codices Victorius & in his Luriani, pro Hirtio, quod probat. 3. In quam ipse me tu, quâ pro id si supplicandum. Reposuit Bosius Manutius Scidus, quâ pro id si. etc. Manutius vulgaram lectionem retinuit, quâ pro id si supplicandum, quamquam depravatam foret. Supplicandum, est in Vestoriam libro. Lambinus olim ediderat, & quam ipse nunc in pro id si supplicandum; sed nunc legit, quam ipse me invito ad tu quaerit? id si supplicandum. Iunius conjicit ex mss. vestigium & quam ipse me invito, cum pro id si supplicandum. 4. Ad idem quam minus. Iunius ex duobus mss. Pal. sic legit. 5. Vestoriam Vestoria dabo. Ita conjicit legendum Victorius, quamquam omnes codices mss. habeant, Tu optine Terentia dabo, quidam in Vestoriam, etc. reponunt. 6. Similiter. Sic habent omnes Bosii mss. 7. Quod mihi mandas. Liquido exaratum est in Scidis, Quod mihi mandas, id est, regens, & recte quidem ut dubium coniecit Victorius, quoniam vestigium insidit Lambinus, Bosius, & Iunius; vulg. de quodam regens. 8. A. Excediam. Hexameter Integer sic se habet: A. Excediam, etc. Arcadum me possidem, miza in arcetis, & totis Arcadum. Arcadum me possidem, mizam possidem, nequidquam dabo. Victorius ait hoc vocandum Graecum esse deformatum in vetulis cod. legique & depravate, unde conjicit legendum, Arcadum, quæ nunc est vulgata lectio. Turoniano lib. avat. adponit. cap. 10. varias affert conjecturas, & primum cum legitur, Arcadum, in fortis quâ diducta voce, Arcadum, legere, quàm vel Arcadum, inducere, vel Arcadum, inferre possit, vero, Arcadum, vel etiam, Arcadum, sed cum codicibus Turoniano copiam ipsi Lambin. fecisset, in quo scriptum erat Arcadum, multum Arcadum, etc. aere. Saepem illi litera, λ, & δ, confonduatur in antiquo lib. s. quam lectionem probant Lambinos, Bosius, & Iunius; præterquam quod hic legit, Arcadum.

9. Sed modestior non ero. In Bosianis omnibus erat, modestior, non ut Victorius legit, modestior. 10. Vrinus in locutus. Vrinus putat rectum esse Vrinus. 11. Nuper s. xxx. emisit. Vulg. nuper s. lxx. xxx. etc. 12. Rescripti est Romachosium. Victorius partim e voce, eodd. partim ratione ductus reposuit, Romachosium, cum prius in typis, ex cuius corruptissimè legeretur, rescripti est ista modis, tu cum pro tamen familiaris. 13. A. D. xv. Kal. Maji. Numerum hunc dierum quo epistola data est, qui incommode in caput sequentis epistolæ collapsus erat, in finem hujus rettulit Victorius. Iunius vero iterum sequenti epistolæ attulit ex duorum laudanissimorum mss. Palat. fide, ut a te, legatur ad xv. Kal. Maji, ut etiam vulg. 14. Motus. Iunius mirabatur. 15. Et tamen reticenter. Codex Toroniansis, reticet & Crustellinus, reticet & Decuratus, reticet & unde Bosius emendavit, reticenter, Victorius emendaverat, reticet. Manutius ex variorum exemplarium, & lectione satis absurda, mendam subesse suspicatur, sed nihil affert remedi, retinereque vulgaram lectionem, reticet. Lambinus dicit codicem Toroniat. & alios ferè omnes habere reticenter, unde olim faciebat reticet. Iunius Fulvii lectionem ex voce libro probans, & tandem excitet, legit. 16. Etiamque occupator. De Quinto filio. In Scidis est de Q. F. unde natus est error eorum qui has h. h. interpretati sunt de Quinto Fratere. Bosius verisimam scripturam exhibuit, de Quinto Filio, quàm dixerit referre Crustellianus; vulg. etiamque occupator de Q. Fratere. 17. Fit à me quidem sedulo. In omnibus, excusis depravata est, ita me pro, fit à me, ut est in Decurato. 18. Quod dein me mones. Iunius ex mss. Pal. quod de me mones. 19. Excediam Apuliam. Putat Manutius hic esse init. un epistolæ, ut etiam Iunius; qui tamen ordinem mutare noluist, speret ori enim annectitur in vulgatis editionibus. 20. Pulsus est admodestior. Codices formit impressi, modestior; Decuratus, Toroniansis & Crustellinus, admodestior, quo, secutus est Bos. 21. Nec tamen in acie sed Melitæ. Ita Victorius ex conjectura promissit, quod antea legebatur. 22. Simili oppidulo. Sic habent duo mss. Palat. Iunio referente, vulg. Sic in oppidulo. 23. Adriano mari. Vulg. Adriano mari. 24. Fretens Curio. Verèrum librorum auctoritati in quibus constanter legitur, Fretens, restituit voluit Bosius, Turonius etiam auctoritatem sequens quæ ita legendum affert Advers. lib. xviii. cap. 10. Victorius h. h. reperit, Fretens in antiquo suo, emendavit, Fretens Sicilianus, quæ hunc est recepta lectio; prius legebatur: Cretens Curio, vulgatum sic per eum retinet Lambinus, licet Turonius lectionem non dominat quæ Iunio præstat.

1 Sulpiti-

2 Sulpicium colloqui, ad eum misi Philotimum libertum cum litteris; si vit esse volet, præclara *ovodius*; sin autem; erimus nos, qui solemus. Curio mecum vixit, jacere Cæsarem putans offensione populari, Siciliæque diffidens, si Pompejus navigare cœpisset. Quintum puerum accepi vehementer avaritiam video fuisse, & spem magni congiarii, magnum hoc malum est, sed scelus illud, quod timueramus, spero nullum fuisse. hoc autem vitium, puto te existimare non nostra indulgentia, sed à natura profectum: quem tamen nos disciplina tegimus. 2 De Oppio Velensibus quid placeat, cum Philotimo videbis. Epirum nostram putabimus: sed alios cursus videbatur habituri.

CICERO ATTICO, S.

3 **E**T res ipsa monebat, & tu ostenderas, & ego videbam, de his rebus, quas intercipi periculosum esset, finem, inter nos scribendi fieri tempus esse, sed, cum ad me sæpe mea Tullia scribat, orans, ut, quid in Hispania geratur, expectem, & semper adscribat idem videri tibi, idque ipse etiam ex tuis litteris intellexerim, non puto esse alienum, me ad te, quid de ea te sentiam, scribere. Consilium istud nunc esset prudens, ut mihi videretur, si nostras rationes ad Hispaniensem casum accommodaturi essemus; 3 quod fieri dicitis oportere, necesse est enim, aut, id quod maxime velim, pelli istum ab Hispania; aut trahi id bellum; aut istum, ut confidere videtur, apprehendere Hispanias, si pelletur, quam gratus, aut quam honestus tunc erit ad Pompejum noster adventus; cum ipsum Curionem ad eum transiturum putem? si trahitur bellum, quid expectom, aut quam diu? relinquatur, ut, si vincimur in Hispania, quiescamus, id ego contra puto; istum enim *victorem* magis relinquendum puto, quam victum. 4 & dubitantem magis quam fidem suam rebus, nam ex dem video, si vicerit, & impetum in privatorum pecunias, & exulum reditum, & tabulas novas, & turpissimorum honores, & regnum non modò Romano homini, sed ne Persæ quidem cuiquam tolerabile. 5 tacita esse poterit indignitas nostra? pati poterant oculi, me cum Gabinio sententiam dicere? & quidem illum rogari prius? prælio esse clientem tuum & Cloelium? 7 C. Atcii Plagulejum? ceteros?

sed cui inimicos colligo? qui meos necessarios; à me defensos, nec videre in Curia sine dolore, nec versari inter eos sine dedecore potero. quid si ne id quidem est exploratum, fore, ut mihi liceat; (scribunt enim ad me amici ejus, me illi nullo modo satisfecisse, quòd in Senatum non venerim) tamenne dubitemus, an ei nos etiam cum periculo venditemus, quicum conjuncti ne cum præmio quidam volumus esse? deinde hoc vide, non esse iudicium de tota contentione in Hispaniis; nisi forte, his amissis, arma Pompejum abseclurum putas; cujus omne consilium *Theopiscolum* est. existimat enim, qui mare teneat, cum necesse rerum poriri, itaque, qui numquam id egit, ut Hispania per se tenerentur, navalis apparatus ei semper antiquissima cura fuit. navigabit igitur, cum erit tempus, maximis classibus, & ad Italiam accedet; in qua nos sedentes quid erimus? nam *medius* esse jam non licebit, classibus adversari mur igitur? 8 quod Mallius scilicet tantum? denique quid turpius? 9 an invalidè hinc in absentis solus tui scelus? ejusdem, cum Pompejo, & cum reliquis principibus non feram? quòd si jam, misso officio, periculi ratio habenda est; ab illis est periculum, si peccato; ab hoc, si *resse* fecero: nec ullum in his malis consilium periculo vacuum inveniri potest: ut non sit dubium, 10 quin turpiter facere cum periculo fugiamus; quod fugeremus etiam cum salute. 11 non; si simul cum Pompejo mare transierimus, omnino non potuimus. existat ratio dierum, sed tamen (fateamur enim; quod est; ne condamus quidem, 12 ut posuimus) 13 sefelit ea me res, quæ fortasse debuit, sed sefelit: pacem putavi fore: quæ si esset, iratum mihi Cæsarem esse, cum idem amicus esset Pompejo, nolui. 14 fenseram enim, quam iidem essent. 15 hoc verens in hanc tarditatem incidi, 16 sed allequor omnia, si prope; si cunctor, amitto, & tamen, mi Attice, *auguria* quoque me incitant quadam spe non dubia, non hæc collegi nostri ab 17 Attio, sed illa Platonis de tyrannis, nullo enim modo posse video *stare* istum diutius, quin ipse per se, etiam languentibus nobis, concidat; 8 quippe qui florentissimus, æ novus, vi, vii, diebus ipsi illi egenti, ac perditæ multitudini in odium acerbissimum venerit; qui duarum rerum

simila

1. Sulpicium colloqui. Delet & colligui. Faërus auctore vetere libro.
 2. Oppio Velensibus. Vulg. Oppio Velensibus.
 3. Quod fieri dicit oportere. Editores variaz & in his Victoriana habent, quod fieri non debet, pro, quod fieri dicitur oportere. Ceterum duo illa postrema vocabula, non debet, in mss. libris non reperiri asserit Victorius, unde nova & ab aliquo inculcata suspicatur. Iunius verò in mss. duobus Pal. extare ait certamque esse sententiam.
 4. Et dubitantem magis quam fidem suam. Lambinus mss. omnibus reclamantibus legendum ait, confidentem magis quam diffidentem; sed Bosius nihil morandum censet.
 5. Tacita esse poterit indignitas nostra. Ita se ex Tornæiano jam pridem correxide ait Lambinus, antequam prodirent postremi libri Vindoburgensis lectionem Petri Victorii, in quarum l. 36 c. 10. ipsius emendatio confirmatur & explicatur. lect. onem hanc quoque probat Iun. us, sed non interpretationem.
 6. Clodium. Bellarionis & Alberti Ferri libri, Clodium.
 7. C. Atcii Plagulejum. Vulg. hic legitur, Catullus, refragantibus libris antiquis, qui partim referunt, Catullus, ut Bellar. & Alberti Ferri libris, partim, Catullus, unde Bosius conjecit, C. Atcii.
 8. Quod Mallius scilicet tantum? Bosius cum in omnibus suis vidisset scriptum, Quod malus scilicet tantum? eo conjectura ductus est ut crederet Ciceroem ita scripsisse. Lambinus autem ex Tornæiano sic emendare conatus est, Quod malum scilicet magis aut tantum? denique quid turpius? vel sic, quod malum scilicet tantum, denique quid turpius? Iunius ex variorum mss. Palat. comparatione hunc locum eodem modo restitutum existimat, Quod magis scelus? aut tantum? denique aut quid turpius?
 9. An invalidè. Partim ex conjectura partim ex fide Decurati. hunc locum emendavit Bosius, hæcenus fœdissimis mssulis conspurcatorum. Scriptura optimi ejus libri hæc est, An mi valde hinc abeunt silus tui scelus? unde suspicatus est Ciceroem scripsisse, An invalidè ab hinc abeunt silus tui scelus? Victorius ex mss. vellegis & conje-

ctura hunc locum sic emendaverat, Annibal hic in absentis silus tui scelus? quæ est vulgo recepta lectio. Faëri probata conjectura olim sic emendandum putat Lambinus, Annib. ab hinc abeunt ab hinc silus. Cre. referatque hanc Bosii conjecturam & Annius non invalidè hinc abeunt silus tui scelus? ut absentis silus sit nomen, compositum. Iunius verò, Anni valde hinc abeunt silus tui scelus? Tornæus lib. xviii. cap. 9. reformabat & veteri libro: Quod malum scilicet tantum? denique quid turpius? Anni valde hinc in absentis tui scelus, ejusdem, &c.
 10. Quin turpiter facere cum periculo fugiamus. In vulgatis desunt duo illa vocabula, turpiter facere.
 11. Non; si simul. Edidit Bosius ut erat in Soidis non; si simul, quod probat Iunius.
 12. Ut posuimus. Vulg. ut posuimus.
 13. Sefelit ea me res. Codex Tornæi sefelit ea me res, unde Bosius sefelit ea me res, ut est in Decuratio.
 14. Senseram enim, quem iidem essent. Lambinus dicit legendum quam idem essent, vel quam idem sententia.
 15. Hinc verens. Vulg. hic verens.
 16. Sed allequor. Sed allequor, vulgata.
 17. Ab Attio. Manuti hæc est conjectura ex Bellar. & Ferri mss. in quibus, ab Attio; & quoniam hi libri sæpe pro, Atticus, habent, Atticus, ut in hoc ipso ambigit, & tamen mi Attice, putavit minore mutatione legi posse, Attis, quam Appia, ut emendaverat Victor.
 18. Quippe qui florentissimus, æ novus vi, vii diebus. Et hæc quoque restitutio Manuti debetur, quam juxta Decuratum, verba hæc ita referens; qui florentiss. æ novus vi, vii diebus; Beroldus emendaverat, quippe qui florent ac novus prima diebus, &c. alii rectius putabant, quippe qui florentiss. ac bene veluti rebus ipsi illis, &c. sed neutram probat Victorius, ideoque veterem relinquit, florentiss. æ novus, ut uti diebus, quam omnes & mss. & formis impressos habere dicitur, notam apponit quæ mendum significet; pro vi, vii diebus. Pantagathus emendat, æ, diebus, ex historia, ut juxta Vrsinum.

à te pete. Postremo, QUID VIRO bono & quieto, & bono ei vi magis convenit, quam avibus contraversu? quod non nulli cum probarent, periculi causa sequi non petuerunt. tu, explorato & vita mea testimonio, & amicitia iudicio, neque tutius, neque honestius reperies quidquam, quam ab omni contentione abesse. XV. Kol. Idij. ex itinere.

CICERO ATTICO, S.

ADVERTVS Philotimi (at cuius hominis, quam infulsu, & quam saepe pro Pompejo mentientis?) exanimavit omneis, qui mecum erant, nam ipse obdurui. 2 Dubitabat nostrum nemo, quin Cæsar itinera repressisset: volare dicitur. 3 Petrejus cum Afranio conjunxisset se: nihil affert ejusmodi, quid quæris? etiam illud erat persuasum; Pompejum cum magnis copiis 4 iter in Germaniam per Illyricum fecisse: id enim *καθημερινός* nuntiabatur. Melitam igitur opinor, 5 capellamus, dum, quod in Hispania: quod quidem propemodum videret ex Cæsaris litteris ipsius voluntate facere posse: qui negat *νεκρὸν νόστον*, neque tutius mihi quidquam, quam ab omni contentione abesse dices, 6 ubi ergo tuus ille animus, quem proximus litteris? adeit, & idem est. sed utinam meo solum capite decernerem. lacrimæ meorum 7 me interdum molliunt, precantium, ut de Hispania exspectemus. M. Cælii quidem epistolam, scriptam miserabiliter, 8 cum hoc idem obsecraret, ut exspectarem, ne fortunæ meas, ne 9 unicam filiam, ne meos omneis tam teinere proderem, non sine magno streu legerunt pueri nostri: et si meus quidem est fortior, eoque ipso vehementius commovet: nec quidquam, 10 nisi de dignatione, laborat. Melitam igitur, 11 deinde, quod videbitur, tu tamen etiam nunc mihi aliquid litterarum, & maxime si quid ab Afranio. Ego, si cum Antonio locutus ero, scribam ad te, quid actum sit. ero tamen *in credendo*, ut mones, cautus, nam occultandi ratio cum difficilis, tum etiam periculosa est. Servium exspecto ad Nonas; & 12 adigit tua Postumia, & Servius filius. Quarta nam levior em esse gaudeo. Mihi ad te Cælii etiam litterarum exemplum.

COELIUS CICERONI, S.

EX ANIMATVS tuum litteris, quibus te nihil, nisi triste, cogitare ostendisti; neque, id quod esset perscripsisti; neque non tamen, quale esset, quod cogitares, aperuisti; has ad te illi litteras scripsi. Per firmavit autem Cicero, per liberum te oro & absit, ne quid gravium de salute & incolumitate tua consulas, nam deo, bominisque amicitiamque nostram resistit, me tibi pradixisse, a quo temere monuisse; sed postquam Casarem convenerim, sententiamque ejus, qualis futura esset parva victoria, cognovim, te certiorum fecisse si eximiam eandem rationem fore Casari in dimittendo adversari, &

conditiombus ferendi, erras, nihil, nisi artem, & solum cogitas, atque etiam loquitor, iturus Senatus exiti: hu interstentibus plane incitatus est. non mehercule eris deprecationi loci quare si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tua reliqua tibi cara sunt; si aliquid apud te nos si, vi optimus, 13 gener tuus valens, eorum fortunam non debes velle conturbare: 14 ut eam causam, in cuius videri via salus nostra est, odisse, aut relinquere cogamur, aut impiam cupiditatem contra salutem tuam habeamus, denique illud cogita, quod offensa fuerit, in ista contentione te subisse nunc TE CONTRA victorem Casarem facere, quem dubiis rebus latere voluisti, & ad eos fugatos accedere, quos 15 resistere sequi mineri, summa stultitia est. vide, ne, dum pudet te parum opimatem esse, parum diligenter, quod opt. mum sit, eligas, quod si totum tibi persuadere non possum; saltem, dum, quid de Hispania agamus, scitur, expecta; quas tibi nuntio ad ventu Casaris fore nostras, quam isti spernabeant amissis Hispaniis, nescio, quod porro tuum consilium sit ad desperatos accedere, non mediis fidus reperio. Hoc quod tu non dicendo mihi significasti Casar audierat, ac simul atque, habe, mihi dixit, statim, quid deie audisset, exposuit, negavit me scire; tamen ab eo petivi, ut ad te litteras mitteret, quibus maxime ad rem vandum commoveri possi. me secum in Hispaniam ducit, nam, nisi ita faceres, ego prius, quam ad urbem accederem, ubicumque essem, ad te percurrissem, & hoc à te praesens contempsissem, atque omni vi te tenuissem. Etiam atque etiam, Cicero, cogita, ne te neque omnia funditus evertat: 16 nec te sciam, prudensque ed demittat, unde exitum vides nullum esse, quod si te aut voces optimatum commoverent; aut nonnullorum hominum instigationem & iactationem ferre non potes: eligas, censeo, aliquid oppidum vacuum à bello, dum haec decernuntur, qua jam erunt confecta, id si fueris, & ego te sapienter fecisse iudicabo & Casarem non offendes.

CICERO ATTICO, S.

ME cæcum, qui hæc ante non viderim t mihi ad te epistolam Antonii. 17 et cum ego sapissimè scripsissem, nihil me contra Cæsar's rationes cogitare; meminisse me generi mei meminisse amicitie; potuisse, si aliter sentirem, esse cum Pompejo; me autem quia cum licetibus invitus cursarem, abesse velle, nec id ipsum certum etiam nunchibere; vide, quam ad hæc 18 *παροικίως*:

Tuum consilium quam verum est, nam qui se medium esse vult, in patria manet: qui proficiatur, aliquid de altera urbe parte iudicare videtur, sed ego si non sum, qui statuere debeam, iure quis proficiatur, necne, 19 partei mihi Casar hu imposuit, me quem omnino discedere ex Italia poteret. 20 quare parvi reser me probare cogitationem tuam, si nihil tamen tibi remittere possum, ad Casarem mittas, censeo, & ab eo hoc petas, non dubito, quin imperatoris sis, cum praesertim te amicitia nostra rationem habaturum esse pollicentis.

Habes

1. Adversus Philotimi.) Moenent Manutius, Lambinus & Iunius hoc non esse epistolæ principium sed partem octavæ, laetioris tamen distinctionis causa nonam numerari.
2. Dubitabat nostrum.) Vulg. dubitabat nostrum.
3. Petrejus cum Afranio conjunxisset se.) Vulg. Petrejus se cum Afranio conjunxisset.
4. Iter in Germaniam.) Videtur Visino legendum per Galliam, ex loco simili in epist. 5.
5. Capellamus.) Vulg. capellamus.
6. Ut ego in te ille animus.) Hoc ordine hæc legebantur in Decurto & Tormentino, ubi ego in te ille animus? atque ita reposuit Bosius, vulg. ubi ille ego in te animus?
7. Me interdum molliunt.) Vulgata hanc lectionem non damnet quidem Junius, sed tamen eam postponit huic, quam mss. Pal. exhibent, ne interdum molliuntur.
8. Cum hoc idem obsecraret.) Vulg. que hoc idem.
9. Unicam filiam.) Manutio unicam filiam videtur legendum ex epistola Cælii.
10. Nisi de dignatione.) Bessarianis liber aperte habet de dignitate. Lambino utraque lectio probatur.
11. Deinde, quod videbitur.) Bosius ex Decurto sic edidit, ut prius tenuerat Malaspina.
12. Et adigit tua Postumia.) Decurto, & adjecta Postumia & Servius, unde scribit Bosius & adjecta Postumia & Servius filius. Manutius

qui sit verborum ordo non videt, & quia in Bessar libro, pro. & Servius, habet, Servius suspicatur de mendo. Lambinus legendum putat eum adjecta Postumia: sed & Servius filius vulg. & adjecta Postumia, & Servius filius vulg. & adjecta Postumia.
13. Cuius tuus valens.) Vulg. gener tuus valens.
14. Ut eam causam, in cuius videri via salus nostra est.) Totum hunc locum ex antiquis libris Bessarianis & Ferri, te emendasse proficitur Manutius.
15. Resistere.) Vulg. resistere.
16. Nec te sciam.) Vulg. ne te sciam.
17. Et cum ego.) Pro, vulg. mendose legitur, & Bosius, ei, castigavit auctoribus Scidis.
18. Παροικίως.) Insolenter, contumeliosè. Rectè coniecit Lambinus ex depravata Tornæsi lectione, legendum hic esse *παροικίως*; quod ferre quoque videtur vestigia hæc veteri scriptoræ, quæ est in Decurto *παροικίως*, Victorius emendaverat *τογοικίως*, quæ est nunc vulg. recepta lectio, cum prius vix nulla esset. Gæca, sed inane spatium reliquit in editionibus.
19. Parte mihi.) Vulg. parte.
20. Quare parvi reser.) Ita restituit Victorius, sublato post dictionem, parvi, puncto, quo totam lectionem inquinabat; faciebaturque ut, parvi, videretur praeteriti temporis à parte.

1. Tit. 20

Habes 1 *συντάξις λακωνικῆς*, omnino excipiam hominem. erat autem v. Non venturus vesperi, id est hodie. cras igitur ad me fortasse ventus. 2 tentabo audeam, nihil properare; 3 missurum ad Cæsarem 4 clamabo me; cum paucissimis alicubi occultabor; 5 carnis hinc itis inviolabilis evolabo, 6 atque minam ad Curionem. *συντάξις τῆς λέξεως*, magnus dolor accessit. efficietur aliquid dignum nobis. 7 *Δυσωγία* tua mihi valde molesta. medere amabo, dum est *αργή*. De Massiliensibus gratæ tuæ mihi litteræ. quæso. ut sciam, quidquid audieris. 8 Siciliam cuperem, si possem palam: quod a Curione effeceram. Hic ergo Servium expecto. rogor enim ab ejus uxore & filio: & puto opus esse. Hic tamen Cyteridem secum lectica perterrita portat, 9 alteram uxorem septem præterea 10 conjunctæ lecticæ amicorum sunt an amicorum? vide, quàm *τυρπί* *λέξ* pereamus: 11 & dubita, si potes, quin ille, seu victus, seu victor redierit; 12 eadem facturus sit, 13 ego verò vel lintriculo, si navis non erit, eripiam me ex ittoisum patricidio. Sed plura scribam, cum illum convenero. Juvenem nostrum non possum non amare: sed ab eo nos non amari, planè intelligo. nisi lego vidi tam 14 *ἀνθρώπων*, tam aversum à suis, tam nescio quid cogitans. *vim* incredibilem molestiarum: sed erit curæ, & est, ut regatur. mirum est enim ingenium. *ἡδῶς ἐπιτελεῖσθαι*.

CICERO A TTICO, S.

15 *Ὁ* SIGNATA jam epistola superiore, non placuit 15 ei dari, cui constitueram, quòd erat alienus. itaque eodie data non est. Interim venit Philotimus, & mihi à te litteras reddidit: quibus quæ de fratre meo scribis, sunt ea quidem parum firma, 16 sed habent nihil *ὑπερβολῶς*, nihil fallax, nihil non flexibile ad bonitatem, nihil, quod non, quòd velis, uno sermone possis perducere. ne multa; omnes tuos, etiam quibus irascitur crebrius, tamen caros habet, me quidem se ipso cariorem. Quod de puero aliter ad te scripsit, & ad matrem de filio, non reprehendo; *δὲς πῆν*.

πῆς ἔπ. De sorore, quæ scribis, molesta sunt, eoque magis, quòd ea tempora nostra sunt, ut ego his mederi non possim. nam certè mederer. sed quibus in malis, & qua in desperatione rerum sumus, vides. Illa de ratione nummaria non sunt ejusmodi (sæpe enim audio ex ipso) ut non cupiat tibi præstare; & in eo 17 laborat. 18 sed si mihi Q. Axius in hac mea fuga n. s. XIII. non reddidit, quæ dedi ejus si tibi mutua, & utitur *excusatione temporis*; si Lepta; si ceteri; soleo mirari, 19 de nescio quis n. s. XX. 20 cum audio ex illo seurgeri. vides enim profectò angustias. curati tamen ea tibi utique jubet. an existimas illum in isto genere lentulum, aut restrictum? nemo est minimus. De fratre factis. de ejus filio, indulgit illi quidem suus pater semper; sed non fecit indulgentia mendacem, aut avarum, aut non amantem suorum; ferocem fortasse, 21 atque arrogantem, & infestum facit. itaque habet hæc quoque, quæ nascuntur ex indulgentia: sed ea sunt tolerabilia. quid enim dicam, hac juvenute? ea verò, quæ mihi quidem, qui illum amo, sunt his ipsis malis, in quis sumus, miseriora, non sunt ab obsequio nostro. 22 non suas radices habent: quas tamen evellerem profecto, si liceret. 24 sed ea tempora sunt, ut omnia mihi patienda. ego meum facile teneo. nihil est enim eo tractabilius: cuius quidem misericordia languidiora adhuc consilia cepi: & quo ille me certiore vult esse, eo magis timeo, ne in eum existam crudelior. Sed Antonius venit heri vesperi, jam fortasse ad me veniet, aut ne id quidem, quoniam scripsit, quid fieri vellet. sed scies continuò, quid actum sit. Nos jam nihil, nisi occultè. De pueris quid agam? parvone navigio committam? quid mihi animi in navigando censes fore? 25 recorder enim, ætate cum illo Rhodiorum *ἄφρογκτῶ* navigans, quam fuerim sollicitus. quid, duro tempore anni actuariolo fore censes? rem undique miseram! Tebatius erat mecum, v. r. planè, & civis bonus. quæ ille monstrat, dii immortalis! etiamne Balbus in Senatum venire cogitet? sed ei ipsi cras ad te litteras dabo. 26 Vestenum mihi amicum, ut scribis, ita puto esse: cum eo quod 27 *δοστώ*

N n n 4

1. *Συντάξις λακων.* Scytalen Laconicam (breve epistolam) qualis oculis gravibusque de rebus Lacedæmonii ad Imperatores suos in locis scriptis mittere solebant.)
 2. *Τυρπί λέξ*, nihil properare. Hæc verba valde corrupta & manant esse, affert Victorius. cum igitur nihil meliorem hac aut quam scripturam invenisset, sed eandem penitus, & simili modo perveriam & lacram; contra hunc locum alienum tibi signis at enim Manu- nus ita restituit conatus est, *τυρπί λέξ*; aut dicitur, nihil properare, missurum ad Cæsarem, clamabo te cum paucissimis, &c. ita distinguitur vulg. textus, autem nihil properare.
 3. *Μισσην ad Cæsarem.* Vulg. missurum me ad Cæsarem.
 4. *Clamabo me.* Vitiòse vulgati, clamabam. Verè & sincerè Decur- tati, clamabo me.
 5. *Caris hinc itis.* Bostius hæc est conjectura ex depravata lectione, caris Scidarum & Crustellini; Tornæian. caris; in impetris; ceteri: Victorius antiquior, caris.
 6. *Ανερωσιν ad Curionem σὺν τῆς λέξεως.* Restituit Victorius auxilio vetustioris exemplaris verba Græca quæ hic desiderabatur; post quæ, nulla distinctione adhibita sequentia legenda affecit. Manu- nus tamen verba Græca cum superioribus conjungit, & 4 le- quentibus disjungit.
 7. *Δυσωγία τῆς.* Vt nã difficultas loane spatium Græca hac quæ desiderabatur voce replevit Victorius ex Antiquis mss.
 8. *Νὺν ἀν ἐπιπέτῃ.* Vulg. *ὀκτώμ ἐπιπέτῃ.*
 9. *Ἀλλήμιν ἄξιον.* Lipsius lib. IV. Epist. quæst. e. II. emendavit, *ἀλλήμιν*, quomodo erat in Scidis, vulgò *ἀλλήμιν* uxorem.
 10. *Κυρπί λέξ* amicorum suos amicos. Victorius quid hic statueret debet, neciens vulgata lectio em. restituit. *λέξ* *ἀντικα- τῶν*. hæc *ἀντικατῶν*, licet ipsi parum satisfaciatur. Iustus Bostius lectio- nem sequitur, præterquam quòd ante vocem *συν*, ex duobus mss. Pala- tinis addit.
 11. *Ἐν δὲ δὴ, ἢ ποτ.* Iustus ex duobus optimis mss. Palat. & dubi- tari potest.
 12. *Ἐδὸν ἴσθαι ἴσθαι.* Vulg. *Ἐδὸν ἴσθαι ἴσθαι.*
 13. *Ἐγὼ ἴσθαι ἴσθαι.* Ita legit Lambinus; licet, utriusque non reji- ciam quod erit lib. X. tit. cap. 10. Tamen, & probat Iustus, Victorius restituit antiquos codices habere *ἴσθαι ἴσθαι*, vel *ἴσθαι ἴσθαι*. Tornæ- ianus vel *ἴσθαι ἴσθαι*. vulgò *ἴσθαι ἴσθαι*.
 14. *Ανερωσιν ἴσθαι.* Alienum à rectæ morum conformatione; in quo motus conformari & effingi nequeant.

15. *Ὁ δὲ dari.* Vulg. *Ὁ δὲ dari.*
 16. *Ἐν δὲ habent nihil.* Lambinus malit sic legi, sed tamen nihil, seu *δὲ* *ἴσθαι* *ἴσθαι* *ἴσθαι*.
 17. *Δὲς πῆν ἔπ.* Nutrice adhuc opus est. Consentiant Tor- næianus, Horatius, & Crustellinus, cum Victorianis mss. sic enim hæc referunt, DE TINE ET. unde Victorius primum posuit de *ἴσθαι* *ἴσθαι*, mutata sententia, de *ἴσθαι* Bostius autem utramque Victorius emendat omnem improbandi, ratione ductus, ex vestigiis veteris Deo- coria, quæ hæc sunt *ΔΕΙ ΤΙΝΕ ΕΤΙ*, conjecit Cæronem scri- psisse, *δὲς πῆν ἔπ.* Quidam Lambini amicus ex depravata Tor- næiani scriptura, de *ἴσθαι*, legebat de *ἴσθαι*, id est, *pace*. Iustus ac Bo- sium æquè quidem, ut multa alia, hic reposuisset, *δὲς πῆν ἔπ*; sed sibi religionem esse tam longè à veteri scriptura distans, itaque legit, *δὲς πῆν ἔπ*: vulg. de *ἴσθαι* *ἴσθαι* *ἴσθαι* quæ scribis.
 18. *Λαβρα.* Decurati scripturam expressit Bostius, vulg. *λαβρα*.
 19. *Ἐν δὲ mihi Q. Axius in hac mea fuga.* Victorius ex vet. codice bus, in quibus etiam *ἴσθαι* *ἴσθαι* *ἴσθαι* in hac, &c. emendavit *ἴσθαι*. *ἴσθαι*; nam in infinitis locis ubi Q. esse debebat leg. *ἴσθαι*, in mss. antea in formis excussit legebat, sed *ἴσθαι* *ἴσθαι* *ἴσθαι* in hac mea fuga.
 20. *De nescio quis n. s. XX.* Vulg. *de nescio quis n. s. XX.*
 21. *Cum audis ex illo seurgeri.* Et hoc quoque est Victorius; cum prius corruptè legebatur, *ex illo seurgeri*.
 22. *Atque arrogantem.* Vulg. *atque arrogantem*.
 23. *Non; suas radices habent.* Manu- nus Bostianus & Tornæianus, habeant, nam suas radices habent.
 24. *Ἐν δὲ tempora sunt.* Plenior & integrior Bostius vult esse lectis Tornæian. & Decurati, quàm ex colorum, ideo sic ex eorum fide edidit sed ea tempora sunt, ut omnia mihi sua patiunda.
 25. *Recorder enim.* Ineptos quosdam interpolatores hunc locum corrupisse ait Bostius, cum recto in libris antea excussit, & in omnibus mss. legebatur, recorder enim *ἴσθαι* cum illa Rhodiorum *ἄφρογκτῶ* navigans, quam fuerim sollicitus.
 26. *Ἐν δὲ mihi amicum.* Pro, *Ἐν δὲ mihi amicum*, quod antea mendosè legebatur Victorius substituit *ἴσθαι*.
 27. *Α ποστώ.* Hujus quoque vocabuli restituit Victorius de- betor; cum enim transposset hic legebatur, *ἴσθαι ἴσθαι*, ille hoc vocabulum paulo inferius in spatio quòd in formis impressis vacuum erat, reposuit.

μὲν ad me scripserat de nummis curandis, ἡμικαὶ τῶν
eram jocosus. id tu, si ille aliter acceperit, ac debuit, ien-
ties. 2. Mensali autem ad scripsi, quod ille ad me, Proconsul.
sed quoniam est homo, & nos diligit, ipse quoque à nobis
diligatur. Vale.

CICERO ATTICO, S.

23 Quidnam mihi futurum est? aut quis me non solum
infelicior, sed jam etiam turpior? 3 nominatum de
me tibi imperatum dicit Antonius; nec me tamen ipse ad-
huc viderat, sed hoc Trebatio narravit. Quid agam nunc,
cui nihil procedit, caduntque ea, quae diligentissime sunt
cogitata, teterimè? Ego enim Curionem nactus, omnia
me consecutum putavi. is de me ad Hortensium scripserat.
Reginus erat totus noster. huic nihil suspicabamur 4 cum
hoc mare negotii fore, quod me nunc vertam? undique
susceptor. 5 sed satis lacrimis. πῶς ἔγωγε ὀφλητέος igitur, &
occulte in aliquam onerariam corpendendum. non comit-
tendum, ut etiam 6 compacto prohibiti videamur. Sicilia
petenda: quam si erimus nacti, majora quaedam conseque-
mur. sit modò rectè in Hispaniis: quamquam de ipsa Si-
cilia utinam sit verum: sed adhuc nihil secundi concursus
Siculorum ad Caronem dicitur factus; orasse, ut relinqueret,
& omnia pollicitos: 8 commotum illum, delectum habere
cepisse. non credo, ut est luculentus auctor, potuisse cer-
tè tenere illam provinciam scio, ab Hispaniis autem jam
audierat. Hic nos C. Marcellum habemus, 9 eadem de re
cogitantem, aut bene simulantem: quamquam ipsum non
videram, sed ex familiarissimo ejus audiebam. tu, quaso,
si quid habebis novi. ego, si quid moliri erimus, ad te ita-
tum scribam. Quintum filium severius adhibebo. utinam
10 proficere possim: tu tamen eas epistolas, quib. asperius
de eo scripsi, aliquando concerpito, ne quando quid ema-
net: ego item tuas. Servium exspecto, nec ab eo quidquam
11 scies, quidquid erit. sine dubio errasse nos, confi-
rendum est. at semel? at una in re? immonè omnia, quod
diligentius cogitata, eò facta sunt imprudentius.

11 ἀλλὰ τί ἔδωκεν ἡμῶν ἀποτυχῆσαι ἰδὸν ἰδρῶν, ἀγχιῦμαι ἀπὸ
In reliquis modo ne ruamus. 12 jubet enim de professione
mea providere. quid provideam? ita patent omnia, quae
accidere possunt, ut ea si vitem, sedendum sit cum dede-
core & dolore; si negligam, periculum est, ne in manus
incidam perditorum. sed vide, quantis in miseris sumus,
optandum interdum videtur, ut aliquam accipiamus ab
istis quamvis acerbam injuriam, ut tyranno in odio fuisse
videamur. quod si nobis cursus, quem speraram, pateret,
effecissem aliquid profecto, ut tu optas & hostatis, dignum
nostra mora. sed mirificè sunt custodit: & quidem ille
ipse Curio suspectus, quare vi, aut clam agendum est:
14 & si vi, fortè & cum tempestate: clam autem istis in
quo si quod σφάλμα, vides quam turpe est, trahimur; nec
fugiendum, si quid violentius. De Coelio, saepe mecum
agito; nec, si quid habuero tale, dimittam. Hispanias spe-
ro firmas esse. Mahtienium factum cum ipsum per se
luculentum est, tum mihi argumento est, rectè esse in Hi-
spaniis. minus enim auderent, si aliter esset, & scirent:
15 nam & victi, & δειλοὶ gente sunt. Odium autem re-
ctè animadvertis 16 significatum theatro. Legionis etiam
has, quas in Italia assumpfit, alienissimas esse video sed ta-
men nihil inimicus, quam sibi ipse. illud rectè times, ne
ruat, si desperant, certe ruet, quo magis efficiendum ali-
quid est, fortuna velim 18 meliore, animo Coeliano. sed
primum quidque; quod qualecumque erit, continuo scies.
Nos juveni, ut rogas, suppeditabimus, & Peloponnesum
ipsam sustinebimus. est enim indoles. modo aliquod hoc sit
19 ἡδὲ διδάχῃ ἀλωτῶν: quod si adhuc nullum est, esse
tamen potest: 18 aut ἀρετῇ non est διδάχῶν: quod mi-
hi persuaderi non potest.

CICERO ATTICO, S.

Epistola tua gratissima fuit meo Tullio, & mehercule
mihi semper tecum 20 aliqua mihi afferunt tua littera.
scribes

1. *Exemplum*.] Reposuit Bosius ut erat in Scidis, *exemplum*; qui-
dam enim libri mendose, erat jocosus. Victorius, *exemplum*, in vul-
gatis utraque vox sine, *jocosus*, sine, *exemplum* deest.
2. *Mensali autem ad scripsi*.] Non solum sic habere mss. federiam ma-
jorem partem excusorum testatur Victorius; ut non possit non mira-
ri imprudentiam quorundam, qui ex Mensali duo verba fecerunt &
Mensali scripserunt, sed quam ineptè & perverse nihil attiner dicere,
licet in cunctis recentiorum impulsionum librorum temporè Victo-
rii translata sit.
3. *Nominatum sibi de imperatum*.] Codex Tornisianus habet *impe-
ratum*; unde doctus quidam conjecterat legendum *imperialium*, Lam-
bino teste, qui vel, *imperialium*, vel, *imperialium militum*.
4. *Cum hoc mare*.] Vulg. *cum hoc mari*.
5. *Sed satis lacrymis πῶς ἔγωγε ὀφλητέος*.] Tempelates ferre o-
porteret: Tempora parum idonea praeforenda. Victorius testatur cum
prius inane spatium esset in formis impressis, post *sed satis lacrymis*,
Germanos *ἔγραψε* & *ἔγραψε*; parum ut ut sincerè, ipse
verò ex antiquis vestigiis, *ἔγραψε* & *ἔγραψε*, restituit, sed quàm re-
ctè, judicabunt lectores ex veterum codicum scriptura quam subji-
ciam. Tornzi & Crusell. sic habebant, ΠΑΡΑ ΟΤΛΕΙΤΕΟΝ.
Declaratus ΠΑΡΑ ΟΤΛΕΙΤΕΟΝ, quæ lectionis vestigia
eo non fecerunt, quò duxit Victorius; Bosius, ergo cubilia germanoglo-
tionis sagacius odoratus, eam permulso jam annos latitantem ex
devisissimis tenebris excruxit in mediumque produxit, ut possent stu-
dicii omnes eam citra negotium consequi, ea vero est hujusmodi,
πῶς ἔγωγε ὀφλητέος. Iunius tamen, vulgarem, Victorii, lectionem
relinet.
6. *Compacto*.] Manutius emendavit, *compacto*, sum in omnibus libris
agere ut cum patto.
7. *Omnia pollicitus*.] Vulg. *omnia pollicitus*.
8. *Commotum illum, delectum habere*.] Ita Victorius, ex anni quo suo in-
gea legebat, *commotum illum, delectum habere*.
9. *Eodem dicit*.] Bessacionis libet, *eodem dicit*.
10. *Proficere possim*.] Vulg. *possim*.
11. *Scies, quidquid erit*.] Auctoribus Scidis, edendum jussit Bosius,
quidquid erit, ut legendum suspicatur Malaspinae vulg. *scies quid erit*.
12. *Αλλὰ τί ἔδωκεν*.] Sed hæc quidem, quæ ante acta sunt, omit-

cemus, licet cum merore.
13. *Subiicit de professione mea providere*.] Isdem Scidis & Torn-
siano auctor, has hoc quoque emendavit Bosius; vulg. *jubet enim profes-
sionem meam providere*.
14. *Et, si vis fieri*.] Vulg. *si vis fieri*.
15. *Nam & victi, & δειλοὶ gente sunt*.] Dixerat olim Lambino
Bosius hinc legendum videri, *victi & δειλοὶ gente sunt*, hujusque suæ
suspicionis adspulatorum codicum Tornzianum protulerat, ubi sic
erat exaratum, *et viti & diligentes sunt*; sed postea liquido scriptum in
Decurato reperit, *victi*, quæ lectio ita ipsius conjecturam confirma-
vit, ut eam tamquam certam & indubitam in suam editionem non
veritus sit referre. Victor. & Manut. testantur mss. codices habere, *viti
& diligentes*, unde, *viti & diligentes sunt*, legendum conjecterat, quæ
est vulgata lectio. Germani adnotaverunt, *quædam alii, viti*.
16. *Significatum theatra*.] Auxilio meliorum exemplarum ita emen-
davit Victorius, quam antea corruptè legeretur *significatum theatrum*.
17. *Meliori*.] Vulg. *meliori*.
18. *ἡδὲ διδάχῃ ἀλωτῶν*.] Ingenium, quod disciplinâ
subigi & domari possit. Ex veterum librorum scriptura licet deprava-
tissima, locum hunc emendavit Bosius. In Tornzi. & Crusell. erat,
ΑΚΙ ΑΛΛΟΛΟΝ, in Scidis, ΔΑΚΙΑ ΛΟΛΟΝ, conjecit
διδάχῃ ἀλωτῶν. Lambinus, olim antiquæ scripturæ vestigia &
Sch. Corradi conjecturam sequutus, ἡδὲ ἀκιμῶλον, ediderat, sed
postea maluit legere ἀκισθῶλον, Adrianus Tarnæbus, ἀκιμῶλον,
Manutius ἀκιμῶλον; Bosius referente Lambino ἀκιμῶλον, Iunius
ἡδὲ ἀκίμῶλον emendatis dicitur mss. Pal habere ἀκιμῶλον,
quod & ipsi probatur vulg. ἡδὲ ΑΚΙΜΟΛΟΝ.
19. *Aut ἀρετῇ non est διδάχῶν*.] Virtus non est res disci-
plinabilis, vel quæ erudi & doceri possit. Hæc duo vocabula Græca
restituit Victorius, prius erant duo inania spacia quæ desiderari ali-
quid significabant.
20. *Aliqua mihi afferunt*.] Bosii mss. *secum aliquam afferunt*; unde con-
jecit, *aliqua mihi afferunt*; mi enim *μνησθησάμενος* pro, *mihi*, ut saepe in
his epistolis; vulg. *aliquid afferunt tua littera*.

VI. ID. Capuam profectus est: ad me misit, se pudore de-
teritum, ad me non venisse, quod me sibi succensere pu-
taret. ibitur igitur, & ita quidem, ut censes; nisi cujus
gravioris personæ suscipiendæ spes erit ante ob ara, sed
vix erit tam cito. 1. Alienus autem prætor putabat a-
liquem, si ego non, ex collegis suis, quivis licet, dummo-
do aliquis. De sorore laudo. De Quinto puero, datur
opera, spero esse meliora, de Quinto fratre scito eum
non mediocriter 2. laborare de usura: sed adhuc nihil à
L. Egnatio expressit. Axius de; xii. millibus pudens,
3. sæpe enim adscripsit, ut Gallio, quantum is vellet, darem,
quod si non scripsisset, possemne aliter? & quidem sæpe
sum pollicitus: sed tantum voluit cito, 4. me verò adju-
varent his in angustiis, sed distulos! verum aliàs. Te à
quartana liberatum gaudeo, itemque Piliam. Ego, dum
panes, & cetera in navem parantur, excuro in Pompeja-
num. Vecteno velim gratias, quod studiosus. Si quem-
quam nactus fueris, qui perferat; literas des ante, quàm
discedimus.

CICERO ATTICO, S.

16 **C**OMMODUM ad te dederam litteras de pluribus re-
bus, cum ad me bene manere Dionysius fuit: cui qui-
dem ego non modò placibilem me præbuissem, sed totum
renuissem, si advenisset qua mente tu ad me scriperas.
erat enim sic in tuis litteris, quas Arpini acceperam, eum
venturum facturumque, quod ego vellem. ego volebam
autem, vel cupiebam potius, esse eum nobiscum. quod
quia plane, cum in Formianum venisset, præciderat, aspe-
rius ad te de eo scribere solebam. at ille perpauca locutus,
hanc summam habuit orationis, 5. ut sibi ignoscerem; se
rebus suis impeditum nobiscum ire non posse. pauca re-
spondi, magnum accepi dolorem. intellexi fortunam ab eo
nostram despectam esse. quid queris? fortasse miraberis:
in maximis horum temporum doloribus hunc mihi scito
esse, velim, ut tibi amicus sit. hoc cum tibi opto, opto
ut beatus sis. erit enim tam diu. Consilium nostrum
spero vacuum periculo fore. 6. nam & dissimulabimus, &
ut opinor, acerrimè adferabimus, navigatio modò sit,
qualem opto. cetera, quæ quidem consilio provideri potue-
runt, cavebuntur. tu, dum adsumus, non modò quæ scie-
ris, audierisve, sed etiam quæ futura providebis, scribas
velim. Cato, qui Siciliam etiam tenere nullo negotio
potuit, & si tenuisset, omnes boni ad eum se contulif-
sent, Syraculis profectus est ante diem VIII. KAL. Mai.
ut ad me Curio scripsit. utinam, quod ajunt, Cotta Sar-
diniam teneat. est enim rumor, 6. si id fuerit, turpem

Catonem! Ego, ut minuerem suspicionem profectio-
nis, aut cogitationis meæ, profectus sum in Pompejanum
A. D. IIII. ID. ut ibi essem, dum, quæ ad navigandum
opus essent, pararentur. cum ad villam venissem, ven-
tum est ad me: centuriones trium cohortium; quæ
6 Pompejis sunt, 7 me velle postredie; 8 (hæc mecum Nin-
nus noster) velle eos mihi se & Oppidum tradere, at ego
tibi postredie à villa ante lucem, ut me omnino illi ne vi-
derent, quid enim erat in tribus cohortibus? quid si plu-
res, quo apparatu; cogitavi eadem illa Cœliana, quæ legi
in epistola tua, quam accepi, 9 simul & in Cumanum veni-
ni, eodem die; & simul fieri poterat, ut tentaremur, om-
nem igitur suspicionem fultul, sed cum redeo, Horten-
sius 10 venerat, & ad Terentiam salutatum diverterat;
sermone erat usus honorifico erga me, tamen eum, ut pu-
to, videbo, misit enim puerum, se ad me venire, hoc qui-
dem melius, quàm collega noster Antonius: cujus inter li-
stros lætica mima portatur. Tu, quoniam quartana ca-
res, 11 & nedum morbum removisti, sed etiam gravedi-
nem, te vegetum nobis in Græcia sisse; & litterarum ali-
quid interea.

CICERO ATTICO, S.

PR I D. Idus Hortensius ad me venit scripta epistola, 17
12 vellem cetera ejus, quàm in me incredibilem *inve-*
nerat! qua quidem cogito uti, deinde Serapionem epi-
stola tua: quam prius quàm aperuissem, dixi ei, te ad hunc
de eo scripsisse antea, ut feceras. deinde, epistola læta, cum-
mularisimè cetera: & hercule hominem probo, nam &
doctum, & probum existimo. quin etiam navi ejus me &
ipso convectore usum puto. Crebro reficit lippitudo,
non illa quidem perniciosa, sed tamen quæ impedit scri-
ptionem meam. Valerianum tuam jam confirmatam
esse & à veteri morbo, & à novis tentationibus gaudeo.
Ocellam vellem haberemus. videntur enim esse hæc pau-
dò scilicetiora. nunc quidem æquinoctium nos moratur,
quod valde perturbatum erat. 13 id si *ἀναγῆς* erit, utinam
idem maneat Hortensius: si quidem adhuc erat; libera-
lius esse nihil potest. De diplomate admiraris, quasi ne-
scio cujus te flagitii insimularem. negas enim te reperire,
qui mihi id in mentem venerit. ego autem, qui scripse-
ras te proficisci cogitare, (etenim audieram, nemini ali-
ter licere) eò te habere censebam; & quia pueris diploma
sum feras, habes causam opinionis meæ; & tamen velim
scire, quid cogites, in primisque si quid etiam nunc novi
est. 14 X VII. Kal. Jun.

CI.

1. Alienus autem.) Vulg. *Malianus autem*.
2. Laborare de usura.) Legendum videtur *Vul. de usura*.
3. Sæpe enim adscripsit.) Vocis *Vul. liber*, sæpe enim ad me scripsit.
4. Me verò adjuvarent huius in angustiis. Sed distulos. Verum aliàs.) Hoc
quoque *Vul. ex veteris scripturæ* vulgus restituit, vel etiam *Me verò*
adjuvarent huius in angustiis sed distulos; priorum lectionem ex *Torn.* retinet
Lamb. vulgata lectio eadem est, quæ *Bos. mss.* *Me verò adjuvarent huius in*
angustiis sed in ista quam tuentur *Man. & Conrad.*
5. Ut sibi ignoscerem.) Sibi deest in vulgata.
6. Nam & dissimulabimus, & ut opinor, acerrimè adferabimus.) Ita ha-
bere videtur *mss. tellatur Lambin.* quæ tamen locum mendosum suspica-
tur, hancque affert conjecturam *quæ ut opinor, acerrimè adferabimus* *Bos.*
lectionem *mss. Pall.* consentientibus retinet *Lan.*
7. Pompejus suus.) Vulg. *Pompeji sunt*.
8. Me velle postredie.) In *Torn.* est *me velle postredie convenire*, sed putat
Bos. verbum, *convenire*, additum fuisse ex glossamata, nam in aliis *mss.*
non comparebat, quod tamen retinendum censet *Lamb.*
9. Hoc mecum Nininus.) *Victor. pro. Minnius*, quod antea legebatur,
Ninnius restituit *ex vet. codd.*
10. Simul & in Cumanum.) *Es.* deest in *Vulg.*

11. Et nedum morbum removisti.) *Peripico* legitur in *Tornæ* & *Dec.*
nedum morbum, ut in *libris Mal.* cujus hæc iudicium sequitur *Bos. Videt*
in libris Mal. legi, quod etiam in *Torn.* extare dicit *Lamb.* *si cre-*
dere *Es.* est *qui vulgatam lectionem, non modò morbum*, retinet, tellatur-
que *Mem.* codices, *nedum morbum*, *Bos.* lectionem habere, quam *mss.*
Pal. consentientibus probat *Lan.*
12. Vellem cetera ejus, quàm in me incredibilem *inve-*
nerat!) Legit. *IV.*
Epist. II. Quæst. Epistolarum *Lip.* *hæc cetera* *ejus* *quæ in me* *inve-*
nerat.
13. Id si *ἀναγῆς* erit, utinam, &c.) Liquidum non perturbatum,
scripsit, *ἀναγῆς*, *Bos.* emendata veteri scripturæ *Dec.* *ἀναγῆς*; vulg. *id sci-*
des erat *erit utinam*, &c. sed omnino mendosum,
14. XVII. Kal. Jun.) Hoc aperte mendosum esse asserit *Man.* putatque
esse initium sequentis epistolæ, & legendum fortasse, *XVII. Kal.* quod si-
ne causa repetitum est post verbum, *perperit*, idque credendum eo magis
dicit, quod plerumque hujus libri epistolæ adscriptæ diem non habent
& est mutatio minutæ, *si U.* dividat in *II*, quæ ipsa in notis peccatum
sæpe à librariis.

x. Tullia

CICERO ATTICO, S.

11 TULLIA mea peperit XIII. Kal. Jun. puerum
2 *ἐπιμαρτυρίαν*, quod *ἠὲ ἔχοντες*, gaudebam. quod
quidem est natum, perimbrellum est. Me mirifice tran-
quillitates adhuc tenuerunt, atque majore impedimento
fuerunt, quam *εὐφροδία*, quibus asservor. nam illa 4 Hor-
tensios omnia fuere infantia. ita fiet homo nequissimus.
3 *ἠὲ ἔχοντες* liberto depravatus est. Itaque posthac non scri-
bam ad te, quid facturus sim, sed quid fecerim. omnes
enim *κατασκευασίαν* videmus subaufcultare, quae loquor. Tu
tamen, si quid de Hispaniis, siue quid aliud, perge quae so-
scribere; nec meas litteras expectaris, nisi cum, quo o-

pio, pervenimus, aut si quid ex cursu. Sed hoc quoque
timide scribo. 5 *τὰ δὲ βραχέα* tarda adhuc & spissa. ut ma-
LA posuimus initia, sic cetera sequuntur. 7 fors *πεῖσος*
nunc sequimur, eadem nos fortasse furiae persequentur.
ex Balbi autem scimone, quem tecum habuit non proba-
mus de Melita. dubitas igitur, quin nos in hostium nu-
mero habeat? scripsi equidem Balbo, te ad me de benivo-
lencia scripsisse & de suspicione. egi gratias. de altera
ei me purga, & equem tu hominem infeliciorem? non
loquor plura, ne te quoque excruciem. ipse conficior,
venisse tempus, cum jam nec fortiter, nec prudenter quid-
quam facere possim.

1. *ἠὲ ἔχοντες*. Hae epistola superiori agglutinata est in editione Vict.
quod locum manentem restituit additione *diei* quo peperit Tullia.
2. *Ἐπιμαρτυρία*.) Septimelium.
3. *ἠὲ ἔχοντες*.) Feliciter peperit *ἠὲ ἔχοντες*, perperam, in m. suo
leg. testatur Vict. pro, *ὑποσχεσθαι*.
4. *ἠὲ ἔχοντες* omnia. Vulg. *ἠὲ ἔχοντες* omnia.
5. *τὰ δὲ βραχέα* tarda adhuc & spissa. Ea quae sunt ex usu. Has Graeci
vicesita referunt. *ITA ONIA*, Dec. *TA ONIA*, unde emendavit Bos-
quae *βραχέα*. vulg. *τὰ βραχέα* adhuc tarda & spissa.
6. *ἠὲ ἔχοντες*. Vulg. *ἠὲ ἔχοντες*.

7. *Foris mihi nunc sequimur, eadem nos fortasse*.) *Μίσος* Piaculum. Bos-
mnes *πρίσσι*, *ἠὲ ἔχοντες*, ex quo fecit *ἠὲ ἔχοντες*. *ἠὲ ἔχοντες*, autem ex m. resti-
tuerat Vict. quom legeretur prius. *ἠὲ ἔχοντες*: non quod mutatio aperiret
sententiam, sed maluit scripturae antiquae habere rationem, quam no-
vum quod etiam sequutus est Jan. Lamb. olim sequutus codicem Torn.
legebat, *ἠὲ ἔχοντες*, sed postea maluit legere, *ἠὲ ἔχοντες* nunc sequimur, dicitur
docto cuidam viro legendum videri, *ἠὲ ἔχοντες* nunc sequimur, eodem
nos fortasse *ἠὲ ἔχοντες* *ἠὲ ἔχοντες* vulg. *ἠὲ ἔχοντες* nunc sequimur eadem nos
ἠὲ ἔχοντες.
8. *Equem tu hominem*.) Nun. ait duos m. Pal. habere, *ἠὲ ἔχοντες*, unde
de reposuit, quoque *ἠὲ ἔχοντες*.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER UNDECIMUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

CCCXXI a te signatum libellum, quem
Aneros auulerat; ex quo nihil scire po-
ui de nostris domesticis rebus; de qui-
bus acerbitissime afflictor, quod, qui eas
dispensavit, neque adest istis, neque ubi
terraturum sit, scio, omnem autem spem
habeo existimationis, privatorumque
rerum in tua erga me mihi perspicillima benignitas:
quam si his temporibus miseris & extremis praesiteris,
haec pericula, quae mihi communia sunt cum ceteris, for-
tissimam feram; idque ut facias, te obsecro, atque obsecro
ego in cistophoro in Asia habeo ad n. s. bis & vicies,
hujus pecuniae permutatione fidem nostram facile tuebe-
re: quam quidem ego nisi expeditam relinquere putaf-
sem, credens ei, cui tu scis jam pridem minimè credere,
commoratus essem paullisper, nec domesticas res impe-
ditas reliquisset: ob eamque causam scripsit ad te scribo,
quod sero intellexi, quid *timendum* esset. Te etiam atque
etiam oro, ut me totum tuendum suscipias; ut, si ii salvi
erunt, quibuscum sum, unà cum iis possim incolumis

esse, salutemque meam benivolentiae tuae acceptam referre.
CICERO ATTICO, S.

LITTERAS tuas accepi pridie Nonas Febr. eoque ipso
die ex testamento crevi hereditatem. 1 ex multis meis
miserimis curis est una levata, si, ut scribis, ista heredi-
tas fidem, & famam meam tueri potest, quam quidem te
intellego, etiam sine hereditate, tuis opibus defensuram
fuisse. De dote quod scribis, per omnes deos te obsecro,
ut totam rem suscipias, & illam miseram mea culpa & ne-
gligentia tueare meis opibus, si quae sunt; tuis, quibus ti-
bi molestum non erit, facultatibus; cui quidem deesse om-
nia quod scribis, obsecro te noli pati, in quos enim sum-
tus abeunt fructus praediorum? jam illa n. s. lxx. quae scri-
bis, nemo mihi umquam dixit *ex dote* esse detracta, num-
quam enim essem passus, sed haec minima est ex iis injuriis,
quas accepi; de quibus ad te dolore & lacrimis scribere pro-
hibeor. Ex ea pecunia, quae fuit in Asia partem dimidiam
ferè exegi, tutius videbatur fore ibi, ubi est, quam apud
Publicanos. Quod me hortaris, ut firmo sim animo: vel-
lem posses aliquid afferre, quamobrem id facere possem,
sed si ad ceteras miseras accessit etiam id, quod mihi Chry-
sippus

1. *Ex multis meis miserimis curis est una levata*.) Antea legebatur, *ex*
multis *curis* *est* *una* *levata*; pro, *multis* *curis*, reposuit
Vict. *multis* *curis* *est* *una* *levata*, Lamb. & Bohe. Torn. Dec. & Craf. re-

scripserunt, *est una levata*; Ant. Augustin. legebat, *est una levata*. Fulv. ait
in uno m. hujus scripturae vestigium aliquid apparere, *est una*
levata. Grut. *inclinabas in levata*, hoc est *morua*.
1. *De*

lippus dixit parari. (tu nihil significasti) de domo: quis me miserius uno jam fuit? oro, obsecro, ignosce: non possum plura scribere. quanto magis urgeat, profecto vides: quod si mihi commune cum ceteris esset, qui videntur in eadem causa esse, minor mea culpa videretur, & eo tolerabilior esset. nunc nihil est, quod consoletur; nisi quid tu efficias, si modò etiam nunc effici potest, ut ne qua singulari afficiar calamitate, & injuria. Tardius ad te remissi tabellarium, quòd potestas mittendi non fuit. At tuis & nummorum accepi n. s. lxx. & vestimentorum quòd opus fuit. Quibus tibi videbitur, velim des litteras meo nomine. nosti meos familiares. signum requirent, aut manum: dices iis, me propter custodias ea vitasse.

CICERO ATTICO, S.

3 **Q**Uo hic agatur, scite poteris ex eo, qui litteras attulit: quem diutius tenui, quia quotidie aliquid novi expectabamus; neque nunc mittendi tamen ulla causa fuit, præter eam, 1 de qua tibi rescribi voluisti. Quòd ad Kal. Quint. pertinet, quid vellem; utraque grave est, tam gravitè tempore, 2 periculum tanta pecuniæ, & dubio rerum exitu 2 ista, quam scribis abruptio. quare, ut alia, sic hoc vel maxime tuae fidei benivolentiæque permuto, & illius consilio, & voluntati: cui miserè consuluissem melius, si tecum olim coram potius, quàm per litteras, de salute nostra, fortunisque deliberavissem. Quòd negas præcipuum mihi ullum incommodum impendere, 3 & si ista res nihil habet consolationis, tamen etiam præcipua multa sunt, 4 quæ tu profecto vides, ut sunt, & gravissima esse, & me facillimè vitare potuisse: 5 ea tamen erunt minora, si, ut adhuc factum est, administratione diligentiaque tua levabuntur. Pecunia apud Egnatium est. 6 sit à me, ut est. neque enim hoc, quòd agitur, videtur diuturnum esse posse; ut scire jam possim, quid maxime opus sit: & si ego rebus omnibus; quòd is quoque in angustiis est, 7 qui cum sumus; quòd magnam dedimus pecuniam mutuum; 8 opinantes, nobis, constitutis rebus, eam rem etiam honori fore. Tu, ut antea fecisti, velim, si qui erunt, ad quos aliquid scribendum à me existimes, ipse conficias. Tuis salutem dic. Cura, ut valeas. in primis id, quòd scribis, omnibus rebus cura & provide, nequid ei delit, de qua scis me miserum esse. Idibus Jun. ex castris.

CICERO ATTICO, S.

4 **A**CCIPES ab Isidoro litteras, & postea datas binos. ex proximis cognovi prædia non venisse. videbis ergo, 9 ut sustentetur per te. de Frasinati, si pro dō futuri sumus, erit mihi res oportuna. Meas litteras quòd requiris, impediō inopia rerum, quas nullas habeo litteris dignas; quippe cui nec, quæ accidunt, nec, quæ aguntur, nullo modo probentur. utinam coram tecum olim potius, quàm per epistolas. 10 Hic tua, ut possum, tueor apud hos. 11 cetera Celer ipse. fugi adhuc omne munus, eo magis, quòd ita nihil poterat agi, ut mihi, & meis rebus aptum

esset. quid sit gestum novè, quæris: ex Isidoro scire poteris: reliqua non videntur esse difficiliora. Tu id velim, quòd scis me maxime velle, cures, ut scribis, ut facis. 12 Me conficit sollicitudo, ex qua etiam summa infirmitas corporis: qua levata, ero unà cum eo, qui negotium gerit, estque in spè magna. Brutus amicus in causa versatur acriter. Hactenus fuit, quòd caute à me scribi posset, vale. De pensione altera, oro te, omni cura considera, quid faciendum sit, ut scripsi tuis litteris, quas Pollex tulit.

CICERO ATTICO, S.

QUAM me causa moverint, quàm acerbe, quàm graves, quàm nova, coegerintque impetu magis quòdam animi uti, quàm cogitatione, non possum ad te sine maximo dolore scribere: fuerunt quidem tantæ, ut id, quòd vides, effecerint. itaque nec quid ad te scribam de meis rebus, nec quid à te petam, reperio. rem, & summam negotii vides. equidem ex tuis litteris intellexi, & iis, quas communiter cum aliis scripsisti, & iis, quas tuo nomine, quòd etiam mea sponte videbam, 13 te subdebilitatum novas rationes tuendi mei querere. Quòd scribis piacere, ut propius accedam, iterque per oppida, noctu faciam, non sane video, quemadmodum id fieri possit. neque enim ita apta habeo diversoria, ut tota tempora diurna in his possum consumere; neque ad id, quòd quæris, multum intresset, utrum me homines in oppido videant, an in via. sed tamen hoc ipsum, sicut alia considerabo, quemadmodum commodissime fieri posse videatur. ego propter incredibilem & animi & corporis molestiam conficere plures litteras non potui: iis tantum rescripsi, à quibus acceperam. tu velim 14 & Basilio & quibus præterea videbitur, etiam Servilio conscribas, ut tibi videbitur, meo nomine. Quòd rãto intervallo 15 nihil omnino ad vos; profecto intelligis rem mihi deesse, de qua scribam, non voluntatem. Quòd de Vatino quæris: neque illius, neque cuiusquam mihi præterea officium deesset, si reperire possent, qua in re me juvarent. 17 Quintus aversissimo à me animo Patris fuit, eodem Cæcylia filius venit. inde profectos eos unà cum ceteris arbitror.

CICERO ATTICO, S.

SOLLICITUM esse tecum de tuis communibusque fortunis, tum maxime de me, & de dolore meo, sentio: qui quidem dolor meus non modò non minuitur, cum socium sibi adjungit dolorem tuum, sed etiam augetur. omnino pro tua prudentia sentis, qua consolatione levari maxime possim. probas enim meum consilium, negasque mihi quidquam tali tempore potius faciendum fuisse. addis etiam, (quòd etsi mihi levius est, quàm tuum iudicium, tamen non est leve) ceteris quoque, id est, qui pondus habent, salutem nostram probari. id si ita putarem, levius doletem. crede inquis, mihi. credo equidem; sed scio, quàm cupias minui dolorem meum. Me decessisse: b armis, nunquam pœnituit; tanta erat in illis crud-

1. De qua tibi rescribi voluisti. Quòd ad Kal. Pantag. interpungebat, De qua tibi rescribi voluisti quòd ad Kal. Quint. pertinet.

2. Ita quam scribis abruptio. J. Alti scribant, ista te quam scribis abruptio. Antiquior Vict. habet, abruptio, non, abruptio.

3. Si ista res nihil habet consilii. Lamb. ait legendum esse libris omnibus in viciis, est ista res nihil habet consilii. vulgatam enim lect. ferri non posse.

4. Quæ tu profecto vides ut sunt & gravissima. Lamb. & Bos. ex Torn. & Cruf. ita legitur in vulg. hæc dux voces, ut sunt, non leguntur.

5. Ea tamen erunt minora. Lamb. malit legi, etiam leviora.

6. Sit à me, ut est. Hic Vict. si aliquid immutandum sit, quod me, pro, à me potius legeret.

7. Quicum sumus. Nihil mutat Lamb. quamvis codex Torn. habeat, quicum sumus.

8. Opinantes. Sic rescripsit ex antiquiore suo Vict. antea legebat, opinans.

9. Ut sustentetur per te. De Frasinati. Jun. & m. Pal. legit, ut sustentetur per te. De Frasinati. etc. & ait esse evidentem sententiam.

10. Hic tuas possum. Ita reposuit Vict. Lope veteris sui, qui habebat, Lullia, pro eo quòd antea legebat, Lullia ut possem. Ceterum Lamb. dicit se plane scriptum reperisse in Torn. Hic tuas, ut possum, etc.

11. Cetera ceteri ipse fugi ad vos. Ita Pantag. distinguebat, Vri. verò itaq. Ceterum, ipse fugi. Man. malebat cetera ceteri, ut est in antiquo Speciani libro.

12. Me conficit sollicitudo. Ingenua hæc est lectio quam habent vetera exemplaria teste Vict. prius erat, me conficit sollicitudo.

13. Te subdebilitatum necat. Vulg. se subicitur quasi debilit. nec. etc.

14. Et Basilio. Vulg. & Basilio.

15. Nihil omnino ad vos. Torn. & Cruf. nihil omnino ad vos scripta littera, sed illud, scriptis litteris abest à Dec. & putat Bos. ex aliquo glossenate profectum esse.

17. Officium deesset. In Cruf. erat, deesset, scripturæ contractio deobscure explicari ut hic editum est, vulg. deesset.

18. Quinatus aversissimo à me animo Patris. Restituito huius loci est à Vict. antea habebatur, qua aversissimo animo Patris fuit.

temporis tibi obesse aliquid possit, ignosce, obsecro te: non possum praesertim & dolore diutius in hoc loco commorari, tantum dicam, nihil mihi gratius esse, quam quod eam diligis. Quod literas, quibus putas opus esse, curas dandas, facis commode. Quintum filium vidi, qui Sami vidisset, patrem Sicyone: quorum deprecatio est faciens. utinam illi, qui prius illum viderunt, me apud eum velint adiutum tantum, quantum ego illos vellem, si quid possem. Quod rogas, ut in bonam partem accipiam, si qua sint in tuis literis, quae me mordeant, ego vero in optimam; teque rogo, ut aperte, quemadmodum facis, scribas ad me omnia, idque facias quam saepissimè. Vale. XIV. Kalend. Januar.

CICERO ATTICO S.

Quantis curis afficiar, et si profecto vides, tamen cognosces ex Lepa & Trebatio. maximas poenas pendo temeritatis meae; quam tu prudentiam mihi videri vis: neque te deterreo, quo minus id disputes, scribasque ad me quam saepissimè non nihil enim me levaturae literarum hoc tempore. Per eos, qui nostra causa volunt, valentique apud illum, & diligentissimè contendas opus est, per Balbum & Oppium maxime, ut de me scribant quam diligentissimè. oppugnamur enim, ut audio, & praesentibus quibusdam, & per litteras. His ita occurrendum, ut rei magnitudo postulet. Furnius est illic, mihi inimicissimus. Quintus mihi filium non solum sui deprecationem, sed etiam accusatorem mei. dicitur, se à me apud Caesarem oppugnari: quod refellit Caesar ipse, omnesque eius amici: neque verò desistit, ubicumque est, omnia in me maledicta conferre. nihil mihi umquam tam incredibile accidit, nihil in his malis tam acerbum, qui ex ipso audivissent, cum Sicyone palam multis audientibus loqueretur, nefaria quaedam ad me pertulerunt. 4 nosti genus, etiam expertus es fortasse: in me id est omne conversum. sed Aug. eo commemorando dolorem, & facio etiam tibi, quare ad illud redeo; cura, ut huius rei causa, dedita opera, mittat aliquem Balbus. ad quos videbitur, velim curas litteras meo nomine. Vale 5 vi. Kal. Jun.

CICERO ATTICO, S.

Ego verò & incautè, ut scribis, & celerius, quam oportuit, feci, nec in ulla sum spe, quippe qui exceptionibus edictorum retineat: quae si non essent sedulitate effectae & benivolentia tua, liceret mihi abire in salutem soliquas, nunc ne id quidem licet. quid autem me juvat, quod ante initium tribunatum veni, si ipsum, quod veni, nihil juvat? jam, quid sperem ab eo, qui mihi amicus numquam fuit; cum jam lege etiam sum confectus & oppressus? & quotidie jam Balbi ad me litterarum languidiores; multaeque multorum ad illum, fortasse contra me. meo vitio pereo. 7 nihil mihi mali causa attulit: 8 omnia culpa contracta sunt. ego enim, cum genus belli viderem, imparata & infirma omnia contra paratissimos, 9 quietam, (quid facerem?) ceperamque consilium non tam forte, quam mihi praeter ceteros concedendum 10 celi meis,

vel potius parvi, ex quibus unius quae mente fuerit, quem tu mihi commendas, cognosces ex ipsius literis, quas ad te, & ad alios misit; quas ego numquam aperissem, nisi res ista sic esset: delatus est ad me fasciculum: solvi, si quid ad me esset litterarum: nihil erat: epistola Vatino & Ligurio altera: iussi ad eos deferri: illi ad me statim ardentes dolore venerunt, scelus hominis clamantes: epistolas mihi legerunt plenas omnium in me probrorum. hic Ligurius furens. se enim scite summo illum in odio fuisse Caesari: illum tamen non modo fovisse, sed & tantam illi pecuniam dedisse honoris mei causa. hoc ego dolore accepto, volui scire, quid scripseret ad ceteros. ipsi enim illi putavi perniciosum fore, si eius hoc tantum scelus in percrebrisset. cognovi ejusdem generis: 12 ad te misi: quas si putabis illi ipsi utile esse reddi, reddes; nil me laedet. nam quod resignatae sunt; habet, opinor, ejus signum Pomponia, hac ille acerbitate initio navigationis cum usus esset, tanto me dolore affecit, ut postea jacuerim: neque nunc tam pro se, quam contra me, laborare dicitur. ita omnibus rebus urgeor; quas sustinere vix possum, vel plane nullo modo possum; quibus in miseris una est pro omnibus, quod istam miseram, patrimonio, fortuna omni spoliata relinquam. quare te, ut polliceris, videre plane velim. alium enim, cui illam commendem, habeo neminem; quoniam matri quoque eadem intellexi esse parata, quae mihi. sed, si me non ostendes, satis tamen habeto commendatam, patriumque in ea, quantum poteris, mitigato. Hæc ad te die natali meo scripsi: quo utinam susceptus non essem aut ne quid ex eadem matre postea natum esset. plura scribere sicuti prohibeo.

CICERO ATTICO, S.

Ad meas incredibiles & gritudines aliquid novi accedit. Aex iis, 13 quæ de Q. Q. ad me asseruntur. P. Terentius, 14 meus necessarius, operas in portu, & scriptura Asia pro magistro dedit. is Quintum filium Ephesi vidit vi. Id. Decemb. cumque studio propter amicitiam nostram invitavit; cumque ex eo de me cunctaretur, cum sibi ita dixisset narrabat, se mihi esse inimicissimum; voluntemque sibi ostendisse orationis, quam apud Caesarem contra me esse habiturus: multa à se dicta contra ejus amicitiam: multa postea Patris consimili scelere secum Quintum patrem locutum: cujus furoris ex iis epistolis, quas ad te misi, perspicere potuisti. hæc tibi dolori esse 15 certè scio: me quidem excruciat, & eò magis, quod mihi cum illis ne querendi quidem locum futurum puto. De Africanis rebus longè alia nobis, ac tu scripseras, nuntiatur. nihil enim firmitus esse dicunt, nihil paratius, accedit Hispania, 16 & alienata Italia; legionem nec vis eadem, nec voluntas; urbanae res perditæ. quid est, ubi acquiescam, nisi quam diu tuas litteras lego? quæ essent profecto crebriores, si quid haberes, quo putares meam molestiam minui posse, sed tamen te rogo, 17 ne intermittas scribere ad me, quidquid erit; eosque qui mihi tam crude-

1. Diligentissimè contendas. Vulg. quam dil. gentissimè contendas.
 2. Et praesertim. Vulg. & praesertim.
 3. Furiosus est illic mihi inimicissimus. Quirinus mihi. Hæc est Victor. mendacio. Antea legatur, inimicissimus qui mihi filium; & in misquibusdam, qui mihi filium Man. pro. furiosus, malit. Pofuit
 4. Nihil mihi mali causa attulit. Et hæc restituit debet Florentino Victor. Præterea furiosus excusati habebant, nisi genus hujusmodi hominum. Totum hunc locum ex dicitur. Pal. se sic, optima fide restituit sic aut lun. Nihil genus hujusmodi hominum restituit expertus et fortasse id mihi deservit meo. Jam et restituit. sed angulo commutanda dicitur. Et facta estiam sibi. Quirinus.
 5. Vi. Kal. Januar. Ita erat in Dec. ita etiam in quibusdam Mal. vulg. XV. Kal.
 6. Quis die jam Balbi. Vulg. Cori & Balbi.
 7. Nihil mihi mali causa attulit. Fuera & Man. ex V. Vald. Band. nelli libro legobatur, sicuti pro. causa, quon habent Memm. codices, & omnes vulgari.

8. Omnia culpa contracta sunt. Legendum ut videtur Fulv. ex libro Longolii, omnia mea culpa contracta sunt.
 9. Quirinus. Man. ita & Boscon. jecerunt, non longè præferim recedente veteri scriptura vulgò, sicuti in Pal. & Bess. habent, sicuti ram à se recedat, & recedat ut videtur lun.
 10. Ceterum. Ita emendavit prætor Lemovicensis, cum scriptum reperisset in Scid. scriptum in Torn. scriptum, hic vulg. ceterum.
 11. Percrebrisset. Vulg. percrebrisset.
 12. Ad te misi. Vulg. litteras ad te misi.
 13. Quæ de te Q. Q. ad me asseruntur. Sic ex veteribus libris Viç. correctit vulg. de Q. Q. asseruntur.
 14. Meus necessarius operas in portu. Codices Memm. habent, meus necessarius magnas operas in portu. Lomb. nihil mutat à scriptura recepta.
 15. Certè scio. Vulg. certè scio.
 16. Et alienata Italia. Ita restituit Viç. ut & habet codex Torn. Antea erat, alienata Italia, unde vulgò fecerunt, & alienata Gallia.
 17. Ne intermittas scribere. Scribit Viç. cum ant. quis libris, ut intermittas.

ab illorogati sumus, neque ipsi eam pecuniam asperimus. sed velim videas, quid sit, quod confici possit, quidque mihi de omnibus des consilii: & causam nostri. Plura ne scribam, dolore impediatur. si quid erit, quod ad quos scribendum meo nomine putes, velim, ut soles, facias; quotiesque habebis, cui des ad me litteras, notius pratermittas. Vale.

CICERO ATTICO, S.

NON me offendit veritas litterarum tuarum, quod me, cum communibus, tum principis malis oppressum, ne incipis quidem, ut solebas, consolari, faterisque id fieri jam non posse. nec enim ea sunt, quae erant antea, cum ut nihil aliud, comites meae & socios habere putabam. omnes enim Achaici deprecatores, item qui in Asia, quibus non erat ignotum, etiam quibus eras, in Africam diuntur navigaturi. ita praeter Latum, neminem habeo culpa scitum: qui tamen hoc meliore in causa est, quod iam est receptus, de me autem, non dubito, quin ad Balbum & ad Oppium scripserit; a quibus, si quid esset latius, certior factus essem, tecum etiam essent locuti; quibus cum tu de hoc ipso colloquere velim, & ad me, quid tibi responderint, scribas: non quod ab isto salus data quidquam habitura sit firmitudinis: sed ramen aliquid consuli & prospici poterit. etsi omnium conspectum horreo, praefertim hoc genero; ramen, in tantis malis quid aliud velim, non reperio. Quintus pergit, ut ad me & Panfa scripsit, & Hirtius; isque item Africam petere cum ceteris dicitur. Ad Minucium parientem scribam, tuas litteras mittam. ad te scribam, nam quid egerit. si xxx. potuisse mirarer, nisi multa de Fufidianis praediis. & id video tamen. Te expecto: quem videre, si in illo modo pote, est enim res, perverlem. jam extremum concluditur. tibi facile est quid, quale sit, gravius existimare. Vale.

CICERO ATTICO, S.

QUONIAM justas causas afferis, quod te hoc tempore videre non possim; quaeso, quid sit mihi faciendum. ille enim ita videtur Alexandria tenere, ut eum scribere etiam pudeat de illis rebus. ii autem ex Africa jam affuturi videntur; Achaici, 9 ii item ex Asia redituri ad eos, aut libero aliquo loco commoraturi. quid mihi igitur putas agendum? video difficile esse consilium. sum enim solus, aut cum altero, cui neque ad illos reditus sit, neque ab his ipsis quidquam ad spem ostendatur, sed tamen scite velim, quid censes: idque erat cum alijs, cur te, si fieri posset, cuperem videre. Minucium xxi sola curasse, scripti ad te antea, quod superest, velim videas, ut curetur. Quintus non modo non cum magna prece ad me, sed acerbissime scripsit: filius vero mirifico odio. nihil fingi potest mali, quo non urgeat. omnia tamen sunt facilliora, quam peccati dolor, qui & maximus est, & aternus: cujus peccati si socios essem habiturus ego, quos putavi, tamen esset consolatio tenuis. sed habet aliorum omnium ratio exitum, mea nullum. alii capti, alii interclusi non veniunt in dubium de voluntate, eo minus scilicet, cum se expedierint, & una esse ceperint. ii autem ipsi, qui sua voluntate ad Fufium venerunt, nihil possunt,

nisi timidi, existimari. multi autem sunt, qui, quicquamque sunt, modo ad illos se recipere volent, recipiuntur. quo minus debes mirari, non posse me tanto dolori resistere. solus enim meum peccatum corrigi non potest, & fortasse Latii. sed quid me id levat? to C. quidem Caspium ajunt consilium Alexandriam eundi mutavisse. Hae ad te scribo, non ut queas tu demere sollicitudinem, sed ut cognoscas, eequid tu ad ea afferas, quae me conficiunt: ad quae gener accedit, & cetera, quae, si fieri reprimor, ne scribam. quin etiam A. Ipsi filius me excruciat, prorsus nihil adest, quin sim miserissimus. sed ad primum revertor: quid putes faciendum; occulte aliquo propius veniendum, an mare transeundum, nam hic maneri diutius non potest. De Fufidianis quare nihil potuit confici? genus enim conditionis ejusmodi fuit, in quo non solet esse controversia; cum ea pars, quae videtur esse minor, licitatione expleri possit. haec ego non sine causa quaero. suspicor enim, coheredes dubiam nostram causam putare, & eo rem in integro esse. Vale. Pridie Idus Mai.

CICERO ATTICO, S.

NON meo vitio sit, hoc quidem tempore, (antea enim est peccatum) ut me ista epistola nihil consoletur. nam, & exiguae scripta est, & suspiciones magnas habet, non esse ab illo; quas animadvertisse te existimo. De obviacione ita facias, ut suades. ii neque enim valde de adventu ejus opinio est; neque, si qui ex Asia veniunt, quidquam auditum esse dicunt de pace: cuius ego spe in hanc fraudem incidit, nihil video, quod sperandum putem, nunc praefertim, cum ea plaga in Asia sit accepta, in Illyrico, in Cassiano negotio, in ipsa Alexandria, in urbe, in Italia. ego vero, etiam si rediturus ille est, qui adhuc bellum gerere dicitur, tamen ante reditum ejus negotium confectum iri puto. Quod autem scribis, quandam lictitiam bonorum esse commotam, ut sit auditum de lictitibus: tu quidem nihil praetermittis, in quo putes aliquid solatii esse: sed ego non adducor, quemquam bonum ullam salutem putare mihi non fuisse, ut eam 12 peterem ab illo, & eo minus, quod hujus consilii jam ne locum quidem habeo quemquam, qui in Asia sunt, rerum exitum expectant. Achaici etiam Fufio 13 spem deprecationis asserunt. horum & timoridem fuit primo, qui meus, 14 & constitutum. mora Alexandria causam illorum corripit, meam evertit. quomobrem idem a te nunc peto, quod superioribus litteris, ut, si quid in perditis rebus dispiceret, quod mihi putares faciendum, me moneres. si recipit ab his, quod vides non fieri; tamen, quoad bellum erit, ita agam, aut ubi sim, non reperio: sin factor, eo minus. quid putes litteras expecto; easque ut ad me sine dubitatione scribas, rogo. Quod suades, ut ad Quintum scribam de his litteris: facerem, si me quidquam ista littera delectarent. etsi quidam scripsit ad me his verbis: Ego, ut in his malis, Panfa sum non invidiosus. essem libentius, si frater tuus ea de te loqueretur, qua ego audire vellem. Quod ais illum ad te scribere, me tibi nullas litteras remittere: semel ab ipso expecto; ad eas Cephalioni dedi; qui multos menses tempestatibus retentus est. Quintum filium ad me

1. Si quid erit quod ad quos scribendum meo nomine putes. Ad quemquam habet verus liber Vrl. pro. ad quos.

2. Cum communibus. Vulg. cum communibus.

3. Item qui in Asia. Vetus liber Vrl. habet, item Asiaticum.

4. Ad Minucium parientem. Torn. & Cruf. habent parientem, Dec. parientem unde ille fecit parientem improbante Jun. qui vulgatam cum m. Pal. retinet.

5. Fufidianis. Semper in vulg. Fufid. anie ut & Fufius, pro. Fufius.

6. Si ulla modo putes, est enim res, perverlem. Ita Bol. ex Torn. Decurt. & Cruf. habentibus, si ulla modo putes, est enim res, perverlem; quem locum corruptum quidam esse vidit Vrl. sed mederi non potuit, vulg. si ulla modo putes, perverlem Jun. ex m. Pal. totum hunc locum sic se se legere & distinguere ait. Et id video. Tamen te resp. q. si m. pal. est enim res, perverlem. nisi quod in uno m. pal. legitur pro, putes, quod & notavit in suis Vrl. Florus.

7. Tibi facile est quid, quale sit, gravius existimare. Ex veteribus suis ita edidit Bos. vulg. tibi facile est quid male sit, & c. Pantag. totum hunc locum ita restituebat, & claudit ibi. facile est quid, quare sit gravius existimare.

8. Quod te hoc tempore videre non possim. Secundum Vrl. iudicium melius est in veteri libro, cor te vides.

9. Si item ex Asia. Sic edidit Bos. ex fide Dec. vulg. vox ii, adest, & legitur Achaici item ex Asia.

10. Cuiusdam Caspium. Vulg. Nam Cuiusdam Caspium.

11. Neque enim valde de adventu ejus opinio est. Ita m. habere ait Jun. & probat vulgati habent, valde adventus, & c. quod improbat Lamb. mavale, neque enim illud adventus, & c.

12. Perperam ab illo. Vulg. ab illo.

13. Spem deprecationis asserunt. Dubitanter conjicit Man. asserunt.

14. Et constitutum. Folv. jubet videre nam melius sit, constitutum.

me acerbissime scripsisse, jam ante ad te scripsi. Extremum est, quod te orem, si putas rectum esse, & te suscipi posse, cum Camillo communices, ut Terentium moneatis de testamento.

CICERO ATTICO, S.

17 PROPRIANUS tabellaris alienis hanc epistolam dedit: 3 eo brevior est; & 4 quod eram misurus meos. Tullia mea venit ad me pridie Idus Jun. deque tua erga se observantia benivolentiaque mihi plurima exposuit, licet atque reddidit trinas. ego autem ex ipsius virtute, humanitate, pietate non modo eam voluptatem non cepi, quam capere ex singulari filia debui, sed etiam incredibili sum dolore affectus, tale ingenium in tam misera fortuna versari, idque accidere non lo ipsius delicto summa culpa mea. itaque te neque consolationem jam, qua capere te uti video, nec consilium, quod capi nullum potest, exspecto: teque omnia cum superioribus sepe litteris, tum proximis tentasse intelligo. Ego cum Sallustio Cicerone ad Caesarem mittere cogitabam. Tulliam autem non videbam esse causam, cur diutius tecum tanto in communi more retinerem. 6 itaque matri eam, cum primam per ipsam liceret, eram remisurus. Pro ea, 7 quam ad modum consolantis scripsisti, & ad te putato mescripsisse, qua tu ipse intelligis se responderi potuisse. Quod Oppium tecum scribis locutum, non abhorret mea suspitione ejus oratio, sed non dubito quin istis persuaderi nullo modo possit, quae faciant, mihi probari posse; quoquo modo loquar. ego tamen utar moderatius qua potero. quamquam, quid mea interit, ut eorum odium subeam, non intelligo. Te iusta causa impediri, quod minus ad nos venias, video; idque mihi valde molestum est. illum ab Alexandria discessisse nemo nuntiat; constatque ne profectum quidem 9 illum quemquam post Idus Mart. nec post Idus Decemb. ab illo datas litteras. ex quo illud intelligis, illud, de litteris A. D. v. Id. Febr. datus (quod inane esset, etiam si verum esset) non verum esse. L. Terentium discessisse ex Africa scimus, Praesumque venisse, quid is afferat, aut quo modo extiterit, aut quid in Africa fiat, scire velim. dicitur enim per 10 Nalidum emissus esse. id quale sit, velim, si inveneris, ad me scribas. 11 De u. s. x. ut scribis, faciam Vale. xii. Kalend. Quint.

CICERO ATTICO, S.

12 DE illius Alexandria discessu, nihil adhuc rumoris, contraque opinio, valde esse impeditum, itaque nec mitto, ut constitueram, Ciceronem, & te rogo, ut me hinc expedias. quodvis enim supplicium levius est hac permansione. hac de re & ad Antonium scripsi, & ad Balbum, & ad Oppium. si enim bellum in Italia futurum est, siue classibus utetur; hic esse me, minimè convenit: quorum fortasse utrumque erit: alteram certe. intellexi omnino ex Oppii sermone, quem tu mihi scripsisti, quae istorum via esset: sed, ut eam flectas, te rogo. nihil omnino jam exspecto, nisi miserum. sed hoc perditius, in quo nunc sum, fieri nihil potest. quare 13 & cum Antonio loquere, velim, & cum istis; & rem, ut poteris, expedias; & mihi quamprimum de omnibus rebus rescribas. Vale. xi. Kal. Quint.

CICERO ATTICO, S.

14 CUM tuis dare possem litteras, non praetermissi estis. Quid scriberem, non habebam. tu ad nos & rarius scribis, quam solebas, & brevius: credo, quia nihil habes, quod me putes libenter legere, aut audire posse, verumtamen velim, 15 si quid erit, qualecumque erit, scribas. est autem unum, quod mihi sit optandum, si quid agi de pace possit, quod nulla equidem habeo in spe. sed, quia tu leviter interdum significas, cogis me sperare, quod optandum vix est. Philotimus dicitur Id. Sext. nihil habeo de illo amplius, tu, velim, ad ea mihi rescribas, quae ad te antea scripsi. mihi tantum temporis satis est, dum, ut in pessimis rebus aliquid caveam, quin nihil umquam cavi. Vale. xi. Kal. Sext.

CICERO ATTICO, S.

16 XVII. Kal. Sept. venerat die xxix. 17 Seleucea Pie. Xria C. Trebonius, qui se 18 Antiochea diceret apud Caesarem vidisse Quintum filium cum Hirrio. eos de Quinto, quae voluissent, impetrasse nullo quidem negotio: quod ego magis gauderem, si ista nobis impetrata quidquam ad spem explorati haberent. sed & alia timenda sunt, ab aliisque, 19 & ab hoc ipso. quae dantur, ut a domino, rursus in ejusdem sunt potestate. etiam Sallustio ignovit. omnino dicitur nemini negare. quod ipsum est suspectum, 20 notionem ejus differri. M. Gallius Q. filius mancipia Sallustio reddidit. is venit ut legiones in Siciliam traduceret; & primum iturum Caesarem Patris. quod si faciet; ego, quod ante mallet, aliquid propius accedam, tuas litteras ad eas, quibus a te proximè consilium petivi, vehementer exspecto. Vale. xvi. Kalend. Septemb.

CICERO ATTICO, S.

21 ACCIPIVI. Kal. Sept. litteras a te datas xxi. Kal. do loiemque, quem ex Quinti scelere jam pridem accipiam

Ooo

ptum

1. Et maxime quid scribas de ea. Faem proferat, legobat, sic. Pant. Man. denique sentias. Lamb. legit, & maxime quidem scribas de ea, & verbum scribas, quod negat Mal. comparere in nonnullis mss. idem Lamb. se reperisse restatur in Torn. Haral. & Memmianis. 2. Id enim mihi est pro deperato. Memm. codices & duo Pal. habent explorat & hoc magis probat Lun. nisi forte ut in uno mss. est, & Pantag. volens mutatione unius litterae legatur in hunc modum, id enim mihi est. Lamb. etiam, cum Corrado non improbacillud, explorato, aut tunc legendum existimat, pro deperato, sed nihil mutat quia in vulgatis auctoritate Torn. 3. Ex libro est. Ex Vbal. libro hae lectio est, vulgo, et breviorum quid. 4. Quae etiam misisse meae. Vetus haec, & quid etiam misissis meae. rari. unde Fulv. conjicit legendum, & quid etiam misissis meae etiam meae. Aucta legobatur, & quid etiam misissis meae. 5. Immo culpa. Vulg. sed summa culpa. 6. Itaque matri eam. Sic Bos. ex hac corrupta Dec. scriptura, ita quae E. metiam, restituit. Ant. quior Victor codex, huius an. ille in tantis ceteris huius se videri non posse factor. Vulgati antea habebant, & R. u. a. h. a. n. u. n. c. v. e. r. u. h. a. b. e. n. t. ita quae etiam tibi eam, & c. Lun. aut hanc conjeturam esse proximè mss. fidem, itaque tibi tibi etiam, & c. 7. Quam ad modum consolantis scripsisti. & ad te, & c. parat in scripsisti. Conjectura Bos. ex obscuris his vestigiis quae in Dec. extant, quam an

modum consolantis scripsisti pro tanta tui me scripsisti, & c. Pantag. vero ita emendabat, pro ea quem ad modum consolandi scripsisti, parat in me scripsisti. 1a vulg. est, quem ad modum consolandi scripsisti. Parat in me scripsisti. 8. Respondere parvif. Est a Scid. vulg. pass. 9. Aliter. V. Et. & Man. hae emendatio est, vulgo, illi. 10. Nefandum. Vulg. V. ad. 11. De H. X. ut scribis faciam. Aliter mss. duo Pal. De h. rebus quae mihi uter est, v. ad. illi scribis, faciam. 12. De illi. Alexandria. Vulg. illi ab Alexandria. 13. Et cum Antonio. Et abest a vulgatis. 14. Conterit. Epist. hae est 21. in vulg. editionibus. 15. Si quid erit, qualecumque. Ita verus liber Ves. in aliis doct. s. quos Man. non intelligens in alebat, quod erit, qualecumque. 16. XVII. Epistola xxix. est in vulg. 17. Seleucea Pirena. Non potuit Bos. non probare hanc lectionem Dec. ut jam dudum emendavit Manot. vulg. Seleucea Pirena C. Trebonius. 18. Antiochea. Vulg. Antiochea. 19. Et ab hoc ipso, quae dantur. Aliter vulgo distinguitur, & ab hoc ipso quae dantur. 20. Nativum ejus differri. Cognationem scriptum est in antiquo codice V. & rectius ut ipse videtur. 21. Accipi. Ep. xxix. est vulgo. 1. Mala

prum jam abjeceram, lecta ejus epistola gravissimum ce-
 pl: tu etsi non potuisti ullo modo facere, ut mihi illam e-
 pistolam non mitteres; tamen mallet non esse missam.
 Ad ea autem, quae scribis de testamento, videbis, quid, &
 quo modo. De nummis & illa sic scripsit, ut ego ad te
 antes, & nos, si quid opus erit, utemur ex eo, de quo scri-
 bis. Ille ad Kal. Sept. Athenis non videtur fore. 1 multa
 cum in Asia dicuntur morari, maxime Pharnaces. Ie-
 gio XII. ad quam primum Sulla venit, lapidibus egisse ho-
 minem dicitur. 2 nullam putant se commoturam, illum
 arbitrantur protinus Parris in Siciliam. sed, si hoc ita est,
 huc veniat necesse est. ac mallet illum, aliquo enim
 modo hinc evasissem, nunc metuo, ne sit expectandum;
 & cum reliquis etiam 3 loci gravitas hic miserimè perse-
 renda. Quod me mones ut ea videam, quae ad tempus
 accommodem: facerem, si res pateretur, & si ullo modo
 fieri posset. sed in tantis nostris peccatis, tantisque nostror-
 um injuriis, nihil est, quod aut facere dignum nobis, aut
 simulare possim. Sulla confers: in quibus omnia ge-
 nere ipso praclarissima fuerunt, moderatione paulo minus
 temperata. haec autem ejusmodi sunt: 4 ut obliviscar;
 multoque malim quod omnibus sit melius, quorum utili-
 tati meam junxi. Tu ad me tamen velim quam laxissimè
 scribas, eoque magis, quod praeterea nemo scribit: ac
 si omnes, tuas tamen maxime expectarem. Quod scri-
 bis illum per me Quinto fore placatiorem: scripsi ad te
 antea, eum statim Quinto filio omnia tribuisse; nostri nul-
 lam mentionem. Vale.

CICERO ATTICO, S.

21 DILIGENTER mihi fasciculum reddidit Balbi tabel-
 larius. accepi enim à te litteras, quibus videris ve-
 zeri, ut epistolas illas acceperim: quas quidem vellem mi-
 hi numquam redditas. auxerunt enim mihi dolorem: nec
 si in aliquem incidissent, quidquam novi attulissent. quid
 enim tam pervulgatum, quam illius in me odium, & ge-
 nus hoc litterarum? quod ne Caesar quidem ad istos vi-
 detur misisse, 7 quasi quo illius improbitate offenderetur,
 sed, credo, uti notiora nostra mala essent. Nam quod te
 veteri scribis, ne illi obstat, eique rei mederi: & ne rogari
 quidem se passus est de illo: quod quidem mihi molestum
 non est: illud molestius, istas imperationes nostras nihil
 valere. Sulla ut opinor, eras hic erit cum Messalla, cur-
 runt ad illum pulsi à militibus; qui se negant usquam,
 nisi acceperint, ergo ille huc veniet: quod non putabant:

tardè quidem. itinera enim ita facit, ut multos dies in
 oppidum ponat. Pharnaces autem, 9 quoquo modo a-
 get, afferet moram. quid mihi igitur censes? jam enim
 corpore vix sustineo gravitatem hujus caeli, qui mihi labo-
 rem affert in dolore. An his illuc euntibus mandem, ut
 me excusent, ipse accedam propius? quae se, attende; de
 me, quod adhuc saepe rogatus non fecisti, consilio juva:
 scio rem d' facilem esse: 10 sed, ut malis. etiam illud mea
 magni interest, te ut videam, profecto aliquid profectero,
 si id acciderit. De testamento ut scribis, animadvertes.

CICERO ATTICO, S.

22 Q UOD ad te scripseram, ut cum Camillo communi-
 cates, de eo Camillus mihi scripsit, 12 se tecum lo-
 centum. tuas litteras expectabam. 13 si sic illud quidem
 mutari, si aliter est, & oportet, non video posse, 14 SED
 CUM AB ILLO ACCEPISSEM LITTERAS, DESIDERAVI
 TUAS: 15 & sic putabam. Te certiorum factum non esse
 modo valeres. scripseras enim te quodam validudinis ge-
 neretentari. 16 Acusius quidam Rhodo venerat XIX. Id.
 Quint. is nuntiabat, Quintum filium ad Caesarem profectum
 IV Kal. Jun. Philotimum Rhodum 17 pridie cum
 diem venisse, habere ad me litteras. ipsum Acusium au-
 dies. sed tardius iter faciebat: 18 eo feci, ut ego celeriter
 eunti darem. quid sit in his litteris, nescio: sed mihi valde
 Quintus frater gratulatur. equidem in meo tanto peccato
 nihil ne cogitatione quidem assequi possum, quod mihi
 tolerabile possit esse. Te oro, ut de hac misera cogites;
 & illud, de quo ad te proxime scripsi, ut aliquid conficia-
 tur ad inopiam propulsandam, & etiam de ipso testamen-
 to. illud quoque vellem antea: sed omnia timuimus.
 melius quidem in pessimis nihil fuit 19 discidio, aliquid
 fecissemus, 20 ut vini, vel tabularum novarum nomine,
 vel nocturnarum expugnationum, 21 vel Metellæ, vel om-
 nium malorum: nec res petisset, & videremur aliquid do-
 loru virili habuisse memini omnino tuas litteras: sed & tū-
 pus illud; ethi quidvis praestitit. nunc quidem 22 ipse vide-
 tur denuntiare, audimus enim 23 detestatuiri 2. 2. o dii!
 generum nostrum potissimum, 24 ut ut hoc, vel tabulas
 novas? placet mihi igitur, & idem tibi, nuntium remitti,
 petet fortasse tertiam pensionem. considera igitur
 25 tumne vini abusio nascetur, an prius, ego, si ullo modo
 potuero, vel nocturnis itineribus experiar, ut te videam,
 tu & haec, & si quid erit, quod interest me scire, scribas vel-
 lim. Vale.

CL

1. Multa cum in Asia. Vulgo, multa tuum in Asia.
 2. Nullam putant se commoturam. Emendatio est Viç. ex antiquis co-
 dicibus; antea habebatur se commoturam.
 3. Loci gravitas hic miserimè perferenda. Cedex Torn. habet. huic mi-
 serimè perferenda; quod non valde probat Lamb.
 4. Ut obliviscar. multoque malim. Man. videtur dictio deesse: itaque
 legere mallet. sicut erat multisque quidem in antiquis Bess. Petri
 Vbald. & Massii libris pro multoque malim, leg. tuas, miserrimè malim.
 5. Diligent. Ep. II. xxv. vulgo est.
 6. Quidam & genus huius litterarum non quod ne. Vulg. admodum & genus huius li-
 terarum, quod est.
 7. Quasi quo illius improbitate offenderetur. Jun. ait m. duos. Pal. ha-
 bere, qui illius improbitatem offenderent.
 8. Ne rogari quidem se passus est. Conjectura hinc est Viç. antea sen-
 sa nullo legebatur, negari quidem se passus est.
 9. Qui quomodo ager. Man. mavult legere, quem modo agit. Qui mihi labo-
 rem affert. Vetus V. l. ber. languorem habet.
 10. Sed ut malis. Ita Viç. Bos & Jun. ex suis mss. Beroald. vero; Man.
 & Lamb. legunt sed ut in malis, & ita exaratum est in Petri mss.
 11. Quod ad te scripseram. Ep. haec xx. est in vulgatis.
 12. Se tecum loquentem. Expresit: Bos. scripturam Dec. Cruf. habet, se
 tecum loquentem, ut coniecerat olim Man. nisi quod pronomem, se, omise-
 rat.
 13. Ne se illud quidem mutari si aliter est. oportet. Ita etiam in Scidist.
 vulg. m. se. pro mi se. item, atque oportet, pro, & oportet. Jun. eorum hoc sic
 legit, ut se. q. m. f. a. a. ut oportet, non videtur.
 14. Sed cum ab illo. Ep. II. Bos & Jun. legunt Man. conjicit, ab illo,
 vulg. a nobis.
 15. Atque putabam te certiorum factum non esse. Sic Bos. ex Decurt.

Man. legis, scripseram, pro, certiorum. Lamb. non probante. Bos. ex: stimat
 Ciceronem fortasse scripsisse, certiorum; locus hic vulgò sic legitur &
 distinguitur, quod putabam te certiorum factum non esse, sed, etc.
 16. Acusius. Est Dec. Vulgati libri, partim, Acusius, partim, Acusius
 referunt.
 17. Pridie cum diem. Perspicue sic exaratum erat in Dec. & Torn. mss.
 vulgò, pridie eum die.
 18. Eo feci, ut ego. Est à Dec. Torn. habet, eo feci ut ego, vulgò, eo feci ut
 aliter, etc.
 19. Discidio. Vulg. discidio.
 20. Ut vini vel. Corruptio haec est ex Dec. in vulgatis est, ut vini
 quod Man. non percipiens legebat cum Pantagur viri.
 21. Vel Metellæ vel omnium malorum. Corrad. Viç. Man. Lamb. & alii
 reperuerunt, malorum, pro eo quod erat in vulgatis, nam, pro, vel Me-
 tellæ, Tor. habet, vel in Metellæ, ut a t. Bos. ut vel Lamb. vel in Metellæ, un-
 de Monstrolienis noster locum corruptum suspicatus, coniecit esse le-
 gendum, vel tabularum novarum, vel uti nam expugnationum metus, vel o-
 mnium malorum. Pantagur legebat, vel victoria, vel omnium malorum.
 22. Ipse videtur denuntiare. Sequens est codices luos Bos vulg. ipse.
 23. Detestatuiri. Conjecturam Bos. adjuvant: corruptae
 lectiones luorum codicum. n. Torn. et al. Sed dicitur enim detestatuiri Clod-
 di generum. Man. emendavit De Fata resp. à dii. quod vulgò receptum
 est.
 24. Ut ut hoc. A vulgatis saltem, ut abest.
 25. Tumne vini abusio nascetur, an prius ego. Vulg. cum ne vim abusio na-
 scetur. Pantagur legebat, an prius ego. Man. vero, tumne,
 cum ab ipse nascetur, an prius ego. Jun. etiam coniecit, quoniam ab ipse na-
 scetur, an prius ego; & id auct. loc. sic ex mss. collatione.

L. Qua

CICERO ATTICO, S.

QUAE dudum ad me, & quae etiam ad me, bis ad Tulliam de me scripsisti, ea sentio esse vera. eo sum miserios, (etsi nihil videbatur addi posse) quod mihi non modo irasci gravissima injuria accepta, sed ne dolere quidem impune liceat. quare istuc feramus. quod cum tulerimus, tamen eadem erunt perpetuenda, quae tu ne acciderent, ut caveamus, mones. ea enim est à nobis contracta culpa, ut omni statu, omnique populo eundem exitum habitura videatur. sed ad meam manum redi: dehinc enim haec occultius agenda. vide quoque etiam nunc de testamento, quod tum factum, cum illa quærerere coepit. non credo te commorari, neque enim rogarit, ne me quidem. sed quasi ita sit: quoniam si in sermonem jam venisti, poteris eam monere, ut alicui committat, cujus extra periculum hujus belli fortuna sit. equidem tibi potissimum velim, si idem illa vellet: 7 quam quidem celo miseram, me in hoc timere de illo altero. Scio equidem vanire nunc nil posse: sed seponi & occultari possunt, ut extra tuam sint eam, quæ impendit. Nam quod scribitis, nobis nostra & tua Terentia fore parata: tua credo: nostra quæ poterit esse? de Terentia autem (mitto cetera, quæ sunt innumerabilia) quid ad hoc addi potest? scripseras, ut n. s. xii. permutaret; tantum esse reliquum de argento. misit illa cetero mihi, & adscripsit, tantum esse reliquum: cum hoc iam parvum, de parte detraxerit, perspicis quid in maxima te fecerit? Philotimus non modo nullus venit, sed ne per litteras quidem, aut per nuntium certiore facit me, quid egerit. Epheso qui veniunt, ibi se eum de suis controversiis in jus aduentem vidisse nuntiant: quæ quidem (ita enim verisimile est) in adventum Caesaris fortasse rejiciuntur. ita aut nihil puto eum habere, quod putet ad me celerius perferendum, & de te magis esse despectum: aut, etiam si quid habet, id, nisi omnibus suis negotiis confectis, ad me se referre non curat, ex quo magnum equidem capio dolorem, sed non tantum, quantum videor debere. nihil enim mea minus interesse puto, quam quid illinc afferatur. id quamobrem, te intelligere si certe scia. Quod me mo-

nes de vultu & oratione ad tempus accommodanda; etsi difficile est, tamen imperarem mihi, si mea quidquam interesse putarem. Quod scribis, litteris putare Africanum negotium confici posse: velim scriberes, cur ita putares: mihi quidem nihil in mentem venit, quare id putem fieri posse; tu tamen, velim, si quid erit, quod consolationis aliquid habeat, scribas ad me, sin, ut perspicio, nihil eris, scribas id ipsum, ego ad te, si quid audiero citius, scribam. Vale. 111. Id. Sext.

CICERO ATTICO, S.

Facile assentior tuis litteris, quibus exponis pluribusque verbis nullum te habere consilium, quo à te possim juvari. consolatio certe nulla est, quæ levare possit dolorem meum. nihil est enim contractum casu. nam id esset ferendum, sed omnia fricimus iis erroribus, & miseriis & animi & corporis, quibus proximo utinam mederi maluissent, quam obesse. quoniam neque consilii tui, neque consolationis cujusquam spes ulla mihi ostenditur; non quæram hæc à te posthac. 13 tantum velim, ne intermitas: scribas ad me, quidquid veniet tibi in mentem, cum habebis, cui des, & dum erit, ad quem des: quod longum non erit. Illam discesse Alexandria, rumor est non firmus, ortus ex Sulpicii litteris, 14 quas cuncti postea nuntii confirmant: quod verum, an falsum sit, quoniam mea nihil interest, utrum malim, nescio. Quod ad te jam pridem de testamento scripsi; 15 apud Evrigas illas velim; ut possint advertas. 16 ego hujus miserissima facultate confectus confictor. nihil unquam 17 simile natum puto: cui si qua te consulere aliquid possum, cupio à te admoneri. video eandem esse difficultatem, quam in consilio dato ante: tamen hoc me magis sollicitat, quam omnia. In pensione secunda cæci fuimus, alium mallem, sed præterit te oro, ut in perditu rebus, si quid eogi, confici potest, quod sit in tuto, ex argento, neque satis multa ex suspellectile, des operam. jam enim mihi videtur adesse extremum, nec ulla fore conditio pacis, eaque, quæ sunt, etiam sine adversario peritura, hæc etiam, si videbitur, cum Terentia 18 loquere oportune. non queo omnia scribere. Vale. 111. Non. Quint.

Ooo 2

M. Tvl.

1. Quæ dudum. Epist. hæc in Lamb. editione XXXII. est.
 2. Quæ etiam ad me, bis ad Tulliam. Lectio hæc est à Dec. Cris. & Terentia vulgaris est: quæ verum ante hunc ad Tulliam, quod corruptum a-groscens ex Speciani libro reperit, & quæ etiam ad meam Tulliam.
 3. Sed ad meam manum redi, de his enim hæc auctoritas. Ex Dec hoc est: vulgo, ad meam manum redi, ut in manu hæc, & quod Man. improbans, emendabat ex Speciani libro, ad meam manum redi. Iun. legit, ad meam manum redi, ut in manu hæc, &c.
 4. Non credo te commorari, utque enim rogarit, ut me. Hunc locum sic ex- sed. Bos emendavit vulgo, non credo te commorari, utque enim rogarit, ut me, &c. Pantag. corrigebat, non credo te commorari, utque enim rogarit. Iun. conjicit, non credo te commorari, &c.
 5. In sermone venisti. Ita Vbald. lib. & præfert Man. illi altero in ser- monem venisti.
 6. Quærerere. Verus lib. Vrf. habet, bereve.
 7. Quam quidem celo. Male in quibusdam aliis.
 8. De tua Terentia. Lamb. & tua Tullia, cui facile assentiret Bos. si id veritas alicujus libri testimonio probaret.
 9. Ex quo magis esse despectum, aut, etiam si quid habet. Verus liber Eglv. aut et ma- gis despectum, ut vocem, &c.
 10. Non curat. Ita mavult Man. vulgo non curat.
 11. Sicuti fore. Vulg. coris, sic.

12. Facile. Ep. hæc apud alios XIX. est.
 13. Tantum velim, ne intermitas. Vulgo, tantum velim, ut pristinam hęc affe- rum interm. &c.
 14. Quas cuncti. Vbald. lib. pro, cuncti, habet, cuncti, quod longe præ- fert illi alteri lectioni Lamb.
 15. Apud Evrigas illas velim, ut possint advertas. ex hujus miserissima facultate confectus confictor. Evrigas, hominem exploratæ fidei, cui tu- to credi potest. Torn. hæc ita referebat. Apud epistolæ velim, ut possim ad- vertas: Dec. sic. Apud epistolæ velim, ut possim advertas. &c. unde ita em- mendavit Bos. ut hic editum est: quem Iun. sequitur, quia illum mlt. Pal. utcumque juvant. Pantag. totum locum sic commode rest. tui posse existimabat, si legeretur, Scripsi ad te epistolæ, velim ut possim, ad vertas te- ge hujus miseriam ea facultate confictus confictor. Corrad. Lamb. & duo ce- jus amici operis junct. & ita emendabant: Scripsi: apud te, quid epistolæ, ve- lim, ut possim, &c. vulgo legitur, apud epistolæ, velim, ut possim ego ad vertas hujus miseriam ea facultate confictus confictor.
 16. Ego hujus miserissima. Iun. pro, ego, reponit ego.
 17. Simile natum. Vbald. lib. ita ter. cum. cum judicium non inter- ponit Man. cum neque hanc neque illam lectionem porcipias.
 18. Loquere. Vulg. loquere.

1. Quid

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER DUODECIMUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

NONIMO die postquam a te discesseram, hoc litterularum exaravi, egrediens e villa ante lucem: atque eo die cogitabam in Anagnino, postero autem in Tusculano, ibi unum diem. v. Kalend. igitur ad constitutum: atque utinam continuo ad complexum meæ Tullie, ad osculum Atticæ possim currere. quod quidem ipsum scribere quæso ad me; ut, dum consisto in Tusculano, sciam, quid garrat: sin rusticatur, quid scribat ad te: eique interea aut scribēs salutem, aut nuntiabis, itemque Filiz: & tamen, etsi continuo congressuri sumus, scribes ad me, si quid habebis. Cum complicarem hanc epistolam, nostruabundus ad me venit cum epistola tua tabellarius: qua lecta, de Atticæ febricula a scilicet valde dolui. reliqua, quæ expectabam, ex tuis litteris cognovi omnia. sed quod scribis, & igniculum maturinum; *χερονικώτερον* est memoriosa vacillare. ego enim iv. Kal. Axio dederam, tibi *xi*. Quinto quo die venissem, *iv* est *ii*. Kal. hoc igitur habebis, novi nihil. quid ergo opus erat epistola? quid, cum coram sumus, & garrimus quidquid in buccam? est profecto quiddam λέγειν: quæ habet etiam si nihil subest, colloquutione ipsa suavitatem.

CICERO ATTICO, S.

Hic rumores tamen Murcum periisse naufragio, A. Hlinium delatum vivum in manus militum, & L. naveis delatas in Uricam restatu hoc, Pompejum non comparere, nec in Balcatribus omnino fuisse, ut Patietus affirmat, sed auctor nullius rei quisquam. Habes, quæ

dum tu abes, locuti sunt. Ludi interea Præneste. ibi Hirtius, & isti omnes. & quidem ludi dies octo. quæ cenæ? quæ delicia? res interea fortasse transacta est. o miros homines! at Balbus ædificat. *τι γὰρ αὐτῶν μίλι?* verum si quæris, homini non recta, sed voluptaria quærenti nonne *το βεβίαται?* Tu interea dormis. jam explicandum est *πρόβλημα*, si quid acturus es. si quæris quid putem, *ii* ego fructum puto sed quid multa? Jam te videbo; & quidem, ut spero, de via recta ad me. simul enim & diem Tyranioni constituemus, & si quid aliud:

CICERO ATTICO, S.

NUM te puto minus blandum esse, quàm me, *ii* & si uterque nostrum est aliquando adversus aliquem, inter nos certe numquam sumus, audi igitur me hoc *13* *ἀγρητέως* dicentem. ne vivam mi Attice, si mihi non modò Tusculanum, ubi ceteroqui sum libenter, sed *μεγαλῶρον* *ἡσπῆ* tanti sunt, ut sine te sim toros dies. quare obduretur hoc triduum; ut te quoque ponam in eodem *πάθῃ*: quod ita est profecto. sed velim scire, hodiene statim de auctione, *14* ecquo dieve venias. ego me interea cum libellis. ac molestè serò Vennonii me historiam non habero. sed tamen, ne nihil de re, nomen illud, quod à Cæsare, treis habet conditiones, aut emtionem ab hasta: (perdere malo: etsi, præter ipsam *επιρριδινην*, hoc ipsum puto esse perdere) aut delegationem à mancipe, annua die; (quis erit, cui credam? aut quando ipse Meionis annus veniet?) aut, Vecteni conditione, semissem. *οὐκ ἔστι* igitur. ac vereor, ne iste jam auctiorem nullam faciat, sed, ludis factis, *15* *κλύπη* subsidio currat, ne talis vir *ἀλογηθῆ*, sed *μυήσῃ*.

CI-

1. *Uia garrat: sin rusticatur.* Hanc Germanorum lectionem meliorem sincerioremque iudicavit Vici: antea legebatur, *quid garrat in rusticatur.*

2. *Sellat.* Vulg. videlicet.

3. *Igniculum maturinum, χερονικώτερον.* Sanilius. Lamb. legit *igniculum maturinum χερονικῶς χερονικώτερον.*

4. *Id est ii. Kal.* Optimus hic conjector fuit Manut. auctore Bosio ex Dec.

5. *Quiddam λέγειν.* Vulgo *quedam λέγειν.*

6. *Hic rumores tamen.* Epistolæ initium fecit Man. eique fide Dec. A. Hlinius Bos. eam antea, qualis pars esset antecedentis epistolæ, continuata orationi legeretor. Ceterum Fastr. pro vulgata lectione, *Hic rumor est L. Hlinium periisse naufragio*, legebat, *Hic rumor est tamen Hlinium periisse naufragio*, quod Ver. rectum videtur; huius enim Statii Murci prænotatio non, *isum*, sed *L. Hlinium*, fuit qui videatur in familia Statii.

7. *L. naveis delatas in Uricam.* Ita Vici: ex antiquis codicibus; antea *de Uricam*.

8. *Τι γὰρ αὐτῶν μίλι?* Quid enim illi curæ est? Hoc quoque Vi-

cor. restituit, antea legebatur, *Τι γὰρ αὐτῶν μίλι.*

9. *Si quæris, homini non recta.* An vulgaris ante vocem, *homini*, legitur, hominum.

10. *Βεβίαται.* Vita felicitas acta est.

11. *Μεγαλῶρον πύλη.* Vici. hic locus suspectus est, nectam enim depravatam asserit, quem ita referant omnes mss. codices. Verus liber Magnulph. *μεγαλῶρον*, sed tamen Man. placet, *μεγαλῶρον* est in Bess. lib.

12. *Et. f.* Vulg. *cur. f.*

13. *Ἀγρητέως.* Sincerè sine præliis & furo.

14. *Ἐκ quo dieve venias.* Pro, *ex quo die*, quod antea legebatur, Manut. fortasse rectius ait, *quis quo die*, quod Iunio probatur ex mss. Pal.

15. *Κλύπη* subsidio currat. Plausui. Castigavit Bosius ex præscripto Dec. *κλύπη* subsidio currat. Codex Torn. Lambino referente habet, *Εὐρηπάλι Καρύπυσι Καρύπυσι*, unde quidam legi volunt *Crispi*. Nonnulli, *Di-dio*, malunt, Iunius *claps* vel *claps* legendum autumat: vulg. *claps*.

16. *Αλογηθῆ.* Negligatur, sed curæ est.

CICERO ATTICO, S.

GRATA tuas mihi, jucundasque litteras / quid quæ- ris? restitutus est mihi dies festus; angebar enim, quod Tiro...

CICERO ATTICO, S.

QUINTUS pater quartum, vel potius milleimum ni- hil sapit, qui lætetur 4 Luperco filio, & Statio, ut cenat duplici dedecore...

CICERO ATTICO, S.

DE Coelio, vide, quæso, 20 ne qua lacuna sit in auro. Ego ista non novi, sed serps in collubo est detrimen- ti satis...

Ooo 3 magis

1. si a serps esse dicitur. Vulgati libri, si a sententia ejus distat: quæ le- gio non placet, repugnante Dec. in quo est a serps ejus dicitur, placet scriptum.

10. Non frustra medi. J Man. distinctionem sequitur Bos. collocat puncto post vocem, medi.

magis liber ipse delectabit, quam tua admiratio delectavit. 1 amo enim πέντε φιλόδημος; teque istam tam te nuem ηρωϊκόν tam valde admiratum esse gaudeo. etsi tua quidem sunt eiusmodi omnia. scire enim vis, quo uno animus alitur. 2 sed, quæso, quid ex ista acuta & gravi reseretur ad τὴν φησὶ? sed longa oratio est, & tu occupatus; in meo quidem fortasse aliquo negotio; & pro isto asso sole, quo tu abutus es in nostro pratulo, a te nitidum solem, unctumque repetemus. sed ad prima redeo librum, si me amas, mitte tuas est enim profecto, quoniam quidem est missus ad te. 5 Ceterum, tantumne ab re tua est tibi, ut etiam Oratorem legas? ita te virtute; mihi quidem gratum, & erit gratius, si non modo in libris tuis, sed etiam in aliorum per librarios tuos Aristophanem reposueris pro Eupoli. Cæsar autem mihi irridere visus est. QUÆSO illud tuum, & quod erat ἐπιπέδης, & urbanum. ita portò te sine cura esse iussit, ut mihi quidem dubitationem omnem tolleretur. Atticam doleo tam diu: sed quoniam jam hinc horrore est, spero esse, ut volumus.

CICERO ATTICO, S.

7 QUÆ desideras, omnia scripsi in codicillis, eosque Eroti dedi, breviter, sed etiam plura quam quæris; in iis de Cicerone; cuius quidem cogitationis initium tu mihi attulisti. locutus sum cum eo liberalissime: quod ex ipso, velim, si modo tibi erit commodum, sciscitare. sed quid differo? exposui, te ex me detulisse, ecquid vellet, ecquid requireret: velle Hispaniam, requirere liberalitatem. de liberalitate, dixi, 7 quantum Publius, quantum flamen Lentulus filio, de Hispania, duo attuli, primum idem, quod tibi, me vereri recuperationem: non satis esse, si hæc arma reliquissimus? etiam contraria? deinde fore, ut angeretur, cum a fratre familiaritate, & omni gratia vinceretur. 8 velit magis liberalitate uti mea, quam sua libertate: sed tamen permisi. tibi enim intellexeram non nimis displicere. ego enim etiam atque etiam cogitabo, atque, ut idem facias, rogo. magna res, & simplex est manere; illud anceps, verum videbimus. 9 De Balbo, & in codicillis scripseram, & ita cogito, simul ac redierit, sin ille tardius, ego tamen triduum. & quod præterii, Dolabella etiam mecum.

CICERO ATTICO, S.

8 DE Cicerone, multis res placet: comes est idoneus, sed de prima pensione ante videamus. adest enim dies, & ille currit. Scribe, quæso, quid referat Celer egisse Cæsarem cum candidatis, 10 utrum ipse in Fœnicularium, an in Martium campum cogitet. & sanè scire velim, num

quid necesse sit comitiis esse Romæ. nam & Filia satisfaciendum est, & utique Atticæ.

CICERO ATTICO, S.

NÆ, ego essem hic libenter, atque id quotidie magis, nisi esset ea causa, quam tibi superioribus litteris scripsi. nihil hac salubrius jucundius; nisi paulum interpellasset Amyntæ filius. 11 ὁ ἀπεγορευτολογίας ἀηδὸς; cetera noli putare amabiliora 12 fieri posse villa, litore, prospectu maris, 13 tum his rebus omnibus: sed neque hæc digna longioribus litteris; nec erat, quod scriberem; & somnus urgebat.

CICERO ATTICO, S.

MALÈ mehercule de Athamante. tuus autem dolor humanus is quidem, sed magnopere moderandus, consolationum autem multa vix, sed illa rectissima. impotes ratio, quod dies imperitura est. Alexin verò curesmus, imaginem Tironis; quem ægrum Romam remisit: & si quid habet collis ἐπιδήμιον, ad me 14 cum Tifameno transferamus. tota domus superior vacat, ut scis. hoc puto valde ad rem pertinere.

CICERO ATTICO, S.

MALÈ de Sejo, sed OMNIA humana tolerabilia ducenda. ipsi enim quid sumus? aut quàm diu hæc curaturi sumus? ea videamus, quæ ad nos magis pertinent, nec tamen multo; quid agamus de Senatu. Et, ut ne quid prætermittam, Cælonius ad me litteras misit, Postumiam Sulpicii domum ad se venisse. De Pompeji Magni filia, tibi scripsi, nihil me hoc tempore cogitare. alteram verò illam, quam tu scribis, puto nosti. nihil enim vidi foedius, sed adsum. coram igitur.

15 Obiignata epistola, accepi tuas. Atticæ hilaritatem libenter audio; commotio tunculis συμπεριχθ.

CICERO ATTICO, S.

DE dote, tanto magis perpurga. Balbi regia conditio est delegandi quoquo modo confice. turpe est rem impeditam jacere. Insula Arpinas habere potest germanam ἀπθειωσι: 16 sed vereor ne minorem πικρῶν habere videatur. 17 ἐλγὸπιμ. est. igitur animus in hortis; quos tamen incipiam, cum venero. De Epicuro, ut voles; etsi 18 μὴ ἀρετὸς ἐσθι in posterum genus hoc personarum. incredibile est, quàm ea 19 quidam requirant. ad antiquos igitur; 20 ἀνεμίσητοι γὰρ. nihil habeo, ad te quod perscribam; sed tamen institui quotidie mittere, ut eliciam tuas litteras; non quo aliquid ex his expectem; sed nescio quo modo tamen exspecto, quare si ve habes quid, si ve nihil habes, scribe tamen aliquid, teque cura.

Ci.

1. Amicim πέντε φιλόδημον.) Omnem popularem Germanis & Viè hoc loci restituo debetur, deeran enim vocabula Græca. Inn. ans enim πάντες φιλόδημος, propriam hujus loci lectionem esse contendit.
2. Sed quæso, quid ex ista acuta & gravi reseretur ad τὴν φησὶ? In his verbis vatum Lipio esse videtur lib. 1. lect. cap. 23. & pro illis & gravi vox Græca ἐπιπέδης reponenda esse.
3. Tu me quidem scripsisti ut quærescit.) Aberrat à vulgaris particula, quædemquam hoc. ex mss. cod. cibus restituit.
4. Et pro istis.) Rectius, ut quam. & Manucii iudicio.
5. Ceterum tantumne.) Vox illa, ceterum, deest in vulgaris, & præterea à dioblon, tantumne, epistolam inchoat vulgata edere, sicut Ion.
6. Quid res: ἐπιπέδης.) Græcum hoc vocabulum diu desideratum restituit Viè ex antiqui exemplaribus.
7. Quoniam Publius.) Vulgaris editiones, Publii. Bosii mss. in iis Dec. & C. ul. Publii.
8. Vel i magis.) Vulg. Velim magis.
9. De Balbo.) Hic etiam in un. epistola in mss. Pal.
10. Utrum ipse in fœnicularium, &c.) Interpretatur hæc contra Turn. Lipsi. 11. Et. Etorum e. 20. qui toniulatur.
11. ὁ ἀπεγορευτολογίας ἀηδὸς.) ὁ loquacitatem insuavem.

Græca hæc verba hæc Stenys depravate edita, ex Dec. restituit Bos. vulg. ὁ ἀπεγορευτολογίας ἀηδὸς.
12. Fieri possit villa, litore.) Vulg. fieri possit villa litore.
13. Tam his rebus omnibus.) Ion. ex mss. Πρωτόμας hic rebus omnibus.
14. Cum Tifameno.) Scripsi, cum Tifameno Bos. ut exaratum invenit in Dec. Torn. Cral. fortasse legendum inquis Man. cum Thallameno, Attici servo vulgo cum Tifameno.
15. Obiignata.) In mss. Pal. sequentis epistolæ principium h. tur Ion.
16. Sed vereor ne minorem πικρῶν habere videatur.) Horum verborum restituo Germanis accepta scienda est non vulgaris desunt.
17. Ελγὸπιμ. est.) Remota à v. a. In Torn. & Celsell. erato ἐκτόπιμ. in Dec. ἐκτ. πιμ. unde Bos. emendavit. ἐκτόπιμ. vel ἐξοσμοσ. Turn. ἀίγνομ. Man. opim. & ἐκτόπιμ. & gere ex mss. Pal. Ion. assertit vulg. ἐγγόνιμ.
18. Μὴ ἀρετὸς ἐσθι.) Commotio, ad alias personas transfero.
19. Quidam requirunt.) Vulg. quidem requirunt.
20. Ἀνεμίσητοι γὰρ.) Caret enim invidia.

CICERO ATTICO, S.

11 COMMOVAT me Attica; et si assentior Cratero. Bruto litteræ scriptæ & prudenter, & amice, multas mihi tamen lacrimas attulerunt. Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas. te unum desidero; sed litteris non difficilis uxor, quam si domi essem; ardor tamen in ille idem urget & manet, non meherecule indulgente me, & sed tamen non repugnante. Quod scribis de Apulejo, nihil puto opus esse tua contentione, nec Balbo & Oppio; quibus quidem ille receperat, mihi que etiam iusserat nuntiarî, te molestum omnino non futurum. sed cura, ut excuser morbi causa in dies singulos. Lænas hoc receperat, prede C. Septimium, L. Statilium. denique nemo negabit se juraturum, quem rogaris. quod si erit durius, veniam, & ipse perpetuum morbum iurabo. cum enim mihi credendum sit convivis, malo id lege videri facere, quam dolere. Coccejum velim appelles. quod enim dixerat, non facit. ego autem volo aliquid emere & latibulum, & perfugium doloris mei.

CICERO ATTICO, S.

14 DUME excusando apud Apulejum dederam ad te pridie litteras, nihil esse negotii arbitrator, quæcumque appellaris, nemo negabit, sed Septimium vide, & Lanam & Statilium. tribus enim opus est. sed mihi Lænas totum receperat. Quod scribis a Junio te appellatum; omnino Cornificius locuples est: sed tamen scire velim, quando dicat se possidisse, & pro patre, an ne pro filio; neque eo minus ut scribis, procuratores Cornificii, & Apulejum prædilatorem videbis. Quod me ab hoc mœtore recreavit; facis, ut omnia; sed me mihi non desuisse, tu testis es: nihil enim de matore minuendo scriptum ab ullo est, quod ego non domitux legerim. sed omnem consolationem vincit dolor quin etiam feci, quod profectio ante me nemo, ut ipse me per litteras consolaretur. quem librum ad te mittam, si descripti erint librarii. affirmo tibi nullam consolationem esse taleem. totos dies scribo; non quo proficiam quid; sed tantisper impediatur, non equidem satis. (vis enim urget) sed relaxor tamen; & omniaque nitor, non ad animum, sed ad vultum ipsum, si queam, reficiendum, idque faciens, interdum mihi peccare videor, interdum peccaturus esse, nisi faciam. solitudo aliquid adjuvat, sed multo plus proficere, si tu tamen interesset: quæ mihi una causa est hinc discedendi. nam, pro malis, recte habebat quamquam ipsum doleo. non enim jam in me idem esse poteris, perierunt illa, quæ amabas. De Bruto ad me litteris scripsi ad te antea: prudenter scriptæ: sed nihil, quo me adjuvarent, quod ad te scripsi, id vellem, ut ipse adesset: certè aliquid, quoniam me tam valde amas, adjuvaret, quod si quid scies, scribas ad me velim, maxime autem, Panfa quando. De Attica, doleo; credo tamen Cratero. & Piliam angustia veta: satis solitus es mœtore pro omnibus.

CICERO ATTICO, S.

15 APUD Apulejum, quoniam in perpetuum non placet, in dies ut excuser, videbis. in hac solitudine careo omnium colloquio; cumque mane me in silvam abstrusam & speram, non ex eo inde ante vesperum. secundum te, nihil est mihi amicus solitudine. in ea mihi omnis sermo est cum litteris, eum tamen interpellat fietus: cui repugno, quoad possum. sed adhuc pares non sumus,

Bruto, ut suas des, rescribam. eas litteras eras habebis, cum erit cui des, dabis.

CICERO ATTICO, S.

TIBI, tuis negotiis relicto, nolo ad me venire; ego potius accedam; si diutius impedire. et si ne diutius, sem quidem e conspectu tuo, nisi me planè nihil ulla res adjuvaret; quod si esset aliquid levamen, id esset in te uxor; & cum primum ab aliquo poterit esse à te erit, nunc tamen ipsum sine te esse non possum, sed nec tua domi & probabatur, nec mea poteram; nec si propius essem utipiam, tecum tamen essem, idem enim te impediret, quo minus mecum esses, quod nunc etiam impedit. mihi adhuc nihil prius fuit hac solitudine: quam vercor ne Philippus tollat, heri enim vesperi venerat. Me scriptio & litteræ non leniunt, sed obtruant.

CICERO ATTICO, S.

MARCIANUS ad me scripsit, me excusatum esse apud Apulejum à Laterensi, Nasone, Lanate, Torquato, Strabone. his velim meo nomine reddendas litteras curas, gratum mihi eos fecisse. Quod pro Cornificio me abhinc amplius annis xxv. spondidisse dicit Flavius; et si reus locuples est, & Apulejus prædilatator liberalis; tamen velim de operam, ut investiges ex consensorem tabulis, si ne ita: 7 mihi enim ante Adilitatem meam nihil erant cum Cornificio. & potest tamen fieri. sed scire certum velim; & appelles procuratores, si tibi videtur, quamquam quid ad me? verum tamen. Panfa profectioem scribes, cum scies. Atticam salvere jube, & eam cura obsecro diligenter. Pilia salutem.

CICERO ATTICO, S.

DUM recordationes fugio, quæ quasi morfu quodam doliorem efficiunt, refugio à te admonendo. quod velim mihi ignoscas, & quicquid est. etenim habeo, non nullos ex iis, quos nunc lectito, auctores, qui dicant, fieri id oportere, quod sepe tecum egi, & quod à te approbari volo, de sano illo dico; de quo tantum, quantum me amas, velim, cogites. equidem neque de genere dubito; & placet enim mihi Clustii; neque de te; & staturum est enim; de loco nonnumquam, velim igitur cogites. ego, quantum his temporibus tam eruditus fieri poterit, profectio illam consecrabo omni genere monumentorum, ab omnium ingenii scriptorum, & Græcorum & Latinorum; quæ res fortitan sit vestigia vulnus meum. sed iam quasi voto quodam, & promisso me teneri puto; & nonnumquam illud tempus, cum non ero, magis me movet, quam hoc exiguum, quod mihi tamen nimium longum videtur. habeo enim nihil, tentatis rebus omnibus, in quo acquiescam. nam, dum illud tractabam, de quo antea scripsi ad te, quali fovebam dolores meos, nunc omnia respicio; nec quicquam habeo tolerabilius, quam solitudinem; quam, quod eram vesitus, non obtravit Philippus. nam, ut heri me solutavit, statim Romam profectus est. Epistolam, quam ad Brutam, ut tibi placuerat, scripsi, mihi ad te, curabis cum tua perferendam. eus tamen mihi ad te exemplum, ut, si minus placeret, ne mitteres. Domestica quod ais ordine administrari, scribes, quæ sint ea, quædam enim expecto. Coccejus vide ne frustretur nam Libo quod pollicetur, ut Eros scribit, non incertum puto, de sorte mea Sulpicio confido, & Egnatio scilicet, de Apulejo, quid est, quod labores, cum sit excusatio facilis? Tibi ad me venire ut ostendis,

0004 ostendis,

1. Idem urget. Vocem idem quæ à vulgatis abest ex suis mss. re-
mittit Bos.
2. sed iam non repugnante. Negativam particulam quæ prius de-
re relictur V. G.
3. Latibulum & perfugium. Bos. ex suis mss. copulam & interjecit,
quam V. G. omiserat.
4. Quædamque nitor. Vtin cod. eibus Mal. & Memm. sic in Bos. tonia-
que nitor, sine propositione, ad, quæ legitur in vulg. editione.
5. Piliam angustia. Ex hâc veteris Dec. sic edidit Bos. Piliam angu-
stia. sive siliam et materem pro omnibus; quod etiam ante viderant Cos-

rad. & Lamb. vulg. Piliam angustia veta. sic siliam est, & n.
6. Probatur. Scripsit Bos. probatur, cuiusmodi est quod meo ses-
quitor. poteram vulg. probatur.
7. Mihi enim ante Adilitatem. V. G. ex mss. edidit mihi ante enim.
8. Peristi tamen fieri. Vulg. peristi tamen videri.
9. Cui non modum est. V. G. et non modum, quæ est vulgo recepta lectio, dimi-
nute pro eo scripsit Bos. ex suis mss. non modum.
10. Placet enim mihi Clustii. Sic omnes novi & veteres codices re-
ferente V. G. exceptis Aldinis in quibus, Clusti, pervece.

ostendis, vide, ne non sit facile. est enim longum iter, discedentemque te, quod celeriter tibi erit fortasse faciendum, non sine magno dolore dimittam. sed omnia, ut voles, ego enim, quidquid feceris, id cum recte, tum etiam mea causa factum putabo. Hæc, cum ex aliorum litteris cognovissem de Antonii adventu, admiratus sum, nihil esse in tuis, sed erant pridie fortasse scriptæ, quàm daretur. neque ista quidem curo. sed tamen opinor propter prædæ suos adcurrisse. Quod scribis, Terentiam de ob-signatoribus mei testamenti loqui: primum tibi persuade, me istæ non curare, neque esse quidquam aut parva cura, aut novæ loci. sed tamen quid simile? illa eos non adhibuit, quos existimavit quaesituros, nisi scissent quid esset. num id etiam mihi periculi fuit? sed tamen faciat illa, quod ego. dabam meum testamentum legendum cui voluerit: intelliget, non potuisse honorificentius à me fieri de nepote, quàm fecerim, nam quod non advocavi ad ob-signandum; primum mihi non venit in mentem; deinde ea re non venit, quia nihil attinuit. tute scis, (si modo meministi) me tibi tam dixisse, ut de tuis aliquos adduceret. quid enim opus erat multis? equidem domesticos iusseram. tum tibi placuit, ut mitterem ad Silium: inde est natum, ut ad Publium. sed necesse neutrum fuit. hoc tu tractabis, 2 ut tibi videtur.

CICERO ATTICO, S.

EST hic quidem locus amœnus, & in mari ipso, qui & Antio, & Circæ aspici possit: sed ineunda nobis ratio est, quemadmodum in omni mutatione dominiorum, qui innumerabiles fieri possunt in infinita posteritate, (si modo hæc stabunt) illud, quasi consecratum, remanere possit. equidem jam nihil ego vestigialibus, & parvo contentus esse possum. cogito interdum trans Tiberim horros aliquos parare, & quidem ob hanc causam maximè nihil enim video, quod tam celebre esse possit; sed quos, coram videbimus; ita tamen, ut hac ætate sanum absolutum sit. Tu tamen cum Apella Chio confice de columnis. De Coccejo & Libone quæ scribis, approbo; maximè, quod de iudicatu meo. Desponsu, si quid perspexeris; & tamen quid procuratores Cornificii dicant, velim scire, ita ut in ea re, cum tam occupatus sis, non multum operæ velim ponere. De Antonio quoque Balbus ad me cum Oppio conscripsit, idque tibi placuisse, ne perturbaret. illis egi gratias. te tamen, ut jam ante te adscripsi, scire volo, me neque isto nuntio esse perturbatum, nec iam ullo perturbatum iri. Pansa si hodie, ut putabas, profectus est, posthac jam incipito scribere ad me, de Bruti adventu quid expectes, id est, quos ad dies, id, si scies ubi jam sit, faciliè conjectura assequere. Quod ad Tironem de Terentia scribis, obsecro te, mi Attice, suscipe totum negotium. vides & officium agi meum quoddam, cui tu es conscius, & ut nonnulli putant, Ciceronis rem. me quidem id multo magis movet, quod mihi est & sanctius, & antiquius; præsertim cum hoc alterum neque sincerum, neque firmum putem fore.

CICERO ATTICO, S.

NONDUM videris perspicere, quàm me nec Antonius commoverit, nec quidquam jam ejusmodi possit commovere. de Terentia autem scripsi ad te iis litteris, quas dederam pridie. Quod me hortaris, idque à ceteris desiderari scribis, ut *dissimulem* me tam graviter dolere;

possimne magis, 4 quàm quod totos dies consumo in litteris? quod etiam non dissimulationis, sed potius *temendi*, & sanandi animi causa facio stamen, si mihi minus proficio, simulationi certè facio satis. Minus multa ad te scripsi, quod expectabam tuas litteras ad eas, quas ad te pridie dederam. exspectabam autem maximè de sano, non nihil etiam de Terentia. Velim me facias certiorum proximis litteris, Cn. Capio, Servilix Claudii pater, vivone patre suo naufragio perierit, an mortuo; item Rutilia vivone C. Cotta, filio suo, mortua sit, an mortuo. pertinent ad eum librum, quem de luctu minuendo scripsimus.

CICERO ATTICO, S.

LEGE Bruti epistolam, eamque tibi remisi, sanè non prudenter rescriptam ad ea, quæ requisieras. sed ipse viderit: quamquam illud turpiter ignorat. Catonem primum sententiam putat de animadversione dixisse; quam omnes ante dixerant, præter Casarem: & cum ipse Casaris tam severa fuerit, qui tum Prætorio loco dixerit, Consulatum putat leniores fuisse Catuli, Servilii, Lucullorum, Curionis, Torquati, Lepidi, Ge lii, Volcaci, Figuli, Cottæ, L. Casaris, C. Pisonis, & etiam M. Glabronis, Siliani, Muræna, designatorum Consulatum. cur ergo in sententiam Catonis? quia verbis luculentioribus, & pluribus rem eandem comprehenderat. Me autem hic laudar, quod retulerim, non quod patefecerim quod cohortatus sim, quod deniqueante quàm consulere, ipse judicaverim. quæ omnia, quia Cato laudibus extulerat in caelum, perscribere, & que censuræ; idcirco *in ejus sententiam* est facta discessio. hic autem scetiam tribuere multum mi putat, quod scripserit, **OPTIMUM CONSULEM**. quis enim jejunius dixit inimicus? Ad cetera verò tibi quemadmodum rescripsit? tantum rogat de s. c. ut corrigas. hoc quidem fecisset, & etiam si æratio adnovitius esset. sed hæc iterum ipse viderit. De hortis, quoniam probas, effice aliquid. rationes meas noiti. si verò etiam 7 à Faberio aliquid recedit, nihil negotii est. sed etiam sine eo posse videor contendere. vanales certè sunt Drusii; fortalè & Lamiani & Cassiani: sed coram. De Terentia non possum commodius scribere, quàm tu scribis. *officium* sit nobis antiquissimum. si quid nos fefellerit, illius malo me, quàm mei poenitere. Ovix C. Lolii curanda sunt h. s. c. negat Eros posse sine me; credo, quod accipienda aliqua sit, & danda æstimatio. vellem tibi dixisset si enim res est, ut mihi scribit, parata; nec in eo ipso mentitur: per te confici potuit. id cognoscas, & conficias velim. Quod me *in forum* vocas; eo vocas, unde, etiam bonis meis rebus fugiebam. quid enim mihi foro, sine iudiciis, sine Curia, in oculis incurrentibus iis, quos a quo animo videre non possum? Quod autem homines à me postulare scribis, ut Romæ sim, neque mihi, ut absim concedere, aut quatenus eos mihi concedere: jam pridem scito esse, cum unum te pluris, quàm omnes illo, putem: ne me quidem contemno: meoque iudicio multo stare malo, quàm omnium reliquorum. neque tamen progredior longius, quàm mihi doctissimi homines concedunt: quorum scripta omnia, quæcumque in eam sententiam, non legi solum, quod ipsum erat fortis agroti, accipere medicinam; sed in mea etiam scripta transtuli; quod certè afflicti, & fracti animi non fuit. ab his me remediis noli in istam turbam vocare, ne recidam.

CI-

1. De nepote. Locus Mænantio obscurus & fortasse depravatus videtur.

2. Ut tibi videtur. Vulg. ut tibi videbitur.

3. Quod de iudicatu meo. De sponsu si quid perspexeris. Emendavit Bos. de sponsu si quid perspexeris, anctoribus libris non quis cum vulgò vitiose legator. quod de iudicatu meo responsum sit. si quid perspexeris, quod probat hunc. neque in eum epistolæ statueret rectè m. Pal. dicit.

4. Quam quæd tuis dicit. Quam, ab aliis libris nonnullis abest. Facit. & Lamb. possimus magis qui tuis.

5. Etiam M. Glabronis. Vulg. M. Atilii Glabronis.

6. Etiam si aravis aduvinus esset. Hæc ita referebat Dec. etiam si aravis aduvinus esset. Hæc ita referebat Dec. etiam si aravis aduvinus esset. Lamb. etiam Tyræntio, si aduvinus esset.

7. A Faberio aliquid recedit. Sequitur fidem Dec. & Torn. reposuit Bos. à Faberio aliquid recedit. cum in vulg. deest aliquid. Man. in verbo recedit mendum esse suspicatur ac fortasse legendum recedit Lamb. reposuit aliquid recedit. Lips. à Faberio recedit, id est auferis. l. v. Anq. lect. cap. 19.

1. F.

CICERO ATTICO, S.

DE TERENTIA, quod mihi omne onus imponis; non cognosco tuam in me indulgentiam. ista enim sunt ipsa vulnera, quae non possum tractare sine maximo gemitu. moderare igitur, quae, ut potes. neque enim a te plus, quam potes, postulo; potes autem, quid veri sit, perspicere tu unus. De Rutilia, quoniam videris dubitare, scribes ad me, cum scies, sed quam primum; & num Claudia, D. Bruto Consulari, filio tuo, mortuo, vixerit. id de Marcello, aut certe de Postumia sciri potest; illud autem de M. Cotta, aut de Syro, aut de Satyro. De hortis, etiam atque etiam te rogo. omnibus meis, eorumque, quos scio mihi non defuturos, facultatibus, sed potero meis, emittendum mihi est, sunt etiam, quae vendere facile possim. sed, ut non vendam, eique usuram pendam, a quo emero, non plus annum, possum assequi, quod volo, si tu me ad iavas. paratissimi sunt Drusi; cupit enim vendere. proximos puto Lamiae; sed abest. tu tamen, si quid potes, odorare. ne Silius quidem quidquam utitur, a & iis usuris facillime sustentabitur. habe tuum negotium; nec, quid res mea familiaris postulet, quam ego non curo, sed quid velim, & cur velim existima.

CICERO ATTICO, S.

PUTARAM te aliquid novi: quod eiusmodi fuerat inuicem litterarum; quamvis non curarem quid in Hispania fieret, tamen te scripturum: sed videlicet meis litteris respondi, ut de foro, & de Curia. sed domus est, ut ais, forum. quid ipsa domo mihi opus est, carenti foro? occidimus, occidimus, Attice, jam pridem nos quidem; sed nunc fatemur, postea quam unum, quo tenebamur, amissimus, itaque solitudines sequor: & tamen, si qua me res isto aduenerit, nunc, si quo modo poterit, (potero autem) ut praeferat me nemo dolorem inuicem sentiat: si ullo modo poterit, nunc quidem atque etiam ista causa est non veniendi. memini, quid ex te Aledius quaesierit: quin etiam nunc molesta sunt: quid existimas si venero? De Terentia ista cura, ut scribis; inique hac ad maximas aegritudines accessione nunc maxima libera. Et ut scias me ita dolere, & ut non tacui, in quibus Consulibus Carneades, & ea legio Romam venerit, scriptura est in tuo annali. haec nunc quae, quae causa fuerit: de Oropo, opinor, sed certum nescio: & si ita est, quae controversa praeterea, qui eo tempore nobilitas Epicureus fuerit Athenis, qui praefuerit hortis; qui etiam Athenis πολιτης fuerint illustres: quae te etiam 10 ex Apollodoro puto posse invenire. De Attica, molestum; sed quoniam leviter, recte esse confido. 11 De Gamala dubium mihi non erat, unde enim tam fe-

lix Ligus pater? nam quid de me dicam, cui ut omnia contingant, quae volo, levare non possum? De Drusi hortis, quanti licuisse tu scribis, id ego quoque audieram, & ut opinor, huius ad te scripseram: sed quanti quanti, bene emittitur quod necesse est. mihi quoquo modo tu existimas, (scio enim ego ipse, quid de me existimem) levatio quaedam est, si minus, doloris, at officii debiti. Ad Sicam scripsi, quod utitur L. Cotta. si nihil conficeretur de Transiberinis, habet in Ostiensis Cotta celeberrimo loco, sed pusillum loci: ad hanc rem tamen 12 plus etiam satis. id velim cogites. nec tamen ista pretia hortorum pertinueris. nec mihi iam argento, nec veste opus est, 13 nec quibusquam amoenis locis: hoc opus est. video etiam, a quibus adjuvari possum. sed loquere cum Silio. nihil enim est melius. mandavi etiam Sicam, rescriptis, constitutum se cum eo habere. scribat igitur ad me, quid egerit 14 &, ut tu videbis.

CICERO ATTICO, S.

BENE fecit A. Silius, qui transegerit, neque enim ei deesse volebam, & quid possem, timebam. De Ovia, conice, ut scribis. De Cicerone, tempus esse jam videtur, sed quae, quod illi opus erit Athenis, permutarine possit, an ipsi ferendum sit; de totaque re, quemadmodum, & quando placeat, velim consideres. Publius iuruse sit in Africam, & quando, 16 ex Aledio scire poteris: quae res, & ad me scribas, velim. Et, ut ad meas ineptias redeam, velim me certior facias, P. Crassus, 17 Venuleja filius, vivone P. Crasso Consulari, patre suo, mortuus sit, ut ego meminisse videor, an post. item quae de Regillo, Lepidi filio, recte ne meminerim, patre vivo mortuum. 18 Cispiana explicabis, itemque Praeciana. De Attica, 19 optime it, ei salutem dices, & Pitha.

CICERO ATTICO, S.

SCRIPSI ad me diligenter Sica de Silio, seq; ad te rem detrahite: quod tu idem scribis. mihi & res, & conditio placet, sed ita ut numerato malim, quam a estimatione. voluptarias enim possessiones nolet Silius. vestigalibus autem ut his possum esse contentus, quae habeo, sic vix minoribus. unde ego numerato? n. s. d. c. exprimes ab Hermogene, cum praeterea necesse erit: & domi video esse n. s. d. c. reliqua pecuniae vel usurarum Silio pendemus, dum a Faberio, vel ab aliquo, qui Faberio debet, repraesentabimus. erit etiam aliquid alicunde. sed totam rem tu gubernabis. 20 Drusianis vero hos hortis multo antepono: neque sunt unquam comparati. mihi crede una me causa movet, in qua 21 scio me πετυφωδης, sed, ut facis, obsequere huic errori meo. 22 Nam quod scribis ἰψήρομεγε; actum jam de isto est: alia magis quaezo.

O o o

CICERO

1. Terentia. Vocem, ut ex Scidris Tornæsiano & Crustellino addidit Bostius. 2. Et iis usuris facillime sustentabitur. Castigat Lipsius d. cap. 19. & 4. v. 1. 3. Sed quid velim & cur velim existima. Auctoribus Scidis, Tornæsio, & Crustellino sic edidit Bostius. verba haec, & cur velim, desunt in vulgatis. 4. Solitudines sequor. Ita ex suis mss. legit Bost. vulg. solitudinem. 5. Ut praeferat me nemo dolorem inuicem sentiat. Forte scribendum videtur Lipsio, si praeferat me nemo, lib. iv. Antiq. lect. cap. 19. 6. Politicus. Vulg. Aristicus. 7. Accipiens nunc maxima. Vulgati libri accipiens non maxima, mendosus: ideo putabat Corradus expungendam esse negationem, Bostius, pro, non potest esse, ut erat in Crustellino. 8. De Gamala. Vulg. ut non facerem. 9. Quae te etiam. Auctoribus mss. iussit excudi Bostius, quae te, & max. inveni, it, desit in vulg. 10. Quae te etiam ex Apollodoro. Ex Apollodoro habent antiquiores codices ut emendavit Victorius. 11. De Gamala. Emendatus ne legatur Gamalas ut referant Tornæsio & Decortat. an ut vulgati codices edunt, Magala, otioso doctore quae talium relinquit Bostius. 12. Id quod quaezati, bene videtur. Alii distinguit vulgus, sed quaezati, bene videtur.

13. Plus etiam satis. Tornæsio & Crustell. plus etiam quam satis: sed illud, quod, adiectum fuisse putat Bostius ex grossomate, neque est in Decurtato. 14. Nec quibusquam amoenis locis. Vulg. nec quibusdam. 15. Erat in videris. Fugerat a vulgatis particula, ut, quam in mss. latitantem deprehendit inque suam locum reduxit Bostius. 16. Bene fecit A. Silium. Haec epistolam superiori annectit vulgata editio. 17. Ex Aledio. Vulg. ex Aledio. 18. Venuleja filius. Vulg. Venuleja F. 19. Cispiana explicabis. Vulg. Cispiana. 20. Optime it. Bostius veteres mss. optime id, unde emendavit optime it. 21. Drusianis vero her hortis. Sic habet Decurtatus, & ita legendum in vulgatis, Vis, her, deorat. 22. Scio me πετυφωδης. Tomesactum esse, in flatum insanisile. Ita legendum asserit Lambinus potius quam πετυφωδης, ut quidam volunt. 23. Nam quid scribis ἰψήρομεγε. Senectutis requies, delectatio, occupatio. Ita habent veteres codices Victorio teste, qui ita legendum asserit: prius legebatur ἰψήρομεγε, quod & in mss. Pal. 24. Sica, ut scribis. Haec epistola superiori annexa est in vulgata editione.

CICERO ATTICO, S.

1 Sica, ut scribis, etiam si nihil confecerit cum A. Silio, tamen se scribit x. Kal. esse venturum. 2 Tuis occupationibus ignosco; exque mihi sunt nota. De voluntate tua, ut simu. simus, vel studio potius, & cupiditate, non dubito. de Nicia quod scribis, si ita me haberem, ut ejus humanitate frui possem, in primis vellem illum mecum habere. sed mihi solitudo, & recessus, provincia est. quod quia facile ferebat Sica, eo magis illum desidero. praeterea nostri Niciae nostri inbecillitatem, mollitiam, consuetudinem victus. cur ego illi molestus velim, cum mihi ille jucundus esse non possit? voluntas tamen ejus mihi grata est. Unam rem ad me scripsisti, de qua decrevi nihil tibi rescribere. spero enim mea te impetrasse, ut privares me ista molestia. Pilia, & Attica salutem.

CICERO ATTICO S.

27 DE Siliano negotio, etsi mihi non est ignota conditio, tamen hodie me ex Sica arbitror omnia cognitarum. 3 Cotta quod negas te nosse, ultra Silianam villam est (quam puto tibi notam esse) villula serdida, & valde pusilla; nihil agri; 4 ad suillam rem loci satis, nihil ad eam, quam quæro. sequor celebritatem, sed, si perficitur de hortis Silii, hoc est, si perficis; (est enim totum positum in te) nihil est ferlicet, quod de Cotta cogitemus. De Cicero, ut scribis, ita faciam: ipsi permittam de tempore: numerozrum quantum opus erit, ut permittetur tu videbis. Ex Aledio, quod scribis, si quid inveneris, scribes. Et ego ex tuis animadverto litteris, & profecto tu ex meis, nihil habere nos, quod scribamus; eadem quotidie, quæ jam jamque ipsa contrita sunt; tamen facere non possum, quin quotidie ad te mittam, ut tuas accipiam. De Bruto tamen, si quid habebis. scire enim jam puto, ubi Paulam expectet. si, ut consuetudo est, in prima provincia, circiter Kal. asfuturus videatur. vellem tardius. valde enim ubi fugio multas ob causas, itaque id ipsum dubito, an exultationem aliquam ad illum parem: quod quidem video facile esse, sed habemus satis temporis ad cogitandum. Pilia, Attica salutem.

CICERO ATTICO, S.

28 DE Silio nihilo plura cognovi ex præfente Sica, quam ex litteris ejus. scripserat enim diligenter, si igitur tu illum conveneris, scribes ad me, si quid videbitur. De quo putas ad me missam esse; sit missum, necne, nescio; dictum quidem mihi certe nihil est. tu igitur, ut cepisti, & si quid ita conficies, quod equidem non arbitror fieri posse, ut illi probetur, Cicero, si tibi placebit, adhibebis, ejus aliquid interest, videri illius causa voluisse: mea quidem nihil, nisi id, quod tu scis: 6 quod ego magni æstimis. Quod me ad consuetudinem revocas; fuit meum quidem jam pridem 7 Remp. lugere; 8 quod faciebam, sed mitius erat enim, ubi acquiescerem. nunc planè nec ego victum, nec vitam illam colere possum; nec in ea re, quid aliis vi-

deatur, mihi puto curandum, MEA MIHI consuetudine pluris est, quam omnium sermo. Quod me ipse per litteras consolatus sum; non penitet me, quantum profecerim, maiorem minui: dolorem nec potui, nec, si possem, vellem. De Triario, bene interpretaris voluntatem meam. tu vero nihil, nisi ut illi volent. amo illum mortuum: tutor sum liberis: totam domum diligo. De Castriano negotio, si Castrius pro mancipis pecuniam accipere volet, & eamque ei solvi, ut nunc solvitur; certè nihil est commodius. sin autem ita actum est, ut ipsa mancipia abduceret; non mihi videtur esse æquum. rogas enim me, ut tibi scribam, quid mihi videatur. nolo enim negotii Quintum fratrem quiddam habere: quod, videri mihi intellexisse, tibi idem videri. Publilius, si æquinoctium expectat, ut scribis 10 Aledium dicere, navigaturus videatur, mihi autem dixerat per Siciliam, utrum, & quando, velim scire. Et velim aliquando, cum erit tuum commodum, Lentulum puerum visis, eique de mancipiis, quæ tibi videbitur, attribuas. Pilia, Attica, salutem.

CICERO ATTICO, S.

11 Silius, ut scribis, hodie, cras igitur, vel potius cum S. poteris, scribes, si quid erit, cum videris. Nec ego Brutum vito, nec tamen ab eo levationem ullam expecto: sed erant causæ, cur hoc tempore istic esse nollem: quæ si manebunt, quærenda erit exulatio ad Brutum; & ut nunc est, mansura videatur. De hortis, quælo explicata, caput illud est, quod scis. sequitur, ut etiam mihi ipsi quiddam opus sit. nec enim esse in turba possum, nec à vobis abesse. huic meo consilio nihil reperio isto loco aptius: & de hac re quid tui consilii sit, mihi persuasum est, & eò magis, quod idem intellexi tibi videri, me ab Oppio & Balbo valde diligi. 11 sit. cum iis communices, quanto opere, & quare velim hortos; sed id ita posse, si expediat illud Faberianum. 12 sine me igitur auctores futuri, si qua etiam iactura facienda sit in repræsentando, quod ad possunt adduci: (totum enim illud desperatum) denique intelligis, ecquid inclinent ad hoc meum consilium adjuvandum, si quid erit, magnum est adjumentum: sin minus, quacumque ratione contendamus. 13 vetus illud *ἰσχυρὸς ἦγε*, quemadmodum scripsisti, vel 14 *ἐπιεικὴς* puto. De illo Ostiensi nihil est cogitandum. si hoc non assequimur; (à Lamia non puto posse) Damassippi experiendum est.

CICERO ATTICO, S.

15 QUÆRO, quid ad te scribam: sed nihil est, eadem quotidie. Quod Lentulum invisis, valde gratum, pueros attribue ei, quot, & quos videbitur. De Silii voluntate vendendi, & de eo, quanti, tu vereri videris, primum ne nolir, deinde ne tantis. Sica aliter: sed tibi assentior, quare, ut ei placuit, scripsi ad Egnatium. Quod Silius te cum Clodio loqui vult; potes id mea voluntate faceres commodiusque est, quam, quod ille à me petit, me ipsum scribere

1. Sicut scribit. Hæc epistola superiori annexa est in vulgata editione.
 2. Tuis occupationibus. Vein Tornæ. Lamb. teste, sic & in Scidis legitur & ita edidit Bohus. Victorius restatur antiqua exemplaria habere, cujus occupationibus, quod ipsi probatur.
 3. Cotta quod negas te nosse. Vict. edidit Cotta quidem argat te nosse, sed ultra Silianam villam est. Bohus vero: non ex conjectura sed ex fide Decur. Tornæ. & Cæsell. Cotta quod negas te nosse ultra Silianam villam est, quam puto tibi notam esse villula serdida.
 4. Ad suillam rem. Libet Tornæ. ad illam rem Scidæ, ac si illam rem proinde leg. e Bohus ad suillam rem. Non dubitat autem Manut. quin hoc ordine legendum sit: ad illam rem loci nihil satis ad eam quam quæro, vulg. ad illam rem loci satis, nihil ad eam quam quæro; sed id Cicero non sentit repugnare ait Manutius.
 5. Quam ex litteris tuis. V. supra ep. 26. hujus libri auctoribus libro antiquis ed. Bos. tua pro te, nisi contra hoc loco ex eorundem fide proinde, repolitis, que, & pro, scripsisti scripsit.
 6. Quod ego magni æstimis. Vix, magis, in vulgata editionibus desiderat; proptereaque in mentis dispositionem adducebat Manut.
 7. Remp. lugere. Bohus emendavit ex omnibus suis in R. lugere.
 8. Quod faciebam sed mitius erat enim ubi acquiescerem. Sic emendavit Bohus ex Decuratio. Lamb. ex Tornæ. legit, pro mitius, sal-

lique dicit Victorium qui reponit, *ἰσχυρὸς*: Lambin. sequitur Iunius vulg. quod faciebam: sed iussu erat ubi acquiescerem.
 9. Eamque ei solvi. ME. fide ita legit Victorius, pro eamque sibi solvia quod antea legebatur.
 10. Aledium. Volg. Aledium.
 11. Si cum iis communices. Absit verbum si à vulgatis sed in omnibus mss. legitur, aut certe ejus loco, si, vel sic, referentur Bos.
 12. Sine me igitur auctores. Veteris Decur. scripturam expressit Bohus, quæ ea nequaquam illa mendorum illavie inquinata esset; quæ ceteri hic conveniunt sunt; sic enim vulgò legitur hie locus: Sine igitur auctores futuri, si qua etiam iactura facienda sit in repræsentando, quod ad possunt adduci. Tunc eam illud desperatum dicitur que intelligit, & quod inclinent ad hoc meum consilium adjuvandum.
 13. Vetere illud *ἰσχυρὸς ἦγε*. Volgò *ἰσχυρὸς ἦγε* quod retinet Iunius ex mss. Pal. ut & *ἰσχυρὸς* pro *ἰσχυρὸς*.
 14. *Ἐπιεικὴς*. Sepulchrum.
 15. Quæro, quid ad te scribam. Totus hic orationis ambitus usque ad verbum illa, De Silii voluntate, superiori epistolæ annexus est in vulg. editione.

Quæro

scribere ad Clodium. De mancipiis Castricianis, commo-
dissimum esse credo, transigere Egnatium : quod scribis te
ita futurum putare. Cum Ovia, & quaso, vide ut confi-
ciatur. Quoniam, ut scribis, nox erat, in hodierna epistola
plura expecto.

CICERO ATTICO, 5.

SILIVM mutasse sententiam Sica mirabatur, equidem
magis miror, quod, cum in filium causam confer-
ret, quæ mihi non iniusta videtur; (habet enim qualem
vult) ais te putare, si addiderimus aliud, à quo refugiat,
cum ab ipso id fuerit destinatum, venditurum. Quæris à me,
quod summum pretium constituam, 2 & quantum ante-
rire istos hortos Drusi; accessi numquam: Coponianam
villam & veterem, & non magnam novi; silviam nobilem,
fructum autem neutrius; quod tamen puto nos scire oportere,
sed mihi, 3 utrivis istorum, tempore magis meo, quam
ratione estimandi sunt, possum autem assequi, necne, tu ve-
lim cogites. si enim Faberianam venderem, 4 explicare
vel representatione 5 non dubitarem de Silianis, si modo
adduceretur, ut venderet si venales non haberet, transirem
ad Drusum, vel tanti, quanti Egnatius illum velle tibi di-
xit, magno etiam adjumento nobis Hermodemus potest
esse in repræsentando: 6 at tu concede mihi, quæso, ut eo
animo sim, quo is debeat esse, qui emere cupiat: & tamen
servio ita cupiditati & dolori meo, ut à te regi velim. Egnatius
mihi scripsit, is si quid tecum locutus erit (commodis
sime enim per eum agi potest) ad me scribes: & id agen-
dum puto, nam cum Silio non video conlici posse. Pluræ
& Atticæ salutem. 7 Hæc ad te mea manu, vide, quæro,
quid agendum sit.

CICERO ATTICO, 5.

PUBLILIA ad me scripsit, 8 matrem suam (cum Publi-
lio loqui retur) ad me cum illo venturam, & se una,
si ego paterer: orat multis & supplicibus verbis, ut liceat,
& ut sibi referbam, res quàm molesta sit, vides, retulisti
me etiam gravius esse affectum, quàm tum, cum illi dixis-
sem, me solum esse velle; quare nole me hoc tempore eam
ad me venire putabam, si nihil rescripsissem, illam cum
matre venturam: nunc non puto, apparet enim illi si li-
teris, 9 non esse ipsius illud autem, quod fore video, ipsum
volovitate, ne illæ ad me veniant, & una est vitatio, ut
ego nollem, sed necesse est (te hoc nunc rogo) ut explores,
ad quam diem hic ita possim esse, ut ne opprimar, ages, ut
scribis, temperatè Ciceroni velim hoc proponas, ita tamen,
si tibi non iniquum videbitur, ut tumultus hujus peregrina-
tionis, quibus si Romæ esset, domumque conduceret,
quod facere cogitabat, faciliè contentus futurum erat, ac-
commodet ad mercedem Argiletæ, & Aventinæ: & cum ei
proposueris, ipse velim reliqua moderè, quemadmodum
etiam mercedibus suppeditemus ei quod opus sit, præstabo,

1. Quæso, vide ut conficiatur. Ita emendat Lambinus, vulgo quæso
quidem ut conficiatur.
2. Et quantum autem istis hortis Drusi accessi numquam: Coponianam
villam & veterem & non magnam novi: silviam nobilem, fructum autem
neutrius. Videatur Turnebus lib. XII. Advers. cap. 4. Alii legunt & distin-
guunt Iunius ex mss. Pal. & q. a. h. D. tantum accessi præcipit. Numquam
comparo villam & veterem & non magnam, novi & silviam, &c.
3. Utrivis istorum. Bostius corrigit utrivis, approbantibus Seidis &
Tornæsiano, cum in editionibus legerecur, utrivis, sic tamen emenda-
vit Lambinus.
4. Explicare vel representatione. Repreæsentat, est præfens non in diem
solvere Otium.
5. Non dubitarem de Silianis, si modo adduceretur. Lamb. asserit legen-
dum esse, si modo adduc. sed id abundè retellit Bostius,
vulg. aliter distinguitur, non dubitarem. De Silianis, si modo.
6. At tu concede mihi. Vulg. exemplarum, aut concedere vel ut concedere.
Bostius membranz veteres at tu, quam lectionem sequutus est.
7. Hæc ad te mea manu. Hoc principium epistolæ in mss. Pal. quod
Junio præbatur.
8. Matrem suam (cum Publiis loquere) ad me cum illo. Proo. loquere-
tur, quod est in multis excusis Bostius edidit ex Desort. loquere, Lamb.

nec Bulum, nec Acidinum, nec Messallam, quos Athenis
futuros audio, majores sumptus facturos, quam quod ex
ei mercedibus recipietur. itaque velim videas, primam
conductores qui sint, & quanti; deinde, ut sit qui ad diem
solvar; & quid viatici, quid instrumenti satis sit. jumento
certè Athenis nihil opus est, quibus autem in via utatur, domi
sunt plura, quàm opus erat: quod etiam tu animadvertis.

CICERO ATTICO, 5.

EGO, ut heri ad te scripsi, si de Silio is fuerit, quem tu
putas, nec Drusus facilem se præbuerit, Damasippum
velim aggrediare. is opinor, 10 ita parteis fecit in ripa ne-
scio quot enorum jugerum, ut certa pretia constitueret; quæ
mihi nota non sunt. scribes ad me igitur, quidquid egeris.
11 vehementer me sollicitat Atticæ nostræ validudo: ut ve-
rear etiam, ne qua culpa sit. sed & pædagogus probitas, &
medici assiduitas, & tota domus in omni genere diligens,
me rursus id suspicari vetat. 12 cur agitur, plura enim non
possum.

CICERO ATTICO, 5.

EGO hic vel sine Sica (Tironi enim melius est) facillimè
possem esse, ut in malis, sed, cum scribas videndum
mihi esse, ne opprimar, ex quo intelligam, te 13 certum
diem illius professionis non habere; putavi esse commo-
dius, me itac venire, quod idem video tibi placere. cras
igitur in Sica suburbano: inde, quemadmodum suades,
pato me in Ficulensi fore. quibus de rebus ad me scripsisti,
quoniam ipse venio, coram videbimus, tuam quidem &
in agendis nostris rebus, & in consiliis incundis, mihi que
dandis, in ipsis litteris, quas mittis, benivolentiam, diligen-
tiam, prudentiam mirificè diligo.

CICERO ATTICO, 5.

TU tamen, si quid cum Silio, vel illo ipso die, quo ad
Sicam venturus ero, certior me velim facias, &
maximè ejus loci detractionem fieri velit: quod enim
scribis, 14 xrx xmi; vide, ne is ipse locus sit, ejus causa de
tota re, ut scis, est à nobis cogitatum. Hirtii epistola tibi
mihi, & recentem, & benivole scriptam. Ante, 15 quàm
à te proximè discessi, numquam mihi venit in mentem,
quo plus insumptum in monumentum esset, quàm nescio
quid, quod lege conceditur, tantundem populo dandum
esse: quod non magnè opere moveret, nisi nescio quomodo,
ἀλόγως fortasse, nollem illud ullo nomine, nisi fani, appel-
lari. quod si volumus, vereor, ne assequi non possimus, nisi
mutato loco. hoc quale sit, quæso considera, nam et si mi-
nus urgeo, meque ipse propemodum collegi: tamen in-
digeo tui consilii itaque te vehementer etiam atque etiam
rogo, magis quàm à me vis, aut pateris te rogari, ut hanc
cogitationem toto pectore amplectere.

CICERO ATTICO, 5.

FANVM fieri volo; neque hoc mihi 16 suada erui potest: 6
sepulchri similitudinem effugere, non tam propter pœ-
nam

legendum suspicatur, matrem suam cum Publiis loqui scilicet, se ad me cum
illo. Iunius ex conjectura legit cum Publiis locutam; vulgo, matrem
suam cum Publiis loqui, tam ad me, cum illo venturam.
9. Non esse ipsius. Bostius antiquior & Tornæs. non esse ipsius: & ita
reposit, vulgati non illius esse.
10. Ita parvi fecit. Vulg. ita parvi fecit.
11. Vehementer me sollicitat. Sic etiam incipit epistola statuitur in
mss. Palatino.
12. Cur igitur plura enim non possum. Iunius ex mss. Pal. cur igitur?
plura enim non possum.
13. Certum diem illius professionis. Victor antiquior codex sic habet,
ex quo intelligam & certum diem illius professionis: vulg. certum illius pro-
fessionis diem.
14. In tamen si quid. Totam hanc periodum usque ad illa verba, Hirtii
epistolam, superiori epistola adscripsit vulgata editio.
15. Quam à te proximè. Revertitur Bostius ex Seidis & Tornæsiano
has duas voculas, à te, quæ exialabant à vulgatis.
16. Suada erui potest. Revertitur lectonem correxit Bostius, adjunctus
aliquanulum ope veterum librorum; in quibus cum I. quido scripsum
reperiisset, suaderi reposit, suada erui. Iunius testatur etiam in mss. uno
legi, suaderi; unde dissuaderi legit; quod etiam Lambinus conjecerat.
2. Estep

nam legis studeo, quam ut maximè assequar *δωρεῖσθαι*: quod poteram, si in ipsa villa facerem. sed, ut saepe locuti sumus, commutationes dominorum reformido. in agro ubicumque fecero, mihi videor assequi posse, ut *posterior* habeat religionem. hæc meæ tibi ineptiæ (1) fatetur enim ferendæ sunt. 2. non habeo, ne me quidem ipsum, quicum tam audacter communicem, quam te. si tibi res, si locus, si institutum placet, lege, quæso, legem, mihi que eam mitte. si quid in mentem veniet, quo modo eam effugere possimus, utemur. Ad Brutum si quid scribes, nisi alienam putabis, oburgato eum, quod in Cumano esse noluerit propter eam causam. 3. quam tibi dixit. cogitanti enim mihi, nihil tam videri potuisse facere rusticè. Et, si tibi placebit sic agere de fano ut cœpimus, velim cohortere, & exacuas Cluarium: nam, etiam si alio loco placebit, illius nobis opera, consilioque utendum puto. 4. Tu ad villam fortasse eras.

CICERO ATTICO, S.

37 **A**THERI duas epistolas accepi, alteram pridie datam Hilario, alteram eodem die tabellario; accepique ab Ægypta liberto eodem die, Piliam & Atticam planè belle se habere. 6. hæc litteræ mihi reddita sunt tertio decimo die. Quod mihi Bruti litteras, gratum. ad me quoque misisti, eam ipsam ad te epistolam misisti, & ad eam exemplum mearum litterarum. De fano, si nihil mihi hortorum invenis (qui quidem tibi inveniendi sunt, si me tanti facis, quanti certè facis) valde probo 7. rationem tuam de Tusculano, quamvis prudens ad cogitandum sis. sicut es, tamen, nisi magnæ curæ tibi esset, ut ego consequeretur, id quod magnopere vellem, numquam ea res tibi tam bellè in mentem venire potuisset. sed nescio quo pacto *celebritatem* requiro. itaque hortos mihi conficiam, necesse est. maxima est in Scapulæ celebritas; propinquitas præterea ubi sis, ne totum diem in villam. quare, antequam discedis, Othonem, si Romæ est, convenias pervelim. si nihil erit, et si tu meam *stultitiam*, consueisti ferre, eò tamen progrediar, & uti stomachere. Drusus enim certè vendere vult. si ergo aliud erit, non mea erit culpa, nisi emerit: qua in re ne labar, quæso provide. providendi autem una ratio est, si quid de Scapulano possimus. Et velim me certiorum facias, quam diu in suburbano sis futurus. Apud Terentiam 9. gratia opus est nobis tua, tuaque auctoritate. sed facies, ut videbitur. scio enim, si quid mea interfit, tibi majori cura solere esse, quam mihi. 10. Hirtius ad me scripsit, Sex Pompejum Corduba exisse, & fugisse in Hispaniam citeriorem, Cnæum fugisse nescio quò. neque enim curo. nihil præterea novi. litteras Narbone dedit VIII. KAL. MAJ. Tu mihi de Caminii naufragio, 11. quasi dubia misisti. scribas igitur, si quid erit certius. Quod me à mœstitia avocas 12. multum levatis, si locum fano dederis. multa mihi

ἐἰς δωρεῖσθαι in mentem veniunt. sed loco valde opus est, quare etiam Othonem vide.

CICERO ATTICO, S.

NON dubito, quin occupatissimus fueris, qui ad me 28 nihil litterarum. sed homo nequam, qui tuum commodum non expectarit, cum ob eam unam causam missus esset. nunc quidem, nisi quid te tenuit, 13. suspicor te esse in suburbano. at ego hic, scribendo dies totos, nihil equidem levor, sed tamen aberro. Asinius Pollio ad me scripsit de impuro nostro cognato. quod Balbus minus nuper satis planè, Dolabella obicure, hic apertissimè. ferrem graviter, si *nova agrimonia* locus esset. sed tamen 14. equidem impurius? o hominem cavendum! quamquam *mihi quidem*, sed tenendus dolor est. Tu, quoniam necesse nihil est, sic scribes aliquid, si vacabis. Quod putas 15. oportere pervideri jam animi mei firmitatem, graviusque quosdam scribis de me loqui, quam aut te scribere, aut Brutum: si, qui me fractum esse animo, & debilitatum putant, sciant quid litterarum, & cujus generis conficiam, credo, si modò homines sint, existimare me, si ve ita levatus sim, ut animum vacuum ad res difficiles scribendas afficiam, reprehendum non esse; si ve hanc aberratione à dolore delegerim, quæ maxime liberalissima, doctoque; homine dignissima, laudari me etiam oportere. sed, cum ego faciam omnia, quæ facere possim ad me adjuvandum; tu effice id, quod video te non minus, quam me laborare. hoc mihi debere video, neque levati posse, nisi solvero, aut videro me posse solve- re, id est, locum, qualem volo, invenero. Heredes Scapulæ, si istos hortos, ut scribis tibi Othonem dixisse, partibus quatuor factis, licet cogitant; nihil est scilicet emptori loci. sin veniant; quid heri possit, videbimus. nam ille 16. locus Publicianus, qui est Trebonii, & Cusinii, erat ad me allatus. sed se is eam esse. nullo pacto probo. Clodia sane placet; sed non puto esse venales. De Drusi hortis, quamvis ab his abhorreat, ut scribis, tamen eò confugiam, nisi quid inveneris. ædificatio me non movet. nihil enim aliud ædificabo, nisi id, quod etiam, si illos non habuerò, 17. *κῦρῶ δ', εἰ*, mihi sic placuit, ut cetera Antisthenis, hominis acuti magis, quam eruditi.

CICERO ATTICO, S.

TABELLARIUS ad me cum sine litteris tuis venisset, 29 existimavi tibi eam causam non scribendi fuisse, quod pridie scripsisses ea ipsa, ad quæ rescripti hac epistola. expectaram tamen aliquid de litteris Asinii Pollionis. 18. sed nimium ex meo otio tuum *ἴψα*. quamquam tibi remitto, nisi quid necesse eris, nec esse ne habeas scribere, nisi eris valde otiosus. De tabellariis facerem quod suades, si essent ullæ necessariæ litteræ, ut erant olim, cum brevioribus diebus, tamen quotidie respondebant tempori tabellarii; & erat aliquid, Silius, Drusus alia quædam. nunc, nisi

1. *Totum in om.* Vulg. *facit enim*.
2. *Non habeo.* Vulg. *nam habeo*.
3. *Quam tibi dixit.* Legendum, *dixit*, ut est in Decurt. vulg. quam tibi dixit.
4. *In ad villam fuerit erit.* Verba hæc in sequentem epistolam rejicit vulgata editio; sed hæc non esse sequentis epistolæ, & argumentum & mihi, dicitur ait Iunius.
5. *At heri duas epistolas accepi.* Verbum hoc, accepi, subditivum putat Lamb. & lumendum infernè *δὲ τῶν κῦρῶν*, sed hanc suspicionem refellit Tornæi. in quo legitur, *accepique ab Ægypta liberto eodem die*; & ita edidit Bosius. Ceterum pro *accepi* vulg. legitur *recepit*.
6. *Ne litteræ.* Ita legi vult Lamb. ex codice Tornæi, vulg. *tuæ litteræ*.
7. *Rationem tuam de Tusculano, quamvis prudens.* Aliter distinguit vulg. *rationem tuam. De Tusculano, quamvis prudens*.
8. *Ut stomachere.* Ita reposuit Bosius ex præfatis suis. Iunius ex mss. duobus Pal. ut *stomachere*, vulg. ut *mihi stomachere*.
9. *Gratia opus est nobis tua, tuaque auctoritate.* Sic veteres Bossi mss. Iunius ex duobus Pal. *gratia opus est nobis tua, tuaque auctoritate*.
10. *Mittim ad me se ipse.* Hoc quoque initium, epistolæ in mss. Pal. 3.
11. *Quasi dubia misisti.* Vulg. *quasi dubia remissisti*.
12. *Multum levatis, si locum.* Vocabulum hoc, *levatis*, ex mss. Palat. rejicit Iunius.
13. *Suspicio te esse.* Te deest in vulg.
14. *Equidem impurius.* Vulg. *quid impurius*.
15. *Opus tibi pervideri.* Rectius libri veteres, *pervideri*, quam vulgata.
16. *Locus Publicianus.* Frecus auctoritate Decurtai. & Tornæiani, scripsit Bosius, *Publicianus*; vulg. *publicianus*.
17. *Κῦρῶ δ', εἰ mihi sic placuit.* Tornæi. KYPOCAC: Decurt. KYPOCAC, unde conjectit Bosius legendum, *κῦρῶ δ', εἰ*, Viçti legabat, *κῦρῶ δ', εἰ mihi sic placuit*; quam lectionem sequuta est vulgata editio. Vrsinus autem melius putat *κῦρῶ δ', εἰ*, quæ est antiqua libri scriptura. Bossi lectionem mss. Palat. probant, referente Junio.
18. *Sed nimium.* Quidam legunt, *sed nimium*, quod minus probat Bosius, neque est in suis mss.

10. *Mittim ad me se ipse.* Hoc quoque initium, epistolæ in mss. Pal. 3.
11. *Quasi dubia misisti.* Vulg. *quasi dubia remissisti*.
12. *Multum levatis, si locum.* Vocabulum hoc, *levatis*, ex mss. Palat. rejicit Iunius.
13. *Suspicio te esse.* Te deest in vulg.
14. *Equidem impurius.* Vulg. *quid impurius*.
15. *Opus tibi pervideri.* Rectius libri veteres, *pervideri*, quam vulgata.
16. *Locus Publicianus.* Frecus auctoritate Decurtai. & Tornæiani, scripsit Bosius, *Publicianus*; vulg. *publicianus*.
17. *Κῦρῶ δ', εἰ mihi sic placuit.* Tornæi. KYPOCAC: Decurt. KYPOCAC, unde conjectit Bosius legendum, *κῦρῶ δ', εἰ*, Viçti legabat, *κῦρῶ δ', εἰ mihi sic placuit*; quam lectionem sequuta est vulgata editio. Vrsinus autem melius putat *κῦρῶ δ', εἰ*, quæ est antiqua libri scriptura. Bossi lectionem mss. Palat. probant, referente Junio.
18. *Sed nimium.* Quidam legunt, *sed nimium*, quod minus probat Bosius, neque est in suis mss.

nisi Ocho extitisset, i quod scriberemus non erat. id ipsum dilatum est: tamen aliter, cum loquor tecum absens, & multo etiam magis, cum tua litteras lego. sed quoniam & abes (sic enim arbitror) & scribendi necessitas nulla est, conquiscent litteras, nisi quid novi extiterit.

CICERO ATTICO, S.

40 QVALIS futura sit Caesaris vituperatio contra laudationem meam, perspexi ex eo libro, quem Hirtilius ad me misit; in quo colligit *vista* Catonis, sed cum maximis laudibus meis, itaque mihi librum ad Muscam, ut tuis libris daret. volo enim eum divulgari: quod quod facilius fiat, imperat tuis. Συμβολοποιος saepe conor: nihil reperio: & quidem mecum habeo 2 & Α' εισηγητης & Ο' επιμνηστικος Α' λεξωνος: sed quid simile? nisi, & quae ipsi honesta essent, scribebant, & grata Alexandro, ecquid tu ejusmodi reperis? mihi quidem in mentem venit. Quod scribis te veteri, ne & gratia & auctoritas nostra hoc meo moerore minuatur: ego, quid homines aut reprehendant, aut postulent nescio; ne *dilectam*? 3 qui potest? ne jaceant? quis unquam minus? dum tua me domus levabat, quis a me exclusus? quis venit, 4 qui offendere? Asturam sum a te profectus. legere isti latii, qui me reprehendunt, tam multa non possunt, quam ego scripsi. quam bene, nihil ad rem. sed genus scribendi id fuit, quod nemo *abjeto animo* facere posset. triginta dies in horris fui. quis aut congressum meum, aut facilitatem sermonis desideravit? nunc ipsum, ea lego, ea scribo, ut ii, qui mecum sunt, difficilissimum otium ferant, quam ego laborem. si quis requirit, cur Romae non sim: quia discessus est. cur non sim in his meis praediolis, quae sunt hujus temporis: quia frequentiam illam non facile ferrem, ibi sum igitur, ubi is, qui optimas Bajas habebat, quotannis hoc tempus consumere solebat. cum Romam venero, nec vultu, nec oratione reprehendam. hilaritatem illam, quae hanc *tristitiam temporum* condiebamus, in perpetuum amisi. constantia, & firmitas nec animi, nec orationis requiritur. De hortis Scapulanis hoc videtur effici posse, aliud tua gratia, aliud nostra, ut praconi subiciantur. id nisi sit, excludemur, sin ad tabulam venimus, vincemus facultates Orthonis nostra cupiditate. Nam quod ad me de Lentulo scribis, non est in eo. Faberiana modò res certa sit, tuque enitare, quod facis; quod volumus consequemur. 5 Quod quaeris, quam diu hic; paucos dies. sed certum non habeo. simul ac constituto, ad te scribam: & tu ad me, quam diu in suburbano tuero, ad te scribam: & tu ad me, quam diu in suburbano sis futurus. quo die ego ad te haec misi, de Pilia, & Attica mihi quoque eadem, quae scribis, & scribuntur, & nuntiantur.

CICERO ATTICO, S.

41 NISI erat, quod scriberem. scire tamen volebam, ubi esses; si abes, aut abfuturus es: quando rediturus esses: 6 facies igitur me certiore. Et, quod tu scire vo-

lebas, ego quando ex hoc loco; postredie Idus Lanuvii constitui manere; inde postredie in Tusculano, aut Romae, utrum sim facturus, eo ipso die scies. Scis quoniam sit Φιλικοί συμφωνοί, minime in te quidem: sed tamen a vide sum affectus de sano: 7 quod nisi, non dico, effectum erit, sed fieri video; audebo hoc dicere (de tu, ut soles, accipies) *invenis* in te dolor meus, non jure ille quidem; sed tamen feret hoc ipsum, quod scribo, ut omnia mea ferat, ac tulisti. omnes tuas consolationes unam hanc in rem velim conferas, si quaeris, quid optem: primum Scapulae, deinde Clodii; postea, si Silius nolet; Drusus aget injuste; Cusinii & Trebonii. puto 8 Terentium esse dominum, 9 Rebilum fuisse certe scio. sin autem tibi Tusculanum placet, ut significasti quibusdam litteris, tibi assentiar. hoc quidem utique perficies, si me levati vis; quem jam etiam gravius accusas, quam patitur tua consuetudo: sed facis summo amore, & victus fortasse vitio meo; sed tamen, si me levati vis, haec est summa levatio: vel (si verum scire vis) una. Mirri epistolam si legeris, quae mihi quasi *προβλητικη* videtur ejus vituperationis, quam Caesar scripsit de Catone; facies me, quid tibi visum sit, si tibi erit commodum, certiore. Redeo ad sanum, nisi hac *estate* absolutum erit, quam vides integram restare, scelere me liberatum non putabo.

CICERO ATTICO, S.

NULLUM a te desideravi diem litterarum: videbam enim quae scribis; & tamen suspicabar, vel potius intelligebam, nihil fuisse, quod scriberes. A. D. VI. ID. vero & abesse te putabam, & plane videbam nihil te habere, ego tamen ad te ferè quotidie mittam. malo enim frustra, quam te non habere, cui des; si quid forte sit, quod putes me scire oportere, itaque accepi VI. ID. litteras tuas inanes. quid enim habebas, quod scriberes? 10 mihi tamen illud, quidquid erat, non molestum fuit, 11 NISI ALIUD; scire me, novi te nihil habere. 12 scripsisti tamen nescio quid de Clodia. ubi ergo ea est: aut quando ventura? placet mihi res sic, ut secundum Orthonem nihil magis. sed neque hanc vendituram puto, delectatur enim, & copiosa est: & illud alteram quam sit difficile, te non fugit. sed obsecro enitatur, ut aliquid ad id, quod cupio, excogitemus. 13 Ego me hinc postredie exiturum puto, sed aut in Tusculanum, aut domum; inde fortasse Arpinum, cum certum sciero, scribam ad te. Venerat mihi in mentem monere te, ut id ipsum, quod facis, faceres. putabam enim commodius te idem istud domi agere posse, interpellatione sublata.

CICERO ATTICO, S.

14 EGO postredie Idus, ut scripsi ad te ante, Lanuvii manere constitui; inde aut Romae, aut in Tusculano. 15 scies ante utrumque. 15 Quod si les rectè mi illam rem fore levamento; bene facis; cum id esset, mihi crede, perinde, ut existimare tu non posses, res indicat, quanto opere id cupiam,

1. Quod scriberemus. Vulg. quid scriberemus.
2. Et Α' εισηγητης, & Ο' επιμνηστικος Α' λεξωνος.) Illud, επιμνηστικος, ex mss. exemplaribus restituit Voss. cum in nullis extaret editionibus. Germani aliquid vocabulum desiderari videntes, επιμνηστικος, substituerunt, sed male.
3. Qui potest? Cum apud Orthonem legitur *potest*, tam in Tornæsi quam in Decretato.
4. Qui offendere? Nescit vulgata lectio *offendere*; mutare Bosius quomquam erat in Tornæsi, qui *offendere*, & paulò post *intra*, pro *intra*.
5. Quae gratia quamvis hic) Hic principium brevis unius epistolae: in mss. Palae.
6. Facies igitur me.) Vulgati libri *facies*. Bosius sequens mss. tuos scripsit, *facies*; & mox, *postredie Idus*, pro *postredie Iduum*, quod tamen non improbat.
7. Quae nisi, non dico, effectum erit, sed fieri video.) Trajectis verbis lo-

gendum perat Lepidus, quod nisi, non dico, effectum erit, sed fieri video.)
8. Terentium esse dominum.) Codex Tornæsianus, *terentium esse dominum*, mendose ut opinatur Lambinus.
9. Rebilum fuisse certe scio.) Vulg. *Rebilum fuisse certe scio*.
10. Mihi tamen illud, quidquid erat, non molestum fuit.) Vulg. *mihi tamen illud, quidquid erat, non molestum fuit*.
11. Nisi aliud, scire me, novi te nihil habere.) Aliiter distinguit vulgus, *Nisi aliud, scire me, novi te nihil habere*.
12. Scripsisti tamen.) Vulg. *scripsisti tamen*.
13. Ego me hinc postredie.) Hoc quoque initium brevis epistolae, in mss. Palae.
14. Ego postredie Idus.) Superiori epistolae tota haec peroratio usque ad illa verba, quae sunt; annexa est.
15. Quod si les rectè mi illam rem.) Ita Bos. ex Decretato, vulg. *quid scire rectè illam rem fore levamento*. Lamb. olim securus erat conjecturam Manutii, *quod scribis, rectè te, mihi illam rem fore levamento*, mutata sententia, pro *rectè te*, legendum censuit esse.

eupiam, cum tibi audeam confiteri; quem id non ita valde probare arbitrer. sed ferendus tibi in hoc meus error: ferendus? immo verò etiam adjuvandum. De Othone, diffido fortasse, quia cupio, sed tamen major etiam res est quam facultates nostræ, præsertim adversario & cupido, & locuplete, & herede proximum est, ut velim Clodius. 1 sed si ista minus confici possunt, effice quidvis. ego me maiore religione, quam quisquam fuit ullius voti, obstrictum puto: videbis etiam Trebonianos: etsi absunt domini, sed, ut ad te heci scripsi, considerabis etiam de Tusculano; ne æstas effluat: quod certè non est committendum.

CICERO ATTICO, S.

44 **ET** Hirtium aliquid ad te *εὐπορίας* de me scripsisse, facile patior; (fecit enim humane) & te eius epistolam ad me non misisse, multo facilius. tu enim etiam humanus. Illius librum, quem ad me misi de Catone, propterea volo divulgari à tuis, ut ex istorum vituperatione sit illius major laudatio. Quod per Mustellam agis, habes hominem valde idoneum, meique sanè studiosum jam inde à Pontiano. perface igitur aliquid quid autem aliud, nisi ut aditus sit emptori? quod per quemvis heredem potest effici. sed Mustellam id perfecturum, si rogaris, puto. Mihi verò & locum, quem opto, ad id, quod volumus, dederis, & præterea *ἰσχυροῦς*. Nam illa Sillii, & Drusi non satis *δυναστεύοντες* mihi videntur. a quid enim sedere totos dies in villa ista? igitur malim primum Othonis, deinde Clodii. si nihil fiet, aut Druso ludus est suggerendus aut utendum Tusculano. Quod domi te inclusisti, ratione fecisti, sed quæso confice, & te vacuum redde nobis. Ego hinc, ut scripsi antea, posttidie id Lanuvium, deinde posttidie in Tusculano: *consudi* enim animum, & fortasse vici, si modò permansero. scies igitur fortasse cras, *ῥῆμα* perendie. Sed quid est quæso? 3 Philotimus nec arctim Pompejum teneri; (qua de re litterarum ad Clodium Patavinum missarum exemplum mihi Oppius, & Balbus miserant, se id factum arbitrari jbellumq; narrat reliquum satis magnum. solet omnino esse Fulviniaster, sed tamen, si quid habes, volo etiam de naufragio Caniniano scire, quid sit.

CICERO ATTICO, S.

45 **E**GO hic duo magna *συντομίαν* absolvi. nullo enim alio modo à miseria quasi aberrare possum. tu mihi, etiam si nihil erit, quod scribas, quod fore ita video, tamen id ipsum scribas velim, te nihil habuisse, quod scriberes, dum modo ne his verbis. De Attica, optimè. *Ἀκρόα* tua me movet: etsi scribis nihil esse. In Tusculano eo com-

modius ero, quòd & crebrius tuas litteras accipiam, & te ipsum non numquam videbo. nam ceteroqui *ἰσχυροῦς* erant Asturz: nec hæc, quæ resfricant, hic me magis angunt. etsi tamen, *ἰσχυροῦς* sum, illa sunt mecum. De Cesare vicino scriperam ad te, quia cognoram ex tuis litteris. 4 eum *εὐπορίας* Quirino malo, quam Saluti. Tu verò pervolga Hirtium, id enim ipsum putaram, quod scribis; ut cum ingenium amici nostri probaretur, *ἰσχυροῦς* vituperandi Catonis irrideretur.

CICERO ATTICO, S.

VINEAM, opinor, animum, 5 & Lanuvio pergami in 46 Tusculanum. aut enim mihi in perpetuum fundo illo carendum est; (nam dolor idem manebit, 6 tantum mediocrius) aut nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, an ad decem annos. neque enim ista major admonitio, quam quibus assidue conficior, & dies & noctes. quid ergo? inquit: nihil *littera*? in hac quidem te veteor ne etiam contra, nam essem fortasse durior. 7 *ἰσχυροῦς* enim antmo nihil acreste, nihil inhumanum est.

CICERO ATTICO, S.

8 **T**U igitur, ut scripsisti; nec id incommodo tuo. vel 47 binæ enim poterunt litteræ. occurram etiam, si necesse erit. ergo id quidem, ut poteris, De Mustella, ut scribis; etsi magnum opus est. eo magis delabor ad Clodium, quam in utroque Faberianum nomen explorandum est: de quo, nihil nocuerit, si aliquid cum Balbo eris locutus; & quidem, ut res est, emere nos velle, nec posse sine isto nomine 9 nec audere te incerta. sed quando Clodia Romæ futura est, & quia tanti rem æstimas, 10 eo profusus spectro; non quin illud malim; sed & magna res est, & difficile certamen cum *cupido*, cum *locuplete*, cum *herode*: etsi de cupiditate nemini concedam: ceteris rebus inferiores sumus. sed hæc coram. Hirtii librum, ut facis, divulga. De Philotimo, idem & ego arbitrabar. Domum tuam pluri video futurum *vicino Casare*. Tabellarium meum hodie exspectamus. nos de Pilla, & Attica certiores faciet.

CICERO ATTICO, S.

DOMI te libenter esse facile credo. sed velim scire, quid 48 tibi restet, aut jam ne conseceris. ego te in Tusculano exspecto, eoque magis, quod Tironi statim te venturum scripsisti, & addidisti, te putare opus esse, sentiebam omnino, quantum mihi præiens prodesset; sed multo magis *ἰσχυροῦς* discessum tuum sentio. qua mobrem, ut ante ad te scripsi, aut ego ad te totus, aut tu ad me, 11 quod licebit.

CICE.

1. *St. si sicut mian.*] Vulg. deest particula, *sed*.2. *Quid enim sedere.*] Ita interpretandum, auctore Bosio.3. *Philotimus nec arctim Pompejum teneri.*] Vulg. libri, *nec Carini*; sed *Carinum* tibi sit, non facilius opinatur Bosius, quis inveniat quam Aristophanis *εὐπορίας*. Legit igitur ex Decurtato *nec arctim*. Lamb. sequutus Manut. conjecturam, *Philotimus nec Carina Pompejum teneri*, legit; sed ex codice Torn. in quo est, *nec Carini*, conjiciebat Turnebus, *Philotimus negat Ca. Pompejum*, *ere*. si quid verò sit præterea mutandum, Lambinus scribi vellet, *Philotimus negat Carina Ca. Pompejum teneri*.4. *Eum εὐπορίας Quirino malo.*] Ita restituit Victorius ex antiquiori suo, in quo legebatur, *εὐπορίας*. prius autem inane spatium erat in excusis, quod Germani explere conati magis contempserunt. Ceterum pro *Quirino* legit vulgus *Quirini*.5. *Et Lanuvio pergami.*] Particula, *et*, deest in vulg.6. *Tantum medicinus.*] Etiam codex Tornz. ut & si quibus Petrus Victorius usus est, habent *tantum medicus* *est*; unde Conradus legendum existimat, *tantum modo facius*. Lamb. hujus emendationis *tantum medicinus*, quisquis auctor sit, rectum putat. Junius legit, *tantum modo auctus*.7. *Esse enim animum.*] Mss. suorum. priscam lectionem, *esse*, ita emendavit Bosius. Victor. legit *excelsis*. Junius mss. omnibus consentientibus legit, *esse enim animum*, *ere*.8. *Tu igitur ut scripsisti.*] Hanc periodum usque ad illa verba, *De Mustella ut scribis*, superiorum epistolæ aptari necesse esse ex mss. Palat. ait Junius.9. *Nec audere te incerta.*] Vulg. *nec audere incerti*.10. *Es profusus spectro.*] Vulg. *es profusus respecto*.11. *Quod licebit.*] In quibusdam antiquis est, *quæ*, ut Manut. edidit, in aliis *quod licebit*; idque sincerius putat Bosius, pro *quæ*.

CICERO ATTICO, S.

49 **H**Erat non multo post, quam tu à me discessisti, puto, literas attulerunt tibi à C. Mario C. F. C. N. multis verbis agere mecum per cognationem, quæ mihi secum esset, per eum Marium, quem scripseram, per eloquentiam L. Crassi, avifui, ut se defenderem; causamque suam mihi perscripsit. re scripsi patrono illi nihil opus esse, quoniam Cæsaris, propinqui ejus, omnis potestas esset, viri optimi, & hominis liberalissimi; me tamen ei faturam. O tempora! fore, cum dubitet Curtius Consulatum petere? Sed hæc hæctenus. De Tirone, mihi curæ est. sed jam sciam, quid agat. heri enim misi, qui videret: cui etiam ad te literas dedi. Epistolam ad Cæsarem tibi misi. horti quam in diem prescripti sunt, velim ad me scribas.

CICERO ATTICO, S.

50 **V**T me levarat tuus adventus, sic discessus afflixit. quare cum poteris, id est, cum Sextii auctioni operam dederis, revives nos. vel unus dies mihi erit utilis? quid dicam, gratus? ipse Romam venirem, ut unâ essemus, si satis consilium quadam de te haberem.

CICERO ATTICO, S.

51 **T**IRONEM habeo citius, quam verebar. venit etiam Nicias: & Valerium hodie audiebam esse venturum, quamvis multi sint, magis tamen ero solus, quam si unus esses. sed exspecto te, à Peduceo utique. tu autem significas aliquid etiam ante. verum id quidem, ut poteris. De Virgilio, ut scribis, hoc tamen velim scire, quando auctio. Epistolam ad Cæsarem mihi, video tibi placere. quid quaeris? mihi quoque hoc idem maximè placuit, & eo magis, quòd nihil est in ea, nisi optimi civis; sed ita optimi, ut tempora, quibus parere omnes πολινηγοὶ præcipiunt. 4 sed scis ita nobis esse visum, ut isti ante te

gerent. tu igitur ut curabis. sed, nisi planè iis intelliges placere, mittenda non est. id autem verum illi sentiant, anne simulent, tu intelliges. mihi simulatio pro repudiatione fuerit. *τὸ τὸ ἢ μὴ ὄση?* De Cærellia quid tibi placeret, Tiro mihi narravit: debere, non esse dignitatis meæ: prescriptionem tibi placere: hoc metuere, alterum in metu non ponere. sed & hæc, & multa alia coram, sustinenda tamen, si tibi videbitur, solutio est nominis Cærelliani, dum & de Metone, & de Faberio sciamus.

CICERO ATTICO, S.

LTullium Montanum nosti, qui cum Cicerone profectus est. ab ejus sororis viro literas accepi, Montanum Planco debere, quòd præ pro Flaminio sit, u. s. xxxv. de ea re nescio quid te à Montano rogatum, sanè velim, si Plancus est rogandus. si qua re potes illum juvare, juves. pertinet ad nostrum officium. si res tibi fortè notior est, quam mihi; aut si Plancum rogandum putas; scribas ad me velim; ut, quid rei sit, & quid rogandum, sciam. De epistola ad Cæsarem quid egeris, exspecto. De Silitio, non ita sanè laboro. tu mi aut Scapulanos, aut Glodianos efficias, necesse est. sed nescio quid videris dubitare de Clodia; utrum, quando veniant, an sintne venales? Sed quid est, quod audio, Spitherem fecisse divortium? De lingua Latina securi es animi, dices, qui talia conscribis; *δοτὴ γὰρ φε* sunt: minore labore fiunt: verba tantum affero, quibus abundo.

CICERO ATTICO, S.

EGO, etsi nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen, quia tecum loqui videor. Hic nobiscum sunt Nicias, & Valerius. hodie tuas literas exspectabamus matutinas. erunt fortasse alteræ postmeridianæ, nisi te Epeiroticæ literæ impediunt: quas ego non interpello. Misi ad te epistolas ad Marcianum, & ad Montanum. eas in eundem fasciculum velim addas, nisi fortè jam dedisti.

M. TVL.

1. A. C. Maria C. F. C. N. multis verbis, &c. Vulg. à C. Mario C. F. cum multis verbis.
 2. Sextii auctioni. Vulg. Sextii.
 3. Mihi quoque hoc idem. Apud quosdam receptam lectionem, hodie, pro, hoc idem, non improbat quidem Bosius, eam tamen sequutus est, quam referebat Decurtatus, quo auctore edidit, hoc idem; pronomen hoc deest in vulg.
 4. Sed seu ita nobis esse visum. Sic Bosius ex fide Decurtati; vulgo, sed sic nobis visum.
 5. Tu intelliges, mihi simulatio. Vulg. tu intelliges, sed mihi simulatio.
 6. Τὸ τὸ ἢ μὴ ὄση? Hoc verò quantulumvis? Veteres

Bos. mss. ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΜΥΛΟΧ, quòd ita correxit & distinxit, τὸ τὸ ἢ μὴ ὄση? vulg. τὸ τὸ ἢ μὴ ὄση; quod ex veteris scripturae vestigiis coniecerat Victorius; pro, τὸ τὸ ἢ μὴ ὄση, quod antea legebatur: vulgatam lectionem sequitur Junius. ac Davus quoque legit; τὸ τὸ δὲ μὴ ὄση, hoc mihi curæ futurum est. aut τὸ τὸ δὲ μὴ ὄση, id est in iis, seu, rebus meis moram atque *7. Quando veniant, an sintne venales?* Vulg. quando veniant an sintne venales.

M. TULLII CICERONIS EPISTOLARUM

LIBER DECIMVSTERTIUS,

A D

A T T I C U M.

CICERO ATTICO, S.

AD Ciceroem ita scripsisti, 1 ulli ut neq; severius, 2 neque temperatius scribi poterit; nec 3 magis, quam quemadmodum ego maxime vellem. prudentissimè etiam ad Tullios, quare aut ista proficiant, aut aliud agamus. De pecunia verò, video, a te omnem diligentiam adhiberi, vel potius jam adhibitam, quod si efficit, à te hortos habebis, nec verò ullum genus professionis est, quod malim, maxime scilicet ob eam causam, quæ suscepta est; cuius festinationem mihi tollis quoniam de astate polliceris, vel potius recipis: deinde etiam ad 5 *negotiorum* molestiam, que minuendam nihil mihi & reperiri potest aptius; cuius rei cupiditas impellit me interdum, ut te hortari velim. sed me ipse revoco. non enim dubito, quin, quod me valde velle putes, in eo tu me ipsum cupiditate vincas. itaque istuc jam pro facto habeo. Exspecto, quid istis placeat de epistola ad Casarem. Nicias te, ut debet, amat, vehementerque tuâ sui memoria delectatur. Ego verò Peduceum nostrum vehementer diligo. 7 nam æquanti patrem feci, totum in hunc: ipsum per se æquè amo, ut que illum amavi: te verò plurimum, qui hoc ab utroque nostrum fieri velis. Si hortos inspexeris, & si de epistola certiores me feceris, dederis mihi quod ad te scribam: sin minus, scribam tamen aliquid, numquam enim deerit.

CICERO ATTICO, S.

GRATIOR mihi celeritas tua, quam ipsa res. quid enim indignius? sed jam ad ista obdurimus, & humanitatem omnem exuimus. Teas litteras hodie expectabam, nihil equidem ut ex his novi: quid enim? verum tamen, Oppio, & Balbo epistolas deferri jubebis, & tamen Pilonem sicubi de auro. Faberius si venerit, videbis ut tantum attribuat, si modo attribuetur, quantum debetur. accipias ab Erote. Ariarathes 7 Ariobarzani filius Romam venit, vult, opinor, regnum aliquod emere à Casare. nam,

quo modo nunc est, pedem ubi ponat in suo, non habet. omnino enim Scitus noster 9 parochus publicus occupavit: quod quidem faciliè patior verum tamen, quod mihi, summo beneficio meo magna cum fratribus illius necessitudo est, invito eam per litteras, ut apud me *diversetur*, ad eam rem cum mitterem Alexandrum, has ei dedi litteras. Cras igitur auctio Peducei, cum poteris ergo; etsi impediet fortasse Faberius; sed tamen, cum sciebit. Dionysius noster graviter queritur, & tamen jure, à discipulis abesse tam diu, multis verbis scripsit ad me. credo item ad te. mihi quidem videtur etiam 10 diutius absuturus: ac nollem, valde enim hominem desidero.

CICERO ATTICO, S.

AT litteras expectabam; nondum scilicet, nam has mane rescribendam. Ego verò ista nomina sic probo, ut nihil aliud me moveat, nisi quod tu videris dubitare, illud enim non accipio in bonam partem, quod ad me refert: 11 qui si ipse negotium meum gererem, nihil gererem, nisi *consilio tuo*. sed tamen intelligo, magis te id facere diligentia, qua semper uteris, quam quod dubites de nominibus istis, etenim Coelium non probas: plura non vis, utrumque laudo. his igitur utendum est. 12 præs aliquando factus es, & in his quidem tabulis, à me igitur omnia. 13 quod dies longior est, (teneamus modo quod volumus) puto fore istam etiam à præcone diem, certe ab heredibus. De Crispo & Mustella videbis: & velim scire, quæ sit pars duorum. D. Bruti adventu eram factus certior, attulerat enim ab Ægypta libertus litteras. misi ad te epistolam, quia commodè scripta erat.

CICERO ATTICO, S.

HABEO munus à relaboratum 14 de decem legatorum; & quidem puto, nam filius anno post Quæstor fuit, quam Consul Mummius. sed quoniam sapius de nominibus quæris quid placeat, ego quoque tibi sapius respondeo, placere. Si quid poteris cum Pilone, conficias: 15 Avius enim videtur in officio futurus. Velim ante possis; si minus,

1. *Ulli ne neque severius.* Hanc lectionem efformavit Bostius ex corrupta hac Tornæi, & Scidarum scriptura, *ullius neque severius*, vulg. omittitur vox ulli.

2. *Temperatius.* Auctoribus libris suis Tornæi, & Decuri, sic rescriptit Bostius, *ab his temperantius*, legunt.

3. *Magis quam quemadmodum.* Dicitur, *quam*, Manutio videtur abundare.

4. *Quid si efficit.* Ita erat in mss. Bostii, vulgò, *et si efficit*.

5. *Reperiri potest.* Vix ad exitum perductionem.

6. *Reperiri potest apertius.* Vulg. *acertus*.

7. *Nam æquanti patrem feci, totum in hunc: ipsum.* Pro *æquanti*, vulg. habetur *et æquanti*. Ceterum Victorius se hunc locum restituisse ex eod. suis ait, quoniam antea nullo sensu legeretur totum in hunc ipsum, persequitur, *æquanti*, &c.

8. *Ariobarzani.* Vulg. *Ariobarzani*.

9. *Parochus publicus.* Hæc est Tornæi, Victorii, & Malasp. codicum lectio quæ probatur Lambino. Iunius Fulvium sequuntur legit, *parochus publicus*, vulgò *parochus*.

10. *Diutius absuturus: ac nollem.* Vulgò & legitur & distinguitur, *diutius absuturus, ac nollem*.

11. *Qui si ipse negotium meum gererem, nihil gererem nisi consilio tuo.* Ita Lamb. reposuit ex Torn. quæ lectio & datur auctoritate confirmatur, vulg. *quod si ipse negotium meum gererem, nihil gererem, &c.*

12. *Præs aliquando factus es, & in his quidem.* Ita ex Scidis legit Bostius, vulgati Victorium sequuntur legentem, *præs aliquando factus es, in his*: antea habebatur, *præs aliquando factus es, &c.* Lamb. ex Tornæi, ut ait, cum Germanis legit, *præs aliquando et*; ex quo Manutio facit *factus es, &c.*

13. *Quod dies longior est, (teneamus modo quod volumus) puto, &c.* Manutio ita coniecit legendum, cuius conjecturam confirmavit codex Tornæi in quo planè sic scriptum reperit Lambinus, vulgati habentis *quod dies longior est tenemus*.

14. *De decem legatorum.* Ex Scidis & Tornæi, sic edidit Bostius, vulg. particula, *de*, abest.

15. *Avius enim videtur.* Ita emendavit Victorius ex vet. codd. antea habebatur, *animus enim, &c.* vulgò legunt, *Avius enim, &c.*

his, utique simul simul cum Brutus veniet in Tusculanum. magni interest meae, una nos esse. scis autem, qui dies is futurus sit, si puero negotium dederis, ut quareat.

CICERO ATTICO, S.

SP. Mummius putaram in decem legatis fuisse: & sed videlicet. etenim *ἑλλογῶ* fratri fuisse. fuit enim ad Corinthum. mihi tibi Torquatum colloquere tu quidem cum Silio ut scribis, & urge. illam diem negabat esse mense Majo, istam non negabat. sed tu, ut omnia, istuc quoque ages diligenter. De Crispo & Mustella, scilicet eam quid egeris. Quoniam ad Bruti adventum fore te nobilium polliceris, satis est, praesertim cum hi tibi dies in magno nostro negotio consumantur.

CICERO ATTICO, S.

De aqueductu probè fecisti. 4. colarnarium, 5. vide, ne nullam debeamus, quamquam mihi videor audisse à Camillo, commutatam esse legem. Pisoni, quid est, quod honestius respondere possimus. quam solitudinem Catonis? 6. nec coheredibus solum Herennianis, sed etiam, ut scis, (tu enim mecum egisti) de puero Lucullo: quam pecuniam tutor (nam hoc quoque ad rem pertinet) in Achaja sumserat. sed agit liberaliter, quoniam negat se quidquam facturum contra nostram voluntatem. coram igitur, ut scribis, constituemus, quem admodum rem explicemus. Quod reliquos coheredes convenisti, 7. planè bene fecisti. Quod epistolam meam ad Brutum poscis, non habeo ejus exemplum, sed tamen saluum est, & ait Tiro te habere oportere: & ut recordor, unà cum illius objuratoria tibi meam quoque, quam ad eum rescripseram, misi. Judiciali molestia ut caream, videbis. Tuditanum istum, praevum Hortensii, planè non noram; & si illum, qui tum non potuerat esse legatus, fuisse putaram. Mummius fuisse ad Corinthum, pro certo habeo. saepe enim hic Spurius, 9. qui nuper est, epistolas mihi pronuntiabat. 10. *verfusculi factus* ad familiares missas à Corintho. sed non dubito, quin fratri fuisse legatus, non in decem. atque hoc etiam accepi, non solitos majoreis nostris legare in decem, qui essent imperatorum necessarii, ut nos ignari pulcherrimorum institutorum, aut negligens potius M. Lucullum, & L. Murenam, 11. & ceteros conjunctissimos ad L. Lucullam misimus. illudque *ἑλλογῶ* & *ἑλ*, illum fratri in primis ejus legatis fuisse. operam tuam multam / qui & hac cures, & mea expeditas, & sis in tuis multo *minis diligens*, quam in meis.

CICERO ATTICO, S.

SESTRIVS apud me fuit, & Theopompus pridie: venisse 7. Cesare narrabat litteras, hoc scribere, sibi certum esse Romae manere; 12. causamque eam adscribere, quae erat in epistola nostra, ne se ablente leges sua negligenter, sicut esset neglecta sumtuaria. est *ἑλλογῶ*; idque etiam suspicatus sed istis mos gerendus est, nisi placet, hanc ipsam sententiam nos persequi. & Lentulum cum Metella certè fecisse divortium, hac omnia tu melius rescribes igitur quidquid voles, dum modo quid, jam enim non reperio, quid te rescripturum putem, nisi fortè de Mustella, aut si Silium videris. 13. Brutus heri venit in Tusculanum post horam decimam. hodie igitur me videbit: 14. ac vellem, cum adesses, jussi equidem ei nuntari, te, quoad potuisses, expectasse ejus adventum, venturumque, si audires; meque, ut facio, continuo te certiorum esse facturum.

CICERO ATTICO, S.

PLANNIVS nihil erat, quod ad te scriberem. modò enim 6. discesseras, & paullo post triplicis remiseras. 15. velim cures fasciculum ad Vestrorum deferendum: & alicui des negotium, qui quaeret, Q. Faberii fundus num quis in Pompeiano, 16. Nolanove vanalis sit. Epitomen Bruti Coelianorum velim mihi mittas, & à 17. Philoxeno 18. *Παντα* *τῶν ἀποβόλων*. Te Idjib. videbo cum vis.

CICERO ATTICO, S.

COMMODYM discesseras heri, cum Trebatius venit, 9. paullo post Curtius; hic salutandi causa: sed manit invitus. Trebatium nobiscum habemus. hodie manè Dolabella, multus sermo ad multum diem, nihil possum dicere 19. *ἐκπεύσσειον*, nihil *φιλοσπεύσειον*, 20. ventum est tamen ad Quintum. multa *ἀφαισῶ*, *ἀδύνησῶ*; sed unum ejusmodi, quod nisi exercitus sciret, non modò Tironi distare, sed ne ipse quidem auderem scribere. sed haecenus, *ἐν κείνῳ* ad me venit, cum haberem Dolabellam, Torquatus; humanissimeque Dolabella, quibus verbis secum egissem, exposuit. commodum enim egeram diligentissimè: quae diligentia grata est visa Torquato. A te expecto, si quid de Bruto, quamquam Nicias confectum putabat; sed *divortium* non probati. quo etiam 21. magis laboro idem, quod tu. si quid est enim offensionis, hac res mederi potest. 22. mihi Arpinum eundem est. nam & opus est constitui à nobis illa praediola; & vereor, ne exeundi potestas non sit, cum Caesar venerit: de ejus adventu eam opinionem Dolabella habet, quam tu conjecturam faciebas ex litteris Messalla. cum illuc venero, intellexero; quid negotii sit; tum, ad quos dies rediturus sum, scribam ad te.

Fpp

CECE-

1. Sp. Mummius.] Bosius Scidas sequutus rectè hic inchoat epistolam, teste Junio.

2. Sed videlicet: etenim ἑλλογῶ fratri fuisse.] Ita ex antiquis suis Bosius antea erat & videlicet. Pighius in Fastis suis ad annum urbis DCIV. asserit etiam in m. f. veterimo fuisse, sed videlicet; conjicitque: sed videtur licet, hoc est dispicere & considerare diligenter licet. idem liber ejus habebat, in decem fuisse. sine illo legatis.

3. De Crispo & Mustella scilicet.] Victorio hæc debetur emendatio, antea legebatur, De Crispo & Mustella scilicet.

4. Colarnarium.] Fulvius ait esse in uno m. colonarium.

5. Vide ne nullam debeamus.] Sic habet codex Torn. probante Lambino. Manut. tamen, Corrad. & Malasp. malunt legi, ut nullam.

6. Nec coheredibus solum.] Quidam sic legi volunt, nec cum coheredibus solum Herenni sed etiam ut scis tu, mecum egit de puero Lucullo. codex Torn. habet, nec cum heredibus &c. omnino locus corruptus videtur Lambino.

7. Planè bene fecisti.] Ita Decurt. & Tornax. verbum, fecisti, abest à vulgatis.

8. Et ait Tiro te habere oportere, & ut recordor.] Hanc lectionem sequitur Junius, quam Lambin. improbat. Illud oportere, irrepticum existimans, conjecit. e posse legi, & ait Tiro apud te esse, & ut recordor. sequitur tamen codices Memm. Huralt. & Tornax. qui habent, & ait Tiro te habere! & ut rec. &c.

9. Qui nuper est.] Emendatio hæc est Bosii: vulg. qui nuper est * epist. &c. Manut. ait in uno m. legi qui nuper est meritus, sed Bosio non probante, & dubitante Lambino. Victorius aliquid deest agnoscit.

10. Verfusculi factus.] Vist. & Bos. lectionem hanc esse non multum probans, rejicere tamen non audent illius mss. habent, *verfusculi factus*; hujus verò, ut & duo Palat. *verfuscula factus*; unde conjicit *verfusculi factus*.

11. Et ceteros conjunctissimos.] Vocem, *conjunctissimos*, addidit Bosius ex suis mss.

12. Causamque eam adscribere.] Eam adscribere, vulgò.

13. Brutus heri venit.] Hoc principium epistolæ in m. uno Pal. & probat Junius.

14. Ac vellem eum adesse jussi.] Ita Lamb. & Bosius ex mss. legebatur antea in excusis, *nisi equidem ei nuntari*. Junius ait mss. Pa. habere, *nisi equidem & nuntari*.

15. Velim cures fasciculum ad Vestrorum.] Sic emendavit Vist. prius legebatur *velim cures eas titulum Vestrorum, &c.*

16. Nolanove vanalis.] Sic habet m. unus Fulvii, sicutiam veteres Bosii, vulgò *Nolanove vanalis sit*.

17. Philoxeno.] In Tornaxiano & Crusellino est, *Philoxeno*.

18. Παντα τῶν ἀποβόλων.] Panxii de providentiâ.

19. Ἐκπεύσειον.] Prolixius & largius in officiis promittens dis. nihil amaritius.

20. Ventum est tamen ad Quintum.] Emendatio Victorii pro quo quod antea legebatur, *ventum est tamen ad qua*. Manutius pro tamen, movit sanderem.

21. Magis laboro idem, quod tu.] Vulg. magis laboro. Idem quo tu, &c.

22. Mihi Arpinum eundem est. Hoc in m. Pal. principium epistolæ.

CICERO ATTICO, 8.

MINIMUS miror te & graviter ferre de Marcello, & plura veneni periculi genera. QVIS ENIM hoc timeret, quod neque acciderat antea, nec videbatur natura ferre, ut accidere posset? omnia igitur metuenda. sed illud $\epsilon\ \omega\upsilon\delta\ \tau\acute{\omega}\ \iota\sigma\tau\epsilon\lambda\omega\varsigma$, tu praesertim: *ME RELIQUUM CONSULAREM*. quid? tibi Servius, quid videtur? quamquam hoc nullam ad partem valet scilicet, mihi praesertim, qui non minus bene actum cum illis putem. quid enim sumus? aut quid esse possumus? domine, an foris? quid nisi mihi hoc venisset in mentem scribere ista nescio quae, quod verterem me, non haberem. ad Dolabellam, ut scribis, ita puto faciendum, $\kappa\epsilon\iota\acute{\nu}\omicron\tau\epsilon\gamma\epsilon$ quaedam, $\pi\omicron\lambda\iota\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\tau\tau\epsilon\gamma\epsilon$. faciendum certe aliquid est. valde enim desiderat, 2 Brutus si quid egerit, curabis ut sciam: cui quidem quamprimum agendum puto, praesertim si statuit. *sermunculum* enim omnem aut restinxerit, aut sedarit, sunt enim, qui loquantur etiam mecum. Sed haec ipse optime, praesertim si etiam tecum loquetur. 3 Mihi est in animo proficisci xi. Kal. hinc enim nihil habeo quod agam, ne hercule illic quidem, nec usquam; 4 sed tamen aliquid illic. Hodie Spinterem exspecto, mitti enim Brutus 5 ad me: per litteras purgat Celsarem de Interitu Marcelli: in quem, ne si infidus quidem ille interfectus esset, caderet ulla suspicio, nunc vero, cura de Magio consistet, nonne furor ejus causam omnem sustinet? plane, quid sit, non intelligo. explanabis igitur, quamquam nihil habeo, quod dubitem, nisi ipsi Magio quae fuerit causa amentiae: pro qua quidem 6 etiam Iponlor Sunii factus est. nimirum id fuit. *salvando* enim non erat, credo, eum petisse à Marcello aliquid, & illud, ut erat, constantius respondisse, 7 $\epsilon\ \tau\omega\upsilon\tau\acute{\omega}\ \epsilon\iota\delta\omicron$.

CICERO ATTICO, 8.

CREDEBAM esse facile, totum est aliud, postea quam sum à te & junctior, sed fuit faciendum, ut & constitueram mercedulas praediorum, & ne magnum onus obferantur Bruto nostro imponerem, posthac enim poterimus commodius colere inter nos in Tusculano. hoc autem tempore, cum ille me quotidie videre vellet, ego ad illum ire non possem, privabatur omni delectatione Tusculani, tu igitur, si Servilia venerit, si Brutus quid egerit, etiam si constituerit, quando obviam: quidquid denique erit, quod scire me oporteat, scribes. Pilonem, si poteris, 9 convenies, vides, quam maturum sit, sed tamen, quod *commodo tuo fiat*.

CICERO ATTICO, 8.

VALDE me momorderunt epistola tuae de Attica nostra: eadem tamen sanaverunt, quod enim te ipse consolabare eisdem litteris, id mihi erat satis firmum ad leniendam aegritudinem. Ligarius nam praecare vendidisti.

posthac quidquid scripsero, tibi praeconium deferam. Quod ad me de Varrone scribis, 10 scis me ante orationes, aut aliquid id genus solum scribere, ut Varronem nusquam possem intexere. postea autem quam haec cepi $\phi\iota\lambda\omicron\lambda\omicron\gamma\omega\pi\epsilon\gamma\epsilon$, iam Varro mihi denuntia verat magnam sane, & gravem $\pi\epsilon\sigma\sigma\phi\acute{\omega}\nu\eta\sigma\iota$, biennium praeteriit, cum ille $\kappa\alpha\lambda\lambda\iota\pi\alpha\pi\acute{\iota}\delta\gamma\epsilon$ assiduo cursu cubitum nullum processerit, ego autem me parabam ad id, quod ille mihi misisset, ut 11 $\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\ \tau\acute{\omega}\ \mu\acute{\epsilon}\mu\upsilon\sigma\iota$, $\kappa\alpha\iota\ \lambda\acute{\omicron}\iota\omicron\sigma$, si modo potuissem. nam hoc etiam Hesiodus adscribit, 12 $\alpha\iota\kappa\epsilon\ \delta\iota\omega\eta\sigma\alpha\iota$. nunc illam $\alpha\pi\epsilon\ \pi\lambda\acute{\omega}\nu\ \sigma\acute{\omega}\nu\tau\epsilon\gamma\epsilon\iota$, sane mihi probatam, Bruto, ut tibi placuit, respondimus, 13 idque tu eum non nolle mihi scripsisti, ergo illam 14 $\alpha\pi\kappa\alpha\delta\eta\mu\iota\kappa\acute{\omega}\nu$, in qua homines, nobiles illi quidem, sed nullo modo *philologi*, nimis acutè loquuntur, ad Varronem transferamus, etenim sunt $\alpha\gamma\tau\iota\chi\alpha\iota$: quae iste valde probat. Catulo & Lucullo abhi reponemus; ita tamen si tu hoc probas: deque eo mihi scribas velim. 15 De Brinniana auctione accepi à Vestorio litteras, ait, sine ulla controversia rem ad me esse collatam (Romae videlicet, aut in Tusculano me fore putaverunt) A. D. 118. Kal. Quint. dices igitur 16 vel amico tuo, S. Vettio coheredi meo, vel Labeoni nostro, paulum profertur auctionem; me circiter Nonas in Tusculano fore, cum Pilonem sironem habes. De Scapulanis hortis toto pectore cogitemus, dies à deest.

CICERO ATTICO, 8.

COMMOTVS tuis litteris, quod ad me de Varrone scripseras, totam Academiam ab hominibus nobilissimis abstuli, transfuique ad nostrum sodalem, & ex duobus libris contuli in quatuor, grandiores sunt omnino, quam erant illi; sed tamen multa detracta, tu autem mihi per velim scribas, 17 qui intellexeris illum velle. 18 illud vero utique scire cupio, quem intellexeris ab eo $\zeta\eta\lambda\omicron\sigma\tau\epsilon\pi\epsilon\iota\chi\epsilon$, nisi forte Brutum: 19 id hercle restabat: sed tamen scire per velim, libri quidem ita exierunt, (nisi forte me comunitis $\phi\iota\lambda\omega\tau\iota\alpha$ decipit) ut in tali genere ne apud Graecos quidem *simile quidquam*, tu illam jacturam feres æquo animo, quod illa, quae habes de Academicis, frustra descripta sunt, multo 20 tamen hic erunt splendidiora, breviora, meliora, nunc autem $\chi\alpha\pi\epsilon\acute{\omega}$, quod me vertam, volo Dola-bellæ 21 valde desideranti non reperio, quid: & simul $\alpha\iota\delta\acute{\iota}\omicron\mu\omicron\theta\iota$ $\tau\epsilon\gamma\acute{\omega}\alpha\iota$; neque, si aliquid, 22 qui potero $\mu\acute{\epsilon}\mu\upsilon\sigma\iota$ effugere, aut cellandum igitur, aut aliquid excogitandum, sed quid haec levia curamus? Attica mea, obsecro te, quid agit? quae me valde angit, sed crebro regusto tuas litteras: in his acquiesco, 23 tamen exspecto novas.

CICE-

1. $\Pi\alpha\sigma\theta\iota\ \tau\eta\varsigma\ \iota\sigma\tau\epsilon\lambda\omega\varsigma$.) Praeter historiam, contra veritatem Junius ait mss. Pal. habere. $\omega\upsilon\delta\ \tau\acute{\omega}\ \iota\sigma\tau\epsilon\lambda\omega\varsigma$.
 2. *Brutus si quid egerit.*) Ita legendum ex Decurt. ut & Lamb. emendavit ex Torn. vulgari loquuntur Victor. qui vocem *egerit* supervacaneam putat, atque in nullis mss. quos vidit exiit.
 3. *Mihi est in animo.*) Hoc alterius epistolae principium, in mss. uno Palat.
 4. *Sed tamen aliquid illi.* Hodie.] Sic Bosius ex Decurtato, vulg. *sed tamen illi hodie*.
 5. *Ad me per litteras.*] Ad me per litteras, habent vulgari edit.
 6. *Etiam sponso Sunii factus est.*] Sic Bosius ex corrupta suorum scriptura, in Tornae. enim habebatur, *sponso sum factus est*, in Decurt. $\pi\epsilon\tau\acute{\omega}\ \sigma\pi\omega\sigma\tau\epsilon\ \sigma\upsilon\mu\iota\ \kappa\alpha\iota\ \epsilon\iota\delta\omicron$.
 7. $\omicron\upsilon\ \tau\omega\upsilon\tau\omega\ \epsilon\iota\delta\omicron$.) Supplendum ex Euripidis locis, $\phi\alpha\iota\eta\tau\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \pi\epsilon\tau\omega\mu\epsilon\gamma\iota\tau\omega\ \pi\epsilon\sigma\sigma\eta\tau\epsilon\iota\ \delta\iota\ \tau\omega\upsilon\tau\omega\ \epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\delta\omega\varsigma\ \delta\prime\ \sigma\epsilon\mu\epsilon\lambda\epsilon\theta\omega\varsigma$. Non eadem facies apparet, cum res procul sunt, & cum propè carum sit. Sic Bosius depravatum Euripidis lectionem emendat. Lamb. cum Vici. legit, $\epsilon\ \tau\omega\upsilon\tau\omega\ \sigma\epsilon\mu\epsilon\lambda\epsilon\theta\omega\varsigma$ vulg. habetur, $\epsilon\ \tau\omega\upsilon\tau\omega\ \sigma\epsilon\mu\epsilon\lambda\epsilon\theta\omega\varsigma$ vel $\sigma\epsilon\mu\epsilon\lambda\epsilon\theta\omega\varsigma$: in codice Torn. legitur $\epsilon\ \tau\omega\upsilon\tau\omega\ \sigma\epsilon\mu\epsilon\lambda\epsilon\theta\omega\varsigma$.
 8. *Dijunctior.*] Vulg. *dijunctior*.
 9. *Convenies.*] Vulg. *convenies*.
 10. *Scis me ante orationes.*] Vulg. *scis me ante orationes*.

11. $\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\ \tau\acute{\omega}\ \mu\acute{\epsilon}\mu\upsilon\sigma\iota$.) Eadem mensura, & melius.
 12. $\alpha\iota\kappa\epsilon\ \delta\iota\omega\eta\sigma\alpha\iota$.) Si possis. Vulg. $\alpha\iota\kappa\epsilon\ \delta\iota\omega\eta\sigma\alpha\iota$.
 13. *Idque tu eum.*] Voculam *tu* quae abest ab ex codd., restituit ex mss. suis Bosius.
 14. $\alpha\pi\kappa\alpha\delta\eta\mu\iota\kappa\acute{\omega}\nu$.) Vulg. $\alpha\pi\kappa\alpha\delta\eta\mu\iota\kappa\acute{\omega}\nu$.
 15. *De Brinniana auctione.*] Ita ex veteribus libris reposuit Victorius, pro: *Brinniana auctione*.
 16. *Vel amico tuo S. Vettio coheredi.*] Vulgati codices edunt pro *S. Vettio, vel Coheredi*, altere quam mss. nam in Tornae Decurt. & Crusell. est, *S. Vettio*. Bosius primam litteram à reliquis disjungens legit, *S. Vettio* id est, *S. Vettio*.
 17. *Qui intellexeris.*] Emendatio Victorii, cum antea legeretur, *qua intellexeris*.
 18. *Illud vero utique.*] Particula, *vero*, abest à vulgatis.
 19. *Id hercle restabat.*] Tempore V. A. legebatur, *id ei restabat*; quod ille agnoscebat victorium esse, & dubitantem coniecit, *id ei restabat*; plane improbant eos qui legebant, *idem egerit restabat*.
 20. *Tanta haec erunt.*] Vulg. *tantae*.
 21. *Valde desideranti.*] *Magis desideranti*, Vulg.
 22. *Qui potero mempsi.*] *Qui deest in vulgatis*.
 23. *Tamen exspecto novas.*] Victorius mavult, *Novas*, & hanc sic esse primitam lectionem.

CICERO ATTICO, S.

14 RINNI licitus, coheres noster, scripsit ad me, vole, si mihi placeret, 2 coheredes, & Sabinnm Albium ad me venire. id ego planè nolo. hereditas tanti non est. & tamen obire auctorem diem facile poterunt, (est enim 111. Id.) si me in Tusculano postidic Nonas mane conveniant. quod si laxius volent proferte diem, poterunt vel biduum, vel triduum, vel ut videbitur, nihil enim interest. quare, nisi jam profecti sunt, retinebis homines. De Bruto, si quid erit: de Casare, si quid scies; si quid erit præterea, scribes. Illud etiam atque etiam confidere velim. placeatne tibi mitti ad Varronem quod scripsimus. etsi etiam ad te aliquid pertinet. nam scito, te ei dialogo adjunctum esse tertium. opinor igitur considerare: etsi nomina jam facta sunt. sed vel induci, vel mutari possunt.

CICERO ATTICO, S.

15 Quid agit, obsecro te, Attica nostra? nam triduo abs te nullas acceperam: nec mirum; nemo enim venerat: nec forte esse causa fuerat. itaque ipse quid scriberem non habebam. quo autem die has Valerio dabam, expectabam aliquem meorum: qui si venisset, & a te quid attulisset, videbam non defuturum quod scriberem.

CICERO ATTICO, S.

16 Nos, cum flumina, & solitudines sequeremur, quò facilius sustentare nos possemus; pedem è villa adhuc egressi non sumus; ita magnos & assiduos imbris habebamus. Illam Academicen *συνήγειν* totà ad Varronē traduximus: primò fuit Catuli, Luculli, Hortensii. deinde quia *ὄψις τὸ πρῶτον* videbatur, 6 quòd erat hominibus nota, non illa quidem *ἡ παιδιδωσία*, sed in iis rebus *ἡ ἀρετή*, simul ac veni ad villam, eosdem illos sermones ad Catonem, Brutumque transfuli. ecce tuz litteræ de Varrone. nemini visa est aptior *Ἀγνῶστια* ratio. sed tamen velim scribas ad me, primùm placeatne tibi aliquid ad illum, deinde, si placebit, hocne potissimum. Quid Servilia, jamne venit? Brutus equid agit, equando? De Casare quid auditur? Ego ad Nonas, quemadmodum dixi. Tu cum Pisonem, si quid poteris.

CICERO ATTICO, S.

17 Kalend. expectabam 9 Roma aliquid; non quòd imparaessem. igitur aliquid tuis. nunc eadem illa, quid Brutus cogitet, aut si aliquid egit, 11 equid à Casare. sed quid ista, quæ *τίμιος κύριος*? Attica nostra quid agat, scire cupio. etsi tuz litteræ (sed jam nimis veteres sunt) rectè sperare jubent, tamen expecto recens aliquid.

CICERO ATTICO, S.

18 Vides, propinquitas quid habeat. nos verò conficiamus hortos. colloqui videbamur, in Tusculano cum

esset; tanta erat crebritas litterarum. sed id quidem iam erit. ego interea admonitu tuo perfeci sanè argutulos libros ad Varronem: sed tamen expecto, quid ad ea, quæ scripsi ad te: primùm, qui intellexeris eum desiderare à me, cum ipse homo *πολυπραγµατικῶς* nunquam me *λεγεσθῆναι* deinde, 12 quem *ζηλοτυπιῖς*, nisi forte Brutum: quem si non *ζηλοτυπιῖς*, multo Hortensium minus, aut eos qui de Rep. loquuntur. planè hoc mihi explices velim: in primis, maneatne in sententia, ut mittam ad eum, quæ scripsi; an nihil necesse putes, sed hæc coram.

CICERO ATTICO, S.

COMMODUM discesserat Hilarius librarius 17. Kalend. 29 cui dederam litteras ad te, cum venit tabellarius cum tuis litteris pridie datis: in quibus illud mihi gratissimum fuit, quòd Attica nostra rogat te, ne tristes sis, quòdque tu *ἀκινδυνῶς* esse scribis. Ligarianam, ut video, præclarè auctoritas tua commendavit. scripsit enim ad me Balbus, & Oppius, mirificè se probare, ob eamque causam ad Casarem eam se oratiunculam misisse. hoc igitur idem tu mihi antea scripseras. in Varrone iusta causa me non moveret, 13 ne viderer *φιλόδοξος*: (sic enim constituebam, neminem includere in dialogos eorum, qui *viverent*) sed, quia scribis & desiderari à Varrone, & magni illum æstimare, eos confeci; & absolvi, nescio quàm bene, sed ita accuratè, ut nihil posset supra, 14 Academicam omnem quæstionem libris quatuor. in eis, quæ erant contra 15 *ἀκαταληψίαν* præclarè collecta ab Antiocho, Varroni dedi: ad ea ipse respondeo: tu es tertius in sermone nostro. si Cottam, & Varronem fecissem inter se disputantibus, ut à te proximis litteris admoneor; meum *ἡ κωφὸν πρόσωπον* esset. hoc in antiquis personis suaviter fit, ut & Heraclides in multis, & nos sex de rep. libris fecimus. sunt etiam de oratore nostri tres, mihi vehementer probati. in eis quoque ex personæ sunt, ut mihi tacendum fuerit. Crassus enim loquitur, Antonius, Catulus senex, C. Julius, frater Catuli, Cotta, Sulpicius: puero me hic sermo inducitur, ut nullæ esse possent partes meæ. quæ autem his temporibus scripsi, *Ἀριστοτέλειον* morem habent; in quo sermo ita inducitur ceterorum, ut penes ipsum sit principatus. ita confeci quinque libros: *ἄξι τελέων*, ut Epicurea L. Torquato, Stoica M. Catoni, *ἀρετικῆ* M. Pisoni darem. 17 *ἀζηλοτυπιῖς* id fore putaram, quòd omnes illi recesserant. hæc Academica, ut scis, cum Catulo, Lucullo, Hortensio contuleram. sane in personis non *εὐδαιμόνως*. 18 erant enim *λογικῶς*, quàm ut illi de iis omnia esse umquam viderentur. itaque, ut legi tuas de Varrone, tanquam 19 *ἐργασίης* arripui. aptius esse nihil potuit ad id philologia genus, quo ille maximè mihi delectabatur, & rectè: nam Boëtius ex Decurtato & Tornæli hæc verba quæ vulgo deerrant addidit, nisi forte Brutum: quem si non *ζηλοτυπιῖς*, multè.

P p p 2 Etati

1. Si mihi placeret. Ita Dec. & Torn. vulg. *placet*.
2. Coheredes & Sabinnm. Fulvius ait in m. suo esse *coheredes se & Sabinnm*.
3. Si quid scies, si quid erit præterea, scribes. Sic Decurt. & Tornæli. vulg. si quid scies præterea, scribes.
4. Et sit iudicem. Auctoribus veteribus libris sic rescribit Boëtius; legitur singulari numero, & *solitudinem*.
5. Primò fuit Catuli. Est à Torn. & Dec. vulgò, modo fuit Catuli.
6. Quod erat hominibus nota. Lectio hæc est Dec. & Torn. alii habent, quod erat hominibus non ignota.
7. Ἀ παιδιδωσία. Ignorantia.
8. Ἀρετή. Ruditas. Sic reposuit Vithorius, nisi quod dandi casu legit, antea legebatur *ἀρετή*.
9. Ὁ. Kal. Ita Lamb. & Bos. ex Scid. & Torn. vulg. Ὁ. VI. *ἐκπρῆσθαι* de quo Lamb. olim fecerat: die VI. *ἡ. ἡ. Ὁ. VI.* sed nunc Tornæli. lectionem omnibus præponit.
10. Roma aliquid; non quòd imparassem. Igitur aliquid tuis. Sic Boëtius ex Scidis & Torn. vulg. Roma aliquid non imparassem igitur aliquid: quidam legunt; Roma aliquid *ἡ. ἡ.* imparassem igitur aliquid tuis. sed Lamb. si quid sit mutandum: sic mutatit, Roma aliquid, non quæ imparassem *ἡ. ἡ.* igitur: nunc eadem illa.
11. Equid. Vulg. & quid.
12. Quem *ζηλοτυπιῖς*. Faernus post hoc verbum, deesse aliquid

putabas, & rectè: nam Boëtius ex Decurtato & Tornæli hæc verba quæ vulgo deerrant addidit, nisi forte Brutum: quem si non *ζηλοτυπιῖς*, multè.
13. Ne viderer *φιλόδοξος*. Ambitiosus, amator illustrium virorum. Petrus Vici hoc restituit tum ex mss. tum ex olim excussis, repudians illud, *φιλόδοξος*, quod in huius locum irrepserat.
14. Academicam omnem quæstionem libris quatuor. Hoc eorum suspicatur abundare Manut. ut glossæ super orum verborum; sed malè suspicatur iudice Lambino, qui retinendum censet.
15. Ἀκαταληψίαν. Opinione eorum, qui nihil comprehendi posse dicant.
16. Κωφὸν πρόσωπον. Mutapersona.
17. Ἀζηλοτυπιῖς. Sine invidia. Libri excussis, *ἀζηλότυπος*, quod non displicet Boëtio. verùm alteram prætulit, quia reperit in mss. suis.
18. Erant enim *λογικῶς*, quàm ut illi de iis somniassent unquam viderentur. Hoc Vici. & alii restituerunt antea legebatur nullo profuso sensu, *ἡ. ἡ.* *λογικῶς* quam invidia de iis omnia & iniqua viderentur.
19. Ἐργασίης. Invenum inspectam.

stari videatur, 2 mosque parteis, ut non sim consecutus, ut superior mea causa videatur. 2 sunt enim vehementer...

CICERO ATTICO, S.

20. CAESARE litteras accepi consolatorias, datas prid. Kal. Maj. Hispali. De urbe augenda quid sit promulgatum, non intellexi; id sane scire velim. Torquato nostra officia grata esse, facile patior; eaque augere 3 non desinam. Ad Ligarianam de uxore Tiberonis, & privigna, neque possum jam addere, (est enim res perulgata) neque Tiberonem volo defendere. mirifice est enim...

CICERO ATTICO, S.

21. Ad Hittium dederam epistolam sane grandem, quam scripseram proximè in Tusculano. Huic, quam 11 tum mihi misisti, rescribam alias nunc aliis malo. Quid possum de Torquato, nisi aliquid à Dolabella? quod simul et; continuo scietis. expectabam hodie, aut summum acas ab eo tabellarios: qui simul ac venerint, mittentur ad te. A Quinto expecto, proficiscens enim è Tusculano 11 x. Kal. ut scis, misi ad eum tabellarios. Nunc, ad rem ut redeam, 2 N N I B A R 2 illud tuum, quod valde mihi atri-

serat, vehementer displicet. est enim verbum totum naufragum. quamquam id quidem sciebam: sed arbitrabar sustineri remos, 12 cum inhibere essent remiges iussi. id non esse ejusmodi didici heri. cum ad villam nostram navis appelleretur. non enim sustinent, sed alio modo remigant. id ab 13 ἐπιπλήσι remotissimum est. quare facies, ut ita sit in libro, quem admodum fuit. 14 dices hoc idem Varroni, nisi forte mutavit. nec est melius quidquam; 15 quam ut Lucullus 16 sustinet curvum ut bonu saps agitator, equusq. semperque Carneades 17 προβολών pugilis, & retentionem aurigæ 18 similem facit ἐπιπλήσι. inhibito autem remigum motum habet, & vehementiorem quidem, remigationis navem convertentis ad puppim, vides, quanto hoc diligentius curem, quam aut de rumore, aut de Pollione; de Panfa etiam, si quid certus (credo enim palam factum esse: de Critonio, si quid esset: certene de Metello & Balbino. dic mihi, placetne tibi primum edere injussi meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitos est divulgare; ex quo, 19 λόγιον Ερμούδου. quid illud? estumne existimas 20 cuiquam ante quam Bruto? cui te auctore. προσφώνη, scripsit enim Balbus ad me se à te quintum de finibus librum descripsisse: in quo non sane multa mutavi: led tamen quædam. tu autem commodè feceris, si reliquos continueris, ne & 21 ἀδελφῶς habeat Balbus, & ἰσῶς Brutus. sed hæc hæcenus, ne videat 22 ἀδελφῶς, uti nunc quidem maxima mihi sunt hæc. quid est enim aliud? Varroni quidem quæ scripsi te auctore, imo proprio mittere, ut jam Romam miserim describenda. ea si voles, statim habebis. scripsi enim ad librarios, ut fieret tuis, si tu velles, describendi potestas. ea verò continebis, quoad ipse te videam; quod diligentissimè facere soles, cum à me tibi dictum est. 23 cum autem fugit me tibi dicere, mirificè Cæcilia studio videlicet philosophiæ flagrans describit à tuis: istos ipsos de finibus habet. ego autem tibi confirmo. (possum falli, 24 ut homo) à meis eam non habere. nunquam eam ab oculis meis abfuerunt. tantum porro aberat, ut binos scriberent; vix singulos confecerunt, tuorum 25 tamen ego nullum delictum arbitror. 26 idemq; te volo existimare. à me enim prætermisum est, ut dicere, eos exire nondum velle. Hui quàm diu de nugis? de re enim nihil habeo, quod loquar. De Dolabella tibi assentior. coheredes, ut scribis, in Tusculano. 27 De Casaris adventu, scripsit ad me Balbus, non ante Kal. Sext. De Attica optimè,

8. Meaque parteis.) Ita in mss. Bofsi alii habent, eaque parteis. 9. Sui enim vehementer περιφω.) Vocabulum hoc Græcum quod antea deerat restituit Victorius. 10. Non desinam. ad Ligarianam de uxore Tiberonis, & privigna, neque possum jam addere.) Hæc sunt Decurt. Torn. & Cruellino. vulgò, non desinam. De uxore Tiberonis & privigna neque possum jam addere, &c. 11. Φιλοσπῶς.) Accusandi seu criminandi cupidus. 12. Stultè; nihil MELIUS. curandum enim non est, atqui hic? Ita Bof. ex Seidæ. Iunius ait mss. Pal. nca. tingere. Stultè, nihil melius curandum hominibus est Prætoribus. In omni, &c. vulg. Curandum enim alicui esse atque hic, &c. Lamb. addit particula negativa legit, curandum enim alicui non est, atque, &c. quibus idam sic placet scribi, non nihil enim curandum alicui est, nihilque melius, atque hic, in omni vita. 13. Quædam.) Manius ut mavult, quædam. 14. Transversum arguere.) Vulg. transversum arguere. 15. Viden' quam φιλοσπῶς? an tuus.) Est hoc à Vict. prius habebatur, vident' quam philospῶς an tuus, &c. 16. Δελφῶς τε καὶ ἰσῶς.) Morum esse. Mss. Victorii ita habent. antea legebatur ἀδελφῶς τε καὶ ἰσῶς. 17. Μὴ γὰρ ἀπίστῳ.) Neque enim si ipse (sc. credo.) Cum intersepat. hoc legendum cenit Bof. 18. Tum mihi misisti.) Ita Dec. & Torn. vulg. tum mihi misisti. 19. Inhibere essent remiges iussi.) Vulg. inhibere essent remiges iussi. 20. Επιπλήσι.) Assensionis retentio. 21. De casu huiusmodi Varroni misisset.) M. Bofsi est hæc lectio: ἰσῶς τε καὶ ἀδελφῶς τε καὶ ἰσῶς. 22. De Casaris adventu.) In mss. Pal. principium novæ epistolæ.

19. Quam ut Lucullus.) Faërus probante Visiano legebat, quam ut Lucullus. 20. Sustinet curvum, ut bonus.) Hexmetro huic ordinem suum ex antiquis eod. reddidit Victorius, quod & ante eum Germani fecerant: prola prius videbatur esse. 21. Προβολών.) Scutum jamjam dimicaturi, gestum prægulis in pugna cum ferendi causâ brachis protendit. 22. Similem facit ἐπιπλήσι.) Vocabulum Græcum quod hic deerat restituit Victorius, & lodiceos qui subsistebant ἐπιπλήσι ἐρμούδου. 23. Λόγιον Ερμούδου.) Ad suppleendum integrum senarium adde: ἐμπροστίστη. Libris Hermodorus mercaturam facit. 24. Cuiquam ante quam Bruto.) Victorii codicum scriptura hæc est prior hæcerat. quædam Bruto; Vulgati nunc habent, cuiquam quidquam antiquam Bruto. 25. Αδελφῶς.) Inconcreta, inchoata. Emendatio hæc debetur Victorio qui spiritum illud, ἀδελφῶς, hinc succillis eiecit. 26. Περὶ μεικροῦ.) Parvis rebus multum laborare. 27. Cum autem fugit me.) Ita omnes mss. Bofsi, & ita ille legendum arbitrat. Lambinus mavult, quoniam autem, &c. dicens quam in mss. y2. lere quædam: vulgò quædam autem. 28. Ut homo, à me tam non habere.) Sic Bof. ex Decurt. emendavit, ut & antea Lamb. ex Torn. vulg. ut homo, à me non habere. 29. Tamen ego nullum.) Sic Decurt. & Torn. vulg. tamen ego nullum. 30. Idemque te volo.) Vulg. itaque. 31. De Casaris adventu.) In mss. Pal. principium novæ epistolæ.

optime, & quod levius, ac lenius, & quod fert *εὐχλόως*. Quod autem de illa nostra cogitatione scribis, in qua nihil tibi cedo, ea, quæ novi, 2. valde probō, hominem, domum, facultates, quod *απὸς* est, ipsum non novi: sed audio laudabilia de Scrofa. etiam proximè accedit, 3. si quid hoc ad rem: *δυσχερῆς* est etiam, quàm pater. coram igitur, & quidem propenso animo ad probandum. accedit enim, quod patrem, ut scire te puto, plus etiam, quàm non modo tu, sed quàm ipse scit, amo, idque & merito, & jam diu.

CICERO ATTICO, S.

DE VARRONE, non sine causa, quid tibi placeat, tam diligenter enquirō. occurrit mihi quædam. sed ea coram te autem *αὐτομάρτυρος* 4. intexui, faciamque id crebrius. proximis enim tuis litteris primùm, te id non colle, cognovi. De Marcello, scripserat ad me Cassius antea; *πρὸς* 5. *μὲν* Servius. 5. id rem acerbam: ad prima redeo. Scripta nostra nusquam malo esse, quàm apud te: 6. sed ea sum foras dari, cum utriusque nostrum videbitur & ego librarius tuos culpa libero, neque te accuso: & tamen aliud quiddam ad te scripseram, Cæciliam quædam habere, quæ nisi à te non poterit. Balbo quidem intelligebam 7. facis faciendum fuisse: tantum nolebam, aut obsoletum Bruto, aut Balbo inchoatum dari. Varroni, simul, ac te videro, si tibi videbitur, mittam. quid autem dubitarim, cum videro te, scies. 8. *Attributos* quod appellas, valde probè Te de prædio avix exerceri, moleste fero. De Bruto nostro, perodiosum: sed *visa* fero. mulieres autem vix satis humane, quæ inimico animo ferant, cum utraque officio pareat. Tullium scribam, nihil fuit, quod appellares. nam tibi mandastem si fuisset. nihil enim est apud eum positum nomine voti: sed est quiddam apud illum meum. id ego in hanc rem statui conferre, itaque & ego rectè tibi dixi, ubi esset: & tibi ille rectè negavit, sed hoc quoque ipsum consinud adorianur: 9. *lucum* hominibus non sanè probō, quod est desertior: 10. sed habet *ἀλλοζῶν*, verum hoc quoque, ut censueris; quippe qui omnia. Ego ut confisi sui, adero; atque utinam tu quoque eodem die. sin quid, (multa enim) utique postridie. etenim coheredes: 11. à quis sine te opprimi, malitia est. Alteris jam litteris nihil ad me de Attica. 12. Sed id quidem in optima spe pono. il lud accuso, non te, sed illam, ne salutem quidem, at tu & alli, & Piliæ plurimam: nec tæ tamen irasci 13. iudicaris. Epistolam Cætaris misi, si minus legisses.

CICERO ATTICO, S.

ANTEMERIDIANIS tuis litteris hori statim rescripsi: 14. nunc respondeo vespertinis. Brutus, mallem, me arcefferet, nam & æquius erat, cum illi iter inlaret & subitum, & longum: & mehercule nunc, cum ita sumus affecti, ut non possimus planè simul vivere, (intelliges enim profecto, 15. in quo maximè posita sit *συμβίωσις*) facile patiebar nos potius Romæ unà esse, quàm in Tusculano. libri ad Varronem non morabantur: 16. sunt enim defisti, ut vidisti: tantum *librarium* menda tolluntur; de quibus libris scis me dubitasse. sed tu videris, item, quos Bruto mittimus, in manibus habent librarii. Mea mandata, ut scribis, explica: 17. quamquam ista retentione omneis ait uti Trebatius: quid tu istos putas? nostri domum. 18. quare confice 19. *εὐαγωγῶν*, incredibile est, quàm ego ista non curem. omni tibi alliteratione affirmo, quod mihi credas velim, mihi majori officinioni esse, quàm delectationi. possessiunculas meas. MAORIS ENIM doleo, me non habere, cui tradam, quàm habere, qui utar, atque illud Trebatius se tibi dixisse narrabat. tu autem veritus es fortasse, ne ego invitus audirem: fuit id quidem humanitatis: sed mihi crede, jam ista non curo. quare da te in sermonem, & persteca, & confice, excita, compella, loquere, ut te 20. cum illo Scæva loqui putes. ne exilimes eos. qui non debita conlectari soleant, quod debeat, remissuros, de die tantum videto, & id ipsum bono modo.

CICERO ATTICO, S.

QUI D EST, quod Hermogenes mihi Clodius, Andromenem sibi dixisse, se 21. Ciceroem vidisse Cor. y. 127. ego enim audita tibi putaram. nil igitur ne ei quidem litterarum? an non vidit? facies ergo ut sciam. Quid tibi ego de Varrone rescribam? quattuor 22. *διφθεράων* sunt in tua potestate, quod egeris, id probabo. nec tamen *αὐθιμογῶν* 23. *Τρώων*: quid enim? sed, ipsi quàm res illa probaretur, magis verebar, sed quoniam tu suscipis; in alteram aurem.

CICERO ATTICO, S.

DE retentione, rescripsi ad tuas accuratè scriptas litteras. 24. conficies igitur, & quidem sine ulla dubitatione, aut 23. retractatione. hoc fieri & oportet, & opus est. De Andromene, ut scribis, ita putaram. scisses enim, mihi que dixisses. Tu tamen ita mihi de Bruto scribis, ut de te nihil, quando autem illum putas? nam ego Romam pridie Idus, 24. Bruto ita volui scribere, (sed quoniam tu te legisse scri-

1. Quod levius ac lenius & quod fert εὐχλόως. Vulgati libri habent, quod levius & quod fert, &c. sed Lambin. duo illa vocabula, ac levius, ostendebant, itaque deleri iussit, legens, quod levius & quod fert εὐχλόως.
2. Valde probō; bominem. Faernus delens, probō, legebat, valde bominem demum. &c.
3. Si quid hoc ad rem. Vulg. si quid ad hoc rem.
4. Inexui. In Torn. est intexui.
5. Utinam acerbam. Ex mss. expressit Bosius particulam ὃ quæ a vulg. aberrat.
6. Sed ea tam foras dari. Hæc correctio est Victorii, antea ferebatur, sed ea tamen foras dari.
7. Satis faciendum. Germanorum, Victorii & Bosii codices mss. habent satis faciendum.
8. Attributos quod appellas, valde probè. Ex veteribus eod. hæc emendavit Victorius. nam prius legebatur, ad tribunos quod appeter, valde probè.
9. Lucum hominibus. Sic Decretatus; editiones, lucum &c.
10. Sed habet εὐαγωγῶν. Quidam legunt εὐαγωγῶν, alii εὐχλόων.
11. A quis sine te opprimi malitia est. Codex Torn. habet malitia est: quæ scriptura quid sibi velis, divinare non potest Lamb.
12. Sed id quidem in optima. Vulg. sed id quidem mihi in optima.
13. Iudicaris. Alii iudicaris, quod improbat Manutius.
14. Nunc respondeo. Vulg. nunc respondeo.
15. In quo maximè. A vulgatis abest præpositio, in.
16. Sicut enim defisti. Sic reposuit ex Decret. Bosius; vulg. defisti, quod Barbarum ait Manutius, & mavult aut descripti aut perfisti, Lam-

binus scripturæ veteris, ut ait, vestigia sequuntur, emendat, desisti. Victorius dicit in uno mss. esse defisti; in aliis effesti; ut quam sequatur scripturam non videat.
17. Quamquam ista retentione omneis ait uti Trebatius. Ante Victor. vulgata lectio erat, quamquam ista retentione omneis ait uti Trebatius.
18. Quare confice εὐαγωγῶν. Sic habet Decret. Vict. legit εὐλόγῶν. Lamb. εὐλαβῶν & ita ait esse in Torn. quod Bos. negat, dicit eos scribi EΥΑΓΩΝ; ut & Iunius in Pal. vulg. pro quare confice, legitur, quam confice.
19. Εὐαγωγῶν. Vt, quod velis, facile perducas.
20. Cum illa Scæva. Vulg. Scæva.
21. Ciceroem & disse Cicero. Antiqua Victorii exemplaria pre Carv. 74 habent currete; ille tamen in tantis tenebris receptam lectionem mutare non vult.
22. Διφθεράων. Pelliti, libri qui membranis & pellibus conteguntur. Ita legendum iudice Bosio, sic etiam reposuit Vict. in ultima editione. Lambinus quoque testatur ita scribi in Torn. nihilominus vulgatum Διφθεράων præbere.
23. Revestacione. Vulg. retractatione.
24. Bruto ita volui scribere sed quoniam tu te legisse scribis, sui fortasse ἀσφαλιστέον, ἢ ἐκ τῆς, &c. Hæc verba hoc ordine edita erant in veteribus Bosii, qui hinc parenthesis necessariam agnoscerit; videt; Lambin. qui dicit se hunc locum præclare sic restituisse, Bruto ita volui scribere, quoniam scies te intellexisse scribis, & sui fortasse ἀσφαλιστέον, ἢ ἐκ τῆς, &c.
1. Non

bis, sui fortasse ἀντιφάσις) me ex tuis litteris intellexisse, nolle eum me quam prosequendi sui causa Romam nunc venire sed quoniam jam adest meus adventus, fac quæso, ne quid eum Idus impediatur, quo minus suo commodo in Tusculano sit. nec enim ad tabulam eum desideraturus eram. in tali enim negotio cur tu unus non faties? sed ad testamentum volebam: quod jam malo alio die; ne ob eam causam Romam venisse videar. scripsi igitur ad Brutum, jam illud, quod putassem, Idibus nihil opus esse. velim ergo totum hoc ita gubernes, ut ne minima quidem re ulla Bruti commodum impediatur. Sed quid est tandem, quod perhorrescas, quia tuo periculo jubeam libros dari Varroni? etiam nunc si dubitas, fac ut sciamus. nihil est enim illis elegantius: volo Varronem, præsertim cum ille deside-ret; sed est, ut scis.

1 Δειδός ἀνής, πείρα κεν κῆ ἀναίσιος ἀνδρώπο.

ita mihi sæpe occurrit vultus ejus, querentis fortasse vel hoc, meas partes in iis libris copiosius defendas esse, quam suas; quod mehercule 2 non esse intelliges, si quando in Epitum veneris. nam nunc 3 Alexionis epistolis cedimus. sed tamen ego non despero probatum in Varroni: & id, quoniam impensam fecimus in macrocola, facile patior teneri. sed etiam atque etiam dico, tuo periculo hertate si addubitas, ad Brutum transeamus. est enim is quoque Antiochius. 6 Academiæ volaticæ, & sui similem, modò huc, modò illuc. sed, quæso, epistola mea ad Varronem valdene tibi placuit? malè mihi sit, si amquam quidquam 4 tam enitar ἔργον, at ego ne Tironi quidem dictavi, qui totas 5 ἀποστολάς persequi solet, sed 6 Spintharo syllabatim.

CICERO ATTICO, S.

26 DE Virgilio parte valde probò. sic ages igitur. & quidem id erit primum; proximum Clodia quòd si neutrum; metuo, ne turbem; & irruam in Drusum, in temperans sum in ejus rei cupiditate, quam nosti. itaque revolvo identidem in Tusculanum, quidvis enim potius, quam ut non hac æstate absolvatur. Ego, ut tempus est nostrum, locum habeo nullum, ubi facilius esse possim, quam Alturæ. sed quia qui mecum sunt (credo, quòd moestitiam meam non ferunt) domum properant; et si poteram remanere, tamen, ut scripsi tibi, proficiscar hinc, ne relictus videar. 3 quòd autem? Lanuvium? conor equidem in Tusculanum. sed faciam te statim certiore. tu litteras conficies. equidem, credibile non est, quantum scribam die; quin etiam noctibus. 9 nihil enim somni. heri etiam effecti epistolam ad Casarem. tibi enim placebat: quam non fuit malum scribi, si forte opus esse putares. ut quidem nunc est, nihil sanè est necesse mittere. sed id quidem, ut tibi videbitur, mittam tamen ad te exemplum fortasse Lanuvio, nisi forte Romam. sed cras scies.

CICERO ATTICO, S.

10 DE epistola ad Casarem, nobis verò semper restitissimè placuit, ut isti ante legerent. aliter enim fuisset & in hos inofficiosi, & in nosmet ipsos, si illum offensuri fuimus, pæne periculosi. isti autem Ingenuè, mihi que gratum, quòd, quid sentient, non reticuerunt: illud verò vel optimè, quòd ita multa mutari volunt, ut mihi de integro scribendi causa non sit: quamquam de Parthico bello quid spectare debui, nisi quòd illum velle arbitrabar? quòd enim aliud argumentum epistolæ nostræ, nisi 11 κολακία fuit? an, si ea, quæ optima putaram, suadere voluisset, oratio mihi defuisset? totis igitur litteris nihil opus est, ubi enim 12 ἐπιτοδύγη magnum nullum fieri possit, 13 διπτοδύγη vel non magnum, molestum futurum sit; quid opus est ὑπερκενδύδων? præsertim cura illud occurrit, illum, cum antea nihil scripserim, existimaturum, me, nisi toto bello confecto, nihil scripturum fuisse. atque etiam vereor, ne putet, me hoc quasi Catonis μέληγη esse voluisse, quid quæris? valde me poenitebat. 14 nec mihi in hac quidem re quidquam magis ut vellem, accidere potuit, quam quòd ἀντιφάσις nostræ non est probata incidisset etiam in illos, in eis in cognatum tuum. sed redeo ad hortos. Planè illuc te ire, nisi tuo magno commodo, nolo. nihil enim urget. quidquid erit, 15 operam in Faberio ponamus. de die tamen auctio-nis, si quid scies. Eum, qui è Cumanò venerat, quòd & planè valere Atticam nuntiabat, & litteras se habere aiebat, statim ad te misi.

CICERO ATTICO, S.

11 HORTOS quoniam hodie eras inspecturus, quid visum tibi sit, cras scilicet. De Faberiano autem, cum venerit. De epistola ad Casarem, jurato mihi crede, non possum; nec me turpituò deterret, etsi maximè debebat. quàm enim turpis est assentatio, cum vivere ipsum turpe sit nobis? sed ut ceppi, non me hoc turpe deterret: ac vellem quidem: (essem enim, 16 qui esse debeam) sed in mentem nihil venit, nam, quæ sunt ad Alexandrum hominum eloquentium, & doctorum suasiones, vides quibus in rebus versentur, adolescentem, incensum cupiditate verissimæ gloriæ, cupientem sibi aliquid consilii dari, quòd ad laudem sempiternam valeret, 17 cohortantur. ad decus non deest oratio. ego quid possum? tamen nescio quid è quercu exculsissem, 18 quòd videretur simile simulacri. in eo 19 quia nonnulla erant paullo meliora, quam ea, quæ fiunt & facta sunt, reprehenduntur: quòd me minimè poenitet. 20 si enim pervenissent istæ litteræ, mihi crede, nos poeniteret. quid? TV NON VIDES ipsum illum 21 Aristoteleis discipulum, summo ingenio, summa modestia, 22 posteaquam rex appellatus sit, superbum, crudelem, immoderatum fuisse? quid? tu hunc de pompa Quirini contuber-na lem

1. Δειδός ἀνής) Acer vir, & qui fortè vel infontem accuset.
 2. Non esse intelligit.) Hac sententia mss. prætoris Lemovicensis: vulgari intelligit ut n esse.
 3. Alexionis epistolis cedimus.) Verus liber Vrsini, ut & Palat. referente Junio, hærent, credimus.
 4. Tam in istis ἔργον.) Sic Bos. ex Decurt. Torn. pro ἔργον, habet, ut, ut mss. duo Pal. teste Janio; unde ille facit ἔργον: vulg. deest vox ἔργον. Muræus conjiciebat, si unquam quicquam tam invidià subaudi, δεινὰ.
 5. Περὶ λόγους.) Verborum complexiones, periodos.
 6. Spintharo.) S. mss. Bosiani referebat, vulgari Spintharo.
 7. De Virgilio parte.) Non dubium est Lambino, quin hæc epistola, in libro superiore collocari debeat: quòd & videt Menutius.
 8. Quæ autem? Lanuvium.) Ita mss. Bosiani. vulgati, quæ autem Lanuvium.
 9. Nihil enim somni.) Vulg. nihil est enim somni.
 10. De epistola ad Casarem.) Lectorem hanc mss. suorum vulgatæ Bosianus anteculit. Illa autem talis est, Epistolam ad Casarem.
 11. Κολακία.) Assentatio. Verbum hoc Græcum primus inte-

gritanti suæ sic restitit Vici. ex mss. quibus erat, celacia, antea legebatur, celacia; quidam ajunt Beroaldum emendasse, collat: quòd adeo ridiculum est ut credere non possit Victor us.
 12. Επιτοδύγη.) Expetitæ seu adeptos prosper successus.
 13. Απετοδύγη.) Abertatio. Spei frustratio, infelix successus.
 14. Nec mihi in hac quidem.) Vulg. pronomen, mihi, abest.
 15. Operam in Faberio.) Sic prisco cod. Bosii: vulg. operam Faberio.
 16. Qui esse debet.) Hoc reposuit Prætor noster. auctoribus libris antiquis, vulg. debetum.
 17. Cohortantur ad decus non deest.) Aliter hæc in impressis distinguuntur, cohortantur ad decus. Non deest, &c.
 18. Quod videretur simile.) Vulg. quid videretur.
 19. Quia nonnulla.) Vulg. quod nonnulla.
 20. Si enim pervenissent istæ litteræ.) Lamb. existimat hæc duo hæc vocabula, ad eum, desiderat, & a i bravius per impr. den. am on istis esse.
 21. Aristoteleis.) Vulg. Aristoteleis.
 22. Postquam rex appellatus sit.) Vrsinus ait mss. unum habere, postquam rex potius sit.
 23. Non scripta desiderat.) Vulg. desiderat.

nalem, his nostris moderatis epistolis lataturum putas? ille vero potius non scripta desideret, quam scripta non probet. Postremo, ut voluit, abiit illud, quod tibi me stimulat, quod tibi dabam...

CICERO ATTICO, S.

29. Cum quasi alias res quaereres de philologis de Nicia, incidimus in Talmam. ille de ingenio nihil nimis modestum & frugi. sed hoc mihi non placuit se scire aiebat ab eo nuper petitam Cornificiam, Q filiam, vetulam sanè, & multarum nuptiarum: 4 non esse probatum mulieribus, quod ita reperirent, rem non majorem de ecc. hoc putavi te scire oportere. De hortis ex tuis literis cognovi, & Chrysiippo. in villa, cuius insulitatem bene noram, 5 video nihil, aut pauca mutata, balnearia tamen & laudat majora: de minoribus aut hiberna efficere posse. tecta igitur ambulatiuncula addenda est: quam ut tantam faciamus, quantum in Tusculano fecimus, prope dimidio minoris constabit isto loco. ad id autem, quod volumus, 6 aphiidrum, nihil aptius videtur, quam lucus quem ego noxam: sed celebratam nullam tum habebat: nunc audio maximam. nihil est, quod ego malim. in hoc...

CICERO ATTICO, S.

10. Ciceronis epistolam tibi remisit. o te ferreum, qui illius periculis non moveris! me quoque accusat. Itam tibi epistolam misisse? nam illam alteram de rebus gestis eodem exemplo puto. 12 In Cumanum hodie misistabellarium. ei dedi tuas ad Vestoriam, quas Pharnaci dederas. Commodium ad te miseram Demeam, cum Eros ad me venit. sed in ejus epistola nihil erat novi,

nisi, aversionem biduum. ab ea igitur, ut scribis: & velim, confecto negotio Faberiano: quem quidem negat Eros hodie. cras mane putat: à te colendus est. ista autem...

CICERO ATTICO, S.

V. Kal. mane accepta Demea litteras pridie datat, ex quibus aut hodie, aut cras te expectare deberem, sed, ut opinor, idem ego, qui expecto tuum adventum, morabor te non enim puto tam expeditum Faberianum negotium futurum, etiam si est futurum, ut non habeat aliquid mora. cum poteris igitur, quoniam etiamdum abes. Dicarchi, quos scribis libros sanè velim mihi mittas: addas etiam 15...

CICERO ATTICO, S.

ALTERAM à te epistolam cum hodie accepissem, 19 nolui te una mea contentum. Tu vero age, quod scribis, de Faberio. in eo enim totum est postumid, 20 (mihicrede istuc, ut cetera) non laborarem, quamobrem, ut facis (istuc enim addi nihil potest) urge, ista, perlicè. Dicarchi...

P p p 4 Aristo-

1. Vel quem libet. Hæc est scriptura Tornæsi, Decurtati & Cruselli, vulgò quem libet. 2. Nicias à Dolabella. Hoc principium epistolæ in mss. Palat. & probat Junius. 3. Non esse probatum. Vulg. probatum. 4. Video nihil aut pauca mutata, balnearia. Ante Victorium legebatur, video nihil aut pauca, aut ut balnearia. 5. Laudat majora de minoribus. Aliter vulgò distinguuntur hæc verba: laudat majora de minoribus, &c. 6. Aphiidrum. Fanum. 7. Ut mihi illa emptor esse non videatur. Faernus ex antiquo libro, non esse esse videtur. 8. Quid tuum? pateretur? Vulg. quid enim pateretur? 9. A qua ipsa. Vulg. a qua ipsa. 10. Representations consilium. Vulg. representatione concludam. 11. Ciceronis. Hæc appinguntur superiorem in vulgatis; epistola vero hæc incipit ab illis verbis, commodium ad te miseram, &c. 12. Eam tibi epistolam misisse? Auctoribus Scidis sic scripsit Bosius: vulg. eam tibi epistolam misisse. 13. In Cumanum hodie. In istis verbis mss. unus Pal. finitium statuit epistolæ. 14. Mihi crede potes. Sic habent Decurtatus & Tornæsi, vulg. pronomen mihi abest. 15. Faernus. Vulg. faernus. 16. Non sane quadat. Hæc aliquid Olympia. Ita veteres libri nisi quod Latinis litteris scribunt, nullis quod Bosius Græcum agnovit. An-

te legebatur, non sane quadat nisi aliquem Olympia: quod se nec intelligere nec corrigere posse profiteatur Victor: vulgò nunc legitur, nisi aliquid Olympia, &c. 17. Kεκλιθη. Decur. Cruselli. & mss. Pal. habent κελκίθη. Torn. κελκίθη. Vulgare lectionis κελκίθη, author est Vict. que non displicet Lambino, qui, si quid mutandum esset, legeret κελκίθη, sed Corradus putat & mavult legi κελκίθη, alii κελκίθη, alii κελκίθη legunt. 18. Si tu utrum liberet, facere possit, auctor me. Particulam fin. que abest ex mss. suis restituit Bosius. Lambinus, quem absente particula locum hunc non intelligeret, sic emendavit utrum liberet faceret: posse auctore me. 19. Καταθέσσω. De descensu in antrum Trophonium. 20. Tu poteris morare. Sic Victorius: vulg. morare. 21. Κανον. Sic mss. teste Victorio, quod mavult Bosius quam vulgatum κανον. 22. Noli te una. Vulgò, volui te una. 23. Mihi crede istuc, ut cetera non laborarem. Lipsius legit, mihi, crede, istuc, ut cetera non laborarem. l. b. iv. Antiq. lect. cap. 9. 24. Τριπολιτικός. Librum inscriptum, Tripoliticum. Sic restituit ex mss. Victor. antea πολιτικός legebatur. Antiquus liber Ursini habet πολιτικός, quod an probare debeat, oubitat.

Aristoteli misit. treis eos libros maxime nunc vellem: apti essent ad id, quod cogito. Torquatus Romae est 1 iussi, ut tibi daretur. Catulum. & Lucullum, ut opinor, antea. his libris novae praemia sunt addita. quibus eorum uterque laudatur. eas litteras volo habeas: & sunt quaedam alia. Et, quod ad te de decem legatis scripti parum intellexi; credo, quia *Δὲς ἠμῶν* scripseram. de C. Tuditano enim quaerebam, quem ex Hortensio audieram fuisse in decem: eum video in Libonis Praetorem 2 P. Populio, & P. Rupilio 3 cons. annis XIII ante, quam Praetor factus est. 4 legatus esse potuisset? nisi admodum sero Quaestor est factus: quod non arbitror. video enim Curulis magistratus eum legitimum annu verfacile cepisse. Postumium autem, cuius sit tuam in Istmo meminisse te dicis; in iis secebam fuisse. is autem est, qui cum Lucullo fuit; quem tu mihi addidisti, sanè ad illum *ὁμολογῶν* personam idoneam. videbis igitur, si poteris, ceteros; ut possimus *ἅπασι τῶν καὶ τοῖς προσώποις*.

CICERO ATTICO, 5.

33 **N**EGLECTIAM miram a semelne putas mihi dixisse Balbum, & Faberium, professionem relata? quinetiam eorum iussu 7 miseram, qui prosteretur, ita enim oportere dicebant. professus est Philotimus 8 libertus. mihi credo librarium, 9 sed scribes, & quidem confestim. Ad Faberium, ut tibi placet, litteras misi. 10 cum Balbo autem puto te aliqui fecisse hodie in Capitolio In Virgilio mihi nulla est *δυσωμία*. nec enim ejus causa sanè de hoc: & si emerit, quid enim quod postulat? sed videbis, ne is sum sit in Africa, u. Cælius. De nomine, tu videbis cum 11 Cispio: 12 sed, si Plancus destinatum habet res difficultatem. Te ad me venire uterque nostrum cupit: sed ista res nullo modo relinquenda est. Otho nem quod speras posse vinci, sanè bene narras. de affirmatione ut scribis, cum agere cœperimus: etsi nihil scripsit nisi de modo agi. Cum Pisonem, 13 si quid poteris. 14 Dicere tibi librum accepi: &

ἡμετέρας exspecto. 15 Negotium dederis, 16 reperies ex eo libro, in quo fuit S. C. Cn. Cornelio, L. Mummiō coss. De Tuditano autem, quod putas, *ἰσχυρῶς* est, tum illum, quoniam fuit ad Corinthum (non enim temere dixit Hortensius) 17 aut Quaestorem aut Tribunum militum idque potius fuisse credo. 18 tu de Antiocho scire poteris (videt jam) quo anno Quaestor, aut Tribunus militum fuerit; 19 si neutrum quadret, in praefectis, an in contubernaliibus fuerit, modò fuerit in eo bello. 20 De Varrone loquebamur; *lupus in fabula*. venit enim ad me, & quidem id temporis, ut retinendus esset. sed ego ita egi, ut non scinderem penulam. 21 memini enim tuum; & multi erant, nosque imparati quid referret? paulo post C. Capito 22 cum T. Carrinate. horum ego vix attingi penulam tamen remanserunt: 23 ceciditque bellè, sed casu sermo a Capitone de urbe augenda. 24 a ponte Mulvio Tiberim ducit secundum montem Vaticanum; campum Martium 25 coedificavit; illum autem campum Vaticanum fieri, quasi Marium campum quid ais? inquam, at ego ad tabulam, ut, si recte possem. Scapulanos hortos cave facias, inquit. nam ista lex perferretur vult enim Caesar. 26 audire me facile passus sum. fieri autem, molestè sero, sed tu quid ais? quamquam quid quæro? nosti diligentiam Capitolium in rebus novis perquirendis non concedit Camillo, faceres me igitur 27 certiorum de Idibus ista enim me res adducebas, eo adjungerem ceteras; quas consequi tamen bido, aut triduo post facile potero. 28 te tamen in via confici minime volo, quin etiam Dionysio ignosco. De Bruto quod scribis, feci ut ei liberum esset, quod ad me attineret. scripti enim ad eum heri, Idibus Maj. ejus opera mihi nihil opus esse.

CICERO ATTICO, 5.

ASTURAM veni 29 VIII. Kal. vitandi enim caloris causa, Lanuvii III. horas acquireram. tu velim, si grave non erit, efficias, ne ante Nonas mihi illuc veniendum sit, id po-

1. *Te si tibi daretur.* In Tornæi & Crusell. legitur, *nisi ut tibi*.
 2. *P. Populio.* Sic Decurt. & Tornæi. ut & Fasti Romani: vulg. *L. Pupilius*.
 3. *COSS.* Vocem hanc à veteribus codd. abesse dicit Victorius.
 4. *Legatus esse potuisset?* nisi admodum sero Quaestor est factus. In libro doctissimi viri ita emenda. om. esse ait Vrinus, *legatus esse non potuisset nisi admodum sero quaestor esset factus*. Pighius in Fastis ad annum urbis 2088. conjicit *potuisset? non videtur, nisi. Cæ. sero praetor est factus*.
 5. *In tu secebam fuisse?* Vulg. duo priora verba, in *tu*, deliunt.
 6. *Προμηνύσας.* Ex personarum dignitate quasi triumphum agere.
 7. *Miseram.* Vulg. *miseram*. Iunius legit *nisi eum*.
 8. *Libertus.* Hoc glossema esse censet Manutius.
 9. *Sed scribes & quidem confestim.* Ita Decurt. in vulg. haec non ex verum lo. c. sed scriba & quidem confestim.
 10. *Om. Balbo autem puto te aliqui fecisse hodie in Capitolio.* Pro hodie vulg. nota. H. ponitur; unde Vrinus ait veterem librum habere, *scripsit H. C. in Capitolio*.
 11. *Cispio.* Vulg. *Cispio*.
 12. *Sed, si Plancus destinatum habet res difficultatem.* Ita rescriptit Bosius ex Decurt. & Crusell. ut & antea scripserat Lambin. ex Tornæi: tamen non displicet ea lectio quam affert Malasp. *sed si Plancus destinatum habet, habet res difficultatem* utrobique nihilominus desiderat, *sed, ante, destinatum, aut, destinatum*. vulg. *tum habet res difficultatem*.
 13. *Si quid poteris.* Vulg. *poteris*.
 14. *Dicere tibi librum accepi.* Velit legi Lambinus, *Dicere tibi librum accepi*.
 15. *Negotium dederis.* Vrinus ait Faberium primum animam vertit fecerunt, de decem legatis scribendum esse. & in eam scripturam inclinam Pighius in Fastis ad annum 2071. qui consulerat. Iunius dicit

duos mil. Pal. habere, *negotium si dederis*.
 16. *Reperies.* Omnes Bosii ita habent. vulg. *reperies*.
 17. *Aut quaestor aut tribunum militum.* Recepta haec lectio, Scidarium auctoritate confirmatur: frustra ergo illam, iudice Bosio, Victorius mutavit.
 18. *Tu de Antiocho scire poteris (videt jam) quo.* Sic ex Scidis restitutum; vulg. *Sed tu de Antiocho scire pot. videtiam quo, etc.*
 19. *Si neutrum quadret, in praefectis, an in contubern.* Lectio haec est à Decurt. Lamb. legitur Tornæi hanc scripturam, *si neutrum cadet, in praef. etc.* sed vitiosam ait esse Bosius: Corradus sic legi vult, *videtiam praefectis, an contubernali;* sed inanem esse conjecturam vult. Lambin. vulg. *si neutrum videt in praefectis, an in, etc.* Iunius ex mss. Pal. *hanc autem eadem in praef.*
 20. *De Varrone loquebamur.* Autumat Manucius hoc esse principium epistolae.
 21. *Memini enim tuum.* Ita Scidæ ut & veteres libri Victorii.
 22. *T. Carrinate.* Alii & in his Manucius legunt *C. Carrinae*. Efferationis liber praeterea nullum habet.
 23. *Ceciditque bellè.* Ita veteres Bosii referebant. vulgò *cecidit bellè*.
 24. *A ponte Mulvio Tiberim ducit secundum.* Hæc emendatio debetur Vict. prius legebatur, *de urbe augenda a ponte Mulvio ad Tiberim, passus secundum, etc.* L'ephus pro, *duci, mavit per duci, d. c. 19.*
 25. *Coedificavit.* Editio Manucii. *tum edificavit, illa tamen particula tam, illi supervacua videtur: malit ille enim, vel, hanc, si modò eum sit aliquo vetere libro.*
 26. *Audire me facile passus sum.* Sic in antiquo Efferationis libro. in quibusdam legitur, *audere me facile passus sum*. quod vitiosum Manucius opinatur.
 27. *Certiorum de Idibus.* De *ad idem*. habent vulgati.
 28. *Te tamen in via confici.* Victorius ex veteribus codd. ita emendavit: antea legebatur, *te tamen in via te confici*.
 29. *VIII. Kal. vitandi.* Sic Dec. vulg. VIII. Kal. tibi vitandi.

id potes per Egnatium maximum. Illud in primis, & ut cum Publio, me pene ablente, conficias: de quo quæ fama sit, scribes id populus curas scilicet. non mehercule arbitror. etenim hæc decantata erat fabula. sed complete paginam volui. quid plura? ipse enim adsum nisi quid tu prorogas. scripsi enim ad te de hortis.

CICERO ATTICO, S.

35 OREM indignam / gentilis tuus urbem auget; quam hoc biennio primùm vidit; & ei parum magna visa est, quæ etiam ipsum capere potuerit. hæc de re igitur exspecto litteras tuas. Varroni, scribis, te simul ac venerit, dati igitur jam sunt; nec tibi integrum est: hui, si scias quanto periculo tuo; aut fortasse litteræ meæ te retardarunt. 4. sed eas nondum legeras, cum has proximas scripsisti. icire igitur hæc, quo modo res se habeat.

CICERO ATTICO, S.

36 DE Bruti amore. vestraque ambulatione, etsi mihi nihil novi affers, sed idem, quod sæpe; tamen hoc audio libentius, quo sæpius: eoque mihi pucundius est, quòd tu eo lataris; certiusque eo est quòd a te dicitur.

CICERO ATTICO, S.

37 HAS alteras hodie litteras. De Xenonis nomine, & de Epiroticis xxx. nihil potest fieri nec commodius, nec aptius quam ut scribis. id erat locutus mecum eodem modo Balbus minor. Novi nihil sanè, nisi Hirtium cum Quinto acerimè pro me litigasse: & omnibus cum locis facere, maximeque in conviviis, cum multa de me, tum redire ad patrem: nihil autem ab eo tam *ἀξιοσις* dici, quam alienissimos nos esse à Cæsare; fidem nobis habendam non esse: me verò etiam cavendum: (*φοβερὸν ἦν*, nisi viderem scire regem, me animi nihil habere) Cicero nem verò meum vexari. sed id quidem arbitratu suo. Laudationem Porciæ gaudeo me ante dedisse Leptæ tabelario, quam tuas acceperim litteras, eam tu igitur, si me amas, curabis, si modo mittetur, isto modo mittendam Domitio, & Bruto. De gladiatoribus; de ceteris; quæ scribis *ἄνευ φόρου*, facies me quotidie certiore. Velim, si tibi videtur, appelles Balbum, & Offilium de actione proscribenda, equidem locutus sum cum Balbo. placebat. puto conscripta habere Offilium omnia; habet & Balbus: sed Balbo placebat, propinquum diem, & Romæ: si Cæsar moraretur, & posse diem differri: sed is quidem adesse videtur, totum igitur considera. placet enim Vestorio

1. Per Egnatium maximum. Ita Bos. maximum, adverbium, aliter scribit, vulg. per Egnatium Maximum. Man. putat interpungi debere, per Egnatium Maximum; sed jud. ce. Vrf. male dicit enim in veteribus deaaris Maximum esse Egnati cognomen.
2. Ut cum Publio. Vrf. abest à vulg. illud refistit Bos.
3. Et ei parum. Vulg. & ea parum.
4. Sed eam nondum legeras. Torn. si eam nondum legeras.
5. De Bruto. Hæc ep. vulgò pars est superioris.
6. Omnibus cum locis facere. Coniicit ebat Færn. legendum esse, omnibus cum locis foret quomodo item conjicit. lpf. d. c. 19. Lamb. delendum putabat facere.
7. Ανευ φόρου. Levia & ventis dissipata.
8. Pisse etiam differri. I a scriptum est in codicibus Memm. & Hur. & Torn. non ut vult Vrf. posse a em in diem differri: Vrf. ait esse in mlt. aliquo, posse in diem certum differri.
9. Οὐκ ἐπίσητος. Non advertit.
10. Non probo. Vicit aut hæc non legi in antiquioribus libris, sed culpa librarii, ut arb. erat.
11. Hic quæquam pite impuriss. Vulg. pite esse impuriss.
12. Bruti iussu. Locum hunc manculum depravatumque censet Vrf. dicitque veterem lectionem nec meliorem nec integriorem esse ea rationem estque Bruti iussu: eod. aut. utriusque laudibus niquat ab eo de nobis haberi permitti a nobis canari oportere.
13. (*ut piffi*). Man. ait mendolam esse hanc dictionem, & omnes in mendo conturbe antiquos libros itaque desitutus auxilio quicquam immutare non audeo.
14. Πότρου. Supplendum ex Platone; qui hæc icidem refert *ἀναβας* utrum ex cæno alto muro iustitiz.
15. Ἰψίου. Alii, Ἰψίου.

CICERO ATTICO, S.

18 ANTE lucem cum scriberem contra Epicuroos, de eadem *olco*, & opera exacta vi nescio quid ad te, & ante lucem dedi. deinde cum, somno reperito, simul cum sole expetretus essem, datur mihi epistola à fororis tuæ filio, quam ipsam tibi misi, cuius est principium non sine maxima contumelia, sed fortasse *ἢ σὺ ἐπίσητος*, est autem sic: EGO ENIM IO NON PROBO QUIDQUID NON BELLE IN TE DICI POTEST. posse vult in me multa dici non belle, sed ea se negat approbare. 11 hoc quidquam pote impuriss? jam cetera leges, (nisi enim ad te) iudicabisque. 12 Bruti nostri quotidianis assiduisque laudibus, quas ab eo de nobis haberi permulti mihi renuntiaverant, commotum istum aliquando 13 scripsisti aliquid ad me: credo & ad te: idque ut sciam, tacet: nam, ad patrem de me quid scripserit, nescio: de matre quàm piè? VOLVERAM, inquit, UT QUAMPLURIMUM TECUM ESSEM, CONDUCI MIHI DOMUM: ET ID AD TE SCRIPSERAM, NEGLEXISTI. ITA MINUS MULTUM UNA FUIMUS. NAM EG. O ISTAM DOMUM VIDERE NON POSSUM: QUAE DE CAUSA, SCIS. Hanc autem causam pater eodum matris esse dicebat. nunc me iuva, mi Attice, con. filio, 14 *πότρου δινας* 15 *ἴψιον*, id est utrum aperte hominem asperner, & respiciam, 16 *ἢ κολιάς ἀπαίτης*, ut enim Pindaro, sic 17 *δίζω μοι ἴσο*, *ἀτρίκτας σίπιν*, omnium moribus meis illud aptius, sed hoc fortasse temporibus, tu autem, quod ipse tibi suaseris, id est mihi persuasum puto, equidem vereor maxime, ne in Tusculano opprimar, in turba hæc essent faciliora. utrum igitur *Αἰσῆρας*? & quid, si Cæsar subito? iuva me, quæso, consilio, utar eo, quòd tu decreveris.

CICERO ATTICO, S.

19 INCREDIBLEM vanitatem! ad patrem domo sibi ca. rendum propter matrem: 19 plena pietatis. hic autem jam languescit, & ait zo sibi illum iure iuratum. sed utar tuo consilio. *κολιάς* enim 21 tibi video placere. Romam ut censes, veniam, sed invitus. valde enim in scribendo hæreo. 22 Brutum, inquis, eadem scilicet. sed nisi hoc esset, res me ista non cogeret. nec enim inde venit, unde mallem; neque diu absuit, neque ullam litteram ad me. sed tamen scire hæreo, qualis ei totius itineris summa fuerit. Libros mihi, de quibus ad te antea scripsi, velim mittas, & maxime 23 *Φαίδρου* *ἀειδῶν*, & *ἐλλιάδου*.

16. Η κολιάς ἀπαίτης. Supple ex Platone: τῆρας ἀναβας, ut obliquæ & verius fraudis conscientia muro. In Torn. & Cruf. extarum erat, ἢ κολιάς ἀπαίτης. sed minus rectè, censeo Dausq. quam vis id quibusdam placeat, quod & sequenti epistola sit in dativo: inde enim factum, quod Tullius ea verba mitteret suæ constructioni.
17. Δίζω μοι ἴσο. Ambigit animus an verum dicendum.
18. Quid, si Cæsar subito? Est à Dec vulgò, quid Cæsar.
19. Plena pietatis. Est à mff. Bos. vulg. plenam pietatis.
20. Sibi illum iure iuratum. Vulg. tibi illum.
21. Tibi video placere. Mff. Bos. hæc est lectio, vulgò sibi.
22. Brutum inquit eadem. Sic Bos sic & Lamb. qui tamen eam eudicet, Brutus inquit, eadem. Vulg. Brutum inquit eadem.
23. Φαίδρου περιδῶν & ἐλλιάδου. De his quæ redondant in Phædro Platons, & de Græciæ vitâ Ex fide Dec ita scripsit Bos quem laudat Ion. & attico habere mff. Palæ. vulg. Φαίδρου ἀειδῶν & παλλιάδου. Lamb. sic sequitur Corradi conjecturam hæc, ἀειδῶν τῆς ἐλλιάδου. libenter tamen mutare, accontum & spiritum legeretque, ἀειδῶν. Victor hic nihil ausus est. Germanico restitueret centuranti. Φαίδρου ἀειδῶν τῆς λαλιάδου. Dausq. conjiciebat: Φαίδρου ἀειδῶν, & Παλλιάδου. licet ipsa *ἴσο*; ut de ea quid eximium dicat, fors, & ἀειδῶν, ut qui sit ἴψιον περιδῶν. nisi quod vicinias & magis affine elementis, sententia licet diiunctus; ἀειδῶν καὶ ΠΕΛΕΙΑΔΟΥ, de columba fasciata, quæ Herodotus alique.

CICERO ATTICO, S.

ITANE nuntiat Brutus, illum ad bonos viros *δουλοῦντα*?
 40 Sed ubi eos? nisi forte se suspendit. 2 hic autem ut ful-
 tum est? ubi igitur? *Φιλοτιχημε* illud tuum, quod vidi
 4 in parthenone. Ahalam, & Brutum? 3 sed quid faciat?
 illud optime, 6 SED NE IS QUIDEM QUI OMNIUM FLA-
 GITIORUM AUCTOR, BENE DE NOSTRO. at ego vere-
 bar, ne etiam Brutus eum diligeret. ita enim 7 signifi-
 cat iis, quas ad meas. *ATVELLEM ALIQUID & DEGU-
 STASSE DE FABVLIS.* sed coram, ut scribis. etli, quid mi
 auctor es? ad volone, an maneo? equidem 9 & in libris
 hære, & illum hic excipere nolo: ad quem, ut audio, pa-
 ter hodie, ad Saxa 10 Acronoma. mirum, quàm inimic-
 ibat, ut ego objurgarem, sed ego ipse *κακῶμεν*, ita-
 que posthac. tu tamen vide, quid de adventu meo cen-
 seas; & *τὰ ἄλλα*, etas si perspici potuerint, mane statim ut
 sciam.

CICERO ATTICO, S.

Go verò Quinto epistolam ad forem misi. cum ille
 41 quereretur filio cum matre bellum, & se ob eam cau-
 sam *dono cessurum* filio diceret; dixi illum commodas ad
 matrem litteras, ad te nullas. ille alterum mirabatur: de
 te autem suam culpam, quòd sæpe graviter ad filium scri-
 pisset de tua in illum injuria. quòd autem relanguisse se
 dicit, ego ei tuis litteris lectis 12 *σκολιῶς ἀπὸ πύκτου* signifi-
 cavi me non fore. 13 tui enim mentio Canæ. omnino,
 si id consilium placeret, esset necesse. sed ut scribis, ra-
 tio est habenda *gravitatis*; & utriusque nostrum idem con-
 silium esse debet; etli in me graviores injuriæ, & certæ no-
 tiores. si verò etiam Brutus aliquid asseret, nulla dubita-
 tio est. sed coram, magna enim res, & multæ cautionis.
 etas igitur, 14 nisi quid à te commeat.

CICERO ATTICO, S.

VENIT ille ad me, *καὶ μάλιστ' ἀποπέφισ*: & ego. *σὺ δὲ δὴ*
 42 *τί σὺν ἔσ;* 3 rogas? inquit, 15 quo iter instet, & iter ad
 bellum, idque cum periculosum, tuam etiam turpe. quæ vis
 igitur, inquam? 2 as, inquit, alienum: & tamen ne viati
 eum quidem hoc loco ego sumi quiddam esse ventu-
 rum. nam tacui, at ille: sed me maximè angit avun-
 culus, quidnam? inquam. quòd mihi, inquit, iratus est
patris? inquam. malo enim ita dicere, quàm cur com-
 mitis. non patiar, inquit. causam enim tollam, & ego,
 rectissime quidem sed si grave non est, velim scire quid
 sit causa. quia, dum dubitabam quam ducerem, non fa-
 ti faciebam matri, ita ne illi quidem. nunc mihi nihil tan-

ti est. faciam quod volunt. *felicitèr* velim, inquam, teque
 laudo. sed quando? nihil ad me, inquit, detempore, quo-
 nam rem probo. at ego, censeo prius, quàm proficisca-
 ris. ita patri quoque morem gesseris, faciam, inquit, ut
 aenes. hic dialogus sic conclusus est. Sed heus tu, diem
 meum scis esse 11. Non, Jan, aderis igitur. Scripseram
 jam: ecce tibi, orat Lepidus ut veniam. opinor Augures
 nil habere ad templum 15 effandum. 16 eja tu: *μίας*
κόρδου, videbimus te igitur.

CICERO ATTICO, S.

Go verò utar prorogatione diei: tuque humanissimè 43
 E fecisti, qui me certiore feceris atque ita, ut eo tem-
 pore acciperem litteras, quo non expectarem: tuque ut ab
 ludis scriberes. sunt omnino mihi quædam agenda Ro-
 mæ: sed consequemur 17 biduo post.

CICERO ATTICO, S.

SUAVES tuas litteras! et si acerba Pompa, verumtamen
 44 Scite omnia non accebum est, 18 vel de Coira. popu-
 lum verò præclarum, quòd propter *malum vicium*, 19 ne
 victoriæ quidem ploditur. Brutus apud me fuit: cui
 quidem valde placebat, me aliquid ad Cæsarem. annue-
 ram; sed pompam videret. Tu tamen ausus es Varroni
 dare? exspecto quid judicet quando autem perleget?
 De Attica, probo. 20 *EST QUIDAM* etiam animum levati
 cum spectatione, tum etiam religionis opinione, & fama.
 Cottam mihi velim mittas. Libonem mecum habeo, &
 habueram ante Cæsarem. Brutus mihi T. Ligarii verbis
 nuntiavit, quòd appelletur L. Curfidius in oratione Li-
 gariana, erratum esse meum: sed ut ajunt, *μηροικὸν ἀ-
 μάξινην* sciebam Curfidium pernecessarium Ligario-
 rum; sed cum vivo ante esse mortuum. da igitur, quæ so,
 negotium Pharnaci, Antzo, Salvio, ut id nomen ex omni-
 bus libris tollatur.

CICERO ATTICO, S.

FUIT apud me Lamia post discessum tuum; epistolam 45
 F que ad me attulit missam sibi à Cæsare: quæ quam-
 quam antè data erat, 20 quàm illux Diocarina, tamen
 plane declarabat illum anie ludos Romanos esse ventu-
 rum. in quæ extrema scriptum erat, ut ad ludos omnia
 pararet, neve committeret, ut frustra ipse properasset,
 prorsus ex his litteris non videbatur esse dubium, quin
 ante eam diem venturus esset. idemque Balbo, cum eam
 epistolam legisset, videri Lamia dicebat. Dies feriarum
 mihi additos videro: sed quàm multos, fac si me amas,
 sciam, 21 de Babio poteris, & de altero vicino Egnatio.
 Quòd

1. *Itane nuntiat.* Bos. auctore Dec. & Inn. auctoribus mss. Pal. hinc
 initium dixerunt epistolæ: in vulgat. en. m hæc una est cum superiore.
 2. *Hic autem ut saluum est!* Lamb. sic legendum conj. cis. hic autem, ut
 fuit tum est.
 3. *Φιλοτιχημε.* Opus studiosè elaboratum In antiquiore
 Viç. legitur *Φολοῦ κρημε*; quid ille statueret libeat nescis.
 4. *In Parthenone Ahalam & Brutum?* Germani, in Parthenone, Alani
 & Brutum etc. quod Viç. quoniam melius non habebat, hinc sequen-
 ti iunc.
 5. *Sed quid faciat.* Vulg. sed quid faciam; ubi Faernus delobat vocem,
 quid.
 6. *Sed ne ita.* Vulg. quid ne ita.
 7. *Significat ut quæ.* Vulg. significat ut hic litteræ, quæ.
 8. *De gustasse de fabulis.* Viç. jubet accuratius videre, an, tabulis, le-
 gendum sit.
 9. *Et in libris hæret.* Vulg. & in his libris.
 10. *Acronoma.* Ita Bos. ex Dec. & Lamb. ex Torn. correxerunt Viç.
 ediderat, acronoma quum antea legeretur, *acronoma*. Turneb. divinabat
κρηνοῦ Bauqueius *κρηνοῦ* *δίκην*, Elatum æcumabat, ad Sa-
 xa. *Acronoma.* Hor. l. 1. Oda 3 *In famæ sepulchris, de cæcæ annis.*
 11. *Κακῶμεν.* Animo suspensio hoc illo impellor. Bos. ait aut
 legendum esse *κακῶμεν*, ut edidit aut *κακῶμεν*, nam in
 Dec. est *κακῶμεν*, vulg. *κακῶμεν*.
 12. *σκολιῶς ἀπὸ πύκτου.* Versuta fraudis, supple, murum ascen-

surum. In Torn. ut & in excusis, est *σκολιῶς ἀπὸ πύκτου*.
 13. *Tam enim mentis Cæsar.* Sic Dec. vulgati libris Cæsar. Viç. hunc lo-
 cum corruptum arbitratur, sed mederi nequit librorum auxilie desti-
 tutus.
 14. *Nisi quid à te commeat.* Vulg. commeat. legendum autem vide-
 tur *Lipio, nisi quid à te commeat*, aut quod probabilis potat, ultima
 vox ad principium sequentis epistolæ abieganda est hoc modo: *comm-
 eat ut vult ille ad me, videatur d. l. v. c. 19.*
 15. *Quo iter instet.* Est Dec. vulg. quid iter instet.
 16. *Effandum.* Vulg. effandum.
 17. *Εἶα τῆς μίας κόρδου.* Conciannavithoc Bos. ex corrupta hæc
 mss. omnium quos vidit scriptura, *est τῆς μίας κόρδου*. Viç. hic nihil
 videns propro ut suorum codicum lectonem examinandam, quæ
 hæc est: *est τῆς μίας ἀσκόρδου*; quam probam censet Inn. Alii, & in his
 Lamb. legunt, ad templum effandum Saturni *ἀσκόρδου*.
 18. *Estas post.* Particula, *post*, non est in vulg.
 19. *Vel de Coira.* Nonnullos mss. esse quos, de Coira, habent ait Viç.
 alii legunt, *vel de Coira*.
 20. *Ne Villæ quidem placitur.* Restituit hoc Viç. ex mss. prius le-
 gebaturque *Villæ quidem placitur*: quam lectionem defendebat Bu-
 dæus.
 21. *Quam illa Diocarina.* Hæc est conjectura Montagnani, quam
 probat Man. vulg. illa Diocarina. Viç. ait veterem librum habere, *Dioce-
 rina*, ut forte legendum sit *Diocechina*.
 22. *De Babio.* Vulg. De Babio. B. Pindus

Quod me hortaris, ut eos dies consumam in philosophia explicanda; currentem tu quidem: sed cum Dolabella vendendum esse istis diebus vides. quod nisi me Torquati causa teneret, satis erat dierum, ut Puteolos excurrere posses, & ad tempus redire. Lamia quidem a Balbo (ut videbatur) audiverat. multos nummos domi esse numeratos, quos oporteret quamprimum dividere. magnum pondus argenti, prater pradia: auctiorem primo quoque tempore fieri oportere: scribas ad me velim quid tibi placeat. equidem, si ex omnibus esset eligendum, nec diligentior, nec officiosior, & nec nostri studiosior facile delegissem Vestorio: ad quem accuratissimas litteras dedi. quod idem te fecisse arbitror, mihi quidem hoc satis videtur. tu si quid dicis, unum enim pungit, ne negligentiores esse videamur. expectabo igitur tuas litteras.

CICERO ATTICO, S.

46 POLLEX quidem, ut dixerat, ad Idus Sext. ita mihi Lanuvii pridie Idus praesto fuit, sed plane Pollex, non index. cognovices igitur ex ipso. Balbum conveni (Lepta enim de sua vini curatione laborans, me ad eum perduxerat: 4 meo autem Lanuino, quod Lepido tradidi ex eo hoc primum: paulo ante acceperam eas litteras, in quibus magnopere confirmat, ante ludos Romanos, legi epistolam: multa de meo Catone, 5 quo scriptis legendis se dicit copiosior factum: Bruti Catone lecto se sibi visum disertum) 6 ex eo cognovi creationem Cluvii (6 Vestorium negligentem!) liberam creationem, testibus praesentibus, sexaginta diebus. metuebam ne ille 7 accendus esset. nunc mittendum est, ut meo iussu cernat. idem igitur Pollex. etiam de hortis Cluvianis egi cum Balbo 8 liberalius: se enim statim ad Casarem scripturum: Cluvium autem 9 a Tito Hordeonio legare & Terentia n. s. 2000. & sepulchro, multisque rebus; nihil a nobis sub accusa quales Vestorum. Quid minus probandum; quam Plotium unguentarium per suos pueros omnia tanto ante Balbo; illum mi ne per meos quidem? 10 De Cossinio doleo; dilexi hominem. Quinto delegabo, si quid tibi meo alieno superabit. & emptionibus; ex quibus mi etiam as alienum faciendum puto. De domo Arpini, nihil scio. Vestorium nihil est quod accuses, iam enim ob signata hac epistola noctu tabularius nosse venit. & ab eo litteras diligenter scriptas attulit, & exemplum testamenti.

CICERO ATTICO, S.

47 POSTEA QUAM ab isto Agememio, non ut venirem (nam id quoque fecissem, nisi Torquatus esset) sed ut scriberem. 12 testis aures nuntius, extemplo instituta omisi, quae in manibus habebam, abjeci; quod iusseras edolavi. Tu velim e Pollice cognoscas rationes nostras sumptua-

rias. turpe est enim nobis illum, qualiscumque est, hoc primo anno egere. post moderabimur diligentius. Idem Pollex remittendus est, ut ille cernat. Plane Puteolos non fuit eundem, cum ob ea quae ad te scripsi, tum quod Caesar adest. Dolabella scribit te ad me postridie Idus. 6 magistrum molestum? Lepidus ad me heri vespere litteras misit Antio: nam ibi erat; habet enim domum, quam nos vendidimus: rogat magnopere ut sim Kal. in Senatu; me & sibi, & Caesari vehementer gratum esse facturum. puto equidem nihil esse. dixisset enim tibi fortasse aliquid Oppius; quoniam Balbus est aeger. sed tamen MALUM venire frustra, quam desiderari, si opus esset: mollem ferre postea. itaque hodie Antii: cras ante meridiem, domi. Tu velim, nisi te impedivisti, apud nos pridie Kal. cum Pilia. Te spero cum Publio confecisse. equidem Kal. in Tusculanum revertam. me enim absente omnia cum illis transigi malo. Q. fratris epistolam ad te missi, non satis humane illa quidem respondentem meis litteris, sed tamen quod tibi satis sit, ut equidem existimo, tu videbis.

CICERO ATTICO, S.

48 HERES in Tusculanum venturum: quod utinam; iterum utinam; tuo tamen commodo. Lepta me rogat, ut, si quid sibi opus sit, accurram. mortuus enim Babullius, Caesar, opinor, ex uncia: eius nihil adhuc; sed Lepta ex triente, veretur autem ne non liceat tenere hereditatem, 13 ad hoc omnino; sed veretur tamen. is igitur si acclerit, accurram; sin minus, 12 antequam necesse erit. Tu Pollicem, cum poteris. 14 Laudationem Porciae tibi misi correctam: ac eo properavi, ut si forte aut Domitio filio, aut Bruto mitteretur, haec mitteretur. id si tibi erit commodum, magnopere cures velim: & velim M. Varonis & 15 Lollii mitti laudationem; utique, nam illam legi volo ramentum regulare, quaedam enim vix mihi credo 16 legisse me.

CICERO ATTICO, S.

17 ATTICAE primum salutem, quam equidem ruri esse arbitror: multam igitur salutem & Pilia. De Tigello, si quid novi: qui quidem, ut mihi Gallus Fabius scripsit, 18 testis aures nuntius mihi quandam iniquissimam me Phameae deluisse, cum ejus causam recepissem: quam quidem receperam contra pueros Octavios Cn. filios non libenter; sed & Phameae causa volebam. erat enim, si meministi, in Consulatus petitione per te mihi pollicitus, si quid opus esset: quod ego perinde tuebar, ac si usus esset. is ad me venit, dixitque iudicem operam dare sibi constituisse eo die ipso, quo de Sestio nostro lege Pompeja in consilium iri necesse erat, scis enim dies illorum iudiciorum

1. Pondus argenti, prater pradia: auctiorem. Ita etiam Lamb. legebat, vel prater pradia: auctiorem, &c. prout etiam legebat Mal. vulg. auctiorem prater pradia, &c. quam lectionem mirandam non esse, contendit Jun.
2. N. nostri studiosior. Haec verba quae desunt in vulgatis ex Scid. Torn. & Crus. restituit Bos.
3. Lepta enim de sua vini curatione laborans. Ita emendavit Bosius ex Dec. ut & Pantag. ante. plim. cod. x Torn. & Hural. & Memm. habent partim, de sua vini curatione, partim de sua vi in curatione, quam lectionem probat V. & Lamb. feret non posse contendere, & maxime de sua Lanuvii curatione, vel de sua feret ratione laborans, ex corruptis hac cod. Ferrariani scriptura, quam asserit Man. de superiore dubitans, de re sua in ratione laborans.
4. Meo autem Lanuino. Ita habet Scid. Man. edidit in eo autem Lanuino, pater. Illius meo autem Lanuino, quod vulgus sequitur, alii, me autem Lanuvio.
5. Quis apud me? Vulg. quem sapientem.
6. Ex eo cognovi creationem Cluvii. Vestorium negligentem? liberam creationem, si sibi. p. s. nuntius sexaginta diebus. Sic hunc locum edidit Bos. ex fide Dec. Torn. & Crus. vulg. ex eo cognovi Cluvii (8 Vest. neg. liberam, est sibi praesentibus sexaginta diebus. Faern. jam olim post vocem, liberam, addiderat. creationem: posterorem autem partem sic legebat Ant. Aug. est sibi praesentibus diebus &c. approbante Pantag. qui ipse ita correctorati scribitur sequentibus 60 diebus.

7. Accendus. Ex Dec. est: vulgo accensendus.
8. Liberalius. J Germani ediderunt, illiberalius, valde improbantem V. &.
9. A. T. Hordeonio. J Emendatio haec debetur V. &. antea habebatur A. T. Hordeonio.
10. De Cossinio doleo. J Et hoc ex vetustis cod. restituit V. &. quod & Germani adnotarunt prius erat, Deo m. doleo.
11. Agememio non ut venirem. Ita restituit V. &. prius deerat particula non.
12. Testis aures nuntius, extemplo instituta omisit, quae in manibus habebam, abjeci. Germani, Lamb. & Bos. ita restituerunt ex mss. suis. V. &. ait tamen se verba h. c. restituta, aures nuntius, extemplo instituta in nullo m. reperisse ac proinde se rejicere. Faern. etiam quum haec non agnosceret, ex h. m.avit verbum abjeci, supervacuum esse. Bos. nuntius in nuntius mutavit Gul. in Plauti & stellarum e. q. putabat h. c. versum esse ve ex s. poet. sed verbis Ciceronis involutum; Postquam a. s. sed. Agememio, testis aures nuntius.
13. Aut quam velle se. J Vulg. haud antequam velle.
14. Laudationem. Hoc est alius epistolae principium in vulgatis editionibus.
15. Lollii. Vulg. Ollii.
16. Legisse me. J Vulg. pronomen, me habet.
17. Atticae primum. Haec epist. jungitur superioribus vulg. 18. Misa. Accusationem intendit.

rum praestituros fuisse. respondi, non ignorare eum, quid ego deberem Sello: quem vellet, alium diem si sumisset, tunc ei non defuturum. ita tum ille discessit iratus. puto tunc tibi narraffe. non laboravi scilicet, nec hominis alieni injustissimam iracundiam mihi curandam putavi. Gallo autem narravi, cum proxime Romae fui, quid audissem; neque nominavi Balbum minore. Habuit suum negotium Gallus, ut scribit. ait illum, me animi conscientia, quod Phameam decessituisse, de se suspicari. quare tibi haecenus mando, de illo nostro, si quid poteris exquiras: de me nequid labores. EST, BELLUM aliquem libenter ostendisse; 2 est; 3 quemadmodum non omnibus servire. et si mehercule, ut tu intelligis, magis mihi isti serviunt, si obsequere servire est.

CICERO ATTICO, S.

ADMONITUS quibusdam tuis literis, ut ad Caesarem luberiores literas 4 mittere instituerem, cum mihi Balbus nuper in Lanuvino dixisset, se, & Oppium scripsisse ad Caesarem, me legisse libros contra Catonem & vehementer probasse; conscripsi de his ipsis libris epistolam Caesari, quae deferretur ad Dolabellam: sed ejus exemplum misi ad Oppium, & Balbum; scripsique ad eos, ut tum deferri ad Dolabellam jubere meas literas, si ipsi exemplum probassent, ita mihi rescriberent, nihil unquam se legisse melius, epistolamque meam jusserunt dari Dolabellae. Vestorius ad me scripsit, ut jubere mancipio dari servo suo, pro mea parte, Heterojo cuidam fundum Brimianum; ut ipse ei Puteolis recte mancipio dare posset. eum servum, si tibi videbitur, ad me mites, opinor enim ad te etiam scripsisse Vestorium. De adventu Caesaris idem, quod a te, mihi scriptum est ab Oppio, & Balbo. Miror te nihil dum cum Tigellio, vel ut hoc ipsum, quantum acciperis: prolixius haveo scire, nec tamen flocci facio. 5 Quaeis quid cogitem de obviam itione; quid censes, nisi Albius? & quidem ad Murznam de hospitio scripsit me sed opinor cum Matio profectum, Salustius agitur urgebitur. Scripto jam superiore versiculo, Eros mihi dixit, sibi Murznam liberalissimè respondisse. Eo igitur utamur. 6 nam Silius culcitras non habet. Dida autem, opinor, hospitibus totam villam concessit.

CICERO ATTICO, S.

AD Caesarem quam mihi epistolam, ejus exemplum, fugit me tum tibi mittere; 8 nec id fuit quod suspicaris, ut me puderet tui, ne ridiculè hemicillus: nec mehercule scripti aliter, ac si 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

CICERO ATTICO, S.

HOSPITIAM mihi tam gravem! 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

1. Sic illum, me animi conscientia. Iun. ex duobus mss. Pal. legit, ait illum, animi conscientia. 2. Est quemadmodum. Ita Bos ex Dec. vulgo & quemadmodum. Man. delect. particulam. 3. Quemadmodum non omnibus servire. Lamb. legit, & quemadmodum non omnibus dormire, ita non omnibus servire. 4. Mittere instituerem. Bos. ex mss. suis. Codices formis impressi, mitterem, iustione amquam lectionem sequitur etiam Viç. 5. Quaeis quid cogitem. Alia epist. vulgo est. 6. Nam Silius. Salustius legendum videtur Man. cum proxime dixerit, Salustius me vocat urgebitur, videtur vobis Silius. 7. Ad Caesarem. Haec vulgo appinguntur superioribus. 8. Nec fuit id quod suspicari ut me puderet tui, ne ridiculè hemicillus. Ex praescripto Dec. haec sunt vulgo pro, hemicillus, legitur, hemicillus quidam tibi habent, ne ridiculè. Lamb. legit, quod suspicari quod ita scripsit, vel, quod suspicari quod me puderet, etc. Iun. legit, ne ridiculè mihi esse. 9. Α κολων εὔπρος. Citra accusationem, simulationem. 10. Νεοτε. Prisca Bossi ita habent, vulg. Narrabis tibi. 11. Α μὲν μείληται. Quem non παύεται.

12. Novum CIO CIO. Hoc est Viç. prius vulgabat, hemicillus CCCC. 13. Ad heram VII. Et hoc est e veteribus Viç. antea legebatur, ad III. Nova. 14. Post horam III. A Viç. est prius habebatur, post horam. 15. Tum accidit de Mamurra, vultum non mutavit. Lamb. & Bos. ex suis mss. reitulerunt vocem vultum. 16. Ε μνησθη Agebat. Curationem per vomitum. Egerat Pat. 17. Sed bene collis, & condito sermone bene, & quaeis libenter. Pant. sed bene collis condito sermone bene, & quaeis libenter. minus rectè, versus potius dist. nguendi: erant bene collis, & condito sermone bene, & h quaeis libenter, ut emendabat Gul. 18. Hospitium tamen non se, cui dixerit. Correxit hoc Viç. ex mss. antea enim legebatur, hospes tamen non qui dixerit. 19. Eodem ad me eam revertente. Man. supervacuum videret ad me cum dixerit, eodem. Pantag. legebat, tandem ad me quem revertente. 20. Σπεύδειο. Serium nihil. 21. Ε πεισευδελαιος. Hospitium precurationem. 22. Dixi, Vulgo, dixi.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
LIBER DECIMUS QUARTUS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

DIVERTI ad illum, de quo tecum mane-
nihil perditius: explicari rem non posse
etenim si ille *talis ingenio* exitum non re-
periebat, quis nunc eperiet? quid qua-
ris? perisse omnia debebat, quod haud
scio an ita sit: verum ille gaudens: i af-
firmabatque minus diebus xx. tumul-
tum Gallicum: in sermonem se post Idus Mart. prae-
quam Lepidi, 2 venisse neminis: ad summam non posse
isthac sic abire. 3 prudentem Oppium, qui nihilo minus
illum desiderat; sed loquitur nihil, quod quemquam bo-
num offendar. sed haec haec tenus. Tu, quaso, quidquid
novi (multa autem expecto) scribere ne pigresce. in
his, de Sexto satisne certum; maxime autem de Bruto no-
stro, de quo quidem ille, ad quem divertit, Caesarem soli
tum dicere, MAGNI REFERT, HIC QUID VELIT. 3 SED
QUID QUID VOLT, VALDE VOLT idque eum animad-
vertisse, 4 cum pro Dejotaro Nicæ dixerit, valde ve-
hementer eum visum, & liberè dicere: atque etiam (ut e-
nim quidque succurrit, libet scribere) proximè cum Sestii
rogatu apud eum fuisset, expectaremque sedens quoad
vocaret, dixisse eum, 5 60 DUBITEM QUIN SUMMO IN
ODIO SIM, CUM M. CICERO SEDEAT, NEI SUO COMMODO
ME CONVENIRE POSSIT? AT QVISI QVISQUAM EST FA-
CILIS, HIC EST: TAMEN NON DUBITO, QUIN ME MALE
ODERIT. Hæc & ejusmodi multa. Sed ad propositum,
quidquid erit non modo magnum, sed etiam parvum, scri-
bes. equidem nihil intermittam.

CICERO ATTICO, S.

DUAS à te accipi epistolas heri. ex prior theatrum,
Publiumque cognovi, bona signa *consensus multitudi-*
nis. plausus verò L. Cassio datus, etiam facetus mihi qui-
dem vilis est. Altera epistola de Madaso scripta, apud
quem nullum 5 *φιλάνθρωπον*: tu puta. 6 processit enim,
sed minus diutius sermone enim sum recitatus. Quod
autem ad te scripseram, 7 obscure fortasse, id ejusmodi est:
debebat Caesarem secum, quo tempore Sestii rogatu veni ad
eum, cum expectarem sedens, dixisse: EGO NUNC TAM

*SIM STULTUS, UT HUNC IPSUM FACILEM HOMINEM
PUTEM MIHI ESSE AMICUM, CUM TAMDFU SEDENS
MEUM COMMODUM EXPECTET?* Habes igitur *φί-
λάνθρωπος* inimicissimum otii, id est, Bruti. In fuscula-
num hodie; Lanuvii cras; inde Asturæ cogitabam. Pilæ
paratum est hospitium: sed veslem Atticam; (verum tibi
ignosco) quarum utrique salutem.

CICERO ATTICO, S.

TRANQUILLAE tuæ quidem litteræ, quod utinam
diutius: nam Matus posse negabat. Ecce autem
structores nostri ad frumentum profecti, cum inanes re-
diissent, tumotem afferunt magnum, Romæ domum ad
Antonium frumentum omne portari: *πρωμύς* certè: scri-
psisses enim. 9 Corumbus Balbi nullus adhuc, & mihi
notum nomen. Bellus enim esse dicitur architectus. Ad
obsignandum tu adhibitus non sine causa videris. volunt
enim nos ita putare. nescio cur non animo quoque sen-
tiant. sed quid hæc ad nos? odorate tamen Antonii *Αλ-
βειός*: quem quidem ego *επιταρῶν* magis arbitror rationem
habere, quàm quidquam mali cogitare. Tu, si quid
pragmaticon habes, scribe: sin minus, populi 10 *ἐπιση-
μοῦ* & mimorum dicta perferibito. Pilæ, & Atticæ
salutem.

CICERO ATTICO, S.

NUNC quid putas me Lanuvii? at ego te istic quo-
tidialiquid novi suspicor. tument negotia, nam
cum Matus, quid censes cæteros? equidem doleo, quod
numquam in ulla civitate accidit, non unà cum *libertate*
Rempubl. recuperatam. horribile est quæ loquantur, quæ
minitentur; ac vereor Gallica etiam bella; ipse Sextus
quod evadat, sed omnia licet concurrant, Idus Martiæ
consolantur, nostri autem *ἡγέτες* 12 quod per ipsos confi-
ci poruit, gloriosissimè & magnificentissimè confecerunt.
reliquæ res, opes & copias desiderant, quas nullas habe-
mus. Hæc ergo ad te, ut si quid novi (nam quotidie ali-
quid expecto) confestim ad me: & si novi nihil, nostro
more tamen ne patiamur intermitteri litterulas. equidem
non committam.

CI-

1. *Ἐπιμαχίας*. Codices vulgati *ἐπιμαχίας* presenti tempore: Sci-
dus verbis *ἐπιμαχίας*, & *ἐπιμαχίας*; atque ita edidit Bos.

2. *Ἐπίσημος*. Vulg. *ἐπίσημος*.
3. *Ἐπίσημος* dicitur, valde valde. Percipiente est in Doc. & Tornes. *ἐπίση-*
quos quo in nus sequebatur Bos. nulla causa fuit; quamquam non im-
probat vulgatam lectionem *valde*.

4. *Ἐπισημοῦ*. *Ἐπισημοῦ*. Dixerit Longolii liber quod Vrf.
magis placet.

5. *Φιλάνθρωπος* in *πύρα*. Tranquillitatem & otium. Edicio-
ne vulg. *ἐπισημοῦ* in *πύρα* Bos. ex Doc. *ἐπισημοῦ* in *πύρα*

6. *Ἐπισημοῦ* enim, sed minus diutius sermone enim sum recitatus. Ita Bos.
ex omnibus mss. suis & ex prima editione Viçor. vulg. *ἐπισημοῦ* in *πύρα*
ἐπισημοῦ in *πύρα* in *πύρα*.

7. *Ἐπισημοῦ* fortasse. Ita reposuit Vell. ut etiam Germani adnotarant
pro. *ἐπισημοῦ* fortasse, quod antea legebatur.

8. *Ἐπισημοῦ* in *πύρα* quidem *ἐπισημοῦ*. Ita Fabren. ex antiquo libro.

9. *Ἐπισημοῦ* Balbi nullus adhuc. Sic veteriores habere codices, &
Germanos adnotasse, testis est Vell. antea legebatur, *ἐπισημοῦ*.

10. *Ἐπισημοῦ*. Animi significationem ex gestu.

11. *Ἐπισημοῦ* quid putas. Quidam *ἐπισημοῦ* quid putas, quod probat Lambinus.
12. *Ἐπισημοῦ* per *ἐπισημοῦ*. Vulg. per *ἐπισημοῦ*. A. Que-

nium. nam quod a Juniam scribis moderate, & amice scriptas litteras attulisse, mihi Paulus dedit ad se a fratre missas: quibus in extremis erat, sibi insidias fieri; se id certis auctoribus comperisse. hoc nec mihi placebat, & multo illi minus. Regina fuga mihi non molesta. sed Clodia quid egerit, scribas ad me velim. De Byzantiis surabis, ut cetera; & Pelopem a ad te arceses. Ego, ut postulas, Bajana negotia, chorumque illum, de quo scire vis, cum perspexero, tum scribam; ne quid ignores. Quid Galli, quid Hispani, quid Sextus agat, vehementer expecto. ea scilicet tu declarabis, qui cetera. Naufeam tibi tum causam ovis dedisse facile pattebar. videbar enim mihi legenti tuas litteras requiescere paulisper. De Bruto semper ad me omnia perscribito, ubi sit, quid cogitet: quem quidem ego spero jam tunc vel solum tota urbe vagari posse. verum tamen.

CICERO ATTICO, S.

9 DE Rep. multa cognovi ex tuis litteris, quas quidem multijuges accepi uno tempore a Vestrosi liberti. ad ea autem qua requisitis, brevi respondebo. Primum vehementer me Cluviana delectant. Sed quod quaeris quid accesserit Chryppum, tabernae mihi dux corruerunt, reliquaeque rimas agunt, itaque non solum inquilini, sed mures etiam migraverunt. hanc ceteri calamitatem vocant: ego ne incommodum quidem. o Socrates, & Socratici viri! numquam vobis gratiam referam. DE IMMORTALES: quam mihi ista pro nihilo? sed tamen ea ratio adificandi in tur, consiliario quidem, & auctore Vestrosi, ut hoc damnus quatuor sit. Hic turba magna est eritque, ut audio, major. Duo quidem quasi designati eos. o Dii boni! vivit tyrannis, Tyrannus occidit? ejus interfecti morte letamur, cujus facta defendimus? itaque quam severe nos M. Curtius accusat; ut pudeat vivere: neque injuria nam mori milles praestitit, quam haec pati, quae mihi videntur habitura etiam vetustatem, & Balbus hic est: multumque mecum: ad quem a veteri littera data pridie Kal. Januar. cum a se Caecilium circumfederetur, & jam teneretur; venisse eum maximis copiis Paetorum Parthum. ita sibi esse eum ereptam, multis suis amissis: in qua re accusat Volcatium. ita mihi videtur bellum illud instare. sed Dolabella, & Nicias videntur. idem Balbus meliora de Gallia xxv. die litteras habebat; Germanos illasque nationes re audita de Caesare. Legatos misisse ad Aurelium, qui est praepositus ab Hirtio, se quod imperatum esset, esse facturos. quid quaeris? omnia plena pacis, aliter ac mihi Calvena dixerat.

CICERO ATTICO, S.

10 TANE VERO? hoc meus, & tuus Brutus egit ut Lanuvii esset? ut Trebonius itineribus de viis proficisceretur in provinciam? ut omnia facta, scripta, dicta, promissa, cogitata Caesaris plus valerent, quam si ipse viveret? & meministi me elamare, illo ipso primo Capitolino die, Senatum in Capitolium a Pratoribus vocari? dii immortales, quae tum opera effici poterunt, latantibus omnibus bo-

nis, etiam sat bonis, fractis latronibus? Liberalia tu accusas. quid fieri tum potuit? jam pridem perieramus. meministine te clamare, causam perisse, si funere elatus esset? at ille etiam in foro combustus, laudatusque miserabiliter: servique, & egeres in tecta nostra cum falci-bus immissi. quae deinde? ut audeant dicere, tu non contra Caesaris nutum? haec & alia ferre non possum, itaque & *γλυπτόν* cogito. Tua tamen *ὑπὸ τῆς* nausea jamne plane abiit? mihi quidem ex tuis litteris conjectanti ita videbatur. & redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones. hos tu existimas confidere se illa habituros, *στάντες nobis?* in quibus plus virtutis putarunt, quam experti sunt. pacis isti scilicet amatores, & non latrocini auctores? at ego cum tibi de Curtilio scripsi, Sestulianoque fundo, scripsi de Censorino, de Messalla, de Planco, de Postumio, de genere toto. melius fuit perisse illo interfecto, quod numquam accidisset, quam haec videre. Octavius Neapolim venit XIII. Kal. ibi eum Balbus mane postridie; eodemque die mecum in Cumano, illum hereditatem aditurum. sed, ut scribis, *οἱ πόλιτες* magnam cum Antonio. Buthroia mihi tua res est, ut debet, eritque curae. 10 Quod quaeris, jamne ad centena Cluvianum; adventare videtur: sed primo anno LXXX. detestimus. Q. pater ad me gravia de filio, et maxime quod matris nunc indulgeat, cui antea bene merenti fuerit inimicus. ardente in eum litteras ad me misit. ille autem quid agat, si scis, neque dum Roma es protectus, scribas ad me velim; & hercule, si quid aliud. vehementes delecto tuis litteris.

CICERO ATTICO, S.

NUPTIUS DEDI ad te epistolam longiorem: nunc ad ea, quae proximè. 13 Velim mehercule, Altura Brutus, *14 ἀνὰ τὴν αἰτίαν* istorum scribis. an censebas aliter? equidem etiam majora expecto. cum equidem concionem lego, DE TANTO VIRO, DE CLARISSIMO CIVI, ferre non queo: etiam istam ad risum. sed memento: sic aliter consuetudo perdituram concionem; ut nostri illi, non heroes, sed dii futuri quidem in gloria sempiterna sint, et sed non sine invidia, ne sine periculo quidem. verum illis magna consolatio, conscientia maiori & clarissimi facti: nobis quae per interfecto rege liberi non sumus? sed haec fortuna videtur, quoniam ratio non gubernat. De Cicerone, quae scribis iucunda mihi sunt: velim, sint prospera, quod verò curae tibi est, ut ei suppediretur ad utum, & cultum copiose, per mihi gratum est; idque ut facias, teetiam rogo. De Buthrois, & tu restè cogitas, & ego non dimitto istam curam. suscipiam omnem etiam actionem, quam video quotidis faciliorem. De Cluniano, quoniam in re mea me ipsum diligentia vincis, res ad centena perducitur: 16 ruina rem non fecit deteriolem, haud scio an jam sustulsiorem. Hic mecum Balbus, Hirtius, Pansa. modò venit Octavius, & quidem in proximam villam Philippi, mihi totus deditus. Lentulus Spinther hodie apud me: cras manè vadit.

Ci

1. *Juniam scribis*. Vulg. Cluviana.
2. *Ad te arceses*. Bol. m. arceses: ut temporis ejusdem sitentis verbum quod anteceditur scribas.
3. *De rep.* Duo haec vocabula superiori appinguntur epistolae in vulgata editione.
4. *Cum a se Caecilium circumfederetur*. Pro, *est illi*, quod antea legebatur *Caecilium* restituit V. &.
5. *Meministi me elamare*. Ita Faern. & Ant. Augustin. vulg. *meministi me elamare*.
6. *Cum scribis*. Vulg. *cum scribis*.
7. *Ἰνάνης*. Inanis & suavis, venio exposita.
8. *Redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones*. Hanc lectionem ex antiquis etiam plurius est. V. & Jun. ex m. Pal. *Redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones*. vulg. *Redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones*. Beatus Rhenanus l. II. Rerum Germanicarum indicat fuisse in m. Laurentinensi; *Redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones*; ex quibus fingebat, *Redeo ad Tebassos, Scevas, Frangones*.

10. *Ἰνάνης*. Item & causam cum tuo fam. Veteres libri sic referunt PIZOEBMIN: V. & edidit *Ἰνάνης*, ut Bol. scribendum potius videatur *Ἰνάνης*, cum tamen propius ad veterem scripturam accedens: reponendum censet *Ἰνάνης*; facile enim librarius alteram litteram omisit, quae diphthongus constabatur. V. & lectionem legitur vulgata editio, tum ex conjectura *Ἰνάνης*.
11. *Quod quaeris*. Vulg. *quid quaeris?*
12. *Maxime quod matris nunc*. Jun. ex. m. *matris quod maxime nunc*.
13. *Velim mehercule*. Vulg. *mehercule*.
14. *Ἀνὰ τὴν αἰτίαν*. Insuperantiam.
15. *Sed non sine invidia, ne sine periculo quidem*. Irregior est scriptura: veterum eorum, quae publicae editionum, video ex illorum fide sic edidit Bol. vulgò tria illa verba desunt.
16. *Ruina rem non fecit*. V. & ex antiquis codd. in quibus erat, *ruina*, legendum conjecturamque prius legebatur, *nam*.

CICERO ATTICO, 8.

O Mi Attice, vereor, ne nobis Idus Mart. nihil dederint præter lætitiā, & rōdii p̄ncem ac doloris. quæ mihi istinc afferantur? quæ hic video? *2. ὁ πρῶτος κῆλῆς μὲν, ἀπὸ τῆς δὲ.* Scis quam di ligam Siculos, & quam illam clientelam honestam iudicem. multa illis Cafar, neque me invito: est Lænitās erat non ferenda: 3. v̄rumtamen, ecce autem Antonius, accepta grandi pecunia, fixit legem, à Dictatore comitis latam, qua Siculiciv̄s Romani: cuius rei, vivo illo, mentio nulla. Quid? Dejotari nostri causa non similis? dignus ille quidem omnī regno, sed non per Fulviam. sexcenta similia. 4. verum illuc referor: tam clara, tamque testatam rem, tamque iustam Buthrotiam non tenebimus aliqua ex parte? & eo quidem magis, quo iste plura? Nobiscum hic perhonorificè, & amice Octavius; quem quidem sui Cæsarem salutabat, Philippus non: itaque ne nos quidem: quem nego posse bonum civem: ita multi circumstant, qui quidem nostris mortem minitantur, 5. negant hac ferri posse quid centes. cum Romam pervenerit, ubi nostri liberatores tuti esse non possunt? qui quidem semper erunt clari; conscientia verò facti sui etiam beati. sed nos, nisi me fallit, iacebimus, itaque exire haveo, ubi nec Pelopidæum, inquit, haud amo vel hos designatos, qui etiam decimate me coegerunt; ut ne apud aquas quidem acquiescere liceret: sed hoc mea nimis facilitatis, nam id erat quondam quasi necesse: nunc, 6. quoquo modo seres habet, non est item. Quam dudum nihil habeo quod ad te scribam: scribo tamen, non ut delectem his litteris, sed ut eliciam tuas. tu, si quid erit de ceteris; de Bruto utique, quidquid. Hæc conscripsi x. Kal. accubans apud Vestorium, hominem remotum à dialecticis, in arithmeticis satis exercitatum.

CICERO ATTICO, 8.

SERTIMO denique die litteræ mihi reddita sunt, quæ erant à te XIII Kal. datæ: quibus quæris, atque etiam me ipsum nescire arbitraris, utrum magis tumulis profestuoque, 7. an ambulatione ἀλιπυῖς delecter, est meheicule, ut dicis, utriusque loci tanta amœnitas, ut dubitem, utra antepōnenda sit.

— *8. ἂν δὲ ἴδω τὸν ἐπιγεγενημένον μέμνημι.*
Ἄλλὰ τίς μὲν πῆμα, διοτρεφέας, εὐπατριῶντες
Δῆδιδμιν. ἐν δὲ τῇ δὲ σιωπῇ μὲν, ἢ δὸς ἀλὶ δὲ.
 quamvis enim tu magna, & mihi jucunda scripseris de D. Bruti adventu ad suas legiones; in quo spem maximam video: tamen, si est bellum civile futurum, quod certe erit, si Sextus in armis permanebit, quem mansurum esse 9. certè scio, quid nobis faciendum est, ignoro. neque enim jam licebit, quod Cæsaris bello licuit, neque huc, neque illuc, quemcumque enim hæc pars perditurum lætium morie Cæsaris putabit, (lætitiā autem a peritissimo tulimus omnes) hunc in hostium numero habe-

bit; quæ res ad eandem maximam spectat, restat, ut in castra ferri, aut, si forte, Bruti nos conferamus. res odiosa & aliena nostris ataribus, & incerto exitu belli: & nescio quo pacto tibi ego possim, mihi tu dicere.

10. Τέκνον ἐμόν, ὅν τοι δέδωκεν παλαιήμα ἔργον.
Ἄλλὰ σὺν ἡμετέροις μετέχου ἔργα λόγιον.
 sed hæc fors videtur, ea, quæ tantibus in rebus plus, quam ratio potest, nos autem id videamus, quod in nobis ipsis esse debet, ut, quidquid acciderit, fortiter & sapienter feramus, & accidisse hominibus meminimus; nosque cum multum litteræ, tum non minimum Idus quoque Mart. consolerur. suscipe nunc meam deliberationem, qua felicitur: ita multa veniunt in mentem in utramque partem. 11. proficiscor, ut constitueram, legatus in Græciam? cædis impendentis periculum non nihil vitare videor, sed casurus in aliquam vituperationem, quod teip. defueris tam gravi tempore. 12. in autem mansero, forte me quidem video in discrimine; sed accidere posse suspicor, ut prodesse possim teip. Jam illa consilia privata sunt, quod sentio valde esse utile ad confirmationem Ciceronis, me illuc venire: nec alia causa profectiois mihi ul'a fuit tum, cum consilium cepi legari ab Cæsare, tota igitur hac de re, ut foles, si quid ad me pertinere putas, cogitabis. Redeo nunc ad epistolam tuam, scribis enim esse rumores, me, ad læcum quod habeo, venditum; minusculam verò villam utique Quirito traditum, vel impenso pretio, quod introducat, ut tibi Q. filius dixerit, dorata Aquila: ego verò de venditione nihil cogito, nisi quid, quod magis me delectet, invenero. Quintus autem de emendo nihil curat hoc ten pore. satis enim torquetur debitione doris: in qua 13. mirificas Egnatio gratias agit. à dudenda autem uxore sic abhorret ut libero lethulo neget esse quidquam jucundius. Sed hæc quoque hæc stenus. 14. des enim ad miseram, seu nullam potius temp. M. Antonius ad me scripsit de restitutione Sex. Clodii: quam honorificè, quod ad me attinet, ex ipsius litteris cognosces; (mihi enim tibi exemplum) quam dissolute, quam turpiter, quamque ita perniciose, ut non numquam Cæsar desiderandus esse videatur, facile existimabis. quæ enim Cæsar numquam neque fecisset, neque passus esset, ea nunc ex falsis ejus commentariis proferruntur. ego autem Antonio facillimum me præbui etiam ille quoniam semel induxit animum sibi licere quod velles, fecisset nihilominus me invito, itaque meatum quoque litterarum mihi tibi exemplum.

ANTONIUS CONSUL S. D. M. CICERONI.

OCcupationibus est saltem meū, & subita tua profectio, ne cum coram de hac re agerem, 14. quam ob causam vereor, ne absentia mea levior sit apud te. quod si bonitas tua responderit quod meo, quod semper habeo de te; gaudebo. A Cæsare petti, ut Sext. Clodius restitueret: impetraui. eras mihi in animo etiam

1. *Idus rōdii p̄ncem ac doloris.* Vixt editio tibi plenam, quam lætitionem cum multis de causis non probat Bos cum quod in Dec. Torn. & Cruf. perspicue exaratum est editio p̄ncem quoniam lætitionem reuener item Lam.
 2. *ὁ πρῶτος κῆλῆς.* In factum pulcrum quidem, sed imperfectum.
 3. *Verumtamen, ecce autem Antonius.* Hoc ordine restituit hæc vocabula Vici ante regebatur verumtamen autem autem ecce.
 4. *Verum illuc referor.* Lamb. forte legendum dicit, verum me illic referre, ut vulgo, verum illuc refero, ut subaudiatur, hæc quæ dixi.
 5. *Negant hac ferri posse.* Torn. & Cruf. negant, scripsit Bos. negant id est, negant, valde negant hac ferri posse, quod tenetur lun.
 6. *Quam dudum nihil habeo quod ad te scribam.* Quam dudum nihil habeo, etc. Vel, aliter distinguit, quæ quæ me ad te scribam, non est item, quam dudum. R. dicit habeo.
 7. *An in ambulatione ἀλιπυῖς.* Numili. Hoc vocabulum Germani & Vici. ex suis codicibus & in sequentes Græcos versus p̄mi restituerunt.
 8. *ἂν δὲ ἴδω τὸν ἐπιγεγενημένον μέμνημι.* Sed nobis curæ non est convivio & compo-

tationi operam dare. Verum magnam eadem à love immisam intuentes eximelic mus, nec, unque est, salvine futuri an incerturi finus.
 9. *Certe sis vulg. certe sis.*
 10. *Τέκνον ἐμόν.* Non tibi, nate mi, data sunt opera bellica, verum tu placida prosequere munera eloquentiæ.
 11. *Perfice sis in consiliis legatus in Græciam!* Hæc enim interrogatio legenda. Bos alle.
 12. *in autem mansero, forte me quidem video in discrimine.* Eandem scripturam referunt Dec. & Cruf. quam & Torn. ex cuius fide Lamb. jam dudum docet in legendum esse, forte me quidem video in discrimine. vulg. su autem mansero, quidem & deo in d. scribitur.
 13. *Meo jano Egnatio.* Egnatio Vici. mirificas Q. Egnatio. Dec. mirificas sub Q. Equas refero id tamquam glossiam repudiat Bos.
 14. *Quam ob causam.* mirificas absentia mea levior sit. Sic omnes libri veteres, quos v. dicit Lamb. Erricas Steph. tan en arbitratur legendum non veritas, absentia, etc. sed id Lamb. mines probatur.
 7. Cum

vitam tum sic uti beneficia ejus, si tu concessisses. quo magis laboro, ut tua voluntate id per me facere nunc liceat. quod si duriores te ejus misera, & afflicta fortuna probas; non contendam ego ad versus te. quamquam videor debere tueri commentarium Casari, sed mehercule, si humaniter, & sapienter, & amabiliter in me cogitaveris, scilicet pro offensa te praebebis: & vobis P. Clodium, in prima spe puerum repertum, existimare, non se infectum esse, cum potueris, amicos paternos. patere, obsecro te, pro rep. videri gessisse similitatem cum patre ejus. non contempseris hanc familiam. HONESTUS enim, & libentius deponimus inimicitias reip. nomine susceptas, quam contumacia. Me deinde sine ad hanc opinionem jam nunc aregere puerum, & tenero animo etus persuadere, non esse tradendas posteris inimicitias, quamquam, tuam fortunam, Cicero, ab omni periculo abesse certum habeo: tamen arbitror malle se quietam senectutem, & honorificam potius agere, quam sollicitam. Postremo meo jure te hoc beneficium rogo. nihil enim non tua causa feci. Quod si non impetro, per me Clodio daturus non sum, ut intelligas, quanti apud me auctoritas tua sis, atque eote placabiliorum probas:

CICERO ANTONIO COS. S.

QUOD mecum per litteras agis, unam ob causam malletm orationem esse, non enim solum ex oratione, sed etiam ex vultu, & oculis, & fronte (ut ajunt) meum erga te amorem perspicere potuisses. nam cum te semper amavi, primum ut tuo studio. post etiam beneficio provocatus; tum hu temporibus Resp. nihil ista commendavit, ut cariorum habeam neminem. littera vero tua, & cum amantissime, tum honorificentissime scripta. sic me affecerunt, ut non dare tibi beneficium videret sed accipere a te, ita petente, ut inimicum meum necessarium tuum, me invito servare nolles, cum ad nullo negotio facere posses. Ego vero tibi istuc, mi Antoni, remitto; atque ita, ut me a te, cum hu verbus scripseris liberalissime atque honorificentissime tractatum existimem: idque eum totum, quoquo modo serere haberet, tibi dandum putarem, tum de etiam humanitati & naturae meae. mihi enim unquam non modo acerbum in me fuit, sed ne paulo quidem iratus, aut severius, quam necessitas reip. postulavit. Accidit ut ne in ipsum quidem Clodium meum in signe odium fuerit unquam: semperque ita statui, NON ESSE INSECTANDOS INIMICORUM AMICOS, praesertim humiliter; nec hu praesidium nosmet ipsos esse spolios. Nam de puero Clodio tuas 2 partes esse arbitror, ut ejus animum, tenerum, quemadmodum scribis, hu opinionibus imbuas, ut ne quas inimicitias residere in familiis nostris arbitretur, contendit cum P. Clodio, cum ego publicam causam, ille suam defenderet. nostras concitationes vesp. judicavit. si viveret, mihi cum illo nulla contentio jam maneret. Quare, quoniam hoc a me sic petis, ut, qua tua potestas est, ea nego te me invito usurum; puto quoque hoc a me dabit, & si tibi videbitur; non quo aut xtas nostra, ab illius aetate quidquam debeat periculi suspicari. aut dignitas mea ullam contentionem extimescat: sed ut nosmet ipsi inter nos conjunctiores simus, quam adhuc fuimus. interpellantibus enim hu inimicitias, animus tuus mihi magis patuit, quam domus. Sed haec haftenus. illud extremum; ego, qua te velle, quoque ad te pertinere arbitror, semper sine ulla dubitatione summo studio faciam. hoc velim ubi penitus persuadeas.

CICERO ATTICO, S.

14 TERA NDUM eadem ista mihi. coronatus Quintus no- ster Paullibus? Parilibus? solusne? etiam addis Lamiam: quod demiror equidem; sed scire cupio, qui fuerunt alii: quamquam satis scio, nisi improbum neminem. explanabis igitur hoc diligentiu. ego autem casu cum dedissem ad te litteras vi Kalend. satis multis verbis, tribus ferme horis post accepti tuas, & magni quidem ponderis. itaque loca tua plena facietiarum, & de haresi Vestorina, & de Phario num more Puteolano, risisse me satis, nihil est

necesse scribere. *παλιπώτερος* illa videamus. Ita Brutus Cassiumque defendis, quasi eos ego reprehendam quos satis laudare non possum, rerum ego vitia collegi, non hominum. sublato enim tyranno, tyrannida manere video. nam quae ille facturus non fuit, ea sunt, ut de Clodio: doquo mihi exploratum est, illum non modo non facturum, sed etiam ne passurum quidem fuisse. sequetur Rufio Vestorinus, Victor numquam scriptus, ceteri, quis non? cui servire ipsi non potuimus, ejus libellis paremus. Nam Liberalibus quis potuit in Senatum non venire? fac id potuisse aliquo modo: num, etiam cum venissemus, libere potuimus sententiam dicere? nonne omni ratione veterani, qui armati aderant, cum praesidium nos nihil haberemus, defendendi fuerunt? illam sessionem Capitolinam mihi non placuisse, tu testis es. quid ergo? ista culpa Brutorum? minime illorum quidem; sed aliorum *κρυπτορουν*; qui se cautos, ac sapientes putant: quibus satis tuit latari; non nullis, etiam gratulari; nullis, permanere. sed praeterita omittamus: istos omni cura praesidium que tuamur; & quemadmodum tu praecipis, contenti idibus Mart. sumus: quae quidem nostris amicis, divinis vicis, aditum ad caelum dederunt, libertatem populo Romano non dederunt. Recordare tua. nonne meministi clamare te, omnia periisse, si ille *finere* elatus esset? sapienter id quidem. itaque ex eo quae manant, vides. Quae scribis Kalendis Junias Antonium de provinciis relatum, ut & ipse Gallias habeat, & utrisque dies prorogetur: licebitne decerni libere? si licuerit, libertatem esse recuperatam latabor: si non licuerit; quid mihi attulerit illa *domini mutatio* praeter latitiam, quam oculis cepi iusto interitu tyranni? Rapinas scribis ad Opis fieri: quos nos quoque tum videbamus. ne nos & liberati ab egregiis viris, nec liberi sumus. ita laus illorum est, culpa nostra. & hortaris me. ut historias scribam? ut colligam tanta eorum scelera, a quibus etiam nunc obsidemur? poterone eos ipsos non laudare, qui te obignatorem adhibuerunt? nec mehercule me raudusculum movet: sed homines benignolos, qualescunque sunt, grave est insequi contumelia. sed de omnibus meis consiliis, ut scribis, existimo exploratius nos ad Kalendas Junias stare posse: ad quas adero; & omni ope, atque opera entar, adjuvante me scilicet auctoritate tua, & gratia, & summa aequitate causa, ut de Buthrotiis s. c. quale scribis, fiat. Quod me cogitare jubes, cogitabo equidem: etsi tibi de deram superiore epistola cogitandum, tu autem, quasi jam recuperata repub. vicinis tuis M. Silientibus sua reddis. haec armis, quae, quam firma habeamus, ignoro, restitui fortasse, possunt, auctoritate non possunt.

CICERO ATTICO, S.

EPISTOLA brevis, quae postea a te scripta est, sanè mihi est hi fuit jucunda, de Bruti ad Antonium, & de eju dem ad te litteris. posse videntur esse meliora, quam adhuc fuerunt, sed nobis ubi sumus, & quod jam nunc nos confeceramus, providendum est o mirificum Dolabellam meum: jam enim dico meum; antea, crede mihi, subdubitabam, magnam *ἀναβέβηται* res habet: de saxo; in crucein; columnam tollere; locum illum sternendum locare, quid quæris? heroica; sustulisse mihi videtur simulationem desiderii, adhuc quae serpebat in dies; & inveterata, veres bar, ne periculosa nostris tyrannocionis esset. nunc prorsus assentior tuis litteris, speroque meliora: quamquam istos

299

ferre

1. Cum amantissime. Vulg. tum amantissime.

2. Partis esse. Vulg. partes.

3. Si tibi videbitur. Jun. ex duorum. mss. Pl. a sine alia adijcit verba quae desunt in omnibus editionibus: hae veros, leg. tunc hoc modo: si tibi videbitur, ut animus tuus mihi magis patuit, quam domus.

4. De haresi Vestorina. Vulg. Vestoriana.

5. De Phario nummo. Bof. esse depravatisimè vulgo legitur, de Phario nummo more Puteolano, quod rament sequitur est Jun. proae Phario nummo re Puteolano, ut ex Doc edidit Bof.

6. *ἀναβέβηται*. Animadvertionem.

ferre non possum: qui, dum se pacem velle simulant, acta nefaria defendunt, sed non possunt omnia simul, incipit res melius ire, quam putaram, nec verò dilcedam, nisi cum tu me id honestè putabis facere posse. Bruto certè meo nullo loco deo: idque, etiam si mihi cum illo nihil fuisset, facerem propter ejus singularem incredibilemque virtutem. Piliæ nostræ villam totam, quæ in villa sunt, arado, in Pompejanum ipse proficiscens Kal. Majis. quam velim Bruto persuadeas, ut Asturz sit.

CICERO ATTICO, S.

VNON. descendens ab hortis Clavianis 1 in phaselum epicorum has dedi litteras, cum Piliæ nostræ villam ad Lutinum, 2 villicosque procuratores tradidissem. ipse autem eo die in Pæri nostri tyrotarichum imminetiam; perpaucis diebus in Pompejanum: post in hæc Puzzeolana, & Cumana regna 3 renavigaro. o loca cetero qui valde expetenda, interpellantium autem multitudine præne fugienda! Sed ad rem ut veniam, o Dolabella nostri magnam æpistiam! quanta est ἀνοδότης ἡ γῆς? equidem laudare eam & hortari non desito. rectè tu omnibus epistolis significas, quid de re, quid de viro sentias. mihi quidem videtur, Brutus noster jam vel coronam auream per forum ferre posse. 4 quis enim audeat laudare, propoliata cruce, aut saxo? præsertim tantis plausibus, tanta approbatione in hunc modum? Nunc, mi Attice, me fac ut expedias. cupio, cum Bruto nostro affarim satisfecerim, excurrere in Græciam. magni interèst Ciceronis, vel mea potius, vel mehercule utriusque, me intervenire discescenti. nam epistola Leonidæ, quam ad me misisti, quid habet, quæso, in quo magnopere lætemur? nunquam ille mihi satis laudari videbitur, cum ita laudabitur; QUOMODO NUNC EST. non est fidentis hoc testimonium, sed potius timentis. 5 Herodi autem mandaram, ut mihi ἡ πόλις scriberet: à quo adhuc nulla littera est. vereor, ne nihil habuerit, quod mihi, cum cognossem, jucundum putaret fore. Quod à Xenonem scripsisti, valde mihi gratum est. nihil enim deesse Ciceroni, cum ad officium, tum ad existimationem meam pertinet. Flammam Flaminium audio Romæ esse. ad eum scripsi, me tibi mandasse per litteras, ut de Montani negotio cum eo loqueretur: & velim cures epistolam, quam ad eum mihi, reddendam; & ipse, quod commodo tuo fiat, cum eo colloquatur. puto, si quid in homine pudoris est, præstaturum eum, & ne pro se quodam modo dependatur. De Attica pergratum mihi fecisti, quod curasti, ut ante scirem rectè esse, quam non belle fuisset.

CICERO ATTICO, S.

IN Pompejanum veni v. Nonas Mai. cum pridie, ut antea ad te scripsi, Piliam in Cumano collocavissem. ibi mihi cenanti litteræ tuæ sunt redditæ, quas dederas Demetrio liberto prid. Kal. in quibus multa sapienter, sed tamen talia, quemadmodum tute scribebas, ut omne consilium in fortuna positum videretur. itaque his de rebus ex tempore, & coram. De Bathrotio negotio, utinam quidem Antonium conveniam: multum profectò progiam, sed non abitantur eum à Capua declinatatum. quò quidem, metuo, ne magno reip. malo venerit, quod idem L. Casari videbatur, quem pridie Neapoli affectum gra-

viter videram, quamobrem ista nobis ad Kal. Jun. tractanda & perficienda sunt. sed hæc tunc. Q. filius ad patrem acerbissimas litteras misit: quæ sunt ei redditæ, cum venissemus in Pompejanum: quarum tamen erat caput, Aquilliam *novercam* non esse laturum, sed hoc tolerabile fortasse, illud verò? se ab Casare habuisse omnia, nil à patre, reliqua sperare ab Antonio. o perditum hominem! sed μολὴς. Ad Brutum nostrum, ad Cassium, ad Dolabellam epistolas scripsi. earum exempla tibi misi, non ut deliberarem reddendane essent, (plurimè enim judico esse reddendas) sed quòd non dubito, quin tu idem existimaturus sis. Ciceroni meo, mi Attice, suppeditabis quantum videbitur, meque hoc tibi onus imponere patiere. quæ adhuc fecisti, mihi sunt gratissima. Librum meum illum ἀνέκδοτον nondum, ut volui, perpolivi. ista verò, quæ tu contrexisti, aliud quoddam leparatum volumen expectant. ego autem (credas mihi velim) minore periculo existimo contra illas nefarias partes, vivo tyranno, dici potuisse, quam mortuo: ille enim nescio quo pacto ferebat me quidem mirabiliter, nunc, quacumque nos commovimus, ad Casaris non modò acta, verum etiam COGITATA revocatur. De Montano, quoniam Flamma venit, videbis. puto rem meliore loco esse debere.

CICERO DOLABELLÆ

cos. suo s.

EST contentus etiam, mi Dolabella, tua gloria, fatique ex ea magnam lætitiâ voluptatemque capiebam: tamen non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quòd vulgo hominum opinio socium me adscribit tui laudibus. neminem conveni, (convenio autem quotidie plurimos: sunt enim permulti optimi viri, qui, validitudo causa, in his locis conveniunt; præterea ex municipiis frequentes necessarii mei) qui omnes, cum te summis laudibus ad caelum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agunt: negant enim se dubitare, quantum meis præceptis, & consiliis obtemperans præstantissimum te civem, & singularem Consullem præbeas. quibus ego quamquam verisimè 7 possum respondere, 8 quæ facias, tuo judicio, & tua sponte facere, nec cuiusquam egeri consilio: tamen neque plane assentior, ne immutavi tuam laudem, sermo à meis consiliis profectò v. d. a. n. neque valde nego sum enim avidior etiam, quam satis est gloria. Et tamen non alienum est dignitate tua, quòd ipsi Agamemnoni, regum regi, fuit honoratum, habere aliquem in consiliis capiendis Næotem. mihi verò gloriosum, te venem Consullem florere laudibus, quasi alumnorum ἀειψίτην meam. L. quidem Casar, cum ad eum agrorum Neapolitanos venissem, quamquam erat oppressus totius corporis doloribus, tamen ante, quam me plane salutavit: o mi Cicero, inquit, gratulor tibi, cum tantum vales apud Dolabellam, quantum si ego apud sorori filium valem, jam salvi esse possemus. Dolabella vero tuo & gratulor, & gratias ago: quem quidem, post te Consullem, solum possum verè Consullem dicere. dein multa de factò, a deo gesta, tum nihil magnificentius, nihil præclarium aliud unquam, nisi reip. salutaris: atque hac una voce omnium est. A te autem peto, uti me hanc quasi falsam hereditatem aliena gloria sinas cernere, meque aliqua ex parte in societatem tuarum laudum venire patiare. quamquam mi Dolabella (hæc enim peccatis sum) libentius & omnes meos, si modo sunt aliqua mea laudes, 10 ad te transfuderim, quam aliquam partem exhauserim ex tuo. 11 nam cum te semper tantum dilexerim, quantum tu intelligere

1. In Phaselum epicorum. Vulg. in phaselum epicorum.
 2. Villicos que procuratores tradidissem. P.ignor. accuratè illo suo commentario, de Servis, emendandum putat, Villicosque & procuratores.
 3. Renavigaro. Repositio Bol. auctoribus Scidrean. q. a. p. r. e. a. d. i. g. a. r. t. o. q. u. o. v. u. l. g. e. r. t. u. r.
 4. Quæ enim and. ad laudare propositæ erant saxo? In omnibus, quos vidit Bol. in flexaratum est, quæ enim and. ad laudare; quod et an. testatur V. Et idque Germani adnotarunt vulg. quæ enim and. ad laudare propositæ erant saxo.
 5. Ne ad autem mandaram ut mihi ἡ πόλις scriberet. Singula quæque tanquam telæ licia percurrendo, Verba hæc Græcæ fœditissimè corrupta testatur Victorius ex antiquis codicibus; prius autem pro ἡ πόλις.

legebatur ἡ πόλις. V. Voverius orz libri sui adscripsit ἡ πόλις.
 6. Ne pro se quoddammodo dependatur. Hoc ita castigavit Vict. vulg. atz lectio 3 perverfus & maculis offensus. ea antem talis est, nec seò quoddammodo.
 7. Possum respondere. Vulg. p. r. e. s. i. m. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e.
 8. Respondere quæ faci. de. Vulg. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e. t. e. q. u. a. f. a. c. i. a. s.
 9. Omnes meos. Vulg. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e. m. e. o. s.
 10. Ad te transfuderim. Quidam libri veteres habent transfuderim, Torn. ita. r. e. s. t. a. m.
 11. Nam cum te semper tantum dilexerim. Fæc. em. leg. i. d. i. l. e. x. i. m. 1. Ne

gese desuisti; tum hi tuis factis sic incensus sum, ut nihil unquam in amore fueris ardentius. NIHIL EST enim, mihi crede, virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. semper amavi, ut scis, M. Brutum, propter eius summum ingenium, suavissimos mores, singularem probitatem atque constantiam; tamen idibus Mart. tantum accessi ad amorem, ut mirarer locum fuisse augendi in eo, quod mihi jam pridem cumulatim etiam videbatur. quis erat, qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere? ita enim accessi, ut mihi nunc denique amare videar, antea dilexisse. Quare quid est, quod ego te hortor, ut dignitatem & gloria servas? proponam tibi clares viros, quod facere solent, qui hirtantur? nequidem habeo clariorum, quam te ipsum. te imitare oportet, sciam ipse certes, et ne licet quidem tibi jam, tansurebus gestu, non tui similes esse. quod cum ita sit, hortari non est necessaria; gratulatione magis utendum est. contigit enim tibi quod haud scio an nemini, ut summa SEVERITAS ANIMAE ADVERSIONIS non modo non irridiosa, sed etiam popularis est, et cetera bonis omnibus, tum infima cuique gratissima. Hoc si tibi fortuna quadam contigerit, gratularer felicitati tuae; sed contigit magnitudinem animi, tum etiam ingenii, atque consilii. legi enim concionem tuam, nihil illa sapientius, ita pedetentim tuis accessibus ad causam facti; tum recessus, ut res ipsa maturitatem tibi animadvertere omniun concessis daret. Liberasti igitur urbem periculo, et civitatem metu; neque solum ad tempus maximam utilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum. quo facto, intelligere debes in te positam esse rem. tibi que non modo tuendos, sed etiam ornandos illos viros, a quibus initium libertatis profectum est. Sed hi de rebus coram plura propediem, ut spero. Tu, quoniam temp. nosque conservas, fac, ut diligentiissime te ipsum, mi Dolabella, custodias.

CICERO ATTICO, S.

S ERVUS me jam agitas, quod rem gestam Dolabellae nimis in caelum videar efferre. ego autem, quamquam sane probo factum, tamen, ut et tanto opere laudarem, adductus sum tuis & unis, & alteris litteris. sed forum se a te abalienavit Dolabella; ea de causa, qua me quoque sibi inimicissimum reddidit. 3o hominem pudentem! Kal. Jan. debuit; adhuc non solvit, praesertim cum te maximo aere alieno Faberii manu liberarit; & Opem ab eo petierit. licet enim jocari, ne me valde conturbatum putes. atque ego ad eum 11x. Idus litteras dederam bene mane: eodem autem die tuas litteras, vesperi acceperam in Pompejano; sane celeriter, tertio abs te die. sed, ut ad te ipso die scripseram, satis aculeatas ad Dolabellam litteras dedi: quae si nihil profecerint, puto fore, ut me praesentem non sustineat. Albiam te concessisse arbitror. De Patuleiano nomine, quod mihi suppeditatus es, gratissimum est, & simile tuorum omnium. sed ego Erotem ad ista expedienda factum mihi videbar reliquisse: cuius non sine magna culpa vacillarunt, sed cum ipso video. De Montano, ut saepe ad te scripsi, erit tibi tota rescurae. Servius proficiscens, quod desperanter tecum locutus est, minime miror; neque ei quidquam in desperatione concedo. Brutus nolter, singularis vir, si in Senatuum non est Kal. Junii venturus, quid facturum sit in foro, nescio. sed hoc ipse melius. Ego ex his, quae parari video, non multum. Idibus Martiis profectum iudico. itaque de Gratia quotidie magis & magis cogito. nec enim Bruto meo, exilium, ut scribis ipse, meditati, video quid prodesse possim. Leo-

nida me litterae non satis delectarunt. De Herode tibi assentior. Saufesi legisse vellem. Ego ex Pompejano vi. Idus Mai. cogitabam

CICERO ATTICO, S.

N ON Mai. cum essem in Pompejano, accepi binas a te litteras, alteras sexto die, alteras quarto, ad superiores igitur prius, quam mihi jucundum, oportune tibi & Barnaem litteras reddidisse. Tu vero cum Cassio, ut cetera, quam commodè autem quod id ipsum, quod me mones, quatrinduo ante ad eum scripseram, exemplumque meorum litterarum ad te miseram. sed cum 7 Dolabellae amorem (sic enim tu ad me scripseras) magna desperatione affectus essem; ecce tibi & Bruti, & tuas litteras, ille exilium meditari. nos autem alium potum propiorem huic aetate videbamus; in quem mallem equidem perveni florente Bruto nostro, constitutaque rep. sed nunc quidem, ut scribis, non utrum vis, assentiris enim mihi, nostram aetatem, a castris, praesertim civilibus, abhorre. Antonius ad me tantum de Clodio rescripsit, meam levitatem & clementiam & sibi esse gratam, & mihi voluptati magis fore. sed Panfa furere videtur de Clodio, itemque de Deiotaro; & loquitur severe, si velis credere, illud tamen non belle, ut mihi quidem videtur, quod factum Dolabellae vehementer improbat. De coronatis cum sororis tuae filius a patre accusatus esset, rescripsit se coronam habuisse honoris Caesaris causa; possuisse luctus gratia; post rem, se libenter vituperationem subire, quod amaret etiam mortuum Caesarem. Ad Dolabellam, quemadmodum tibi dicis placere, scripsi diligenter. ergo etiam ad Siccam, tibi hoc oneris non impono. nolo te illum iratum habere. Servii orationem cognosco: in qua plus timoris video, quam consilii. sed quoniam perterriti omnes sumus, assentior Servio, Publius tecum tritatus est, huc enim Caerellia missa ab istis est legata ad me; cui facile persuasi, mihi id, quod rogaret, ne licere quidem, non modo non libere. Antonium si videro, accuratè agam de Buthroto. Venio ad recentiores litteras: quamquam de Servio jam rescripsi. 10 me facere magnam gratiam Dolabellae. mihi mehercule ita videtur, non potuisse major tali re, talique tempore. sed tamen, quidquid ei tribuo, tribuo ex tuis litteris. tibi vero assentior, majorem gratiam ejus fore, si mihi, quod debuit, dissolverit. Brutus, ve im, sit Astur. Quod autem laudas me, quod nihil ante de professione constituam, quam, ista quo evasura sint, video: multo sententiam. neque quidquam tamen ante, quam te videro. Atticam meam gratias mihi agere de matre gaudeo: cui quidem ego totam villam, cellamque tradidi; eamque cogitabam v. laus videre. tu Atticæ salutem dices. nos Piliam diligenter tuebimur.

CICERO ATTICO, S.

E POMPEJANO navi advectus sum in Luculli nostri horum. Idus, hora fere 111. egressus autem è navi, accepi tuas litteras, quas tuas tabellarius in Cumanum attulisse dicebatur, Nonis Mai. datas: à Lucullo postridie eadem fere hora, qua veni, vii. Idus Lanuvio datas. audi igitur ad omnes. Primum, quae de re mea gesta & in solutione, & in Albiano negotio, grata. De tuo autem Buthroto, cum in Pompejano essem, Miscenum venit Antonius;

Q99 2

nus;

1. Ne licet quidem. Vulg. ut licet quidem.
 2. Tanto opere laudarem. Vulg. tantoperè.
 3. O hominem pudentem. Receptam lectionem retinuit Bos. quod ea auctoritate Dec. confirmaretur.
 4. Patuleiano. Vulg. Petuleiano.
 5. Suppeditatus est. Legendum putat Montagnanus suppeditatus est; sed prius retinet Jun. Lambin. dicit codicem Torn. habere suspensivum est, mendose proflus; ipse vero legendum fortasse conjicit, quod mihi ab te expeditum est vel quod mihi suppeditatum est.
 6. Barnaem. Vulgari libri Barnacum. Bos. m. s. Barnam, ut edidit.
 7. Dolabella ἠπίστω. Vocabulum depravatum erat in omnibus Bos.

8. Assentiris enim mihi, nostram aetatem a castris, praesertim civilibus abhorre. Bos. ex Cras. legit assentira: vulg. assentire enim mihi, nostram aetatem praesertim a castris civilibus abhorre.
 9. Ergo etiam ad Siccam. Vulg. egestiam.
 10. De facere magnam gratiam. Hæc cum interrogatione legit Bos.

8. 21

mius: inde ante discessit, quam illum venisse audissem: à quo in Samnium, vide, quid speres. Romæ igitur de Buthroto. 1 L. Antonii horribilis concio, Dolabellæ præclara, jam vel sibi habeat nummos, modo numeret idibus. Tertullæ nollem abortum, tam enim Cassii sunt jam, quam Brutum ferendi. De regina velim, atque etiam a de Cæsare illo. Perfolvi primæ epistolæ: venio ad secundam. 3 De Quintis, Buthroto, cum venero, ut scribis. Quod Cicero suppeditas, gratum. Quod errare me putas, qui temp. putem pendere à Bruto: sic se res habet. aut nulla erit, aut ab isto, istisve servabitur. Quod me hortaris, ut scriptam concionem mittam; accipe à me mi Attice, 4 κροθολικὴν θεώρημα earum rerum, in quibus satis exercitati sumus. NEMO umquam neque poeta, neque orator fuit, qui quemquam meliorem, quam se, arbitrareretur. hoc etiam 5 malis contingit. quid tu Bruto putas, & ingenioso, & erudito? de quo etiam experti sumus nuper in edicto. scripseram rogatu tuo. meum mihi placebat, illi suum. quin etiam, cum, i ipsius precibus pæ me adductus, scripsissem ad eum de optimo genere dicendi, non modò mihi, sed etiam tibi scripsit, sibi illud, quod mihi placeret, non probari. puate sine quarto sibi quemque scribere. suam cuique sponfam, mihi meam; suam cuique amorem, mihi meum. non scite. hoc enim Attillus, poeta durissimus, atque utinam liceat isti concionari; cui si esse in urbe tuto licebit, vicinus. ducem enim novi belli civilis aut nemo sequetur, aut si sequentur, qui facile vmanent. Venio ad tertiam. Gratas fuisse meas litteras Bruto, & Cassio gaudeo. itaque iis rescripsi. Quod Hirtium per me meliorem fieri volunt: do equidem operam; & ille optimè loquitur: sed vivit, habitatque cum Balbo, qui item benè loquitur. quid credas, videris. Dolabellam valde placere tibi video: mihi quidem egregiè. Cum Panfa vixi in Pompeiano. is planè mihi probabat se bene sentire, & cupere pacem. Causam arminum quarri planè video. Edictum Bruti, & Cassii probo. 7 Quæris, ut suscipiam cogitationem, quidnam istis agendum putem: consilia veterum sunt; quæ in horas commutari vides. Dolabellæ & prima illa actio, & hæc contra Antonium concio mihi profecisse peramulum videtur. profus ibat res. nunc autem videmur habituri ducem; quod unum municipia, bonique desiderant. Epicuri mentionem facis, & audes dicere μή πολιτεύς, &? non te Bruti nostri quatuordecim ab ista oratione deterret? 8 Q. Filius, ut scribis, Antonii est dextera. pereum igitur, quod volumus, facile auferemus. exspecto, si, ut putas, L. Antonius 9 produxit Octavianum, qualis concio fuerit. 10 Hæc scripsi citatim, statim enim Cassii tabellarius. eram continuo Piliam salutaturus: deinde ad epulas Vestrii, navicula. Atticæ plurimam salutem.

CICERO ATTICO, 5.

10 CUM paullo ante dedissem ad te Cassii tabellario litteras, v. Idus venit noster tabellarius, 11 & quid portenti simile sine tuis litteris. sed citò conieci. Lanuvii te fuisse. Eros autem festinavit, ut ad me litteræ Dolabellæ

perferrentur, non de te mea, (nondum enim mea acceperat) sed rescripsit ad eas quarum exemplum tibi miseram. sanè luculente. Ad me autem, cum Cassii tabellarius dimisisset, statim Balbus. o dii boni, quam facile perspiceret timere otium! & nosti virum, quam tectus: sed temen Anonit consilia narrabat; illum citeumire veteranos, ut acta Cæsaris sancirent: idque se facturos esse jurant, ut rata omnes haberent: eaque Duumviri omnibus mensibus inspicerent, questus est etiam de sua invidia; eaque omnis ejus oratio fuit, ut amare videretur Antonium, quid quæris? nihil sinceri. mihi autem non est dubium, quin res spectet ad castra. acta enim illa res est animo virili, consilio puerili. quis enim hoc non vidit, regni heredes: relicti? quid autem absurdius, Hoc memore, alterum in meum non ponere? quin etiam hoc ipso tempore multa 12 κροθολικα. Pontii Neapolitanum à matre tyrannocioni possideri? legendus mihi sapius est Cato major, ad te missus. ΑΜΑΚΤΟΡΕΜ enim me senectus facit. stomachor omnia te mihi quidem 13 βεβαιοτα. viderint juvenes, tu mea curabis, ut curas. Hæc si tripli seu distavi, apposita secunda mensa, ad Vestrorum postredie apud Hirtium cogitabam: & quidem 14 πιστιλοπολις hominem traducere ad optimateis paro. 15 λήρος πολλός. nemo est istorum, qui otium non timeat. 16 quate talaria videamus, quidvis enim potius quam castra. Atticæ salutem plurimam velim dicas. Exspecto Octavii concionem, & si quid aliud; maxime autem e quod Dolabella tinniat: an in meo nomine tabulas novas fecerit.

CICERO ATTICO, 5.

CERTIOR à Pilia factus, mitti ad te Idibus tabellarios. 22 Citatum hoc nescio quid exaravi. nunquam igitur scite te volui, me hinc Arpinum XVI Kalend Jun. edigitur mittes, liquid erit posthac: quamquam ipse jam jamque adero. cupio enim ante, quam Romam venio, odorari diligentius, quid futurum sit. quamquam veteror. ne nihil conjectura aberrem. minime enim obturum est, quid istii moliantur (meus verò discipulus qui hodie apud me cenat, valde amat illum, quem Brutus noster laucavit) & si quæris, (perspexi enim planè) siment otium: κροθολικα autem hanc habent, eamque præ se ferunt, virum clarissimum interfectum, totam temp. illius interitu perturbatam: irrita fore, quæ illa egisset, 17 simul ac desistemus timere: elementaria illi malo fuisse, qua si 18 usus non esset, nihil ei tale accidere potuisset. Mihi autem venit in mentem, si Pompejus cum exercitu firmo veniat, quod est σύλαγγ, certè fore bellum, hæc me species, cogitatioque perturbat, neque enim jam, quod tibi tum licuit, nobis nunc licebit. nam aperte laxati sumus. deinde habens in ore, nos ingratos, nullo modo licebit, quod tum se tibi licuit, & multis. 19 φαινοσφοσσηπτιον ergo, & 20 ιτιος in castra? milles mori melius, huius præsertim a tati. itaque me Idus Mart. non tam consolantur, quam antea: magnum enim mendum continent. et si illi juvenes.

1 κροθολικα

1. L. Antonii horribili concio. Ita emendavit Vict. pro contentis, quod antea legebatur.
2. De Cæsare illa. Si comes m. referro a ferit Vict. qui tamen aliquid mendicare latere susp. carus.
3. De Quintis Buthroto. Scripsit Bol. de Quintis auctore Cruf. Vict. pro de Quintis de Buthroto, quod antea legebatur; ex veteribus libris, de Quintis Buthroto cast. g. abt.
4. Κροθολικα. Perceptum artis, quod in omnes conveniat, regulam generalem.
5. Malis coniungit. Vult. coniungit.
6. Se hinc ferat. Pro se affertur, quod antea legebatur, sicut ferat, reposita Vict.
7. Quæris ut suscipiam cogitationem. Lamb. dicit videri potius Clætorum nem scripsisse quod regere, sic & quid. Hirtius, & ex eo factum esse. quid. quæris.
8. Q. Filius, ut scribis, Antonii est dextera. In vulg. deest nomea. Atticæ sic omnia leg. ut & P. scripsit dextera.
9. Produxit Octavianum, qualis concio fuerit. Hæc scripsit, &c. In vulg. ex. P. A. produxit Octavianum, qualis concio fuerit, hæc scripsit, &c. p. præc.

quàm quod vocem. sicuti ex conjectura, pro fuerit, reposita.
10. Hæc scripsit citatim statim enim. &c. Post verbum scripsit, addidit Bol. ad verbum citatim, ut d. feret in Cruf. exaratum repetit vulg. hæc scripsit statim enim &c.
11. Et quidem, portanti simile. Germanis primum, dein Lamb. ex Tor. hæc restitucio debetur.
12. Υποβλοικα. Subabsurda.
13. Βεβαιοτα. Vita feliciter acta est.
14. Πιστιλοπο. Quisquis superest, hic, sextum.
15. Λήρος. Negz multæ.
16. Quæri talaria viderimus. Vult. induamus, quod & domus Gifan. in Ob. le nationibus suis Linguz Latine, fide veterum librorum.
17. Simul ac desistemus timere. Facit. desistemus, quod Fulv. magis placeo.
18. Usus non esset. Vult. g. f. f. f.
19. Φαινοσφοσσηπτιον. Retetio vultu & appetitæ facit procedendum.
20. Ιτιος.

ἰσχυροῖς ἐν ἰσχυροῖς τὸν δ' ἀπαιτοῦντι ἐν φόβῳ.
sed, si tu melius quippiam speras, quod & plura audis, & interes consiliis; scribas ad me velim, simulque cogites, quid agendum nobis sit super legatione votiva. equidem

in his locis moneor à multis, ne in Senatu Kalend. dicuntur enim occultè milites ad eam diem comparari, & quidem in istos, qui mihi videntur ubivis auxiliari, quam in Senatu, fore.

Ε. Ἀλλοῖς ἐν, Aliis in bonis dedecus hoc, detrudunt ad se.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER DECIMVS QVINTVS,
AD
ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

FACTUM malè de Alexione. incredibile est, quanta me molestia affecerit; nec merchule ea ex parte maximè, quod plerique mecum. ad quem igitur te medicum conferes? quid mihi jam medico? aut si opus est, tanta inopia est? amorem erga me, humanitatem, suavitatemque desidero.

etiam illud; quid est, quod non pertimescendum sit; cum hominem temperantem, summum medicum, tantus improviso morbus oppresserit? sed ad hæc omnia una consolatio est, quod EA CONDITIO NE nati sumus, ut nihil, quod homini accidere possit, recusare debeamus. De Antonio, jam antea tibi scripti, non esse eum à me conventum. venit enim Misenum, cum ego essem in Pompeiano; inde ante profectus est, quam ego eum venisse cognovi. sed casu, cum legerem tuas litteras, Hirtius erat apud me in Puteolano: ei legi; & egi: primum quod attinet, nihil mihi concedebat: deinde ad summam, arbitrum me statuebat non modò hujus rei, sed totius consularatus sui. Cum Antonio autem sic agemus, ut perspiciat, si in eo negotio nobis satisfecerit, totum me futurum suum. Dolabellam spero domi esse. Redeamus ad nostros: de quibus tu bonam spem te significas habere propter editorum humanitatem. ego autem perpexi, cum à me xvii. Kal. de Puteolano Neapolim Pantæ conveniendi causa proficisceretur Hirtius, omnem ejus sensum. 2. sed duxi enim, & ad pacem sum cohortatus. non poterat scilicet negare, se velle pacem; sed non minùs se

ma timere quam Antoni: & tamen utrosque non sine causa praesidium habere; se autem utraque arma meturo. quid queris? ἔδδιν ὕπερβ. 3. De Q. filio tibi assentior: patri quidem certè gratissima & bellissima tua litteræ fuerunt. 4. Cærellæ verò faciliè satisfeci: nec valde laborare mihi visa est: & si illa, ego certè non laborarem. istam verò, quam tibi molestam scribis esse, auditam à te esse, omnino demitor, nam quòd eam collaudavi apud amicos; audientibus & tribus filiis ejus, & filia, ὁ δ' ταυτὸ ἐστὶν αὐτῆς. quid est hoc? quid est autem, cur ego personatus ambulem? parumne facta persona est ipsius senectutis? Quod Brutus rogar, ut ante Kalend. ad me quoque scripsit: & fortasse faciam, sed planè, quid velit, nescio. quid enim illi asserre consilii possum; cum ipse egeam consilio? & cum ille suæ immortalitati meliùs, quam nostro otio, consuluerit? de regina, rumor exstinguetur. De Flamma, obsecro te, si quid potes. 7. Here dederam ad te litteras exiens è Puteolano, diventeramque in Cumana, ibi pænè valentem videram Piliam, quin etiam Baulos Cumis eam vidi. venerat enim in funus: cui funeri ego quoque operam dedi. Cn. Lucullus familiaris noster, matrem efferebat. mansi igitur eo die in Sinuessano: atque inde mane postridie Arpinum proficiscens, hanc epistolam exaravi. erat autem nihil novi, quod aut scriberem, aut ex te quærerem; nisi forte hoc ad rem putas pertinere: Brutus noster misit ad me orationem suam, habitam in concione Capitolina; petivitque à me, ut eam nec ambiciosè corrigere ante, quam ederet. est autem oratio scripta elegantissimè sententiis, verbis, ut nihil possit ultra, ego tamen, si illam causam habuissem, scripsissem

Q99

plissem

1. Deinde ad summam. Sic legendum auctore Lamb. non, ad summam ut vulgo legitur quod tamen retinet Ion. ex mss. Pal. sicque legit ad summam adition. etc.
2. sed duxi enim, & ad pacem sum cohortatus. Visi hujus loci restitutio debetur. oras legebat: corruptissimè, sed duxi enim & ad pacem.
3. De Q. filio tibi assentior: patri quidem certè gratissima & bellissima tua littera fuerunt. Vulg. De Q. filio assentior patri quidem gratissima, & bellissima fuerunt.
4. Cærellæ. Vulg. Cærellæ.
5. Tribus filiis ejus, & filia. ἔδδιν ἕκ τῶν αὐτῆς. Germani & Visi locum hunc restituere non valentes, inane tamen spatium repleverunt appositis characteribus. Græcis in veteri exemplari reperit. Bos. ex Cras. in quo erat, ὅτι τῶν τοῦ τοῦ τοῦ, emendavit

ἔδδιν ἕκ τῶν αὐτῆς Torn. codex τὸ ἐκ τῶν, unde Lamb. τὸ ἐκ τῶν αὐτῆς Ion. mss. Pal. fide nixus legit, τὸ ἐκ τῶν αὐτῆς; vulg. ἐκ τῶν αὐτῆς τῶν αὐτῆς.
6. Ὅτι ταυτὸ. Non idem ex eodem.
7. Here dederam. Vulg. heri dederam. Ceterum initium est epist. in mss. Pal. referente Iun. cui rectè videtur.
8. Baulos Cumis eam vidi. Torn. & Cras. Baulos Cumis: und. correctis Bos. Baulos cumis. Lamb. planè Cumis eam vidi. Corrad. x. si quid clariss. Cumis. etc. Iun. ex mss. comparatione legi oportere conjicere paulum Cumis, etc.
9. Nec ambiciosè. Scripsit, nec ambiciosè. Bos. ex Cras.

1. 17.

psissem ardentius *ἔπιθυμις*, vides, quæ sit persona dicentis itaque eam corrigere non potui. quod enim in genere Brutus nosse esse vult, & quod iudicium habet de optimo genere dicendi, id ita consecutus est in ea ratione, ut elegantius esse nihil possit. sed ego solus alius sum, siue hoc rectè, siue non rectè. tu tamen velim orationem legas, nisi fortè jam legisti, ceteroquem me facias, quid iudices ipse. quamquam vereor, ne cognomine tuo lapsus *ἰσοπέτης* sis in iudicando. sed si recordaberis *Δηριόδωτος* fulmina, tum intelliges posse & *ἄπικύπτετος* gravissimè dici. sed hæc coram. nunc nec sine epistola volui ad te Metodorum venire.

CICERO ATTICO, S.

XV Kal. è Sinuessano proficiscens, cum dedissem ad te litteras, divertissemque à Cumis 2 in Vesciano, accepi à tabellario tuas litteras: in quibus nimis multa de Bathroto. non enim tibi ea res majori cura aut est, aut erit, quàm mihi. sic enim decet, te mea curate, tua me. quam obrem id quidem sic susceptum est mihi, ut nihil sim habiturus antiquius. L. Antonium concionatum esse, cognovi tuis litteris & aliis, fordide: sed, id quæ fuerit, nescio, nihil enim scripsisti. De Menedemo, probè. Quintus certè ea dicitur, quæ scribis. Consilium meum à te probari, quòd ea non scribam, quæ tu à me postulari, facile patior: multo que magis id probabis, si orationem eam, de qua hodie ad te scripsi, legeris. Quæ de legionibus scribis ea vera sunt. sed non satis hoc mihi videris tibi persuasisse, quid de Bathroto nostris per Senatum speres confici posse. 3 quòd puto, (tantum enim video) non videmur esse victuri. sed, si etiam nos hoc fallat, de Bathroto te non fallat. De Octavii concione idem sentio, quòd tu: ludorumque ejus apparatus, & Matius, ac 4 Postumus mihi procuratores non placent. Sæferna collega dignus. sed isti omnes, quemadmodum sentis, non minus otium timent, quàm nos arma. Balbum levare invidia per nos velim: sed ne ipse quidem id fieri posse confidit, itaque alia cogitat. Quòd prima disputatio Tusculiana te confirmat, sanè gaudeo, neque enim ullum est periculum aut melius, aut paratius. Flamma quòd benè loquitur, non molestè fero, Tyndaritanorum causa 5 de qua *κρόσω* laborat, quæ sit, ignoro. 6 hos tamen 7 *πυθελωπιος* movere ista videntur, in primis erogatio pecunie. De Alexione doleo; sed, quoniam incidere in ita gravem morbum, bene alium cum illo arbitror. quos tamen secundos heredes, scire vellem, & diem testamenti.

CICERO ATTICO, S.

XI Kalend. 8 accepi in Atinati duas epistolas tuas; quibus duabus, meis respondisti, una erat xv. Kal. alte-

ra xij, data, ad superiorem igitur prius: accurrens igitur Tusculanum, ut scribis: quòd me vi. Kal. venturum arbitraberis. Quòd scribis *parentum villoribus*: non mihi quidem: cui sunt multa potiora. nam illa, quæ recordaris Lentulo & Marcello Coss. acta in: æde Apollinis; nec causa eadem est, nec simile tempus; præsertim cum Marcello scribas, aliosque discedere. erit igitur nobis coram odorandum, & constituendum, tutone Romæ esse possimus, novi conventus habitatores sanè movent. in magnis enim versamur angustiis, sed sint ista parvi, quin & majora contemnimus. Calvæ testamentum cognovi, hominis turpis ac fordidi. Tabula Demonicæ quòd tibi cura est: gratum Demalo, Scripsi jam pridem ad Doulabellam accuratissime; modò reddidit litteræ sunt, ejus causa & cupio, & debeo. Venio ad propiorem, Cognovi de Alexione, quæ desiderabam. Hirtius est tuus, Antonio quàm est; volo pejuse esse. 10 De Q. filio ut scribis, *Ἰλίας*, de patre coram agemus. Brutum omni re, quæ possum, cupio juvare: cujus de oratione idem te, quòd me, sentire video: sed parum intelligo, quid me velis scribere. quasi à Bruto habita oratione? cum ille ediderit; qui tandem convenit? an sic, ut in *ὑπανομιον* iure optimo casum? multa dicentur, multa scribentur à nobis; sed alio modo, & tempore. Desella Cæfaris, bene tribuisti. præclaros etiam xiv. ordines. Brutum apud me, siulicet gaudeo: modò & libenter fuerit, & sat diu.

CICERO ATTICO, S.

X Kalend. hora ix. ferè à Q. Fusio venit tabellarius: nescio quid ab eo litterularum, uti me sibi restituerem, sanè insulse, ut solet: nisi fortè, quæ non ames, omnia videntur insulsè. fieri scripsi ita, ut te probaturum existimem: mihi duas à te epistolas reddidit, unam xi. 12 alteram x. 13 ad recentiorum prius, & legio 8 rem laudo: si verò etiam 14. Carulenus 15 *αὐτὸ πῶς μὲν*, Antonii consilia narras turbulenta: atque utinam potius per populum agat, quàm per Senatum; quòd quidem ita credo: sed mihi totum ejus consilium ad bellum spectare videri, si quidem D. Bruto provincia eripitur. quoquo modo ego de illius nervis existimo, non videtur fieri posse sine bello. sed non cupio; 16 quoniam caretur Butioteis. 17 rides? aut condeolo, non mea potius a stiduitate, diligentia, gratia perfici. Quòd scribis te nescire, quid nostris faciendum sit: tam pridem an illa *δὲν εἶπες* sollicitat, itaque stulta jam iduum Martiarum est consolatio, animis enim usi sumus virilibus, consilii, mihi crede, puerilibus. *ἔκκισα* enim est arbor, non evulsa. itaque, quam fructuetur, vides, redeamus igitur, quoniam sæpe usufr-

pas.

1. *Ἰσοπέτης* Plus quàm Atticus.
 2. In *Vesciano* Volg. in *Vesciano*.
 3. *Quòd puto*, *sanè gaudeo* non vi videmur esse victuri. Victor, & Lamb. referunt mss. habere *Victor*, quorum hic legendum conjicit, *non videmur esse victuri* Idem de suis testatur Bos. solum, esse, què d. prius laboratoris esse notavit. Iun. partim ex mss. Pal. partim ex conjectura *videmur* *videtur* enim (videt) non videmur esse victuri.
 4. *Postumus*, *Postumius* ex Bess. lib. legit Man.
 5. *De qua κρόσω laborat*. AEstuanti febris ardente febre.
 6. In Crul. scriptum reperisse Bos. *de qua cæpsi laborat*, statim conjecit Cicronem scripsisse, *κρόσω* laborat. Iun. Vrs. lectionem em. se. quartas leg. *de qua*. *Passa laborat* vulg. *de qua laborat*.
 7. *Hos tamen*. Auctore Bos. *panctem* figendum est post, *sanè*.
 8. *Πεῖλαιπον*. Qui quinis superest. h. e. sextum.
 9. *Accepi in Atinati*. In Tom. erat *accepi natis* inde conjecit Lamb. *in Atinati*. in Crul. *accepi nati nati*. Bos. *commendavit*, *accepi in Atinati*; vulg. hæc verba in *Atinati* desunt.
 10. *Gratum Demalo scripsit*. Lamb. vulgatos libros sequutus legit, *de Marti scriptis*, licet sero omnes ipsius mss. habeant, *De Malis*, sed *Malis* scriptum pro *de*, & *Malis* 10 *Martii*, usita scriptoribus illis motus, assentit.

Bos. reposuit *Ἰλίας* Vetus Vrs. liber habet *Ἰλίας*; pro, *de*, ut est à quibusdam emendatum, unde, *Ἰλίας* conjecit legendum idem Vrs. ut sit, ut scribit alibi.
 11. *X. Kal. hora IX. ferè à Q. Fusio* Explicatè scriptis Bosius, ut erat in Crul. *hora IX. ferè* in aliis *ἡμέρας* exaratum erat *h. IX. ferè* hoc autem prius viderat Vich. vulg. *XIX. Kal. ferè à Q. Fusio*.
 12. *Alteram x.* Vulg. *alteram x. Kalend.*
 13. *Ad recentiorum prius* & *legio rem laudo* si verò etiam. Editione quædam & *legio rem laudo* legio rem laudo. Scribendum censet Bos. & *legio rem laudo* appositâ interrogationis nota, post vocem *legio* Lam. approbata Man. conjectura sic eundem curavit, *ad recentiorum prius* *De Legionem laudo*; vulg. *ad recentiorum prius* & *legio rem laudo* & *verò etiam*.
 14. *Carulenus* Vulg. *Carulenus*.
 15. *A. ut πῶς μὲν* Supple ex Boripide verbum *Ἰσπῶν χροῦς; πῶς γὰρ*.
 Surtum verlos sacrorum fluminum feruntur fontes.
 16. *Quoniam caretur Butioteis*. Convenit mss. Bos. cum Vich. in hæc lectione referenda, *quoniam caretur Butioteis*.
 17. *Rides? aut condeolo*. Ita per interrogationem legit Bos. in vulgatis deest; sicque legitur, *Rides? aut condeolo*. Iun. mss. habere dicit, *abscondit*, unde distinguit, *abscondit*, hæc Bos. *abscondit* dicit.

10 De Q. filio ut scribis, Ἰλίας, de patre coram agemus. Crul. IAC.

pat ad Tusculanas disputationes. Saufejum perte ee
 lemus. ego numquam indicabo. Quod te à Bruto scri-
 bis; ut certior fieret, quo die in Tusculanum essem futu-
 rus: ut ad te ante scripsi, vi. Kal. & quidem ibi te quam-
 primum pervidere velim. puto enim nobis Tanuvium
 eundem, & quidem non sine multo sermone, sed μελλήσῃ.
 Redeo ad superiore[m]: ex qua pratero illa prima de Bu-
 throtiis: qua mihi sunt inclusa medullis; sit modò, ut
 scribis, locus agendi. De oratione Bruti; & profus con-
 tendi, cum iterum tam multis verbis agis. egone ut eam
 causam, quam is scripsit? ego scribam non rogatus ab eo?
 nulla; πῶς γὰρ χεῖρον fieri potest contumeliosior, at, in-
 quis, ἡ ἄρα κλειδὸν aliquod, non recuso id quidem; sed
 & componendum argumentum est, & scribendum expe-
 ctandum tempus maturius, licet enim de me, ut libet, exi-
 stimes (velim quidem quam optimè) si hæc ita manant,
 ut videntur (feres quod dicam) me Idus Martiæ non de-
 lectant. Ille enim numquam revertisset: nos timor con-
 firmate ejus astra non coegisset: 7 aut, (ut in Sauteji eam,
 reliquamque Tusculanas disputationes, ad quas tu etiam
 Vestitorium hortaris) ita gratiosi eramus apud illum,
 & quem dii mortuum perdidit, ut nostræ ætati quoniam
 interfecto domino liberi non sumus, non fuerit dominus
 ille fugiendus. rubeo, mihi crede, sed jam scripteram;
 delere nolui. De Menendemo vellem verum fuisset. De
 regina, velim verum sit. Cetera coram, & maxime, quid
 nobis faciendum sit; quid etiam nobis, si Antonius mili-
 tibus obsequitur est Senatui. Hanc epistolam si illius ta-
 bellario dedissem, veritus sum, ne solveret, itaque & mihi
 dedita opera, erat enim rescribendum tuis. Quam vel-
 lem, Bruto studium tuum navare potuisses? ego igitur ad
 eum litteras. Ad Dolabellam Tironem mihi cum manda-
 tis, & litteris, eum ad te vocabis; & si quid habebis,
 quod placeat, scribes. Ecce autem 10 de traverso L. Ca-
 sar, ut veniam ad te, rogat, in Nernus; aut scribam, quò se
 venire velim; Bruto enim placere, se à me conveniri. ò
 rem odiosam, & inexplicabilem; puto me ergo iturum, &
 inde Romam; nisi quid mutaro. Summatim adhuc ad
 te, nihil dum enim à Balbo, tuas igitur exspecto, nec a
 ctorum solum, sed etiam futurorum.

CICERO ATTICO, S.

A BRUTO tabellarius rediit: attulit, & ab eo, & Cassio.
 conilium meum magnopere exquirunt; Brutus qui-
 dem, utrum de duobus. ò rem miseram! plane non ha-
 beo, quid scribam, itaque silentio puto me usurum; nisi
 quid aliud tibi videtur. sin tibi quid venit in mentem, scri-
 be quæso. Cassius verò vehementer orat ac petit, ut Hir-
 tium quam optimum faciam, sanum putas? ἰ ὁ γναφεὺς ἀν-

θεγκεύς, epistolam tibi misit. Ut tu de provincia Bruti,
 & Cassii 12 per s. c. ita scribit & Bassus & Hirtius, qui
 quidem se acturum, etenim jam in Tusculano est: mihi-
 que, ut absim, vehementer auctor est: 13 & ille quidem
 periculi causa; quod sibi etiam fuisse dicit: ego autem,
 etiam ut nullum periculum sit: tantum abest, ut Antonii
 suspicionem 14 fugere nunc curem, ne videar ejus secun-
 dis rebus non delectari, ut mihi causa sit, cur Romam ve-
 nire nolum, ne illum videam. Varro autem noster ad me
 epistolam misit, sibi à nescio quo missam, (nomen enim
 deleat) in qua scriptum erat, veteranos eos, qui rejiciantur
 (nam partem esse dimissam) improbiissime loqui; ut
 magno periculo Romæ sint futuri, qui ab eorum partibus
 dissentire videantur, qui porro noster ius, red tus, vul-
 tus, incessus inter istos? quod si, ut scribis L. Antonius i-
 Decimum, reliqui in nostros; ego quid faciam? aut qua
 me pacto geram, mihi verò deliberatum est; ut nunc quo-
 dem est, abesse ex ea urbe, in qua 15 non modo florum cum-
 summa, verum etiam servitii cum aliqua dignitate, nec
 tam statim ex Italia exire, de quo tecum deliberabo, quam
 istuc non venire.

CICERO ATTICO, S.

CUM ad me Brutus noster scripsisset & Cassius, ut
 Hirtium, quem adhuc bonum fuisse sciebant, ne-
 que eum confidebant fore, mea auctoritate meliorem fa-
 cerem, (Antonius est enim fortasse irrior, causa verò ami-
 cissimus) tamen ad eum scripsi, eique dignitatem Bruti
 & Cassii commendavi. ille quid mihi rescripsisset, scire te
 volui; si forte idem tu, quod ego, existimares, istos etiam
 nunc vereri, ne forte ipsi nostri plus animi habeant, quam
 habent.

HIRTIVS CICERONI SVO, S.

URE jam redierim, quaris, an ego, cum omnes calcant, igno-
 viter aliquid faciam? etiam ex urbe sum profectus. 17 utilem
 enim statui abesse. hæc tibi litteras exiens in Tusculanum scripsi: na-
 li autem me iam strenuam putare, ut ad Nonas recurram, nihil enim
 jam video opus esse nostra cura: quoniam profectus sum in tot annos
 provisus. Brutus, & Cassius utinam, quam facit à te de me impe-
 petrare possunt, ita per te exonerent. 18 ne quod calidius iuvant con-
 silium, cedentes enim hæc aut scripsisse; quo? aut quaris? retine, ob-
 scuro te, Cicero, illos: & noli sinere hæc omnia perire, que funditus
 mediisfidius rapinam invidis, cadibus pervertuntur. tantum, si
 quid timeas, caveant; nihil præterea moliantur. NON mediisfidius
 acerimus consiliis plus, quam etiam inerti simis, dummodo diligenti-
 bus, consequentur. hæc enim, que fluunt; per se diuturna non sunt; in
 contentione presentis ad nocendum habent vires, quid speres de illis in
 Tusculanum ad me scribo.

Q99 4

Habes

1. Saufejum per se celestem.) Libri formis impressis Saufejum per se cele-
 stem; mendose sincere Cruf. Saufejum per se cel Lamb. conjicit legendum
 Saufejum de se celestem: Corradus, sic per se celestem: alii peria, ac celestem;
 quod postremum Lamb magis placet.
 2. Profus contemdis: cum iterum tam multis verbis agis.) Eddidit Bos. scri-
 pturam Torn & Cruf. vulg. profus contemdis: mecumque iterum tam multis
 verbis ago.
 3. Πάρε[χ]εῖσθ[ις].) Molitio in alieno opere.
 4. Ἡρακλειδῶν) Iis simile quæ Heraclides Ponticus scripsit:
 præclarum aliqu d, quod quasi Heraclides opus videatur.
 5. Si hæc ita manant.) Vulg. si hæc ita manant.
 6. Illa enim nunquam revertisset. Fulvii amicus, veteris libri sequu-
 rus corruptam scripturam, ea hunc locum legebat: Ille enim si revertisset
 nunquam nec timore confirmat ejus astra coegisset: quam lectionem discrete
 retinere mss. Pal. afferit Iun.
 7. Aut ut in Saufeji eam.) Scripsit ex Cruf. Bos. ut in Saufeji eam, ve-
 linqumque Tusculanas disputationes: quæ lectio exstat etiam an Torn nisi
 quod pro Saufeji eam, bi vitiose exaratum est, Saufeji eam Lamb. cum Ma-
 not legitur in Saufejanam veliquequeque.
 8. Quem dii mortuum perdidit.) Vulg. quem dii mortuum perdidit.
 9. Nisi dedita operi a.) Iun. ex mss. Pal. oratione elliptica, legit, nisi d-
 dit, rejecta voce, opera.
 10. De traverso.) Vulg. de traverso.

11. Ο γναφεὺς ἀνθεγκεύς) Fullo est carbonarius. Est Bos. votes
 rem scripturam sequens s, quæ hæc est in Cruf. ΟΓΕΝΑΥC
 ΑΝΟΡΑΚΕΥC; in Tor. ΟΓΝΑΥC, & c. vulgatum ὁ γναφε-
 ρὺς ἀνθεγκεύς, est ex Vict. conjectura; qui ait Germanos in suo ex-
 emplari reperisse, οτε τὰς ἀνθεγκεύς.
 12. Per s. c. ita scribit ex Bassus & Hirtius, quidem se altorum tremim.)
 Auctore Cruf. ita Bos emendavit. vulg. per s. c. ita scribit ex Bassus &
 Hirtius quidem s. se altorum tremim, & c. illud verò per s. c. dicitur Vict.
 antea enim legebatur, profectus, vel pericula; Vrs. nihilominus mavult le-
 gere de provincia Bruti & Carpi per se scribit.
 13. Ille quidem.) Addidit ex Cruf. Bos. particulam &, quæ in vulg.
 deest.
 14. Fugere nunc curem.) Auctore Cruf. particulam in fictandi, posuit,
 adverbium temporis, nunc, mutavit Bos.
 15. Non modo sicut cum summa, perdim.) Post vocem summa, Vict. alte-
 ram super vacuam delevit legebatur & c. non summa summa.
 16. Cum ad me Bruti.) Ep. si hoc super ori appingitur in vulgata edi-
 tione.
 17. Utilem enim statui abesse.) Ita Vict. credo ex mss. suis emendavit
 vulg. antea, ut illius statum est abesse.
 18. Ne quod calidius.) Vict Lamb. & alii, hæc & infra ita emandarunt,
 rejeceruntque Vulgatum, calidius.

Habes Hirtii epistolam: cui rescripsi, nil illos calidius cogitare, idque confirmavi. hoc quaecunque esset, te scire volui. Ob signata jam epistola, Balbus ad me, Servilium rediisse, confirmare non discessuros, nunc exspecto à te litteras.

CICERO ATTICO, S.

GRATUM, quodd mihi epistolas: quæ quidem me delectarunt, in primis Sextii nostri, dices, quia te laudat, puto me hercule id quoque esse causæ: sed tamen etiam ante, quam ad eum locum veni, valde mihi placebat, cum sensus ejus de rep. tum scribendi cura. Servius verò pacificator cum librariolo suo videtur obiisse legationem, & omnes captiunculas pertimescere, debuerat autem non ex jure manus conferunt, sed quæ sequuntur. Tu quoque scribes.

CICERO ATTICO, S.

OST tuum discessum, binas à Balbo: nihil novi item que ab Hirtio, qui se scribit vehementer offensum esse veteranis. exspectat animus, quidnam agam de Kal. Martiis. nisi igitur Tironem, & cum Tironè plures, quibus singulis, 2 ut quidque accidisset, daret mihi placebat, cum etiam scripsi ad Antonium de legatione: ne, si ad Dolabelam solum scripsissem, vacundus homo commoveretur, quod autem aditus ad eum difficilior esse dicitur; scripsi ad Eutrapelum, ut is ei meas litteras redderet, legatione mihi opus esse honestior est votiva: sed licet uti utraq. De te, quæso, etiam atque etiam vide. velim possis cozam: si minus possis, litteris idem consequemur. Græceus ad me scripsit, C. Cassium sibi scripsisse, homines comparari, qui armati in Tusculanum mitterentur id quidem mihi non videbatur; sed cavendum tamen, 3 vitæque pluries videndæ: sed aliquid craftinus dies 4 ad cogitandum nobis de ea re.

CICERO ATTICO, S.

III. Nonas vespere à Balbo reddita mihi litteræ, fore Nonis Senatam, ut Brutus in Asia, Cassius in Sicilia frumentum; emendum; & ad urbem mittendum curarent. orem miseram! primum ullam ab istis, dein, si aliquam hanc locatorem provinciam? atque haud scio 7 an melius sit, quam ad Eurotam sedere. sed hæc casus gubernabit aut autem eodem tempore decretum iri, ut iis, & reliquis Prætoris provinciæ decernantur. hoc certe melius, quam illa Perfice porticus. 8 nolo enim Lacedæmonem λαιχίαν. 9 xoxiλο Lanuvium existimavi. rider, inquit, in tabulis rebus? quid faciam? plorando fessus sum. 9 Di-

immortales! quam me conturbatum tenuit epistolæ tuæ prior pagina? quid autem iste in domo tua casus armorum? sed hunc quidem nubem cito transisse lator. tu quid egeris tua cum tristi, tum etiam difficili 10 ad consiliandum legatione, vehementer exspecto. est enim inexplicabilis. ita circum sedemur eopiis omnibus. Me quidem Bruti litteræ, quas ostendis te lectas, ita perturbarunt, ut, quamquam ante egebam consilio, tamen animi dolore sim tardior. sed plura, cum ista cognoro, hoc autem tempore, quod scriberem, nihil erat, eoque minus quod dubitabam, ut has ipsas litteras esses ne accepturus, erat enim incertum, vituruse te esset tabellarius. ego tuas litteras vehementer exspecto.

CICERO ATTICO, S.

OB Bruti amanter scriptas litteras! o iniquum tuum tempus, qui ad eum ire non possis; ego autem quid scribam? ut beneficio istorum utatur? quid turpius? ut moliantur aliquid? 12 nec audent, nec jam possunt. age, quiescant auctoribus nobis? quis incolumitatem 13 præstet? si verò aliquid 14 de Decimi, Græceique; quæ nostris vita, etiam si nemo molestus sit? ludos vero non facere, quid scdus? frumentum imponere, quæ est alia Dionis legatio? aut quod munus in rep. fordidum? profrus quidem consilia tali in re ne iis quidem tuta sunt, qui dant. 15 sed possim id negligere proficiens. frustra verò qui ingrediar? matris consilio cum utatur, vel etiam pfectibus, quid me interponam? sed tamen cogitabo, quo genere utar litterarum. nam silere non possum. statim igitur mittam vel Antium, vel Circos.

CICERO ATTICO, S.

ANTUM veni ante vi Kal. Bruto jucundus nosse adventus, deinde, multis audientibus, Servilia, Te, tulla, Porcia, quærere, quid placeret. aderat etiam Favonius, ego, quod eram meditatus in via, suadere, ut uteretur Aristia curacione frumenti, nihil esse jam reliqui, quod ageremus, 16 nisi ut salvos esse. in eo etiam sibi resp. esse præsidium, quam orationem cum ingressus essem, Cassius intervenit. ego eadem illa repetivi, hoc loco, fortibus sane oculis, Cassius (17) Matrem spirare dices) se in Siciliam non iturum, egone, ut beneficium accepisse 18 in contumeliam? 19 quid ergo agis? inquam, at ille, in Achajam se iturum, quid tu, inquam, Brute? Romam, inquit, si tibi videtur. mihi verò minime, tutò enim non eris, quid si posse esse? placeretne? atque ut omnino; neque nunc, neque ex Prætura in provinciam ires? sed auctor non sum, ut te urbi committas, dicebam ea, quæ tibi profecto

1. Servius vero pacificator cum librariolo suo. Locum hunc valde obscurum, ejusque de veram scripturam esse in antiquis codicibus ait Vici- alii legunt, Servius vero pacificator, librariolum conjicit Florentina. noster- ped librariolum.
2. Ut quidque accidisset. Ita etiam Lamb. legit, vulgò, ut quidquid. Cæ-
3. Ut haque plures videnda. Bos ita emendavit, ex corrupta hæc Cras- scriptura, ut haque plures videnda. Vici. edidit, ut illa que plures videnda; sed corrupte ut ipse fateor, vulgata lectio: ut ille. Quæ plures videnda.
4. Ad cogitandum nobis de ea re. Ita Cras. Torn. debet aliquid de ad cogitandum nobis dare vulgata lectio, sed aliquid de ad cogitandum nobis da- dit est in vetere libro Vici.
5. Evendum. Evendum Vici. ex antiquo denario.
6. Locatorem. Reposuit ita ex Cras. Bos. Veteres libri & in his Tor. habent legatorem, unde quædam fecerunt relegatem, quibus assentia- tur Lamb. vulg. legatorem.
7. An melius sit, quam ad Eurotam sedere. Ex præscripto Cras. ita edidit Bos vulg. an melius sit, quam ad Eurotam sedere, sed Lamb. partem colam, quam de super vacancam & alienam delendam censet.
8. Nisi enim Lacedæmonem λαιχίαν. xoxiλο Lanuvium existimavi.) Κορνην Corporis partem, cui adita sunt pendenda. Ita ex conjectura dicit, & emendavit, & interponit Bos. Torn. hæc ita refert, nisi et

10. Ad consulendum. Vulg. ad consulendum.
11. O Brute. Hanc epistolam vulgata lectio superiori annectit.
12. Nec audent, nec jam possunt. Vici. ex quodam suis legit, nec audent, nec jam possunt.
13. Præstet. Vulgò Præstat.
14. De Decimi Græceique. Vici. olim emendaverat, de Decimo Græce- que, cum prius legeretur, de Decimo Græce in nostris vulg. de Decimo Græce.
15. Sed possum id negligere proficiens. Est e veteribus codicibus Vici. antea legebatur, sed possum id negligere proficiens.
16. Nisi ut salvos esse. Vici. libet, nisi salvos esse, Cavale ut salvos esse.
17. Matrem spirare dices. Vici. ita restituit, cum legeretur, matrem spirare dices.
18. In contumeliam. Ita Torn. & Cras. vulg. in contumeliam.
19. Quid ergo agis? Agos, libet Vici.

fecto in mentem veniunt, cur non esset tuto futurus. multo inde sermone querebantur, atque id quidem Cassius maximè, amissis occasiones; Decimumque graviter accusabat. ego negabam oportere prætèrita; assentiebar tamen. cumque ingressus essem dicere, quid oportuisset, nec verò quidquam novi, sed ea, quæ quotidie omnes; nec tamen illum locum attingere, quemquam prætèrea oportuisse tangi, sed Senatam vocare, populum ardentem studio vehementius incitare, totam suscipere Reip. exclamat, tua familiaris; hoc verò neminem umquam audiui. ego repressi sed & Cassius mihi videbatur iturus: (etenim Servilia pollicebatur se curaturam, ut illa frumenti curatio de S. C. tolleretur) & noster cito dejectus est de illo inani sermone, velle enim se dixerat. constituit igitur, ut ludi, absente se, fierent suo nomine. proficisci autem mihi in Asiam videbatur ab Antio velle. ne multa; nihil me in illo itinere, præter conscientiam, delectavit. non enim fuit committendum, ut ille ex Italia prius, quàm à me conventus esset, discederet. hoc decepto munere amoris atque officii, sequebatur, ut mecum ipse:

4 Η δὲ οὐδ' ἄδὲς σοι τὴ δυνάμει νῦν ἢ θεοπέπει; prorsus dissolutum offendi navigium, vel ponus dissipatum. nihil consilio, nihil ratione, nihil ordine. itaque et si ne antea quidem dubitavi, tamen nunc eo minus, evolare hinc; idque quamprimum, ubi

Nec Pelopidarum facta, neque famam audiam. Sed heus tu, ne forte sis nefcius, Dolabella me sibi legavit A. D. IV. Nonas April. id mihi heri vesperi nuntiatum est. votiva ne tibi quidem placebat. etenim erat abiurdum, & quæ, si scitisset Respub. vovissem; ea me, eversa illa, vota dissolvere; & habent, opinor, libera legationis definitum tempus lege Julia, nec facile addi potest ad id, quod ad Deos, genus legationis, ut, cum velis, introire, exire, liceat. quod nunc mihi additum est. bella est autem huius juris quinqueenni licentia. quamquam quid de quinqueennio cogitem? contrahi mihi negotium videtur, sed ἀλάσφημος mittamus.

CICERO ATTICO, S.

22 BENE mehercule de Buthoro, at ego Titonem ad Dolabellam cum litteris, quia iusseras, miseram, quid nocet? De nostris autem Anriatibus satis videbar planè scripisse, ut non dubitares, essent quæ otiosi futuri, usurique beneficio Antonii contumelioso. Cassius frumen-

tariam rem aspernabatur. eam Servilia sublaturam ex S. C. se esse dicebat. & noster verò, καὶ μάλ᾽ ὀνειδίζεις, in Asiam, postea quàm mihi est assensus tutò se Romæ esse non posse. ludos enim absens facere malebat. statim autem editurum, simul ac ludorum apparatus iis, qui curaturam essent, tradidisset. navigia colligebat. erat animus in cursu. in terea in eisdem locis erant futuri. Brutus quidem se ajebat Asturæ. L. quidem Antonius liberaliter litteris sine cura me esse jubet. habeo unum beneficium: alterum sortasse, & ni in Tusculanum venerit. ò negotia non ferenda! quæ feruntur tamen. 10 τὴ δ' αὐτίαν τὴ βεβήτων πὶς εἶχεν? Octaviano, ut perpexi, satis ingenii, satis animi: videbaturque erga nostros ἡρώας ita fore, ut nos vellemus, animatus. sed quid certi credendum sit, quid nomini, quid hereditati, quid κατηχήσῃ, magni consilii est. vitricus quidem nihil censebat; quem Asturæ vidimus, sed tamen alendus est; & ut nihil aliud, ab Antonio sijnungendum. Marcellus præclare, si præcipit nostro nostris: cui quidem ille deditus mihi videbatur. Panfæ autem & Hirtio non nimis credebatur, bona in dolo, 11 ἰὼν Διφμένη.

CICERO ATTICO, S.

VIII. KAL. duas à te accepi epistolas. respondebo igitur priori prius. Assentior tibi, ut nec duces simus, nec agmen cogamus; sa veamus tamen. Orationem tibi misi. ejus custodiendæ, & proferendæ arbitrium tuum, sed quando illum, 12 cum tu edendam putes? Inducias, quas scribis, non intelligo fieri posse. melior est ἀναπρωφαισις: qua me usurum arbitror. Quòd scribis, 13 legiones duas Brundisium venisse; vos omnia prius, scribes igitur, quidquid audieris. Varronis ἀφελόζων exspecto. Jam probo ἡγεκλέδοζον, præsertim cum tu tantopere delecterere. 14 sed, quale velis, velim scire. Quod ad te antea, atque adeo prius scripsi (sic enim mavis) ad scribendum tibi veredis certè 15 fecisti me acriorem ad tuum enim judicium, quod mihi erat notum, addidisti Pedeuci auctoritatem, magnam quidem apud me, & in primis gravem. enitar igitur, ne desideres aut industriam meam, aut diligentiam. Vectenium, ut scribis, & Faberium foveo. 16 Clodium nihil arbitror malitiosè: 17 quamquam, sed quid egert? De libertate retinenda, quæ certè nihil est dulcius, tibi assentior. 18 Itane Gallo Caninio? ò hominem nequam! quid enim dicam aliud? cautum Marcellum? me

1. Ego negabam oportere prætèrita: assentiebar tamen. cumque ingressus essem. Junius ex mss. duobus Palat legit, ea negabam oportere prætèrita veris assentiebar tamen: quamquam ingressus, &c.
2. Nec tamen illum locum attingere: quemquam prætèrea oportuisse tangi. Suncantiqui libri: à quibus abest dictio, tangi; unde venit in opinionem Manutio, diffinitione mutata sic esse legendum: nec tamen illum locum, attingere quemquam prætèrea oportuisse; sed Senatam vocare; populum, &c.
3. Vocare, incitare. Ita auctoribus Crustellino & Tornæi. scripsit Vossius, vulg. vocari, incitari; Vrinus verò, pro, sed Senatam vocari legit ex suo codice, scilicet Senatam vocari.
4. Η δὲ οὐδ' ἄδὲς. Iter hac susceptum cui tibi usui, nunc est, age dic, tu qui oraculum consulis.
5. Θεοπέπει. Vulg. θεοπέπει.
6. Quæ si fieri respublica vovissem. Victorius ex veteri codice in quo erat, bona si mea eversa, &c. legendum coniecerat, novissim ea me prius legebat, hinc non junctæ.
7. Nec facile addi potest ad id, quod ad Deos genus legationis. Hæc ita referrebat Crustellinus, nec facile addi potest, ad idque adeo genus legationis, unde correxit Vossius, ad id, quod ad Deos: vulgè, nec facile addi potest: idque adeo genus legationis, &c. Lamb non legendum videtur, nec facile addi potest, ad hoc genus legationis; dicitque libros mss. non habere, idque; adeo, autem corruptum esse pro ad hoc, vel, ad id; quod ultimum rectè habere mss. afferit Vrinus. Huius verò ex suis omnibus mss. legit, nec facile addi potest adeo genus legationis.
8. Noster verò καὶ μάλ᾽ ὀνειδίζεις. Et valde gravis. Ex antiquioribus sic legendum censuit Victorius, non ut prius, Noster ve-

rò Brutus in Asiam. Fulvius verò auctoribus veteribus libris, Noster verò Brutus καὶ ἄσπερον in Asiam.
9. Ni in Tusculanum venerit. Restituit Vossius ex fide Crustellini particulam, ni, pro qua in editionibus legebatur, si.
10. Τὴν δ' αὐτίαν τὴν βεβήτων πὶς εἶχεν? Horum culpam quis Brutorum sustinet? quis Brutorum hæc unum rerum auctor fuit? Legendum sine interrogatione dicit Lambinus.
11. Εἰ δὲ Διφμένη. Si permanserit. Vulg. ἰὼν Διφμένη.
12. Cum tu edendam putes. Victorius hoc est concipientis ex depravata suorum codicum scripturæ cum tendam putes.
13. Legiones duas. Hoc quoque Victorius emendavit. prius legebatur, legationes duas, quæ ultima vox deest in vulgatis.
14. Sed, quale velis, velim scire. Quod ad te antea, atque adeo prius scripsi (sic enim mavis) ad scribendum tibi veredis certè fecisti me acriorem. Ad tuum enim judicium. Pro, verè dicitur, reposuit Vossius, veredis certè: ceterum aliter distinguit Lambinus, sed quale velis, velim scire: quid ad te antea atque adeo prius scripsi. Sic enim mavis, ad scribendum tibi, verè dicitur. fecisti me acriorem ad tuum judicium.
15. Fecisti me. Vulg. certè fecisti me.
16. Clodium nihil arbitror. Vulg. Clodium.
17. Quamquam, sed quid egert? Itane emendavit ex mss. Victorius, pro, quamquam scilicet quidem, egert: ut antea legebatur; quod tamen retinet Junius ex duobus mss. Palat. vulg. quamquam si quid egert.
18. Itane Gallo Caninio? ò hominem. Cùm Lambini mss. haberent Gallo animo, v. sa est ipsi probabilis Corradi conjectura, Gallo Caninio: quamquam idem addidit alteram, Gallus. Ceterum aliter legit & distinguit vulgus, Itane? Gallo animo hominem, &c.

sic, sed non tamen cautiſſimum. Longiori epistola ſuperiorique respondi nunc breviori propiorique. quid respondeam, nisi eam fuisse dulcissimam? Res Hispanienses valde bonæ, modo Babilium incolumem videam, subsidium nostræ senectutis. De Aniano item, quod me valde observat Vileilia. sed hæc quidem humana. De Bruto te nihil scire dicis: sed Selicia venisse M. Scaptium: eumque non qua pompa, ad se tamen clam venturum, sciturumque me omnia: quæ ego statim. 2. interea narraſſe eadem Baſi ſervum venisse, qui nuntiaret, legiones Alexandrinas in armis esse, Baſium arceſſi, Caſſium exſpectari. quid quæris? videtur Reſp. jus ſuum; recepturam. ſed ne quid ante, noſtri horum exortationem in laurocinio, & amenciam. Dolabella, vir optimus, eſſi, cum ſcribebam, ſecunda menſa appoſita, venisse eum ad Bojas audiebam; tamen ad me ex Formiano ſcripſit (quas litteras, cum è balinco exiſſem, accepi) ſeſe de attributione omnia ſumma feciſſe: Veſtrem accuſat; tricator ſcilicet, ut homo talis, ſed ſit totum negotium ſectium noſtrum luſcepisse, optimorum quidem illum virum, noſtrique amantiſſimum. quæro autem quid tandem ſectius in hac te facere poſſit, quod non a quivis noſtrum ſed, ſi quid præter ſpem eſſit, facies ut ſciam. ſin eſt, ut arbitror, negotium perditum, ſcribes tamen; neque iſta res commovebit. 2. Nos hic φιλοſοφείμαζον (quid enim aliud?) & πείραξεν & κερήκον. Magnificè explicamus, προς Φανείδουque Ciceroni, qua de te enim potius pater ſilio? deinde alia, quid quæris? extabit opera peregrinationis hujuſ. Varonem hodie, aut cras venturum putabant ego autem in Pompejanum properabam; non quo hoc loco quidquam pulchrius; ſed interpellatores illic minus moleſti, ſed perſcribi quæſo, quæ cauſa ſit Myrtilo (poenas quidem illum pependiſſe audivi) & latine patet, unde corruptus. Hæc cum ſcriberem, tantum quod exiſtimabam ad te orationem eſſe perlatam, hui, quam timeo, quid exiſtims. eſſi quid ad me, quæ non ſit foras proditura, niſi Rep. recuperata? de quo quid ſperem, non audeo ſcribere.

CICERO ATTICO, S.

14 VIKAL accepi à Dolabella litteras, quarum exemplum tibi miſi: in quibus erat, omnia ſe feciſſe, quæ tu velles, ſtatim ei reſcripſi, & multis verbis gratias egi. ſed tamen, ne miraretur, cur idem iterum facerem, hoc cauſa ſum, quod ex te ipſo coram antea nihil potuiſſem cognoscere. ſed quid multa? litteras hoc exemplo dedi.

CICERO DOLABELLÆ COS. SUO.

Antea cum per litteras Attici noſtri de tuâ ſumma liberalitate, ſummam, erga ſe, beneficio certior factus eſſem; cumque tu ipſe etiam ad me ſcripſiſſes, te feciſſe ea, qua nos voluiſſemus: ego tibi gratias per litteras in verbis, ut inſolli gerer, nihil te mihi gratius facere potuiſſe, poſtea vero quam ipſe Atticus ad me venit in Tuſcu-

lanum hujuſ. uniuſ rei cauſa, tibi ut apud me gratias ageret, & me tuam eximiam quandam & admirabilem in cauſa Buthrotia voluntatem, & ſingularem erga ſe amorem perſpexiſſe, teneri non potui, quin tibi apertius illud idem hu litteris declararem, ex omnibus enim, mi Dolabella, ſtudiu in me, & officiis, que ſumma ſunt, hoc ſcito mihi & ampliſſimum humana, & gratiſſimum eſſe, quod perſeceris, ut Atticus intelligeret, quantum egote, & quam tu me amares, quod reliquum eſt, Buthrotiam & cauſam, & civitatem, quæpiquam à te conſtituta eſt (BENE FICIA autem noſtra tuæ ſolemus) tamen velim receptam in ſidem tuam, à meque etiam tibi commendatam, auſtoritate, & 8 auxilio tuo in ſtam velu eſſe ſatu erit in perpetuum Buthrotiu præſidi, magnæque cura, & ſollicitudine Atticum, & me liberari; ſi hoc honori mei cauſa ſuſcepſeris, ut eos ſemper à te deſenſes velu quod tu facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

His litteris ſcriptis, me ad πυνθίξεις dedi: quæ quidem, veteror, ne g miniata caſula tua pluribus locis notandæ ſint: ita ſum μετρηθη, & magnis cogitationibus impeditus.

CICERO ATTICO, S.

10 ANTONIO male ſit, ſiquidem Buthrotiis morbus leſtus eſt. Ego teſtimonium compoſui: quod cum voles, obligabis. Tu nummos Arpinatum, ſi L. Fadius Aedilis petet, vel omnes reddito, ego ad te alia epistola ſcripſi de H S CX, quæ Statio curarentur. ſi ergo petet Fadius, ei vſlo reddi; præter Fadium, nemini, apud me item puto deſiſſum id ſcripſi ad Eretum, ut redderet. Regiam odi, me jure facere ſcit. ſponſor promiſſarum ejus Ammonius; 10 quæ quidem erant φιλόλοζα, & dignitatis meæ; ut vel in concione dicere auderem. Saram autem præterquam quod nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem. ſemel eum omnino domi meæ vidi. cum φιλοφρόνως ex eo quærerem, quid opus eſſet; Atticum ſe dixit quætere. ſuperbiam autem ipſius reginz, cum eſſet trans Tiberim in hortis, commemorare line magno dolore non poſſum, nihil igitur cum iſtis: nec tam animum me, 12 quam vix ſtomachum habere arbitrantur. Profectionem meam, ut video, Erotis diſpenſatio impedit. nam cum ex reliquis, quæ Nonis April. fecit, abundare debeam; cogor mutuari: quodque ex iſtis fruſtuofis rebus receptum eſt, id ego ad illud fanum ſepoſitum putabam. ſed hæc Tironi mandavi, quem ob eam cauſam Romam miſi. te nolui impeditum impedire. Cicero noſter quo modeſtior eſt, eo me magis commovet. ad me enim de hac te nihil ſcripſit, ad quem nimirum potiſſimum debuit. ſcripſit hoc autem ad Tironem, ſibi poſt KAL. April. (ſic enim annuum tempus conſici) mihi datum eſſe: tibi pro tua natura ſemper placuiſſe, teque exiſtimaſſe id etiam ad dignitatem meam pertinere, cum

1. Sed Sel cia venisse M. Scaptium.) Antiquioris opo ſe repoſuit Vicoſius pro, Seliciam, quod legebatur. Manucio forte legendum videtur ſervilia, quod ex m. aſſer. e Vſuius; magna cordis animi aberratione; ut quidem v. datur Cl. Dauſquejo: qui reſtitutionem faciendam arbitratu ex libro y ad Aric. Epist. 21. Sed & Clicia, ubi & negotiatuſ eſt Scaptius, & hænebrem arcem ex ea v. datur ep. ſola factiſſe ex qua negotiatio illud eſt lib. vi. Epist. l. Salaminiſi perueniam dicit M. Scapri. Si conſjectura illa non ulquequaque placet, ſcribo, ſed Selencia: quia ex urbe d. ſceſſerat Scaptius, præfectura forte aliqua perfunctus, poſt M. Tulli. ex Aſia reſtutionem. nam cum Cicero Scaptio, præfecturam recuſaret. Naxari, iquit, me cuiquam negotiati datur, à ſucceſſore Tulliporu. hoc aut ſimile officium impetraſſe.

2. Interca narraſſe eadem Baſi ſervum veniſſe.] Robus ex Cruſell. ſcripſit narraſſe; vulg. interca narraſſe eadem. Baſi ſervum, etc.

3. Recepturam.] Vulg. recuperativa.

4. Quivis noſtrum.] Vulg. quivis noſtrum.

5. Nisi hic φιλοσοφείμαζον.) Vſa. ex mſ. legie. φιλοσοφείμαζον, ut participium ſis non verbum.

6. Ut tuam eximiam quandam.] Vulg. eum eximiam quandam.

7. Quam tu me.] Vulg. quam tu me.

8. Auxilio tuo in ſtam vſlo eſſe.] Telloſus, pro, tuam; reſtituit Vſc.

9. Minutate cerula tua.] Leonici liber habet, ut nimia ἀποφροῖς ſua.

10. L. Anonio.] Hæc epistola unam com ſuperiore conſluit in vulgatis edit. onibus.

11. Quæ quidem erant φιλόλοζα.] Vulg. quæ quidem premiſſorum ejus erant φιλόλοζα.

12. Quam vix ſtomachum.] Non improbat Boſtus receptam lectionem, quam Boſtium non habere arbitratuſ eſt. ſed à veter. bus libris abſt. particula, non, quæque loco ante v. cum ſtomachum, legitur, vix, at edidit.

cum non modò liberaliter à nobis, sed etiam ornate cumulateque tractari. quare velim cures (nec tibi essem molestus, si per alium hoc agere possem) ut permittetur Athenas, quod sit in annum sumtum, et scilicet Eros numerabit. ejus rei causa Tironem misi. curabis igitur, & ad me, si quid tibi de eo videbitur, scribes.

CICERO ATTICO, S.

16 TANDEM à Ciceroe tabellarius: & mehercule litteræ aliquam signatæret. itemque ceteri præclara scribunt Leonidas tamen retinet suum illud ADVC summis verò laudibus 3 Herodes, quid quæris? vel verba mihi dari facile patior in hoc, meque libenter præbeo credulum. Tu, velim, si quid tibi est 4 à Statio scriptum, quod pertineat ad me, certiore me facias. 5 Natio tibi; hæc loca venusta sunt, abdita certe: & si quid scribere velis, ab arbitris libera. sed nescio quo modo 6 φιλῶ, itaque me referunt pedes in Tusculanum. & tamen hæc 6 ῥωπυροφία ripulæ videtur habitura celerem satietatem. equidem etiam pluvias metuo, si prognostica nostra vera sunt. rana enim 7 ῥυτορέυει. Tu, quæso, fac sciam ubi Brutum nostrum, & quo die videre possim.

CICERO ATTICO, S.

7 D UAS accepi 8 postridie Idus, alteram eo die datam, alteram Idibus. prius igitur superiori. De Bruto, cum scies. De Consulum sibi timore cognoveram. Sica enim 9 φιλοφροσύνη ille quidem, sed tumultuosius ad me etiam illam suspicionem pertulit. 9 quid tu autem? τὴν ῥῥυδδῶρα? nullum enim verbum à 10 Siregio. non placet. De Pletorio vicino tuo permolestè tuli, quemquam prius audisse, quàm me. De Syro prudenter. L. Antonium per M. fratrem, ut arbitrator, facillimè deterrebis. 11 Antroni vetui; sed nondum acceperas litteras 12 nec cuiquam, nisi L. Fadio Aedili. aliter enim nec cautè, nec jure fieri potest. 13 Quod scribis tibi deesse 14 n. s. c. quæ Cicero curata sint; velim à Erote quæras, ubi sit merces insularum. Arabioni de Sicio nihil irascor ego de itinere;

14 nisi explicato A, nihil cogito. quod idem tibi videri puto. Habe ad superiorem. nunc audi ad alteram. Tu verò facis, ut omnia quod Servilia 15 non dees, id est Bruto. De regina gaudeo te non laborare, certe etiam tibi probati. Erotis rationes & ex Tironem cognovi, & vocavi ipsam. Gratissimum, quod polliceris, Cicero nihil de futurum: de quo mirabilia Messallæque, Lanuvio ratiens ab illis, venit ad me: & mehercule ipsius littera sic & φιλοφροσύνη, & 16 ῥωπυροφία scriptæ, 17 ut eis vel in acrostichis eadem legere; quo magis illi indulgendum puto. De Buciliano Sestium puto non molestè ferre. Ego, si Tiro ad me, cogito in Tusculanum. Tu verò, quidquid erit, quod me scire par sit, statim.

CICERO ATTICO, S.

18 X VII. KAL. etsi satis videbar scripsisse ad te, quid mihi opus sit, & quid te facere vellem, si tibi commodum esset: tamen, cum profectus essem, 19 & in ea cura vigilarem, Tironem statui ad te esse mittendum, ut his negotiis, quæ agerentur, interesset; atque etiam scripsi ad Dolabellam, me, si ei videretur, velle proficisci: perique ab eo 20 de mulis vecturæ itineris, & vehis, quoniam intelligo te dissentissimum esse quæ de Buthrotiis, quæ de Bruto; cujus etiam ludorum 21 scorsum curam, etiam administrationem suspicor ex magna parte 22 ad te pertinere; ut ergo in ejusmodi re, tribues nobis paulum operæ. nec enim multum opus est. mihi res ad eam dem, & eam quidem propinquam, spectare videtur. vides homines; vides arma: profus non mihi videor esse tutus. sin tu aliter sentis, velim ad me scribas. domi enim manere, si rectè possum, multo malo.

CICERO ATTICO, S.

Q UIDNAM est, quod audendum amplius de Buthro- 19 quis? stetit enim te frustra scribis. quid autem se refer Brutus; doleo mehercule te tam esse derentum: quod decem hominibus 23 referendum acceptum. 24 est illud quidem 25 ἔργωδες, sed ἀνοστῆ, mihi quæ gratissimum. De armis, nihil vidi apertius. fugiamus igitur: 26 at, ut ais, coram.

X. Περὶ τῶν ῥῥυδδῶρα. Expressio veteris sermonis squalore. Vulg. πρῶτον ῥῥυδδῶρα. 1. Quod ipsum ῥῥυδδῶρα aliquam.] Progressum in litteris. Ex antiquis codicibus sic emendavit Victorius, quod etiam Germani adnotant. pro eo legebatur antea, quod ipsum perspicaciam al. quam, &c. 2. Herodes.] Vulg. Erotes. 3. A Statio scriptum.] Publica lectio, si quid tibi est à Statio scriptum. Vetus Crusellii in quam se, ut ait Bosius, si quid tibi est à Statio scriptum sicque invenit in albero. Variante Lips. 19. d. c. 9. 4. Natio tibi.] Videtur Manutius initium epistolæ veteri Junio, ex mss. 5. ῥωπυροφία.] Descriptio pictura cum virgolorum & plantarum ibi virentium representatione. Pro ῥωπυροφία, Victorius ex mss. substituit ῥωπυροφία. 6. Dnas accepi.] Vulg. duas epistulas accepi. 7. Postridie Idus.] Vulg. postridie Iduum. 8. Quid tu autem τὴν ῥῥυδδῶρα?] Proverbum hoc ita explicari potest ex scriptis Platonis: τὴν ῥῥυδδῶρα ῥῥυδδῶρα ῥῥυδδῶρα. Quæ dantur, necesse est accipere. Ita restituit Victorius manentis Latine scripto mutato in τὴν ῥῥυδδῶρα, & adhuc rā interrogacione post ῥῥυδδῶρα. 9. A Siregio.] Vulg. à Siregio, quod ratione ductus retinet Junius. 10. Antonium per M. fratrem.] Ex Cruselliano ita legit Bosius, ad quam lectionem proxime accedit hæc codicis Tornæianus, Antroni vel vi. Antiquus ber Cavalcantis. Adhuc videtur. Besartionis. Adhuc videtur. Junius ex mss. duobus Palatinis legit, Ave 111. N. u. septem. nondum acceptum. 11. Nec tu quamvis L. Fadio Aedili.] Fulvius refert in mss. leg. nec unquam dedisti L. Fadio Aedili. 12. Quæ scribis tibi deesse n. s. c. & quæ Cicero.] Codex Tornæianus pro deesse habet de se: unde dubius conjicit Lambinus, debet; Junius vero ex mss. Palatinis quibus est, Di. Sero conjic. deesse te; & ita totum legit; Quod scribis tibi deesse te. L. L. C. quæ Cicero, &c. 13. Nisi explicato A.] Pætarche Bosius vitiose scribit, A, pro Δ; &

hac nota, Δ, ἀλλοτριον, hoc est ad alienum significari. sed sâmen contra mss. mutare non est ausus. priorem lectionem retinet Junius. 14. Non dees.] Vulg. non dees. Junius ex duobus Palat. legit, quod Serviliam deest & Bruto. 15. E ῥωπυροφία scripta.] Studiosè expressâ veterum loquendi forma. Vulg. ῥωπυροφία. 16. Ut eis vel in acrostichis.] Hæc reposuit Victorius ex mss. pro eo quod antea legebatur, ut eis vel in acrostichis sit audiam, &c. 17. XVII. KAL.] Præter hæc duo vocabula quæ superiori epistolæ agglutinantur, tertium superaddit in vulgata editione, nempe ab hoc sed id Lambino suspectum est; nec comparat in codice Tornæiano. 18. Et in cura vigilarem.] Tornæianus, ut excusi & mss. serè omnes & in cura vigilarem. Crusellinus, & in ea cura vigilarem; unde reposuit Bosius, & in ea cura vigilarem, quæ in emendatione convenit cum Iusto Lipsio, sic conjicientes libro IV. Antiq. Lect. e. 19. Victorius Bezaoldi conjecturam sequutus legebat, & in cura navigarem. 19. De mulis vecturæ itineris & vehis.] quæ am intelligo.] Bosius ex Crusellino vulgatam lectionem depravatam sic emendavit. ea autem ratio est, de mulis vecturæ itineris, ut & in ea, cum intelligo. Tornæianus habet, de mulis vecturæ itineris, ut & in ea, & ita Memmiani; nisi quod habent, & in ea, pro, & in ea; vox autem, itineris, in nullo reperitur, Lambino velles qui hanc offerre tentatam hujus loci emendationem, peritque ad id de mulis & vecturæ, utrumque junctis; vulgatam lectionem retinet Junius, ex ea quæ cum Bosio legit, quoniam, pro, cum. 20. Scorsum curam.] Pro, suam quod abundate arbitratur Manutius, reposita ex fide Crusellini Bosius, scorsum. 21. Ad te pertinere.] Sic vulgati libri, nec aliter Crusellinus. verum in Tornæiano est, ad te vitæ. 22. Referendum acceptum.] Vulg. referendum est acceptum. 23. Est illud quidem ἔργωδες sed ἀνοστῆ.] In Crusellino erat, ἄνοστῆ, unde jud. cavet Bosius certam esse conjecturam Erici Stephani clegendum existimant, ἀνοστῆ. 24. E ἔργωδες ἀνοστῆ.] Laboriosius sed quod periculi possit. 25. ἄνοστῆ.] Vulg. ῥωπυροφία.

coram. Theophanes quid velit, nescio, scripserat enim ad me; cui rescripti, ut potui, mihi autem scribit, venire ad me se velle, ut & de suis rebus, & quaedam, quae ad me pertinerent, tuas litteras expecto. vide quae scribo, ne quid temere fiat. Statius scripsit ad me, locutum tecum esse Q. Cicéronem valde asseveranter, se hanc ferre non posse: cer eum sibi esse ad Brutum, & Cassium transire. hoc enim vero nunc discere habeo: hoc ego, quid sit, interpretari non possum potest aliquid iratus Antonio: potest gloriam novam quætere: potest totum esse *ἡδύτατος*: & nimirum ita est, sed tamen & ego vereor, & pater conturbatus est. scire enim, quae ille de hoc: mecum quidem *ἡδύτατος* olim, plane, quid velit, nescio. A Dolabella mandata habebis, quae mihi videbuntur, id est nihil. Dic mihi, C. Antonium voluitne fieri Septemviri? fuit certe dignus. De Menedemo est, ut scribis, facies omnia mihi nota.

CICERO ATTICO, S.

Egratias Vesteno: nihil enim potuit humanius. Dolabellæ mandata sint quælibet; mihi aliquid vel quod Nicæ nuntiem, quis enim hæc, 4 ut scribis, *ὅτι καὶ* nunc dubitare quemquam prudentem, quin meus *discessus* desperationis sit, non legationis? Quod ais, extrema quaedam jam homines de Rep. loqui, & eos quidem viros bonos; ego quo die audiui illum tyrannum in concione *clarissimum virum* appellari, subdiffidere cœpi, postea vero quam tecum Lanuvii vidi nostros tantum spei habere ad vivendum, quantum accepissent ab Antonio, desperavi. itaque, mi Attice, fortiter hoc velim accipias, ut ego scribo, genus illud interitus, 5 qua causa, ac quorsus est, fœdum duces, & quasi denuntiatum nobis ab Antonio, ex hac & naxa exire constitui, non ad fugam, sed ad spem *morii meliora*, hæc omnis culpa Bruti. Pompejum Carthæja receptum scribis: jam igitur contra hunc exercitum, utra ergo castra? media enim tollit Antonius, illa infirma, hæc nefaria, properemus igitur, sed juva me consilio, Brunditione, an Futeolis. Brutus quidem subito: sed sapienter *παρὰ τὴν* quando enim illum? sed *humana ferenda*, tu ipse eum videre non potes, dii illi mortuo, qui unquam Buthrotum, 7 sed *ἀστὴ* missa, videamus, quæ agenda sint. Rationes Erotis, etsi ipsum nondum vidi, tamen & ex litteris ejus, & ex eo, quod Tiro cognovit, propemodum cognitæ habeo, versuram scribis esse faciendam mensium quinque; id est ad Kal. Novemb. κ-s cc: in eam diem cadere nummos, qui à Quinto debentur, velim igitur, quoniam Tiro negat tibi placere, me ejus rei causa Romam venire; si te ea res nihil offendet, videas, unde nummi sint; mihi feras expensum, hoc video in præsentia opus esse, reliqua diligentius ex hoc ipso exquiram; in his, de mercedibus dotalium prædiorum: quæ si fideliter Ciceroni curabuntur, quamquam volo laxius, tamen ei propemodum nihil deerit, equidem video mihi quoque opus esse viaticum, sed id ex prædii, ut cadet, ita solvetur: mihi autem opus est univerto quidem, etsi mihi videtur iste, qui *umbra timet*,

ad eadem spectare; tamen, nisi explicata solutione, non sum discessurus, sine autem & extricata, necne, tecum cognoscam. Hanc putavi me manu scribendam: itaque feci. De Fadio, ut scribis; utique alii nemini, rescribas velim hodie.

CICERO ATTICO, S.

Narro tibi; Q. pater exultat lætitiæ, scripsit enim filius, se idcirco profugere ad Brutum voluisse, quod, cum sibi negotium daret Antonius, ut eum dictatorem efficeret, præsidium occuparet, id recusasset: recusasse autem se, ne patris animum offenderet: ex eo sibi illum hostem, tum me, inquit, collegi, verens, ne quid mihi ille iratus tibi noceret, itaque eum placavi, & quidem cœco certa; reliqua in spe, scribit autem Statius, illum cum patre habitare velle, hoc verò mirum: & id gaudet, 9 eequem tu illo certiore nebulonem? *ἡδύτατος* vestram de te Cæni deliberationis probo, nihil eram suspicatus de tabulis: *ἀκρίβειος* testitutum arbitrabar. Quæ differens, ut mecum coram; expectabo. Tabellarios, quoad voles, tenebis, es enim occupatus. Quod ad Xenonem, probè. Quod scribo, cum absolvero, Quinto scripsisti, te ad eum litteras: nemo attulerat. Tiro negat jam tibi placere Brundisium, & quidem dicere aliquid de militibus at ego jam destinaram, Hydruntem quidem, movebant me tuæ quinque horæ, hic autem quantum *ἡδύτατος*; sed videbimus, 10 Nullas à te xi. Kal. quippe: quid enim jam novi? cùm primum igitur poteris, venies, ego propero, ne ante Sextus; quem ad ventare ajunt.

CICERO ATTICO, S.

Gratulator nobis Q. filium exiisse, molestus non 2 gerit, Panam bene loqui credo, semper enim conjunctum esse cum Hirtio scio, amicissimum Bruto & Cassio puro, si expediet, sed quando illos videbit? inimicum Antonio: quando, aut cur? quousque ludemur? Ego autem scripsi Sextum advenare, non quo jam adisset, sed quia certè id ageret, ab armis que nullus discederet, certè, si pergit, bellum paratum est. 11 hic autem noster Cythereus, nisi vi-torem, *naminem videturum*, quid ad hæc Panis? 12 utro erit, si bellum erit? quod videatur fore; sed & hæc, & alia coram: hodie quidem, ut scribis; aut eras.

CICERO ATTICO, S.

Mirifica torquor, sine dolore tamen: sed permulta, 3 mihi de nostro itinere in utramque partem occurrunt, quousque inquires, quoad erit integrum: erit autem usque dum ad navem. Panis si rescriperit, & meam tibi, & illius epistolam mittam, solum expectabam; cui *ἡδύτατος* composuim, si quid novi. Ego littera, nisi ad Brutum: cujus de itinere etiam ex te velim, si quid scies, cognoscere.

CICE-

1. De hoc: mecum quidem *ἡδύτατος* (slim.) Vulg. De hoc mecum, quoadam *ἡδύτατος*, nullum.

2. Egratias. U. n. s. p. d.) Verba hæc superiori epistolæ annectit vulgata editio.

3. *ἡδύτατος* aliquid.) Sic uno consensu omnes mss. Palat. referente Junio, vulg. modo aliquid.

4. Ut scribis *ὅτι καὶ*?) Frohst, in cassum. Tornæsius, *quærens*: Crusellinus, *enim*: unde reposuit Bosius *ὅτι καὶ*; vulgò, *ante, ut ante, etc.* quæ est Victorii emendatio. Junius ex mss. leg. t, ut scribis, *ante*: Lambinus, ut scribis, *ante me.*

5. Quæ causa ac quorsus in fœdum? Vulg. quæ causa ac, sedum, etc. Ceterum ut legatur, *causam*, postulare sententiam ait Manutius, Junius ex mss. Palatinis, *Genus illud interitus qua causa ac suo est*

6. Naxa) Vulg. nassa.

7. Sed *ἀστὴ* missa, videamus qua agenda sint.) Vulg. sed *ἀστὴ* missa videamus, qua agenda sint.

8. *ἀκρίβειος*.) Libri vulgati excitata. Bosius & Crusellino, *excitata*; Memmiani cod. ces. habent *explicita*, ut legendum conjecerat Manutius.

9. *ἡδύτατος* illi.) Bosius, *equum*, scripsit ut erat in Crusellino & Tornæsius vulg. quem in illa.

10. *Nullas* etc. Totam hanc periodum usque ad finem, sequenti epistolæ ac. exiit vulgata editio.

11. *Hic autem noster Cythereus*.) Ita legit Junius; Victorius refert suum, *co. diem habere, Cythereus*.

12. *Videatur* si bellum erit.) Apertior Manutii sententia si legatur, cum *videatur*, cur advenatur Fulvius, cum veteri libro.

CICERO ATTICO, S.

1 TABELLARIVS, 2 quem ad Brutum miseram, ex itinere rediit VII. KAL. ei Servilia dixit, eo die 3 Brutum H. IIII. profectum. sane dolui meas litteras reditas non esse. Silius ad me non venerat. causam composui. eum libellum tibi misi. te quo die expectem, velim scire.

CICERO ATTICO, S.

25 DE meo itinere varix sententia. multi enim ad me. sed tu incumbe quaso in eam curam. magna res est. an probas, si ad Kal. Jan. cogitamus? meus animus est æquus, sic tamen, 4 ut si nihil offensionis sit: 5 & tu etiam scite, 6 quo die olim piactum; mysteria scilicet. 7 ut ut sit res. casus consilium nostri itineris iudicabit. dubitemus igitur. 8 est enim hiberna navigatio odiosa; eoque ex te quæsieram mysteriorum diem. Brutum, ut scribis, visum iri à me puto. ego hinc volo prid. KAL.

CICERO ATTICO, S.

26 DE Quinti negotio video a te omnia facta. ille tamen dolet, dubitans, utrum morem gerat Leptæ, an fidem 9 infirmet Silio. Inaudiui L. Pisonem velle exire legatum. Vnde despectus S. C. velim scire, quid sit. Tabellarius ille, qui m. lib. dixeram à me ad Brutum esse misum in Anagninum ad me venit eà nocte. quæ proxima ante Kal. fuit; litterasq; ad me attulit: in quibus unum alterum 10 lumina sua prudentia. 11 idem illud, ut spectem ludos suos. rescripti scilicet, primum me iam profectum, ut non integrum sit; dein, deo p. b. c. sic me. qui Romanum omnino post hæc armis non accesserim, neque id tam periculum mei causa fecerim quàm dignitatis, subitò ad ludos venire mali enim tempore ludos t. cere illi honestum est, 12 cui necesse sit, spectare mihi ut non est necesse, 13 sic ne honestum quidem est equidem illos celebrari, & esse quàm gravissimos mirabiliter cupio: idque ita futurum esse confido: & tecum ago, ut iam ab ipsa commissione ad me,

quemadmodum accipiantur; deinde omnino reliquorum dies singulos persequare. sed de ludis hætenus. Reliqua pars 14 epistolæ est illa quidem in utramque partem: sed tamen nonnullos interdum jacit igniculos viriles: quod quale tibi videretur, ut posses interpretari, nisi ad te exemplum epistolæ. quamquam mihi tabellarius noster dixerat, tibi quoque se attulisse litteras à Bruto, 15 easque ad te à Tusculano esse delatas. Ego itinera sic composueram, ut Nonis Quint. Puteolis essem. valde enim festino; ita tamen, ut, quantum homo possit, quàm cautissimè navigem. M. Ælium cura liberabis 16 is me paucos specus in extremo fundo, & eos quidem subteraneos, servitium 17 à puteali quid habituros; id me iam jam nolle, neque mihi quidquam esse tant; sed, ut mihi dicebas, quàm lenissimè; potius ut cura liberetur, quàm ut me succellere aliquid suspicetur. Idem 18 de illo Tulliano capite liberè cum Cascellio loquere. parva res est: sed tu bene attendisti: nimis callidè agebatur, ego autem, si mihi impoluisset aliquid, quod pæne fecit, nisi tua malitia astutis, animo iniquo tullissem. itaque; 19 ut ut erit, rem impediri malo. 20 Octavam partem tuli luminarium in adium. Ne memneris cui Cærellia. Videris mancipio dare ad eam summam, quæ sub præcone fuit maxima; id opinor esse cccclxxx. Novi si quid erit, atque etiam si quid prospicies, quod futurum putes, scribas ad me quàm sæpissimè velim. Varroni, quemadmodum tibi mandavi, meminera exulare tarditatem litterarum mearum. 21 Mundus is. Tu M. Ennius quid egerit de testamento (curiosus enim) facias me velim certiores. Ex Arpinati, VI. NON.

CICERO ATTICO, S.

GAVDIO id te mihi suadere. quod ego mea sponte pridie feceram. nam cum ad te vi. Nonis darem, eidem tabellario dedi etiam ad Sestium, scriptas meo Phlogopogis. ille

1. Tabellarius.) In vulgata editioe hæc unam cum superiore confisusit epistolam.
2. Quem ad Brutum.) Sic Victorius & mss. codicibus, vulg. quem ad eum.
3. Brutum H. IIII. profectum.) Tornæianus, ANIS unde Lambinus sequitur Corradi conjecturam probante Malaspina legebat, H. II. sed liquidè exaratum erat in Crustellino H. IIII hoc est, hoc a quatuordecim lectioe in referre quoque videat Tornæi. si prop. ut & Atretilius eius scripturam spectes: Vitulus refert in lib. m. esse, huc, ut fortasse, Egi legendum sit; quod & viderat Victorius; sed postea, perspicue in mss. Palat. duobus scriptum probavit Iunius: vulg. Brutum Putealis profectum.
4. Ut si nihil off. sponis.) Ut, Færnus debebat.
5. Eius etiam scire.) Scripsit Bosius auctore Crustellino, & tu etiam scire, vulg. & tuus etiam scribis.
6. Quod e olim piactum.) Ex perturbata huius loci scriptura quidam mysteria nescio quæ Olympica commentu sunt, quæ nonquam fando audita fuerunt: germanam autem huius loci lectionem Bosius ex Crustellino restituit vulg. quæ d. Olympia xxxix quæ mysteria scilicet. Verius arbitratur commode restitui posse hoc modo. & tu etiam scribis quæ die Olympias quæ mysteria scilicet ut iustam in veteri quodam libro scriptum est. atque etiam scire quæ die Olympia
7. Ut si scire.) Rectè Crustellinus, ut ut sit res, vulg. ut tu scire, quod eortruptum videtur Manutius, ut tu scribis, legendum conjiciebat.
8. Si enim h. h. na.) Diostila vocabula, ut enim, quæ defuncti in vulg. ex Tornæiano & Crustellino restitit Bosius.
9. Infirmum Silio Inaudiui L. Pisonem velle exire legatum.) Vnde despectus S. C. & Corradus ex mss. in quibus erat, silio inaudiabili, legendum putabat silio inaudiabili. ut i, inaudiabili.
10. Summa sua pudentia.) Suis, pro, sua, quod prius legebatur ex vet. mss. emendat: V. Ctorius
11. Idem illud, ut spectem.) Idem illud, deest in vulgatis.
12. Cui necesse est spectare mihi ut non est.) Vulg. necesse est spectare mihi ut non est. Petrus Faber l. b. i. Semestrium cap. 23. emendat, Lude spectare e. h. na. sponis, cui necesse est spectare.

12. Sic ne honestum quidem est.) Sic edendum curavit Lambinus ex mss. cum vulgati omnes habeant, sic nec honestum est.
13. Epistola ut illa quidem in utramque partem.) Hic integros sunt, Tornæianus & Crustellinus, quos legit Bosius quàm excusis: ita enim hæc referunt, reliqua pars epistolæ est illa quidem in utramque partem, sed tamen nonnullis, & vulgati sic, reliqua pars epistolæ, ita namque in utramque sed tamen, &c.
14. Eaque ad te à Tuse.) Vulg. easque à Tuse.
15. Is me paucos specus.) Vulg. cura libera. ei sine paucos specus; quæ est Victorii emendatio, cum prius legeretur, M. Ælium cura libera via me paucos spe. &c. Sed Bosius veram lectionem sequutus, quæ est Crustellino expressit, edebat M. Ælium cura libera: ita me paucos specus, &c. quod tamen prius viderat Corradus & Lambinus.
16. A puteali quid habiturus.) In Tornæiano erat, apud tale: in Crustellino, apud tale: scripsit Bosius à puteali; vulg. apud Taltina.
17. De illi Tull. ano.) Crustellinus eodex, idem de illi Tull. ano cupido liberè cum Cascellio loquere; 20 respondendum putavit Bosius, Idem de illi Tull. ano capite liberè cum Cascellio loquere, vulg. Tullianus, capite liberè cum Cascellio, &c.
18. Ut ut erit.) Vulg. ut erit.
19. Octavam partem.) Exemplum hoc est scripturæ Crustellinæ, Octavam partem tuli luminarium in adium asstia: vocem asstia mendosam putavit Bosius & mutandam in asstia, cetera rectè. Fulvius in libro viri doctissimi viat hunc locum ita in margine emendatum; Octavam partem Tullianarum ad um abst. abere in m. nera. Lamb. Octavam partem Tullianarum ad um abst. abere in m. nera. & refer. que hanc Corradi lectionem, Octavam partem tuli luminarium adium ad. veru in m. nera. & Iunius ex mss. Palat. sic oportere legi asstia, Octavam partem tuli luminarium in adium asstia: vulg. Octavam partem Tullianarum in adium asstia: memineru Cærellia videri. &c. Var as præterea emendationes huius loci vide apud Crit. corum. omnium facultatem extremum Andr. Scottum ad l. b. v. Tusculan. quæst.
20. Mundus is.) Corruptè ante Bosii editionem hæc legebatur, Mundus is spon. M. Ennius quid egerit de Testamento, curiosus fac. ne me velim certiores. sed auctore Crustell. no sic emendavit, Mundus is. Tu, M. Ennius quid egerit de Testamento (curiosus enim) facias me velim certiores. Iunius ex duobus mss. Palat. leg. is ardis iam litterarum mearum & midano ssum. M. Ennius, &c. eamque lectionem omnibus anteponeit.

Ille autem, quod Puteolos prosequitur, humane; quod queritur, iniuste, non enim ego tam illum expectare, cum de Cosano rediret, debui, quam ille aut non ire ante, quam me vidisset, aut citius reverti. sciebat enim me ce- leriter velle proficisci, seseque ad me in Tusculanum scripserit esse venturum. Te, ut à me discesseris, lacrimasse, molestè ferebam. quod si me præsente fecisses, consilium totius itineris fortasse mutassem. sed illud præclare, quod te consolata est spes brevi tempore congregiendi: quæ quidem expectatio me maximè sustentat, meæ tibi litte- ræ non deerunt. De Bruto, scribam ad te omnia. Librum tibi celeriter ꝛ mittam *de gloria*. excudam aliquid *ἠγορεύειν*, quod lateat in thesauris tuis. De Planco, me- mini. Attica jure queritur. Quod me de Bacchi, de statua- rum coronis certiores fecisti, valde gratum: nec quid- quam posthac non modo tantum, sed me tantulum quid- dem præterieris. Et de Herode & 2 Mettio meminerò, & de omnibus, quæ te velle ꝛ suspicabor modò 4 ò turpem fororis tuæ filium, cum hæc scriberem, adventabat autem βαλλύφ cenantibus nobis.

CICERO ATTICO, S.

28 **E**GO, ut ad te pridie scripseram, Nonis constitueram venire in Tusculanum. ibi igitur quotidie tuas litteras expectabo, & maximè de ludis; de quibus etiam ad Bru- tum tibi scribendam est. cujus epistolæ, quam interpretari ipse vix poteram, exemplum pridie tibi miseram. Atticæ meæ velim me ita excuses, ut omnem culpam in te trans- feras, & ei tamen confirmes, ꝛ me minimè *totius negotii* eo mecum attulisse.

CICERO ATTICO, S.

BRUTI ad te epistolam misi. dii boni, quanta ἀμνηστία, ꝛ cognosces, cum legeris. De celebratione 6 luorum Bruti, tibi assentior. Ad M. Ælium nullus tu quidem domum, sed sicubi incidit. De Tulliano semisse, 7 M. Axianum adhibebis, ut scribis. Quod cum Cosano egisti, optimè. Quod non solum meæ, verum etiam tuæ expedis, gratum. Legationem probari meam gaudeo. 8 Quod promittis, dii faxint. quid enim mihi meis iucundius? sed istam, quam tu excipis, metuo. Brutum cum convenero, perferibam omnia. De Planco, & Decimo, sanè velim. Sextum scutum 9 abicere volebam. De Mundo, si quid scies. Rescripti 10 ad omnia tua, nunc nostra accipe. Quintus filius usque Putolos: mirus civis, ut tu Favonium, A sinium dicas: & quidem duas ob causas, & ut mecum, & ἀνείσων, ꝛ vult cum Bruto, & Cassio. Sed tu quid ais? scio enim te familiarem esse Othonum. ait hic sibi Juliam. 11 ferè constitutum enim esse dissidium. quæsit ex me pater, qualis esset fama. dixi, nihil sanè me audisse (ne- sciebam enim cur quæretet) nisi de ore, & patre. 12 sed quorsum, inquam? at ille, filium velle. tum ego, 13 etiam ἰσθελυτὸμῶν, tamen 14 negavi putare me illa esse verat: σκοπέσ 15 (hoc est enim) huic nostro nihil præbere. illa autem 16 ἔπειρά τῶντι, ego tamen suspicor hunc, ut so- let 17 ἀλλοιναρι, sed velim quæras (facile autem potes) & me certiores. Obsecro te, quid est hoc? 18 Signata jam epistola Formiani, qui apud me cenabant, Plancum se aje- bant, hunc Buthrotium, pridie, quam hoc scribebam, id est 11 r. Nonas 19 vidisse demissum sine phaleris: servulos au- tem dicere, eum, & agripetas egestos à Buthrotiis. macete, sed amabo te, perferibe mihi totum negotium.

M. TUL-

1. Mittam de gloria.) Vulg. mittam. De gloria.
2. Mettio.) Vulg. Metio.
3. Suspiciabor.) Edidit Bosius ex Tornæsiano & Crusellino, suspi- cabor.
4. O turpem.) Addidit Bosius exclamandi particulam, ò, ex antiquis suis, vulg. modò turpera.
5. Me minimè totum amorem ad mecum attulisse.) Vulg. abstulisse: Sed æ- liter profus legit Junius, partim conjectura, partim ex mss. me iustino totam amorem mecum abstulisse; hancque ait esse germanam lectio- nem.
6. Ludicam Bruti.) Restitit ex Torn. & Crusellino Bosius vocem, Bruti, quæ hinc per summam injuriam pulsa fuerat.
7. M. Axianum.) Legit Bosius M. Axianum, ut est in vulgatis & Cru- sellino, nam Victorius Maxianum legit.
8. Quod promittis dii faxint.] Junius ex mss. Quod promittis diffusi- fuit.
9. Abicere volebam. Demendo.] Vox illa, volebam, deest in vulgatis, quam tamen ex fide Tornæi & Crusellini addidit Bosius.
10. Ad omnia tua.] Perpicue Tornæi & Cruselli. ad omnia tua, ut edidit Bosius; tua, deest in vulg.
11. Ferè constitutum enim.] Antea hæc legebatur ferre, cujus loco au- ctore Crusellino, Bosius reposuit ferre.
12. Sed quorsum inquam.] Manutius cum in antiquis libris scriptum

videret; cursum, adductus est in eam opinionem ut credat veterem & germanam lectionem fuisse, curtus; cum tamen Bosius dicat eum con- jecisse, quorsum, ut postea edidit ex Decurato; Fulvii verus liber, sed quorsum inquam.

13. Et si ἰσθελυτὸμῶν.) Abominabar. Sic concepta sunt hæc verba in Tornæsiano & Crusellino.

14. Hæc est enim.] Hæc tres voces, auctore Bosio, includendæ sunt περὶ τῶν.

15. Negavi putare me illa esse vera.] Vulg. negavi, putavi illa esse vera; itaque non injuria mendum latere suspicabatur Manutius partim ex obscuritate sententiæ, deinde ex antiquorum librorum varietate. Bes- sariensis exemplar pro, putavi illas habet, Fabianus: aliud Bizantio ad- versum, Phalæria, aliud denique, putare illa.

16. Οὐ περὶ τῶντι.) Non sollicitat eum, non interpellat. Veteres libri ἔπειρά τῶντι, emendavit Bosius ἔπειρά τῶντι, vulg. ἔπειρά τῶντι.

17. Ἀλλοιναρι.] Αλλοιναρι legit Junius ex mss. Palat.

18. Signata jam.) Vulg. obsignata.

19. Vidisse demissum sine phaleris.] Bosii mss. vidisse, ut excudi jussit vulg. dimissum sine phaleris.

M. TVLLII CICERONIS

EPISTOLARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

AD

ATTICUM.

CICERO ATTICO, S.

NONIS Quint. veni in Puteolanum. post-
 tidie iens ad Brutum in Nesidem hæc
 scripsi sed eo die. quo veneram, cenanti
 Ero. tuas litteras. 2 Itane? Nonis Iulii?
 3 Dii hercule istis. sed stomachari totum
 diem licet quidquamne turpius 4 quam
 Bruto, Julius? ite deo ad meum igitur,
 5 *ἐπ' ἐώμεν?* nihil vidi. Sed quid est quæso, quod agripe-
 tas Buthroti concisos audio? quid autem Plancus tam cur-
 sum 6 (ita enim audiebam) diem, & noctem? sanè cupio
 scire quid sit. Meam profectorem laudari gaudeo. 7 Dy-
 mazos, agro pullos, mare infestum habere nil mirum.
 videndum est, ut mansio laudetur. 8 *ἐν ὁμοπλοίᾳ* Bruti
 videtur aliquid præsidii esse. sed, opinor, minus a navigia.
 sed iam sciam, & ad te eras. De Ventidio, *παικῶν* puto.
 De Sexto, pro certo habebatur; 9 haud arma. quod si verum
 est, 10 sine bello civili video *serviendum*. quid ergo? Kal.
 Jan. in Pansa spes? 11 *ἄρ' ἔσ' πολὺς*, in vino, & in somno
 istorum. 12 De ccc, optime Ciceronis rationes explicen-
 tur. 13 Ovius enim recens: is multa, quæ vellem: in his
 ne hoc quidem malum, 4 in mandatis sat abundè: h-5
 lxxii. satis esse, affatim profus; sed Xenonem perexi-
 guè, & 15 *γλιχρῶς* præbere, id est minutatim, quo plus
 permutasti, quam ad fructum insularum, id ille annus ha-
 beat, in quem itineris sumtus accessit, hinc ex Kal. April.
 ad h-5 lxxx accommodetur. nunc enim insulæ tantum.

videndum enim est, quid, cum Romæ erit. non enim
 puto socram illam ferendam. Pindaro 16 Decumano ne-
 garam. Nunc, cuius rei causa tabellarium miserim, accipe.
 Q. filius mihi pollicetur se Catonem. egit autem & pater,
 & filius, ut tibi responderem: sed ita, ut tum crederes,
 cum ipse 17 cognosces. huic ego litteras ipsius arbitratu
 dabo. ex te ne moverint. has scripsi in eam partem, ne me
 morum putares. dii faxint, ut faciat ea, *quæ promittit*. com-
 mune enim gaudium. sed ego nihil dico amplius. is hinc
 vii Idus. ait enim attributionem in Idus, se autem urgeri
 acriter. tu ex meis litteris, quo modo respondeas, 18 mo-
 derabere. Plura, cum & Brutum videro, & Erotem remit-
 tam. Atticæ meæ excusationem accipio, eamque amo plu-
 rimum; cui, & Pilix salutem.

CICERO ATTICO, S.

VI. Idus duas epistolas accepi, unam à meo tabellario, 2
 19 alteram à Bruti. De Buthrotiis longè alia fama
 in his locis fuerat: sed cum aliis multis hoc ferendum.
 Erotem remisi citius, quam constitueram, 20 ut esset qui
 Hortensio: & quia Equiribus quidem ait se Idibus con-
 stituisse. Hortensius verò impudenter. nihil enim debe-
 tur ei, nisi ex tertia pensione, quæ est Kal. Sext. ex qua
 pensione ipsa major pars est ei soluta aliquanto ante diem.
 sed hæc Eros videbit Idibus. De Publilio autem, quod
 prescribi oportet, moram non puto esse faciendam. sed
 cum videas, quantum de jure nostro decesserimus, qui de
 residuis 21 cccc h-5, cc præsentia solverimus, reliqua
 1 restri-

0. *Non Puteolanum posttidie iens ad Brutum in Nesidem.* Ex Tornæli. &
 Decoreto hæc sunt; à vulgatis adverbium, *posttidie*, abeli & pro,
Nesidem legitur, *Neside*
 2. *Itane? Nonis Iulii?* Sic emendavit Victorius, ante quem excusi
 sermè omnes habebant, *itane volis Iulii*; idem Ant. Augustinum feci-
 disse a c Vrsinus
 3. *Dii hercule istis.* Ita legendum ex Crusellino: ut conjecerat d.
 cap. 19. Ipsius. vulg. *hercule istis*
 4. *Quam Bruto, Iulio?* Sic legendum docet Lambinus, vulgò, *quam*
Bruto, Iulio, &c.
 5. *ἐπ' ἐώμεν.* Adhucne sumimus. Veteres codices Victorii,
 Lambini & Bosii, *ἐπ' ἔωμεν* habent, ex quibus hoc factum. Lambinus
 legit, *ἐπ' ἔωμεν*, vel *ἐπ' ἐώμεν*, sive, *ἐώμεν*, simpliciter. Vulga-
 tam lectonem *ἐλθόμεν*, cum n. s. Palat. servat Iunius. Videatur &
 Turneb. l. b. xxiii. Adversar. cap. 29.
 6. *Ita enim audiebam.* Ita ex conjectura restituit Manutius, cum
 animadvertisset: Bessarionis codicem pro vulgato, *mediaber*, habere;
mediabam.
 7. *Dymæst agro pullos.* Locum hunc veterum codicum auxilio corre-
 xit Victorius. prius legebatur, *Dymæstis agro pullos*. Iunius hoc totum
 sic distinguit ex m. s. uno: *Dym. agro p. m. i. habere. nimirum videndum*
est, &c.
 8. *ἐν ὁμοπλοίᾳ Bruti.* In societate navigandi. Lecti hæc est
 veterum librorum, teste Victorio: antea ferebatur, *ἐν ὁμοπλοίᾳ*
Bruti, &c.

9. *Haud arma.* Ex Crusellino est, vulgò, *ad arma*.
 10. *Sine bello civili.* Manutius ex conjectura, & Vrsinus ex m. s. le-
 gunt, *non sine bello civili*.
 11. *ἄρ' ἔσ' πολὺς.* Nugæ multæ.
 12. *De ccc.* Ita Cruselli. Tornæli. verò ita refert, *de cccc*.
 13. *Ovius enim recens: is multa.* Sic Turnebus d. cap. 29. si que item
 deinde Lambinus ex Tornæli. emendavit, quam lectionem etiam edi-
 dit Crusell. Vrsinus ait m. s. unum habere, *obvius*, pro, *Ovius*: vulgata
 habent, *Ovius enim recensens multa*.
 14. *In mandatis sat abundè.* Hoc totum, *in mandatis sat abundè*, sive
 ut habet Tornæli, *si abundè*, delendum censet Lambinus, ut alienum
 & suppositum.
 15. *Et γλιχρῶς præbere id est minutatim.* Ita Victorius cum Ger-
 manis emendavit; quidam pro, *γλιχρῶς*, reposuerunt *κατακτε-
 ρητικῶν*. Ceterum Manutius putat hæc verba, *id est minutatim*, vel
minutatim; quæ ut est in vulgatis, esse glossema.
 16. *Decumano.* Vulg. *De Cumano*.
 17. *Equisiter.* Vulg. *equisiter*.
 18. *Moderabere.* Vulg. *moderabere*.
 19. *Alteram à Bruti.* Ita ex Cruselli. legendum: præpositio, à de-
 est in vulgatis.
 20. *Ut esset qui Hortensio: & quia Equiribus.* Bosius hæc ex Tornæli.
 & Cruselli. vulgò, *ut esset cum Hortensio: & quia Equiribus*. Iunius ex
 conjectura & iudicio suo sic se restituisse gloriatur, *ut esset qui Horten-
 sio & ceteribus*.
 21. *cccc.* Vulg. *ccc.*

re rescribamus; 2 loqui cum eo, si videbitur, poteris eum commadum nostrum exspectare debere, cum tanta sit a nobis iactura facta juris. Sed amabo te, mi Attrice (videsne quam blandè?) omnia nostra, quoad eris Romæ, ita gerito, regito, gubernato, ut nihil a me exspectes, quamquam enim reliqua satis apta sunt ad solvendum; tamen sit (æpe, ut ii, qui debent, non respondeant ad tempus, si quid ejusmodi acciderit, ne quid tibi sit fama mea potius non modo versura, verum etiam venditione, si ita res coget, nos vindicabis. Bruto tuæ litteræ gratæ erant, sui enim apud illum multas horas in Nefide, cum paulo ante tuas litteras accepissem, delectari mihi Tereo videbatur, & habere majorem Accio, quam Antonio, gratiam, mihi autem 3 quolatiores sunt eo plus stomachi & molestiæ est, populum Romanum manus suas non in defendenda Rep. 4 sed in plaudendo consumere. mihi quidem videntur istorum animi incendi etiam ad representandam improbitatem suam sed tamen, dum modò dolent aliquid, doleant quilibet. Consilium meum quòd ais quotidie magis laudari; non molestè fero; exspectabamque, si quid de eo ad me scriberes, ego enim in varios sermones incidebam quin etiam idcirco trahebam ut quam diutissimè integrum esset, 5 sed quoniam *fiarella* extudimur, Brundisium cogito, facilior enim & exploratio devitatio legionum fore videtur, quam piratarum, qui apparere dicuntur. Sestius vi. Idus exspectabatur, sed non venerat, quod sciam. Cassius cum classis eula sua venerat, ego cum eum vidißem 6 v. Kal. in Pompejanum cogitabam, inde 7 Herculanium, nostri reliqua. De Tutia ita putaram. 8 De Abutio, non credo nec tamen oro plus, quam tu. Planco, & Oppio scripsi equidem, quoniam rogatas: sed, si tibi videbitur, ne necesse habueris reddere, cum enim tua causa fecerint omnia; vereor, ne meas litteras supervacaneas arbitrentur. Oppio quidem utrique: quem tibi amicissimum cognovi. 9 verum ut voles. Tu quoniam scribis hiematurum te in Epiro, feceris mihi gratum, si ante eò veneris, quam mihi in Italiam te auctore 10 veniendum sit, litteras ad me quam sapissimè, 11 si de rebus minus necessariis aliquid nactus, in autem erit quid majus, domo mittit. *Hæc de Brundisium salvi, adoricemur de gloria.* mihi tibi custodias igitur, ut soles: (sed notentur eclogarii) quos Salvius, bonos auditores, nactus, in convivio duntaxat legat, mihi valde placeant; malle tibi. Etiam atque etiam vale.

CICERO ATTICO, S.

TU vero sapienter, nunc demum enim rescribo his litteris, quas mihi misisti, convento Antonio Tiburti. sapienter igitur, quòd manus dedisti, quòdque etiam ultro

gratias egisti, certè enim, 12 quod scribis, deferemur potius à Rep. quam à re familiari. 13 quod scribis te 14 magis & magis delectari, 15 *ò TITE SI QUID EGO.* addis mihi scribendi alacritatem. Quòd Erotem non sine munusculo 16 exspectare dicis; gaudeo non sefellisse eam rem opinionem tuam; sed tamen idem *mulorum* mihi ad te retractatus, & quidem *epistolarum* ipsum, crebris locis inculcatum & refectum, hunc tu tralatum in macrocolum 17 lege arcano convivis tuis: sed, si me amas, *hilari, & bene acceptu;* ne in me stomachum erumpant, cum sint tibi irati. De Cicero, velim ita sit; ut audimus. De Xenone, coram cognoscat: quamquam nihil ab eo arbitror neq; indiligenter, neque illiberaliter. 18 De Herode faciam, ut mandas: & ea, quæ scribis, ex Saufejo, & Xenone cognoscam. De Q. filio, gaudeo tibi meas litteras prius a tabellario meo, quam ab ipso, redditas: 19 quamquam te nihil sefellisset, verum tamen, sed exspecto, quid ille tecum, quid tu vicissim: nec dubito, quin suo more uterque, sed eas litteras Curium mihi spero redditurum: qui quidem, etsi per se est amabilis, à meque diligitur; tamen accedit magnus cumulus commendationis tue. Litteris tuis satis responsum est. nunc audi, quod, etsi intelligo scribi necesse non esse, scribo tamen. Multa me movent in discessu, in primis mehercule, quòd dijungor à te. movet etiam navigationis labor, alienus non ab ætate solium nostra, verum etiam à dignitate; tempusque discessus *subalsardum*, 20 relinquimus enim pacem, ut ad bellum revertamur; quodque temporis in prædiolis nostris, & bellè adificatis, & satis amcenis consumi potuit, in peregrinatione consumimus, consolantur hæc, aut prodicimus aliquid Cicero: aut, quantum profici possit, iudicabimus deinde tu jam, ut spero, & ut promittis, aderis. quod quidem si acciderit, omnia nobis erunt meliora. Maxime autem me angit ratio reliquorum meorum: quæ quamquam explicata sunt: tamen quòd & Dolabella nomen in iis est, 21 & attributione mihi nomina ignota, conturbor: nec me ulla res magis angit ex omnibus, itaque non mihi videor errasse, quòd ad Balbum scripsi apertius, ut, si quid tale accidisset, ut non concurrerent nomina, subveniret; meque tibi etiam mandasse, ut, si quid ejusmodi accidisset, cum eo communicares: quod facies, si tibi videbitur, eoque magis, si proficisceris in Epirum. Hæc ego conficiens è Pompejano tribus afluariolis, decem scalmis. Brutus erat in Nefide etiam nunc, Neopoli Cassius. Equid amas Dejotarum, & non amas 22 Hieram? qui, ut Biesamius venit ad me; cum ei præscriptum esset ne quid sine 23 Sexti nostri sententia ageret; neque ad illum, neque ad quemquam nostrum retulit.

1. Rescribamus. Vulg. rescribamus.
 2. Loqui cum eo, si videbitur, poteris. Sic Victorius, proximè veterem scripturam, prius legebatur, *quis quidem ita si tibi videbitur patri.*
 3. Quæ laeva sunt. Vulg. quæ laeva sunt.
 4. Sed in plaudendo consumere. Ita Germani, Lambinus & Bosius ex mss. suæ ediderunt: Victorius tamen mavult vulgatam, *laudando*, quia illud in multis suis codicibus reperiri ait.
 5. Sed quoniam *fiarella* extudimur. Lambinus primus ita ex Tornæsi emendavit, sic etiam legitur in Cruselli. vulgatum illud, quoniam *Evra* vult extudimur, est Victorius conjectura. mss. codices habent, *suis illis vel ferret illis.*
 6. V. Kal. Potius legendum videretur Manutio, *V. Idus*: repugnantibus tamen antiquis libris, nihil mutat.
 7. Herculanium. Ita conjectat Manutius: vulg. *Aculeum.*
 8. De Abutio. Est à Tornæsi & Cruselli. ex aliis codicibus, *De C. Jeticis.*
 9. Verum ut voles. Ita aliter vulgò distinguitur, *ut voles tu. Quoniam, &c.*
 10. Veniendum sit. Vulg. veniendum est.
 11. Si de rebus. Reposuitur ex Tornæsi & Cruselli. Bosius, alii, *sed de rebus.*
 12. Hæc de Brundisium salvi. A vulgaris abelli particula, *f.*
 13. Quod scribis. Ante Victorium legebatur, *quod scribis meo*

scribis, ille duas illas voces, sine munusculo, nullo spurias, eiecit.
 14. Te magis & magis delectari. Auctor Bosio fuit Crusellinus, ut ita edidit: vulg. *et magis delectari.*
 15. *ò TITE SI QUID EGO.* Primum Victorius pro, *stis*, reposuit, à Tero, deinde Manutius pro, *si quid ego*, vel, *si quid ego*, rescripsit *si quid ego*. Edidit Lambinus habet, *ò TITE SI QUID EGO, si quid ego, addis mihi &c.* pro hoc Victorius codex non habet vocem, *addis*. Consulatur & Turnebus lib. xxxiii. cap. 19.
 16. Exspectare te dicis. Vulg. exspectare te dicis.
 17. Lege arcano convivis tuis. Ita Curtius pridem legendum esse docuit, & lectio hæc confirmatur auctore mss. Bessarionis & Tornæsi. Lambinus mavult vulgatam, in Arcano.
 18. De Herode. Vulg. de Herode.
 19. Quamquam te nihil sefellisset, verum tamen, si exspecto. Ita restituit Victorius: antea aberat particula, *sed*; & legebatur *veramquam te sefellisset*.
 20. Relinquimus. Vulg. relinquimus.
 21. Attributione mihi nomina ignota. Hæc est veterum librorum lectio. Manutius & alii quidam legunt, & attributione est mihi nomina ignota.
 22. Hieram. Manutius & Victorius ita conjiciunt, mutare tamen non audent mss. & vulgati codices habent, *Evram.*
 23. Sexti. Vulg. sexti.

reult. Atticam nostram i cupio absentem suaviari: ita mihi dulcis salus visa est, per te, missa ab illa. referes igitur ei plurimam, itemque Piliæ dicas velim.

CICERO ATTICO, S.

4 **I**TA ut heri tibi narraui, vel fortasse hodie (Quintus enim altero die se aiebat) in Nefida vixi. Idus tibi Brutus, quam ille doluit de Nonis Iulius mirificè est conturbatus. itaque sese scripturam aiebat, ut venationem etiam quæ postridem ludos A pollinates futura est, proscriberent, 111. 11. QVINT. Libo intervenit. Is Phisonem, Pompeii libertum, & Hilarum i suum libertum venisse à Sexto cum litteris ad Consules, sive quo alio nomine sunt. earum exemplum nobis legit, 2 dixi quid videretur: pauca 3 *ἀπολογίαι*: ceteroqui & satis graviter, & non contumaciter. tantum addi placuit, quod erat, *COSS.* solum, ut esset, *PRÆT. TRIB. PLEB. SEN. ATUI*; ne illi non proferrent eas, 4 quæ ad ipsos missæ essent. Sextum autem 5 nuntiant cum una solum legione fuisse Kartagine: eique eo ipso die, quo 6 oppidum Boream cepisset, 7 nuntiatum esse de Cesare: capto oppido, miram lætitiā, commutationem animorum, concursumque undique: sed illum ad sex legiones, quas in ulteriore reliquisset, revertisse. ad ipsum autem Libonem scripsit, nisi esse, nihil ad larem suum liceret, summa postulatorum, ut omnes exercitus dimittantur, qui ubique sint. Hæc fere de Sexto. De Bathronis undique quærens, nihil reperiebam. alii, concisos agripetas; alii, Plancum, *acceptum nummis*, relictis illis, au fugisse. itaque non video scitum me, quid ejus sit. ni statim aliquid litterarum. Iter illud Brundisium, de quo dubitabam, sublatum videtur. legiones enim adventare dicuntur; hæc autem navigatio habet quasdam suspiciones periculi. itaque constituēbam uti *ἀπολογίαι*, paratorem offendi Brutum, quam audiebam. nam & ipse Domitius bona plene habet diciora: suntque navigia præterea luculenta Sestii, Bruciani, ceterorum, nam Cassii classem, quæ plene bella est, non numero ultra fretum. illud est mihi submolestum, quod parum Brutus *properans* videtur. primum confectorum ludorum nuntios expectat: deinde, quantum intelligo, tarde est navigatorum, consistens in locis pluribus; tamen arbitror esse *COMMODIVS* tarde navigare, quam omnino non navigare: etsi, cum processerimus, exploratiora videbuntur; 8 Etesis utemur.

CICERO ATTICO, S.

5 **T**UAS jam literas Brutus expectabat: cui quidem ego non novum attuleram de Tereō 9 Attii. ille Brutum putabat. sed tamen rumoris nescio quid afflaverat, commissione Græcorum, frequentiam non fuisse; 10 quod quidem me minime fecellit. scis enim, quid ego de Græcis

ludis existimem, nunc audi quod plaris est, quam omnia. Quintus fuit mecum dies complures: & si ego cuperem, ille vel plures fuisset: sed quantum fuit, incredibile est, quam me in omni genere delectarit: in eoque maxime, in quo minime satisfacerebat. sic enim 11 commutatus est rotis & scriptis meis quibusdam, quæ in manibus habebam, & assiduitate orationis, & præceptis, ut tali animo in Kemp. quali nos volumus, futurus sit, hoc cum mihi non modo confirmasset, sed etiam persuasisset, egit mecum accuratè multis verbis, tibi ut sponderem, sed dignum & te, & nobis futurum; neque se postulare, ut statim crederes: sed, cum ipse *perplexisset*, tum ut se amares, quod nisi fidem mihi fecisset, judicassetque hoc, quod dico, firmum fore; non fecissem id, quod dicturus sum. duxi enim mecum adolescentem ad Brutum. sic ei probatum est, quod ad te scribo, ut ipse crederet; me sponsolem accipere noluerit: eumque laudans amicissimè mentionem tui fecerit: complexus, osculatusque dimiserit, quamobrem etiam magis est, quod gratuler tibi, quam quod te rogem, tamen etiam rogo, ut, si quæ minus antea propter infirmitatem ætatis constantè ab eo fieri videbantur, ea iudices illum abjecisse; mihi que credas, multum allaturam, vel plurimum potius, ad illius iudicium confirmandum, auctoritatem tuam. 12 Bruto cum sæpe injecissem de *ἀπολογίαι*, non perinde, atque ego putaram, 13 arripere vilis est. existimabam 14 *μετὰ πρότερον* esse: & hercule erat, & maxime de ludis, at mihi, cum ad villam redissem, Cn. Lucejus, qui multum vitur Bruto, narrauit, illum valde morari, non tergiverfantem, sed expectantem, si qui forte casus. itaque dubito, an Venusiam tendam, & ibi 15 expectem de legionibus: si aberunt, ut quidam arbitrantur, Hydruntem: si neutrum erit *ἀσφαλές*, eodem revertar. joeari me putas? moriar, si quicquam me tenet præter te. etenim circumspice: sed ante erubescio. 16 O dies in auspiciis Lepidi lepidè descriptos, 17 & aptè ad consilium reditus nostri. magna *ἐπισημή* ad proficiscendum tuis litteris, atque 18 utinam te illic. sed ut conducere putabis. Nepotis epistolam expecto, 19 cupidus ille meorum, qui ea, quibus maxime 20 *γὰρ εἶπας*, legenda non putes? & ais *μὴ ἀμύμονα*, tu verò *ἀμύμων*: ille quidem *ἀμύμων* τῶν. Mearum epistolarum nulla est *συνταγή*: sed habet Tiro instar septuaginta. & quidem sunt a te quædam sumendæ. eas ego, oportet, perspiciam, corrigam, tum denique edentur.

CICERO ATTICO, S.

21 **E**GO adhuc perveni enim 22 Vibonem ad Sicam) magis commode, quam strenuè navigavi: remis enim magnam

1. Cupio absentem suaviari.) Ex fide Tornæi & Cruselli. vocabulum, absentem, addidit Bosius, quum id à vulgatis abesset.
2. Suum libertum venisse.) A vulgatis abest vox. libertum.
3. Dixi quid videretur.) Ite erat in Tornæi & Cruselli. vulgo, si quid videretur.
4. Qua ad ipsos missa.) Vulg. qua ad seipset.
5. Nuntiant.) Vulg. nuntiantur.
6. Oppidum Boream.) Boreum, vel Borium, legendum esse ait Iunius.
7. Nuntiatum est.) Vulg. nuntiatum est.
8. Etesis utemur.) Mss. *ἐσθί*, unde rectè Corradus & Iambinus, reposuerunt, *Etesis*. Victorius legebat, *ἐσθί* utemur, quod vulg. receptum. tuerit quod illud *Etesis* Dauisquejes, tanquam omnino postulet temporis ratio.
9. Attii.) Vulg. *Attii*.
10. Quo quidem me.) Bosii omnes codd. sic habent, vulgati quæ quidem.
11. Commutatus est.) Vulg. communicatus est.
12. Bruto cum sæpe injecissem de *ἀπολογίαι*.) Victorius sic restituit ex antiquis libris. Ante eum excessu, *sem* habebant.

13. Arripere.) Ita Victorius emendavit: prius *accipere*.
14. Expectem de legionibus: si aberunt, ut quidam.) Et hæc emendatio est Victorii veteribus libris adjuncta. antea legebatur, *De legionibus fuerunt ut quidam arbitrantur, &c.*
15. O Dies in auspiciis Lepidi lepidè descriptos.) Faënus, Iambinus & Bosius ex mss. restituerunt, vocem, *lepidè*, quæ à vulgatis aberat.
16. Et aptè.) Vulg. *et apte*.
17. Veniam te illic.) Mss. Victorii, *illic*, non *illu*, ut antea, vulgabatur.
18. Cupidus ille meorum.) Et hoc est à Victorio, antea, *cupidus ille meorum*.
19. *Γὰρ εἶπας*.) Exulto.
20. *Μὴ ἀμύμονα*.) Post expertem culpæ.
21. Ergo adhuc.) Vocem, *videb*, hæc superfluum rejecit Victorius.
22. Vibonem ad Sicam.) Contra veteres libros sic restituit Manutius, cum legeretur, *et Sicam*: vulgati scribant ubique, *Sicam, Sica, Sica*, &c.

magnam partem : prodromi nulli. illud satis oportune: duo sinus fuerunt, quos tramitti oportet, Pæstanus, & Vibonensis: utrumque pedibus, equis, transmisimus. veni igitur ad Sicam octavo die è Pompeiano, cum unum diem Velix conlitissem: ubi quidem fui sane libenter a apud Talmam nostrum: nec potui accipi. illo absente præsertim, liberalius, 1 x. Kal. igitur ad Sicam. ibi tamquam domi mea scilicet. itaque obdixi posterum diem. sed putabam, cum Rhegium venissem, fore, ut illic. πολλὸν ὁρμώοντες, cogitarem, corbitane Patras, an ætuariolis 4 ad Leucopetram Tarentinorum, a& inde Corcyram: & si oneraria, statimne freto, an Syracusis, hæc super te scribam ad te Rhegio. Mehercule, mi Attice, sæpe tecum, 5 ἢ δὲ εὖ ὀδῶς σοι πὶ δυνάμει; cur ego tecum non sum? cur, ocellos Italiae, villulas meas non video? 6 sed id satis superque, 7 tecum me non esse? quid fugientem? periculumne? id nunc quidem, nisi fallor, nullum est. ad ipsum enim revocat me auctoritas tua. scribis enim in calum ferri protectionem meam, sed ita, si ante Kal. Jan. redeam: quod quidem certe enitar. malo enim vel aut timore domi esse, quam sine timore Athenis tuis. sed tamen prospice, quò ista vergant: mihi que aut scribe, aut quod multò malim, asseri ipse. hæc hæcenus. Illud velim in bonam partem accipias, me agere tecum, quod tibi majori curæ sciam esse, quam ipsi mihi. nomina mea per deos, expedi, exsolve: & bella reliqua reliqui. sed opus est diligentia, coheredibus pro Cluviano Kal. Sext. perolutum ut sit. cum Publio quo modo agendum sit, videbis. non debet urgere, quoniam iuren non utimur, sed tamen ei quoque satisfacere plane volo. Terentiz vero, quid ego dicam? etiam ante diem, si potes. quin, si, ut spero, celeriter in Epirum; hoc, quod satisdato debeo, peto à te, ut ante provideas, planeque expedias, & solutum relinquant. sed de his satis; metuoque, ne tu nimium putes nunc negligentiam meam cognosce. De gloria librum ad te misi: 9 at in eo proœmium id est, quod in Academicis tertio. id evenit ob eam rem, quòd habeo volumen proœmium. ex eo eligere soleo, cum aliquod τὴν ἑξῆς μὲν institui. itaque jam in Tusculano, qui non meministi me ab usum isto proœmio, conieci id in eum librum quem tibi misi cum autem in navi legerem Academicos, agnovi exaratum meum. itaque statim novum proœmium exaravi; tibi misi. tu illud desecabis, hoc agglutinabis. Piliæ salutem dices, & Atticæ, deliciis atque amoribus meis.

CICERO ATTICO, S.

VIII. 1 D. Sext. cum à Leucopetra profectus (inde enim tramittebam) stadia circiter ccc. processissem,

refectus sum austro vehementi ad eandem Leucopetram. ibi cum ventum expectarem (erat enim villa Valeri nostri, ut familiariter essem, & libenter) Rhegiæ quidem, illustres homines, eò venerunt, Roma sanè recentes: in his Bruti nostri hospes, qui Brutum Neapoli reliquisset, hæc afferebant edictum Bruti, & Cassii; & fore frequentem Senatam Kal. 10 à Bruto & Cassio litteras missas ad Consulares, & Prætorios; ut adessent, rogare summam spem nuntiabant, fore, ut Antonius cederet, res conveniret, nostri Romam redirent. addebant etiam, 11 me desiderari, subacculari. quæ cum audissem, sine ulla dubitatione abjeci consilium protectionis; quo mehercule ne antea quidem delectabar. lectis verò tuis litteris, admiratus equidem sum, te tam vehementer sententiam commutasse; sed, non sine causa, arbitrabar. 12 et si, quamvis non fueris suavor & impulsor protectionis meæ, approbator certe fuisti, dummodo Kal. Jan. Romæ essem; approbator ut, dum minus periculi videretur, abessem, in flammam ipsam venirem. sed hæc, etiam si non pruderet, tamen 13 ἀνεπίσημοι sunt; primum, quòd de mea sententia acta sunt; deinde, etiam si te auctore, QUID DERET, qui consilium dat, præstare præter fidem? Illud admirari satis non potui, quod scripsisti his verbis: 14 VENI IGI TUR TU, QUI ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΝ: VENI; RELINQUE PATRIAM? An ego relinquebam, 15 aut tibi tum relinquare videbar? tu id non modò 16 non prohibebas verum etiam approbas. graviora, quæ restant, VELIM Σχολίων ALIQUOD ELIMES AD ME, OPORTUISSE TE ΙΣΤΟΥ ΕΑCERE. Ita ne mi Attice, defensione eget meum factum, præsertim apud te, qui id mirabiliter approbasti? ego verò istum 17 ἀπολογισμὸν σου ἴδωμι, sed ad eorum aliquem, quibus in vitis & dissuadentibus profectus sum; et si quid jam opus est ὁμιλῶ; si perseverassem, opus fuisset. at hoc ipsum non conitauer. NEMO doctus unquam (multa autem de hoc genere scripta sunt) mutationem consilii, inconstantiam dixit esse. deinceps igitur hæc. 18 ΝΑΜ ΣΙ ΔΗ PHÆDRO NOSTRO, EXPEDITA EXCUSATIO ΕS SET. NUNC QUID RESPONDEMUS? Ergo id erat meum factum, quod Catoni probare non possim, flagitii scilicet plenum, & dedecoris utinam à primo ita tibi esse visum, tu mihi, sicut esse soles, fuisses Cato. Extremum illud vel molestissimum. ΝΑΜ ΒΡΥΤΙΣ ΝΟΣΤΕΡ ΣΤ. LΕΤ: hoc est, non audeo hominem id ætatis monere; aliud nihil habeo, quod ex his à te verbis significari putem; & hercule ita est. Nam XVI. Kal. Sept. cum venissem Veliæ, Brutus audivit: erat enim cum suis navibus 19 apud Heletem fluvium circa Veliæ millia passuum 111. Pedibus

1. Utrumque pedibus, equis, & transmisimus. Carro lib. 1. Emendat. cap. 15. ad hæret Toroziano Lambin libro scripto, in quo τὴν ἐξῆς μὲν, pedibus equis tramitti, ut pedes scilicet pro equis fuerint. Donsque non displicebat, pedibus equis, ut libro il. AENEID. 4. 2. Apud Talmam nostrum, & statim, legere mavult Vrsinus. 3. Pæstus, ut illic, πολλὸν ὁρμώοντες. Longam navigationem molientes. Verba Græca, ab Homero sumpta quæ hic deestant restituerant: pr. mi Germani, deinde illos sequuntur V. Cætorus. 4. Ad Leucopetram Tarentinorum, a& inde. Junius dicit se legere ex conjectura, ed. l. in Tarentinorum, atque, etc. Lambinus etiam, pro a& inde, legit, atque inde. 5. ἢ δὲ εὖ ὀδῶς. Iter hoc suscepi, cui tibi unci nisi est? 6. Sed id satis superque. Post, superque, de hæc puncto memorandus est cursus orationis. 7. Tecum me non esse? quid fugientem? periculumne? id nunc quidem, est tunc quidem. Praecribentibus Tornæi & Crusell. Ita ed. deront Lamb. & Valus: vulgò, tecum me non esse fugientem periculum. Nec id nunc quidem, adeatur & Turnebus d. c. 29. 8. Bella reliqua reliqui. Ita conceptus erat hic locus in Tornæi & Crusell. à vulgari vox, reliqua, abest.

9. At in ea. Volg. Et in ea. 10. à Bruto & Cassio. Volg. à Bruto, Cassio. 11. Me desiderari, subacculari. In ml. Visini est, me desiderari, subacculari. 12. Εἰς ἡμετέρας non fuerit. Visini liber, ἄριστον quantum non fuerit. 13. Αἰσίουσημοι. Nulli reprehensioni obnoxia, nemini Romanorum moventia. 14. Veni igitur tu qui εὐθανασίαν: veni: relinquit patriam. Vulgò, bene igitur tu, qui εὐθανασίαν, bene, relinquit patriam? 15. Aut tibi tum relinquare. Vetus liber Visini habet, aut tibi cum relinquare. 16. Prohibebas. Vetus Visiniorum codices, jubebat, quod ille vitiosum esse contendit. 17. Αἰπολογισμὸν. Defensionem componam. 18. Nam si à Phædro nostro, expedita excusatio esset. Junius ex mss. doctibus Palat. legit, nam si à Phædro nostro esset, expedita. etc. Visini mss. habet, etiam à Phædro nostro expedita esset, excusatio esset. 19. Apud Heletem fluvium. Ita legendum esse docuit V. Cætorus: Tullius tamen ait legendum esse, freto, ex duobus mss. Palat. Ceterum pro, Heletem, vulgò legitur, Haltem. 20. Latius est effudit illa. Aliter vulgò distinguitur, letetur effudit illa.

bus ad me statim. dii immortales, quam valde ille reditu, vel potius reversione mea laxatus? effudit illa omnia, quæ tacuerat; ut recorderet illud tuum, *NAM BRUTUS NOSTER SILET*, maximè autem dolebat, me Kal. Sext. in Senatu non fuisse. Pisonem ferebat in cœlum: se autem laxari, quod effugissem duas maximas vituperationes: unam, quam itinere faciendo me intelligebam suscipere, *desperationis*, 1 ac relictionis Reip. 2 (euntes mecum vulgo querebantur, quibus de meo celeri reditu non probabam) alteram, de qua Brutus, & qui unâ erant, (multi autem erant) lætabantur, quod eam vituperationem effugissem, me existimari ad Olympia hoc vero nihil turpius, quovis Reip. tempore: sed hoc, 3 *ἀναπρόληπτον*, ego verò auctro 4 gratias miras, qui me à tanta infamia averterit. Reversionis has speciosas excusas habes, justas illas quidem, & magnas: sed nulla iustior, quam quod tu idem altis litteris: *PROVIDE*, 5 *SI CUI QUOD DEBETUR, UT SIT UNDE PARI PARI RESPONDEATUR. MIRIFICA ENIM ΔΥΣΠΡΟΔΙΑ ΕΣΤ ΠΡΟΠΤΕΡ ΜΕΤΥΜ ΑΡΜΟΡΙΩΝ*, in freto medio hanc epistolam legi, ut quid possem providere, in mentem mihi non veniret, 6 nisi ut præfens me ipse defenderem. Sed hæc hæcenus. reliqua coram. Antonii edictum legi à Bruto, & horum contra, scriptum præclare, sed quid ista edicta valeant, aut quod ipecent, planè non video: nec ego nunc, ut Brutus censebat, istuc ad Kemp. capeffendam venio. quid enim fieri potest? num quis Pisoni est assensus? num rediit ipse postredie? sed ab esse hanc ætatem longe à sepulchro negant oportere. Sed obsecro te, quid est quod audivi de Bruto? Piliam 7 *παιδίον* 8 *ἔδωκεν ἄρσενον*, te scripsisse aiebat. valde sum commotus: etiam idem, te scribere, sperare melius ita planè velim. 9 ei dicas plurimam salutem, & suavissimæ Atticæ. Hæc scripsi navigans, cum Pompejanum accederem, XIII. KAL.

CICERO ATTICO, S.

2 CUM sciam, quo die venturus sim, faciam, ut scias. Impedimenta expectanda sunt, 9 quæ Anagnia veniunt: & familia ægra est. Kal. vesperi litteræ mihi 10 ab Octaviano, magna molitur veteranos, 11 qui qui Casilini, & Calatiz sunt, perduxit ad suam sententiam: *non mirum*: 12 quingenos denarios dat: cogitat reliquas colonias obire. planè hoc spectat, ut se duce bellum geratur cum Antonio. itaque video paucis diebus non in armis fore, quem au-

tem sequamur? vide *nomen*: vide *atque*: atq; à me postulat, primum ut clam colloquatur mecum, vel Capuz, 13 vel nō longè à Capuz. puerile hoc quidem, si id putat clam fieri posse. 14 docui per litteras, id nec opus esse, nec fieri posse. misit ad me Cæcinam quandam Volaterranum, familiarem suum, qui hæc pertulit, Antonium cum legione Alaudarum ad urbem pergere, pecunias municipiis imperare, 16 legionem sub signis ducere, consultabat, utrum Romam cum 17 17 17 17 veteranorum proficisceretur, an Capuam teneret, & Antonium venientem excluderet; an iter ad tres legiones Macedonicas, quæ iter secundum mare superum faciunt, quas sperat suas esse. ex *congiarium* ab Antonio accipere noluerunt, ut hic quidem narrat, & ei convicium 17 grave fecerunt, concionantemq; reliquerunt. quid quæri? ducem se proficitur, nec nos sibi putat deesse oportere, equidem suasi, ut Romam pergeret. videtur enim mihi & plebeculam urbanam, & si fidem fecerit, etiam bonos viros secum habiturus. ô Brute ubi es? quantam *ἀπιστίαν* amittis? eon equidem hoc divinavi, sed aliquid tale putavi fore. Nunctuum consilium exquiro. Romamne venio, an hic maneo, 18 an Arpinum (*ἀσφάλειαν* habet is locus) fugiam? Romam; ne desideremur, si quid actum videbitur. hoc igitur explica, numquam in majore *ἀπιστία* fui.

CICERO ATTICO, S.

19 uno die mihi litteræ ab Octavio: nunc quidem, ut Romam statim veniam: velle se rem agere per Senatum: cui ego, non posse Senatum ante Kal. Jan. quod quidem ita credo, ille autem addidit, *CONSILIO TVO*, quid multa? ille urget: ego autem 20 *σκήπτρον*, non confido *αὐτῷ*. ignoro, quo animo: nil sine Fanfa tuo volo. vereor, ne valeat Antonius: nec à mari discedere libet: & meuo, 21 ne quæ *ἀπιστία* me absente. Varroni quidem displicet consilium pueri; mihi non. firmas copias habet: Brutum habere potest: & rem gerit *palam*: 22 centurias Capuz; dinumerat jam jamque video bellum. ad hæc rescribe. 23 Tabellarium meum Kalend. Roma profectum, sine tuis litteris, miro.

CICERO ATTICO, S.

24 VI. Kal. veni ad me in Sinuessim. eodem die, vulgo loquebantur, Antonium mansurum esse *Rex* 2 *Casilini*.

1. *Αελλίσιονα reip.* Ita restituit Beroaldus, cui a Æstipalatur Manutius: Victorius sequi non audeat, moneretque quis videat an legi possit, *αελλίσιονα reip.* vulgo *religiosa*.
 2. *Evans mecum.* Vulgo *Evans mecum* hic fluctuat Victorius, inclinat tamen in lectionem quam hic recipimus.
 3. *ἀναπρόληπτον* Quod nullâ ratione defendi potest, quod definitione caret.
 4. *Gratias miras, qui me.* Hic verbum, *ego*, quod in vulgatis legitur, sustulit approbante Bessacionis libro Manutius.
 5. *Provide* Victorius ita emendavit, cum antea legeretur *providet*.
 6. *Si cui quid.* Vulgo *si cui quid*.
 7. *Nisi ut præfens.* Ita mss. Bofius; ille tamen vulgatam lectionem, nisi quod præfens, non improbat.
 8. *Παιδίον ἄρσενον.* Tenuari paralyti, infestari syderatione, seu resolutione nervorum.
 9. *Ei dicas.* Pronomen, *ei*, vulgò abest.
 10. *Quæ Anagnia veniunt.* Quæ inania veniunt, est in antiquo Vrsini.
 11. *Ab Octaviano magna.* Vulgo *ab Octaviano rediit sunt magna*.
 12. *Qui qui Casilini.* Vulgo *qui qui Casili*, quod & ejciendum putabat litteris, ad Gruterum Daquejus, subit. toto altero.
 13. *Quingenos.* Ita Victorius: correxit: prius legebatur, *quingentes*.
 14. *Ut non longè à Capuz.* Verba hæc à Tornæi & Crusell, restituit Bofius, quæ à vulgatis aberant.

15. *Duci per litteras.* Vulgo *duci litteris*.
 16. *Legionem sub signis ducere.* Ita librorum suorum fide cum Manutio reposuit Bofius: vulgò, *sub signis, etc.*
 17. *Grave.* Vulgo *grande*.
 18. *An Arpinum (ἀσφάλειαν habet is locus) fugiam?* Romam; ne desideremus. Vulgo *ἀσφάλειαν habet is locus? fugiam Romam, etc.* quod Victorius corruptum agnoscit, sed remedium adhibere se non posse facit; verum admonet veteres codices pro *fugiam*, habere, *fugam*, quod etiam monuit Manutius. Lambinus, *ἀσφάλειαν habet hic locus capie Romam*; vel *ἀσφ.* h. l. *fuge an Romam, ne*.
 19. *Uno die mihi litteræ ab Octavio.* Vulgo *in die mihi litteræ ab Octaviano*.
 20. *σκήπτρον.* Tergiverfor, caulus nectro. Vulgo *σκήπτρον*.
 21. *Ne quæ.* Vulgo *ne quæ ἀπιστία*, h. e. præclarum facinus.
 22. *Centurias Capuz: dinumerat.* Hæc est Victorii emendatio ex veteribus libris, prius legebatur, *centurias Capuz dinumerat*.
 23. *Tabellarium meum.* Hoc vulgo principium alius epistolæ.
 24. *VI. Kal. veni ad me in Sinuessim.* Victorius & Manutius pridem monuerunt ita legi, in mss. nisi quod vocis, *Kal.* non meminissent, quam Bofius in suis repertam hic restituit.

spectabo tuas litteras: neque Torquati negotiolo stitutum puto. Quinti litteras ad te misi, ut scires, quam valde eum amaret, quem dolet a te minus amari. Atticæ, quoniam, quod optimum in pueris est, hilarula est, meis verbis suavius des. Vale.

CICERO ATTICO, S.

12 O PPII epistolæ, quia perhumana erat, tibi misi exemplum. De Ocella, dum tu imaginari, nec mihi quidquam rescribis, cepi consilium domesticum, itaque me pridie Idus arbitror Romæ futurum, commodius est visum, frustra me istuc esse, cum id non necesse esset, quam si opus esset, non adesse: & simul, ne intercluderem, metuebam, ille enim jam adventare potest: etsi varii rumores; multique, quos cuperem veros, nihil tamen certi, ego vero, quidquid est, tecum potius, quam animi pendeam, cum a te absim, & de te, & de me, sed quid tibi dicam? 2 πινύμεγα enim. De Ηρακλειδέω Varronis, negotia falsa, me quidem nihil umquam sic delectavit, sed hæc, & alia majora coram.

CICERO ATTICO, S.

13 O CASVM mirificum! 3 vi. Idus cum ante lucem de Sinuessano surrexisset, venissetque diluculo 4 ad Pontem Tirenium, qui est Minturnis, in quo flexus est ad iter Arpinum, obviam mihi fit tabellarius, qui me offendit 5 δολιχόν ταξίδιον ἠρμαίνοντα, ego statim, cedo, inquam, si quid ab Attico, non dum legere poteramus, nam & lumina dimiseramus; nec satis lucebat, cum autem lucret, ante scripta epistola ex duabus tuis prior mihi legi cœpta est, illa omnium quidem elegantissima, ne sim saluus, si aliter scribo, ac sentio; nihil legi humanius, itaque veniam quò vocas, modò adjuvatore te, sed nihil tam ἀπεροσδιονόον mihi primò videbatur, quàm ad has litteras, quibus ego a te consilium petieram, te mihi ista rescribere, ecce tibi altera, qua hortaris 6 πὰρ ἠνέμοροντα μίμνοντα, Νῆος ἐπιψυχίας, 7 Appiam ἐπ' ἀρεστὴν ἔρχεσθαι, itaque eo die mansi Aquini, longulum sanè iter, 8 & via ἀμύγεγα; inde postidie mane proficiscens, has litteras dedi: & quidem, ut à me dimitterem in vitissimus, fecerunt Erotis litteræ, rem tibi Tiro narrabit, tu, quid faciendum sit, videbis, præterea, possimne propius accedere (malo enim esse in Tusculano, aut uspiam in suburbano) an etiam longius descendendum putas, crebro ad me velim scribas, erit autem quotidie, cui des. Quod præterea consulis, quid tibi censeam faciendum, difficile est, cum absim, verum tamen, si pares, æquè inter se, quiescendum: sin; latius manabit, & quidem ad nos, deinde communiter, avidè tuum consilium expecto, timeo, ne absim, cum adesse me sit honestius: venire non audeo. De Antonii itineribus nescio quid aliter audio, atque ad te scribebam, omnia igitur velim explices, & ad me cerra mittas. De reliquo quid tibi ego dicam? ardeo studio historia, incredibiliter enim me commovet tua cohortatio, quæ quidem nec institui, nec effici potest sine tua ope, coram igitur hoc quidem confe-

remus. In præsentia mihi velim scribas, 9 quibus Cæsaribus. C. Fannius M. F. Tribunus pleb. fuerit, videor mihi audisse, P. Africano, L. Mummio, id igitur quæro, tu mihi de his rebus, quæ novantur, omnia certa, clara, 11 1. Id. ex Arpinati.

CICERO ATTICO, S.

Nihil orat planè, quod scriberem, nam cum Puteolis essem, quotidie aliquidi novi de Octaviano, multa etiam falsa de Antonio, ad ea autem, quæ scripsisti (tres enim acceperam 11. Idus à te epistolas) valde tibi assentior, si multum possit Octavianus, multo firmitus alla tyranni comprobatum iri, quàm in Telluris: atque id contra Brutum fore: sin autem vincitur, vides intolerabilem Antonium: ut, quem velis, nescias. O Sextii tabellarium, hominem nequam! postridie Puteolis Romæ dixit fore. Quod me mones, ut pedetentim; assentior: etsi aliter cogitabam, nec me Philippus, aut Marcellus movet, alii enim eorum ratio: & si non est, tamen videtur, sed in isto juvene, quamquam animi satis, auctoritatis parum est, tamen vide, si forte in Tusculano rectè esse possum, ne id melius sit (ero libentius: nihil enim ignorabo) an hoc, cum Antonius venerit. Sed, ut aliud ex alio, mihi non est dubium, quin, quod Græci κατὰ φύσιν, nos officium, id autem, quid dubitas, quin etiam in Rempublic præclarè caderet? nonne dicimus, Consulatum officium, Senatus officium? præclarè convenit; aut da melius. Male narras de Nepotis filio, valde mehercule moveor, & molestè fero, nescieram omnino esse istum puerum, Caninium perdidit, hominem, quod ad me attinet, non ingratum. Athenodorum, nihil est, quod hortèrè, misit enim satis bellum ἀπομνημό. Gravedini, quæso, omni ratione subvenit, 10 Quintus avi tui pronepos, scribit ad patris mei nepotem, se ex Nonis iis, quibus nos magna gessimus, & de Opis explicaturum, idque ad populum, videbis igitur, & scribes. Sextii iudicium expecto.

CICERO ATTICO S.

Noli putare, pigritia me facere, quòd non mea manu scribam: sed mehercule pigritia, nihil enim habeo aliud, quòd dicam: & tamen in tuis quoque epistolis Alexim videor agnoscere, sed ad rem venio. Ego, si me non improbius Dolabella trastrasset, dubitarem fortè, utrum remissior essem, an summo jure contenderem, nunc vero etiam gaudeo mihi causam oblatam, in qua & ipse sentiat, & reliqui omnes, me ab illo abalienatum: idque præ me feram, & quidem me mea facere, & Reip. causa, 11 ut illum oderim, quòd cum eam me auctore defendere cœpisset, 12 non modò deseruerit, emptus pecunia, sed etiam, quantum in ipso fuerit, evertit. Quòd autem quaris, quomodo agi placeat, cum dies venerit; primum velim ejusmodi sit, ut non alienum sit, me Romæ esse, de quo ut de ceteris, faciam, ut tu censueris, de summa autem agi prorsus vehementer & severè volo, etsi sponsores appellare, videtur habere quandà 13 δυσωπτιαν;

R r r 3 tamen

1. Neque Torquati negotiolo stitutum puto. Est à Crutellino. Placeret Manutio vel vulgata lectio, neque Torquati negotiolo stitutum, & v. vel Cavale. & Bessar. nisi: me de Torquati neg. stitutum puto.
2. Πινύμεγα enim. Ita putat Cicero nem scripsisse Bofius, Crutellianus prorsus uni enim; Victorius ex conjectura, bonum animum, quod vulgò receptum est: Iunius conjicit, sed quid tibi dicam hui? unam jam de.
3. Vi Idus. Sic erat in Crutell. no; vulg. V Idus.
4. Ad Pontem Tirenium. Ita nisi. Bofius: vulg. Tircium sive Tyrentium; mallet Iunius, Liriciam.
5. Δολιχόν ταξίδιον. Longam navigationem molientem.
6. Πὰρ ἠνέμοροντα μίμνοντα. Ad ventosum Mimantem in insulâ Plyriâ Appiam si infra habentem. Victorius ait Germanos primos hæc verba Græca reituisse.
7. Appiam ἐπ' ἀρεστὴν ἔρχεσθαι. Iunius ait tunc Pal. habere ἀρεστὴν Appiam scribit, ἐπ' ἀρεστὴν.
8. Ἐν via ἀμύγεγα. Conjectura hæc est Bofii: vulgari codicibus vi-

inepta. Tornæsius, via maris, ex quo nonnulli fecerunt, mandata, alii, molestas, alii, mala; Lambinus verò, mandata. Crutellianus & nisi. Pal. referunt, via amara, unde Iunius scribit, via humata. Itaque eo die mansi Aquini, longulum sanè iter, & via ἀμύγεγα. Salmastius ex libris veter. legit viam amara, pro via lutofa & humata. Maturus enim antiqua vox, quæ emollitur, tubatum & macera, unum significat, inde verbum macerare pro domitare, & macerata. Iudorus in Gloisiss a matum est, humatum, & emollitum & infestum à Græco ματῆς, subigit emollio Salmastius.
9. Quibus Conf. Ita prisci nisi, quos habuit Bofius Palat. quibus Conf. vulg. best.
10. Quintus avi pronepos. Emendavit ita Bofius ex Crutellino, qui habebat, Quintus aut tui pronepos; idem coniecerat antea Vrsinus, vulg. Quintus tui patrii nepos.
11. Ut illum oderim. Vulg. cui illum oderim.
12. Non modò deseruerit, emptus. Vulg. non modò: deseruit emptus, &c.
13. Δυσωπτιαν. Verecundiam.

quod si summum auctoritatis haberent, neque ipsius Attici causa velle intellexeram; tamen hoc pro conjunctione, & benevolentia nostra mihi summi, ut id a te petere, quod tua singularis humanitas, suavisque mores a te essent impetraturi: id autem est, ut hoc quod te tu a sponte facturum esse certo scio, honoris nostri causa liberer, profunde, ceteris facias, mihi nemo est amicitior, nec suavior, nec carior Attico; cuius antea res solum familiaris agebatur, eaque magna; nunc accessit etiam existimatio, ut, quod consecutus est magna & industria, & gratia, & vivo Cesare & mortuo id, se adjuvavit, obtineat, quod si a te erit impetratum, sic velim ex se, me, de tua liberalitate ita interpretatum; ut tu summo beneficio me affeclum iudicem, ego, qui te velle, quoque ad te pertinere arbitror studiosi, diligenter, curabo, da operam, ut valeas.

CICERO PLANCO PRÆT. DES. S.

I AM antea petivi ab te per litteras, ut, cum causa Buthrotiorum prebata a Consulibus esset, quibus & lege, & S. C. permittitur, ut de Casariis alibi cognoscere, statuerent, iudicarent, eam rem tu adjuvares: Atticumque nostrum, cuius te studium cognovi, & me, qui non minus laboro, molestia liberares. omnibus enim rebus magna cura, multa opera, & labore confectus, in te positum est, ut nostra sollicitudinis finem quam primum facere possimus, quamquam intelligentius ea te esse prudentia, ut videas, si ea decreta Consulibus, qua de Casariis acta interposita sunt, non serventur, magnam perturbationem remem fore, eadem enim cum multa, quod necesse erat in tanta occupatione, non prebentur, qua Casar statuerit; tamen tui, pacisque causa asseri mi illa soleo defendere: quod tibi id magis optere faciendum censeo, quamquam haec epistola non sua sibi est, sed rogatorum. Igitur, mi Plance, rogo te, & etiam oro, sic mediis illis, ut magis studio, magis, ex animo agere non possim, ut totum hoc negotium ita agas, ita trahes, ita consulas, ut, quod sine ulla dubitatione apud Consules obtinuius propter summam bonitatem, & aequitatem causa, id tu non obtinuisse non modo facile parare, sed etiam gaudere, qua quidem voluntate esse erga Atticum, saepe praesens & illi ostendisti, & vero etiam mihi, quod si feceris, me, quem voluntate, & paterna necessitudine conjuncturo semper habuisti, maximo beneficio devinctum habebis: idque ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

CICERO CAPITONI S. UO.

NUM QUAM paxi fore, ut supplicem ad te venirem, sed Hercule facie patior datum tempus, in quo amorem experiret tuum. Atticum quanti faciam, seu, amabo te, da mihi & hoc: obliuiscere mea causa, illum aliquando suo familiari, ad versario tuo, voluisse consultum, cum illius existimatio ageretur, hoc primum ignorare, est humanitati tuae: suos enim quisque debet tueri: deinde, si me amas (omitte Atticum) Ciceroni tuo, quem quanti facias, pra te soles ferre, i totum hoc da, ut, quod semper existimavi, nunc plane intelligam, me a te multum amari. Buthrotios cum Casar decreto suo, quod ego obsequari cum multis amplissimis viris, libera visses, ostendisti, nobis, se, cum agrariis mare transissent, litteras missurum quem in agrum deducerentur; accidit, ut subito ille interiret, deinde quemamodum tu scis (interfuit enim, cum consules oportere ex S. C. de actu Casari cognoscere) res ab illi in Kal. Jun. dilata est, accessit ad S. C. lex, qua lata est A. D. IV. Non. Jun. qua lex earum rerum, quas Casar statuisset, decrevisses, egisset, Consulibus cognitionem dedit causa Buthrotiorum delata est ad Consules decretum Casari restitutum est, & multi praeterea libelli Casari pro-

lasi. Consules de consilii sententia decreverunt secundum Buthrotios; 2. Plancum dederunt. Nunc, mi Capito (scio enim quantum semper apud eos, quibuscum sis, possis solas, eo plus apud hominum facillimum, atque humanissimum Plancum) venire, elabora, vel potius obblandire, effice, ut Plancus, quem spero optimum esse, sit etiam melior opera tua omnino res huiusmodi videtur esse, ut sine cuiusquam gratia Plancus ipse pro ingenio, & prudentia sua non sit dubitaturus, quin decretum Consulibus, quorum & lege & S. C. cognitio, & iudicium fuit, conferret; praesertim cum, hoc genere cognitionum labefacta, acta Casari in dubium ventura videantur; qua non modo ii, quorum interest, sed etiam ii, qui illa non probant, 3. otii causa confirmare velint, quod cum ita sit, tamen interest nostra, Plancum hoc animo libenti prolixoq, facere quod certis facias, si tu non vales tuos, mihi saepe cognos, sua veritate, qua nemo tibi par est, adhibueris, quod ut facias, te vehementer rogo.

CICERO C. CUPIENNIO S.

PATREM tuum plurimum feci, neque ille iustitiae & coluit & amavit: nec mehercule unquam mihi dubium fuit, quum tu diligeret, ego quidem id facere non desisti, quamobrem peso a te in maiorem modum, ut civitatem Buthrotiam subleves, decretumque Consulibus, quod si fecerint Buthrotios facerent, cum & lege, & S. C. statuenti potestatem haberent, des operam, ut Plancus nossemus quamprimum confirmet & comprobet, hoc te vehementer, mi Cupiennio, etiam atque etiam rogo.

CICERO PLANCO PRÆT. DES. S.

IGNOSCE mihi, quod cum antea accuratissimi de Buthrotiis ad te scripsissem, eadem de re ita plus scribam, non me hercule, mi Plance, fuisse, 4. quoparum consilium aut liberalitati tuae, qui nostris amicitia; sed cum tanta res agatur Attici nostri, nunc vero etiam exultimatio, ut id quod probavit Casar, nobis testibus & obsequatoribus, qui & decreto & responsi Casari interfueramus, videantur obtinere potuisse, praesertim cum tota potestas qua rei tua sit, ut ea, qua Consules decreverunt secundum Casari decreta & responsa; non dicam comprobet, sed studiosè libenterque comprobet, id mihi fore erit gratum, ut nulla res gratior esse possit, est jam sperabam cum his litteras accepisses, fore, ut ea, qua superioribus litteris a te petissemus, impetrata essent; tamen non faciam finem rogandi, quod nobis nuntiaturum eris, te id fecisse, quod magna cum spe expectamus, & deinde enim confido fore, ut alio genere litterarum utamur; ubique pro tuo summo beneficio gratias agamus, quod si acciderit, velim sic existimas, non tibi tam Atticum, cuius permagna res agitur, quam me, qui non minus laboro, quam illa, obligatum, fore.

CICERO CAPITONI S.

NON dubito, quin mirare, atque etiam stomachere, quod secum de eadem re agam saepius. Homini familiarissimi, & mihi omnibus rebus conjunctissimi, permagna res agitur, Attici, cognovi ego tua studia in amicos, etiam in te amicitiorum, multum poteris apud Plancum juvare, non humanitatem tuam, scio quam sis amicum jucundus, nemo nos in hac causa plus juvare potest, quam tu, 7. & res ita est firma, ut debet esse; quam Consules de consilii sententia decreverunt, cum & lege, & S. C. cognoscere, tamen omnia posita putamus in Planci tui liberalitate; quem quidem arbitramur cum officii tui, & Reip. causa decretum Consulibus comprobaturum, tum libenter nostra causa esse facturum, adjuvabim igitur, mi Capito; quod ut facias, vehementer etiam atque etiam rogo.

M. TUL-

1. Item hoc da. Ex Cruffell. & Tornæi. reposuit Bofius verbum, id est, quod deca: in editionibus.
2. Plancum dederunt.] Manutius mallet, dixerat ad Plancum dederunt, licet repugnet mss.
3. Otii causa confirmare velint.] Faerius legebat, infirmari, passivè.

4. Quis parum.] Vulg. quod parum.
5. Casar nobis exhibuit.] Vulg. Cas. nobis exhibuit.
6. Deinde enim.] Vulg. deinde tum.
7. Et res ita est firma.] Ita scripsit Bofius ex fide Cruffellini Tornæi.

Finis Epistolarum M. Tullii Ciceronis ad Atticum.

x. Quis